

Magyar Tanító

általános tanügyi közlöny,
a Szlovenszkói Ált. Magyar Tanítóegyesület hivatalos lapja.

Az egyesület évi tagsági díja 80 Kcs., melyért a tagok a lapot is kapják.

Felelős szerkesztő:
Banai Tóth Pál.

Nem tagoknak a lap előfiz. ára 1 évre 40 Kcs.

Társzerkesztők:

Hirdetések díjazásában szerint

Marcus Béla, Gáspár János, Uhreczky Géza.

TARTALOM:

Oldal:

(*bb*):

A második évtized küszöbén	1
<i>Banai Tóth Pál:</i>	
A „Magyar Tanító” megalapítása	3
<i>Szabó Emil:</i>	
A tanulók szellemi képességének és ismeretkörének megállapítása	8
<i>Egyesületi élet</i>	15
<i>Dalárda</i>	18
<i>Különfélék</i>	19
<i>Kiadóhivatali üzenetek</i>	24
<i>Hirdetések</i>	24

Szerkesztőség: Állami polgári leányiskola, Komárno. — **Kiadóhivatal:** Községi elemi iskola Komárno. — **Az egyesület elnöksége:** Kovács Alajos központi elnök, Negyed. — **Titkárság:** Vászárhelyi Károly főtitkár. Somogyi István titkár, Komárno. — **Tanácsadó:** Uhreczky Géza, Komárno.
A hírlapjegyek használata eng. a bratislavi posta- és távírdaiqazg. 3006/III, 21. sz. rendeletvel

HUSZÁR ISTVÁN

KÖNYV-, ZENEMŰ-, PAPIR-
ÉS IRÓSZER-KERESKEDÉS
KÖNYVNYOMDA ÉS KÖNYVKÖTÉSZEK

NITRA

TELEFON SZÁM 20.

POSTAFIÓK 93. 46.

AZ ÖSSZES ENGEDÉLYEZETT
SZLOVÁK ÉS MAGYAR NYELVŰ

**TANKÖNYVEK, SEGÉDKÖNYVEK ÉS
TÉRKÉPEK ÁLLANDÓ RAKTÁRA.**

Ifjúsági és községi könyvtárak szállítása.

Természettani és természetrajzi képek és tanszerek.

Iskolai szerek, füzetek, írószeres stb.
a legjobb minőségben és olcsó áron.

Zongora-, harmónium-, hegedűiskolák,
orgonahangjegyek, kántorkönyvek.

Az államnyomda által kiadott iskolai nyomtatványok ~~raktára~~.

Nevelő kézimunkához szükséges anyagok,
segédeszközök és kézikönyvek.

**KÖNYVNYOMDAI ÉS KÖNYVKÖTŐ-
MUNKÁK CSINOS KIVITELBEN.**

Tanító Uraknak és iskoláknak engedmény!

Magyar Tanító

általános tanügyi közlöny,
a Szlovenszkói Ált. Magyar Tanítóegyesület hivatalos lapja.

Az egyesület évi tagsági díja 80 Kcs, melyért a tagok a lapot is kapják.	<i>Felelős szerkesztő:</i> Banai Tóth Pál.	Nem tagoknak a lap előfiz. ára 1 évre 40 Kcs.
	<i>Társszerkesztők:</i>	Hirdetések díjszabás szerint.
Bovoss Béla, Gáspár János, Uhreczky Géza.		

A második évtized küszöbén.

Éppen tíz esztendeje annak, hogy a Magyar Tanító legelső számát szétvitte a posta Komáromból a szlovenszkói magyar falvakba és városokba. Jött a Magyar Tanító szerényen, „rózsaszín pongyolában,” és bátran kopogott a magyar iskolák ajtaján.

Az egyszerű külső mögött azonban a lélek szava zengett, a sűrke sorokban a szív ereje liktegett. A magárahagyatott szlovenszkói magyar tanítóság szeme fölcsillant, amikor a nagy bizonytalanságban, egyedülvalóságban egyszerre megjelent a Magyar Tanító, mint világitótorony a kétségek viharzó tengerén.

Emlékszünk-e még az első szavakra, amelyekkel a lap hozzák beköszöntött? Nem nehéz visszaemlékezni. Bátran, emelt fővel jött, magyar tanítóhoz méltó nyíltsággal mondta meg, miért jött. Megmondta, hogy ezen a földön az elárvult magyar kultúra a tanítóságtól várja talpraállítását, feltámadását. Megmondta akkor, amidőn ezt még senki más nem merte megmondani.

Az új államba szakadt magyarság még nem ocsúdott föl a nagy megrázkódtatás utáni tespedéséből és tanácstalanul várta, milyen utat jelöl ki számára a sors. A tanítóság, mint közigazgatási szerv, azonban nem gubbaszthatott, hanem, a konszolidáció legközvetlenebb eszközeként szerepelt hivatása helyén. De hiányzott valami, ami munkásságában biztos irányt mutatson, s tudatosítsa benne munkája értékét és jelentőségét.

S akkor kibontották a zászlót Komáromban. Két szó fénylett rajta: Magyar Tanító. De ennek a két szónak a fénye bevilágított Szlovenszko legelreittebb zúgába is, ahol a magyar kultúrának jogai és kötelességei vannak. Mert a Magyar Tanító jogot és kötelességet hozott Hirdette a magyar kultúra életjogát és számontartotta az elhivatottak kötelességeit ezzel a magára maradt kultúrával szemben Akkor és azóta tíz éven át.

Ez a Magyar Tanító legelső érdeme.

A nemzeti életlehetőségek kiaknázása és az általános kultúrmisszió mellett, lapunk, mint az egyseges szlovenszko magyar tanítói lélek kialakítója is, megbecsülhetetlen érdemeket szerzett. A tíz év előtti célkitűzés valósággá lett Tíz hosszú, küzdelmes esztendőn keresztül szószóloja vágyainknak, törekvéseinknek és követeléseinknek, amint azt leplezetlenül, egyenesen és bátor szóval vallotta az indulás idején. A tanító-igazság keresésében sohasem lankadt, még akkor sem, ha ez mások vélt igazságával ütközött össze.

Azok közül, akik legelső sorait rótták, sokan elfáradtak a küzdelemben. A tanítói érdekek védelme nemcsak védelem, de többször harc is, támadó. E harcban megedződött a Magyar Tanító és megedződtek a katonái. Akik félreálltak, nem a harc legyőzöttjei ők, hanem a küzdés fáradtjai, vagy a kivivott győzelem élvezői.

A Magyar Tanító tízéves pályája küzdelmekkel teljes, de győzelmi út. Olyan út, amelyen mindig csüggedés nélkül, elszánt akarattal és erővel halad előre. Katonái megizmosodtak a hitben, öregek, fiatalok egyaránt. A lap életerős, öntudatos tanító-nemzedéket nevelt s ez a nemzedék új évtizedek reményeinek bázisa; a harcos jövő további győzelmének záloga.

A Magyar Tanító a második tízesztendőben sem kövelhet más irányt, mint amit eddig követelt. Az utat kitaposnia az élet. A harci eszközöket kicsíszolta a harc maga. Ami változik, az csak a küzdők sora.

A kéz, a toll más, amely a sorokai szántja, de a lélek egy, a föld, amelybe igazságunk magvát vetjük ugyanaz: a magyar tanítói szív áldott, termékeny földje

S a termés, amely ebben a talajban érik: a magyar kultúra es a boldogabb tanító-jövendő gyümölcse.
(bb.)

A „Magyar Tanító” megalapítása.

Megállás nélkül fordul tovább az idő kereke. Nevezetes dátumok születnek s tűnnek el az idők homályában. Az emlékezés, az ég eme nagy ajándéka az ember számára, azonban összeköti a multat a jelennel, megszépíti a mult idők átélt eseményeit. A jelen elmélyedő pillanataiban, amikor felidézzük lelkünkben az átélt szép, nemes, dicső eseményeket, fellángolnak újból a régi érzelmek, újból tartalmat nyernek az eszmék s szeretettel öleljük át azokat a szereplő személyeket, akik a nagy, a nemes dolgot véghezvitték.

Tíz évvel ezelőtt nevezetes dátuma volt a szlovenszkói magyar tanítóságnak: megszületett a *Magyar Tanító*, a mindnyájunkat eszmeileg, lélekben összekötő sajtóorgánum, mely azóta sok veszély és örvény között fennen lobogtatta a kibontott zászlót s megbecsülést, elismerést szerzett a magyar tanító nevének. Mint egyesületünk hivatalos lapja és tulajdona, nyomon kísérte, támogatta, elősegítette egyesületünk küzdelmeit s nem kis része van az elért nagy eredmények kivívásában.

A tíz évvel ezelőtt lezajlott eseményeket óhajtom jelen szerény írásom keretében felújítani lelketekben, kartársaim, mint ez események részese.

Bár sokat elszólitott ez idő óta közülünk az Úr szava, akik jelen voltak lapunk alapításánál, vagy legalább is élénk figyelemmel s támogatásukkal kísérték az első munkálatokat, de bizonyára sokan vannak még közöttünk azok, akiknek lelkében élénk visszhangot, szeretetteljes emlékezést keltenek fel a jelen sorok.

Egy férfiú neve áll ott az események kezdetén. Jezó Márton ennek a férfiúnak a neve, aki 1920 októberében jött Komáromba, mint állami tanfelügyelő s egyuttal a szlovák tanítóegyesület (Z. U. S.) titkára.

Magyar tanítók közé került. Láta a tétovázást, a csüggedtséget, a szétfotgácsoltságot. A szlovák tanítóság egyesületének egyik vezére lévén, felmerült lelkében az a kérdés, miért nem szervezkedik és egyesül a magyar tanítóság is, hogy a maga igazának érvényt szerezzen és szavának súlya legyen. Kereste az érintkezést ez ügyben a komáromi és környéki tanítósággal, annak vezetésre leginkább hivatott tagjaival. Mi, akiknek feltárta eszméit, örömmel fogadtuk azokat s kértük tegyen valamit az egyesülés, az összekötő kapocs érdekében. Első dolognak tetszett egy magyar tanügyi lap alapítása. Ezt tüzte ki első célul. Értekezletet hívott össze 1920 dec. 30-ára Komáromba, a polgári fiiskola tanácstermébe. Komáromból, valamint a közeli, sőt távolabbi vidékről is 32-en gyűltünk egybe a hívó szóra, akik elkésedéssel határoztuk el a magyar tanügyi lap megindítását s kalapba szedtük össze a lap első két számának megjelenésére szükséges pénzt. Összegyűlt mintegy 3000 korona. Hogy kik voltak jelen e nevezetes értekezleten, csak emlékezetből tudom hiányosan összeállítani, mivel jegyzőkönyv nem véttetett fel. Ott volt Ježo Márton, Gašparik Ignác, Kovács Alajos, Lakatos Károly, Marcsa György, Weiss Kornélia, Vásárhelyi Károly, Somogyi István, Árendás József, Telkes Mihály, Kanozsay József, Virsik János, Körös Imre, Szabó János, Ivanits Andor, Timár Gyula, Alt Lajos, Pethes Béla, Nemcsik Béla, Uherezky Géza, Czéh István, Vaskó Imre, Pathó Flóris, Szendrey Imre, Banai Tóth Pál, Biró Gyula. Voltak még néhányan, de a többire nem tudok határozottan emlékezni.

Mivel korai lett volna már most az ideiglenesen meginduló laphoz felelős szerkesztőt választani, az értekezlet felkérte Ježo Márton tanfelügyelőt, hogy amíg a lap meg nem erősödik s a magyar tanítóság egyesülete meg nem alakul, vállalja el a felelős szerkesztőséget s a lap legyen egyúttal a tanfelügyelőség hivatalos lapja, melyben közölje a tanítóságot érdeklő rendeleteket. Ježo Márton készséggel fogadta ezt el. Azután szerkesztő bizottságot választott az értekezlet, melynek tagjai Weiss Kornélia Banai Tóth Pál, Körös Imre, Kanozsay József és Szendrey Imre lettek. Félve-remélve vártuk, mi megy teljesedésbe reményeinkből s a magyar tanítóság tud-e majd életképességet adni a lap-csecsemőnek. Két számra volt csak pénzünk, mi lesz azután?

A lap címe először úgy volt, hogy *A tanító* lesz. Hogy mégis *Magyar Tanító* lett, az a tanfelügyelői hivatalban dönt el

néhány nap múlva. Az első évfolyam első száma 1921. jan. 25-én jelent meg a komáromi Jókai-könyvnyomdában. A címlapon szerkesztőtől és kiadótól az ideiglenes szerkesztő-bizottság volt megjelölve. Az első számba irtak: *Szendrey Imre* vezércikket *Beköszöntő* címmel, *Weiss Kornélia* megírta a lap megalapításának történetét, *Marcsa György Zászlóbontás* címmel irt lelkes, buzdító cikket a tömörülésre, *Banai Tóth Pál* a polgárisk. és középisk. tanárokhoz irt ismertetést a mozgalomról s felhívást a csatlakozásra, *Szendrey Imre* pedig a szakiskolák tanerőit hívta fel az egyesülés pártolására. Ugyancsak ez a szám közölte az alapítandó egyesületünk alapszabálytervezetét, melyet Czéh István, Kovács Alajos, Pathó Flóris, Banai Tóth Pál és Vásárhelyi Károly szerkesztettek meg. (Lehet, hogy más is volt jelen!) Aktualitásokat közölt aztán a lap a tanítószáz rendkívüli drágasági segélyéről, a nyugdíjasok ügyéről, vasuti féljegyet sürget a nem áll. tanítószáz részére. A hivatalos részben a Referátus néhány rendeletét hozza magyar fordításban s közli a nem áll. tanítószáz fizetésrendezésének törvényjavaslatát.

Az 1921. február havi 2—3. összevont szám is még egyrészt a propaganda szolgálatában állott. Vezércikkének címe *Szózat* volt a magyar tanítószázhoz, melyben az írója (Örszem, úgy emlékszem *Kanozsay József*) felsorolja a bajokat, melyeken segíteni csak egyesüléssel lehet. *Virsik János Egyesülésben az erő* címmel irt lelkes hangú buzdító cikket. E számban jelent meg az első pedagógiai cikk *Weiss Kornélia* tollából *A népiskola bővítése* címmel, melyben a 7. és 8. évfolyam megszervezését szorgalmazza. Ugyanezen számban közöltük a tanítószáz fizetésrendezéseiről szóló referátusi rendeletet (14691/920.), mellyel a paritásos törvényt kiterjesztették a szlovenszói tanítószázra.

Az első számot *Szendrey Imre*, a másodiktól kezdve a többit pedig már *Banai Tóth Pál* állította össze s végezte a korrektúra dolgait is. A lap gazdasági ügyeit (előfizetések, hirdetések) kezdettől fogva *Telkes Mihály* intézte. A lap ideiglenes stádiumában legszorgalmasabb munkatárs volt *Weiss Kornélia*.

A két első számot minden magyar tanítónak megküldöttük, akinek csak a címét felkutathattuk s vártuk az előfizetők jelentkezését, valamint a mozgalomhoz való csatlakozást. Reményeink valóra váltak. A magyar tanítószáz tömegesen fizetett elő s egyes lelkes tanítók buzgólkodására körzetenként értekezleteket tartottak, melyek határoztak abban, hogy a Komáromban megin-

dult mozgalomhoz csatlakoznak. Elsőnek a nógrád-megyei tanítószövetség jelentette be a megalakulandó egyesületben való csatlakozását 1921. febr. 3-án Lucenecen tartott gyűlésében; a gyűlés elnöke *Konss József* főgimn. igazgató, jegyzője pedig a lelkes *Brakl Ignác* tanító kartársunk volt.

Elérkezettnek láttuk az időt most már arra, hogy az egyesület megalakulását előkészítő gyűlést hívjunk egybe. Március 12-én az összes komáromi iskolák (gimn., fiu polg. isk., leány polg. isk. közs. és róm. kath. fiu és leány iskolák) kiküldötteiből alakult előkészítő bizottság 1921. ápr. 3-ára előkészítő gyűlést hívta egybe Komáromba az ország magyar tanítószövetségének kiküldötteit.

A hívó szó nem hiába hangzott el. Ápr. 3-án megtelt a tanítószövetség kiküldötteivel a polg. fiu iskola tornaterme. Felemelő, jóleső érzés volt látnunk, hogy a magyar tanítószövetség sietett a testvéries egyesülésre. Messze vidékekről is eljöttek, sok fáradság és költség ellenére is, hogy elősegítsék mindnyájunk szent ügyét.

A gyűlést *Marcza György*, a komáromi tanítószövetség öszhajú nesztorja vezette, aki eddig is minden előkészítő bizottsági ülésen elnökölt. Hogy hányan voltak jelen, ma már biztosan nem tudom, de voltunk körülbelül százan. A gyűlésen sokan szólaltak fel, akik mind egy-egy nagyobb csoport nevében beszéltek. *Marcza György* megnyitó beszédet mondott. *Lakatos Károly* a rimaszombatiak levelét tolmácsolta csatlakozásuknak bejelentéséről. *Schmögner János* a gömöriek, *Kovarik Mihály* a bratislaviaiak, *Oberth Kálmán* a hontmegyeiek, *Baráth Ferenc* a felső-csallóköziek, *Bányai Ferenc* a lévaiak, *Tátos Lajos* a galántai járásiak, *Dinnyés Károly* a barsi tanító kartársak nevében beszélt. *Jezo Márton* tanf. pedig a szlovák és magyar tanítószövetség egyesületei között létesítendő kapcsolatról tartott előadást.

Végeredményben az előkészítő közgyűlés megállapodott abban, hogy a magyar tanítóegyesületre szükség van, az alapszabálytervezetet elfogadta és az alakuló közgyűlés idejét 1921. máj. 12-én megállapította.

A *Magyar Tanító* eközben állandóan folytatta megkezdett munkáját. Propagált, buzdított, cikkeket hozott aktuális kérdésekről, ay érdeklődést felszinen tartotta, rendeleteket közölt. A magyar tanítószövetség pedig érezte, hogy nincs már magára hagyatva, szólhat egymáshoz, bajait napfényre hozhatja. Anyagi erő elegendő nagyságban állott rendelkezésre, a lap állandó, kéthetenként

történe megjelenése akadályba nem ütközött.

Az ápr. 3-i előkészítő gyűlés által választott szűkebbkörű bizottság (Kovács Alajos, Vásárhelyi Károly, Gosztonyi Nándor, Vaskó Imre és Banai Tóth Pál) csendben előkészítette az alakuló nagygyűlést, mely 1921. május 12-én, Komáromban, a Kultur-palota nagytermében folyt le. A magyar tanitóság hatalmas megnyilatkozása volt az alakuló nagygyűlés. Mintegy 600 tanító vett részt rajta, megjelent a testvér szlovák tanítóegyesület elnöksége is teljes számban Hancko Antal elnök vezetésével. Nekik azt köszönhetjük, hogy megjelenésükkel, felszólalásukkal megerősítettek, bátorítottak bennünket.

Az alakuló gyűlés, melyen *Kovács Alajos*, az ötös előkészítő bizottság elnöke, elnökölt, kimondotta a Szlovenszkoí Általános Magyar Tanítóegyesület megalakulását, elfogadta az alapszabályt s azt jóváhagyásra felterjeszteni rendelte s megválasztotta titkos szavazással az egyesület első vezetéségét. Elnökké mostani elnökünk, *Kovács Alajos* választatott meg.

Lassanként kialakultak az egyesület tervei. Szervezkedtek a hontmegyeiek *Erdős Sándor* elnöklete alatt, a gömörmegeiek *Schmögner Jánossal* élükön, megalakult a középiskolai szakosztály *Noszhay Ödön*, a polgáriskolai szakosztály *Krammer József* és az ovónői szakosztály *Fülöp Etelka* elnöklete mellett.

Később alakultak meg: a galántai és szenci járási egyesület *Tátos Lajos*, a csallóközi járáskör *Ivanits Andor*, a komárom-megyei egyesület *Szabó János*, a pozsonymegyei egyesület *Tátos Lajos*, az abaujtona-megyei egyesület *Vincze Ferenc*, a párkány-járási egyesület *Kanozsay Józsa*f elnöksége alatt.

Lapunkat az ideiglenes szerkesztő bizottság, illetve *Jezo Márton* eddigi felelős szerkesztő, 1921 augusztus 1-ével adta át az alakuló gyűlés által megválasztott szerkesztőségnek. Ettől kezdve a lap fején felelős szerkesztőül *Banai Tóth Pál*, társ-szerkesztőkül pedig Gosztonyi Nándor, Pethes Béla és Vaskó Imre szerepelnek. Ezzel lapunk az egyesület tulajdonává és hivatalos lapjává lett.

Ez a Magyar Tanító és a körülte csoportosult tanitóságból kifejlődött Sz.Á. Magyar Tanítóegyesület megalapításának rövid története. Ezek történetek dióhéjba foglalva ezelőtt tiz esztendővel. Hogy a kezdeményezők jó munkát végeztek s helyes utakon jártak, fényesen bizonyítja az, hogy egyesületünk és lapunk mind mai napig folyton erősödött, izmosodott s jelentékeny tényező-

jévé vált köztársaságunk iskolaügyének, de amellet a magyar kultura ügyének is.

Sokat harcoltunk, kilincselünk, kértünk és követeltünk e tíz év alatt, sok kartársunkon segítettünk komoly, existenciális ügyekben. Főbb etapjaink voltak az alapszabályaink jóváhagyatása, a nosztrifikációs vizsgálatok, az állampolgárság, a nem áll. tanítótság fizetésügye, a régi nyugdíjasok nyugdíjrendezése, melyekben, ha visszatekintünk az elmúlt tíz évre, megállapíthatjuk, hogy igen jelemtős eredményeket értünk el.

Nem mulaszthatom el, hogy e helyütt köszönetet ne mondjak lapunk szerkesztősége és egész egyesületünk tanítótsága nevében azoknak a hű, kítartó és kiváló munkatársaknak, akik lapunknak dolgozataikkal e tíz év alatt nivót adtak, akik megértettek küzdelmeinket és segítségünkre siettek. Adja Isten, hogy a második decenniumban is legyenek oly hűséges és munkás férfiak egyesületünk és lapunk élén, akik megértéssel, körültekintéssel, áldozatos munkával, istenadta kiváló tehetséggel előbbre vihessék egyesületünk s ezzel tanítótságunk ügyeit. *Banai Tóth Pál.*

A tanuló k szelle mi képe sségének és ismeretkörének megállapítása

Irtó: *Szabó Emil.*

Imerjük meg tanítványaink szelle mi képe sségeit, ismeretkörét és felfogási módját alaposan, hogy sikerrel taníthassuk, nevelhessük őket.

Jelmondat: Amíg az orvos nem gyógyít, hanem csak elősegíti az öngyógyulás folyamatát alkalmas tanácsokkal és gyógyszerközökkel keltett ingerekkel, úgy a tanító sem tanít, hanem csak fokozza az önképzésben való haladást tanítványainál alkalmas úbaigazításokkal s módszeres vezetéssel. Az orvosnak, hogy segíteni tudjon, ismernie kell betegét s annak betegségét, a tanítónak tanítványait s annak fogyatékos ságait.

A neveléssel foglalkozó szaktudomány, a paedagógia, mai helyzetét tekintve, meglehetősen magas fokon áll. Ezt a magas fejlettségi színvonalat a gyakorlati nevelés és tanítás közben szerzett tapasztalatok útján szerezte ugyan, de fejlődésében sohasem lett volna tudatossá és biztossá a nevelési munkába már eleve bekapcsolódó pszichológia, illetve gyermekpszichológia segítsége nélkül. A gyermekpszichológiai klsér-

letek vetköztették ki a nevelést középkori formájából s stabilizálták a tanítás anyagát minden tanítási fokon. Ez a stabilizáció azonban a tanítási anyagnak csak főbb sémáiban való megrögzítését jelentheti, melyhez mint gerinchez többé-kevésbé alkalmazkodnunk kell ugyan, de nem szolgailag követnünk, amint azt sokan teszik. Verejtékes, kapkodó munkával sikerül is talán nekik a hétről-hétre kiszabott anyagot elvégezniök, de mindez az alaposság rovására történik. A régi sarkigazságot, hogy haladjunk ismertről ismeretlenre, csak általában alkalmazzák s nem az egyes adott viszonyok és az egyes tanulók képzelkészlete szerint egyénileg. Tanításunknak feltétlenül a tanítandó gyermek egyéniségéhez s gondolatvilágához kell alkalmazkodnia, A tanuló gyermek egyéniségéhez s gondolatvilágához azonban csak akkor alkalmazkodhatk a tanító, ha valóban ismeri azt. A tanítás sikere ugyanis nem csupán a methodustól függ, amint azt sokan hibásan vélik, hanem leginkább a tanulók egyéni felkészültségének kiismerésétől. Sokszor a legjobb módszer mellett lefolytatott tanításnak sincs meg a kívánt eredménye. Ilyenkor szereljük az eredménytelenség okául a tanulók leküzdhetetlen figyelmellenségét vagy butaságát odaállítani. Pedig nem itt van a hiba, hanem egész biztosan abban, hogy tanításunk alkalmával a tanulóknak az alapismeretek hiánya miatt sok dolgot percipiálniok kellett, tehát a tananyag feldolgozásánál valamikor egy tanítási egység kimaradt, vagy felületesen végeztük azt el. A tanulók figyelmellenségének is legtöbbször ez az oka. Mihelyt a tanulók az új anyag közlésénél apperceptió helyett percipiálni is kénytelenek, elveszítik a tanítás fonalát s így az számukra érthetellenné válik, figyelmüknek a legnagyobb megfeszítése ellenére is. A szilárd pontot nem találó figyelem csakhamar elfárad s nem bírja megakadályozni, hogy a tudatba a tanítás anyagától talán merőben elütő, de a gyermeket momentán érdeklő képzetek ne tóduljanak. Láthatjuk tehát már a fentiekből is, hogy ha csak a methodusra helyezünk súlyt, tanításunk hézagos lesz s maradandó értéket nem nyújt. Az ilyen tanításból ugyanis hézagos tudás származhatik csak, mely nem tartós s a gyakorlati életben egyébként sem használható. Az ily térdást csak a mechanikus memoria támogatja s nem a judiciozus, mely utóbbi képes csupán az élet számára praktikus tudást biztosítani. Ennek legszebb bizonyítéka az, hogy

bármelyik tanulónk képes mechanikus memoriája segítségével előtte teljesen érthetetlen dolgot is, mondjuk idegen nyelvű szöveget megtanulni anélkül, hogy azt meglevő képzeletéhez mesterkéllség nélkül társítani tudná. Az eredmény látszólag megvan tehát, de haszna egyenlő a semmivel, mert a tanuló nem tudja élményeivel, már megszerzett képzeletével társítani természetes asszociációval, azaz nem érti. Így vagyunk sok anyanyelven nyújtott ismerettel is. Közöljük bőven, szorinunk világosan. Az eredmény is megvan, de csak látszólag: a tanuló igazán ismeretlen, amíg a nyújtott ismeret a gépies memória ében tartja. A felvett anyagot a tanulóknak nem megtanulniok, hanem megemésztienök kell, vagyis szokás-mondás szerint vérré kell annak válnia. Ily eredmény tökéletesen csak magánoktatásnál érhető el, ahol a tanítónak alkalmá van tanítványa individuumát teljesen kiismerni; de azért okkal-móddal a tömegoktatásnál is megközelíthető. Ha nem tekinti a tanító osztályát egy közös szívvvel s lélekkel rendelkező, ugyanazon szellemi színvonalú tömegnek, hanem benne ahány tanítványa van, annyi individuumot lát, azaz okadatott különbséget tud tenni minden egyes tanítványa lelki hajlamai, testi és szellemi képességei s a már megszerzett tudásbeli jártassága között s velük mindig mint ilyenekkel értekezik, oly eredményre számíthat, mely a magánoktatásnál elérhető eredményhez igen közel áll. Tanítványaink ily fokú megismerésének s az egyes individuumok szerint való sikeres tanításának eszközeit a következőkben látom:

Állapítsa meg osztályának szellemi színvonalát kísérletekkel, hogy először általános képet nyerjen s megállapíthassa pontosan, hol kezdje meg az oktatást. A tanmenetet, noha saját maga is állította össze, csak sablonnak tekintheti, melyhez csak az adott körülmények figyelembevételével igazodhatik. Legjobb, ha tanítványainak a múltévi tananyagban való jártasságát alapos vizsgálattal megállapítja s az észlelt hiányokat feljegyzi, hogy az így felfedezett tudásbeli hézagokat később kitölthesse. Ezen vizsgálat alkalmával bő alkalma nyílik arra is, hogy ismeretlen tanítványai szellemi képességeit külön-külön kiismerje. Amennyiben pedig ez itt mégsem lenne tökéletesen elérhető, külön kísérletekkel kell az egyes individuumok tökéletes megismerésére törekednie. Ily kísérletek lehetnek: szabott időhöz kötött verstanulás azonnali és későbbi reprodukálással, a számvetésben való gyorsaság megállapítása, egyszer vagy többször el-

olvasott olvasmány tartalmának visszaadása, a benne talált értelmi és erkölcsi vonatkozások felfogási módjának alkalmas kérdésekkel való megállapítása, s. i. b. A gyermeki értelem megvizsgálására igen alkalmasak a Neumann és Ranschburg-féle asszociációs kísérletek, melyek a tanulók intelligenciájának biztos képét nyújtják. Ezek a kísérletek könnyűszerrel és gyorsan végezhetőek. A tanulók erkölcsi képességeinek megállapításánál igen helyesnek tartom, ha a tanító a szülőket is bevonja munkájába. A szülőktől nagyon sok és érdekes dolgot tudhat meg gyermekük jellemére vonatkozólag. Rengeteg példát gyűjthet így össze s azokat egyebektől eltekintve a polgári nevelés tanításánál is kitűnően felhasználhatja. Mikor tanítványának individuáit vizsgálatainak eredményeként alaposan kiismerte, hozzáfoghat az osztályozáshoz. Ossa legalább három három csoportra tanítványait a megállapított értelmi és erkölcsi képességek szerint. Megfigyeléseit természetesen év közben is folytassa, hogy minél tisztább képet nyerjen s hogy lássa milyen hatással van személyz, lélekfaragó munkája tanítványaira. Ha munkáját lelkiismeretesen végzi, tanítványai lelkéből csakhamar önképét látja visszatükröződni s eselleges önhibáit korrigálhatja.

Tanítványai feleleteit egy-két tanulóval mindig osztályoztassa bemoadás szerint, eltekintve ettől természetesen olyankor, amikor az ily jegyeztetés a tanítás menetét zavarná, vagy egészen apró s jelentéktelen feleleteknél. Külön s feltétlenül jegyeztesse az olyan rossz feleleteket, a felelő személye megjelölésével, melyek már többször előfordultak vagy a tananyagnak arra a részére vonatkoznak, amelyik már egyáltalában tárgyvalva volt. A rossz feleleteknek ily módon való feljegyzésével tisztá képet nyer a tanító tanítványai tudásában támadt hézagokról s azokat alkalomadtán újra kitöltheti. Az elvégzett tananyag ismeretében támadt hiányok gyakran, sőt talán legtöbbször nem is feledékenységből származnak, hanem inkább az iskolából való hiányzásokból, — különösen faluhelyen — és a tömegoktatásnál jellegzetes nagyszázalékú figyelmetlenségből. Ilyen esetekben természetesen nem újra való megtanításról van szó, hanem másodszori rendes tanításról, mely lényegesen könnyebb az elsőnél, mert a tanítás tárgyával a tanulók nagy része többé-kevésbé már tisztában van. Ezen oknál fogva könnyűszerrel vonhatja be tehát a tanító osztályát

cselekvőleg a tanítás munkájába, úgy, hogy az ő személye az aktív munkától teljesen háttérbe szorul. A tanulók maguk végzik el azt a tanító irányítása mellett. Az ilyen tanítás mindössze csak néhány percig tart. Ismétlés is lesz ez egyúttal, s ha reá egész tanévben kellő súlyt helyez a tanító, az évközi ismétlések teljesen feleslegessé válnak. A tanítónak teljes erejéből küzdenie kell az ellen, hogy a tanulók ismeretében támadt hiányok túlságosan fel ne szaporodjanak, mert ezek, pótlásuk bármilyen rövid időt is vesz igénybe, a haladás rendes menetét hátráltatják. Leghelyesebb, ha tudatos munkával arra törekszik, hogy a tudásbeli hézagok keletkezését megakadályozza vagy legalább minimális mennyiségre csökkentse. Ennek legbiztosabb eszköze a mindenkor szükséges fegyelem, mely, mint szokták mondani, a víz, mely az iskola malmát hajtja és az érdekesítő előadás. Ez a két eszköz, helyesen illesztve bele paedagógiai munkánk keretébe s tökéletesen alkalmazva, csaknem teljesen megakadályozná a fenti említett tudásbeli hézagok keletkezését, ha tökéletes alkalmazásuk nem volna majdnem lehetetlen. A tökéletes fegyelmezés, mely a büntetések alkalmazását megelőzi; a folytonos érdekesítő előadás, mely lekötő erejével, egyszerűségével és abszolút érthetőségével a figyelmellenséget kizárja, ismerjük be, a legtöbb tanítónak gyöngéje. Még a legjobb tanító sincs mindig disponálva arra, hogy munkájába teljesen belemelegedjék s egész szívét-lelkét a tanításnak adja. Majdnem minden napra esik valami külső körülmény, mely különösen a perseverációra hajlamos egyéneket megzavarja nevelő munkájukban. Megtaláljuk a perseverációt kisebb nagyobb mértékben a gyermekeknél is, bár őket a gyermekkorral járó természetes gondtalanság erre a hajlamossá kevésbé teszi. Láthatjuk ebből, hogy a tökéletes fegyelem és teljesen lekötő előadás gondolata csak utópia, melyet elképzelhetünk, de soha el nem érhetünk. Hiszen még a szerzetes tanítók is messze járnak mögötte, habár ők egész életüket, a nevelésnek szentelik. Mit tegyen tehát a tanító, hogy munkáját mégis tartós siker koronázza? Vonja bele a tanulókat a tanítás munkájába s amennyire viszonyai s a felsőbb tanügyi hatóságok megengedik, létesítse meg a cselekvő iskolát, amelyről már oly sokat hallottunk, de elterjedésének még mindig nem örvendhetünk. Ha a tanuló a tanítóval együtt dolgozik, azaz aktív részt vesz a tanításban, figyelnie kell. A tanulók azonban még ez esetben sem fognak

egyformán odaadó munkát végezni. Lesznek közöttük olyanok, akik gondolkozásbeli lustaságuknál vagy, önbizalmuk hiányánál fogva mindig a többire várnak s végül is a tanító azt veszi észre, hogy tanítványai közül mindig csak ugyanaz az öt-hat jelentkezik s igyekszik a tanítás tárgyára vonatkozó gondolatait közölni. Figyelje meg a tanító azokat a tanulókat, akik sohasem jelentkeznek s azokat, akik gyakrabban figyelmellenek. Készítsen ezekről jegyzéket. A jegyzékben a megfigyelésen alapuló adatok alapján tüntesse fel figyelmellenségük, lustaságuk fokát s tanítás közben annak megfelelőleg sarkalja őket. Végül mielőtt új anyag lényeges tanításához fogna, vizsgálja meg tanítványainak a tárgyra vonatkozó már meglévő tudását. Ha a tárgy természete és a tanulók írásbeli jártassága megengedi, adjon fel kérdéseket, melyek felölelik sémában az egész tanításra szánt anyagot s a feleleteket frassa le kis cédulára. Ha az így nyert pontos tudásbeli adatok alapján fog hozzá a következő órán a lényeges tanításhoz, tanítása mindenüti azokat a pontokat fogja érinteni, ahol a tanulók tudásában hiányok, helytelenségek mutatkoznak. Tanítása nem egy közös lénynek tekinti tömegnek, hanem a tömegben található egyéneknek fog szólni. Nem oly dolgok csépléséből fog állni, melyekkel a tanúk már amúgy is tisztában vannak, hanem a legfontosabbak megértéséből, kibogozásából. Az így előkészített tanításban egy felesleges szóznak sem szabad elhangzania. Mindamellett sokoldalú lesz ez a tanítás, mert a feleletek nyomán bő anyag jut tárgyalás alá mindenről, ami valóban érdekli a gyermekeket, amihez egyszer már ők maguk is hozzászóltak.

E theóriának tényekkel való támogatására bátorkodom megemlíteni a következőket: a muzsici el. isk. több osztályában eszközölt idevágó kísérleteim alkalmával egyebek mellett M. T. elnök úrra vonatkozólag is adtam fel több kérdést a tanulóknak, feltételezve, hogy mindegyikük tud már valamit róla. Az eredmény meglepő volt. Ennek halvány szemléltetésére három különböző osztálybeli tanuló feleleteiből felsorolok itt néhányat.

A feladott kérdések ezek voltak: Mi ő? Hol lakik? Hány éves? Milyen nemzetiségű? Milyen valású? Mi volt apjának foglalkozása? Mi volt gyermekkorában? Sokat dolgozott-e életében? Visel-e királyi koronát? Szereti-e a szegényeket? Szereti-e a gyermekeket? Szeretnél-e vele beszélni? Hogyan szólítanád meg? Kérnél-e tőle valamit? Mit? Milyen ruhában

Jár? Diszes-e az öltözete? Okos ember lehet-e? Milyen nyelveken beszél? Tud-e magyarul? Teljesítenie kell-e valakinek az akaratát? Mivel szeret leginkább foglalkozni? Miért szeretik őt államunk polgárai nemzetiségre való tekintet nélkül? Mi az ő jelszava?

Egyik IV. osztályos tanuló feleleteiből:

Prágában lakik. Szlovák nemzetiségű. Katolikus vallású. Magyarul tud. Szeretnék vele beszélni. Ha találkoznék vele, lovat kérnék tőle. Nem parancsol neki senki. Van királyi koronája, de a képen nem hordja. Nagyon erős ember lehet. Sib.

Egyik ötödik osztályos tanuló feleleteiből: Prágában lakik. Keresztény vallású. Gyermekkorában inas volt. Királyi koronája nincs. Nem szeretnék vele beszélni, mert nem tud magyarul. Ha találkoznék vele, 1000 Kc-t kérnék tőle. Angolul, oroszul sib. beszél. Elég erős ember. Sib.

Egyik VI. osztályos tanuló feleleteiből:

Gyermekkorában kovácsinas volt. A gyermekeket szereti. Ha találkoznék vele, elkérném tőle a tudományát. Ezeken a nyelveken beszél: orosz, német, francia, angol, cseh, ruthén, szlovák. Magyarul keveset tud. Nem lehet erős ember, mert már nagyon öreg. Sib.

Ebből a taláalomra kikapott néhány feleletből is elég jól kivethető az egyes osztályok szellemi színvonalának fokozatos emelkedése. A IV. osztályos tanuló lovat, az V. osztályos pénzt, a VI. osztályos pedig tudományt kérne. Mennyi naiv-ságot árul el a IV. osztályos tanulónak ez a felelete: Van királyi koronája, de a képen nem hordja. Az V. osztályos viszont mily határozottsággal jelenti: Nincs királyi koronája. Hogy milyen természetesnek találja még a IV. osztályú tanuló azt, hogy a köztársasági elnök úr tud magyarul, kitűnik biztos hangú feleletéből: Magyarul tud. Az V. osztályos tanuló már így kövekeztet: Ha cseh nemzetiségű, nem tudhat magyarul, mert én sem tudok csehül. Bátran kimondja tehát: Magyarul nem tud. A VI. osztályos tanuló már sokkal élesebben lát-e tekintetben is s így felel: Keveset tud magyarul. Hasonlítsuk össze még ezt a három feleletet, mely összehasonlításból világosan kitűnik, hogy a gyermek kezdetben a boldogulás útját a testi erő túlsúlyában látja s el sem meri képzelni, hogy oly vezető férfi, mint Masaryk Tamás, ki népének országot szerzett, testileg gyöngye is lehet, de később felfogása itt is helye-

sehbé válik: Nagyon erős ember. — Elég erős ember. — Nem lehet erős ember, mert már nagyon öreg. Láthatjuk továbbá ezekből a feleletekből a hibákat is, melyek korrigálásra szorulnak. Láthatjuk, mily bő anyag merül föl tárgyalásra a választásról, felekezetelekről, a király és a köztársasági jelnök közötti lényeges különbségről, a testi és a szellemi erők kifejlődése közötti különbségről, a pénz és a tudás értékéről stb. Ha így tanítunk, sokoldalúan, de nem feleslegesen taníthatunk tehát, hanem azt, amit tanítványaink nem tudnak még. Áthidaljuk így tanítványaink tudásában a kérdésekkel feltárt hézagokat, mivel tudásukat biztossá és sokoldalúvá tesszük: aminek gyümölcse viszont a tartós siker lesz.

EGYESÜLETI ÉLET.

Meghívó.

A Szlovenszkói Általános Magyar Tanítóegyesület 1931. évi január hó 10-én d. e. 9 órakor Galántán a járási székház nagytermében

központi gyűlést

tart, melyre az alkotó tagokat tisztelettel meghívjuk. A távollmaradást indokolni kell.

Megelőző nap, január 9-én, d. u. 5 órai kezdettel ugyanott központi választmányi gyűlést tartunk, melyre a központi választmány tagjait meghívjuk.

A központi gyűlés tárgysorozata:

1. Elnöki megnyitó.
2. Titkári jelentés.
3. A tanítóság anyagi helyzete. Előadó: Unereczky Géza.
4. Alapszabálymódosítás. Előadó a titkár.
5. Jelentés a Magyar Tanítók Háza felépítése érdekében tett intézkedésekről.
6. Jelentés az Országos Magyar Tanítódalárda megalakulásáról és eddigi működéséről. Előadó: Heckmann István orsz. karnagy.
7. Szakosztályok jelentései.

8. Pénztári jelentés.

9. Jelentés a Vestník magyar fordításáról.

10. Indítványok tárgyalása.

Az indítványokat a gyűlés előtt 8 nappal a közp. elnöknel írásban kell beadni.

Az elszállásolásról Berényi Gyula járásköri elnök, galántai kartársunk gondoskodik, aki arra igényt tart, azt nála egy levelezőlapon jelentse. Negyed 1950. november 21.

Kovács Alajos közp. elnök. *Vásárhelyi Károly* főtitkár.

Tekintettel ama körülményre, hogy a központi gyűlés alkotótagjainak, az Országos Tanítódalárdának, valamint a hangverseny végeztével a járáskör tanítósága által rendezendő táncmulatságon megjelenő vidéki tanítócsaládoknak elhelyezése a galántai rendezőbizottságnak nem csekély gondot okoz, kérjük a központi tiszvikart, a központi gyűlés alkotó tagjait, valamint a vidékről Galántára bejönni szándékozó kartársakat, hogy az elszállásolásra és ellátásra vonatkozó igényeiket — lehetőleg azonnal — közöljék Berényi Gyula járásköri elnökkel (lakik Galánta).

Szíveskedjenek megírni érkezésük idejét, jelezni, mely éjszakát töltik Galántán és az ellátást mikortól meddig kívánják biztosítani?

Csak a jelentkezők számára lesz fenntartva és biztosítva ellátás.

A 10 óra délután érkező vidékiek rendelkezésére fog állni a katolikus iskolában és a Katolikus Körben hat befűtött helyiség mosdóval.

Felhívás

a hadifogságot szenvedett nem állami tanítókhoz:

A „Magyar Tanító“ 1950. évi december 1.-én megjelent 25. számában jeleztük, hogy prágai utunk alkalmával, Stunda István nemzetgyűlési képviselő úr támogatásával, több memorandumot adtunk át dr. Dérer miniszter úrnak, amelyek egyikeben a hadifogságot szenvedett nem állami tanítóság elmaradt államsegélyeinek kiutalását kérelmezte egyesülelünk.

Örömmel adjuk az érdekelt kartársak tudomására, hogy egyesülelünk ezen újabb akciója Stunda képviselő úr odaadó közbenjárása folytán a kedvező elintézés reményével kecsegtet.

A miniszter úr hajlandónak mutatkozott arra, hogy bizonyos határok között kárpótlást nyújtson a hadifogságot szenvedett nem állami tanítóknak elmaradt államsegélyeikért, Miatán egyesületünknek a további eljárásokhoz feltétlen szüksége van pontos adatokra, kérjük az érdekelt kartársakat és özvegyeket, hogy *Uhereczky Géza, Komárno, Széna-tér 9* címre azonnal jelentsek be a következő adatokat és küldjék be az ügyre vonatkozó alább felsorolt okmányokat:

1. a hadifogságot szenvedett tanító neve, (özvegyeknél a leánykori név is), 2. családi állapota (házasságkötés ideje), 3. a gyermekek neve, születési ideje, 4. mikor szerezte oklevelét, 5. mikor kezdett működni, 6. mikor vonult be, milyen minőségben, 7. mikor esett fogságba, 8. mikor jött vissza a fogságból, 9. mikor kezdett újból működni, 10. mikor lettek illetményei beszüntelve, ha nem lettek beszüntelve, mit utaltak 1918. XI.1-től, 11. milyen katonai rangot viselt, tisztelnél pontosan kimutatandó az egyes kinevezések ideje 12. mely időponttól kapta illetményeit a fogságból való visszatérés után.

Az özvegyek ezenkívül közölgék: a) a férj elhunytának időpontját és helyét, b) mikortól élveznek nyugdíjat. Melléklendő: I. az utolsó magyar utaló végzése, II. az első cseh-szlovák utalóvégzés, III. a magyar fizetési könyvecske.

Azok a kartársak, akiknek egyesületünk már kiszámfotta az elmaradt államsegélyek mérvét, csupán a megfelelő számfűtásokát küldjék be.

Figyelmeztetjük az érdekelt kartársakat, hogy azok érdekében, akik felhívásunknak eleget nem tesznek, külön akciórt nem indítunk.

Ismerve a közönyt, felkérjük egyesületünk összes tagjait, hogy jelen felhívásunkra az érdekelteket szóval is sziveskedjenek figyelmeztetni.

Az okmányok visszaküldésére válaszbélyeg melléklendő.
Elnökség

Egyesületünk tagjai elegánsan és jutányosan öltözködnek, ha **KOPRDÁNÁL** **LÉVÁN, Stefanik-u. 14.** — csináltatják ruháikat.

Angol és belföldi szövet különlegességekben nagy raktár. Jó anyagból kellemes a ruha és tartós. — Jó ruhát öröm viselni! Hosszú és rövid városi bundák jutányos áron. Pontoz és figyelmes kiszolgálás

Lapunk és egyesületünk tizéves jubileuma alkalmából felkérjük mindazon kedves kartársainkat, akik lapunk és egyesületünk megalapításánál tevékenykedtek, valamint, akik lapunk első szerkesztő- és munkatársai voltak, sziveskedjenek bennünket a jubileummal összefüggő, arra vonatkozó cikkeikkel, megemlékezéseikkel felkeresni, hogy ezek közlésével bensőségesebbé tegyünk jubiláris ünnepszűnket. *Szerkesztőség.*

DALÁRDA.

Az Orsz. Magyar Tanító Dalárda hivatalos közleményei.

Csallóköz és Mátyusföld tanitóságához. Kedves Kartársak! Lapunk, de köztársaságunk magyar napilapjai útján is értesülhettek már arról, hogy a Szlov. Országos Magyar Tanító Dalárda, mint egyesületünknek legfiatalabb és a legtöbb reményre jogosító szerve, januárban második hangversenykörútjára indul. Ezen útjának állomásai lesznek: január 7-én Somorja, január 8-án Dunaszerdahelyés jan 10-én Galánta. A helyi rendezőségek mindent megtettek, hogy e hangversenyekre ke löképpen fölhívják Csallóköz és Mátyusföld tanitóságának, de a nemtanító intelligens és a magyar dal iránt érdeklődő közönségnek a figyelmét. Nem mulaszthatjuk el az alkalmat, hogy ezuton is körjűk kartársainkat a dalárda januári szereplésének a propagálására. Távol áll tőlűnk, hogy a Magyar Tanító Dalárda eddigi sikereire hivatkozzunk, vagy a Dalárda nagy erkölcsi és művészi értékét hangoztassuk. Az a tény, hogy Somorján, Dunaszerdahelyen és Galántán a Tanító Dalárda hangversenyezni fog, önmagában véve, országos viszonylatban is nevezetes eseménynek számít. Esemény az, mind a magyar tanitóság, mind a magyar dal szempontjából. Azért, amikor a dalárda szava fölzeng az Aranysziget és Mátyusföld csillagos ege alatt, akkor nemcsak az a harminchat szív dobban bele a téli éjszakába, hanem ezzel együtt az ottani magyar tanítók százainak büszke és boldog szívverése is. Kartársak, legyetek ott mindnyáján, hogy a dalosok dalos lelkét a tiétek lángja is hevítse.

A dalosokhoz. Testvérek! A gyűlekezés Galántán lesz, jan. 7-én. Zólyom és Érsekujvár felől a vonat 7 ó. 46 p.-kor érkezik. Zsolna felől 7 ó. 22 p.-kor. A galántai vasuti étteremben gyűlekezőnk. Innen autóbuszon megyűnk Dunaszerdahelyre, ahol

délben a Kázmér-féle vendéglőben találkozunk a csallóközi testvérekkel, akik közvetlenül ideutaznak. A jelvényt lehetőleg láthatóan viseljük. — A viszontlátásra.

KÜLÖNFÉLÉK

Örüljenek, kik adhatnak.

A templom tornácában, az alamizsnát várók közt látom üldögélni mindég.
Kicsiny, összelöpörödött anyóka ő,
egész valójáról lerí az inség.

Mellére csuklott fejfel olvasót perget
alázattal. Istenét, Jézust kéri.
Talán arra, hogy adjon minden embernek,
kivált az öregnek, jobb sort, mint néki.

Tegnap népes vásár volt s az utcán végig
koldusok panaszló éneke hangzott.
Egy-egy sarkon három, négy koldus üldögélt
s egy asszony csenevész gyerekekkel állt ott.

A koldusok előtt — sürgös útjuk lehet ... —
elfordított fejfel mindenki siet.
A nyomorúságot nézni se szeretik,
s nehezen mozdulnak segítő kezek.

Csak egy anyóka áll meg mindegyik előtt.
Tarka kendője kezében kibontva.
Óreg, fáradt testét nehezen cipeli,
de boldog. Az adományt most ő adja,

ki eddig csak kapta. Neki ez nagy öröm.
Mert bizony rossz lehet, nagyon rossz annak,
kinek mindég adnak s ő sohase adhat.
Örüljenek, kik adhatnak és adnak!

Ocsovay Imre.

**Munkatársainknak, tagtársainknak s olvasóinknak
boldog újévet kívánunk. Szerkesztőség és kiadóhivatal.**

Félretett irás.

Az idei diákkongresszus után ismertetni akartam a tanárságunknak a kongresszus lefolyását, egy-két érdekesebb megfigyelésemet, gondolatomat, az ott elhangzottakkal kapcsolatban. Aztán feladtam a tervet és a már elkészített cikket félretettem.

Most (boa) „Néhány szó megújodásunk”-hoz c. cikke után elővettem: s íme annak egyik részét változtatás nélkül közlöm:

— Igen kivós vitát váltott ki a „falujárás” kérdése.

E vita folyamán szinte természetzerűleg vetettem fel magamban a kérdést: Nem lenne-e üdvös a falun élő tanítók meglátásainak nyilvánosságra hozása a falu életét illetőleg?

A kérdést azonnal megválaszoltam.

Üdvös, érdekes és tanulságos is lenne a falu népe között élő tanítók ezirányban megfigyeléseinek, észrevételeinek publikálása.

E meglátások módját nyújtánának az összehasonlításra. Hogyan, milyenek látja a falut egy az életét a nép között élő és egy a népet pár órán keresztül, pár napig megfigyelő, megismerni akaró intelligens ember.

Meggyőződésem, hogy eltérések lesznek különösen a megfigyelések levonta megállapításokban. Egy ugyanazon dolognak két vagy többféle meglátása vitára adhatna alkalmat, ami feltétlenül a „falumentős” mikéntjéhez hozza bennünket közelebb. — Eddig az előhalászott sorok.

Balogh Edgárnak (boa) ismertette megállapításai a tanítókról csak meg-erősítenek akkori gondolatom helyességében

Mert a balogedgároknak, — többen is vannak — azon állítását, hogy „Évtizedekig egy faluban működő tanítók nem ismerik azokat a dalos gyermekjátékokat, ritmikus táncokat, énekeket, gyermekszokásokat és ríműsokat, melyeket ő és társai eltanul és feljegyez a gyerekektől” — semmivel sem lehetne inkább megcáfolni, mint ha annak ellenkezőjét igazoljuk, egyrészt úgy, hogy mi hozzuk nyilvánosságra a valóban néptermelte dalos gyermekjátékokat, táncokat, énekeket stb., másrészt rámutatunk a gyűjtők naivitására, amikor tényleg a régi jó „mesterek” alkotásait beuralkázzák meg, minden „ős” szép-
ságukkal.

És itt eszembe jut Karinthy: „Balkáni közmondások” c. pompásan ide-illő írása a P. M. H.-ból.

Egyébként B. Edgár ebbeli megállapítását a kérdés felületes tanulmányozásunk tulajdonítom. Ha minden ténykedésében ilyen felületesen jár el, úgy a legnagyobb kétkedéssel vagyok „Vándorbot, hegedű, meg egy tarisznya nóta és egyebek” gyűjteményének értéke iránt.

Jómagam öt rövid esztendőt töltöttem a falu népe közt — tehát alig másfélszer nappal többet, mint Balogh E. falujárása alatt — mégis vaskos füzetet (diárium) megtöltöttem jegyzeteim vannak — csak szárazon, „szósz” nélkül — a falumbeli emberek életét, életkörülményeit, szokásait stb. illetőleg.

Íme a többi közül kiragadok egyet, mely egytuttal figyelmezteti a „falut járókat”, hogy tévesen bízik azt, hogy akár a gyermek is feltárja előttük valóját, megmutatja énjét, vágyait, szokásait, játékait, előttük, párperces ismerősülk előtt. Legfeljebb bemutat valamit és lehetőleg olyasmit, amit a tanító ő vagy még az apja tanult.

Megfigyelésem: „A sugyerekek játékaikban a nagyok komoly munkáját

utánozzák. Lovat, űkrőt, tehenet stb. vesznek, eladnak, legeltetik, hazavezetik. itatni viszik, istállóba bekötik. Fűzfaszerszámmal — furfangos saját készítmény — felszerelt lovakat hajtanak. Egy kampós rudat huz két „ló”, a kocsis pedig hátul leszorítja a földre, hogy az a földet turja. Ez a szántás. Az iskola mögött van egy északi fekvésű, lúval benőtt, de kaszálásra alkalmatlan domboldal. Tölen itt szánkáznak, nyáron ugyanott „csuzgát” készítenek. Kalapban, kielejtezett edényben szorgalmasan hordják a vizet a közeli kenderáztatóból a azt sávbau a domboldalra öntik. Az így feláztatott sávon erre a célra készített botos a lábuk közé fogva — vagy akár nélküle — nagy „hurigással” hódolnak a csuzkálás örümeinek.

A „csinált” játékokkal szemben ezeket favorizálják, ellentétben a lányokkal, akik viszont emezeket kultiválják.

Egyéb játékaik mindegyikén rajta van a „készítmény iz” s legfeljebb a gyerekek által azokon önkényesen végzett ujitások, alakítások kölcsönöznek azoknak „népies” vagy inkább „gyerekes” színt, érdekességet.”

Eddig a feljegyzés.

Látná csak Balogh E., miot csillog a szemük, milyen szakértelemmel bögnök, nyeritenek és rugják hasba a vigyázatlan gazdát vagy zsidót (kupec) a gyerek űkrök, a lovak. Milyen szeretettel simogatják, becézik a kedvenc állatokat a gyermek-gazdák

Elámulna és kitérne belőle az új meglátás: Ez az ősi játék és űvök egészen. Nem készítmény és természetes, hiszen a természetet, a valóságot mintázzák, pompás megfigyeléssel.

Éát a legénykéek, legények, leányok, asszonyok, no meg az „ember-ek” és szobáaik?

Rájuk vonatkozólag is van jó pár megfigyelésem lejegyezve.

Balogh Edgár felületeségből nem irt igazat, amikor a tanítókat egy kalap alá sorozva, már ismert megállapításait megirta.

Ujhodjon meg önmagában, önmagáért és értünk, kezdjen mindent előlöl és alaposabban.

Oye.

Égi hária, Heckmann István tanítói dalárdánk orsz. karnagya, e címmel egyházi énekgyűjteményt adott ki. Összeállította a lévai irlalmas nővérek gyűjtéséből, egyes szerzők műveiből, de főképen saját szerzeményeiből. Kapható a szerzőnél, Levicén. Ötvennyolc oldalon ötven különféle egyházi alkalmaakra szóló gyönyörű eredeti egyházi éneket tartalmaz e könyv négy szólamra harmonizálva, orgonára. A könyvet egyházi használatra a róm. kath. egyházi főhatóság 1930. évi nov. 15-én kelt 10116/10. sz. rendeletével engedélyezte. Ajánljuk róm. kath. tanító kartársaink figyelmébe. Ára 25 Kcs. Ajánljuk azonban e könyv beszerzését a tanítói könyvtárak részére is, valamint mindazon kartársainknak, akik kántorsággal foglalkoznak, mert sok olyan ének van benne, amely minden iskolában és templomban használható.

A fábortűz illusztrált magyar ifjúsági cserkészlap, a csehszlovák köz. társasági magyar cserkészek szaklapja. Az 1931 dec. 1.-i, egyúttal karácsonyi, száma igen nívós tartalommal jelent meg. Szerkesztőség Nové-Zámky, Mária u. 5., kiadóhivatal Komárno, Nádor u. 29. Előfizetési ára egész évre 20 Kcs. Megjelenik minden hó 1-én. Felelős szerkesztője és kiadója Mreana József gimn. tanár.

Prutyi és Zupi. A Szivárvány ifjúsági könyvtár 2. száma e címmel hagyta el a sajtót és a kiadó Államnyomda már szét is küldte az iskoláknak. Írta és rajzolta Harmos Károly tanár, festőművész. Két vidám gimnazista fiú kalandjait, csínytevéseit, bűnhődéseit foglalja magában e könyvecske, melynek olvasása derűs örömet okoz nemcsak a kicsinyeknek, de a nagyobbaknak is. A 160 oldalas, szép kiállítású könyv ára 7.40 Ké, nyomta a Virradat Könyvnyomda, Komárno. Kapható minden jobb könyvkereskedésben és megrendelhető egyenest is az Államnyomda fiókjánál, Bratislava. El ne feledjük beszerzését az ifj. könyvtár számára.

Damborsky: Slovenská mluvnica most jelent meg ötödik javított kiadásban, két kötetben, középiskolák és tanítóképzők használatára. Írta: Damborsky János nitrai áll. reálgimn. tanár, Gebauer—Ertl és Czambol szlovák nyelvészek rendszerei alapján. Damborsky szlovák nyelvtanát nem kell bővebben ismertetnünk, csak annyit kell megjegyeznünk, hogy ez a legteljesebb és legjobb szlovák nyelvtan, melynek a magyar tanítói és tanári könyvtárakban nem szabad hiányoznia. Az I. kötet ára 32 Ké, a II. köteté 21 Ké. Megrendelhető a kiadónál, Huszár István könyvnyomda és könyvkereskedésén, Nitrán.

Az analfabetizmus Kínában. Az óriási Kínai Birodalom Ussz-lakosságának több, mint fele irni-olvasni nem tudó. Az analfabetizmus ily magas arányszámúak Kínában két fő oka van: az egyik az itt sokáig uralkodó despotizmus, a másik pedig a kínai nép lelki komplexuma. Az abszolutisztikus monarchia a népet rendszeres tudatlanságra kényszerítette. A nevelés csak a magasabb osztályok eszköze volt az uralom fenntartásához. Nagy nehezséget jelent a sok nyelvi dialektus; az írott nyelv alapjában különbözik a beszédétől. Az irodalom a klasszikus nyelvet használja, amelynek elsajátításához hosszú idő kell. Az új köztársaság megalapításával mind jobban tért hódít az a nézet, hogy egyedül a népműveltség fejlesztésével lehet az állam jövőjét megalapozni. Az 1915. évben bevezették a kötelező iskoláztatást. De ez a folyamat a polgárháború következtében nagy megszakítást szenvedett. Az általános műveltség kiterjesztésére a másik lépés a nyelv unifikálása, amely munkának a megkönnyítésére 40 fonetikus formát vezettek be. Végül az 1923—24. évektől kezdve gondot fordítanak a felnőttek oktatására, ami a polgárháborúk dacára is hathatósan fejlődik.

Az ifjúság katonai képzése Lengyelországban. A lengyelországi középiskolák két felső évfolyamában már az 1927. évtől kezdve folyik az ifjúság katonai képzése. E képzés évenként 100 órára történik. Az iskolán kívüli képzés három évig tart, szüntelen évi 100 órában. Az iskolán kívüli képzés különösen a vidéken ütközik nehézségekbe, ahol a lakosság nagy része fűrésztől testi munkával foglalkozik.

Tanulási adatok az analfabetizmusról. Legkevesebb analfabétája Finnországnak van (1 százalék), utána következik Ausztrália (4.3 százalék), az Északamerikai Egyesült Államok (6 százalék), Belgium (8.3 százalék), Franciaország és Kanada (9.2 százalék), ezzel szemben Európa legtöbb analfabétája Portugáliában van (67.7 százalék). Oroszországban a férfi analfabéták arányszáma 49.9 százalék, a női analfabétáké 71.8 százalék. Az Európán kívül eső országokban legtöbb analfabétája Britt Indiának (92.8 százalék), Holland-Köletindiának (95.8 százalék), Egyiptomnak (92.1 százalék) és Guatemalának (86.6 százalék) van.

Új természetrajz a polgári iskolák számára. A magyar polgári iskolák már régen érzik egy új, modern, s az iskola követelményeinek teljesen megfelelő természetrajz hiányát, különösen a II. és III. osztályokban. A Cseh Grafikai Unió kiadásában a közeli napokban hagyja el a sajtót két természetrajzi tankönyv a polgári iskolák II. és III. osztálya számára. Írták: Banaai Tóth Pál, Ježo Márton és Somogyi István. A tíz éves tanítási gyakorlatból leszűrt s a mai gyakorlati és tudományos céloknak, az iskolák követelményeinek teljesen megfelelő természetrajzi anyagot nyújtja ez a két könyv. Könyved stílusban, kitűnő módszeres feldolgozásban és beosztásban. Nagy előnyük az is, hogy mindegyik osztály külön könyvben kapja a tanítás teljes anyagát. Amint a könyvek készen lesznek, a kiadó minden magyar polgári iskolának küld tiszteletpéldányt. A könyvek kitűnő szemléltető képekkel is el vannak látva s a szerzők I. osztály számára már megjelent, használatban lévő és kedvelt természetrajzi tankönyvének folytatását képezik. Bevezetését a jövő tanévben ajánljuk a polgári iskolai kartársak figyelmébe.

A Szivárvány ifjúsági lap, mint értesülünk, egyúttal a Vöröskereszt Sarjadék közlönye is lesz. Erre vonatkozólag megegyezés történt a Szivárvány kiadója és a Vöröskereszt szlovouszkói divíziója között. Erről a fazióról lapunkban már írtunk. Farkas István helyi polg. isk. tanár kartársunk felhívást tett közzé egy Vöröskereszt ifjúsági lap megindítása érdekében. Erre választ küldtünk egy kartársunk tollából, aki azt ajánlotta, hogy a Szivárvány legyen egyúttal a Sarjadék lapja is, mivel két lapot a magyar tanulóifjúság anyagilag nem bír el. Úgy hiszik, ez adta az impulzust ahhoz, hogy ez a legjobb megoldás létrejöhessen.

A karácsonyi pótlék kifizetése. Mult számunkban már röviden értesítettük a nem áll. kartársakat, hogy egyesületünk közbelépésére a miniszortanács utasította az isk. referátust, hogy a nem állami tanítótság részére is fizesse ki a karácsonyi pótlékot. A kiutalás azonnal megkezdődött. A tanítótság egy része már karácsony előtt megkapta a pótlékot, a többieknek pedig január elején fizottatik ki.

Pásztorjáfékok Kőbölkúton. A sűrű egymásutánban lezajló kulturdélutánokat és estéket f. hó 21-én és 26-án két-két ízben egymásután karácsonyi szindarab előadása váltotta fel a r. k. el. népiskolában, ahol a tanítók által rendezett, az igazgató tanító által írt „A pásztorok ajándéka” c. szindarab eddig 1100 látogató előtt került bemutatásra s amelynek 28-án való kétizbeni megismétlését még mindig százak követelik, ennek az az egyszerű, de kedves képekben megörögzített pásztorjeleneteknek leadását, amely a közönség lelkeit anyai gyönyörrel tölti be. Az előadás sikerét nagyban előmozdította Báthy Dénesné a pirinyó anygalkák táncának betanítása által. Az ünnepek adakozásából befolyt tiszta jövedelem a szegények között osztatik ki.

Pályázat. A nádszegi róm. kat. iskolaszék (okr. Galánta) pályázati hirdet az újonnszervezett VIII. tanítói állásra. Jövedelem: hitközségtől 1200 Kc 20 Kc, kertilletmény és államsegély. Továbbá természetben egyszobás lakás. Tanítási nyelv magyar. Naponként autóbuszjárat Galántára. Pályázati határidő 1930. jan. 9. Csak férfiak pályázhatnak. A kérvények a róm. kat. plebániahivatal címére küldendők. Az állás azonnal elfoglalandó.

Kiadóhivatali üzenetek.

0. Gy. Zádorháza. Lapja vétele után címét azonnal a kívánt módon javítottuk. Legutóbbi szám az új címre ment. — B. G. Bény. Csak a nyomdai azállítás hibája, hogy három példányt kapott. Intézkedtünk, hogy csak Bénybe menjen a lap. — R. E. Dun. Streda A lapot a megrendelés után azonnal küldtük. Valószínűleg addig már kézbe kapta. — V. Gy. Negyed. Tagjaink sorába felvettük, lapunkat és a zsebnaptárt megküldtük. — K. K. Bratislava. Címét a kívánt módon még az első közlése alkalmával kijavítottuk. — Többeknek: 1930. évi december hó 31. éig mutatkozó hátralékáról január hó folyamán mindenki értesítést kap.

HIRDETÉSEK.

Pályázati hirdetés. Guta község iskolaszéke pályázatot hirdet a guta-eregakolli községi népiskolánál újonnan szervezett 4. számú ideiglenes tanítói állásra. Javadalom a községtől 1200 Kcs fizetés, 240 Kcs lakbér, 20 Kcs kertpótlék, a többi államsegély. Határidő 1931. január 15. Tanítási nyelv magyar. Római katolikus vallású előnyben. A pályázók kötelezik magukat megválasztás esetén az állás elfoglalására. Pályázatok Községi iskolaszéki elnök, Guta címre küldendők.

Pályázati hirdetmény. A vitéz kőszily (nagykeszi i) okrés: Komárno községi iskolaszék pályázatot hirdet a 3. számú, újonnan szervezett, 2-dik évre meghagyott tanítói állásra. Fizetés: 1200 K., 360 K., kertillelmény és államsegély. Pályázati határidő: 1931. január 10. Tannyelv: magyar. Községi iskolaszék.

Virágárlapomat ingyen küldöm minden érdeklődőnek. Kaiser Józsefné Gerlice pusztá, Posta Ratkova. Gömör.

Hirdetmény. Teljesen jó karban lévő (kevésbé használt) két manuálos, pedálos, öt hangsoros (térdregiszterrel ellátott) orgona-harmonium eladó. Kisebb templomok részére teljesen megfelelő. Érdeklődők forduljanak: Majtényi József nyug. tanító Moldava (Szepsi) ž. XX. címre.

Megjelent!

Mécs László

Az ember és árnyéka

verskötete, meglepően szép, díszes kiadásban.

Mécs László költői egyénisége nem szorul külön ajánlásra, költészete nemcsak a csehszlovákiai magyar kisebbségnek, de a magyarság egyetemének is egyik legnagyobb szellemi értéke.

Mécs László jelenli a vigaszi szenvedéseinkben, a szerepet a gyűlölködés közepette, a hisztia hitet a hitellenség világában, a törhetetlen magyar gondolat összhangját az általános emberszeretettel.

Mécs László neve fogalom a magyaroklakta négy hazában, akinek minden verssora szinte a kinyilatkoztatás erejével hat.

A 10 íves, nagy oktáv alakú kötet ára fűzve 25 čK, díszes egészvászon kötésben 35 čK. A számozott és a szerző aláírásával ellátott díszkiadás ára 50 čK.

Postai küldés esetén 3 čK portóköltiség.

Megrendelhető a Magyar Tanító kiadóhivatalánál Komárno.

A Stampay-féle Énekek és Imák bővítése megjelent áremelés nélkül!

29 gyönyörű énekkel, imákkal és **Kis Szt. Terézke** képével most **309** énekkel hoz a könyv. Az új énekek Kis Szent Terézke, a Kongreganisták, a Szívgárdisták énekein kívül 10 offertóriummal kiemelkedő verset és a **Vecseryéft** is tartalmazza. Új kotta melléklet is jönni fog, (5 Kč) amely a hivatalos gregorián rezponzóriumokat is hozni fogja a bővítés dallamain kívül. K. Szt. Teréztől a szerző három kedves dala jön. A bővítés külön 1 Kč.

Köbülkút, Stampay.

A Magyar Tanító előfizetési ára

egész évre 40 Kč, félévre

20 Kč, negyedévre 10 Kč.

Számonként 2 ckorona.

Szerkesztőség: Állami polgári leányiskola Komárno.

Kiadóhivatal: Községi elemi iskola Komárno.

Magyar Tanító

általános tanügyi közlöny,
a Szlovenszkói Ált. Magyar Tanítóegyesület hivatalos lapja.

Az egyesület évi tagsági díja 80 Krs, melyért a tagok a lapot is kapják.
 Felelős szerkesztő: **Banai Tóth Pál.**
 Társszerkesztők: **Berecs Béla, Gáspár János, Uherezky Géza.**
 Nem tagoknak a lap előfiz. ára 1 évre 40 Kés.
 Hirdetések díjazása szerint.

TARTALOM:

(B.)		
Jubiláris központi gyűlés		25
<i>Vásárhelyi Károly:</i>		
Titkári jelentés		41
<i>Heckmann István:</i>		
Jelentés a Szlovenszkói Országos Magyar Tanító Dalárda megalakulásáról és eddigi működéséről		46
<i>Árendás József - Telkes Mihály:</i>		
Pénztári jelentés és költségvetés		48
(bb)		
A dalárda második körútja		51
<i>Csaplár István:</i>		
Utóhangok a lezajlott közgyűléshez		55
Lapszemelvények a dalárda januári hang- versenyéről		57
<i>Egyesületi élet</i>		59
<i>Dalárda</i>		62
<i>Különlélek</i>		63
<i>Kiadóhivatali üzenetek</i>		70
<i>Hirdetések</i>		70

Szerkesztőség: Állami polgári leányiskola, Komárno. — **Kiadóhivatal:** Községi elemi iskola Komárno. — **Az egyesület elnöksége:** Kovács Alajos központi elnök, Negyed. — **Titkárság:** Vásárhelyi Károly főtitkár. Somogyi István titkár, Komárno. — **Tanácsadó:** Uherezky Géza, Komárno.
 A hírlapjegyek használata eng. a bratislavai posta- és távírdalgaq. 3006]lil. 21. sz. rendeletével

HUSZÁR ISTVÁN

KÖNYV-, ZENEMŰ-, PAPIER-
ÉS IRÓSZER-KERESKEDEÉS
KÖNYVNYOMDA ÉS KÖNYVKÖTÉSZEZET

NITRA

TELEFON SZÁM 20.

POSTAIKÖZL. SZ. 24.

AZ ÖSSZES ENGEDÉLYEZETT
SZLOVÁK ÉS MAGYAR NYELVŰ
TANKÖNYVEK, SEGÉDKÖNYVEK ÉS
TÉRKÉPEK ÁLLANDÓ RAKTÁRA.

Műsági és községi könyvtárak szállítása.

Természettani és természetrajzi képek és tanszerek.

Iskolai szerek, füzetek, írószerek stb.
a legjobb minőségben és olcsó áron.

Zongora-, harmónium-, hegedűiskolák,
orgonahangjegyek, kántorkönyvek.

Az államnyomda által kiadott iskolai nyomtatványok raktárában.

Nevelő kézimunkához szükséges anyagok,
segédeszközök és kézikönyvek.

KÖNYVNYOMDAI ÉS KÖNYVKÖTÉSI
MUNKÁK CSINOS KIVITELEZÉSSEL

Tanító Uraknak és Iskoláknak engedmények

Magyar Tanító

általános tanügyi közlöny,
a Szlovenszkói Ált. Magyar Tanítóegyesület hivatalos lapja.

Az egyesület évi tagsági díja 80 Kcs. melyért a tagok a lapot is kapják	<i>Felelős szerkesztő:</i> Banai Tóth Pál.	Nem tagoknak a lap előfiz. ára 1 évre 40 Kcs.
	<i>Társ szerkesztők:</i> Boross Béla, Gáspár János, Uhereczky Géza.	Hirdetések díjszabás' szerint.

Jubiláris központi gyűlés.

Galánta, 1931. jan. 9. és 10.

Ünnepies keretek között folyt le Galántán f. évi január 9.-én és 10.-én egyesületünk központi gyűlése, mely egyúttal méltó megemlékezés volt egyesületünk és lapunk tizéves fennállása alkalmából. Az eredményben gazdag központi gyűlési fényessé tette az Orsz. Magyar Tanítódalárda nagyszerű hangversenye s a galánta-vágsellyei járási egyesületünknek a dalárda hangversenyével egybekötött táncmulatsága. A dalárda hangversenyéről és az azt követő táncmulatságról külön számolunk be. A központi választmányi és közgyűlésről az alábbi referátát adjuk.

Megérkezés.

A központi vezetőség és az alkotótagok nagyobb része jan. 9.-én délután érkezett Galántára. A galántai kartársakból alakult rendezőség az agilis Berényi Gyula elnök és Polák Kálmán kartársakkal élükön szíves szeretettel fogadták az érkezőket. A már ott levő dalárda és a közp. gyűlés tagjai először megtekintették a Hanza szövetkezet üzemét, raktárait, majd pedig megtörtént az elszállásolás, részben szállodákban, részben magánházaknál. Köszönettel kell megemlítenünk, hogy a tanító-ságot mindenütt szíves vendégszeretettel fogadták.

Központi választmányi ülés.

Délután félnégykor kezdődött Kovács Alajos közp. elnök elnöklete mellett a központi választmányi gyűlés a róm. káth. iskola egyik tantermében. Jelen volt mintegy 15 közp. választmányi tag és sok érdeklődő, a többi közt a dalárda is majdnem teljes számban. A választmányi gyűlés letárgyalta a központi

gyűlés másnapi tárgysorozatát, a központhoz érkezett indítványokat s azokban történt állásfoglalás után állapította meg, hogy mit és mily javaslattal terjeszt a központi gyűlés elé.

A megnyitás után Bocz Árpád galántai kartárs szép beszédben üdvözölte a galántaiak nevében a közp. gyűlést. A gyűlés síma lefolyású volt, nagyobb vitát eredményezett azonban a F. U. N. Ő.-hoz való csatlakozás kérdése. *Vásárhelyi Károly* főtitkár titkári jelentésével kapcsolatban előadta, hogy a F. U. N. Ő. (Federácie učiteľstva národných škôl — a csehszlovák köztársasági népiskolai tanítószövetsége) átirattal fordult egyesületünkhez, melyben a szövetséghez való csatlakozásra hívott fel bennünket. Ismerteti a F. U. N. Ő. programját s azon előnyöket, melyek e nagyszabású, a csehszlovák és német tanítószövetségét magában foglaló szervezettel való együttműködésből mind egész egyesületünkre, mind pedig tagjainkra egyénileg is származhatnak. Előterjesztette a közp. vezetőség javaslatát e tárgyban, mely szerint egyesületünk csatlakozzék a F. U. N. Ő.-hoz azzal a kikötéssel, hogy a szövetség programjának 2. pontját egyesületünk, mint vallás erkölcsi alapon álló egyesület, mely az összes szlovenszkói magyar felekezeti tanítókat magában foglalja, nem teszi magáévá (egyház és iskola szétválasztása).

Dinyés Károly felszólalása következtében azonban, aki a F. U. N. Ő.-hoz való csatlakozással egyesületünk függetlenségét látja veszélyeztetettnak, a közp. választmány főtitkár által előterjesztett javaslatot olyképen változtatta meg, hogy egyesületünk ne lépjen be közvetlenül a F. U. N. Ő.-ba, hanem keresse a belépés lehetőségének módozatait egyenest a nagy nemzetközi tanítószövetségbe (F. I. A. I.), melynek a F. U. N. Ő. is tagja. Így egyesületünk a F. U. N. Ő.-sal egyenlőrangú, önálló szervezetként szerepelhet és amellet a F. U. N. Ő.-sal a fenti pont kizárásával, minden tanítói ügyben közösen járhat el. A választmány elhatározta szótöbbséggel, hogy ily értelmű javaslatot terjeszt a közp. gyűlés elé. A választmányi gyűlés másik fontos tárgya volt az alapszabály módosítás, melyet *Somogyi István* titkár terjesztett elő. A gyűlés hosszabb vita után magáévá tette az előadó javaslatát, mely szerint az alapszabály módosításra azon okból, hogy a politikai nagymegyék megszűntek, szükség ninc. Az eddigi nagymegyei tanítói szervezetek likvidáltassanak, maradjanak meg az eddigi járási szervezetek, ahol pedig a földrajzi s egyéb viszonyok megkívánják, alakuljanak körzeti egye-

sületek. Mindez elintézhető a jelenlegi alapszabályunk keretében. A választmányi ülés este félnyolckor ért véget.

A központi gyűlés. Elnöki megnyitó.

Másnap jan. 10.-én, délelőtt 10 órakor vette kezdetét a központi gyűlés a járási székház nagytermében. A következő közp. alkotótagok jelentek meg a gyűlésen: Kovács Alajos, Árendás József, Banai Tóth Pál, Bauer Ferenc, Bányai Ferenc, Beross Béla, Dinnyés Károly, Khin Antal, Somogyi István, Telkes Mihály, Uherezky Géza és Vásárhelyi Károly a közp. vezetőség tisztségűi; Akucs István, Berényi Gyula, Bíró Béla, Horváth Imre, Kemény Rezső, Nagy István, Nemcsik Béla, Novák Mihály, Osztyényi József, Polák Kálmán, Szarka Zsigmond, Tátos Lajos, Vargha István, Vizváry Vilmos és Willand János, mint az egyesület szerveinek kiküldöttei.

Megjelenésükkel tisztelték meg a közp. gyűlést: Ballo Gyula isk. főtanácsos, a Referátus nevében, Hyza Gusztáv járási főnök, Budovič Román áll. tanfelügyelő, Dudás József városbíró, Jandly Döbrentei Sándor ny. főbíró, a közbirtokosság elnöke, Letocha József plebános, iskolaszéki elnök, Dr. Kuthy Géza, Várady Gyula és Nagy Ferenc a Hanza szövetség igazgatósága képviselőjében.

Kovács Alajos közp. elnök a gyűlést szívekbe markoló, gyönyörű beszéddel nyitotta meg. Beszélt az egyesület életében eltelt küzdelmes tíz esztendőről, törhetetlen bizalmát helyezte a szebb jövőbe. E tíz év kis idő, de a mi egyesületünk életében jelentős és nagy időbeli távolság. Büszkeséggel tekinthetünk reá vissza, mert becsülettel, nyílt sisakkal s eredményesen harcoltuk meg. Köztársaságunkkal s fajunkkal szemben kötelességeinket híven teljesítettük. Központi gyűlésünk hivatott az elmúlt esztendő munkásságáról számot adni s irányt szabni egyesületünk elé a jövőre. Elesszük magunkban a kartársi szeretet tüzét és vigyük szél azt szerte ez országban.

Elnöki előterjesztések.

A lelkesen fogadott elnöki megnyitó után Kovács elnök jelentette, hogy az alkotótagok határozatképes számban vannak jelen. A jegyzőkönyv vezetésére felkéri Bauer Ferenc kp. jegyzőt, hitelesítésére pedig Berényi Gyula és Horváth Imre alkotó tagokat. Jelenti a múlt évben elhunyt kartársakat; emléküknek felállással áldoz a kp. gyűlés. Elhaltak: Alapy Julia Komárno, Weinerné Fuchs Erzsébet Bratislava, Bérczi Ödön Ghymes,

Sólyom József Losonc, Karsay Pál Somorja, Blahó Emil N.-Zámky, Rác Elek Kassa, Paál Margit Rimaszombat, Koós István Alsóbalog, Tomory Lajos Rimasimonyi, Leboda László N.-Zámky, Kiss Imre Zseliz, Rohn József Somorja.

Elnök javaslatára a kp. gyűlés táviratilag üdvözli a köztársasági elnököt, dr. Dérer Iván iskolaügyi minisztert, dr. Szlávik György belügyminisztert, dr. Hendrych Jaroslav referátusi vezetőt és a szlovenszkói országos elnököt. Szíves szavakkal üdvözli elnök a megjelent illusztris vendégeket. Elsőnek Balló Gyula isk. főtanácsos, a minden tanító által szeretett és becsült országos tanfelügyelő válaszolt az üdvözlésre kedves szavakban, majd Budovič Román tanfelügyelő, Dudás József városbíró, dr. Kuthy Géza Hanza szövetkezeti igazgató és Letocha József plebános, szentszéki tanácsos beszéltek, illetve válaszoltak az üdvözlésre.

Elmaradásukat kimentették Vincze Ferenc, Fülöp Etelka, Gáspár János és Oswald Emil közp. alkotótagok.

Elnök felolvassa *Ježo Márton* komárnoi állami tanfelügyelő táviratát, melyben üdvözli a jubiláris közp. gyűlést. Betegsége miatt személyesen nem jöhetett el, ezuton kíván tehát sok sikert a gyűlés munkájára s kéri az egyesületre Isten áldását a jövőben is.

Ismerteti *Ježo Márton* tanfelügyelő érdemeit, melyeket egyesületünk és hivatalos lapunk megalapításánál szerzett, s amelyekért a magyar tanítóság örökre hálás marad iránta. Ő volt a magyar tanítóság első keze a köztársaság kormányánál, ő volt az, aki segítségünkre jött tanácstalan, vigasztalan helyzetünkben. Javasolja, hogy a közp. gyűlés foglaltassa jegyzőkönyvébe a magyar tanítóság *Ježo Márton* iránti mély háláját és köszönetét, amit a kp. gyűlés nagy lelkesedéssel el is határoz.

Titkári jelentés.

Vásárhelyi Károly főtitkár terjeszti elő terjedelmes titkári jelentését, mely felölelte az egyesület egész múlt évi munkásságát és eseményeit. A titkári jelentést lapunk más helyén egész terjedelmében közöljük. Főtitkár jelentésével kapcsolatban előterjesztette a választmányi gyűlés javaslatát a F. U. N. Ő. belépésre felhívó átiratára. A felszólalások folyamán Dinnyés Károly a választmány javaslatát ajánlotta elfogadásra, Vizváry Vilmos pedig a F. U. N. Ő.-hoz való közvetlen csatlakozást védte. A közp. gyűlés szótöbbséggel a választmány javaslatát fogadta el. s azt határozati erőre emelte. Eszerint utasított a központi

vezetőség, hogy tegye meg a lépéseket a nemzetközi tanítószövetségbe való belépésre.

Főtájkár jelentését a közp. gyűlés köszönettel vette tudomásul.

A tanítóság anyagi helyzete.

Uherezky Géza központi tanácsadó tartalmas előadásában ismerteti a tanítóság jelenlegi anyagi helyzetét. Beterjesztette a következő javaslatot:

A tanítóság anyagi helyzetével kapcsolatosan, a központi választmány egyhangú határozataként a következő javaslatot vagyok bátor a központi gyűlés elé terjeszteni:

Mondja ki a központi gyűlés, hogy memorandummal fordul az iskolaügyi minisztériumhoz, amelyben újból kérni fogja:

1. A nős tanítók részére a 104/926. számú törvény alapján járó illetményekhez évi 3600 K \bar{c} pótlék engedélyezését.

2. A nevelési járulék utaltassék az összes gyermekekre, még pedig 1—3 gyermeknél évi 2400 K \bar{c} , a többi gyermeknél évi 1200 K \bar{c} összegben.

3. Az eddigi működési pótlék a folyton növekedő lakberek következtében, a működési helytől függetlenül, egységesen úgy állapíttassék meg, hogy a kiségitő és várományos tanító ezen a címen évi 2400 K \bar{c} -t kapjon, míg az 1—3. fokozatba sorozott tanítók működési pótléka évi 3600 K \bar{c} -ra, a 4—7. fokozatban levőké évi 4800 K \bar{c} -ra és végül a 8—11. fizetési fokozatban levő tanítóké évi 6000 K \bar{c} -ra emeltessék fel.

4. Az igazgatói pótlékok emeltessenek fel oly mérvben, hogy az egy tanerős iskolák „iskolavezető” tanítói évi 1200 K \bar{c} pótlékot kapjanak, amely alappótlék a felmenő és párhuzamos osztályonként évi 200—200 K \bar{c} -val emelkedjék. A 10 tanerős iskola igazgatójának pótléka évi 3000 K \bar{c} , míg a 10-nél több tanerős iskolák igazgatóinak pótléka évi 4000 K \bar{c} legyen.

Az igazgatói pótlék azoknál a tanítóknál is számíttassék be a nyugdíjalapba, akiknek igazgatói megbízatása a nyugdíjazás előtt rajtuk kívül álló okból megszűnt.

Az igazgatói pótlék a 104/926. számú törvény alapján járó egyéb illetményekhez hasonlóan államsegélyből biztosíttassék az összes nem állami tanítók részére.

5. A tanítók óratöbbleti díját, a 104/926. sz. törvény 12. §-a alapján, heti egy óránként az illető tanító törzsfizetésének 5·6 $\frac{0}{10}$ -ában állapítsa meg.

6. Kéri a 104/926. sz. törvény 23. §-ához a megfelelő végrehajtási utasítás sürgős kiadását.

Ezen végrehajtási utasításban történjek gondoskodás a főiskolai és egyetemi képzettséggel bíró polgári iskolai tanárok tanulmányi idejének beszámításáról. Hasonlóképen adassék mód arra is, hogy azon tanítók háborus évei, akik ezen háborus évek beszámítását 1926. I./1-e előtt illetékes tanfelügyelőségeik útján kérelmezték, de kérelmeiket az illetékes tanfelügyelők a saját hatáskörükben kedvezőtlenül intézték el, utólag beszámíthatók legyenek.

7. A 104/926. sz. törvény végrehajtása céljából kiadott 123.439 I.-927. sz. miniszteri utasítás 40. pontja helyzettség hatályon kívül s pótoltsáék oly értelmű rendelkezéssel, mely lehetővé teszi az állampolgárság hiánya miatt elbocsátott, de később reaktivált tanítók előző szolgálati idejének beszámítását.

8. A 104/926. sz. törvény 27. §-ához, az ott beígért kormányrendelet sürgősen adassék ki. Ezen kormányrendelet szabályozza a tanítók uti- és napidijainak kérdését, mert a mai állapot mellett a kötelező iskolai kirándulások és tanfelügyelői értekezleten való részvétel költségei súlyos anyagi megterhelést jelentenek az illető tanítók részére.

9. Adjon engedélyt azon felekezeti tanítók javadalmi jegyzőkönyveinek újbóli felvételére, akiknél a magyar kultuszminisztérium az 1913. évben felvett javadalmi jegyzőkönyveket, a kántori javadalomnak tanítói javadalomba történt beszámítása miatt nem hagyta jóvá, de a közbejött világháboru miatt a javadalmi jegyzőkönyvek újbóli felvétele elmaradt.

10. A nem állami ovónök illetményei, melyeknek rendezését az iskolaügyi miniszter ur a nála járt küldöttségünknek megígérte, de az mai napig meg nem történt, a 104/926. sz. törvény 14. §-ának szellemében sürgősen rendeztessenek és eddigi illetményeik államségéllyel egészítettessenek ki.

11. Kéri, hogy úgy az aktiv, mint a nyugdíjas nem állami tanítók és ovónök állandó kedvezményes vasuti arcképes igazolványt kapjanak.

12. Utasítsa a központi gyűlés az összes járáskörök vezetőit, hogy minden járásköri gyűlésen foglal kozzanak illetményügyekkel. ismertessék egyrészt a tanítóságot érdeklő, illetményügyekre vonatkozó rendelkezéseket, másrészt tárgyalják le panaszait, óhajaikat és jegyzőkönyvi kivonat formájában juttassák el azokat

minden esetben a központi vezetőséghez. Ezen tárggyal kapcsolatban a központi tisztikar a legmesszebbmenő információkat és utbaigazításokat megadja az előadónak, ha az azt a gyűlést megelőzőleg legalább 2—3 héttel kéri fogja.

A központi gyűlés több hozzászólás után (Szarka Zsigmond Biró Béla) Uherczky Géza közp. tanácsadó javaslatait elfogadja.

Alapszabály módosítás.

E tárgyat a közp. gyűlés a választmányi gyűlés javaslatára egyelőre levette a napirendről. Határozattá emeli a nagymegyei egyesületek likvidálását, melyet az illetékes járási, illetve körzeti egyesületek intéznek el. A tanítóság a jelen alapszabály értelmében járási és körzeti egyesületeket alkothat. Utasítja a közp. pénztárt, hogy a nagymegyéket eddig megillető, de ki nem fizetett $\frac{1}{100}$ -os járulékokat az illetékes járási egyesületeknek számarányuk szerint utalja ki.

A Tanítók Háza.

Az elnök helyett Vásárhelyi főtítkár terjeszt elő jelentést a T. H. felépítése érdekében tett intézkedésekről.

A T. H.-ra eddig befolyt készpénzben: 193.267 korona 35 fillér, részjegytartozás van 22.000 korona, így e címen van: 215.267 korona 35 fillér. És pedig:

a Tatra Banka folyószámlán	3708 kor. — f.
a Tatra Bank takaréknál	12075 " 40 "
a Legio Banknál	380 " 95 "
Földmives kölcsönös ptr.	20000 " — "
Telek áraban kifizetve	75000 " — "
Tanítók Háza alap a közp.-nál	52046 " 90 "
özv. alapon a közp. ptr.	30055 " 95 "
Részjegytartozás	22000 " — "

Összesen: 215.267 kor. 35 f.

Lejegyezve 420 részjegy.

A felépítendő ház telkét Bratislavában az u. n. Vestenden vettük meg. A múlt évi közp. gyűlés úgy határozott, hogy a járási elnökök bevonásával a közp. elnökség tegye meg e lépést. Ez meg is történt szerződés és annak mellékletei alapján. A tervezet még nem jött le az építkezési osztályból, a terepszemle megvolt és némi változtatást kellett rajta tenni, azért késik.

Kérelemmel fordultunk a Köztársasági Elnök urhoz, az iskolaügyi Miniszter urhoz, a járások választmányaihoz. Várjuk a kedvező választ. Az Országos Hivatalhoz kérvényt nyújtunk be

segély adományozása iránt.

A telekvétel alkalmával a bizottság egyik tagja azt a javaslatot tette, hogy részletes költségvetést terjesszünk most elő, valamint a megnyitásra vonatkozó tervezetet. Mivel sem az építési osztályhoz beadott tervrajzok, sem a segély iránt beadott kérvények nem lettek eddig elintézve, a javaslatot ez alkalommal nem tehetem meg, de mihelyt a fentiek kezeim között lesznek, a M. Tanítóban le fogom azt közölni.

Az alap vagyona két részletben van kezelve. Az egyik a közp. pénztár kezelésében van, mint az Egyesület vagyona, a részjegyekre és adományokra vonatkozó részt a Tátra Bank folyószámláján és takarékbetéteken, mint még eddig a részjegyzők tulajdonát, az elnökség kezeli. A kamatok tőkésítve vannak.

A számadások felülvizsgálására vonatkozó indítványt a Vésznik fordítása számadásával kapcsolatosan fogom indítványozni.

Indítványozom, hogy a járásek alakítsanak kebelükben T. H. bizottságot s annak munkásságáról 1/4 évenként tegyenek jelentést a közp. elnöknek.

A központi gyűlés Kovács Alajos elnöknek köszönetet mond a T. H. megszervezése körül végzett nagy munkájáért s a járási T. H. bizottságok alakítása tárgyában tett javaslatát elfogadja. Egyben felkéri, hogy a T. H. tulajdonjoga kérdésében jogi szakvéleményt kérjen.

A Tanítói Dalárda.

Heckmann István az Orsz. Magyar Tanítói Dalárda karnagya jelentést terjeszt a központi gyűlés elé a Dalárda megalakulásáról, eddigi működéséről és eredményeiről. Jelentését lapunk más helyén egészében közöljük.

Kovács elnök köszönti a dalárda illusztris karnagyát és a dalárdát, mint fényes sikerek hordozóját. A közp. gyűlés és az egész tanítótság nevében köszöni meg Heckmann István karnagy fáradságát nem ismerő tevékenységét.

Szakosztályok jelentése.

A szakosztályok közül csak az óvónői szakosztály tett jelentést írásban, melyet főtitkár olvasott fel. A nem áll. óvónők siralmas helyzetével kapcsolatban kp. gyűlés utasítja a vezetőséget, hogy ennek javítására minden lehető tegyen meg.

Pénztári jelentés

Arendás József közp. pénztáros beterjeszti a pénztár-vizsgálatról felvett jegyzőkönyvet, amint következik:

Jegyzőkönyv.

Felvétellett Komáromban, 1930. évi december hó 22.-én tartott központi pénztárvizsgálat alkalmával. Jelen voltak: alulirottak.

Központi pénztárvizsgálatot a bizottság 1930. évi december hó 22.-én eszközölte. A vizsgálat tárgyát az 1929 évi július 1. és 1930. évi június 30-a közti anyag képezte. Tételenként átvizsgáltuk a pénztári főkönyvet, azt egyeztetttük az előterjesztett nyugtákkal és ellennyugtákkal, valamint a részletes elszámolást tartalmazó segédkönyvekkel. Bizottság az elszámolást teljes rendben találta. Megállapította, hogy a pénztári főköny 3657.93 korona egyenleget mutat, mely összeg 1930. évi július hó 1-én kezdődött új számadási évre átvezetve van. Csekkszamlán a számadási év végén 2337.70 K volt. A központi pénztár által kezelt T. H. alap 65445.45 koronára gyarapodott. Az özvegy és árva alapnak 30469.80 koronája volt.

Megállapította a bizottság, hogy a számadási év végén az egyesületnek tagdíjakból, előfizetési díjakból és hirdetésekéből 146,000 korona volt a követelése. A kintlevőségek behajtását a központi pénztár állandóan szorgalmazza, de a felhívásoknak és az adósok ellen indított eljárásoknak kellő sikere nincs.

Javasoljuk, hogy utasítsa a központi gyűlés a központi pénztár vezetőségét, hogy a már több ízben felszólított adósoknak fizetési meghagyást küldessenek és ha ez az eljárás kellő eredményre nem vezet, az egyesület követelését végrehajtás útján egyenlítették ki.

Javasoljuk, hogy a központi pénzkezelőknek az 1929 1930 számadási évre a felmentvény — a szokásos fenntartás mellett — megadassék.

K. m. f.

Vizváry Vilmos
jk. vezető.

Nemcsik Béla

Mészáros Dénes
elnök.

Ezután pénztáros előterjeszti pénztári jelentését és a költségvetést, melyet lapunk más helyén közlünk.

A közp. gyűlés a pénztári jelentéssel kapcsolatban a következő határozatokat hozta:

A pénztárvizsgálati jegyzőkönyvet jóváhagyja, a pénztári jelentést elfogadja s pénztárosnak a szokásos felmentvényt megadja. Az új tanerőket a járási elnökök kötelesek félévenként a közp. pénztárnak bejelenteni. A nagymegyék pénztára felszámo-

landó a megyei elnökök bevonásával s pénzük az illetékes járási egyesületek közt taglétszámuk arányában felosztandó. A megyei egyesületek pénztárosainak évi 100 Kcs tiszteletdíj állapítatik meg. Erkölcsei kötelességévé teszi az egyesület tanácsadó és kijáró szervét igénybevevő kartársaknak, hogy a tanácsadó alapra a végzett munka, utánjárás s az elért anyagi eredmény arányában adakozzanak. A férj és feleség tanítók mindegyike köteles az egész tagdíjat fizetni, ugyancsak az új nyugdíjasok is. (104/926. törvény szerint.) Egyben erkölcsi kötelességüké teszi a központi gyűlés a nyugdíjba menő kartársaknak, hogy az egyesületben továbbra is bent maradjanak.

A közp. gyűlés özv. Nagy Lászlónénak, özv. Bohos Jánosnénak és özv. Bauer Gyulánénak, tanítók özvegyeinek, 500--500 korona, Rozsár Dániel kartársnak pedig 1000 korona segélyt szavazott meg.

A Vestnik magyar fordítása.

Elnök jelenti, hogy a Vestnik magyar fordítására, melyet az Egyesület ad ki, 560 előfizető van. Előfizetési ára egy évre 40 Kcs. Hátralékban van 98 előfizető. Bevétel volt 19602 Kcs 10 f., kiadás 11553 Kcs 15 f., maradvány 8048 Kcs 95 f.

Indítványozza ezzel kapcsolatosan, hogy a Galánta-sellyei járásköri elnök elnökleve alatt bizassék meg egy bizottság a Tanítók Háza részjegy pénztári állományának, valamint a Vestnik fordítás pénztárának felülvizsgálásával. Az utiszámlák a Vestnik pénztárát terhelik.

A központi gyűlés e munka elvégzésével Berényi Gyula galánta-vágsellyei járási elnököt és a járáskör választmányát bizza meg. Köszönetet mond Kovács elnöknek, Vásárhelyi és Uherczky szerkesztőknek, valamint Kunst Theodor fordítónak végzett munkájukért.

Egyébb előterjesztések.

Elnök a következőket terjeszti a kp. gyűlés elé, illetve adja tudomásul:

a) A könyvkereskedőkkel kötött egyezség továbbra is fennáll. A megállapított járulékot beküldték.

b) A komáromi tankerület tanítói elhatározták, hogy egy évi fizetésük $\frac{1}{2}\%$ -át adományozzák a T. H. javára.

c) A Komáromban szerkesztett tananyagbeosztásból Ježo M. tanfelügyelő úr és szerk. társai 500 koronát adományoztak a T. H. alapja javára.

d) Zsemlye Péter ny. kartársunk leánya által irt vezérkönyvből

50 példányt adományozott a T. H.-nak. E példányokat eljuttattam 50 jobbmódu kollégához, hogy a beiratások terhére vegyék át, 10 példány visszajött, 18 beküldte az árát, 22-en egyiket sem tették meg.

e) Stunda István képviselő úr személyesen vezetett a miniszter úr elé a T. H. ügyében, valamint eredményesen eljárt a karácsonyi pótlék folyósítása érdekében. Mondjon érte a kp. gyűlés köszönetet.

f) A közp. gyűlés őszinte köszönetét tolmácsolom a Dalárda sikere érdekében kifejtett tevékenységéért Léva, Ipolyság, Érsekújvár, Komárom, Somorja, Dunaszerdahely és Galánta városok, valamint környékük tanítóságának.

g) Meleg támogatásába ajánlom Kartársaimnak a Szivárvány könyvtár köteteit.

h) Javaslom, hogy a M. T. febr. 1-én jubileumi számként jelenjen meg legközelebb.

Valamennyi köszönettel tudomásul szolgál, a javaslatok elfogadtattak.

Indítványok.

Elnök előterjesztésére tárgyalta a közp. gyűlés a következő indítványokat.

1. *Berényi Gyula javaslatára a Galánta-vágselyei körzet a következő indítványt terjeszti a központhoz:* Az iskola legyen a nevelés és tudomány szent temploma, ahová nem szabad a pártpolitika semmiféle irányának a legcsekélyebb hatást sem gyakorolnia. Épp ezért szükségesnek látjuk, hogy az iskolaigazgatás minden ága minden politikai fórumtól független legyen s többek között a tanfelügyelők se legyenek a járási hivataloknak — mint politikai hivataloknak — hanem csak a referátusnak alárendelve, ahol is ők a tiszta pedagógiai rátermettségük és értékük és nem a pártlegitimáció alapján méressenek és minősítsenek. Indítványozzuk, hogy a központi egyesület minden alkalmat ragadjon meg ennek az elvnek a propagálására és keresztülvitelére.

Elfogadtatik.

2. *A Galánta-vágselyei járáskör Berényi Gyula javaslatára a következő határozatot terjeszti a központi gyűlés elé:* Miután a tanítói állások szaporodásával nincs arányban a kellő számú képzett tanítókról való gondoskodás s ezáltal úgy az iskolák, mint a tanítóság értéknívója veszélyeztetve van, — a szükséges

tanítói utánpótlás kérdésében terjesszen fel a központ egy memorandumot a tanügyi kormányhoz. Egyben ugyanezen felírat sürgős megtárgyalására kerestessenek meg az összes tanítói és tanári szervezetek és az összes politikai pártok.

Elfogadtatik.

3. *Berényi elnök indítványára a Galánta-vágsellyei körzet az alábbi határozatot hozta:* Mondja ki a központi gyűlés, hogy az iskolai hatóságoktól elrendeltetni kéri az iskolafejlesztésre kötelezett iskolafentartók által új *tanítói lakás* építését is. Tartahatatlan állapot, hogy az újonnan szervezett állásokra megválasztott csekély javadalmazású fiatal tanítók lakás helyett a háború előtti viszonyoknak megfelelő 240 korona lakbérben részesülnek, melynek 3—4-szeresét a saját zsebükből kell pótolniuk. Kérjük a 3 szobás lakást, a mai kor követelményeinek megfelelő mellékhelyiségekkel.

Elfogadtatik.

4. Lemény János érsekújvári kartárs, kp. alkotótág indítványa. Utasítsa a központi gyűlés az összes pénztárakat, hogy a pénztárakba befutó utiszámlák összegét csak azoknak a kartársaknak küldje el készpénzben, kiknek tagdíjhátralékuk nincs; ellenesetben az utiszámlák összege a tagsági díj hátralékának törlesztésére fordítandó és az utiszámlát benyújtó kartárs értesítendő a még fennmaradó hátralékról.

Elfogadtatik.

5. Antal Árpád indítványa alapján Vásárhelyi Károly főtitkár javasolja, hogy évenként két kartárs küldessék ki külföldi tanulmányutra az egyesület költségén, akik ott szerzett pedagógiai tudásukat hasznosítsák itthon. Utjukról a Magyar Tanítóban számoljanak be. Külföldi tanítói szervezetekkel ezuton kapcsolatot létesíthetünk.

Elfogadtatik.

6. Vaszilcsin György levele értelmében Vásárhelyi Károly főtitkár indítványt tesz. Minden állam kormánya rendez a tanítószághoz részére továbbképző és más szaktanfolyamokat, csak a szlovenszói magyar tanítószághoz nélkülözi ezeket. Járjon el a központ, hogy a magyar tanítók részére is rendezzen a kormány nyári tanfolyamokat, melyek tárgya lehetne pedagógia, gazdaságtan, rajz, kézimunka a cselekvő iskola elveinek szem előtt tartásával, a beszédhibák gyógyítása, méhészet, gyümölcsészet, a

természettudomány legujabb vívmányai, hazai és külföldi nyelvek.

Elfogadtatik.

7. Farkas István ipolysági polg. isk. kartársnak a közp. elnökhöz intézett levele alapján Kovács elnök tesz indítványt. Farkas István kartárs lefordította magyarra Kukučín Márton nemrég elhunyt kiváló szlovák író „Dom v stráni” című első iskolaregényét. A mű rövidesen kiadásra kerül. A kiadásra több kiadó cég is vállalkozott, de ehhez szükséges a magyar tanitóság erkölcsi támogatása. Ez úgy érhető el, ha a tanitóság az iskolai könyvtár és a községi könyvtárak részére a művet beszerzi. A regény kiváló magyar fordításban jelenik meg, ezt három hivatalos magyar irodalmi fórum megállapította. Ára igen mérsékelt lesz. Elnök javasolja, hogy a közp. gyűlés mondja ki e mű erkölcsi támogatását.

A közp. gyűlés az indítványt elfogadja s erkölcsi kötelességévé teszi a tanitóságnak, hogy a szlovák—magyar kulturakapcsolat mélyítése érdekében is támogassa e mű terjesztését s okvetlen rendelje meg az iskolai könyvtárak, valamint, ahol tanító a községi könyvtáros, a községi könyvtárak részére is.

8. Darvas János a Prágai Magyar Hírlap szerkesztője levélben kereste meg a közp. elnökséget, melyben támogatást kér egy mostanában kiadandó gyermekvers kötete részére.

A közp. gyűlés, amennyiben a könyvecske megjelenik, készséggel nyújt terjesztéséhez erkölcsi támogatást s erre felhívja a magyar tanitóságot.

9. Elnök előterjeszti a „Hanza” szövetkezet alábbi pályázati hirdetményét: A „Hanza szövetkezeti áruközpont Galánta” pályázatot hirdet, a pályamunka címe: „A tanító iskolán kívüli kulturális és gazdasági hivatása, különös tekintettel a szövetkezeti életre”. Pályázati díjak: I. díj 500 Kc, II. díj 300 Kc, III. díj 200 Kc. Pályázati határidő 1931. március 15. A pályázatban résztvevők a pályázati munkájukat „Hanza” Galánta címre küldjék be, csatolják zárt borítékban a pályázó nevét. A pályadíjat nyert munkák terjesztése, közlési joga a Hanzát illeti meg. Galánta, 1931. január hó 10. *Dr. Kuthy Géza*, íg. elnök.

A központi gyűlés köszönettel fogadja s ezennel közzéteszi a „Hanza” pályázatát. Pályázhatnak csakis egyesületünk tagjai.

A pályamunkák elbírálására bizottságot küld ki, költségüket a „Hanza” fedezi. A bizottság tagjai: Boross Béla és Horváth Imre.

10. Tárgyaltatott a Barshonti kerület 1930. jún. 25-i közgyűlésében hozott s a közp. gyűlés elé terjesztett következő határozata:

Kivonat a XVIII. nagymegyei ált. magyar tanítóegyesület Barshonti Kerületének 1930. jún. 25.-én tartott közgyűlése jegyzőkönyvéből.

3. A „Tanítók Háza” ügyének tárgyalását Novák Mihály alelnök előadó távolléte miatt, az előző központi gyűlésről e tárgyban küldött jelentésének a felolvasása vezette be. Akúcs István és Réthy Lajos felszólalásai után Nagy Sándor javaslatára a közgyűlés egyhangúlag kimondja a következő határozatot:

A közgyűlés a Tanítók Házának az eddigi módon, az eddigi formában leendő megvalósítását a hosszú kísérletezések után lehetetlennek tartja s hogy az egyesületnek jótékony célt szolgáló alapjai a lekötöttségtől mentesíthessenek, megfontolás tárgyává kívánja tenni a központi gyűlésen a Tanítók Háza ügy mai formájának a likvidálását. A magyar tanítószágnak és a tanintézeteknek szétforgácsolt elhelyezkedése lehetlenné tenné az egyetlen helyen felépített Tanítók Háza-intézménynek olyan kihasználását, hogy az minden arra utalt s érdemeket szerzett tanítószülőt a nyújtható kedvezményben részesíthessen. A Tanítók Háza felépítését a mai viszonyok között meghaladott álláspontnak tartja s a tanítószág részéről mutakozó részvétlenségnek okát éppen ebben a körülményben látja. Megbizza a közgyűlés képviselőit, hogy a központi gyűlésen a jelen határozat értelmében járjanak el.

Fenti határozatot, mint indítványt letárgyalás céljából tisztelettel van szerencsém az 1931. jan. 10.-én tartandó galántai központi gyűlés elé terjeszteni. Želiezovce, 1931. jan. 5.-én. Szarka Zsigmond járásköri elnök.

A Barshonti kerület határozata, illetve indítványa tárgyalanná vált, mivel a központi gyűlés a Tanítók Háza ügyében már előbb érdemleges határozatot hozott.

11. Tárgyaltatott a Barshonti kerület 1930 jún. 25-i közgyűlésében hozott határozata, illetve indítványa, melyet a közp. gyűlés elé terjesztett Szarka Zsigmond kerületi elnök, amint következik:

Alulírott a XVIII. nagymegyei ált. magyar tanítóegyesület Bars-honti Kerületének 1930. jún. hó 25.-én tartott közgyűlése jegyzőkönyvének 10. pontja alatt hozott határozata értelmében a következő indítványt terjeszti a központi gyűlés elé: Mondja

ki a központi gyűlés, hogy az egyre súlyosbodó gazdasági válság anyagilag nagyrésztben érzékenyen érinti a tanítóság azon részét, akiknek természetbeni járandóságai vannak, s különösképen sújtja azon kántortanítókat, akiknek a kántori teendőikért járó fizetés is tanítói fizetésnek van igen sokszor teljes egészében felszámítva. De legjobban érzik az egyre súlyosbodó körülményeket azon tanítók, akiknek járandóságai magasan voltak értékelve a legutóbbi összeírás (szűpís) alkalmával. Ezek alapján bízza meg a központi gyűlés és kérje fel a központi vezetőséget, hogy a legerőteljesebb eszközökkel indítson mozgalmat ezen válságos állapot megszüntetésére; járjon el az illetékes helyeken, hogy a természetbeni járandóságok újra értékeltesse a mai körülményeknek megfelelő, elfogadható árakkal. Erre törvényes alapot nyújt az 1907: XXVII. tc. mellé 76000/907. szám alatt kiadott utasítás 18. §-a. Ezen indítványnak letárgyalását kérve vagyok a központi gyűlésnek Zselízen, 1931. január 5.-én mély tisztelettel: *Szarka Zsigmond* járásköri elnök.

A központi gyűlés elhatározza, hogy ez indítványt megvizsgálás és további határozathozatal céljából leküldi az összes járási egyesületeknek. Az innen beérkezett határozatok alapján fog e kérdésben a közp. gyűlés határozni.

12. Tárgyaltatott a Párkányi Járási Egyesület 1930. jún. 26-i közgyűlésében Biró Béla elnök előterjesztésére hozott következő indítványok:

1. Utasítsa az egyházi iskolai felsőbb hatóság az összes felekezeti iskolaszékeket, hogy a 104. törvényben biztosított ig. tanítói tiszteletdíjat az iskolai költségvetésekben felvenni, illetőleg megszavazni kötelesek. Kivételeket e téren eltérni nem szabad.

2. A közismereti tanító-nő mentesíttessék a háztartástan és a női kézimunka tanítása alól. Ezen tantárgyakat külön erre alkalmazott, véglegesített és államsegély útján fizetett tanító-nő tanítsa.

3. Az iskolák egységesítésével esetleges tanítók személy államosítását csak az egyesület által már követelt feltételek biztosítása mellett kérjük, amelynél az eddig szerzett jogainkat feltétlenül biztosítani akarjuk.

4. A magyar vidékeken felállítandó szlovák kisebbségi iskolák szervezésénél előnyben részesülnek azon helybeli tanítók akik az államnyelvet birják s képesek a szlovák iskolában is

tanítani és csak az ilyenek nemléte esetén neveztessek ki oda külön szlovák tanító.

5. Követeljük a kedvezményes vasuti igazolványnak az összes tanítók részére való egész évi kiadását.

6. A 104/26 törvény igazságtalanságai orvosoltassanak.

a) Az iskolaigazgatók természetbeni lakása a lakbér leszámítása nélkül is biztosíttassék.

b) Az igazgatói tiszteletdíj és a tanítói törvényben biztosított tanítók fizetése a munka arányában a jelenlegi gazdasági helyzethez mért legyen és emeltessék fel legalább annyira, hogy abból különösen a kezdő tanítóság tisztességesen megélhessen!

c) A nem állami igazgatók tiszteletdíját államsegélyes iskoláknál biztosítsa az állam.

d) Az eddigi működési pótlék „D” csoportja töröltessék.

e) Nevelési járulék ne legyen korlátozva gyermekek számával.

f) Adassék ki a 104/26 törvény végrehajtásához szükséges utasítás.

7. A tanítók feletti fegyelmi bíráskodás reformáltassék meg.

8. Szlovenszkói működési pótlék (východa) végleges rendezését kérjük.

9. A 13. hónapi fizetés helyett kérünk nagyobb tanítói fizetést. Ha pedig tényleg meglesz a 13. hónapi tanítói fizetés, úgy legyen erre igénye minden tanítónak és tanítónőnek, tekintet nélkül azok házas, hajadon, vagy nőtlen voltaira.

10. Az egy tanerős osztatlan iskola tanítója külön pótlékban részesíttessék.

11. Kántori fizetésből a tanítóiba semmi se számíttassék be.

12. Tanítói gyógyalappal biztosíttassék a tanítók gyógykezeltetése, fürdő és szanatórium teljes ingyenes igénybevételeivel is.

13. Az iskolabővítés és felszerelések hiányosságáért felelősségre vonható az iskolafenntartó, de nem a tanítói fizetések államsegélyének megvonásával, mely igazságtalan eljárás a tanítót büntetlenül sújtaná.

14. Katonai tényleges szolgálat számíttassék be úgy az előléptetésekre, valamint a szolgálati évekre.

Központi gyűlés a következőképen határoz: elfogadja az 1., 2., 3., 5., 6., 7., 8., 10., 11., 12., 13., 14., pont alatt felvett indítványokat s azokban a szükséges lépéseket megtenni rendeli, a 4., és 9., pontokban foglalt indítványok felett pedig napirendre

tér. Az elfogadott indítványok között is több olyan van, amelyek Uherezky kp. tanácsadó már elfogadott javaslataiban bentfoglaltatnak.

A közgyűlés bezárása.

A központi gyűlést egy óraker közebéd szakította félbe. Ebéd után 3 óraker folytatódott a gyűlés, mely d. u. 5 óraker ért véget. A tárgysorozat kimerültével Kovács Alajos közp. elnök megköszönte a közp. alkotótagok végzett nagy munkáját, a galántai kartársaknak a fogadtatás, elszállásolás, a közgyűlés helyiségeiről való gondoskodást, Isten áldását kérte a közp. gyűlés munkájára s a közp. gyűlést berekesztette. (B.)

Titkári jelentés.

Midőn ma, mint a számonkérés napján, 1930. évi egyesületi működésünkről szóló titkári jelentésemet megteszem, az öröm érzésétől áthatottan teszek eleget ebbeli kötelességemnek, mert egy eredményekben gazdag, intenzív munkássággal eltelt esztendő változatos eseményeiről számolhatok be.

Feladatomat könnyűvé teszi az a körülmény, hogy az egyesület s főként a járási egyesületek vezetőségének és tagjainak agilitása és önzetlen buzgalma oly nagyfokú volt a letűnt esztendő folyamán, hogy csupán az események száraz regisztrálása is felemelően tanúsítja azt, hogy a kisebbségi magyar kultúra és hivatásos munkásai érdekeinek szolgálatában álló egyesületünk hivatásának magaslatán áll s nem papiros ténykedésekben merítette ki munkáját, hanem a reális tények beszélő sorozatával írta bele nevét újra egyesületi életünk történetének annáleseibe.

Lankadatlan, kitarító munkánkkal elérkeztünk egyesületünk 10-ik évfordulójához s büszke öntudattal tölthet el mindnyájunkat az az érzés, hogy az egyesület megalapítása alkalmával vállalt feladatainkat becsülettel teljesítettük s a ránk bízott értékekkel hiven sáfárkodtunk, azokat könnyelműen el nem prédáltuk, hanem erőnkhez mérten még gyarapítottuk is.

Örömtől elteltlen pillantunk vissza a jubiláris közgyűlésünkön a multba, mert a letűnt évek viszontagságai dacára egyesületünk szilárdan megállotta helyét s egymásra találtak benne az erősek a gyengékkel, a bátrak csüggedőkkel.

Ez az egymásra találás adta meg az erőt ahhoz a küzde-

lemhez, mely egyesületünk fennállásának 10-ik esztendejében az elért eredmények egész sorozatát vivta ki számunkra.

Az elért eredmények között első helyen nyugdíjas kartársaink jog és ellátási viszonyainak rendezéséről kell megemlékeznünk. Szinte közhely számba ment már nyugdíjas kartársaink, özvegyeink és árváink rettenetes helyzetének bangoztatása. Örömmel emlékezünk meg e helyütt, hogy az 1930. évi 70. sz. törvény végre valamennyi nyugdíjas tanító, özvegy és árva ellátását véglegesen rendezte s habár a rendezés csak a legidősebb kartársakra terjesztetett ki azonnali hatállyal, mégis megnyugtató hogy 2 éven belül az összes nyugdíjasok a felemelt s emberhez méltó megélhetést nyújtó nyugdíjukat meg fogják kapni.

Ugyancsak nyugdíjas nem állami kartársaink számára örvendetes eredményt értünk el azzal, hogy 1930. január 1.-től a nyugtábelég illeték levonását beszüntítették s a levont összegeket visszatérítették.

A ténylegesen működő tanítószág anyagi ellátása nem nyert ugyan a múlt évi közgyűlésünkön elfogadott memorandumunk értelmében rendezést, de a 13-ik havi fizetés címén utalt karácsonyi pótlékot mindnyájan megkaptuk s ezzel anyagi ellátásunk a többi kategóriabeli tisztviselőkkel szemben hátrányt nem szenvedett.

Mint küzdelmeink eredményét kell elkönyvelnünk az új elemi iskolai tanterv kiadását is. Közgyűléseinken több ízben beszámoltunk arról, hogy prágai küldöttség járásunk alkalmával az anyagi sérelmek előterjesztése kapcsán a végleges tanterv mielőbbi kiadását is sürgettük. E sürgetéseink végre eredményre vezettek s az új elemi iskolai tanterv elkészült s a tanítás az új tanévben már ennek alapján indult meg.

A szlovák nyelv tanításának beosztása az óratervbe rendeltileg szintén szabályozást nyert, de miután e szabályozás több kívánni valót hagy maga után, egyesületünk illetékes helyen lépéseket tett az irányban, hogy e szabályozás főként a Horváth Imre hidaskürti kartársunk által nagy körültekintéssel és beható tanulmányal elkészített s a galánta-vágsellyei járás s annak javaslata alapján a többi járás által is elfogadott tervezet figyelembe vételével revízió alá vették.

Járási egyesületeink a beérkezett s lapunk hasábjain között jelentések tanúsága szerint mindenütt élénk és mozgalmas egyesületi életet éltek. A járáskörök igen intenzív munkássága a

központ tevékenységét is nagyon előnyösen befolyásolta, mert a tagok óhajainak hű kifejezése révén központi szerveink irányítást nyertek a maguk munkájának végzésére nézve. A legnagyobb hálával mondok köszönetet e helyütt valamennyi járáskör vezetőségének azért, hogy a múlt évi titkári jelentésében foglalt kéresemnek eleget tettek s a járásköri gyűlések lefolyásáról szóló beszámolóikat hivatalos közlönyünkben való közlés végett mindenkor beküldötték.

Járásköreink vezetésében az elmúlt év folyamán nagyobb változás nem történt. Csupán egy derék, kipróbált vezető egyéniségünk volt kénytelen súlyosan megrongált egészségi állapotára való tekintettel elnöki tisztségéről lemondani s ez Willand János érsekújvári járásköri elnökünk, akitől hosszú és rendkívül érdemekre visszatekintő működése után fájó szívvel kell e helyütt búcsút vennünk. Egyesületünk azonban nem mond le arról a reményről, hogy kipróbált egyéniségét nem sokáig fogja nélkülözni az egyesület vezetőségében s a Mindenható újra mielőbb visszaadja egészségét, hogy hasznos munkásságát egyesületünk javára ismét igénybe vehessük.

Willand János örökét Kemény Rezső érsekújvári kartársunk vette át, aki rendkívüli meleg odaadással buzgólkodott a járáskör s ezzel országos egyesületünk ügyeinek intézésében. Az ő kipróbált munkaereje és ügyszeretete tette lehetővé azt, hogy a járáskör ügyeinek intézésében semminemű zökkenés nem állott be.

A „Tanítók Háza” nagyfontosságú és mindnyájunk szívéhez köthető ügyét ez évben is a legnagyobb intenzitással felszinen tartottuk. A megvalósítás felé egy nagy lépéssel közelebb is jutottunk, mert elnökünk fáradhatatlan utánjárása útján nagyon kedvező áron sikerült végre egy megfelelő telket is vásárolnunk a T. H. számára s mindent elkövettünk az irányban is, hogy a szükséges anyagi eszközöket előteremtsük az építkezés mielőbbi megkezdéséhez. E tárgyban bővebb nyilatkozatra nem szorítok, mert a Tanítók Háza kérdése külön pontként szerepel gyűlésünk tárgysorozatán s arról elnökünk a legnagyobb ügyeszeretettel fog beszámolni.

Egyesületünknek egy régi szép terve nyert ez év folyamán megvalósulást. E terv az országos Tanítói Dalárda megalakítása volt. Mindnyájunk emlékezetében van még az a mély és megérdemelt sikerekben való bemutatkozása Dalárdánk, melyet a nyár folyamán a magyar társadalom és magyar sajtó a leg-

melegebb s osztatlan elismerés hangján üdvözölt s amely nemcsak a sikerek elérésében elévülhetetlen érdemeket szerzett karnagyunkat, Heckmann István kartársunkat s a dalárda minden egyes érdemes áldozatkész tagját töltheti el büszkséggel, hanem mindnyájunkban felemelő érzéseket kell, hogy ébresszen, mert a Dalárdát, mint egyesületi intézményeink egyik legértékesebbjét a magunkénak vallhatjuk.

Hála és elismerés illeti meg mindazokat, akik eme, a tanítói név megbecsülését nagymértékben előmozdító intézményünket életre hívták, sikereinek biztosítása érdekében munkát, fáradságot s anyagi áldozatot nem sajnáltak. Javaslom, hogy úgy a Dalárda vezetősége, mint annak minden egyes működő tagja jegyzőkönyvi elismerésben részesíttessék s érdemeik ezáltal a jövő generáció számára követendő példaképpül megörökíttessenek.

Járásköreink gyűlésein nagyon sok panasz merült fel a Liečebný Fond ügykezelése ellen. E panaszok alapos tárgyalgossággal s minden oldalról megvilágítva lapunk hasábjain is tárgyaltattak. Központi vezetőségünk e tárgyban a beérkezett és elhangzott konkrét panaszok alapján interveniált és sok esetben intervenciója sikerrel is járt, bár gyökeres orvoslásra azon anyagi nehézségek folytán, melyekkel a Liečebný Fond küzd, legalább egyelőre nem számíthat. A szerzett tapasztalatok alapján azt láttuk, hogy a sérelmek orvoslásának leggyorsabban elérhető módja az, ha kartársaink a Liečebný Fond járási bizottságainál vagy azok útján a központnál iparkodnak sérelmeikre orvoslást keresni.

Mult évi központi gyűlésünk határozatilag utasította az elnökséget, hogy Vizváry Vilmos járásköri elnök ur bevonásával a Domov—Slovákia biztosító intézettel új egyezményt kössön.

Az elnökség ezen megbízásnak eleget is tett s a Domov—Slovákia bizt. intézettel az új egyezményt meg is kötötte. Ezen egyezmény másolatait mihez tartás végett jelen központi gyűlésünkön a járási elnök urak között kiosztjuk annak kérése kapcsán, hogy legközelebbi gyűléseiken ezen egyezséget s a belőle folyó kedvezményeket a tagokkal megismertetni, s általában a biztosítási akciót a legintenzívebben propagálni sziveskedjenek.

A testvéregyesületekkel való kapcsolatot keressük. E célt szolgálta többek között az, hogy a mult évi április hó folyamán tartott tanítói világkongresszuson kiküldötteink útján képviseltük magunkat, arról a M. T. hasábjain részletesen beszámoltunk.

Egyesületünk vezetősége az 1930. év folyamán is kényszerült arra, hogy a sérelmek orvoslása érdekében személyesen eljárjon a prágai minisztériumban. E célból 1930. április 23-án és november 5.—6-án egyesületünk elnöke, titkára és tanácsadója eljárt a prágai iskola- és belügyminisztériumokban s ezen küldöttségjárásairól és annak eredményeiről a M. T.-ban részletesen beszámolt. Ez alkalmakkor főleg a nem állami óvónök államsegélyének utalványozása, a hadifogságot szenvedett nem áll. tanítók elmaradt illetményei és a főiskolát végzett polg. isk. tanerök tanulmányi éveinek beszámítása érdekében jártak el.

Egyesületünk vezetősége Masaryk G. Tamás köztársasági elnök urat 80-ik születési évfordulója alkalmából feliratilag üdvözölte, A járáskörök diszgyűlések keretében emlékeztek meg köztársaságunk fenkölt gondolkozásu s a magyar kisebbség iránt igaz megértést tanusító elnökének 80-ik születési évfordulójáról.

Egyesületünk az 1930. év folyamán megalakult Szlovenszkoí Magyar Kulturégylet alakuló közgyűlésén küldöttségileg képviseltette magát.

A tanítói zsebnaptárt a központi tisztikar az idén is egybeállította s a tisztikar eme munkája, melyet díjazás nélkül végzett, tetemes összeget juttatott a Tanítók Háza alapunknak.

Egyesületünk az 1929. évi központi gyűlés határozatából kifolyólag a Vestník kivonatos magyar fordítását Csl. Tanügyi Törv. és Rend. Gyűjteménye címén megindította. Örömmel közölhetjük, hogy az egyesület ezen vállalkozása sikerrel járt, az iskolák és egyesek közel 550 példányban előfizettek reá s ha az összes előfizetési díjak befolyának, tekintélyes összeg fog jutni belőle a Tanítók Háza alapja javára.

Egyesületünk taglétszáma ez év folyamán nem mutat nagyobb ingadozást.

A tagsági díjak befizetése terén azonban a javuló tendencia mellett is még mindig sok a kívánni való.

Mielőtt titkári jelentésem tárgyi részét befejezném, a legmélyebb megilletődéssel és a legőszintébb részvétellel kell megemlékezni arról, hogy a kérlelhetetlen halál az év folyamán sem kímélte meg sorainkat. 10 kartársunk vált el tőlünk örökre.

Ez örökre eltávozott kartársaink emlékének áldozunk néma felállással.

Az elmondottakban bátorkodtam az 1930. évi eseményekről beszámolni. Mielőtt jelentésemet bezárnám, nem mulaszthatom

el, hogy úgy az elnökség, mint a központi tisztikar nevében is meg ne emlékezzem az egyesület minden egyes tagjának, de legfőként a járási egyesületek tisztikarának és választmányának önfeláldozó és önzetlen tevékenységéről, hálás köszönetet mondva mindnyájuknak azért, hogy ezen egyesületünk erkölcsi tekintélyét és anyagi jólétét nagyban fokozó esztendő munkásságában segítségünkre voltak.

Adja a Mindenható, hogy az a szeretet, mely egyesületünk összefoglaló kapcsolata, ne szűnjék meg soha, hanem fokozottan töltsen el sziveinket s tegyen erőssé nehéz, de kiváltságos hivatásunk, a magyar tanító hivatásának teljesítésére.

Jelentésem tudomásul vételét kérem.

Komárom, 1931. január 10.

Vásárhelyi Károly főtitkár.

Jelentés a Szlovenszkói Országos Magyar Tanítódalárda megalakulásáról és eddigi működéséről.

Tisztelt Központi Gyűlés!

Boldog örömtől átszellemülten állok itt, amidőn a Szlovenszkói Országos Magyar Tanítódalárda megalakulásáról és eddigi működéséről beszámolnom szerencsém lehet. Az 1930-as év meghozta a régen óhajtott eredményt. Amikor visszapillantok az elmúlt esztendőkre s azokra a szinte áthidalhatatlan nehézségekre, amelyek Dalárdánk megalakulását eddigi késleltették, amikor újra átélem és átérzem a mind kevesebb reménységgel biztató éveket és eseményeket, amikor a közelmúlt és most folyó napokra gondolok, boldog meghatottság tölti el szívemet és jelentem, hogy a megtisztelő megbízásnak eleget tettem, megalakítottam a Szlovenszkói Országos Magyar Tanítódalárdát.

Nem akarok ismétlésekbe bocsátkozni, mert hiszen a mi kedves szaklapunk és krónikásunk a Magyar Tanító mindent közreadott, ami Dalárdánk életével és eddigi működésével összefügg, azért csak röviden vázolom a fontosabb eseményeket.

Léván, 1930. évi augusztus hó 4-én 26 lelkes tanító-dalos, élükön Kovács Alajos központi elnökkel fogadalmat tett a magyar dalkultúra ápolására és a Dalárda megalakítására. A megalakulással kapcsolatban a tisztikar megválasztását is megejtettük. Elnökké egyhangulag Egyesületünk közszeretben álló és fáradhatatlan központi elnökét, Kovács Alajost választottuk meg.

Ugyancsak egyhangulag alelnök lett Beluch Imre, titkár Boross Béla, pénztáros Dóka Sándor, ellenőr Tulassay Sándor, kottatáros Forgács Mihály és helyettes karnagy Pataky Ferenc. A Dalárda tagjai: Botló Vince, Farkas Márton, Kauzál József, Krajcsir János, Palcsik Jenő, Tóth Imre, Farkas Károly, Gruber József, Horváth József, Madarász Lajos, Boross Miklós, Ocsovay Imre, Osztényi Benő, Osztényi József, Réthy Lajos, Székely Béla, Teleky Miklós és Uherezky Géza.

A megalakulás után a szólamok beosztása, majd 8 napi tanulás következett. A Dalárda minden egyes tagja óriási munkát végzett. Reggel 8—12-ig, d. u. 3—6 óráig tanultunk naponként. A faradhatatlan munka meghozta a várt eredményt. Megtanultuk a következő karokat: 1. Heckmann: Jelige. 2. Gáspár: Dal a magyar dalról. (Műdal.) 3. Szent-Gály: a) Fehér Galamb . . . b) Nem szeretem . . . c) Elvennélek . . . kezdetű népdalokat. 4. Németh: Honvéd sirja. (Műdal.) 5. Thern: Dalünnepen. 6. Gáspár: a) Ha meghalok . . . b) Zöld a fának . . . (Eredeti magyar dalok.) 7. Lavotta—Hoppe: A Reményhez. (Műdal.) 8. Gaál: Balatoní nóták. 9. König: A dal. (Versenykar) 10. Heckmann: Ne ölj! (Versenykar.) 11. Tisza: a) Csak egy szép lány . . . b) Édes anyám . . . c) Én vagyok az . . . d) Letörött a galy . . . (Népdalok.) 12. Hoppe: Bortal. 13. Heckmann: Népdalegyveleg. (Eredeti magyar dalok.) 14. Üdvözlő.

A tanulás ideje alatt mindjobban tapasztaltam, hogy valamennyi dalostestvérem tisztában van küldetésével, mindegyikét a határtalan lelkesedés és a komoly ügyszeretnek érzése hatotta át. A szorgalomnak és kitartásnak szinte emberfeletti fokát láttam, amiért bizton hihettem, hogy az eredmény nem maradhat el. Illusztris érdeklődők, a hivatásos zenészek előtt tartott próbák mind jobban meggyőztek, hogy bátran a világ elé léphetünk.

Augusztus 13-án tartottuk első hangversenyünket. Azok a tanító-dalosaink, akik ilyenben eddig nem vettek részt, átmentek a tűzkeresztségen. Hatalmas sikerünknek maradandó jele az a babérkoszoru, amellyel Léva dalszerető közönsége meglepett bennünket. Azután aug. 14-én Ipolyságon, 15-én Érsekújvárott hangversenyeztünk, majd 16-án Komáromban koronáztuk meg hangversenykörutunkat. Kicsiny és ifju dalárdánk méltán reprezentálta a szlovenszkói magyar tanítótságot. A hirlapokban rólunk megjelent tudósítások mindegyike a legnagyobb elismer-

réssel adózott munkánkért. A tanító-dalososok emelkedett lélekkel és abban a szent meggyőződésben távozhattak otthonukba, hogy nem hiába közdöttek és fáradtak, mert, amit maguk elé tűztek, hiven teljesítették.

Az ujonnan jelentkezett tanító-dalososokat hangpróba és beosztás céljából 1930. november 20-ra meghívtuk Lévára. Beosztást nyertek: Béres József, Jánosdeák László, Willand János, Ivány Ferenc, Nyitray József, Pálffy Dezső, Vrantsits György, Molnár László, Szoby Endre, Akúcs Árpád, Antal Árpád és Staudt Ferenc dalostestvérek, akik már az 1931. évi január 7—8-i somorjai és dunaszerdahelyi hangversenyein teljes sikerrel szerepeltek és akikkel együtt az O. M. T. Dalárda működő tagjainak létszáma harmincnyolcra emelkedett. Végtelen örömeinkre szolgál az a kedves alkalom, hogy jelentésem igazolásául a mai ünnepélyes gyűlésünk napját szívből fakadó dalunkkal zárhatjuk és hálát adunk a rendezőségnek annak lehetővé tételéért, hogy a Galánta-Vágsellyei Tanítói Körzet közgyűlésének távirati és jegyzőkönyvi dicső elismeréseért és a Dalárda iránt tanúsított ragaszkodásáért a mai estén a galántai hangversenyterem pódiumán meleg szeretettel dalban mondhatunk köszönetet.

Itt vagyunk tehát, mint a Szlovenszkói Országos Magyar Tanítóegyesület és Dalárdájának hűséges gyermekei, akik teljes reménnyel tekintünk a jövőbe és büszke önérettel valljuk, hogy mi mindnyájan tanító és dalostestvérek vagyunk, egyek szívből, lélekben, egyformák a szeretetben, egyek kitűzött kultúrcélunk elérésében, egyek abban, hogy a „magyar tanító” névnek becsületét és tekintélyét mindenütt elősegítsük és e szent cél érdekében — amint azt egyik lelkes dalostestvérem írta — nem kimélvén sem időf, sem fáradságot: „várva-várjuk a hívó szót és mindnyájan ott leszünk!”

Ajkainkról elröppenő szent danánk harmóniai fonják körül a tanítói szíveket egy nagy, közös akarásba, a mindenem felül-emelkedő egyetértésbe, szeretvén élethivatást, hazát és nemzetet! Szálljon hát a dal! *Heckmann István* a Sz. O. Tanítódalárda karnagya.

Pénztári jelentés és költségvetés.

A f. évi január 10.-i galántai közp. gyűlésen Árendás József központi pénztáros és Telkes Mihály központi ellenőr a követ-

kező pénztári jelentést és költségvetést terjesztették a központi gyűlés elé, melyet a központi gyűlés el is fogadott:

Főkönyvi kivonat 1929. júli 1.-től—1930. júli 30.-ig.

Bevétel:

1. Pénztári egyenlegek (alapok kivételével)	16.079·42
2. Tagdíjakból	78.652·50
3. Előfizetési díjakból	6.793·10
4. Hirdetésekből	6.667·95
5. Tanácsadóból	1.298·50
6. Naptárból	8.822·—
7. Naptárhirdetésből	3.180·—
8. Egyéb címen	2.756·05
	<hr/>
	124.249·52

Kiadás:

1. Magyar Tanítóra	30.312·25
2. % visszatérítés	21.596·35
3. Tiszteletdíjakra	30.800·—
4. Napidíj-utiszámla	7.559·90
5. Posta	2.071·90
6. Naptárra	7.724·40
7. Írói tiszteletdíjakra	555·—
8. Nyomtatványokra	592·30
9. Szolga	600·—
10. Segély	470·—
11. Kottamelléklet	1.991·—
12. Beszerzett leltári tárgyakért	827·—
13. Egyéb címen	2.233·80
14. Csekkszámláról	10.920·—
15. Pénztári egyenlegek (alapok nélkül)	5.995·62
	<hr/>
	124.249·52

Komárno, 1930. júli hó 1.-én.

Telkes Mihály s. k.,
kp. ellenőr.

Arendás József s. k.,
kp. pénztáros.

Jelen pénztári főkönyv a mai napon megtartott pénztár-vizsgálat alkalmával ponról-pontra átvizsgáltatván, helyben hagyva aláíratott.

Komárno, 1930. december hó 22.-én.

Vizváry Vilmos s. k.,
Hrotkó Sándor s. k.,

Mészáros Dénes s. k.,
Nemcsik Béla s. k.

Költségelőirányzat, a központi pénztár által előterjesztve és az 1931. január 10.-i galántai központi gyűlés által módosítva 1930/31. költségvetési évre.

Fedezet:

	A központ javaslata:	A közgyűlés határozata:
1. Tagdíjból 1250×80 — 20 ⁰ / ₀	80.000 ⁰ —	80.000 ⁰ —
2. Előfizetési díjból 20×40 — 10 ⁰ / ₀	7.560 ⁰ —	7.560 ⁰ —
3. Hirdetési díjakból	6.000 ⁰ —	6.000 ⁰ —
4. Tanácsadó alapra	1.500 ⁰ —	1.500 ⁰ —
5. Zsebnaptárból	1.200 ⁰ —	1.200 ⁰ —
6. Naptárhirdetésekből	3.000 ⁰ —	3.000 ⁰ —
7. Hátralékos tagdíjakból	23.500 ⁰ —	25.000 ⁰ —
8. Egyéb címen	2.200 ⁰ —	2.500 ⁰ —
	<u>124.960⁰—</u>	<u>126.760⁰—</u>

Szükséglet:

	A központ javaslata:	A közgyűlés határozata:
1. Magyar Tanító előállítása	35.000 ⁰ —	35.000 ⁰ —
2. ⁰ / ₀ visszatérítés	20.000 ⁰ —	20.000 ⁰ —
3. Tisztviselői tiszteletdíjak:		
a) Elnök 2400		2.400 ⁰ —
b) Főtítkár 4500		4.500 ⁰ —
c) Titkár 2000		2.000 ⁰ —
d) Tanácsadó 6000		6.000 ⁰ —
e) Főszerkesztő 4500		4.500 ⁰ —
f) Társ szerkesztők 3500		3.500 ⁰ —
g) Pénztáros 4000		4.000 ⁰ —
h) Ellenőr 4000		4.000 ⁰ —
i) Segéd munkás 2400		2.400 ⁰ —
j) Jegyzői tiszteletdíjak . 200	33.500 ⁰ —	200 ⁰ —
4. Karnagy	1.200 ⁰ —	3.000 ⁰ —
5. Napidíj, utiszámla	10.000 ⁰ —	10.000 ⁰ —
6. Posta	2.000 ⁰ —	2.000 ⁰ —
7. Naptár előállítás	7.500 ⁰ —	7.500 ⁰ —
8. Nyomtatvány, írószerek	1.500 ⁰ —	1.500 ⁰ —
9. Szolga	600 ⁰ —	600 ⁰ —
10. Írói tiszteletdíjakra	4.000 ⁰ —	4.000 ⁰ —
11. Segélyekre	5.000 ⁰ —	5.000 ⁰ —
12. Kottamelléklet előállítása	2.000 ⁰ —	2.000 ⁰ —
13. Beszerzendő leltári tárgyak	960 ⁰ —	960 ⁰ —
14. Egyéb címen	1.700 ⁰ —	1.700 ⁰ —
	<u>124.960⁰—</u>	<u>126.760⁰—</u>

Komárno, 1931. január 10.-én.

Telkes Mihály
kp. ellenőr.

Arendás József
kp. pénztáros.

A dalárda második körútja.

Az Országos Magyar Tanító Dalárda január 7.-én útra kelt, hogy a tavaly nyáron szerzett babékoszorút friss borostyánlevelekkel gyarapítsa.

Vízkereszt ünnepén a dalosok^{*} egyrésze — azok, akik Szlovenszko keletibb vidékein laktak — már útban volt Galánta felé, hogy az éjjeli pihenő után pontosan megjelenhessen a találkozón: a galántai vasútállomáson.

Hetedikén reggel félnyolckor már kofferokkal, poggyással ballagnak a dalosok a galántai „Tátra“ szállóból, ahol — csatlódvá panaszoják — nem a legkényelmesebb alvás esett hideg szobákban. (Talán nem is az ágy volt annyira hideg, csak a szívük tája fázhatott kissé a kevésbé tüzes és hangulatos környezetben . . .)

A vasúti étterem azonban meleg. S a forró tea mozgásba hozza a vért. A karok ölelésre tárulnak. Testvércsókban olvadnak össze a testvérszívek. A viszontlátás öröme nagy. De az új dalosok sem érzik hiányát a testvérszeretetnek.

Az újvári vonattal megérkeznek a közelebbieket. Már csak a csallóköziet hiányoznak, de ők közvetlenül Szerdahelyre mennek. Mindnyájan együtt vagyunk. Megtudjuk, hogy Madarász beteg, tehát nem jöhet. Béres sincs itt, Gömörből.

Előáll az autobusz. A két tonnás Mercedesben mindenki ülőhelyhez jut. Néhányan falócán, igaz, de a „biblikusok“ még örültek is neki . . .

Megindult a gép s vele az anekdoták sora. Lajos bátyánk folytatja, ahol abbahagyta a nyáron. S a viccek fonala csak a nádszegi kompnál szakad meg, ahol ki kell lépni az autóbusból, s — Beluch bátyánk szerint — kötéllel húzatni magunkat át a Csallóközbe. Még a vásárúti hidon is megállítanak minket és csak kellő vámpénz lefizetése ellenében (Dóka pénztárosunk nem csekély fölháborodására) eresztene tovább.

Dunaszerdahelyre érve, befordulunk a Kázmér-féle vendéglő udvarára. Az étteremben még nyoma sincs az ebédnek, pedig korgó gyomor már akad bőven. Ellenben a rendezőkollégák örömmel jelentik, hogy minden jegy elkelt . . .

Közben befut a komáromi vonat s a dalárda létszáma teljes lesz. Palcsik testvér is megjön Perényből, Pozsonyon keresztül. Az ebéd is elkészül. El is fogy hamarosan.

Délután munka vár ránk. A karnagy kiadja a jelszót: a kath. iskolába! Itt aztán gőzerővel folyik a próba, három órán át. Majd sietve átöltözni, mert hatkor indulunk Somorjába!

Most már kicsi lett az autóbusz. Nyolcan közülünk vonaton utaznak. Így is huszonheten szorongunk a kocsiban. De azért vígan szalad velünk a pompás csallóközi utakon, sőt olyan vígan, hogy majdnem Pozsonyban köt ki... Úgy kell visszafordítani Somorja felé.

Somorján Khin Antal kartársunk fogad és nagy anyagi sikert jósol. Kissé meglep, hogy a prólógot és Kovács beköszöntőjét is műsorba vették. Ezt csak az első hanversenyekre szántuk. Igaz, hogy Somorján is ma lesz az első...

A Korona-vendéglő nagyterme már zsúfolt, amikor fölvo-nulunk a színpad mögötti öltözőbe. Szájról-szájra jár a hír: itt van Németh, a Honvéd sirja szerzője! Valóban az első sorokban ott látjuk Bicsovszky Kázmér dr.-t, a Szlovenszkói Országos Magyar Dalosszövetség ügyvezető alelnökét s mellette Németh I. Lászlót, a Dalosszövetség országos karnagyát.

Kivonulunk a színpadra. Zúgó tapsal fogad a szépszámú közönség. Látszik, hogy a rendező kartársak jó munkát végeztek. De a vidéki kollégák is.

Bazsó kartárs üdvözlí a dalárdát. Isten hozatal fogadja Somorja és vidéke nevében a magyar dal méltó munkáscsapatát. Kilép Boross Béla és elszavalja a prólógot. Viharos taps rá a válasz, amely orkánná nő, amikor Heckmann intésére fölzeng a Jelige. A várakozás feszültsége egy csapásra lelkes tetszésnyilvánításba oldódik: a siker lavinája elindult.

Kovács Alajos szavakkal folytatja a kar dalát: az éneklő madárét, melyet Egyesületünk sziklájára helyeztünk. S a publikum a prózát is megélel. Különösen, ha Lajos bátyánk jószágos szívéből ömlik elő...

Khin Antal szép tanulmányát olvassa fel, a magyar dal eredetéről. Visszaröpült a dal szárnyain s a magyar monda-világ derűjét szórta szét. S a hallgatóság nem volt fukar a tapsokban.

Aztán következtek a műsor szebbnél-szebb darabjai. A nyári sorrend megváltozott. Gáspár János dalos lelke szavát lágyan zengte a kar basszusa Pósa Lajos szövegével: „A magyar dal, ha szárnyra kél...“ S utána szárnyra kapott Szent Gály Fehér galambja is és két frissebb népdala. Majd

Németh I. L. személyesen gyönyörködhetett kompozíciója komor szépségeiben s a közönséggel együtt lélekszárnyon szállt ott, ahová a dalárda pianisszimója vitte: a „Honvédek sírhalmán“, ahol „Leborul egy halvány, kesergő, bús anya“... Aztán megint Gáspár János muzsikája sírt harmincnégy torok hangszálhegedűjén: „Ha meghalok, ne ássatok sírt nekem a temetőbe...“ — de a temető után merész fordulattal észrevétefi, hogy „... szép a rózsám fekete szeme...“, — hogy megalapozza Thern: Dalünnepen című műdalának fölemelő hangulatát.

S a szünet a szakértők, tisztelők és rajongók gratulációjával relik el. A kartársak arcán büszke öröm sugárzik. Örülnek, hogy Somorjának egy estére megszerezhették a magyar dal műélvezetét, saját dalos véreik által...

A műsor másik fele Heckmann Ne öj! című versenykarával kezdődött. A nézőtér csendjébe harsány fortisszimóval hasít bele az emberi gonosz szenvedélyekkel hűen kidomborító szöveg a tömör akkordok erejével: „Kitört a poklok minden démona...“ Szöveg és dallam viharzik, tombol, csak itt-ott nyugszik meg némiképp egy-egy fájdalmas dekrescendón... Végül az emberi elhivatás bizó hitében hévvel zengi a kar „a béke himnuszát“.

Most Gaál Balatoni nótáit ejti sorra a tanítók énekkara. Fölhangzik a lányszerelem esedező vágya: „Nyisd ki anyám a virágos ablakot...“ Utána elsajog a párjavesztett szerelmes ifju bánata siró baritonban: „Elragadta galambomat a Balaton tőlem...“ — s üde hangszinben támad fel a szerető szív üzenete: „Siófokra megy a hajó...“ A hallgatóság lelke a Balaton hullámainak ütemére vibrál, s a kezek tapsolnak, tapsolnak...

Azután Csokonai szelleme lengi át a termet Lavotta—Hoppe örökszép hangfátyolán, amelynek finom rezonanciáját csak a Dóka Sándor tenorja csengi át a „Csak egy szép lány“ hálás szövegével. Ez és Tisza A. következő három népdala frenetikus hatást ér el, a közönség nem tud betelni velük.

A szegedi karnagy (König) versenykara, „A dal“ következik ezután, az eddigiekhez méltó sikerrel, s a műsort befejezi Heckmann „Népdalegyveleg“-e. A „Sötét éjjel...“ busborus levegője derüssé válik, amikor a kar ropogó ritmusban folytatja: „Az én babám liljomarcu...“ és ragyogó napsütésre fényesíti a duhajos jókedv: „Más a nóta, mint a vályog...“

Khin Antal befejezésül mondani akar valamit, de a tápsoló közönség nem engedi szóhoz addig, míg a dalárda ráadásul elropogja Hoppe „Bordal“-át, utasítván a publikumot: „Rajta barátim, mulassatok! . . .“

S a hangversenyterem gyorsan megtelik fehér asztalokkal és a vidám hangulat őrzését a cigány veszi át. Mondhatni, könnyű dolga van.

A felköszöntők rakétái is felrepülnek. Bicsovszky Kázmér dr. az Orsz. Dalszövetség nevében üdvözli a magyar tanítók dalárdáját és annak, a szlovenszkoói magyar dalosügy szolgálatában, szép jövőt jövendöl.

A dalárda nevében Kovács Alajos megköszöni az üdvözlést és hitet tesz a magyar dalkultúra szent ügyének előrevitele mellett.

Elhangzott még néhány pohárköszöntő, s a dalosok elbucsztak a lelkes somorjaiaktól. Következik autobusz-mazás Szerdahelyre vissza, s a késő hajnali órákban végre az önjajtot pihenés.

Nyolcadikán délután már hozzák a vonatok a csallóközi intelligenciát, hogy tanuja legyen a magyar tanítók országos hírű kardalának. Szerdahelyen lázasan működik a rendezőség, s a jegyeladás dolgain kívül a dalosok kényelmét minden tekintetben kielégítik. Fáradozásuk nem volt hiábavaló, mert a hatalmas méretű Kázmér-féle színházterem éppen csak, hogy be tudta fogadni az érdeklődők tömegét.

A somorjai sikerek megisméltódtak. A fejlett zenei ízlésű közönség egyetlen műsorszámot sem hagy jutalmazatlanul. A karnagyot meleg ünneplésben részesítik.

Műsor után bankett következik, amelyen Markwart Gábor dr., Dunaszerdahely plébánosa, lelkes dalbarát, érző magyar szívvel köszönti a dalárdát és érdemes karnagyát, Heckmann Istvánf. A szívből jövő szavakra a dalárda Dunaszerdahely és vidéke közönségét Révfy felköszöntőjével üdvözli. A sikerrel teljes estének itt is cigány muzsika és tánc vet véget — reggel felé . . .

Pénteken (9-én), ebéd után autobuszra ült a dalárda és Galántára utazott, ahol a „Hanza“ épülete előtt Galánta tan-testülete fogadta, élén Berényi Gyula járásköri elnökkel. A Hanza áruraktárainak megtekintése után résztvettek a dalosok a központi választmány értekezletén. Másnap, 10-én, jelen

voltak egyesületünk tizedik központi gyűlésén, s a közös ebéd után dalban köszönték meg a galánta-vágsellyei körzet szeretetteljes ragaszkodását és többféleképen megnyilvánított üdvözlését, mellyel a fiatal dalárdát megajándékozta.

Este rekord-közönség előtt folyt le a táncmulatsággal egybekötött, befejező hangverseny. A Jeligét mennydörgésszerű tapsorkán fogadta, de minden dalszámot hangos ováció kísért. Végezetül pedig többszörös „ujrát“ követelt a hallgatóság, amely nem tudott az elragadó dalok hatása alól szabadulni. Utóbb is a dalosok álltak ellen a föl-fölharsogó éljenzésnek és a karnagyot a vállukra emelve, levitték a pódiumról . . .

De a közönség a tánc közben sem hagyta békén a dalárdát, s elénekelte vele kedvenc darabjait. A bálterem közepén félkört alkottak a dalosok, s közkívánatra sorbavették a legszebb dalegyvelegeket. A karnagy dirigált, a dalosok tűzzel énekeltek, s a publikum, mely körülfogta őket, velük együtt dalolt és velük együtt érzett . . . Á cigány pedig hallgatót . . .

Igy végződött a dalárda második diadalutja. Ez befejeződött, de a dalosok szívében újabb és újabb sikerek vágya született. (—)

Utóhangok a lezajlott közgyűléshez . . .

Mivel bennünket, — fiatal tanítókat, — oly sokszor ért már a vád, kivált egyes kartársak részéről, hogy mi nem tartjuk tiszteletben a multat és idősebb kartársaink munkáját lebecsüljük, az elmúlt közgyűlésen, amennyire a kiszabott idő rövidsége engedte, kifejtettem, hogy mi nem azonosítjuk magunkat sem a „Sarlós“ mozgalom híveivel, sem pedig Balog Edgár és társainak vádjaival, de mi is elvárjuk, hogy mikor ezekről beszél, vagy ír valamelyik kartársunk, szóljon a sarlósokról, vagy az egyes sértő személyekről, de ne iparkodjék az egész fiatal tanítóságot, különösen pedig a „kurzistákat“ ellátni a megszégyenítő bélyeggel.

A válasz azonban, amit kaptunk, nem egészen elégitett ki bennünket, mert abban is volt vád. Hogy miért nem védtük igazunkat rögtön a „Magyar Tanító“-ban, annak két oka van. Az egyik az, hogy mikor Matter kartársunk igazán tárgyilagosan akart védekezni, személyeskedés volt reá a válasz, tehát erre nem válaszolhattunk, mert mi, akik annyira be va-

gyunk feketítve, a nyilvánosság előtt ezzel a kétes értékű fegyverrel harcolni nem akartunk.

A másik ok pedig az volt, hogy nem szeretnénk a nyilvánosság előtt az amúgy is mindenkitől bántalmazott tanítói becsületet még mi is megtépni azzal, hogy a lapok hasábjain bizonyítsuk be azt, hogy mi az iskolában és a nép között az egyetértést hangoztatjuk, magunk között pedig a viszálykodás legyen az úr. Nem akartunk bort inni és vizet prédikálni.

Most pedig még Boross kolléga úr megjegyzésére térek vissza, hogy: „Dolgozzanak a fiatalok!” Mikor kolléga úr e kijelentését megtette, elfeledte, hogy csendben, minden fellünnésvágy nélkül is lehet dolgozni és ezt tettük mi is! Nyugodtan állok elébe a felszólításnak, mert a munka elől sohasem szoktam megfutni s az én lelkiismeretem most is nyugodt, hogy kötelességeimet, — tehetségem szerint, — teljesíttem eddig is és dolgoztam becsülettel, ha nem is doboltam ezt világgá és ha talán nem is jelentem meg a lapok hasábjain cikkeimmel! Kartárs, én néptanító vagyok s ha „csak” a kurzust végeztem is, megértem, hogy e név milyen kötelességet jelent a számomra, ott dolgoztam eddig s ott vár ezután is még nagyon sok munka minden néptanítóra, aki kötelességét és hivatását hűen akarja teljesíteni!

Ezért társaim és a magam nevében is arra kérem, hogy ezután, ha vádolni akar gondolja meg, hogy kikre csap le a tolla, nehogy egyrészt felesleges energiát pazaroljon, mikor a munkát a látszat után akarja megítélni, másrészt pedig nehogy épp ön csúfolja meg azt a kartársi szeretetet, melyet az egyik járási gyűlésünkön oly szép szavakkal ecsetelt. Küzdjünk a hibák ellen, de nyilt sisakkal és ne rosszakarattal s amit el tudunk intézni a magunk körében is, azt ne vigyük a nyilvánosság elé, mert az csak nekünk, becsületünknek árthat és a még úgyszólván gyenge összetartásnak, amelyre pedig éppen a tanítóknak van legnagyobb szükségük!

(A cikkíró kartárs egy tévedésére itt rá kell mutatnunk. Boross Béla kartárs megjegyzését: Dolgozzanak a fiatalok!, sokan hallottuk, s mind másképen értettük, mint a cikkíró, B. B. e megjegyzése nem arra vonatkozott, mintha a fiatalok nem igyekeznének iskolai, tanítói kötelességeiket teljesíteni, hanem arra, hogy dolgozzanak a fiatalok a mi egyesületünkön belül, annak érdekében, annak intenciói szerint s ha bajaik

vannak, erre vonatkozó írásaikat küldjék be a Magyar Tanító szerkesztőségébe. Tehát dolgozzanak a fiatalok a Magyar Tanítóban. Azt a bizonyos kurzust, nem kurzusi végzett jel-szavakat pedig hagyjuk már abba. E tekintelben nem szabad különbséget tenni tanító és tanító között. *Szerk.*)

Az igen tisztelt Elnök úrnak pedig azt üzenjük, ne feltse tőlünk a zászlót, mi is ez alatt akarunk harcolni s ezt óhajtjuk szeplő nélkül a magasban tartva védeni, mert e zászló tisztasága a mi becsületünk is és ha ez elvesz, mi is elvesztünk. A tanító becsülete a jövő reménye, a boldogabb jövő pedig a miénk is! Tehát előre, de csak a szeretet és egyetértés jegyében, mert csak ez hozhatja meg harcunk gyümölcsét: a szebb és boldogabb jövőt! És csak ezt kívánunk mi, fiatalok is a részünkre, nem elnézést, de igazságot, megértést és igazi szeretetet!

Vágkirályfa, 1931. jan. 16.

Tisztelettel: *Csaplár István* r. k. tanító, kurzista.

Lapszemelvények a dalárda januári hangversenyeiről.

A Sz. O. M. T. Dalárda somorjai, dunaszerdahelyi és galántai szereplését a szlovenszkói országos és helyi sajtó nagy elismeréssel kommentálta. Mutatóul közlünk néhányat a lapok referáciáiból.

A *P. M. H.* január 13. és 14.-i számaiban emlékezett meg a hangversenykörutról. „A tanítók dalárdájában, — írja többek között — kiváló hanganyag gyűlt össze, országos viszonylatban is jelentős művelői a dalkulturának. Precíz kézséggel, pompásan oldja meg a legnehezebb feladatokat is és lelkes híveket toboroz a magyar dal ügyének, körutján.”

A *Hiradó* ezt írja a dalárdáról: „... Szép és nemes gondolat volt a magyar tanítóság részéről, hogy annyira, oly nagy területen szétszóródva, erre a nehéz kulturális munkára vállalkozott. A szlovenszkói magyar közönség megértette ezt, s megértésének fényes tanujelét adta, amidőn mindenütt zsúfolásig megtöltötte a termeket és lelkesen ünnepelte a magyar kultúra szerény munkásait, akik az iskola padjai mellől kilépve, a magyar dalt hódító körutra indították Szlovenszkóban.” Majd

így folytatja: „A dalárda ajkán fokozódó szépséggel hangzottak el a magyar nép- és műdalok, melyek mindenütt megdobogtatták a sziveket úgy, hogy többet ismételni kellett. A dalárda fejelemzettsége, összhangzó együttműködése Heckmann István karnagy dicséretét beszéli . . . Mindazok, akik a dalest szépségeiben gyönyörködtek, meleg érzéssel fognak gondolni a magyar tanító-ságra és méltán azzal a meggyőződéssel távoztak, amit a magyar tanítói dalárda jeliséje így fejez ki: „*Nem hal meg a magyar dal, míg magyar tanító van.*” A magunk részéről pedig — fejezi be a Híradó — továbbra is hasonló sikert kívánunk és sok-sok kitartást, mert hiszen az, hogy valaki az ország legkeletibb részéről, vagy legnyugatibbról Szlovenszón próbára járjon, igazán próbára teszi az akarakteröt és a buzgalmat.

A Dunaszerdahelyen megjelenő „*Csallóközi Hírlap*” beszámolójából a következőket ragadjuk ki: „Gyönyörű közönség fogadta lelkendezve a Szlovenszókészerte nagy sikereket aratott dalárdát, melynek tagjai a magyar dal szeretetében, s a magyar tanítók háza ügyének magasztos gondolatában nem állják télviz idején végigjárni a magyar városokat. Heckmann István karnagy vezénylete mellett felhagzottak a szebbnél-szebb dalok, melyek szinte szférikus magaslatba ragadták a lelket. A műsor minden egyes száma lelkes tapsot váltott ki a közönség soraiból, mely állandó ünneplésben részesítette a kitűnő dalárdát, s annak lelkes karnagyát. A közönség, mint valami magyar ünnepre, úgy zarándokolt az estre, s Csallóköz messze tájairól is jelen voltak a dalügy lelkes pártfogói. Az est hosszú-hosszu ideig felejthetetlen emlékként fog élni a jelenvoltak szívében.”

A galántai „*Hanza szövetségi újság*” valóságos ünnepi számot szentel a napnak, melyen a dalárda Galántát felkereste, s előzőleg a központi egyesület ülésezett. „A magyar dal diadalutja” címen hangulatos vezércikket közöl a lap, mely érdemes arra, hogy az ösztanítósággal is megismertessük, hacsak részleteiben is. „A szokatlanul nagy anyagi sikernél — írja a lelkes vezércikkíró — sokkal értékesebb az a kincs és maradandóbb az a hatás, amelyet a magyar nótának, a mi édes magyar dalunknak e fáradságtalan „vándormadarai” lángoló dalos kedvükkel a Mátyusföld közönségében kiváltottak és minden időre emlékeztetéssé tettek.

Léva, Érsekújvár, Ipolyság, Komárom után betört ez az énekes csapat a Csallóközbe s bár január 7-én Somorján, 8-án

Dunaszerdahelyen hangversenyeztek, mégis, a fáradtságos ut és az átvirrasztott éjszakák után már január 10-én friss erőben, lankadatlan nótás kedvvel álltak ki a pódiumra, hogy a magyar dalnak új helyen újabb dicsőséget szerezzenek. Heckmann István lévai karnagy vezérpálcájának intésére eltűnt minden fáradtság a vándordalososok arcán, szemük csak a vezér intőjelét, arckifejezését nézi és a varázspálca ütése mellett kítör a dal a 36 férfidalos ajkán. Mint az imádságos himnusz, elhangzik a jelige és örömmámorban hallja a fényes és nagy publikum Pósa Lajos versét megzenésítve: A magyar dal, ha szárnyra kél . . . A tanító dalárda nagy kulturumkát végez akkor, amikor végigjárja Szlovenszko magyar emporiumait és mindenhol dallal emeli fel a lenyűgözött, fáradt, gazdasági bajoktól agyongyötört lelkeket. Ha valamikor az volt a jelszó, hogy „nyelvében él a nemzet”, úgy ma azt oda lehet módosítani, hogy „dalában él a nemzet”. Az egész világ kavarog. Sötét felhők tornyosulnak mindenfelől. A hatalmas szélrohamban a legerősebb fák is a föld felé hajolnak csak az a kis énekes madár dalolja fel imáját az égnek, s nem zavarja sem az ágak ingása, sem a vihar zúgása. A tanítók hatalmas dalárdája a táncvigalom szünetjében újra meg újra nótába kezdett . . . Daloljatok tovább, ti fáradhatatlan dalososok, hogy égre szálljon minden szavatok s azokat felcsókolják a csillagok”. A lapban még két hosszú cikk foglalkozik a hangversennyel a legnagyobb elragadtatás hangján. Az „Érsekújvár és Vidéke” is két hasábos cikkben igen nagy elismeréssel emlékezett meg dalárdánk újabb körútjáról.

EGYESÜLETI ÉLET.

Az első X.

Mélyen tisztelt Szerkesztő Úr!

Nagybecsű, lapja a mindnyájunk kedves „Magyar Tanító”-ja 10 éves fenállása alkalmából én is szívesen lépek azok sorába, kik üdvözlő soraikkal fölkeresik.

Jogot a jubilálásra nem az idő tartama, hanem azon működés ad, mely a lezáródó időszakaszt tartalmassá és a jövőre is gyümölcsözővé tette. S ez értelemben a „Magyar Tanító” joggal jubilálhat.

A lapnak, az újságnak élete, működése és hatása tulaj-

donképpen független az évfolyamok számától. A lap, az újság mindig fiatal. Fiatalos lendülete, harckészsége, jellemtisztasága és ereje adja meg létalapját és életlehelőségét. A lap, az újság örök fiatalságának titka az, hogy évei számának gyarapodtával mind kiforrottabbá válik megfontoltsága és komolysága, de anélkül, hogy fiatalos lendületéből bármit is vesztenie kelljen. Azért van ez így, mert csak a lap öregszik, de a lap, az újság csak akkor öregedhetik meg, ha azok, akik írják, akik csinálják, fiatalok tudnak maradni.

Nemcsak reményemet, de hitemet fejezem ki aziránt, hogy a „Magyar Tanító” ezentúl is bátor harcosa és üdvös munkása lesz a szlovenszkói magyar tanítóság szebb jövőjének. S nemcsak hiszem, hanem tudom, hogy a harcban és a munkában, az elkövetkezendő további évtizedek hosszú sorozatában is mindig fiatal fog maradni a „Magyar Tanító”, mert nagyérdemű Főszerkesztő Úr az új tanítónemzedék fiatal tehetségeit kiváló módszerrel tudja maga köré csoportosítani s így biztosítja lapja fiatalságának megóvására az utánpótlást.

Régi szellem, régi erkölcs, örök hit és örök fiatalság tartsa meg a tizesztendő „Magyar Tanító”-t a maga bölcsen tanító, hitttel meggyőző, nemesen üdítő, becsületesen munkálkodó és — ha kell — rettenhetetlenül harcoló kortörténelmi hivatásában az idők végtelenségéig! Rimaszombat, 1931. január hava. Öszinte hive és tisztelője: *Schlosz Lajos*.

Értesítés. A nové-zámky-i II. sz. tankerület tanítói özvegy- és árvaalap intézőbizottsága 1930. dec. 29.-én Nové-Zámkyban elszámolási értekezletet tartott. Az alap vagyona az elszámolás szerint 17638 K^č 85 f.-t. tett ki. A bizottságnál meghallgatásra talált egy tanuló tanítói árvának kérvénye, akit ez alkalommal az alaphól 1800 K segélyben részesített.

Az értekezleten jelen voltak az Ált. Magyar Tanítói Egyesület párkányi járáskörének valamint az ógyallai járáskörnek kiküldöttei is részint az elszámolás ellenőrzése céljából, részint pedig az alap további felhasználása felett határozni. A delegáltak, miután a pénztárosnak a felmentvényt megadták, abban állapodtak meg, hogy az alap továbbra is osztatlanul, együtt maradjon és az a Magyar Tanítók Háza alapjának növelésére fordíttassék azzal a fenntartással, hogy valahányszor a M. T. H. kedvezményében az ógyallai járáskör tanító árvái, illetve tanítók gyermekei közül egy, annyiszor a párkányi járáskörből kettő részesedik, értve a két járáskör azon tanítóit, kik jelenleg a

nové-zámky-i II. sz. tankerülethez tartoznak, azaz akik az alapot létesítették. Hogy az alap milyen címmel helyeztessék el, annak megszervezését a delegáltak járáskörük gyűléséig elhalasztották.

Az alapkezelő bizottság elnöke Szabó János helyett az értekezleten Körös Imre, az ógyallai járáskör elnöke elnökölt, kit az értekezlet továbbra is az alapkezelő bizottság elnökévé választott meg. Búcs, 1931. január 4.-én. Kerekes Béla pénztáros.

Pro Domo. „A kulturtársaság“ címmel a Magyar Tanügy 1930. decemberi számában egy „cikk” látott nyomdai hibákat. Szándékosan nem nevezzük förmedvénynek, mint a Tanügy szokta a mi cikkeinkre írni, mert nem akarjuk, hogy a mi stílusunk ne állja ki a versenyt a Tanügy finom és disztigvált stílusával.

E nagyhangú cikkhez néhány egyszerű szavunk volna. Öszinteséget nem óhajtunk a Tanügytől tanulni, aknamunkát pedig senki ellen sem folytatunk. Besötétíteni a F. U. N. S. ügy tárgyalása előtt a Magyar Tanügyet, eszünk ágában sem volt. Bizonyítja ezt a közp. vezetőség, — melyhez a Magyar Tanító szerkesztősége is tartozik, — indítványa, melyet ez ügyben a közp. gyűlés elé terjesztett. Meakulpázni sincs okunk, mert kötelességünket minden irányban teljesítjük. Ellenben a meakulpázást vegye elő a Tanügy, gondoljon csak az egész közelmúlt eseményeire, rájön, miért nem óhajtunk tőle öszinteséget tanulni.

A F. U. N. S.-ot nem azonosítjuk a Magyar Tanüggyel s ebben az ügyben teljesen a magunk lábán akarunk járni, mert a M. Tanügy körül csoportosult néhány ember az egész egyesület akaratát nem befolyásolhatja, sőt mi, az egyesület vezetősége sem.

A Szlov. Magyar Kultüregylettel nekünk ezidőszert semmi kapcsolatunk nincs, az egyesület vezetőségét alig ismerjük, de mivel bizonyos osztályrendszert látunk benne, nekünk is vannak kifogásaink ellene. Mindamellet azonban nem tudnánk azt megtenni, hogy belerugdaljunk egy oly szövetségbe, amely a magyar kultúra ápolását tűzte ki célul. Oly kevesen vagyunk itt, a magyar kulturát előbbrevinni akaró magyar intellektuelek, hogy kulturánk csak akkor nem vész el, ha mindnyájan összetartunk. Nem gondolja meg a Magyar Tanügy, hogy ő sem az a központ, mely körül a magyar kultúra összes munkása tömörülhetnének. Azért, mert mások is akarják ezt a kulturát védeni, nagy elbizakodottság és nagy kiméletlenség amazokat kulturkorpának titulálni. Nem ledorongolással, hanem a Tanügy által is hirdetett, de be nem tartott, egymás megértésével lehet kulturközponot létesíteni, amely valóban és önzetlenül az legyen, de nem más.

Mi nem vagyunk pártpolitikai egyesület, személyes politikai céljaink és vágyaink nem is lehetnek, a M. Tanügy útján tehát nem járhatunk, de azt tudjuk, s felemelt fővel állítjuk, bár-

mennyire szeretne is a Tanügy nekünk más irányt szabni, hogy jó uton járunk, a tanítóság erkölcsi s anyagi felemelése útján. Ezt az utat szívesen járjuk a Tanüggyel is együtt.

Nyugtázás. A felállítandó Tanítók Háza javára a következő adományokat vette át a napokban központi elnökünk és helyezte el a Tatra Bankában: Zachara Pál tanár Bratislava 500 korona, róm. kath. fiúiskola tanítótestülete Léva 268 korona, róm. kath. tanítótestület Senc 200 korona. Az adományokért itt mondunk őszinte köszönetet.

A katonaviselt tanítók szövetsége. A szlovenszkói és podkarpatszka-ruszi katonaviselt tanítók azon sérelmek orvoslása céljából, melyet a tényleges katonai szolgálat teljesítése folytán szenvedtek, egy alkalmi szövetséget alakítottak s ennek útján akarják e sérelmek orvoslását elérni. A szövetség élén Horvatovič Mihály trnavai áll. tanító áll s egy 14 tagú választmány közreműködésével a legnagyobb agilitást fejt ki a szövetség feladatainak megoldása érdekében. A szövetség terjedelmes memorandumot dolgozott ki s abban a leglekiismeretesebb pontossággal és alaposzággal rámutatott azokra a sérelmekre, melyeknek orvoslását nem a méltányosság, de a jog és igazság indokoltá teszi. A memorandum 15 pontba foglalta össze a legégetőbb sérelmeket s a sérelmek orvoslása tekintetében nem kíván különbséget tenni a tanítók között jellegre vagy nemzetiségre nézve. Éppen ez oknál fogva a szövetség kebelében szívesen lát minden tanítót, nemzetiségre és jellegre való tekintet nélkül. Az érdekelteknek a legkészségesebben szolgál felvilágosítással *Magdolen Rudolf, siket-néma-intézeti tanár, Komárno.*

DALÁRDA.

Az Orsz. Magyar Tanító Dalárda hivatalos közleményei.

Kedves Daltestvérek! Mindannyian szívesen emlékezünk vissza azokra a kedves élményekre, amelyekben a nyáron Léván és az első hangversenykörúton részünk volt s amelyeket lapunk hasábjain is megörökítettünk. Most, a sikerrel teljes januári körútunk után is nagyon kedves, de egyben tanulságos dolog lenne, ha Somorja, Szerdahely és Galántával összefüggő emlékeinket szintén röviden írásba foglalnánk s lapunkban közzétennők. Ahol a dalárda megfordult, mindenütt öröm csillogott a tanítók szemében. Akik a dalárdáról lemaradtak, bánó szívvel emlegetik, mennyire sajnálják, hogy nem lettek tagjai ennek a szívben-lélekben eggyé olvadt testvértársaságnak. A dalárda a szlovenszkói magyar tanítóság szív-

verése akkor, amikor kiáll a pódiumra, de bizonyára érdekli az össztanítóságot az is, mint tölti idejét ez a 36 dalos a hangversenyek idején kívül, de a körút tartamán. Azért, sziveskedjete, testvérek, papirra vetni a legutóbbi szereplésünkkel kapcsolatos és legmegragadóbb emléketeket, hogy ne csak magatoknak, de minden tanítónak örömet szerezettek vele. Különösen az új tagokat kérjük, hogy ki ne maradjanak a sorból. Minden írást (a papiros egyik oldalán) „Boross Béla Alsószei, okr. Galanta“ címre küldjete.

Felhívás. Fölkérem azon kartársakat, akik a januári hangversenyek alkalmával tagokul személyesen jelentkeztek, hogy jelentkezéseket írásban sziveskedjenek megismételni. Boross Béla, a dalárda líkára, Alsószei.

Az Erdélyi Magyar Dalosszövetség Naptárát az 1951. évre minden daltestvérünk címére elküldöttük, mint a dalárda ajándékát. E naptár a Csehszlovákiai Magyar Dalosszövetség ügyeiről is referál s a mi dalárdánkról is — röviden bár — megemlékezik.

K Ü L Ö N F É L É K .

Az anyanyelv ápolása a gyermekfolyóirat révén.

Irta: *Farkas István.*

A mult hó folyamán az a megtiszteltetés ért, hogy meghívtak a polgári iskolák új tantervét előkészítő bizottságba, ahol Kbin Antal somorjai kollégámmal együtt egész nap folyamán dolgoztunk azon, hogy a magyar nyelvnek, mint tantárgynak és tanítási nyelvnek tantervét elkészítsük. Nem volt nagy a feladatunk. Egyrészt mindennapos foglalkozásunk kérdése volt, másrészt pedig Vásárhelyi komáromi kartársunk előzetesen elkészített egy tanterv-formulátumot, s így inkább ahhoz kellett észrevételeket fűzünk s helyenként kiegészítenünk. E tárgyalások és megbeszélések folyamán, amikor az új tantervbe a gyermekfolyóiratok fokozottabb ápolását is bevettük, Kbin Antal igen szépen diktálta a gépbe, hogy a gyermeket szoktassunk ahhoz, hogy a kultúra bizonyos tekintetben anyagi áldozatot is kíván. Azaz ne csak az iskolák számára rendeljük meg ezeket a folyóiratokat, hanem rendeltessük meg azt a tanulók nagyobb részével is. Hívjuk fel a tanulók figyelmét arra, hogy a lapot nem készítik ingyen, az pénzbe kerül. Az írók sem dolgozhatnak ingyen, hiszen sokezer embernek csupán az írás az egyedüli kenyere. A képek, a rajzok mind-mind pénzbe kerülnek. Épen ezért az újságot nekünk is meg kell vennünk. Nem elég az, ha más pénzén vett újságot olvasok, mert akkor csak az egyén kényelmét

szolgáltam vele, de nem voltam tekintettel a társadalomra. Ahány támogatója van egy újságnak, olyan a lap nivója is. Ebhez hasonló gondolatokról beszélünk, s bizony akaratlanul is eszembe jutott, egy járásközi tanítógyűlés, amikor a tanfelügyelő felolvasa a Szivárvány kiadójának átiratát, melyben a kedves és egyedüli kis gyermekfolyóirat fokozottabb megrendelésére hívja fel a magyar iskolákat. Ebből tudtam meg én is, hogy a Szivárványnak ebben az évben nincs kétezer előfizetője sem, holott a mult esztendőben előfizetőinek száma a hétezeret is elérte. És most kénytelen vagyok kitérni az új tervre, mely szerint a Szivárvány egyuttal a Vöröskereszt magyar ifjusági lapja is lenne. Igen helyesen. Annak idején, mikor én felszólaltam az új Vöröskereszt gyermekfolyóirat megalapítása mellett, egyáltalán nem az a szándék vezetett, hogy a meglévő erőket szétforgácsoljam, de a szlovenszkói divízióval folytatott tárgyalásaimmal kapcsolatban, szerettem volna látni eredményt, azaz talán a hatást, melyet a felhívás ki fog váltani magyar kártársaink között. És ópen kapóra jött a „Falusi tanító“ cikke. Hogy nem voltam ellene, bizonyította, hogy nem feleltem rá, hanem hagytam, hogy a dolgok a maguk természetes rendjében folyjanak. A magyar tanítótság maga szabjon magának irányt és maga mondjon önmaga felett ítéletet. De ez a csekély előfizető tábor igazán meglepett. Hiszen itt Szlovenszkon a hivatalos statisztika majdnem nyolcszáz magyar tan nyelvű iskolát mutat ki. Ha minden iskola csak öt előfizetőt szerez, már is négyezer példány elhelyezéséről van szó. De vannak iskolák, ahol tetemesen több példányt lehet elhelyezni.

A magam részéről azonban még mindig nem a magyar tanítótság nemterjedtségét látom a tulong tul alacsony példányszámban, mint inkább a lanyha adminisztrációt. Ugyanis én ismételt kéresem sem kaptam tavaly a lapból, eltekintve attól, hogy iskoláknak nem küldtek mutatványszámot. A kedves kis Szivárvány könyvtárát sem láttam, csak most karácsony táján küldött a kiadó Államnyomda két kis könyvet azzal, hogy az egyiket tarisuk meg az iskolai könyvtár számára, a másikat pedig adjuk el a tanulók között. Első eset, hogy az iskola belekapcsolódott a Szivárványba. És éppen akkor, amikor már meg volt írva a rendelés, hogy küldjenek két példányt az ifjusági könyvtár számára. Több tanító mondta már, hogy a kiadóhivatal munkája dűcög egy kissé. Pedig a legjobban megszerkesztett lap sem tud terjeszkedni jó és gyors, valamint ügyes adminisztráció nélkül.

Reméljük, hogy a fuzió után a Szivárvány példányszáma elérni a hat, nyolcezeret, mert hiszen nem lehet a gazdasági krízisre hivatkozni akkor, amikor az évi hét koronát még mindig a gyermekek hatvan százaléka is elő tudná teremteni. Csakhogy ide kellene mindenhol egy-egy Kbin Antal, aki felvilágosítaná a gyermeket, hogy a kulturáért áldozni is kell, s azt nemcsak úgy a mellényzebből rántjuk elő. A Vöröskereszttel való fúzió után a lap terjedelme is ki fog bővülni. Lehet, hogy minden száma elérni a huszonnégy oldalt. És lássuk csak; évenként tízszer huszonnégy oldal gyermekirodalom nem ér-e fel két olvasókönyvvel? Az anyanyelv tanítása szempontjából nem nagy előnyünk-e az, ha a gyermek az olvasókönyve mellett más, neki való dolgokat is olvas? A kis könyvtár is hasonló célt szolgál. A beiratási pénzből mindig telik ifjusági könyvekre. És ha két példányban vesszük is meg ugyanazt a könyvet, hát nem jobb ez így egy olyan iskolánál, ahol egyszerre talán száz vagy még annál is több gyerek szeretne olvasni? Ezen kívül, nincs egy olyan iskola sem, ahol legalább egyetlenegy tanuló ne venné meg a maga számára is a könyvet.

Nagyon örülök, ha a „Falusi Tanító” most is hozzászólva a kérdéshez. Csak a gazdasági krízisre ne hivatkozzék. Ez olyan ütőkártya, mely sajnos, mindenhol szoropol, pedig éppen ez a krízis a társadalom meglehetősen rétegét elég jó helyzetben találta. „Falusi Tanító” kartársam szóljon arról, hogy van-e értelme és értéke egy ifjúsági folyóiratnak, van-e jelentősége annak, ha magyar gyermek magyar nyelvű újságot kaphat, melyet magyar tanító és tanáreberek szerkesztenek? Nemrégiben szó volt arról, (a Lidové Noviny sokak által ismert cikke kapcsán), hogy a magyar tanítóság még a köztársaság tizenkettedik évében is megbízhatatlan. Acért nem kapnak iskolaigazgatóságot, tanfelügyeletet, stb. Hát lám, a mindennapi politika nem akarja a magyar tanítóság szellemi értékeit elismerni. Pedig senmivel sem vagyunk alatta akár a történelmi országok iskoláinak. Éppen ilyen en bloc csoportosítás adjon fokozottabb kulturkódvet s védjünk, ami a miénk, ami még ma megvan, aminek a jövő lehetősége is adva van. A Magyar Tanítóegyesület tízéves jubileuma alkalmából emlékezzünk meg arról, hogy mi kulturát adunk az eljövendő nemzedéknek s ahogy mi ennek a kulturának az ágát megalapozzuk, úgy fog gyümölcsöt teremni ez a a kultúra a jövőben.

Nagyon örülök neki, ha kartársaim közül többen is hozzászólnának a kérdéshez, hadd látnánk, ki tudna olyan megoldás felé vezetni, mely mindnyájunk javát egyformán szolgálhatja.

Jótekonycélu előadás Szencen. Gyönyörű teljesítményt produkált a szenci róm. katal. népiskola tanítói kara, Nagy István igazgató tanító vezetője mellett a szeretet ünnepeivel kapcsolatban, a szenci szegénysorsu gyermekek megsegítése érdekében! Az általuk megindított gyűjtési segítségnyújtás az e célra rendezett jótekonycélu ifjúsági színelőadás, melyet két ízben is meg kellett ismételni, páratlanul fényes sikert eredményezett, mivel több mint 7000 (hétezer)koronát juttatott a szűkölködőknek. A szenci róm. kath. iskola agilis tanítói karának fáradozásából kiosztott 87 pár csizma, 30 pár cipő, 12 teljes fiú öltöny, 7 teljes leány öltöny és több téli alsónemű és harisnya. Külön említést érdemel a mintegy 50 növendékkel rendezett és művészien előadott aktuális ifjúsági színmű, amely Fürstszeller Erzei és Jungkőnig Sári tanítónők buzgalmának eredménye. A sikert nagyban előmozdította a nagyvárosi technika tökéletességével felszerelt színpad, melynek összes díszleteit, eme jótekonycéluval tekintettel, Mohácsék János, szenci festő díjazatlanul festette meg.

Az Égi Hárfá ima és énekeskönyv énekgyűjteménye. Orgonára összeállította: Heckmann István, Léva. Ára: 25 K. A mű 50 éneket tartalmaz, melyek közül 8 eredeti műve az összeállítónak, 19 pedig az ő átirása. A többi énekek szerzői, átirói között találjuk a legsúlyosabb neveket, mint Mihalovics, Nemesovics, Mezoy, Kapossy, Engesser, Zámbo, Hoós, stb. A tartalomból kiemelendők: Szivgárdista énekek, Jézus szíve, Adventi, Karácsonyi-, Vízkereszt-, Kármel Ősi szent hegyén-, Mária énekek, Gárda induló, Fehér sereg indulója, A Miatyánk stb., végül egy Heckmann: A-e Mária, mely kíséretével együtt értékes remekmű. Ugy hiszem, kedves meglepetés volt e füzet megjelenése a szent ünnepek előtt, mert az eredeti szerzőmennyek éppen úgy, mint az átirások, művészi kéz nyomát mutatják. Az egyes darabok inventiozusak, a harmonizálás pedig komoly zenei tanultságot árul el. Az összhangok fűzése természetes, színes. Sehol semmi mesterkélttség, sőt találékony és könnyed lépés a jellemző sajtások. Az akkordok hatalmasak, tömörök és harmóniumon

is könnyen jászthatók, mivel az összhangok nincsenek szétszórva. Hisszük, hogy e művecskét minden kartárs megazerzi örömmel s a mű iránti szeretetből, becsapgyból. Az egyes énekek gondosan vannak összeválogatva. S ami a fő, aki ismeri a mai kóta-nyomás drágaságát, az bizonyára olcsónak találja az árat. E művecska kézzelzoghható bizonyítéka azon igazságnak, hogy nem a mesterkéeltség, nagyot, feltűnőt akarás az igazi művészet, hanem a nemes, szabályos egyszerűség. Köszönet illesse érte az ambitiózus szerzőt. Nölegon ajánljuk szeretett, művész karnagyunk ezen remek munkáját minden kartárs szives figyelmébe.

A gömörli ref. tan. egylet újonnan választott, agilis elnököinek: Kovács Gyula rimasimonyi-i tan-touak elnökölete alatt, 1930 dec. 18-án, Foleden népes rendkívüli közgyűlést tartott. Az elnök intenzív munkára kérte a kartársakat s egyben felajánlotta teljes erejét és tehetségét a tanítószág érdekében. A kartársak szeretetükrel s ragaszkodásukról biztosították őt. Majd áttért a közgyűlés az igazg. pótélk ügyének tárgyalására. Megállapítást nyert, hogy a remény a pótélk elnyerését illetőleg — bár az a nyugdiba is beszámítódik — csakély, mindazonáltal be kell várni az ez ügyben megindult akció lefolyását. Az egyházak ugyanis a községek útján az orsz. szanáálási alapból kértnek e célra államegélyt. A közgyűlés után kedélyes pár órát töltöttek el az egylet tagjai a fehér asztalnál s majd kartársi szeretettel vettek bucsut egymástól.

Felhívás a községi könyvtárakhoz! Egy társadalmi akció eredményeként nagyobb mennyiségű, 1915 előtt megjelent, magyar szépirodalmi és oktató-nevelő tartalmu könyv áll rendelkezésemre, melyet teljesen ingyen, csupán a csomagolási és portóköltségek megtérítése ellenében tudnék rendelkezésükre bocsátani a községi közkönyvtáraknak. Felhívom ezért azon magyar községi közkönyvtárakat, amelyek ebből a rendkívül kedvező alkalomból kifolyólag könyvállományukat kiegészíteni szeretnék, forduljanak bizalommal hozzám (Kosice, Éder-utca 9. címre) s a lehetőség szerint küldjék be meglévő könyveik jegyzékét is, hogy a könyvek elosztásánál tekintettel lehessünk a tényleges szükségletekre. Kassa, 1931. január hó 5 én. Dr. Sziklay Ferenc a Kazinczy Társaság főtákará.

A református tanítószág helyzete című, utóbb megjelent ily tárgyú cikkünk nagyobb részét a Ref. Egyház és Iskola f. évi jan. 1-i számában átvette és közölte. A közlést oly glosszákkal kísérté, melyeket szó nélkül nem hagyhatunk.

Ki kell jelentenünk, hogy az elő ily című, Győrffy Lajos tollából eredő, cikkünket alapos megfontolás után közöltük, nem pedig csak véletlenül és minden megfontolás nélkül. Győrffy Lajos cikkében bizony sok igazság van, bár elismerjük, hogy egyes dolgokban színez és túllő a célon. De nem áll, hogy egyetlen sora sem állja ki a tárgyilagos kritikát s valótlan állításokat tartalmaz. A ref. tanítószág érzi legjobban azt, ami e cikkben való. Az utóbbi cikket szintén azért közöltük, mert ebben is sok igazság van, bár egyáltalában nem cáfolja meg azokat a valóságokat, melyeket Gy. L. cikke tartalmaz. Mindkét cikkel az volt a célunk, hogy a ref. egyházi hatóságok fokozottabb figyelmét irányítsuk az iskolára és a tanítóra és javítsák a fogyatékoságokat, hibákat. Az igazság feltétlen a két cikk között van, jóakarattal fellelhetők a bajok, pótításukra pedig van elegendő módoszat.

A Ref. Egyh. és iskola szerkesztőségének azon tanácsát, hogy a jövőben

óvatosabbak legyünk, nem akceptálhatjuk, mivel sem most, sem máskor nem voltunk meggondolatlanok. Ha hibák és mulasztások történnék a tanítóval szemben, annak kötelességünk kifejezést adni, bármely felekezeti tanítóságról is van szó. Ha a tanítóság helyzetének javításáról szóló cikkeinkkel az illetékes tényezők foglalkoznak s igyekeznek azok értelmében segíteni a bajokon, csak akkor értük el célunk megvalósulásának kezdetét. Addig pedig cikkeink hangjáról, helyéről és tartalmáról nézve teljesen szabad kezét tartunk fenn magunknak.

A IV. Finn-ugor kulturkongresszus. Amint értesülünk, a teljes év nyarán a finn fővárosban, Helsinkiben tartják meg a IV. finn-ugor kulturkongresszust, melyre a magyar intelligens osztály sok tagja fog elmenni. A kongresszusra a résztvevők csoportos utazás keretében mennek el, éspedig négy csoportban, melyek utiránya más és más. Az utolsó csoport tagjai három héten át Finnországot is bejárják. A három első csoport utazási időtartama 22-23 nap, a negyediké 43 nap. A költség utanként 2028, 2520, 2892, 3120 Ké indulás Budapestről 1931. jún. 9. én este. Jelentkezni lehet 1931. febr. 1-ig a fenti kongresszus titkári hivatalánál, Budapest Országház XI.

Jochum, Otto, op. 25. Kurze Messe in „a“-moll (VII. Messe), für gemischten Chor u. Orgel (Rövid mise „a“-mollban. Vegyeskar Orgonával). A jelenkor egyik vezető egyházi zenésze írta Jochum műveiről, hogy azokat liturgikus szellem hatja át és magas művészi színvonalon állanak. Örvendetes, hogy a szerző alkotóerejét az egyház szolgálatába állította. Nemrégben adták elő a szerző „Missza Angelica“-ját a bratislavai székesegyházban fényes sikerrel. Mindenesetre jó énekesek és jó orgonista kellett hozzá, ami bizony nagyon kevés helyen van. Ezt a szerző is tudja. Éppen ezért írta meg „a“-moll miséjét, amely nemesek rövid, de jóval könnyebb, úgyhogy gyöngébb énekek, amelyek alkalomadtán szintén szerethetőek valami „modern“ művet betanulni, bátran felvehetik programjukba. Kezdetben talán szokatlan, szinte idegenszerű lesz egyeseknek, de rövidesen meg fogják kedvelni és ragaszkodni fognak hozzá. Vozórkönyv ára: 28 Ké

Gugler, Max Acht Grablieder für 4 stg. gemischten Chor (Nyolc gyászkar negyszólamú vegyeskarral). Egyszerű, keresetlen, nemes dallamok, könnyű, de stílusos összehangosításban. Előadásukhoz nem kell sok énekes. Az egyes szólamok a nekik megfelelő legjobb hangmagasságban mozognak. A 4. számú 14. ütemében a basszus első kótája nem „d“, hanem „f“. Ahol a kántornak énekkara van — jó szolgálatot fog tenni a jelen mű. Ára 12 Ké Mind a három mű megjelent: Regensburg, Verlag Friedrich Pustet. Érsokujvár. Szendrel István okl. szék. egyb. karagya.

A „Toldi“ engedélyezett kiadása. Arany János szépséges Toldi-ját, mely a magyar irodalom egyik legértékesebb gyöngye, a polgári és középiskolákban, azt mondhatjuk, mindig tantárgy gyanánt tanították. Nemesek költői szépségei páratlanok, hanem nyelvi szempontból is oly nélkülözhetetlen e hősköltemény, hogy a megváltozott állami viszonyok között is feltétlen szükséges a tanítása. Ennek lehetővé tételét szolgálja az Államnyomda kiadásában megjelent Toldi, mely most hagyta el a sajtót. Jegyzetekkel olláta dr. Borika Géza gimn. tanár, illusztrálta Harnos Károly festőművész. A 96 oldalas csinos kötetű könyv ára 12 Ké. Az iskolügyi minisztérium rendeletileg engedélyezte használatát a magyar tanúyelvű polgári és középiskolák számára.

Három hárfa.

Ifjúkoromban volt egy fehér hárfám,
azon daloltam boldog éneket.
Szívemben élt az Égnek drága kékje,
s rajta — mosolygó báránylelegek.

Később rózsa és rózsa nyílt köröttem;
— akkor rózsafából volt a hárfám —
Volt már párom, puha meleg lészkem
s benne pelyhes hét édes fiókám.

Aztán vészes sötét nagy gyászmadárként
ránk viharzott a világháború . . .
— Ébenhárfa lett a rózsafából —
s amit elsírt, az volt csak szomorú.

Ez is elmúlt. Mondják — újra süt a Nap —
kijutottunk rég' az árvaságból.
S mégsem maradt a multból semmi más:
csak egy hárfám — sötét ébenfából! . . .

Kossányi Alajosné.

Tíz esztendő.

Míntha csak tegnap lett volna. 1920. december 30. Alig voltunk páran. Csak egy magyarnyelvű tanítói lapot akartunk. Mint óhaj, mint ábránd tűnt csak fel előttünk, hogy egyesületünk hivatalos lapjává legyen az.

Hát egyesület is lesz? Ős tanítói átok kivész közülünk? Tudnánk összefogni. egy célért küzdeni, csak egyet akarni? Egynek fájdalmára, együtt feljajdulni?

És lett! 1921. ápril. 3-án elértekezlet. Május 12-én alakuló gyűlés. Örömkönny csordul ki mind a két szememből, ha visszagondolok reájuk

„Őszbeborult fejjel, fiatalos hévvel“ — veterán tanítók emelték a zászlót, nem remegő kézzel, előttünk magasra és mi, akkor fiatalok, elszántan követtük.

Lestük a szavakat, melyek ajkaikról szívünkbe repültek.

Szentségtörő gyalázatnak tartottuk volna akkor lehurrogni őket.

Könny szökik szemembe, mikor rágondolok szlovák kartársaink buzdító szavára: „Ne féljetez semmit, mellettek állunk.” Így gondolkodott tán az egész köztársaság minden tanítója.

Elmult 10 esztendő, most egyedül állunk. Vagy tán gyűlölettel szemben is egymással. Bölcselkedő fejjel, tapasztalat nélkül, rángatják a zászlót, ki tudja hányfelé. Hogyha intő szavát fel-emeli bárki, lehurrogják őket.

Jól van ez így? Kérem. Gondolkozzunk rajta. Nem küzdhet egy célért, összetartó uton, egy ország; a világ minden tanítója? Ha ez így lehetne, volt-e a világon ekkora hatalom?

Ujabb 10 esztendő küszöbénél állunk. Féljünk-e, vagy remény költözzék szívünkbe?

Nem tudom, jövődöt nem tudok mondani.

De, ha sötétebb lesz a jövő a multnál, csak arra vigyázzunk, hogy se a feljebbvalók, se a társadalom s tanítóvéreink reánk ne mondassák a Jelenések könyve III. részének 15. és 16. versét.

Hetény, 1931. jan. 23.

Nemcsik Béla

Haláleset. Balázs Ferenc, a rožňavai (rozsnyói) r. k. el. fiúiskolának oszt. tanítója, a hadifogságban szerzett betegség következtében jan. 11-én, 45 éves korában elhalt. A szorgalmas és köteleességtudó tanító elhalálózása a r. k. egyház-községnek, nemkülönben a város társadalmának is nagy veszteséget jelent. Balázs Rajmund az elhunytban egyeilen fiát és támaszát, Stampai János mint nagybátyja, szerető öccsét gyászolja az elhunytban.

Dunkelberg, Otto, Zwölf. kürzere Vor-und Nachspiele für die Orgel. A szerző 12 rövid és könnyű orgonadarabot írt különböző gregorián dallamban azzal a célzattal, hogy ezáltal a liturgikus orgonálást az istentisztelet keretében belül elősegítse. A darabok egykötésben két manuálés orgonát kíván ugyan de ügyes játékos egy manuálés orgonán is el fogja tudni játszani. Akinek jó orgonája van, ajánlom vegye meg. Ára 20 Ké. Szendrey István karnagy.

Iparosok és kereskedők lapja. Igen nagy fontosságú, rendkívül nívósan szerkesztett új lap indult meg a f. év január havában Komárnóban, mely nemcsak az iparos és kereskedő társadalomra, hanem az iparos és kereskedő tanonc iskolákban, tanfolyamokon működő kartársalokra is nagy jelentőséggel bír. A most megjelent első szám tartalmából kiemelendők a következő cikkek, illetve rovatok: Iványi Géza: A közpolgárság szervezkedése. Reininger József: A helyos árkalkuláció és az iparosság boldogulása. Scholtz

Marcell: Textiltiparunk kereskedelmi-politikai és közgazdasági jelentősége. A cipőipar foglalkoztatása; tudnivalók a katonai lábbeli szállításokról. Glöckner Gyula: Távközlés. Seregszemle: számadatok a szlovenszékői és ruszinszékői kereskedők és iparosok számbeli erejéről. Törvény a tisztességes verseny védelméről. A kirakat. A műhely (rovatvezető Bayer Ferenc gépészmérnök); Az üzemok racionalizálása. Műhelytanácsadó. Kőműves és ácsmesteri tanfolyam. Az egészség (rovatvezető: Dr. Pelsőyi Béla, orvos). Az ipar (rovatvezető: Dr. Rónay Árpád ipartárs. titkár) Iparjogi vélemények. Az adó. Adóügyi tanácsok. Törvények és rendeletok. Iparos ifjúság (rovatvezető: Tolka Mihály iparos és keresk. tanoreisk. igazgató) Az új iparosnemzedék növelése. Hírek s'b. Mint a címekből is láthatjuk, a lap nem száraz szaklap, hanem egyszerűen mindenre tanulságos, élvezetes, közgazdasági folyóirat. Felelős szerkesztője: Broczky István, főszerkesztő: Ivánsfy Géza ipartárs. titkár. Szerkesztőség és kiadóhiv.: Komárom, Kapitány u. 5. Megjelenik havonként egyszer. Előfizetési ára egy évre 12 Kc.

Kiadóhivatali üzenetek.

F. R. Parbete Címét a kívánt módon javítottuk, tagdíjhárallékával a jelzett ideig várunk. — H. F. Kisfalud. Tagjaink sorába vettük, jelvényt, naptárt küldtünk. — K. F. Zirany, K. K. Bratislava. Sz. V. N. Zámky Címüket kijavítottuk, lapukat az új címre küldjük. — F. J. Vichtelka Zsebuaptárt küldtünk. — Sz. P. Nové Zámky. Naptárt még a megj. lenéskor küldtünk. Úgy látszik, elveszett. Pótlólag másikat küldtünk. — H. J. Tačovo B. G. Harmac M. Á. Źakovec, D. L. Iza. A kért számkot elküldtük. — Cz. M. Michalovec. Évenként négyszer minden laphoz mellékelünk beízetőlapot, tekintet nélkül arra, hogy az illetőnek van e hátraléka vagy sem? — I. F. Deáki. Hátralékról kimutatás f. hóban meggy. Befizetőlapot küldtük. — W. K. Vel'ky Mager, T. E. Tonkháza. Tagjaink sorába felvettük, lapot, zsebuaptárt küldtük. — R. E. Dun. Streda. Kívánsága szerint intézkedtünk. — R. L. Tósnýarad. Kösönyitük a figyelmeztetést, intézkedtünk. — Sz. H. Bratislava. Lovól ment. — A. S. Nagymegyer. Tagjaink sorába felvettük, lapukat küldjük. — Cs. né L. J. Somorja. Tagjaink sorába felvettük, zsebuaptárt küldtünk. — I. N. Nagysalló. Lapot a közölt címre megküldtük. — Többeknek: Az 1930. év végén mutatkozó hátralékról szóló kimutatást e hó folyamán mindenki megkapja.

H I R D E T É S E K.

Pályázat. A bešeňovi (Besenyő, Nové-Zámky szomszédságában) román. magyar tanításhelyű elemi iskolánál a lemondás folytán megüresedett II. rendes, végleges tanítói állásra. Az iskola 5 tanerős. Javaslata: az iskolaszék pénztárából évi 600 Kc készpénz, 1 szobás lakás az iskolaépület-

ben, évi 160 Kč lakbérpótlék, 4 m³ kemény hasábfá, évi 20 Kč kertválság és a törvényes államsegély. Megjegyzendő, hogy az eddigi gyakorlat szerint fa helyett szabad fűtést választhat a szobájában és a kertválság helyett a szoba állandó, teljes takarítását. Pályázati határidő 1931. január 31. Az állás azonnal elfoglalandó. Pályázhatnak rendes képzettségű tanítók és tanítónők, azonban nőt csak az esetben választunk, ha férfi pályázó nem lenne. Iskolaszék, Bešeňov. Okres: Vrāble.

Pályázat. A garamszentgyörgyi ref. egyház pályázatot hirdet lemondás folytán a megüresedett másodtanítói állásra. Javadalom; 400 K évente az egyház pénztárából lakbér címén, a többi államsegély, mely kérvényezve lesz, de felelősséget az egyház érte nem vállal. Pályázhatnak oklevéllel, nostrifikációs vizsgával bíró férfi és nő tanítók. Ezek hiányában helyettessel is betölthető. Pályázati kérvények febr. 1-ig a ref. esperesi hivatalhoz nyújtandók be Dolny Seč p. D. Várad.

Pályázat. Az inámi (okr. Krupina) róm. kath. Iskolaszék az újonnan szervezett II. ideiglenes s váltakozó tanítói állásra pályázatot hirdet. Javadalom az iskola fentartótól 1200 Kč fizetés, 336 Kč lakbér, 20 Kč kertilletmény és államsegély. Tannyelv magyar. Pályázhatnak csehszlovák állampolgár férfiak és nők. Választás 1931. február 8.-án. Kérvények Inám Iskolaszék, pp. Ipl. Nekyje. Via Šahy. Állás azonnal elfoglalandó.

Pályázati hirdetés. A Čechyncei (Nyitra Csehi) községi iskolaszék újonnan szervezett végleges községi elemi iskolához I. és II. tanítói állásra pályázatot hirdet. Az I. tanítói állás igazgatói teendőkkel és kántorsággal van egybekötve. Az I. állás (igazgatói és kántori) javadalma: politikai községtől évi 1200 kcs., természetbeni lakás, mely két szobából, konyhából, kamrából, fürdőszobából és kisebb csukott folyosóból áll, azonkívül mellékhelyiségek úgy mint mosókonyha, fűskamra, istálló, sertésöl és baromfiöl, természetbeni kert a lakás mellett. Továbbá 2³/₄ magy. holdnyi szántó föld, 10 q gabona és stóla. Azonkívül a törvény szerinti államsegély. Ezen I. állásra csakis, kellő képességgel bíró róm. kat. vallású férfi kántortanítók pályázhatnak. A II. állásra, melyre nők is pályázhatnak, javadalom a következő: politikai községtől évi 1200 Kcs., egyszobás természetbeni lakás, évi 20 Kcs. kertilletmény és törvény szerinti államsegély. Nők kézimunka tanításra való tekintettel előnyben részesülnek. A II. állásra okleveles pályázók hiányában az állás más megfelelő egyénnel is betöltetik. Az iskolaépület 1930. évben épült tehát száraz. Úgy a főépület valamint a mellékhelyiségek kemény

anyagból (égetett téglá) vannak felépítve. Nyitrára autóbusz járat. Pályázati határidő 1931 január 31. Választás 1 héten belül lesz megejtve és az állások azonnal elfoglalandók. Tannyelv magyar. Pályázatok községi iskolaszék elnökének Cechynce, posledná pošta Nitra küldendők. Községi iskolaszék.

Pályázati hirdetés. Gúta község iskolaszéke pályázatot hirdet a gútaseregakoli községi népiskolánál újonnan szervezett 4. számú ideiglenes tanítói állásra. Javadalom a községtől 1200 Kcs fizetés, 240 Kcs lakbér, 20 Kcs kertpótlék, a többi államségély. Határidő 1931. február 15. Tanítási nyelv magyar. Római katolikus vallású előnyben. A pályázók kötelezik magukat megválasztás esetén az állás elfoglalására. Pályázatok Községi iskolaszéki elnök, Gúta címre küldendők.

Hirdetmény. Teljesen jó karban lévő (kevessé használt) két manuálos, pedálos, öt hangsoros (térdegiszterrel ellátott) orgona-harmonium eladó. Kisebb templomok részére teljesen megfelelő. Érdeklődők forduljanak: Majtényi József nyug. tanító Moldava (Szeps) z. XX. címre.

Virágárlapomat ingyen küldöm minden érdeklődőnek. Kaiser Józsefné Gerlice puszta, Posta Ratkova. Gömör.

A Stampay-féle Énekek és Imák bővítése megjelent áremelés nélkül!

29 gyönyörű énekkel, imákkal és **Kis Szt. Terézke** képével most **309** éneket hoz a könyv. Az új énekek Kis Szent Terézke, a Kongreganisták, a Szt. gárdisták énekein kívül 10 offeróriumi kiemelkedő verset és a **Vecseryét** is tartalmazza. Új kotta melléklet is jönni fog, amely az I-vel összesen **56 ének** dallamát s jó részben harmonizálását hozza, sőt az összes hivatalos rezponzóriumokat is. Ára 5 - 5 Kcs. A könyv ára a régi 8, 11 Kcs 25% engedménnyel.

Köbölkút, Stampay.

A

„Magyar Tanító“

tanügyi közlöny

beszállított hirdetési díjszabásai:

Egyszeri közlésnél:

1 egész oldal . . .	120 Kč.
1/2 " . . .	70 "
1/4 " . . .	40 "
1/8 " . . .	25 "

Engedmények:

3×-i közlésnél . . .	15%
6×-i " . . .	20%
12×-i " . . .	25%
24×-i " . . .	30%

Évi hirdetéseknel:

1 évre 1 egész oldal	1400 Kč.
1 " 1/2 " "	800 "
1 " 1/8 " "	500 "
1 " 1/4 " "	300 "

Pályázati hirdetések:

Szavanként	40 f.
Vastagabban szedett szó	60 "

A hirdetések szövege, a terjedelem és időtartam megjelölésével a „Magyar Tanító“ kiadóhivatala címére Komárno, községi elemi iskola küldendők. *Kiadóhivatal*

Egyesületünk tagjai elegánsan és jutányosan öltözködnek, ha

KOPRDÁNÁL

LÉVÁN, Stefanik-u. 14. — csináltatják ruháikat.

Angol és belföldi szövetkülönlegességekben nagy raktár.

Jó anyagból kellemes a ruha és tartós. — Jó ruhát öröm viselni!

Hosszú és rövid városi bundák jutányos áron. Pontos és figyelmes kiszolgálás

A Magyar Tanító előfizetési ára

egész évre 40 Kč, félévre

20 Kč, negyedévre 10 Kč.

Számonként 2 ékorona.

Szerkesztőség: Állami polgári leányiskola Komárno.

Kiadóhivatal: Községi elemi iskola Komárno.

Magyar Tanító

általános tanügyi közlöny,
a Szlovenszkói Ált. Magyar Tanítóegyesület hivatalos lapja.

Az egyesület évi tagsági díja 80 Kcs., melyért a tagok a lapot is kapják.

Felelős szerkesztő:
Banai Tóth Pál.

Nem tagoknak a lap előfiz. ára 1 évre 40 Kcs.

Társszerkesztők:

Hirdetések díjszabás szerint

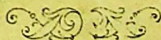
Boross Béla, Gáspár János, Uherezky Géza.

TARTALOM:

Oldal:

(bb)

A fiatal kartársak szava	73
Tapasztalatok és tanulságok az iskola életéből	76
<i>Meskó Jolán:</i>	
A népiskola az állami és polgári nevelés szolgálatában	87
<i>Tóth Imre:</i>	
A szellemi tehetség mérlegelése	91
<i>Egyesületi élet</i>	95
<i>Különfélék</i>	96
<i>Kiadóhivatali üzenetek</i>	99
<i>Hirdetések</i>	99

Szerkesztőség: Állami polgári leányiskola, Komárno. — Kiadóhivatal: Községi elemi iskola Komárno. — Az egyesület elnöksége: Kovács Alajos központi elnök, Nyegyed. — Titkárság: Vásárhelyi Károly főtítkár, Somozyi István titkár, Komárno. — Tanácsadó: Uherezky Géza, Komárno.
A hirtlapjegyek használata eng. a bratislavai posta- és távírdai igazg. 3006/111. 21. sz. rendeletével

HUSZÁR ISTVÁN
KÖNYV-, ZENEMŰ-, PAPIR-
ÉS IRÓSZER-KERESKEDÉS
KÖNYVNYOMDA ÉS KÖNYVKÖTÉSZE
NITRA

TELEFON SZÁM 20.

POSTAFIÓK 32. 34.

AZ ÖSSZES ENGEDÉLYEZETT
SZLOVÁK ÉS MAGYAR NYELVŰ
TANKÖNYVEK, SEGÉDKÖNYVEK ÉS
TÉRKÉPEK ÁLLANDÓ RAKTÁRA.

Híjúsági és községi könyvtárak szállítása.

Természettani és természetrajzi képek és tanszerek.

Iskolai szerek, füzetek, írószeres stb.
a legjobb minőségben és olcsó áron.

Zongora-, harmónium-, hegedűiskolák,
orgonahangjegyek, kántorkönyvek.

Az államnyomda által kiadott iskolai nyomtatványok ~~raktára~~

Nevelő kézimunkához szükséges anyagok,
segédeszközök és kézikönyvek.

KÖNYVNYOMDAI ÉS KÖNYVKÖTŐ-
MUNKÁK CSINOS KIVITELBEN.

Tanító Uraknak és iskoláknak engedélyny!

Magyar Tanító

általános tanügyi közlöny,
a Szlovenszkói Ált. Magyar Tanítóegyesület hivatalos lapja.

Az egyesület évi tagsági
díja 80 Kés, melyért a
tagok a lapot is kapják.

Felelős szerkesztő:
Banai Tóth Pál.

Nem tagoknak a lap
előfiz. ára 1 évre 40 Kés.
Hirdetések díjszabás szerint.

Társszerkesztők:

Föröss Béla, Gáspár János, Uherczky Géza.

A fiatal kartársak szava.

Az élet múltó napjai folytonos számvetésre készítetik az élet legfőbb tényezőjét: a gondolkodó embert. Mert ránézve nem lehet közömbös, hogy a munkaszerszámot, amellyel az emberi tökéletesedés művét építette meggyőződése, igazsága és hite szert, őután ki veszi át.

Ez a folyamat, az élet és halál örökös szerepcseréje, minden létező élet sikon mindig aktuálissá teszi az ifjúság kérdését. S ez az aktualitás sehol sem lehet nagyobb, mint ott, ahol az emberiség jövőjén intézményesen munkálkodnak: a tanítóság körében.

Lapunk, mint a Sz. Á. M. T. E. hivatalos orgánuma, egyetlen alkalmat sem mulasztott el, hogy a fiatal tanítóság megnyilatkozását figyelemmel kísérje. Sajnos, ezek a megnyilatkozások elég ritkák voltak ahhoz, hogy ez a kérdés állandóan felszinen maradjon. De egyes vélemények, megállapítások és kritikák hangja nem is volt alkalmas arra, hogy abban az ügy a tanítói és egyesületi élet felszínén legyen.

E sorok írására Csaplár kartársunk nyilatkozata adta az impulzust, aki a galántai gyűlésen bátran és öntudatosan kijelentette a fiatal tanítóság nevében, hogy *„nem azonosítják magukat sem a Sarlós mozgalom hívelvel, sem pedig Balogh Edgár és társainak vádjával“.*

Nagyon hálásak vagyunk Csaplár kartársunknak

ezért a nyilatkozatáért. Szavainak őszinteségében semmi okunk sincs kételkedni, úgyszintén abban sem, hogy ő valóban a fiatal tanítók nevében beszélt. Igaz, hogy ő a fiatal tanítóknak különösen a „kurzisztákat“ látja, ami a szó kari értelmében véve, közel is áll a valósághoz. Mert utánpótlásunkat jelenleg csaknem kizárólag az akadémiai kurzus szolgáltatja.

Ha Csaplár kartárs a fiatalok nevében visszautasítja Balogh Edgár vádjait, akkor mi csak köszönettel adózhatunk neki, mert ezzel zálogát adta a fiatal tanítóság kari szolidaritásának.

Engedje meg azonban, hogy egy kérdést tegyünk: *miért kellett ezzel a nyilatkozattal várni mostanáig?* ... S ebben a kérdésünkben megtalálja egyúttal a feleletet arra, hogy miért gyanítottunk mi Balogh Edgár mögött másokat is.

Fiatal kollégáinknak egyetlen szava sem volt annakidején ahhoz, hogy egy érsekújvári lapban a magyar tanítóságot egy velük-nőit ifjú társuk megrugdalta. Mi, természetesen, elégtételt követeltünk és kaptunk is.

Ahhoz sem volt szavuk a fiataloknak, amikor ilyet olvastunk a tanítóról: „a tanító a magyar úri beképzettségében megvetette a népi kultúrát“ és ehhez hasonló rágalmakat.

Hallgatott mindenki. Mi pedig fájo szívvel sejtettünk beleegyezést a hallgatás alatt.

S mikor a támadásokat kivédtük és visszavertük, *mindig csak a támadóknak szegeztük a tollat.* S ha „Balog Edgárokról“, meg „ifjú kartársakról“ irtunk, akkor mindig azokra gondoltunk, akik a támadó írásokkal egyetértének. Végtelen örömmel tölt el most a tudat, hogy akkor tévesen használtuk a többszámot. De — és ezt ismételtén hangsúlyozzuk — *erről csak most győződünk meg!*

Csaplár kartársunk kijelentése, mely a közgyűlés előtt hangzott el komoly és higgadt formában, legfényesebb cáfolata az alaptalan vádaknak. Nyilatkozatát elfogadjuk a fiatal tanítóság szavának.

Vannak azonban ennek a nyilatkozatnak „utó-

hangjai" is, amelyeket Csaplár kolléga lapunk előző számában hozzáfűz. Nevezetesen:

Indokát adja eddigi hallgatásuknak olyképpen, hogy Matter Ferenc védekezését említi, amelyre, állítólag, személyeskedés lett volna a válasz. Másrészt — úgymond — került a vizzálykodást.

Ami Matter Ferenc kartárs cikkét illeti, ő maga győzheti meg legjobban Csaplár kollégát, hogy válaszuk egyáltalában nem volt személyeskedés. S hogy „vizzálykodni” nem akart, ez nem menti azt, hogy a galántai gyűlésen tett nyilatkozatát elhallgatta. Ha ezt akarta akkor is mondani, nem kellett attól tartania, hogy vizzálykodás lesz belőle. Lám, ha ezt akkor el nem mulasztja, most mennyivel előbb volnánk a megértésben!

Azt a megjegyzést, hogy „Dolgozzanak a fiatalok!” felelős szerkesztőnk kellőképpen megvilágította, csupán azt szeretnők még leszögezni, hogy a lapunkban való vélemény-nyilvánítás, cikkek írása korántsem jelenti a „világgá dobolást”. Akár iskolai, pedagógiai, vagy egyesületi munkásságról van szó. Az, hogy „lapunk hasábjain nem jelent meg cikkeivel”, önmagában véve nem igazolása annak, hogy „csendben, minden feltűnési vágy nélkül” dolgozik. Mint ahogy nem reflektál hirnévre az, aki egy-egy cikket ír a lapba.

A Magyar Tanító nyilvánossága pedig csak a „magunk körét” jelenti, s itt igenis, kell küzdenünk a hibák ellen, közös erővel és közös hittel. Ezt tettük eddig is.

Üdvözljük a fiatal kartársakat ebben a közös munkában, s reméljük, hogy szavuk és cselekedeteik bizonyosságot tesznek róluk: tanító-életünk méltó örököseiről. (bb)

Egyesületünk tagjai elégánsan és jutányosan öltözködnek, ha

KOPRDÁNÁL
LÉVÁN, Stefanik-u. 14. — csináltatják ruháikat.

Angol és belföldi szövet különlegességekben nagy raktár.
Jó anyagból kellemes a ruha és tartós. — Jó ruhát öröm viselni!
Hosszú és rövid városi bundák jutányos áron. Pontos és figyelmes kiszolgálás

Tapasztalatok és tanulságok az iskola életéből.

Előadás a szülők egyesületében.

A mai, rohanó világban, amikor az élet üteme napról-napra gyorsabb, amikor az emberi agy a legfantasztikusabb találmányok segítségével iparkodik a természetet és a természet erőit a maga szolgálatába beletörni, látszólag semmitmondó az, ha valaki az iskolai életből merített tapasztalatairól s az ezekből leszűrt tanulságokról kíván értekezni.

Látva a kor emberének szertelen vágyait és törekvéseit az anyagi boldogulás minnél tökéletesebb, teljesebb kiaknázására, látva a földi javak fundámentomán épült célok felé való törtetést, naiv dolognak látszik az iskola egyszerű életéről csevegni. Bátran mondhatom, hogy a mai szennyes életáradatban — a templom mellett — az iskola az a sziget, amely még őrzi a jószág és a tisztaság hervadó paradicsomkertjét. Engedjék meg azért, hogy a mindennapi élet fárasztó, rögzös útvjáról, elvezessem Önöket néhány percre az iskola kertjébe.

Nagyon téved az, aki azt hiszi, hogy most a régi iskola csöndes, békés légkörébe jut e szavak közvetítésével. A régi iskolába, ahol a gyermekcsapat mozdulatlanul ül a padosorokban s a tanítója szavára, mint valami gépszerkezet, végzi a kiszabott parancsokat. Akik tölem olyan iskola dolgairól való tapasztalatokat várnak, azoktól bocsánatot kell kérnem, de egyúttal, megnyugtatóul kijelentem, hogy az ilyen iskoláról nincs sok beszélni való. Ahol a gyermek nem mozog, vagy nem mer mozogni, az halott iskola; az ilyen iskolában van ugyan szigorúság, rend, katonás fegyelem, csak éppen élet nincsen és munka.

Ilyenformán már el is jutottunk értekezésünk tárgyához, az iskola életéhez.

Akik az iskolát a régi avult formájában képzelik el, azok előtt még azt a tételt is bizonyítani kell, hogy az iskola: élet. Bizony, az iskolában élet folyik. Hogy is lehetne megtagadni azt az örömtől, kedvtől, fiatal, pattanó rügyektől terhes gyermeki életet! Letagadni a reggelt, az álmokat, letagadni az ifjúságot!? Pedig, aki az iskolát fegyelmző intézetnek gondolja, az az iskolától az életet tagadja meg. Milyen ferde nézetük lehet azoknak a szülőknek az iskoláról, akik felhóvzán 6 esztendő s fiacskájukat első napon az iskolába, így intik őt: „Ülj szépen a padban, aztán

ne mozgolódj, mert megver a tanító úr . . .!" Szegény kisgyerek, tényleg elhiszi, hogy a padban tilos megmozdulni és a gyermeki élettől duzzadó kis teste még lélegzetet is csak félve mer venni . . . Tessék elképzelni, micsoda erőfeszítésébe, rábeszélésébe kerül a tanítónak, meggyőzni az ilyen megfélemlített emberkét arról, hogy a padban igenis szabad megmozdulni. Hová is jutnánk azzal a gyermekesereggel, amelyiknek egyébre nem volna figyelme és gondja, csak arra, nehogy véletlenül félrefordítsa a fejét, mert a tanító agyoncsapja! . . . Persze, a legtöbb szülő még ma is csodálkozik, modván: „Hogy van az, hogy a tanítónak annyi gyermek engedelmeskedik, otthon pedig hiába mondom a fiannak, hogy nyugodtan üljön, egy percig sem marad veszteg". Nos, ennek az oka nagyon egyszerű. A gyermeket foglalkoztatni kell. Olyasmivel, ami őt érdekli. Ha a játék érdekli, hát játékkal. Nem valami furfangos, divatos és drága játékot kell érteni: sokszor elegendő egy darab papiros, vagy egy darab fa, amellyel a gyermek órákhosszat is elbibilődik. Minden szülő tapasztalhatta ezt, hogy gyermeke csendben, nyugodtan eljátszott valami, teljesen értéktelen tárggyal, éppen akkor, amikor azelőtt hiába parancsolt rá, hogy „ülj nyugodtan!"

Már most ugyanez történik az iskolában. A jó tanító sohase mondja a gyermekeknek azt, hogy üljenek nyugodtan. Nem azért, mintha nem akarná, hogy nyugodtan üljenek, sőt: az eredményes tanítás nem nélkülözheti a nyugodt figyelmet. Ezt azonban nem parancsszóval érzük el. Amiképpen a játék leköti a kisgyermek érdeklődését és figyelmét elvonja más külső jelenségektől és hatásoktól, akképpen kell az iskola dolgai felé terelni a tanulók szétszóródó és a különféle természeti adottságok következtében különböző színezetű lelki világát. Világos, hogy az otthon játéka és az első iskolai nap, sőt esztendő élete között nem lehet mély árkot ásni. A gyermek az iskolában játszik. És később is játszva tanul. Eközben, természetesen, nem beszél, nem rendetlenkedik, egyszóval csendesen viselkedik. Mikor aztán elfogy a játék, vagy a munka, amely őt foglalkoztatta, végetér, akkor újból előtérbe jutnak a gyermek természetes ösztönei, hajlandóságai, ami ilyen kis népeknél magától értetődőleg zajjal jár. Ha ezt nem akarjuk, akkor gondoskodni kell friss lelki táplálékról.

Ez a szüntelen gondoskodás alkotja a tanítás lényegét. Az iskolában nincs egyetlen perc sem, amely ne írna elő a gyermek

számára tennivalót. Az iskolában töltött idő minden porcikája a gyermekre nézve kell, hogy hasznos legyen. Nem számíthatjuk azonban ide azokat az órákat, amelyeket az iskolától távolabb lakó tanulók töltenek az iskolában, ebédidőben. De ezek az órák aztán határozottan kárára vannak a tanítás és neveléseredményességének.

Igaz, indokolt az iskolábanmaradás egyes messzelakó tanulóknál, akiknek hazuról több kilométernyi utat kell tenniök, de éppen ezek a tanulók megtalálják annak is a módját, hogy dél alatt valamely közellakó rokonuknál, vagy ismerősüknél várják be a délutáni tanítás kezdetét. Sajnos, a legtöbb iskolában maradó azok közül kerül ki, akik könnyen hazamehetnek, mert messze sem lakniák és egyéb, ilyenkor szokásos kifogásuk sem áll meg.

Mik szoktak ezek a kifogások lenni, amelyekkel az ittmaradást igazolják? A messzilikáson kívül leggyakoribb eset az, hogy „nagy a sár”. „Roszsz a csizmám, nincs otthon senki, hideg van, nincs kabátom” és ehhez hasonlók. Vegyük csak sorba őket.

Messze lakik a diák? Jól van, ez elfogadható ok. De azért engedjék meg, hogy eszükbe juttasam ezeknek a messzelakóknak, hogy nyáron is csak olyan messze laknak, mint télen. Erre ők azt mondják: jól van, jól, de nyáron meleg van, télen pedig hideg s meleg időben jobban lehet gyalogolni. Erre én azt felelem, hogy télen sokkal nagyobb szüksége van a gyermeknek a friss levegőre, amikor a napnak nagyobb részét úgyis szobában tölti, nem is szólva az iskolának szokszor széngázos, füstös és elhasznált levegőjéről. Erre aztán megint az a válasz, hogy igen ám, de a friss, hideg levegő is úgy jó, ha az ember meleg télikabát, vagy gyapjúkendő alól szívhatja! Könnyű a tanító úrnak a legnagyobb hidegben is hazasétálni, ha bebújik a bélelt télikabátjába. Lábára meg hőcipőt húz! Hát ez is igaz, de a gyermeket sem kell féltetni a megfagyástól. Ha a fiú hazuról kiszökik és félnap is „elcsuszkorál” a jégen s mégsem történik semmi baja, még akkor sem, ha „leszakad”, de otthon sem meri megmondani s jégvizes alsóruhában aluszik rá jó nagyot, akkor bizonyos, hogy az iskolától hazáig tartó úton sem a füle, sem az orra le nem fagy. Ellenben jól kiszellőzteti a tüdejét, amelyet az iskola levegője reggeltől délig ugyancsak megült. Öröm nézni, mint gyullad ki a sok sápadt arcocská a csipős januári szélből. Kíváncsi minden apának és anyának, hogy gyermekét olyan piros-

pozsgás arccal láthassa mindig, mint én látom őket, amikor ebéd után boldogan, vidáman és ami fő: egészségesen sietnek az iskolába és sietnek elfoglalni helyüket a padban. Az ilyen gyermek, amellelt, hogy tüdejének megadta azt, ami neki jár, naponta kétszer érzi az iskolabajövés örömét. Míg azok, akik a delet az iskola füledt, vagy legalábbis hiányosan szellőztethető levegőjében töltik, se testi, se lelki felfrissülést nem nyernek. Nem is nyerhetnek a hideg teavíztől, amit ebédre magukkal hoznak. Ezek a gyermekek a tanítás szempontjából is elvesztik lelki fogékonyságukat, mert az ő szemükben az iskola csak egy közönséges helyiséggé válik, ahol nekik reggeltől estig lenni kell.

Sok szegény diák azért marad az iskolában, mert rossz a csizmája. Vagyis lyukas, ami különösen sáros, nedves időben alapos oknak látszik. Ez ellen igazán nem lehet szólni semmit. A szegény kisdíák utóvégre nem gázolhat bele a vízbe és a legnagyobb sárba, ha lyukas a csizmája. Hadd maradjon csak benn az iskolában, a jó meleg és száraz tanteremben szépen. S a szülő otthon meg van győződve arról, hogy az ő fia és lánya ott benn ül. Pedig ha látná! Ezek a lyukas csizmás diákok, nihelyt a tanító úr hazamegy, nosza, hajrá! Kiszaladnak az udvarra s bele a „lötyme” kellős közepébe! Nem egyszer kell rájuk szólni, hogy ne arra járjanak, hol legnagyobb a víz, hanem kerüljék meg, menjenek a téglával kirakott járdán. Dehát, édes Istenkém, mikor olyan jólesik nekik belegázolni oda, ahol toccsan és loccsan . . . Meg aztán „toronyiránt” legrövidebb az út. Minek volna kerülgetni a pocsolyát . . . Az a világért sem jut ilyenkor eszébe, hogy lyukas a csizmája. Se baj, majd megszárad a kapca, hiszen mégcsak dél van s a tanító úr csak 2 óra felé jön vissza . . .

Elég az hozzá, hogy azok a szegény, rongyos lábbelisi legénykéek — no és a kislányok sem maradnak alul — bizony, éppen a rongyos cipővel ott „tipickölnek” az iskolaudvar tócsáiban, gyúrák a sarat s ezalatt odahaza a féltő édesanya boldogan hiszi, hogy drága gyermeke az iskola áldott melegében van és tanul, tanul szorgalmasan . . .

. . . Nincs otthon senki . . . — ezt is mondogatják szegénykéek, ha messze sem laknak, hideg sincs és a cipő se lyukas. Hát olyan nagy baj volna az, ha gyermekünk a déli idő alatt betérne a szomszédékhöz, vagy a keresztszüleihez — ha már egész napra el kellett hagynunk a házat, — ahol esetleg még meleg levessel

is megkínálnák az éhes diákokat...? Nincs otthon senki... És az iskolában ki van? Bizony, ott sincs senki. Mert a többi ittmaradó pajtás inkább rosszat csinál, mint jót. Hogy mi az a „rossz”, amit ezek a kis benmaradók tenni tudnak, az nem is olyan kicsiség. Az egyik bátor kislány például gondol egyet és — hipp-hopp! — fölgrrik a kút beton-kávájára és körbe-körbe sétál rajta. Csak tréfa, csak játék és gyászosvégű kútbapottyánás lehet a vége. Egy másik mindenrekész ifjú, — aki a nagy hideg miatt maradt az iskolában s éppen az imént szaladt le hajadon fővel az udvarról, ahol félórás támadást vezetett hógolyókkal, — nehogy a kályha tüze kialudjék, nagy darab fát tesz rája. Közben azonban megrendül a lökéstől a kályha, a cső leesik s füst és láng bőven száll a kályhából egyenesen a tábla felé. A gyermekesereg rémülten jajveszékkel, de segíteni nem tud. Könnyű elgondolni, mi lett volna ebből, ha történetesen nem lép közbe a harangozó, akit a jó Isten éppen akkor hozott oda. — Ez a két eset fényesen bizonyítja, hogy a gyermekek iskolában maradása nemcsak egészségtelen, nemcsak káros a nevelésre, de életveszélyes is. És a felelősséget ki viseli?

Amíg a tanítás tart, a gyermekek testi épségéért a tanító felel. Ezt a felelősséget nyugodt lélekkel vállalhatja is. A gyermeknek tanítás közben baja nem történhetik. De mikor a tanító nincs az iskolában s az említett esetekhez hasonlókból kifolyólag baleset, vagy szerencsétlenség fordul elő, azokért a tanító nem tarthatja a hátát! De valakit mégis csak elővesznek. A szülőt? Ő azt mondja, hogy az iskolában nem vigyázhat a gyerekekre. Tehát kibújjik a felelősség alól. Azért indítványoztam én — néhány éve már — az iskolaszék előtt, hogy gondoskodjék valakiről, aki a déli órákban felügyel a tantermekben, — ha már tényleg olyan hideg van, meg messze az iskola, meg nincs otthon senki, meg lyukas a csizma. Persze, előre tudtam, hogy mi lesz a válasz. Hát ez: — ha eddig jó volt így, ezután is jó lesz; ha eddig nem történt baj, ezután sem fog történni. Igaz, én megjegyeztem, hogy csak egyszer történjék meg a baj, akkor ez éppen elég lesz, — de bizony azóta sincs felügyelő s a felelősséget sem vállalta senki. Hogy az az osztályonkénti 20—30 gyermek mit csinál 2—3 órán keresztül az iskolában magára hagyva, azt csak a jó Isten tudja, — no és a szomszédok sejtik a nagy lármából; de előnyére nem válik sem a gyermeknek, sem az iskolának, sem a tanítónak.

Ezzel kapcsolatban főlemlitem egyes szülők gyakran hangoztatott panaszát, hogy a gyermek nem kap házi feladatot. Hiába kérdeztem — úgymond — a fiútól: „mi a lecke?” — A felelet mindig az: „semmi”. A házi feladatokról való véleményem kifejtését későbbre hagyom, először lássuk a panaszt. A szülő azt mondja, hogy a gyermek otthon nem tanul, sem leckét nem ír. De arra nem is gondol, hogy a gyermek a delet az iskolában töltötte, amely időszak nagyon is alkalmas arra, hogy a diák, még ha nem a leggyengébb is, leírja a feladatot a máséról. Minck törje ő otthon a fejét, mikor itt megeröltetés nélkül lemásolhatja a kész leckét. Sőt, 2 harapás lekváros kenyérért még Pista is leírja, vagy kiszámítja, aki jó tanuló ugyan, de szegény és mindig éhes, a lekváros kenyeret pedig mindennél jobban szereti... Így azután a feladat is készen van, otthon sem kell bajlódni vele. „Nincs lecke” ezt legkönnyebb mondani. A szülő pedig szidja a tanítót, aki ingyen szedi a fizetését, hisz még házi feladatot sem ad a tanulóknak...

Nagyon természetes, hogy ilyenek után a tanító, ha az iskolában házi leckét író tanulót lát, arra utasítja, hogy feladatát otthon, a háznál végezze el. Érdemes megemlíteni, hogy a multkor azért jött panaszra egy szülő, mert a tanító megbüntette a gyermeket, mivel az iskolában írta le a házi példát. Természetes, hogy a máséról... Az ő gyermekének otthon — úgymond — nincs ideje arra, hogy házi feladatokat végezzen. Arra való az iskola. Otthon az ilyen nagy gyerek már mindenben tud segíteni.

Tehát az egyik szülő azt panasolja, hogy a gyerek nem kap házi leckét, a másik pedig azért jajgat, hogy a házi feladatok miatt nem jut egyébre idő. Megnyugodhatnak: egyikük sem jár rosszul. Nem a kézi feladaton múlik, hogy miképpen tanul és mit tud a gyermek. Én a házi feladatoknak nem tulajdonítok túlságos nagy fontosságot. Mert ha fontosnak tartanám, akkor úgy járnék, hogy a leggyengébb tanuló leiratná valakivel otthon a leckéjét és elhítenni akarná velem, hogy azt ő írta, pedig az iskolában látom, hogy mire képes, mire nem. Szó se róla, egy kis gyakorlás nem árt, sőt szükséges is otthon, az iskolában tanultak köréből, de minden jelentőséget a házi feladatnak tulajdonítani, vagy pláne, a gyermek haladására abból következtetni, nem volna helyes dolog. A tanító a gyermek iskolai tevékenységéből ítél. Az a mértékadó. Dolgozhatik a gyermek otthon is önállóan, sőt kell is, hogy dolgozzék, de a tanító ahhoz alkal-

mazza a maga teendőit, azt veszi zsinórmértékül, amit a gyermek az iskolában produkál. Körülbelül úgy vagyunk vele, hogy a tanító a házi feladatot inkább a szülő, mint a gyermek kedvéért adja. Tudniillik ez az egyetlen kapocs manapság, amely a szülőt az iskolával összeköti. De — ismétlem — házi feladatok *mennyiségéből* a gyermeki, vagy a tanítói munka *minőségére* következtetni, elhamarkodott és igazságtalan dolog.

A házi feladatokról jut eszembe a következő kis eset. Nemrégiben történt egy kis iskolában. Hansen Péter tanuló helye üres volt a padban. Helyette azonban egy levél érkezett a tanító úrhoz, a Péter mamájától. A levél így hangzott: „Ígen tisztelt Tanító úr! Meg kell bocsátania, hogy Péter ma nem jött az iskolába. Helyettesítenie kell azonban az apját, aki tudvalevőleg postás. Tegnap a Tanító úr Péternek egy számtanfeladatot adott: Ha egy szántóföld 5 négyzetmérföld terjedelmű, mennyi idő alatt tudja két és félszer egy férfi körüljárni, ha óránként háromnegyed mérföldet halad? — Miután Péter még nem férli, kénytelenek voltunk az apját küldeni. A férjem kora reggel már útnak indult és azt hiszi, hogy estére otthon lesz, ha tisztában volt is vele, hogy nem könnyű feladat. Remélem, hogy a következő alkalommal olyan feladatot fog választani, amelyben egy asszony szerepel, miután számunkra igen nehéz helyzet a férfi nélkül meglenni. Mély tisztelettel, Hansenné”.

Ime, nagyszerű példa arra, hogy a házi feladatnak a gyermekre nézve nagyon kétes értéke van. Nálunk azért, mert a gyermek a házi feladatot az iskolában végzi, legtöbbször csak másolás alakjában, máshol pedig, mint az említett esetben mutatja, az alaposságnak netovábbja: az apa önmaga hajtja végre a feladatot. Minekünk ugyan furcsa hallani ilyet, különösen akkor, ha akad szülő, aki gyermekének nem engedi a leckét otthon kiszámítani.

Nagyon gyakori a szülők abbeli panasza is, hogy most már a gyermekek nem palatáblára írnak. Azelőtt jó volt a palatábla, most pedig a drága irkákat kell venni. A hangsúly nem is annyira a palatáblán van, mint azon, „hogy azelőtt jó volt”. Ez pedig nagy hiba. Sehol sincs oly nagy szükség a haladásra, mint a nevelés és tanítás terén. Itt persze megint lehet vitatkozni egy kicsit. Azt mondják az öregek, hogy régen is megtanultak a gyermekek írni, pedig irkát nem is láttak. Tollal meg csak az íródéákok tudtak írni. Olvasni pedig így tanultak: a, b, c, de,

figyelj ide, á, b, c, qu, te nagy torkú, mégis megtanultak. Hát hiszen mindez igaz, csak hogy azt elfelejtik a jó öregek, hogy 5—6 télen jártak iskolába, s az írás-olvasásnál egyebet nem is igen tanultak. Most is vannak ugyan, akik feleslegesnek tartanak mindent, ami az íráson, olvasáson, meg egy kis számvetésen túl van, hogy hát minek annyi mindenfélét tanulni a gyerekeknek, nem lesz az sem püspök, sem prókátor . . . Uram bocsá', még faragni is tanulnak az iskolában! „Megtanítom én a fiamat kapanyélre“, mendedgalja a bognár-apa, kár azzal a tanító úrnak vesződni . . . Vagyis hát sok mindennel elégedetlenek még a szülők.

De térjünk vissza a palatáblához. A palatáblához palavessző is jár, s miután ez is kö, a hatesztendős gyermek összes erejét befekteti a palavessző nyomásba, szinte úgy, hogy szikrázik a tábla. De bizony az első betű csak nehezen formálódik. Régebben volt egy tanítványom, akiről csöpögött az izzadság, amíg egy sor jobbradülő vonalat végigkarcolt. No, de legyen, végre mégis csak megy az írás a palatáblán. Hanem hát ha megnő, szerelmes levelet nem írhat a legény palatáblán a kedvesének, s ezért előbb vagy utóbb, meg kell tanulni a tollal való írást, irkába. A palatábla után tehát következik az irka. A palavesszőt felváltja a toll, meg a tinta. Oh, te szerencsétlen tanító, aki beleilleszted ugyan a tollat a gyermek kicsiny kezébe, de ahhoz már nincs tudományod, hogy a kis ujjakból kivond a palavessző erőt, amellyel im változatlanul írásra nyomkodják a tollat. Érthető, hogy a toll hegye elakad, és se tüled, se hozzád . . . Egyszer csak reccs . . .! Egy fia-vonást még nem irt a toll, de a papiroson már öt tintafolt is sötétlett. És ez így megy tovább. És végén aztán szidják a tanítót, hogy nem tudta megtanítani a gyereket írni. pedig a ház falára olyan gyönyörűeket tud pingálni krétával . . .

Azért adjuk hát a gyermek kezébe kezdetől fogva az irkát és a tollat, hogy könnyű kézzel tanuljon meg írni, s ne nézze vésőnek a tollat. Most még csak azt kellene elérni, hogy az irkát ne tartsák asztalnak, amelyre minden ehetőt és -ehetetlent fel lehet tálalni.

Hogy a palatábla olcsóbb? Már akinek . . . Mert van ám olyan derék növendék, aki esztendönként 2—3 palatáblának is a nyakára hág, ennek az árán pedig nagyon sok irkát lehet venni. De egy palatábla ára is fölér 25 irkával, ami, akárhogy vesszük is, sok egy esztendőre. Félesztendő végén járunk az

iskolában, de még csak most irják az ötödik irkát (abból is egy a Hanza karácsonyi ajándéka), pedig jóformán egész nap irnak a kis diákok. Persze aki kitépdesi az irkalapokat, leszakítja a födelét, vagy hazaérve félredobja, s az a kisgyerek kacsói közé kerülve, megnyomorittatik, annak bizony mindig kell írka, még sincs. De ennek — ugye belátják — nem a tanító az oka.

És az öröm semmit sem számít, amelyet éreznie kell a szülőnek, amikor gyermeke írását nézegeti, vagy amely a serdülő ifju és hajadon szívét átjárja, amikor előveszi az almáriom aljából a szüette irkákat, hogy elgyönyörködjék a gyermekkor ákombákompjain, amelyek most mégis olyan szépnek tünnek fel előtte?

Nem nagy eredmény, de legnagyobb örömet képezi, ha évente egy-két tanítványom akad, aki minden füzetét összegyűjtve emlékül elteszi. S ehhez hozzátéve későbbi írásait, leveleit, minden kezevonását, mily szépen kialakul majd egy-egy élet története, regénye. Legigazibb, legőszintébb és legbecsesebb emlékek tartottam mindig azt, ami irva van. Ilyen emlékeket pedig — engedelmet kérek — palatáblán nem lehet gyűjteni.

A minap épen egy könyvkereskedőnél jártam, s a legfelső polcon néhány palatáblát látva, érdeklődtem, milyen a kelendőségük. — Senki sem veszi, — mondja a kereskedő. Örömmel vettem tudomásul, mert ez annak a jele, hogy a szülők mégis csak belátják az írka előnyét a palatáblával szemben. De a kereskedő még egy meglepőbb nyilatkozatot is tett: — a törlogummik azonban óriási mértékben fogynak. — Hát ez már kissé elkedvetlenített. Persze, a palatábla hozzászoktatta a gyermekeket ahhoz, hogy amit rosszul sikerült írni, azon-menten lenyálazhatták. (Lám, ez is milyen csunya és egészségtelen szokás volt!) S, hogy ily könnyen el lehetett tüntetni a hibát a palatábláról, a gyermek könnyen volt vele: nem nagyon vigyázott a hibátlanságra. Az irkába való írás már gondosabb munkára kényszeríti. A tintát nem lehet lenyálazni a papírosról, de a ceruzavonás kiradirozása is körülményes. Mégis, a gyermek szeret radirozni, törölni, mázolni. Mert a vége rendszerint az, hogy a ceruzával elkövetett hibát tetézi az is, hogy az olcsó papíroson, az olcsó ceruzajel, olcsó gummival dörzsölve csak piszkot hagy hátra. A szülőknek tehát azt ajánlom, hogy törlogummit ne vegyenek a gyermeknek, ezen, ha nem is sokat, valamit mégis spórolhatnak. Legalább 1—2 irkára valót.

Tudom, hogy sokan a könyvek árát szeretnék inkább meg-

spórolni. Minek is az a sok méregdrága könyv, — mondogatják és üzengetik. — Nem egy szülőtől hallottam már ilyen megjegyzést: „én csak egy könyvből tanultam, a fiamnak pedig 3—4 könyve is van, mégsem tud annyit, mint én tudok.” — Oh, te jámbor szülő, hát te a kiskiadtól több tudást kívánsz, mint amennyivel magad birsz? Hát ha neked csak egy könyved volt is valamikor, de azt nem veszed számításba, hogy azóta végiglapoztad a legértékesebb könyvet: az életed könyvét?! . . . Jegyezze meg jól minden szülő, hogy az iskola nem tudósokat nevel. A könyveket nem azért használja, mert földolognak tartja. Sőt, vannak nevelőmesterek, akik azt tekintik ideális állapotnak, ha az iskolából kimarad a könyv, mert a gyermekkel az iskolában kell megismergetni a tudnivalókat. De a mai viszonyokat és falusi népünk körülményeit tartva szem előtt, ezidőszerint nagyon káros volna kiküszöbölni a könyvet az iskolából. Hiszen a mi népünknek egyik legnagyobb hibája, hogy még ma is idegenkedik a nyomtatott betűtől. Bizalmatlan a könyvekkel és írkkal szemben. Pedig rosszul teszik, különösen a mostani gazdasági válság szolgálhatna okulásul sokaknak, amikor látjuk, hogy az életünk fenntartásához, a boldoguláshoz, mennyi okoskodásra, mennyi számításra van szükség, amit bizony az újságolvasó, a gazdasági és társadalmi újítások iránt érdeklődő ember könnyebben elvégez, mint az, aki csak érzi a bajokat, szenved a gondok súlya alatt, de nem tud, mert nem akar magán segíteni. Az öntudatos életre már az iskola kezdi nevelni az embert. Az iskola alapot ad. Ha mindent, amire az életben szükség van, nem is tud egyszerre a gyermek fejébe préselni, de előkészíti a talajt, a lélek talaját, az élet magvának a befogadására. Az iskola csak szánt és vet annyit, amennyit a gyermeki értelem magába tud fogadni. De módot ad a gyermeknek, képessé teszi arra, hogy később, ha az iskolából átlép az élet iskolájába, a maga lábán tudjon járni, önjerejéből tudja boldogulását munkálni. A könyv útmutató kaulauz az élet sokféle ágazó utjain. A mai gazdasági csőd kell, hogy megtanítsa a földművelőt a mezőgazdasági szakemberek és a közigazdászok véleményének az értékelésére. Ezt pedig leginkább a könyvekből ismerheti meg. Ma meg kell szivlelnie a gazdának, hogy ne csak az ekével, kapával, kaszával, de a könyvvel is bänni tudjon, mert egy-egy hasznos tanács esetleg hiábavaló verejtékezéstől mentheti meg. Nem céloim propagandát csinálni a könyvnek, de nyugodt lélekkel mondhatom, hogy

amit valaki könyvekre és ujságokra költ, azt a fiskálison és a végrehajtón spórolta meg.

Faluhelyen, ahol a nép két keze munkájával szerzi meg kenyerét, erre azt is szokták mondani, hogy, aki könyvet és ujságokat olvas, annak nem jut ideje a munkára. Én azt hiszem, hogy akinek hajlama van a naplopásra, az könyvek nélkül sem dolgozik, aki pedig szorgalmas és munkás, annak a napi munka mellett mindig jut ideje az olvasásra is. Nagyon téves felfogás az, hogy az olvasás csak az urak dolga. A könyv és az ujság mindenki számára egyformán készül. S az iskola éppen arra törekszik, hogy mindenkivel megkedveltesse a könyvet s általa a tudást, a műveltséget.

Az olyan gyermek, akinek szülője nem veszi meg a tan-könyvet, ebben mintegy azt látja, hogy a könyv teljesen szükségtelen és haszontalan portéka, amellyel később sem érdemes törődni. Titokban még örül is a gyermek, mert így van ürügy, amellyel a tanulás alól kibújik. — Nincs könyvem, — mondja a tanuló, ha bármit is kérdez tőle a tanítója. S ebbe a tudatba annyira beleéli magát, hogy szinte természetesnek tartja, hogy ő nem tud semmit, hiszen nem is tudhat, mert nincs könyve. Az ilyen gyermek felnőtt korában sem fogja érezni a könyv hiányát, mert nem is sejti, hogy a könyv mennyi kész tapasztalatot, tanácsot, figyelmeztetést, útbaigazítást adhat, talán éppen olyat, ami az ő élete irányításában döntő tényező lehetne. Míg, aki gyermekkorától fogva fölismerte a könyv hasznos voltát, később, az élet ezerféle bajaiban sem esik kétségbe, mert tudja, hogy hol, merre keresse az orvoslást, olvasottsága megkönnyíti az élet útvesztőiben való tájékozódását, tudja, mit remélhet, mit várhat, ismeri a törvényt, egyszóval biztonságot érez önmagában.

Vagyis a könyv szeretetét be kell oltani már a gyermekekbe s ha ez némi anyagi áldozatot kíván is a szülőktől, gondoljanak arra, hogy ezzel gyermekeik szellemi tőkét gyarapítják, melynek kamatait unokáik is élvezni fogják. Nem kell attól félni, hogy a könyv elvonja az ifjút a munkától, mert a könyv azt az időt fogja kitölteni, amelyet mások kocsmaiban és rossz társaságban pocsékolnak el. A könyv hozzákapcsolja az embert, a gyermeket a családjához s ha valami elszakította onnan, a jó könyvek szeretete visszaadja a családnak.

Kedves Hallgatóm! Nem akarok türelmükkel tovább visszahívni, pedig kifogyhatatlan az a forrás, amely az iskola földjében

ered s amelynek ez alkalommal csak néhány cseppjét gyűjtöttük össze. Vajha az itt elhangzottakat minnél többen megszívlelnék, hogy az iskola tiszta és nemes törekvései minnél szélesebb körben megértésre találjanak. (bb.)

A népiskola az állami és polgári nevelés szolgálatában.

Irta: *Meskó Jolán.*

A népiskolának mind tanítási, mind pedig nevelési célja, a gyermekek lelkében olyan képességek felébresztése és állandósítása, ami majd képessé teszi a legnagyobb polgári erény: polgári jogainak és kötelességeinek öntudatos gyakorlására, teljesítésére. Másszóval, a népiskolának főcélja az, hogy a reá bízott gyermekekből kötelességtudó, jogait ismerő, munkás, józan életű, helyes erkölcsi felfogású polgárokat neveljen.

Ha az egyes nemzetek nevelésének történetén végig tekintünk, azt látjuk, hogy már a legrégibb kor nevelői is arra törekedtek, hogy nevelői eljárásukkal a nevelésükre bízott gyermekekből a legtökéletesebb állampolgárokat neveljék. Természetesen amennyire más volt minden nevelőnek egyénisége, életfelfogása és lelki diszpozíciója, éppen úgy más és más nevelői eljárással gondolták eme céljukat elérni.

Nézzük csak a görögöknél Spártát és Athént! — Mig Spártában Lykurgus törvényei a testi nevelést, ügyességek elsajátítását és tökéletessé fejlesztését juttatták túlsúlyra, addig Athén Solon törvényeinek következtében inkább a lélek művelésével, a szép és nemes tetteknek gyakorlásával igyekezett az állampolgári eszmények kifejlesztésének elérésére.

Az emberi lélekben a szép, jó és igaz eszméje az irányadó, a görögöknél az elsőséget a szép eszméje nyerte el.

Seneca sztoikus bölcselő szerint a gyermek esze fejletlen, még nem lehet erényes, erényessé nevelni kell. És mivel a fiatal korban adott utasítások és megfigyelések mélyebben szállnak le a lélekbe, a nevelésben nagy fontosságot tulajdonított a példának. A fegyelmezésben a nyugodt és szeretetteljes eljárás volt vezérelve. A tanításban pedig a jól megértett keveset sokkal többre becsülte, mint a megemésztetlen sokat.

Mózes 40 évi vándorlása a pusztában, annyi ideig, amennyi kell ahhoz, hogy egy nemzedék kivesszen és egy új nemzedék

nőjön fel, arra figyelmeztette a világot, hogyha az emberekben a természet és igaz hit és erkölcs segítségével nemes, nagy képességeket nevelünk, azok apáról fiúra, anyáról leányra öröklődnek, származnak át. Amibe — tagadhatatlanul — nagy szerepe jut a példának.

Locke nevelési elveit: „Gondolatok a gyermek neveléséről” című művében: „Egészséges lélek egészséges testben: ez rövid, de tökéletes definíciója a földi boldogságnak” mondatban lejezte ki.

Rousseau előbb a testi nevelést tartja szükségesnek és csak a gyermek fejlettebb korában látja elérkezettnek az időt a szellemi nevelés megkezdésére. S úgy neveli: „Emil vagy a nevelésről” című világhírű nagy művében a legtökéletesebb polgárrá: „Emilt”.

Rousseau-val ellentétben a cseh nemzet legnagyobb fia, a pedagógiai világ legnagyobb tanító mestere: Komenský, a nevelés elvét a csecsemő kortól egészen a nagykorúság eléréséig alkalmazva öleli fel s a szellemi nevelés megkezdését, már a legzsenyebb korban éppen olyan fontosnak tartja, mint a testi nevelést.

Sajnos, attól az egységesen tökéletes tanítási és nevelési módszertől, iskolai típusoktól, ami Komenský minden szépet, nemesen igazat és jót átfogó lánglelkében élt, még ma is nagyon-nagyon messze vagyunk.

Hogy Komenský vallásosságából fakadó, krisztusian nagy és önzetlen felebaráti szeretetében az „emberiséget” ölelte magához és, hogy minden nemzet szebb, jobb és igazább jövőjének megteremtésére egyaránt áldozta munkásságban töltött életét, bizonyítja az, hogy az ő elméjében kelt életre legelőször az a nagy gondolat, hogy a közművelődés legyen általános. És, hogy a műveltség drága kincsét, minden gyermek a saját anyanyelvén szerezzze meg. Eppen ezzel a két fenségesen nagyszerű gondolatával lett a világ tanítójává és azért van, hogy még kívülről soha senki nem állt olyan közel minden egyes nemzet lelkéhez, mint ő.

Komenský örök időkre követendően példát adó, magasztosan nemes életét legszebben jellemzi ő maga, 77 éves korában írt beszámolójában: „Egész életem folyása az Úrnak és az ő tanítványainak szolgálatában telt el. A közügy szeretete vezérelt még azon dolgaimban is, melyeket némelyek dőreségnek, fennhízásnak bélyegeznek”.

A mult századok legnagyobb nevelőinek eljárását szemelött tartva, de a mai kor követelményeit és állami berendezkedéseit tekintetbe véve, neveli a mai népiskola a jövőnek minden állam legféléltetebb kincsét, a jövő állampolgárait.

Az ember lelke eredetileg tabula rasa (tisza lap) mondja Locke angol bölcseész, úgy, hogy még az isteneszme sem születik velünk, hanem tapasztalat és gondolkozás formálja azt ki lelkünkben. A gyermeki lélek eme makulátlanul tiszta lapjára az első szót, gondolatot, érzést, az anya, mint a gyermek természetes és legelső nevelője írja fel. Sajnos azonban, hogy ez a tény igen sok esetben csak szomorú tapasztalatokhoz juttat minket tanítókat. Mert nehezen tud valósággá válni Pestalozzi „Lénárd és Gertrud” című pedagógiai regényének alapgondolata, hogy a megromlott társadalmat csak jobb neveléssel lehet megjavítani és ezen jobb nevelésnek az *anyától* kell származnia.

Hogy ezen rég óhajtott helyes s így nevelő hatású családi nevelés a kívánt mederbe terelődjék, a mai kor nevelői a szülői értekezletek bevezetésétől remélik; aminek nagy és fontos szerepe is jutna az ésszerűbb családi nevelés megteremtésében, csak az a kár, hogy igen nehezen jut a megvalósulásnak olyan stádiumába, amilyen kívánatos lenne a gyermek harmonikus nevelésének eléréséhez. Pedig — hitem szerint — ezeknek a közös értekezleteknek intenzív kultiválása nemcsak közelebb hozná a szülőket a tanítóhoz, hanem még inkább nagy horderejű lenne annak a célnak elérése, hogy így meglenne az összekötő kapocs a családi és iskolai nevelés között, éppen ezért megérdemelné a ráfordított időt és fáradságot. Hiszen így alkalmunk nyílnék figyelmeztetni a szülőket sok-sok nevelési hibájukra anélkül, hogy azok szülői érzékenységét vagy hiúságát megsértenénk. Ilyenkor rámutathatnánk arra is, hogy a szülők csak gyermeküknek s így közvetve önmaguknak ártanak azzal, ha gyermeküket még a leg súlyosabb hibák elkövetésénél is védelmükbe veszik a tanítóval szemben, aki pedig önzetlen szeretettel a gyermek jövő boldogságának a felépítésén dolgozik. — Amit a szülők rendszerint annak a tévhitnek következtében tesznek meg, hogy így saját becsületüket védelmezik.

Különösen áll ez akkor, ha a gyermek olyankor részesül fenytésben, — legyen az bár csak a legenyhébb dorgálás — amikor valamelyik társának jogos tulajdonát illegális uton szerzi meg.

Általában, a magam részéről arra a meggyőződésre jutottam, hogy az egyszerűbb falusi szülők soha sem az okok, az elkövetett hibák ésszerű mérlegelése után részesítik gyermekeiket büntetésben, hanem mindig saját egyéni hangulatuknak megfelelően.

Hát csoda-e, ha a gyermek elveszti helyes ítélőképességét, a szülők helytelenül alkalmazott büntetés és tetszésnyilvánításának következtében és a cselekedetek mérlegelésének útvesztőjében a lejtőre jut?

Hiszen a falusi szülők a legrettenetesebb bűnnek a játék közben bepiszkított ruhát itélik és azért is osztanak ki a legszigorúbb büntetést. Míg a jó izlésnek, illemnek vagy éppen a jó erkölcsnek megsértését, legtöbb esetben hangos kacagással honorálják, mint csemetéjük rendkívüli szellemi képességének megnyilatkozását.

Ezeknek a nevelési vad hajtásoknak a lenyesegetésére kellenének a szülői értekezletek, hogy így minél inkább összhangba kerülne a családi nevelés az iskola helyes utakon haladó nevelésével. Ami talán számunkra is megteremné a maga gyümölcsét, a szülők feltétlen bizalmát, belátva azt, hogy gyermeküknek boldogságán senki nem fáradozik annyit, és olyan önzetlen szeretettel, mint a tanító. És, hogy igazságosabban ítélkező bírāja, jobb tanácsadója és hívebb barátja nincs gyermekének tanítójánál, ki elfogulatlanul ítél meg erényt és hibát egyaránt, — s mikor büntet, akkor szeret talán legjobban.

Aztán a szülői értekezleteken alkalmunk nyílnék arra is, hogy a szülőket a higiénia fontosságáról meggyőzzük, amivel tantermeink levegőjét sok százalékkal javíthatnánk meg, mert nem tudok penetránsabb bünt elképzelni, mint a szennyes test és ruha kipárolgását.

Ugyancsak itt terelhetnénk rá a szülők figyelmét a tornának testet, lelket edző, felfrissítő és felvidámító hatására, amivel meg azt érhetnénk el, hogy a primitívebb lelkületű emberek is belátnák végre, hogy a testi erő és egészség edző és higiénikus megóvása legalább is megér annyi anyagi áldozatot, mint a hiuságot legyezgető, irigységet felkeltő cifrázkodás.

Aztán az introspekció, önmegfigyelésre szoktatás, feltétlenül hatalmas segítő eszköz lehetne ahhoz, hogy az egoizmus és mammon imádásának vásári zür-zavaros kaoszából diadalmasan keljen új életre az embertársi szeretet és megbecsülés, mint

hamvaiból újraéledt Phönix.

Igy aztán esetleg győzelemmel végződhetnék a XX. század egyik legjellemzőbb sajátága, a gyermekek idegessége ellen indított harc. Sőt egy másik nem kevésbé veszedelmes tünet, a gyermekek szellemi képességének átlagon aluli maradása, ami, — tapasztalatból merem állítani — olyan méreteket kezd öltetni, hogy veszedelemmel fenyegeti a leglelkiismeretesebb buzgóságból származó munkánk eredményét s ezzel a minden szépért, jóért és igazért lelkesedő ember, az állampolgári ideál általánosságban vehető kifejlődését, ránevelhetőségét.

Szeretelből táplálkozó, testet, lelket erősen próbára tevő, önzetlen, anyagi értékkel fel nem mérhető munkánkért a magunk számára csak annyit kívánok, hogy a jövőben vajha mindenki magácvá tenné egy andaluziai korán-magyarázó ama hitvallását, hogy „a legjobb emberek s a legjobbak mindazok között, akik élnek, a tanítók”.

Úgy legyen!

A szellemi tehetség mérlegelése.

Irta: Tóth Imre.

Isten a teremtés koronáját embernek és társas lénynek teremtette. Embernek teremtette, tehát nem adott és nem is ad neki soha tökéletes értelmet. Hiszen, ha tökéletes volna az ember értelme, akkor nem ember, hanem Isten lenne. Isten pedig csak egy kell, mert több nem is lehet. (Sajnos, vannak, akik ez egyet is soknak tartják.) De, hogy a biblia ezen mondásával: Legyetek tökéletesek, mint a ti mennyei Atyátok! ellenkezésbe ne kerüljek, ezt a kívánt tökéletességet én úgy gondolom, hogy inkább a tökéletes jószágra, mint a tökéletes értelemre vonatkozik. Az értelemre vonatkoztatva csak így gondolom: Iparkodjatok tökéletesedni!

Hogy az ember valóban csak ember, tehát nem tökéletes, azt bizonyítja a múlt, a jelen s a jövő is majd ezt igazolja. Minden kornak megvolt s megvan a maga zsenije és idiótája. E kettő bizonyítja az ember értelme közötti végtelen különbséget. Ezekután fölvethelem a kérdést, vajjon kell-e az embernek valóban tökéletesnek lenni, mint ahogyan ezt a forrongó haladás kívánja.

Ezt elérni nem lehet, annyi bizonyos. A tökéletesedésre

azonban törekedni kell. De nézzük a világ rendjét! Isten bölcsessége teremtelte az emberi különböző értelműnek, hogy a sokféle hivatás mindegyikére legyen hivatott. Szükség van földmivesre, iparosra, kereskedőre és tisztviselőre. Sőt van egyéb, a mi fölényes iéletünkkel alsóbbrendűnek minősített foglalkozás is. Ha minden ember egyenlő képeségű lenne, ugyan akadnának-e az alsóbbrendű munkák végzésére vállalkozók? Bizonyossággal állítom, hogy nem. Ezzel szemben akadhatnak olyanok, akik azt állítják, hogy az emberi haladásal az alsóbbrendű munkálatok megszűnnének. Én aláírom, hogy a seprővel való utcasöpítés helyett söpörhetnek géppel, de ez is csak az utca szélére söpri a szemetet, ahonnan még fel kell szedni és el kell szállítani. De tegyük fel, hogy a gép fel is szedi, el is viszi, szóval mindent elvégez, még akkor is inkább foglalkozunk a krémes-lepény készítésével, mint az előbb említett munkával.

Meg aztán, ha már majd mindent a gépek végeznek, akkor miből élnek az emberek? Erről azonban még ne szóljon ajakad meri kikapsz!

Nem lehetne: az erősebb nyomja a gyengébbet elvet sem gyakorolni az egyenlő képesség esetén, hiszen mindegyik egyenlő erős, avagy egyenlő gyöngy volna, tehát nem engedné magát az alsóbbrendű munkára kárhozlatni. Nem lehet, sőt nem is kell, hogy az ember egyformán tökéletes legyen. Tehát a tökéletesedés és ne a tökéletesség legyen a jelszavunk! Az utóbbi esetben ugyanis könnyen megtörténik, hogy a tökéletes tökéletlenséggel érnénk el. Ez azonban még károsabb, mint az előbbi. Eleven példa rá Oroszország. Itt meg a szellemi munkást — tehát a tökéletesedni kívánót. — becsülték le. Mikor azonban megtudták, hogy az utcákat ércel és drágakövekkel kövezték ki, (ezek a kövekben voltak) hirdettek pályázatot mérnöki állások betöltésére.

A fentiekből tehát levonhatjuk a következtetést, hogy az emberi elme véges és, hogy nem szabad semmi törekvésünkben szélsőségesnek lenni.

Nem akarok tévedni akkor sem, amikor azt állítom, hogy Isten azért teremtelte az emberi tökéletlenségnek, hogy így a társas életre kényszerítse. Első embernek Ádámot teremtelte. Ádám azonban tökéletlen volt, egymagában nem tudott volna megélni. Mellé adta tehát hitestársul Évát. Ez már egy kis társadalom volt. (De nem is lehetett célja Istennek egy emberi teremteni.)

De tekintsünk el az akkori házasságtól. Egy-egy ember külön-külön húzódott meg itt-ott valamelyik barlangban. Az állatok támadásaitól félnie kellett. Mit tett tehát? Keresett egy másik félős embert, akivel követ hengerített a barlang szájához s ott laktak már most közösen a jobban védett helyen. De nem volt-e kényszerítve a társas életre az élelme megszerzésénél? Többen már csak könnyebben elejthették a vadat. Ha tovább vizsgáljuk a kultúra fejlődését, meglátjuk, hogy az milyen fokozatosan, következetesen történt.

Nézzük csak az ipar kifejlődését! Tudjuk, hogy kezdetben az ember maga szerezte meg és készítette el, amire szüksége volt. Hogy mindez összesen sem volt valami sok, annyi bizonyos. Megfogta vagy elejtette a vadat s annak tejével, húsával táplálkozott s a bőréből ruhát készített magának. Ekkor még képes volt mindazt előállítani, amire szüksége volt. Ebből azonban még nem következik az, hogy tökéletes volt, mert hiszen a dolgai nagyon tökéletlenek voltak.

Egyik ember is, másik is készített magának ruhát. Egyiké azonban szebb, jobb, avagy kényelmesebb volt, mint a másiké. A másik ezt látván, hozzá folyamodott. Valamit cserébe fizetett a ruháért. Majd mások is az ügyesebbel készíttettek ruhát. Amikor az ügyesebb látta, hogy ez a foglalkozás neki jövedelmező, megmaradt mellette. Így aztán kialakult lassanként egy iparág. Ugyanígy történhetett más dolgoknál is és ugyanígy aztán egyéb iparágak is kialakultak. Lám, már akkor is egyik ember ügyesebb, értelmesebb volt, mint a másik. Ez ma is így van. A világ aztán csak fejlődött, fejlődött s végre kialakult a társadalmi rend, amelyben mindennek megvan a maga rendje módja. Ma is rászorúl egyik ember a másikra, tehát a társas életre van kényszerítve. Ha azonban tökéletes volna, akkor csak egyéni, tehát szívnélküli, vad életet élne.

Az elmondottak után most már meg merem mondani, hogy mi sem vagyunk tökéletesek még akkor sem, ha azt kívánják is tőlünk. Már pedig igenis ezt kívánják tőlünk. Ennél még aztán nagyobb baj, hogy mi meg a tanítványainktól kívánjuk azt, hogy legalább annyit tudjanak, mint mi. Mindezeket pedig azért mondom, mert olyan kívánalmakkal állnak elő velünk szemben, hogy szinte megijedünk tőle. Egy elemi iskolai tanítótól meg kívánják, hogy az összes tudományágokban tökéletes, az összes művészi dolgokban művész legyen. Nem gondolják, hogy ez

sok?!

Nem volna-e helyesebb, ha ezt kívánnák tőlünk: a tanító a maga dolgában legyen járatos, de különösen jó pedagógus legyen. Mert nem az egyetemi tudástól, de a módszertanítól függ a tanítás eredménye. Ha valami tárgyi tudomásom hiányos, vagy valamit nem tudok, azt megnézhetem valami könyvből, de a pedagógia hiányát nem pótolhatom semmivel.

Miután a felnőttek szellemi tehetségét megmértem, rátérek a gyermekek ily értelmű megvizsgálására. A mai kor sok tudományt kíván a gyermektől. Ennyi bizonyos. Ez ellen hiába is akarnánk valamit tenni, mert nem lehet, sőt nem is szabad, hiszen mi tanítók vagyunk, akiknek az a kötelességük, hogy műveljük a jövőt. De nézzük meg, hogy helyesen cselekszünk-e, amikor ezt tesszük?

Ahány a gyermek, annyiféle a szellemi képessége.

Nekünk a tanterv előírja, hogy mit kell tanítanunk. Ez a tanterv azonban nem tesz különbséget gyermek és gyermek között, nem veszi tekintetbe a gyermek értelmének különbözőségét. A leggyöngébb tanulótól is annyit kíván, mint a legtehetségesebbtől.

Azt mondják a szerzők (nem a tanmenet készítőik), hogy ez a tanterv normális. Én meg azt kérdezem, hogy ha ez a normális, akkor ugyan milyen lehet a legbővebb?

Én nem vitatom, hogy a szerzők helyesen cselekesznek-e, amikor szereznek, csak azt szeretném velük megtárgyalni, hogy valóban képes-e a gyermek lelke arra, hogy annyi tudományt befogadjon? Vajjon nem erőlteti-e meg a gyermek agyát az a sok tudomány és így nem károsabb-e a sok tanítás, mint esetleg a kevesebb?

Mindegyik gyermek más-más tehetség. Hol veszik ezt figyelembe? Egy kis örömről szolgáljon, hogy akadtak jó pedagógusok, akik felvetették az eszmét, amely a gyengetehetségű osztályok, illetve iskolák felállítását akarják megvalósítani. Ez már egy kis részben segíteni akar a haladásban. Sajnos azonban, csak kevés helyen lehet ezt megvalósítani.

Egy másik helyes megoldás volna, ha normális és zseni osztályokat állítanánk fel. Vagyis egyik osztályban lennének a normális tanulók, a másikban pedig a zsenik. Természetesen külön-külön tananyag lenne ezen osztályokban. Így az eredmény sokkal kielégítőbb lenne. Ez az elv is nehezen

volna megoldható, de nem lehetetlen. Tán lesz idő, amikor ezt bővebben fogjuk tárgyalni.

Hátra van tehát a kötelességszerűleg való megoldás. Ez pedig annyit jelent, hogy kötelességünk az előírt anyagot tanítani és megtanítani.

Megpróbálom a megoldást. Ha már mindent meg kell tanítani, nem küzködöm ellene, csak annyi enyhítést kérek, hogy a mérhetetlen sok anyagot egyszerűsítsem. A következő dolgozatomban megpróbálom megoldani a nehéz feladatot. Letárgyalom, hogy az egyes tantárgynál előírt sok anyagot hogyan lehet legegyszerűbben megtanítani. Addig is az olvasónak becses érdeklődését kérem.

EGYESÜLETI ÉLET.

Helyreigazítás.

Nyomdahiba folytán 1930/31. évi költségvetési tervezetünk fedezeti oldalára hiba csúszott be, helyreigazításként az újból közöljük.

Fedezet:

	A központ javaslata:	A közgyűlés határozata:
1. Tagdíjból 1.250×80 — 20 ^o / _o	80.000 Ké.	80.000 Ké.
2. Előfizetési díjból 220×40 — 10 ^o / _o	7.560 „	7.560 „
3. Hirdetési díjkból	6.000 „	6.000 „
4. Tanácsadó alapra	1.500 „	1.500 „
5. Zsebnaptárból (nyers jövedelem)	12.000 „	12.000 „
6. Naptárhirdetésből	2.700 „	2.700 „
7. Hátralékos tagdíjkból	13.000 „	14.500 „
8. Egyéb címen	2.200 „	2.500 „
	<u>124.960 Ké.</u>	<u>126.760 Ké.</u>

Központi pénztár.

Figyelmeztetés! A szokásos $\frac{1}{2}$ évi hátralékkimutatásokra 1930. XII. 31-iki zárlat helyett, tévesen 1931. XII. 31-ike került egyik eljárásunkban.

Kérjük ezen járáshoz tartozó tagjainkat, hogy a kimutatott hátralékot 1930. XII. 31-iki zárlat szerintinek tekintsék.

Központi pénztár.

Magyar Tanítók Háza alap javára 1930. július 1-től 1930. december 31-ig befolyt összeg: Berényi Gyula Galánta 72 Kcs.

Özvegyek és árvák alapja javára 1930. július 1-től 1930. december 31-ig befolyt összeg: Körös Imre K.-Szentpéter 109:20 Kcs.

Jogi tanácsadóra befolyt összegek 1930. július 1-től 1930. december 31-ig: Pethes Béla Apácaszakállas 30— Kcs, Rőcsey Mária Rimaszécs 20— Kcs, Deme Lajos Nadabulya 19:50 Kcs, Adámi Rezső Tardoskedd 20— Kcs, özv. Szombathy Pálné Solovec 200— Kcs, Csapó Lajos Várad 19:50 Kcs, Rőcsey Mária Rimaszécs 20— Kcs, Ref. lelkészi hivatal Vaján 25— Kcs, Czinyéry Dezső Gortva 10— Kcs, Orosz József M.-Géres 20— Kcs Hittrich Józsefné Komárno 25— Kcs, Rákay Józsefné Borzava 50— Kcs, Képes Anna V.-Ida 10— Kcs.

Nyugtázás. Az Országos Magyar Tanítói Dalárda részére Sándor Benő ref. lelkész Negyed 20 K-t és Varga Béla ref. igazgató-tanító Ipolypásztó 50 K-t küldött. Köszönettel nyugtatom. Dóka Sándor pénztáros.

K Ü L Ö N F É L É K .

A harmadik pedagógiai hét Prágában. A „Csehszlovák Tanító Közösség” jan. 2-től jan. 6-ig ügyvezetett „harmadik pedagógiai hetet” rendezett, fennállásának tíz éves ünnepelésére, amely alkalomból, főként egyetemi tanárok a legkülönbözőbb pedagógiai kérdésekről adtak elő. Így a gyermek testi és lelki fejlődéséről, az iskolák egészségügyéről, a gyermekgondozásról stb., amely kérdésekről a nyilvánosságot külön kiadványokkal informálták.

A polgári iskolák új tanterve. A nemzeti iskolák reformbizottsága Pfunda dr. vezetésével elkészítette az új tanterv II. részét, amely még karácsony előtt nyomdába került és rövidesen szétküldik a szaktekintélyeknek véleményezés céljából. A tanterv az új pedagógia irányainak gazdag tapasztalatain és megismerésén épül föl. A modern pszichológia elvei közül kidomborodik a tanulók kvantitatív- és kvalitatív lelki differenciája, a hajlam, érdeklődés és a lelki szükséglet. — A pedagógiai újítások elvét ajánlja a tanterv, de nem rendel el, miáltal a tanítósnak a tantervhez való hozzászólásában és kidolgozásában szabad keze van.

A tanítók árváinak segélyezése. Kardos Ödön taksanyi ig. tanító a Stampay-féle „Gyermekszínház” c. titélás színdarabok jövődelméből 60 Kc-t küldött be a szerző címére azon célból, hogy azt a nové-zámky-i II. sz. tanítóegylet árva ügyi bizottságához juttassa. Szerző a legnemesebb ügyért lelkesedő kartárs óhajának eleget téve a fentebbi összeget Biró Bélához, mint az árva-ügyi bizottság elnökéhez küldötte.

A tanközeleltetés Oroszországban. A szakfolyóiratok közlései szerint Oroszországban a 8–15 életév közötti kötelező iskoláztatás csak a tanúvval vette kezdetét. Ez az intézkedés 60.000 új tanerőt és számos egyéb nevelő tényezőt kíván. Az új „kulturális forradalom” egyik legfontosabb feladata, hogy kellő számú tanító álljon rendelkezésre, akik Marx, Engels és Lenin szellemét szívták magukba. A háború előtt Oroszország elemi iskolai növendékeinek száma hét millió volt, máig ez a szám 12 millióra emelkedett.

A Magyar dal útja címmel Khia Antal tanár, központi alelnökünk előadást tartott Somorján, az Orsz. Tanítói Dalárda estélyén. Előadását a Híradó egészében közölte f. é. jan. 25-i számában. Itt említjük meg, hogy a Híradó Tanügyi Híradó címmel új rovatot nyitott, melyben tanügyi híreket s a Vestnik-ből vett rendeleteket is közöl.

A felekezeti tanítóság és a slovenská východa címmel a Slov. Dennik cikket közölt f. évi 21. számában. Ebben foglalkozik az egyes állami tanítókra nézve örvendetes ténnyel, hogy mindazok, akik 1926. jan. 1-e előtt már élveztek a slovenská východát (3 évi fizetésbeli előnyt) s amelyet a 104/26 törvény megszüntetett, visszamenőleg megkapják ezen előnyt. A cikk megállapítja, hogy a nem áll. tanítóság ugyanolyan képesítéssel bír s ugyanazt a munkakört töltötte s tölti be, mint az előnyt élvező áll. tanítóság, éppenolyan lelkiismeretesen, mint az, sőt sokszor még nehezebb helyzetben. A demokratikus szellemnek felelnie meg, ha a nem áll. tanítóság is megkapná a slovenská východát. Felhívja a fel. tanítóságot, hogy a kérdésben szervezkedjék s adjon kifejezést kívánalmának, mert néma gyermeknek az anyja sem érti meg a zavart.

A bratislavai kerületi gyermekgondozó gyermeknyaraltatási akciója a múlt évben igen szép eredménnyel végződött, az egyesület feladatait teljes mértékben megoldotta. E nemes cél elérésére legelőbbet tett a tanítóság, mely nagy számban jelentkezett rendes, illetve pártoló tagul az egyesületbe s egyébként is adományokat, segélyeket szerzett az egyesületnek. Az egyesület 1925-ben alakult s ezóta nyaralótelepein 1500 szegénysorsú tanuló részesült ingyen nyári üdülésben. Azonban annyi gyermek jelentkezett még, akiknek szükségük lett volna üdülésre, hogy a gyermekek nagy részét vissza kellett utasítani, mivel nem volt elég anyagi erő nyaraltatásukra. A szünidei gondozó újból az áldozatkész tanítósághoz fordul, hogy lépjen be rendes, vagy pártoló tagul az egyesületbe. Megtehetik ezt egyes osztályok és iskolák is. Rendes tag 10 Kc, pártoló tag 20 Kc-t fizet évente. Külön tagul jelentkezni nem kell, elegendő csak a pénzt csekkklapon beküldeni. Adományok is küldhetők. A csekklapokat az egyesület szétküldte már a tanítóságnak. Aki még reflektál csekklapra, kérjen az egyesület vezetőségétől, Bratislava, Panenská u. 7. Az egyesület elnöke Ballo Gyula isk. főtanácsos, ügyvezető titkára Hanus Gyula tanf. berendelt áll. igazgató.

Spirála címmel új képzőművészeti és művészeti nevelési folyóirat indult meg cseh nyelven Prahában a f. év január havában. A nevelési tanítási szempontból igen érdekes és értékes, nagyszerűen illusztrált folyóiratot Mokry F. V. és Matejček St. cseh kartársak szerkesztik, elősorban tanítók számára. Kiadja a Bakulov intézet, Prága Évenként 10 szám jelenik meg. Előfizetési ára egész évre 50 Kc; (Előre fizetve). Két félévi részletben 60 Kc-t megrendelhető e címen: Administrácia časopisu „Spirála”, Praha—Smichov. Mozartova ul. 1246.

Barta Lajos műveinek jubiláris kiadása. Azt hisszük, nem kell Barta Lajost és írói munkásságát külön ismertetni kortársainkkal. Ismeri őt már régen, huszonöt éve, a magyar olvasóközönség. Oroszlórézrész illeti meg őt abban a nagy kulturális munkában, melynek eredménye a mai szlovenszkói magyar szellemi élet és irodalom. A nagy író huszonöt éves írói jubileuma alkalmából válogatott munkáinak tíz kötete jelenik meg a Lám E. kö. és könyvnyomda kiadásában, Užborodon. A tíz kötet a következő: 1. Hattyúdai, regény. 2. A zöld ember, kis regények. 3. Mult, regény. 4. Lélek, novellák. 5. Tavasz mómor, színdarabok. 6. Titánok, kis regények. 7. Marsrepülő, regény. 8. Indiai út, drámák, elbeszélések. 9. A sütet ujj, regény. 10. Valaki énekel, színjátékok. A sorozatban oly munkái is jelennek meg, melyek egyenesen kéziratból kerülnek a jubiláris kiadásba (pl. a Hattyúdai c. regénye). A tíz kötet terjedelme együtt 1000 oldal. Az egyes kötetek gyönyörű, aranyozott, teljes vászon díszítésben jelennek meg. Külön egyes kötetek nem kaphatók. A jubileumi díszkiadás tíz kötete ára aránylag igen olcsó, 360 Kcs, mely 10 egyenlő havi részletben fizetendő. Havonként 2-2 kötet jelenik meg és kiüldetik szét a megrendelőknak. Megrendelhető a fent megjelölt nyomdai cégnél.

Barta Lajosnak, a ma élő magyar-írók egyik legnagyobbjának e munkáit melegen ajánljuk kortársaink szeretetébe.

Mammuthcsontok a turciánský svatý martini múzeumnak. A nové zámky-i II. sz. tanfelügyelőség ama felhívására, hogy régi leletekről s egyéb történelmi emlékek felszínre kerüléséről a tanítók jelentést tegyenek, Stampay közbükküti igazgató értesítette a tanfelügyelőséget, hogy közbükküton őskori diluvium előtti mammuth csontmaradványaira bukkantak, amelyből néhány szép példány birtokában is van. A csontok a turciánský svatý martini múzeumnak küldettek.

A tanköteles kor kiterjerjesztése a 15. évig. A munkanélküliség Európaszerte veszedelmesen növekszik. Anglia, hogy e bajon segítsen a tankötelezettség korát meghosszabbította a 15 ik évig. Ezenkor a 14-15 éves gyermekek munkaalkalmát a szülőkkök jutattják. Németországban a kereskedelemügyi miniszter szintén javaslatot tett a tankötelezettség kibővítésére ugyanazon oknál fogva. Két évvel ezelőtt, az iskolareform ankétján nálunk is hallatszottak hangok a tanköteles kor meghosszabbításáról, de egyes nemzetgazdasági körökben ez a terv nagy ellenállásba ütközött. Dérer miniszter az állami költségvetés vitájában szintén az elutasító álláspontra helyezkedett, mert még a 8 éves iskolalátogatás bevezetésével járó nehézségeket sem győztük le teljesen.

A katonai előképzés Jugoszláviában. A főiskolák tantervébe föl van véve a katonai képzés és alkalmazva az egyes fakultásokhoz. Például az elektrotechnikán a hallgatók részére előadásokat tartanak a villanytelepek katonai védelméről, a telefonhálózat vezetéséről különböző terepen, az ellenséges beszélgétesök elfogásáról, a rádiótelegráfról stb. — (Mindezt a le szerelési konferenciák időjénél)

Társasulazás Finnországba. A finn-ugor kulturkongresszus magyar bizottsága a júniusban Helsinkiben tartandó IV finn-ugor kongresszusra három hetes társasulazást rendez rendkívül művészkelt részvételi díj mellett. Az altruisztikus alapon rendezendő tanulmányut résztvevői Finnországon kívül az útvonalba eső nagyműveltségű többi északi államot is meglátogatják. A közös

ntelvével és kényelmes különvonaton valamint hajón utazó kirándulók tervező vezetője mellett, aránylag rövid idő alatt, fáradtság nélkül sokat látnak, tanulnak és tapasztalnak. Az elszállásolás elsőrangú szállodákban történik. A kongresszusi bizottság ezen olcsó utazással a szerényebb anyagiakkal rendelkező intelligens egyéneknek is lehetővé akarja tenni a részvételt. Prospektust kívánatra díjmentesen küld a IV finn-ugor kongresszus magyar titkársága Lukinich Frigyes Budapest, Országház, XI. kapu. (Válaszbélyeg melléklendő.)

Kiadóhivatali üzenetek.

S. A. Trnovec. Mi naptárt a megjelenéskor küldtünk, lehet, hogy a postán kallódott el, mint több is. Pótlólag újat küldtünk. — Sz. E. Pálas. A kért számokat megküldtük. — L. I. Hlohovec. Lapja értelmében intézkedtünk. — K. F. Šala n Vahom. Lapot az új círe küldjük. — K. G. né és K. G. Tornala. Címüket a kívánt módon helyesbítettük. — Cz. M. M. Chalovec. A kért számokat pótlólag megküldtük. Befizetéstapod negyedévenként mellékelünk a laphoz mindenki részére, tekintet nélkül arra, hogy van-e hátralékos tartozása vagy sem? — Sz. A. Farkaš. K. K. Lučeneo. A lapot az új círe küldjük. — V. Lajos Padány. Tagjaink sorába felvettük, a lapot küldjük. — F. J. Čakanovec. Hátraléka 1930 végéig 50 Kcs. — R. Gy. Hodževó. Utolsó befizetése júl. 5-én volt. 1930. végéig 50 Kcs; a hátralék. — G. V. Tardoskud. Hátraléka 1930 végéig 140 Kcs, az iskoláé pedig 60 Kcs. — N. J. Nána. Hátraléka 136 Kcs, feleségéé 180 Kcs, 1930 végéig.

HIRDETÉSEK.

Hirdetmény. Teljesen jó karban lévő (kevésbé használt) két manuálos, pedálos, öt hangsoros (térdregiszterrel ellátott) orgona-harmonium eladó. Kisebb templomok részére teljesen megfelelő. Érdeklődők forduljanak: Majtényi József nyug. tanító Moldava (Szepesi) ž. XX. címre.

Pályázat. A kis diószegi rk. iskolaszék nyugdíjazás folytán megüresedet II. rendes tanítói állásra febr. 28-ig pályázatot hirdet. Javadalmazása a törvény szerinti, többnyire államsegély. Pályázhatnak akár magyar, akár német képesítéssel bíró tanítónők. Az állás azonnal elfoglalandó. Az iskolaszék.

Rimaszombatban a Tompa utcán eladó egy három szobás szép lakás megfelelő melléképületekkel és udvarral. Érdeklődők forduljanak Csapó Lajos tulajdonoshoz. Rimaszombat, Szijjártó-utca 65.

Magyar Tanító

általános tanügyi közlöny,
a Szlovenszkói Ált. Magyar Tanítóegyesület hivatalos lapja.

Az egyesület évi tagsági díja 80 Kés, melyért a lapnak a lapot is kópiák.

Felölős szerkesztő:

Banai Tóth Pál.

Nem tagoknak a lap előfiz. ára 1 évre 40 Kés.

Társszerkesztők:

Hirdetések díjazásában szerint

Zoross Béla, Gáspár János, Uherezky Géza.

TARTALOM:

(S.)	Oldal:
A „slovenská výhoda” és a tanítóság	101
Somorja, — Dunaszerdahely, — Galánta (A dalosok élményei)	103
<i>Zsolnai Béla:</i>	
Az iskolai nap kezdete	110
<i>Tóth Imre:</i>	
A magyar nyelv tanítása	116
<i>Egyesületi élet</i>	121
<i>Dalárda</i>	121
<i>Különlétek</i>	125
<i>Kiadóhivatali üzenetek</i>	128
<i>Hirdetések</i>	128

Szerkesztőség: Állami polgári leányiskola, Komárno. — **Kiadóhivatal:** Községi elemi iskola Komárno. — **Az egyesület elnöksége:** Kovács Alajos központi elnök, Negyed. — **Titkárság:** Vásárhelyi Károly főtitkár, Somogyi István titkár, Komárno. — **Tanácsadó:** Uherezky Géza, Komárno.

A hírlapjegyek használatá eng. a bratislavai posta- és távírdai igazg. 3006/11. 21. sz. rendelkezéssel

HUSZÁR ISTVÁN
KÖNYV-, ZENEMŰ-, PAPIR-
ÉS IRÓSZER-KERESKEDÉS
KÖNYVNYOMDA ÉS KÖNYVKÖTÉSEZET
NITRA

TELEFON SZÁMA 20.

POSTAFIÓK 22. 50.

AZ ÖSSZES ENGEDÉLYEZETT
SZLOVÁK ÉS MAGYAR NYELVŰ
**TANKÖNYVEK, SEGÉDKÖNYVEK ÉS
TÉRKÉPEK ÁLLANDÓ RAKTÁRA.**

Ifjúsági és községi könyvtárak szállítása.

Természettani és természetrajzi képek és tanszerek.

Iskolai szerek, füzetek, írószeres stb.
a legjobb minőségben és olcsó áron.

Zongora-, harmónium-, hegedűiskolák,
orgonahangjegyek, kántorkönyvek.

Az Államnyomda által kiadott iskolai nyomtatványok ~~raktá-~~

Nevelő kézimunkához szükséges anyagok,
segédeszközök és kézikönyvek.

**KÖNYVNYOMDAI ÉS KÖNYVKÖTŐ-
MUNKÁK CSINOS KIVITELÉSEN,
Tanító Uraknak és Iskoláknak engedélyvel**

Magyar Tanító

általános tanügyi közlöny,
a Szlovenszkói Ált. Magyar Tanítóegyesület hivatalos lapja.

Az egyesület évi tagsági
díja 80 Kés., melyért a
tagok a lapot is kapják.

Felcélás szerkesztő:
Banai Tóth Pál.

Nem tagoknak a lap
előfiz. ára 1 évre 40 Kés

Társszerkesztők:

Hirdetések díjszabás szerint.

Beross Béla, Gáspár János, Uherezky Géza.

A „slovenská výhoda“ és a tanítóság.

A „slovenská výhoda“, mint az egyenlő szolgálato feljesítő tisztviselőket megkülönböztető fizetési löbbllet, általános izgalomban tartja az összes tisztviselői kategóriákat, de különösen a tanítóságot. Köz tudomású, hogy 1925. dec. 31.-éig bezárólag végelegetett állami tisztviselők egy, vagy több fizetési fokozattal magasabb illetményt kaptak, mint amennyi szolgálati idejük után megillette őket. Az állami tanítóság bizonyos hányada is megkapta ezen kedvezményt s így jutott abból az állami iskoláknál működő magyar tanítóság elenyésző hányadának is.

A „slovenská výhoda“ kiosztásának idején úgy a tisztviselői kategóriák, valamint a tanítóság is tiltakoztak a „výhoda“ kiosztásánál felmerült azon sajnálatos megkülönböztetés ellen, hogy ugyanazon hivatalban, vagy ugyanazon iskolánál működő tisztviselő, vagy tanító megkapta a megkülönböztető „výhodát“, míg a vele egyenrangú kollégája keserűen volt kénytelen túrni és túri még ma is az őt érzékenyen meg rővidítő megkülönböztetést.

A „slovenská výhoda“ által felvert elkeseredés már-már elcsendesedni látszott, mivel az 1926. jan. 1.-én kelt 103. sz. tisztviselői, illetőleg a 104. sz. tanítói fizetési törvény a „slov. výhodát“ megszüntette. Azonban a közelmúlt hetekben újból felszínre került a már elfeledni vélt „slov. výhoda“ ügye, mert a „slov. výhoda“ elmaradt részleteit visszamenőleg 1926. jan.

1.-ig újból kifizették azoknak a szerencsésebb kollégáknak, akik azt már 1926. jan. 1.-e előtt élvezték.

Igy az oknélküli megkülönböztetés és megrövidülés kellemetlen érzése újból erőt vett a lelkeken s újból kiváltotta a vele együttjáró elkeseredést.

A tanítóság nagy tömege teszi fel ma a kérdést, vajjon miért részesült a vele egyenrangú, ugyanazon munkát végző kollégájával szemben ilyen érzékeny mellőzésben? Miért csak az állami tanítóság csekély hányada részesült a „slov. v.ýchoda” előnyeiben? Miért nem kapták meg az összes állami tanítók, akik 1923. XII. 31.-ig véglegesítve voltak? S a nem állami tanítóság miért lett teljesen a „slov. v.ýchoda”-ból kiseimimizve? Holott a nem állami tanítóság is éppen olyan becsülettel és lelkesedéssel végezte és végzi hivatásbeli kötelességeit, mint az állami tanítóság, sőt nem egy esetben sokkal nehezebb viszonyok között. Mindezek olyan kérdések, melyek nemcsak a tanítói szervezeteket rázták fel, hanem a tanítói szervezetek keretén túlhaladva a napisajtó figyelmét is felkeltették.

Az állami és a felekezeti tanítóság mellőzött tömege örömmel látta és látja, hogy néhány szerencsésebb kollégája a slov. v.ýchoda-ból származó fizetés-többletet családja jólétének feljavítására használja, de egyúttal mélyen fájlalja, hogy „az egyenlő munkáért egyenlő bér jár” elvének kirívó mellőzése folytán súlyos anyagi hátrányt kell eltűrnie.

Nem akarunk a „slov. v.ýchoda” kiosztásánál megnyilvánult végrehajtás bírálatába bocsátkozni, annyit azonban megjegyezhetünk, hogy az államfordulat forradalmi pszichéje erősen meglátszott rajta. A „slov. v.ýchoda” egyenlőtlen, szűkmarkú kiosztása alkalmas volt arra, hogy az egyenlő munkaerők megkülönböztetése által az egyenlő részek közé éket verjen és sok esetben talán a szolgálatra is hátrányosan hasson vissza.

Pedig az elmúlt 10 esztendő után végre itt van az ideje annak, hogy a forradalmi időkben kellőképpen át nem gondolt rendelkezések elimináltassanak, hogy a lelkek a békével együttjáró, megnyugvástkeltő

egyensúlyba jussanak. A tanítóság tudatában van annak, hogy a társadalom tömegeivel való hivatásbeli közvetlen érintkezése folytán ez a nagy feladat elsősorban a tanítóság kötelessége s ennek hűséges teljesítését a lelkek konszolidációja terén elért eddigi nagy eredmények világosan bizonyítják. Annál inkább számot tarthat a tanítóság is arra, hogy lelkéből kiküszöböljenek minden, esetleg a hivatás teljesítésére is zavarólag kiható momentumot.

A mellőzött tanítóságnak nem fájt azt látni, hogy egyes kollégái 8000, — 12000, — sőt 26000 Kcs-t kaptak visszamenőleg, de igenis fájt, hogy a kötelesség egyenlő teljesítése mellett vele egyenrangú kollégájával szemben ily érzékenyen megrövidült. Vajjon ne fájjon látni a 32 évi szolgálattal bíró kollégának, hogy a 15 éve működő vele egyenrangú kollégája úgyszólván még egyszer annyi fizetést élvez?

Ez a nagyarányu, méltánytalan megkülönböztetés mozgásba hozta a tanítói szervezeteket s egyesületünk vezetősege is kapcsolatba lép mindazokkal az egyesületekkel, melyek ezen méltánytalanság jóvátétele érdekében akciót indítanak és indítottak.

Hisszük, hogy igazságunk az illetékes helyeken meghallgatásra talál annál is inkább, mert a „slov. výhoda“ okozta panaszok igazsága elengedhetetlenül kényszeríti ki az elmaradhatatlan jóvátételt. (S)

Somorja, — Dunaszerdahely, — Galánta.

(A dalosok élményei.)

A januári hangversenykörúttal kapcsolatban alább közöljük a dalárda tagjainak kedves visszaemlékezéseit a második dalturnén szerzett benyomásaikról. A dalosok írásai beérkezésük sorrendjében mostani és következő lapszámainkban következnek.

Óthon voltam.

Első állomás Somorja. Haza érkeztem. Nem mintha itt születtem volna, de testvéreim közé jöttem. Ahány arcot látok, az mind ismerős. Itt éltem ezek között a kedves arcok között pályám kezdetén s sok, sok kedves emlék kapcsol egyikhez is, másikhoz is. Régen szerettem volna már látni ezeket az ismerős

arcokat, bizony, ha hangverseny nincs, ki tudja mikor látom s ilyen szép számmal sehol sem találkozhattam volna velök. Csak az idő rövid! Néhány perc, amit körükben tölthetek, egy-egy szó, amit válthatok, pedig oly sok volna a mondanivaló, de az autóbusz előáll, menni kell. Maradnék, de első a kötelesség, ott hagyom a testvéreket. Örülök, hogy láttam őket, haza nézhettem egy kicsit. Áldjon meg az ég benneteket, testvérek!

Második állomás Dunaszerdahely. Az a szives vendéglátás, amelyben a jó szerdahelyiek részesítettek bennünket, csak odahaza lehet részünk. Itt is otthon voltunk. Az atyai tisztet a szerdahelyiek lelkiatyja látta el, akire meleg szeretettel gondol minden dalostestvér. Odahaza voltam itt is, ahol gyermekkori pajtásaim találtam fel. Örült a lelkem, hogy ezeket is láthattam néhány percre. Kísérje Isten áldása a szerdahelyiek lépőit is.

A harmadik állomás Galánta. Itt még sohasem voltam, mégis otthon voltam. Minden oldalról barátok, ismerősök vettek körül, akik a régi jó időket elevenítették fel szívémben. Hová is tündek el azok a kedves napok, melyeket együtt töltöttünk?! Az idő bizony rövid volt itt is. Észre sem vettük, hogy már reggel van s indulni kellett tovább. Isten áldjon titeket is jóbarátok!

A negyedik állomásra már mint alvajáró érkeztem. Itthon voltam a kedves családi körben. Hiába volt minden kérdés, felelni nem tudtam, csak . . . aludni. Felebredés után úgy tünt fel az egész, mint egy álom. Álomnak szép álom volt, mert odahaza voltam testvérek, barátok, ismerősök között s láttam őket hogy jól vannak, hogy szeretik egymást. Láttam, hogy tudnak lelkesedni s áldozni a magyar dalért, időt, pénzt, fáradságot.

Ha újra közéték visz a sors testvérek, adja Isten, hogy újra otthon érezhessük magunkat körötökben!

Vámosladány,

Farkas Károly.

Genováva és Kocár Miso.

Alig vártam a pillanatot, hogy találkozzunk! Szívszorongva ültem a Galánta felé pőfőgő vonaton. Arra gondoltam, vajjon fog-e úgy sikerülni körutunk, mint ahogy a lévai hangpróba sikerült? Kellemesen csalódtam, mert a Léván tanusított összetartás és szeretet csak előleg volt abból, amit körútunk alkalmából átéltem. Nem is tudom vázolni azt a kitaratást, azt a lelkesedést, azt a szeretetet, mely utainkon végigkísért. Óh ezt csak átélni lehet! Milyen rövid is volt az a négy nap! Alig

várom, hogy ez a hosszú félév elteljen és ismét együtt lehessen veletek kedves testvéreim!

Nem mulaszthatom el azonban az én drága Kocúr Misom atyai gondoskodását e helyen külön kidicsérni. Ő volt az, aki engem a gyámoltalan Genovévát mindennel, még csak csemegével is ellátott. Ez az atyai gondoskodása még most sem szűnik meg. Képzeltétek csak a napokban egy kis csomagot hoz a posta. Alig mertem felbontani, arra gondolva, hogy valaki meg akar tréfálni. A kíváncsiság azonban nem hagyott nyugton, fel kellett bontanom a csomagot. Irás is volt benne, melyben az én Misom irását ismertem fel és képzeltétek csak a csomag tartalma a jó galántai szt. jánoskenyér volt, ezzel a felirattal: „maradvány.” Ugy-e megérdemli, hogy irok róla?

Igazi testvéri szeretettel:

Neded, 1931. febr. 5.

a Pocik.

Dalos utam.

A háború, hadifogság és az azt követő tíz év kódén keresztül a multba — boldog ifjú koromba — szállnak gondolataim.

Mint újdonsült tanító, a b—gy-i dalárdával 1907 nyarán az egri országos dalosversenyen vagyok. Lelkesen, ifjú tanítói lellem minden idealizmusával vettem részt a nemes versenyen, melyen 36 kitünő dalárda szerepelt. 1200 dalos a dobogón. Látványnak is impozáns! Hallani mennyei boldogság! Egy hátsó ajtón leszöktem a pódiumról, a 10.000 embert befogadó nézőterre. A 400 és egynéhány tenorprim nem fogja érezni hiányomat. Közöskari próba: Rákóczi induló, Magyar népdalegyveleg stb. Az öreg Sztojanovits Jenő kezében egy méteres nádpálca. A hatalmas hangorkánra megremeznek a dalcsarnok falai, ablakai. Lenyűgözve reszketek s öntudatlanul hullanak könnyeim a gyönyörűségtől.

23 évvel később a somorjai dobogón.

Félkörben tanítók lelkes magyar csapata, közepén Boross Béla szavalja gyönyörű prólóját. Minden szava gyöngy, tanító szívtől tanító szívhez. „Te ki vagy? — szól az Úr. — Miért nem örvendesz szived szerint? Testvéreid öröme nézd, mi nagy! — Uram, édes Uram én idegen vagyok az öröm birodalmában — Elismerés, vagyon, csak délibáb. Dicsőség, arany, — ábrándszavak csupán. Édes Uram, én tanító vagyok.” A kis csapat áll remegő szempillákkal és én ismét küzködöm elötörő könnyimmel, mint akkor régen Egerben.

De már ott áll előttünk drága karnagyunk; fekete szemeknek delejéző hatalma felszárítja a lélek vizét s beleharsogjuk az éjszakába „Nem hal meg a magyar dal, míg magyar tanító van!” —

Somorja, Dunaszerdahely, Galánta csupa siker, diadal s szerető tanító lelkek ölekezése.

A kedves galántaiak bálterme.

A terem egyik sarkában kis csoport dalos, sóvárgó szemekkel szemléli a táncot.

„Ne féljeteek fiúk! — biztat a méhész — majd én elkezdem, ti meg sorban váltsatok fel.” Megy, mint a karikacsapás, de megszakad a lánc, lévai betegünk szabódik — talán életpárja szemeit érzi magán messze Gömör-országból. — Nagy biztatásra kötélnék áll. De most már járjad! Senki sem váltja. Húzza a füstös fél óráig a csárdást. Mi pukkadozunk. Végre jön. Hogy érzed magad testvér? „Fiúk, az áldóját — prűsköli lihegve — be jól táncol az a kislány!”

Hajnali 3 óra. Gyerünk már — mondom Ocsovaynak — aludni is kéne, 8-kor indul a vonatunk. Megyünk az öltözőbe, húzom a hócípőt, körülnézek, Ő nincs. A dalárda-tanyán már ott fújja a palóc nótákat. No megállj! Megyek bosszankodva a táncterembe. Karonfog a „Hanza” kedves igazgatója s aszongya, hogy táncolni! S már is karomra fűzi egy kolléga bájos hugának karját. Egy rövid csárdás. Utána tangóra zendít a banda.

Hát itt már megáll a tudományom! Azt mondja neki is. Akkor csak gyerünk — mondok — fog menni. És ment. Végig jártuk az összes moderneket. Így tanultam én meg újmódiasan táncolni Galántán. A kislánynak azonban elfelejtettem elárulni, hogy nekem is van olyan két nagy lányom, mint ő. Ezer bocsánat!

Csak épp, hogy átöltözködhettünk a vonat indulásáig. Hát jó volt. Bizony Isten jó volt.

Még az is jó volt, hogy a vonatban nem aludhattunk, mert akit elfogott a buzdóság, visszatértettük az álmok birodalmából. Az ébredéssel járó grimaszok nagy hahotát keltve, kiverték mindannyiunk szeméből az álmodat. Hanem az ébresztő mestert, Ocsovayt is elérte a végzet. Losonc előtt édesen hunyta le szem-

pilláit. A zólyomi jó bormaradék inquizitori cseppjei frenetikus hatást váltottak ki.

Viszontlátásra fiúk a nyáron nálunk!

Veliká, nad/Iplom. 1931 II. 8.

Molnár László.

**Mivel lehetne fűtetlen szobát bemelegíteni —
és egy súlyos fegyelemsértés.**

Megérkeztünk Dunaszerdahelyre. Persze, mint afféle kényelmes ember, aki a tollat csak akkor veszi a kezébe, ha azt „musszáj,” — nem jelentkeztem előre a szerdahelyi lakást osztogató kollegánál. Már-már attól kellett félnem, hogy nem jut számomra hely Dunaszerdahelyen, míg végre megkönnyörült rajtam a szállásmester s kiutalt egy háromágyas szobát. Örvendezve siettünk lakásunkra abban a reményben, hogy az utazás alatt elfáradt s a hidegtől kissé didergő tagjainkat jó meleg szobában felmelegíthetjük s megpihentetjük. A háziasszony szívesen, kedvesen fogad, de sajnálattal kijelenti, hogy a szobában kályha nincs s így az nem fűthető. E hír hallatára az orrunk egy kissé lógott ugyan, de azért erősen állítottuk, hogy ez nem baj, hiszen mi fiatalok vagyunk, nem fázunk, sőt még talán azt is állítottuk, hogy nem is szeretjük a fűtött szobát, mert otthon is állandóan fűtetlen szobában alszunk s a fűtött szoba elkényeztetne bennünket s a betegségekre hajlamossá tenne. Hogy ezt az állítást a háziasszony kételkedve fogadta, az a későbbiekből ki fog tűnni.

Három ágyas szobánkban volt két ágy s egy divány. Hogyan helyezkedünk el, ez volt az első elintézni való kérdés. Forgács Miska barátunk rögtön lefoglalja a diványt, érvelvén azzal, hogy ő a legfiatalabb. Farkas Karcsi és én ez ellen a beosztás ellen legkevésbé sem tiltakoztunk, lévén az ágyakon jó meleg dunna, míg a divánra csak paplan jutott. (Itt is bebizonyult az a közmondás: „Minden szentnek maga felé hajlik a keze.”)

A második kérdés az volt, hogy mivel melegítjük fel a szobát. Miután semmiféle melegítő eszközt feltalálni nem tudtunk, megelégedtünk azzal, hogy a lelkesedésnek az a tüze, amely augusztusban Léván a Schwartz villát s ezután pedig a lévai közönség lelkét, szívét felgyújtotta, talán bemelegíti a mi szobánkat is.

Ebben a reményben indultunk el Somorjára. A somorjai úton azonban nagyon hideg volt. Bariton szóló is félig meg-

fagyva érkezett meg. Úgy kellett őt a meleg kályha mellett felmelegíteni.

Otthon kellemes meglepetés ért. A gondos és szives háziasszonyunk meleg téglával felmelegítette ágyunkat. Azonban Miska barátunkról megfélekedett, mert az ő ágyába nem tett téglát. Sajnálkozva kérdeztük tőle: „Miska nem fázol? Nagyon hideg van.” Ő azonban erősen s meggyőzően állította, hogy nem. Minket melegített a téglá, de nem tudtuk elképzelni, hogy mi melegítheti Miska barátunkat? Másnap derült fény a homályra. U. i. bélyeget akartam venni s Miska barátunk igazított útbá, hogy hol van egy trafik, — (megjegyzem, hogy nem dohányos ember) — amelyet ő már felfedezett s egy csinos barna kis lány árulja benne a bélyeget. Azt meg igazán nem áruolom el, hogy a dunaszerdahelyi hangverseny után még melegebb lett a fűtetlen szoba.

Hej, tiz esztendővel ezelőtt nekünk sem volt szükségünk meleg téglára!

Be kell még számolnom egy súlyos fegyelemsértésről.

Amint a hadseregben a legszigorúbb fegyelemre van szükség, épen úgy szükséges ez a dalárdában is. Ha nincs fegyelem, nincs eredmény s így nincs dalárda sem. A dalárda fennmaradása érdekében tehát minden fegyelmetlenséget be kell jelenteni a vezérnek, hogy a jövőben a megfelelő óvintézkedéseket tegtegye ellene.

Ez okból tehát én is beáruolok egy súlyos fegyelemsértést.

Somorján bizony kissé fáradtak voltunk. Az utazás s a hideg kifárasztott. Karnagyunk ezt észrevetle rajtunk, azért a hangverseny után kiadta a szigorú parancsot: „Holnap 11 óra előtt senkinek sem szabad felkelni! Addig mindenki az ágyban maradjon, hogy jól kipihenhesse magát!” — Miska barátom és én azt a katonai szabályt tartva szem előtt, hogy a parancsot megszegni nem lehet, be is tartottuk a parancsot s pontosan 11 órakor keltünk fel. Farkas Karcsi barátunk azonban azzal az indokolással, hogy ő 8 órán túl már nem tud az ágyban megmaradni, már 8 órakor felkelt.

Tekintettel arra, hogy ezzel a tettevel a dalárda fegyelmetét súlyosan megszegte, kérem a karnagy urat, hogy méltó büntetést szabjon ki a fegyelemsértőre.

Garamvezekény, 1931. febr. 10. Réthy Lajos ref. tanító.

Palócok, a bűvös kulacs, hócipő és egyebek.

A galántai hangversenyünk után a mi kedves karnagyunktól való bucsuzásakor, Ő a következőkkel indított útnak bennünket: „Palócok azután megjavuljatok; a viszontlátásra!”

A be nem avatottak kedvéért el kell árulnunk, hogy e megszólítás: „palócok” minket illet, kik e névhez Beluch Imre keresztapánk jóvoltából jutottunk, amikor Léván a kaszinóban az ebéd és vacsora utáni kártyacsatákat vívtuk.

Gyakran felhangzott ekkor e vészkiáltás ajkán: „Vigyázzatok a palócokra!” „Ne ülj a palócok közé, azok megkoppasztnak!” Azóta a nevünkön nem ismer senki, mi „palócok” vagyunk s ezt a nevet nem mossa le rólunk többé semmi. Eláradjuk, hogy büszkék vagyunk e névre s nem hagyhatjuk szó nélkül, hogy már Ocsovayt meg „Molnár-t” is így szólítják egyesek!

Ezek nem palócok, csak esetleg olyan „műkedvelő palócok”, mert Ocsovay városi — losonci — Molnár pedig közeli szomszédja.

Mi vagyunk az igazi palócok, itt az Isten háta mögötti hegy-völgyes falucskánkban, s csak minket „keresztelt” e névre Imre bátyánk!

Igen mi vagyunk, t. i. minket palócokat egyesszámban említeni nem lehet. Mi ketten egyek vagyunk a dalban, örömben búbánatban, éjjel-nappal minket együtt láthatnak, de külön nem igen. Egyek vagyunk még akkor is, ha limonádét iszunk! Egyek vagyunk a huncutságban is.

És most rá kell térnünk Heckmann figyelmeztetésére. „Javuljatok meg!” Miért? Azért, mert a borovicska Somorján kifolyt a kulacsából, Szerdahelyen azután egyik pillanatban megtelt szódavízzel (Alajos bátyánk nagy ijedelmére s a Tanagra közönségének legnagyobb gaudiumára), majd a következő alkalommal jó borovicskát adott a bűvös kulacs (Alajos bátyánk már akkor nem merete megkóstolni — most járta meg igazán, — mert ez már tényleg borovicska volt!)

Majd ez a kulacs Galántán ismét megtelt, hogy a Léva felé utazók ne szomjazzanak! A rossz nyelvek azt mondták, hogy az egész kulacshistóriát a palócok csinálták! Ilyet ránk fogni, de hát teljék kedvük, legyen nekik is egyszer igazuk!

Csak még azt szeretnénk tudni, ki vitte el az egyik pár hócipőnket? Egy egészen új párt! A galántai ruhatáros segített ugyan rajtunk, mert egy másik pár hócipőt húzott egyikünk

lábára, azzal vigasztalva, hogy egészen biztos, hogy e hócipő gazdája vitte el a mienket! Legyen neki is igaza! Felhúztuk, akkora volt, majdnem ketten fértünk bele. Kicsónakáztunk benne a vasútra, egész úton azon nevetve, hogy mit csinál majd a nagy hócipő tulajdonosa a mi sokkal kisebb hócipőnkkel. Kezére húzhatja keztyü helyett! Így gondolkodva, az állomáson herófogott végre a . . . nem a vonat, hanem a nagy hócipő tulajdonosa s a hócipőnket sem a lábán sem a kezén nem láttuk. A hócipőt át kellett adnunk jogos tulajdonosának s így e nélkül kellett a hosszú útra indulnuk.

De e hócipő kérdést megoldottuk azért, az úton hol az egyik, hol a másik palóc hordta a nálunk levő egy pár hócipőt. Azóta már Galántáról kaptunk egy párt, de ez sem a mienk. Használt cipők, de hát Galántáról míg ideér, csoda, hogy el nem szakadt teljesen.

(A K. galántai kolléganőnek a cipő elküldéséért ezuton mondunk hálás köszönetet!)

Most már átesve a II. hangverseny körúton, a két palóc boldogan emlékszik vissza a somorjai autó útra, az ottani nagy drukkokra, a bűvös kulacsra, a „tanagrára”, a sok-sok tapsra, a fütetlen szobánkra, az elfogyasztott sok meleg limonádéra.

S ezentúl ismét tanulunk, készülünk az új hangverseny útra, hogy nyári találkozón

„Szállhasson a dal a csillagos égig!”

Kedves karnagyunk, neked pedig ígérjük, hogy megjavulunk, csak a kulacsod hagyd otthon!

Miután mint említénk, a palócok elválaszthatatlanok, akár csak a sziámi ikrek, azért az aláírásunk sem lehet itt más, mint:

A két palóc.

[Folyt. köv.]

Az iskolai nap kezdete.

Irta: Zsolnai Béla.

Ne térjünk vissza a természethez oly vonatkozásokban, melyekben az emberi fejlődés irányvonala a természettől függetlenítette magát, vagy egyenesen fölébe kerekedett, mert ilyenekben a visszatérés természetellenes lenne már. Hiszen a megszokás, hogy a természet erői felett a technika vívmányainak igénybevételével uralkodjunk, második természetünké vált.

Hogyan lehetne manapság természetesnek tartani azt pl., hogy kőbaltával menjünk oroszán vadászatra, mikor a robbanó anyagokban levő energiát oly célszerűen fel tudjuk használni a nálunk testileg erősebb természet (fenevadak) ellen. Rousseau, kit gáncsolói ily nevetséges elgondolással vádoltak, sem az abszolút visszatérés harcosa volt. Ellenkezőleg! A civilizált társadalomban észrevelte és sejtette azokat a fonákságokat és eltorzulásokat, melyek főképp kora azon ideológiájának következményei voltak, mely az embert a természetén kívül, vagy legalább is fölé, de mindenesetre szembehelyezte. A civilizáció áldásaiban ő is részesíteni akarta Emilt, de csak akkor, ha már egy szigeten a természetes testi és lelki fejlődés és a racionális vezetés eléggé ellenállóvá tette ahhoz, hogy a civilizált társadalomban dúló félszegségek és fonákságok természetes eszejárását el ne homályosítsák a civilizáció árnyoldalait meg tudja különböztetni a valódi előnyöktől. Korunkat csaknem 200 év választja el a Rousseauétól. Ezt az időt nem töltötte tétlenül az emberiség, legalább is nem a természettudósok, kik fáradhatatlan kutatásaikkal, miközben azok eredménye által óriási mértékben megnövelték a természet erői feletti való uralmunkat, de vissza is helyezték a természetbe egész emberi mivoltunkkal, megállapítván a benne elfoglalt helyzetünket. Ma már tudjuk, hogy nem ignorálhatjuk büntetlenül a természet azon törvényeit, melyektől szervezetünk még nem függetleníttette magát. A nehézség most már csak abban áll, hogy felismerjük-e ezen eseteket, hogy a természetesebbet követhessük? Ilyen eset pedig sok van. Hiszen a Rousseau előtti korban, sőt még azután is, sokszor szinte tobzódott az emberiség a természet megcsúfolásában. Önkényesen alkotott rendszereket, mértékegységeket, beosztásokat, melyek aztán bürokratikusán megmerevedtek, úgy, hogy most már sok esetben nehéz visszatérni a természetesebbhez. Szegény Jean Jacques, ha most feltámadna, ismét csak azt mondhatná:

„Retournons à la nature!”

Ime, egy konkrét eset: a tanítás kezdete naponta reggel 8 óra. És ez a nyolc óra, mint abszolút fix pont a világűrben, fittyet hányva Einstein egész elméletének a relativitásról, uralkodik tavasz, nyár, tél és őszi felett korlátlan hatalommal. Hogy a Nap télen csak akkor kezdi ébresztgetni az emberiséget, az az ő hibája. Miért nem igyekszik jobban? Hogy pedig nyáron már 4 órakor felkeltette, az elítélendő szelecsesség. Tessék betartani

a rendet, mit mi megállapítottunk! A 8 óra az télen is nyáron is 8 óra, a Nap kezdje funkcióját minden nap tanítás előtt 2 órával, szóval 6 órakor nálunk is, ne csak az egyenlítő táján!

Mivel azonban a Nap a mi rendszerünk kedvéért évszakadok óta nem tett egy jöttányi engedményt se téli és nyári felkelési ideinek 4 órás különbségéből, nincs más hátra, mint, vagy lehelyezni iskoláinkat és tanulóinkat az equátorra, vagy a földtengelyt merőlegesen állítani az ekliptika síkjára.

Mert az ember abban is a természet gyermeke, hogy életrendje is az évszakokhoz, azaz a nap viselkedéséhez igazodik. Tudatában vannak ennek a vasútigazgatóságok is, hiszen azért kénytelenek az oly rengeteg munkát adó vasúti menetrendeken nyári, illetve téli változtatásokat eszközölni. Pedig a nép zöme, mely a legtermészetesebb életrendet követi, nagyon elenyésző számban veszi igénybe a vasutat. Az a népies mondás, hogy a tyúkokkal megy aludni valaki, azt jelenti, hogy az illető a legegyszerűbb s így legtermészetesebb életrendet követi. Az emberiség nagy része dacára minden gáz- és villanyvilágításnak, bizony a tyúkokkal megy aludni. A mesterséges eszközök ugyan eredményeztek már némi eltérést, de a tyúkokkal való párhuzam még fennáll. Az ember sem volt soha éjjeli ragadozó. A tyúk nyáron este 8 óráig is fenn van s reggel 4 órakor már élénk a baromfiudvar. Télen pedig már 4 órakor lepihen s reggel 8 óráig alszik. A falusi nép, mely a természetes hajlamot ösfoglalkozása következtében leglisztábban megőrizte, majdnem u. e. életrendet követi. A városi lakosság esetleges eltérő életrendje nem válik természetté, mert ahoz évtízezredek kellene, tehát nem is maradhat megbosszúlatlanul.

Tehát vegyük a nagy átlagot. Télen a gyermek 8 órakor kezd ébredni. Ha hamarabb keltik fel, mondjuk 7, illetve $7\frac{1}{2}$ órakor, szervezete nincs kielégítve, az erőszakos beavatkozást megsínyli. Hogy az iskolai munka eredményes végzésére milyen befolyással van a merev 8 órai kezdet az egyes évszakokban, arról a már lapunk X. évfolyamának 23. számában említett pszichofizikai kísérletek nyújtanak pontosabb felvilágosítást. Ily, vagy ehhez hasonló kísérleteket kell az egyes évszakokban megismételni. Az általam végzett kísérletek szerint a szellemi munkabírás vonala télen jóval alacsonyabban kezdődik, mint ősszel és tavasszal, legmagasabb pontja kb. összeesik időben és délután az őszi-tavaszinál rohamosabb a sülyedés. Nyáron pedig maga-

sabban kezdődik, a 3. órában éri el legmagasabb pontját, aztán folytonosan esik.

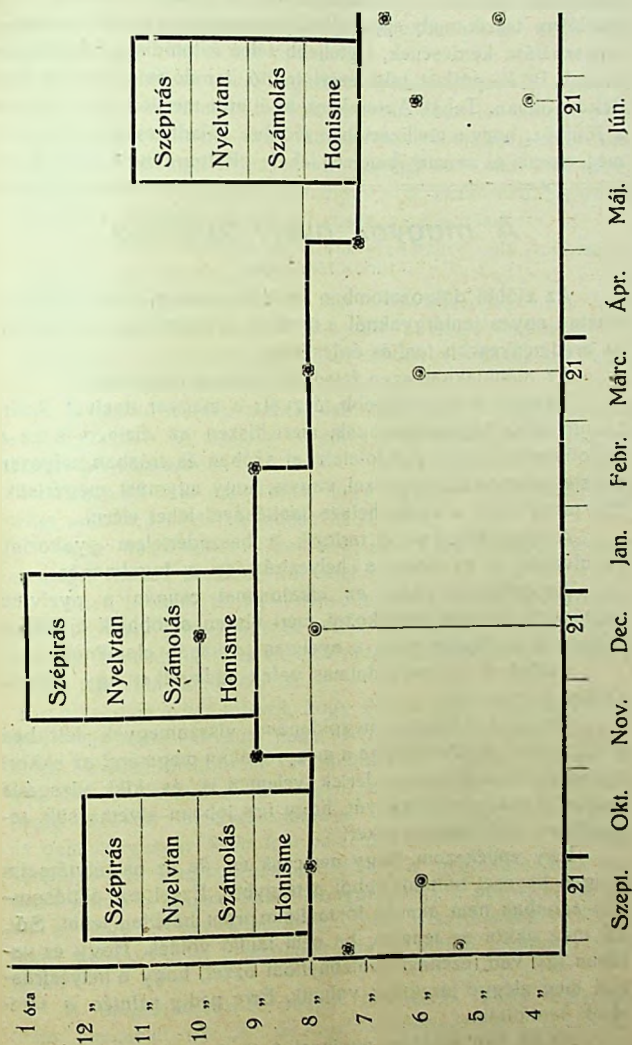
Ez azzal magyarázható, hogy télen 8 órakor még nem jelentkezik az a teljes szellemi éberség, mely kielégítő alvás után kb. 2 óra múltán áll be. Lám! Az a 8 óra nagyon jól van kiszámítva, de csak őszi és tavaszi napéjegyenlőség idejére. Nyáron pedig, főképp falun, 4 órakor felébred a gyermek. 6 órára teljes szellemi energiája birtokában szívesen menne iskolába, de a kaput zárva találván, valami másba kezd, legtöbbször haszontalanságba, mert addig már úgy sem érdemes semmi fontosabb dologba fogni, a duzzadó energia pedig foglalkoztatást kíván. Mire eljön a 8 óra, már kettőt elpazarolt. Vagy, ami az iskolai munkabírásra még károsabb, 2—3 órányi súlyos testi munkát végezett.

Világos ezekből, hogy a napkelte nem indifferens a tanulók szellemi munkateljesítménye szempontjából s az állandó 8 órai kezdet egyike ama fikcióknak, melyeknek kiküszöbölése a haladás érdekében s „A jónál jobb a jobb” jelszó értelmében nagyon aktuális. Nem lehetne a simulékony váмок mintájára bevezetni a simulékony tanítási kezdeteket?

Ennek 100%-os megvalósítása abból állana, hogy a tanítás kezdete 2 óras időpárhuzammal haladna a napfelkeltével. Tehát az egész órarend a maga órás vagy félórás beosztásaival naponta lejjebb, illetve feljebb csúszna az idővonalon. Minden írott órarendhez oly részletes grafikon kellene, melynél a függőleges tengelyen a 4 és 10 óra közti 480 perc van felmérve, a vízszintesen pedig a tanév 300 napja. Azonban a természetelhez való ily maradéktalan visszatérés ez esetben ép oly megoldhatatlan technikai nehézség lenne, mint az abszolút tisztahangolású zongora, melynél a virtuóznak kb. 600 billentyű között kellene megbolondúlnia. Vagy, amilyen bonyadalmat okozna a csillagászati idő pontos betartása minden községben. Mint, ahogy a földet 24 zónára osztjuk fel, melyeken belül az órák egyformán járnak, úgy a tanévet is periódusokra lehet osztani, melyeken belül a kezdet stabil lenne. De az összes évszakokban betartani a 8 órai kezdetet ép oly észszerűtlen, mint volna az, ha az egész földet az egyöntetűség kedvéért egy időzónába osztanák be. A tanítás napi kezdeteinek 300 változtatása helyett gyakorlatilag megközelítően megfelel 4 periódus: őszi, téli, tavaszi és nyári. Vagyis, mivel a 8 óra az őszi és tavaszi nappaloknak

teljesen megfelel, volna még egy téli és egy nyári beosztás. A 4 órás eltérést is ennek megfelelően letemperálnók kettőre, úgy, hogy télen a tanítás 9, nyáron pedig 7 órakor kezdődnek. Megjegyzem, hogy az idő racionális kihasználásának érdekében a téli periódust lehetőleg szűkre, a nyárit pedig tágira kellene szabni. Az ilyen beosztást a következő grafikus ábra szemlélteti, melynél az órák függőlegesen, a hónapok vízszintesen vannak felmérve. A napkelte görbéje az alsó pontozott vonal, a 100%-os alkalmazkodó kezdet görbéje a felső szakgatott vonal, a középső folytonos vonal pedig a gyakorlati beosztás görbéje. Mivel az összefüggő 2 párhuzamos hullámvonal kinyomtatása nyomdai nehézségekbe ütközik, kérem lapunk olvasóit, hogy azt a feltüntetett pontok összekötése által maguk vonják meg.

A 8 órás kezdet merevségét próbálták ugyan már enyhíteni régebben is a tanügyi hatóságok, de csak esetleges intézkedésekkel és csak a téli évszakra. A nyári 7 órás kezdetet is kipróbálták már egyes falusi tanítók, kik belátták ennek ésszerű, természetes voltát és előnyeit és nem voltak annyira szem előtt, hogy meg ne merték volna tenni felsőbb intézkedés nélkül is, habár rövid időre kísérletkép is, mit helyesnek ismertek fel. Legutóbb 1926/27 telén a mi tanügyi hatóságainktól is napvilágot látott egy rendelet, mely szerint $\frac{1}{2}$ 9-kor kezdődött a tanítás, de az egész órarend nem tolódott el félórával, hanem 12-ig, illetve 1-ig az órák közti szünetek csökkentésével és az órák 5 perces rövidítésével be lett e félóra hozva. A következő teleken nem újították meg e rendeletet, állítólag azon indokból, hogy nem vált be. De, hogy milyen szempontból nem vált be, a felől teljes kétségben vagyunk. Tán a gyermekek már 8 órakor megostromolták az iskolák kapuit, hogy ők nem várnak $\frac{1}{2}$ 9-ig? Vagy az 5 perccel rövidebb tanórákon nem lehetett az anyagot elvégezni úgy, mint azelőtt? Vagy a kisebb szünetek következtében nagyobb lett a gyermekhalandóság? Vagy a tanítóság visszaélt a helyzettel és úgy kitarotta a szüneteket, mint azelőtt? Tudunkkal semmiféle konkrét megfigyelést nem végeztek e kérdések egyikében sem s így konkrét indoka sem lehet. Esetleges intézkedés volt ez is, mint sok más elődje s mit nem tartottak érdemesnek megújítani. Pedig a népiskola fejlődése megkívánja, hogy végre a természet rendjének, tehát a gyermekek lélektanának is tekintetbe vételével elvszerűen és rendszeresen megállapíttassék az évszakok szerint való tanítási kezdet. Nincs szükség ehez

precisiense szünet- és órakurtításokra, ha a napi tanórákat mind délelőttre teszik, mely egyedüli helyes megoldása az idő racionális kihasználása kérdésének, legfeljebb télen kitolódik a délelőtt egy órával. Bö kárpótlást talál ezért tanító, tanuló és szülő a szabad délutánokban. Tehát Anteusként, ki új erőt merített ha visszatért a földhöz, hogy a civilizációban előbbre haladhassunk, amennyi-még muszáj és amennyiben még lehet: „Retournons à la nature!”

A magyar nyelv tanítása.

Irta: Tóth Imre.

Az előbbi dolgozatomban említést tettem, hogy miként lehetne egyes tantárgyaknál a tanítási anyagot leegyszerűsíteni az eredményesebb tanítás érdekében.

Az alábbiakban ezen feladatot óhajtom megoldani.

Veszem a legfontosabb tárgyat: a magyar nyelvet. Azért tartom ezt a legfontosabbnak, mert hiszen az életben is az a legfontosabb, hogy gondolatainkat szóban és írásban helyesen és értelmesen ki tudjuk fejezni, vagyis, hogy egymást megértsük. Ezt pedig csak a nyelv helyes tanításával lehet elérni.

A nyelv tanításához tartozik a beszédértelem gyakorlata, az olvasás, a nyelvtan a helyesírás és a fogalmazás.

Az említettek közül ez alkalommal csupán a nyelvtan tanításával akarok foglalkozni, mert hiszen a többiek tulajdonképpen a gyakorlásra és a nyelvtan tanításán alapulnak.

Különbben is hosszadalmas volna midegyiket egy dolgozatban letárgyalni.

Mielőtt e feladatot megoldanám, visszamegyek lélekben a rég elmúlt gyermekkorba s megpróbálom megmérni az akkori nyelvtani tudományomat. Jertek velem ti is és kiki vizsgálja meg az ő akkori tudományát, hogy így jobban kivethessük tanulóinkra a követelményeket!

Úgy emlékezem, hogy nemcsak én, de az osztálytársaim is igen keveset tudunk ebből a tárgyból. Ezzel az állításommal azóban nem akarok jó tanítóim iránt hálatlan lenni. Sőt, ezt még akkor se tenném, ha nem tanító volnék. Hogy ez valóban így van, ezennel bebizonyítom azzal, hogy a helyesírásban meg eléggé járatosak voltunk. Erre pedig szintén a tanítóink tanítottak.

Mi az oka tehát az egyiknek is, másiknak is?

Valószínű, hogy az elsőtől az az ok, ami a mostani tanítási-sunknál. Többet tanítottunk eddig a nyelvtanból és talán nem egészen úgy, mint kellett volna.

Az utóbbinál pedig tanítóink ügyesen jártak el, sokat és helyesen gyakoroltatták velünk az írást, ezért lett eredményes.

Emlékezem arra, hogy később is, amikor még nem tudtam tökéletességgel helyesen írni, ha egy nehezebb szót kellett leírnom, előbb kétféleképpen leírtam s a szememre bíztam a választást. Nagyon ritkán volt rossz a választása.

Mindéz a folytonos gyakorlás eredménye volt. Azt hiszem, mások is így voltak ezzel.

Az elmondottakból most már a következtetés nem lehet más, mint az, hogy sokkal fontosabb a nyelv tanításánál a gyakorlás, mint a nyelvtan száraz, elvont s nagyon sok esetben nem is igaz szabályokkal való tanítása.

Jómagam is meg merem mondani, hogy a nyelvtannak szabályokkal való tanítása — pláne kellő gyakorlatás nélkül — hiábavaló időpazarlás.

Vannak, akik azt állítják, hogy a beszédet és az írást meg lehet tanulni a nyelvtan tudása nélkül is.

Igaz, hogy vannak emberek, akik nem tanultak nyelvtant és mégis tudnak beszélni, írni valahogyan.

Azok beszéde azonban nem zengzetes, azok frása azonban rejtvény, mely megkívánja az olvasó nagyfokú értelmességét. Hogy a beszédünk és az frásunk tudatos legyen, igenis szükség van a nyelvtan tanítására is.

Ezekután tehát rátérek, hogy miként kell leegyszerűsíteni a nyelvtan tanítási anyagát, hogy az eredmény kielégítőbb legyen. Ezzel aztán megoldom a magamnak feladott leckét. A nyelvtan tanításánál el kell hagyni a szabályokat, különösen pedig azokat, amelyek minden baj nélkül mellőzhetők és nem is igazak. Miért kell például a névelőt és a névutót szabályokkal meghatározni? Ezek a meghatározások sok esetben nem is igazak. Nem bizonyos, hogy a név elől névelő áll s hogy a név után névutó. Más beszédrészek is állnak igen sokszor, tehát a meghatározás az utóbbi esetekben nem igaz.

A meghatározásnál sokkal fontosabb, hogy helyesen tudja használni az „a” és „az” névelőket és a névutókat helyesen tudja leírni. Ezekre pedig nem szabályokkal, hanem

gyakorlathalással lehet megtanítani a gyermeket

Néha azonban nem kerülhetjük el a meghatározást. Ilyen esetekben sem szabad a szabályt beemléztetni, hanem arra kell törekedni, hogy a gyermek maga vonja le a szabályt és a saját szavaival mondja azt el. A szabályok mellőzéseivel már könnyítünk a nyelvtan tanításán és mégis több eredményt érünk el, mert a belanulásra szánt időt felhasználhatjuk a gyakorlásra.

Az eredményesebb tanítás érdekében a tanítási anyagból ki kell hagyni azokat, amelyek a gyermek értelmét felülmúlják. Elemi népiskolákban nem kell tanítani főnévi, melléknévi és határozói igeneveket. Ezek tanítása nem elemi iskolába való.

Törlendő — mint fölösleges dolog — az egyes beszéd részek fajainak a tanítása. Nem szükséges, hogy a gyermek tudja a cselekvésszó fajait: cselekvő, szenvedő, visszaható, művelető, stb. A fontos az, hogy megismerje a cselekvésszót.

Nem szükséges az sem, hogy a számnév fajait tudja.

Főszámnév, sorszámnév, szorzó és osztószámnév tudása nem fontos. Sokkal fontosabb pld., hogy le tudja írni: kétszer és nem kéccer.

Végzetes tévedés a gyermekkel holmi alárendelt és mellérendelt viszonyt tanítani a beszédrészeknél. Ehelyett tanítsunk, helyesebben mondvá irassunk összetett főneveket, összetett mellékneveket és összetett igéket. (Az elnevezés azonban ne főnév, melléknév és ige legyen, mert ezen elnevezések nem helyesek. Erről majd alantabb szövegek)

Ugyancsak fölösleges a határozószó tanítása. Ez még a gymnáziumi tanulóknak is nehéz feladat. Megelégedhetünk azzal, ha a gyermek mint mondatrészt (határozói) megismeri e szavakat. A névmások tanításánál főképpen csak a személyes névmások megismerése fontos, amennyiben ezek a cselekvésszó tanításánál szükségesek. Mellőzendő azonban holmi magára-visszatérő s egyéb névmások tanítása, mert hiszen ezeknek tudását a gyermek úgyis mellőzi.

A kötőszó az összetett mondatoknál helyesirásai szempontból fontos, tehát ok tárgyalandó.

Bizonyossággal merem állítani, hogy a nyelvtan tanításánál legnagyobb gondot ad a főnév, a melléknév és az ige tanítása. Miért olyan nehéz ezeknek a tanítása? Azért, mert nem helyes és nem is jó az elnevezésük. Sokkal helyesebbnek

tartom a főnév helyett a „név“ elnevezést. Ember, ez valakinek a neve, tehát név. Cica, valaminek a neve, tehát név. Golyó, valaminek a neve, tehát név. Miért kell ezeknek főnév nevet adni, mikor ezek valóságos nevek? Még helyesírási szempontból se fontos a „főnév“ elnevezés. Itt csupán a tulajdonnév írásra kell gondot fordítani és gyakorlással megtanítani a helyes leírására.

Ezen rossz (főnév) elnevezésnél még rosszabb elnevezés a „melléknév“ elnevezés. Ezt még magam is alig tudom megérteni, hogy miért nevezik melléknévnek. Az ilyen szó milyenségét fejez ki, tehát milyenségszó. Ezt a gyermek sokkal könnyebben megéri és meg is tanulja.

Legrosszabb pedig az „ige“ elnevezés. Miért ige az, amikor cselekvést fejez ki, azt éppenséggel nem lehet megérteni. Cselekvést fejez ki, tehát cselekvésszó.

Tehát, hogy a három legfontosabb beszédrészt a gyermek megérse és megismerje, kereszteljük a nevéket újra: név, milyenségszó és cselekvésszó igazán hangzó nevekre. Az előbbi nevéket még csak ne is említsük, mert különben összekeverik az összeset!

De, hogy ne vádoljon senkisémmel azzal, hogy ezen elnevezésekkel a nyelvudomány ellen lázadok, megmondom, hogy ezt csupán a könnyítés okáért teszem. Azzal aztán nem törődöm, hogy a magasabb iskolákban tudományosabban nevezik ezen beszédrészeket.

A beszédrészek leírágyalása után a mondatrészek tanításáról óhajtok valami keveset szólni. Ezek tanítása már könnyebb, mint az előbbieké. Valóban azonban csak akkor lesz igazán könnyű, ha a felesleges dolgokat itt is elhagyjuk.

Semmi szükség sincs, tehát nem is kell tanítani az egyes határozók válfajait. Így nem kell tanítani állapot-, — eredet és eredmény — vagy réglesebben mondva; véghatározót. Az elsőt joggal nevezhetném beteghatározónak is, mert, ahol hallottam róla beszélni, mindenütt ezt a példát mondták: Betegségben sinylődik.

Az utolsó pedig valóban a tudás végéi jeleni, mert semmiféle szempontból sincs szükség a tudásra.

Elég, ha a gyermek ismeri a mód- és a helyhatározót, mint főfajokat.

A képzehatározók tanítása az elemi iskolában valóságos

képtelenség, tehát teljesen mellőzendő.

A mondatrészek tanításánál, ha már leegyszerűsítettük, csupán a „tárgy” tanítása okoz nehézséget, mert ennek a megértése valóban nehéz. A hajó emberi hord a hátán. Bizony a gyermek nehezen tudja azt megérteni, hogy itt az „emberi” a tárgy, holott ez a valóságban személy.

Ezt a mondatrészt azonban mégis meg kell tanítani, mert a nyelvtan tanításánál a tárgyas ragozás szempontjából elengedhetetlen. Leghelyesebben úgy járhatunk el ennek a tanításánál, hogy a tárgyas ragozás tanításánál a cselekvésszóval együtt mondattuk s így a folytonos gyakorlással tanulóink majd megtanulják.

A mondatrészek megtanulása után is még elég nehéz dolog az összetett mondatok tanítása.

A magasabb osztályokban azonban már a gyermeknek az értelme is nagyobb, tehát lehet tőle kívánni, hogy az összetett mondatokat megismerje.

Nem szabad azonban itt sem túlságos követelésekkel előállni, mert bizony a nagyobb gyermek is nehezen tud pld. egy jelzői mellékmondatot alkotni. De ezek tanításánál nem is ez a legfontosabb, mert hiszen sokszor a mellékmondat beolvasztásánál, vagy a mondatrész mellékmondatiá alakításánál olyan furcsaságok jönnek elő, hogy ezek a nyelvtudomány-nak valósággal kárára vannak. Az összetett mondatok tanítása is csak a helyesírás és a helyes beszéd szempontjából kívánatos, de nem holmi taglatás, vagy elemzéséből.

Az én leckém megoldása után (legalábbis iparkodtam megoldani) szerelném, ha mások meg az én leckét oldanák meg, amelyet én adok fel. Ez pedig így szólna: Próbáljunk meg az összes tárgyak anyagát leegyszerűsíteni az eredményesebb tanítás érdekében. Aki a föloldott leckét megoldja, nagy örömben részesül, mert a tanítványai mindent könnyen és jól megtanulnak.

Egyesületünk tagjai elegánsan és jutányosan öltözködnek, ha **KOPRDÁNÁL**
LÉVÁN, Stefanik-u. 14. — csináltatják ruháikat.

Angol és belföldi szövetkülönlegességekben nagy raktár.
Jó anyagból kellemes a ruha és tartós. — Jó ruhát öröm viselni!
Hosszú és rövid városi bوندák jutányos áron. Pontos és figyelmes kiszolgálás

EGYESÜLETI ÉLET.

Manifesztációs közgyűlés. Az országos szlovák tanítóegyesület (Z. U. S.) átiratot intézett egyesületünk vezetőségéhez, mely szerint a Z. U. S. f. évi március 8.-án Nové Mesto n Váhom-ban (Vágúhelyen) manifesztációs közgyűlést tart, amelyre meghívja Szlovenszko összes tanítóegyesületeinek kiküldöttéit. A gyűlésnek két főtárgya van. Az egyik a tanítók katonai szolgálati idejének beszámítása a tanítói szolgálati időbe, a másik pedig a slovenská výhoda követelése mindazon tanítók részére jellegre való tekintet nélkül, akik köztársaságunk tanügyének konszolidációjában résztvettek. Egyesületünk a Z. U. S. akciójába bele fog kapcsolódni és elküldi kiküldöttéit a manifesztációs közgyűlésre. A gyűlés lefolyásáról, határozatairól s a további fejleményekről annak idején referálunk.

A Hanza Szövetkezeti Áruközpont pályázatára újból felhívjuk kartársaink figyelmét. A Hanza, Galánta pályázatot hirdel a következő című pályamunka megírására: „*A tanító iskolán kívüli kulturális és gazdasági hivatása, különös tekintettel a szövetkezeti életre*“. Pályadíjak: I. díj 500 Kč, II. díj 300 Kč, III. díj 200 Kč. Pályázhatnak egyesületünk tagjai. A pályamunkák beküldésének határideje 1931. március 15. Cím Hanza, Galánta. A pályázó neve zárt borítékban csatolandó. A pályadíjat nyert munkák terjesztése és közlési joga a Hanzát illeti.

DALÁRDA.

Az Orsz. Magyar Tanító Dalárda hivatalos közleményei

Erőt merítettem és a régi hitem a magyar tanítóság fajszeretetébe, vallásos érzésébe, egyet akarásába vetett hitem megerősödött bennem a Csallóközt és Mátyusföldjét járva.

Az a lelkesedés, amivel az ottani tanítóság a Dalárdát fogadta, az a magyar dal szeretetén keresztül megnyilvánuló, minden csökevénytől mentes, becsületes fajszeretet, megnyugtathatja a rémlátókat, lecsendesítheti a hiszterikusan vádat visongókat és meakulpázára ösztönözheti a magyar tanítóság fajszeretében kétkedőket éppugy, mint az irrendentát kiáltókat.

A központi gyűlés impozáns, egyöntetű állásfoglalása a vallásos alapon álló oktatás mellett pedig minden eddigi, leg-

többször tanító-ellenszenvtől fűtött egyének e tárgyban indította vitát lezár és nevetségesen rosszakaratú rugkapálódzássá deg-radál.

Nyugodt, méltóságteljes lefolyása a gyűlésnek világosan mutatja, hogy súlyosabb ellentétek a magyar tanítóság társadalmában nincsenek s a meglévők kellő jóakarattal, a személyes érdekek kikapcsolásával, újabb — bárhonnan jövő! — szétugrasztási avagy összeugrasztási, netalán megfélemlítési kísérleteknek nyugodt és világos visszautasításával teljesen kiküszöbölhetők.

Mikor mindezeket csendes szemlélődéseim eredményeként megállapítom, megállapíthatom azt is, hogy becsületesen megharcolt tiz esztendejére Egyesületünk és az abban tömörtüli tanítóság büszkén, megelégedetten tekinthet vissza és remélve remélheti, hogy az elkövetkező esztendők meghozzák minden igaz vágyaik valóra válását.

Istenünkön és rajtunk mulik, hogy úgy legyen. És legyen úgy!!

A Csallóközben láthattam aztán azt is, hogy milyen tudatlan, tájékozatlan valaki vagyok én a tanítók, a szlovenszkói magyar tanítók népes társadalmában. Ott kísérte meg valaki megmutatni, hogy kitől lettünk és én majdhogy azt is meg nem láttam, hogy mivé leszünk, ha attól lettünk, akitől mondják — azaz, hogy ő mondja —, hogy vagyunk. Mit tudtam én eddig erről! (Különben sem foglalkozom származástannal.)

Hát tudhattam én például arról, hogy nekem meg társaimnak, akik a mult esztendőben Léván ott voltunk, Dalárdánk megalapításához majdnemhogy semmi közünk?

Mert, hogy mi énekellünk, hogy mi mondtuk ki a megalakulást és már ezt megelőzőleg türelmetlenül vártuk a napot, amelyen a boldogító igent kimondhatjuk, hogy szívünk-lelkünk minden melegével, erejével, lelkesedésével ennek a célnak szolgálatába szegődünk, az, ha nem is semmi, de nem is sokkal több, mert az écesz, az é-cesz fontos bábám! . . . Azt pedig nem te adtad, se én, hanem te is csak úgy kaptad! Úgy bizony! Akár tetszik, akár nem!

(Itt kuncognom kell, mert az villant az eszembe, hogy legközelebb, ha megdicsérem Feri barátom kis fiát és barátom szokásához híven kidüllesztett mellel feleli, hogy hát: „Hja, barátom, ez vagyok én!” úgy vágom kupán, mint a pinty, mert

nem is egyszer hallottam, amikor mondta a nagymama: Ferikém, nem gondolod, hogy hiányzik a lakásból egy icipici kis-emberke? Mi köze neki ezeketán egyáltalában a gyerekekhez?! Mi? Az éceszen van a hangsúly, az pedig a nagymamámé...)

Most pedig, hogy kikuncogtam magamat, kérdem: Mit gondoltok kedves tanító testvéreim Ti, akik nem jártatok velünk széles ez országot, hogy ki adta az éceszt? No ki?! A nagymama... Nem, nem a nagymama! Hogy mondjam én?

Azt már nem! Aki ilyen milyenmiket meg akar tudni, jöjjen velünk hegyen, völgyön, sikon, Kis-Dunán, Feketevizen át...

— y —

A Csehszlovákiai Magyar Dalosszövetség ügyvezető alelnöke a következő levelet intézte Kovács Alajoshoz, egyesületünk elnökéhez, melyet, mivel teljesen közérdekű, alább egészében közlünk.

„Mélyen tisztelt Elnök Úr! Mindenek előtt gratulálok a Tanítói Dalárda sikeres működéséhez és igazán nagy örömiünkre szolgál, hogy a derék magyar tanítóság is soraink közé áll és segít a magyar dal terjesztésében.

Arra kérem a magyar tanítóságot és elsősorban a Tanító Dalárda minden egyes nagyrabecsült tagját, hogy odahaza, falujukban alakítsanak dalárdákat, kedveltessék meg a magyar néppel a karéneket. Igyekezzenek odahatni, hogy a már meglévő dalárdák lépjenek be a Dalosszövetségbe tagokul, legyen az akár egyházi énekkar, akár valamely egyesületnek az énekkara, munkás énekkar, egyszóval minden olyan dalárda, amely a magyar dalt kultiválja, illetve magyarul énekel. Új dalárdák alakításánál forduljanak bizalommal hozzám és én mindenben támogatásukra leszek, kellő utmutatással szolgállok, új egyesületek alakításánál ellátom őket alapszabályokkal, jegyzőkönyv mintákkal, megadom a pontos utmutatást, hogy és mint kell ezeket megalakítani. A karmesterek részére tervbe van véve, illetve már össze is van állítva útmutatás kiadása, csak a kinyomatás van hátra. Ellátom őket kottaanyaggal is, megfelelő könnyű dalok betanítására.

Lehet, hogy már e nyár folyamán karmesteri tanfolyamokat fogunk tartani. A legtöbbet pedig a dalosversenyektől várunk, mert az ilyen mérközéseknél tanulnak legtöbbet mind a karmesterek, mind az egedy dalárdák. Ennek a programnak a keresztülvitele attól

függ, hogy az anyagi eszközöket milyen mértékben fog sikerülni előteremteni. Ezt részben személyes gyűjtés útján, részben a tagdíjaktól várom és éppen azért fontos, hogy a Dalosszövetségnek minél több tagja legyen.

Nagyon kérem tehát Elnök urat méltóztassék mindezekre a körülményekre felhívni a magyar tanítóság figyelmét, kérni és buzdítani őket munkára, mert hiszen erre a munkára legalkalmasabb a tanítóság, amelynek minden egyes tagja képzett zenész és ott él a falvakban, közvetlen érintkezve a magyar néppel.

A Tanítói Dalárdának még sok sok sikert kívánva maradtam dalostestvéri üdvözléssel: *Dr. Bicsovszky Kázmér* s. k. ügyvezető alelnök.

Amidőn közöljük kartársainkkal a Dalosszövetség átiratát, egyben felhívjuk figyelmüket az abban foglaltatnak a lehetőség szerinti teljesítésére. Minden megkeresés a fentjelzett szövetségi ügyvezető alelnökhöz intézendő, Bratislava, Köztársaságtér 14. IV. emelet.

Az Orsz. Magyar Tanítói Dalárda estjén Galántán az alábbiak neveit sikerült mint felülfizetőket a nemes cél javára feljegyezni, kiknek ezúton mondunk ismételt köszönetet. Nagy Ferenc 70 Kc. Porubszky Aladár 40, Dr. Kuthy Géza 50, Dr. Kuffner Raul 60, Kuffner János 50, Dr. Sch. I. 25, Pintér Sándor 35, Nádszegi tantest. 40, Eisler és Sáöld tisztikara 100, Budovič Román 35, Ritter Ferenc 50, Krisztinusz Lajos 20, Tátos Lajos 25, Valacsay Julia 25, Horváth Imre 15, Kocsis Árpád 20, Kovács Ferenc 20, Árendás József 10, Telkes Mihály 10, Somogyi Aladár 20, Varga István 40, Hrotkó Sándor 10, Vizváry Vilmos 15, Jónás Ferenc 20, Bartha Kálmán 30, Banai Tóth Pál 10, Zachara Pál 35, Osvald Lajos 10, Vásárhelyi Károly 10, Varga Izidor 10, Lechner Béla 35, Bauer Ferenc 20, Janisch Alajos 20, Kajos N. 50, Pónya N. 10, Kozma N. 35, Kral N. 30 Martonné 20, Cservenka Fáni 35, Keppert Gyula 15, Józsa Ferenc 15, Andrejkovics B. 20, Veisz Béla 40, Tátos Frigyes 20, Horváth Alajos 30, Holop József 30, Hüttner József 35, Orosz Zoltán 10, Csambal N. 35, Kovács Jenő 10, Letocha József 15, Dudás József 35, Balay Gyula 20, Lóry Tibor 10, Uhlarik Sándor 30, Komlóssy Árpád 20, Markó Mária 25, Marsall Péter 15, Janicsek V. 10,

Ágh József 20, Androvics Károly 10, Kuzma D. 40, Politzer N. 10, Adler Árpád 35, Guttmann N. 15, Neuvirtné 20, Berényi Gyula 42, Rózsa Illés 20, Huszár Ferenc 30, Ruzicska Sándor 40, Kajos Sándorné 20 éskorona és még számos kisebb tétel.

A dalárda nyári programja. A dalárda legutóbbi, Galántán megtartott értekezletén, Heckmann István karnagy javaslatára megállapította a nyári hangverseny-körút programját. A terv a következő: Gyülekezés augusztus 3.-án Losoncon, egyheti tanulás (ill. összpróba) után, aug. 11.-én ugyanott hangverseny, 12.-én Rimaszombalban, 13.-án Tornalján, 15.-én Rozsnyón és 16.-án Kassán.

A dalárda jelvénye. A dalárda fölkérte és megbízta Ivány Ferenc festőművész — dalostestvért — egy jelvény tervezet megrajzolására, amely kifejezője legyen a dalárda és a dal eszméjének.

Új tag. Hideghéty Antal, somorjai kartársunk tagul jelentkezett a Sz. O. M. T. Dalárdába.

K Ü L Ö N F É L É K .

Masaryk elnök jubileumi ajándéka magyar kulturális célra. Köztársaságunk elnöke a napokban beváltotta régebben tett ígéretét és az ország jubileumi ajándékából egy milliót adományozott egy magyar tudományos és művészeti társaság megalapozására. Azt akarja, hogy mindazok, akik köztársaságunk életkérdéseinek tudományos vizsgálatával és életszükségleteinek művészi kielégítésével foglalkoznak, megtalálják azt a környezetet, melyben zava talaul dolgozhatnak. Alkotó és teremtő munkára akarja képesíteni elszórtan és támogatás nélkül küzködő tudósainkat és művészeinket. Adománya bizonyossága annak, hogy államának minden népét egyformán szereti, mindgyöknek a boldogulását elő akarja mozdítani.

Juttatott köztársaságunk minden népének, hogy vagy tudományos vagy művészi vagy egészségügyi vagy történelmi problémáik megoldásában segítsen nekik és rólunk sem feledkezett meg, hanem az egy millióval valóban megvetette tudományos és művészi életünk alapjait.

Hogy mit fogunk kezdeni az ajándékkal? Becsületes munkára fogjuk felhasználni, hogy abból ne csak néhány ki állasztotttak legyen erkölcsi vagy anyagi haszna munkáának egyenértékűként, hanem jelentse a magyar népnek boldogulását, jelentse, hogy a falvakon gazdasági jólét, egészség dolgában rend legyen, művelődés terén minél tökéletesebb legyen a világosság, az erkölcsösség. 12 év mulasztását kell jóvátennünk, terméketlen politizálás helyett alkotni, teremteni, biztosítani néplünk minden fiának teljes egyenértékűségét szomszédainkkal szemben. Hiszünk, hogy gondviselőszzerűen jött számunkra

az ajándék, hisszük, hogy józanul fogjuk felhasználni tudni és ábrándréspek kergetése helyett a való élet részére fogjuk a segítséget igénybe venni.

(Dr. Szerényi Ferdinánd, a podkarp. ruszi magyar tanítóegyesület elnökének cikkéből.)

A köbülküti Szülők Egyesületének II. közgyűlése

f. hó 8-án tartott meg, mintegy ötven szülő részvételével, amelyet a r. k. tantestület jelenlétében és vezetésével már a választott elnök Gedai Pál vasuti munkás nyitott meg. Beszédében a szülői ház és az iskola közötti bensőségebb kapcsolat szükségességéről szólt, amelyre különböző szemzőből vetett világosságot. Ezután Stampay igazgató-tanító vette át a szót s beszélt a gyermekek egyéniségének, testi lelki állapotának megismeréséről és mérlegeléséről. Ezek kiinduló pontját képezik a nevelésnek és a tanításnak is Fontos követelmény, hogy a tanító ismerje meg minden gyermek szülőit, környezetét és viszonyait. De mivel ez a lehetetlenséggel határos, azért a Sz. E. van bivatva arra, hogy ezt a legszükségesebb paedagógiai kivánalmat pótolja.

A Szülők Egyesülete révén elég alkalmunk nyílik beláttatni a szülőkkel, hogy igazságtalanok volnánk, ha minden hibáért a gyermeknek tonnék felelősség, holott jöllehet nem ő, hanem környezete, viszonyai, vagy talán maguk a szülők okai iskolamulasztásának, hanyagságának, vagy rossz véletlenének. Miért is a hibát a baj gyökerénél lesz alkalmunk orvosolni.

A tanítónak föltétlen szüksége van a szülők bizalmára, amely nélkül a legjobb tudása és legnagyobb szorgalma mellett is meddő munkát végez. Mert amit a tanító fáradsággal felépít, azt a szülő egyetlen szóval leronthatja; vagy ellenkezéleg egy szóval megzilárdíthatja.

Majd az iskolázatás fontosságáról szólt, amely oly nagy jelentőségű, hogy úgyszólván az embernek földi boldogulása, mennyei üdve függ tőle.

Ezután a legfontosabb paedagógiai kivánalmakat 10 pontba foglalva a szülők elé tárta, amelyeket kellő eszmecsere útján megvitattak s bennük határozatokat hoztak.

Iskolai színelőadás. Az oroszai küza. népiskola tanulói Hagara Béla igazgató vezetése mellett t. é. febr. 8-án az iskola tornében egyfolyvónas színdarabokat adtak elő. Előadták A virág és lopkotánc, Javíthatatlanok, Torkos Micike és a tündérek, Vendégvárás, Gőrbeszájú család című színdarabokat. A darabokban előforduló zenét is a tanulók szolgáltatták. Másnap gyermekjátékokkal, táncal és tea oszonnával egybekötött gyermekdelutánt rendeztek. A jüvedelmet az ifj. könyvtár gyarapítására fordítják.

A testnevelés Magyarországon. Ez év január 21-én tartotta a budapesti cserkészkerület tizéves jubiláris közgyűlését, mely magában foglal 500 cserkészisztot és 7000 cserkészt. Magyarország közoktatásügyi minisztere tervbe vette egy testnevelési üsztündij létesítését olyképpen, hogy 10. szegény és a sportban kiváló főiskolák kapna évi 1400 pengőt (kb. 8400 Kt). Az üsztündijasoknak föl kell mutatniok bizonyos előhaladást az olympiai sportágakban, amatőröknek kell lenniük és igazolniok kell, hogy a testnevelés törényes követelményeinek eleget tettek. A heterjesztett kérvények alapján a kultuszminiszter engedélyezi a stipendiumot, mindig egy évre, ami azonban megismetlődhetik a kérvényező tanulmányainak befejezéséig, legtovább azonban a 26 életév betöltéséig. Az országos testnevelési tanács a sportban kiváló ifjakat külföldi mintára érmekkel fogja kitüntetni.

Megfosszabították a jugoszláviai iskolák karácsonyi szünetjét. Maximovics Bozso, Jugoszlávia közoktatásügyi miniszter karácsony előtt távirati körrendeletet intézett az ország minden elemi, polgári és középfokosiskolájához, s ebben utasította az igazgatókat, hogy a délszláv lelki egység fokozatosabb kiépítése céljából a karácsonyi szünet új formán december 23-tól január 15-ig adják ki. Eddig ugyanis az volt a szokás, hogy külön ünnepeket és vakációztak a görögkeleti vallású és külön minden egyéb vallásfelekezeti tanulókat. Előbb tiznap szünetre mentek a katolikusok és protestánsok december 23-án, s mikor ezek január 3-án visszaérkeztek, akkor vonultak ki ünnepeit a görögkeletiek és velük együtt szünetet kaptak a mohamedánok és zsidók is. Ez a különvakációzás természetesen, nemcsak iskolai, de politikai szempontból is hátrányos volt. A kormány a keleti egyházat igyekezett hát a naptáregyesítésre rávenni, de a patriárka kijelentette, hogy nemcsak a papság, de az egész szerb nép is annyira ragaszkodik az ünnepek régi rendjéhez, hogy sem ő, sem a zsinat, ehhez a kérdéshez hozzá nem mer nyúlni. Így aztán nem maradt más hátra, minthogy akkora szünetet adjanak karácsonyra, mely magába foglalja a katolikusok és keletiek karácsonyi újévi és vízkereszt-i ünnepeit. Jugoszláviában tehát a karácsonyi szünet huszonhárom naphoz áll. Ebben a kérdésben, úgy látszik, a politika játszott a főszerepet.

Szüli értekezlet. A „Szülők Egyesülete” február 19-én a lévai zr. hitk. tanácstermében pedagógiai értekezletet tartott. Erdős Ignác igazgató-tanító „A szülő és tanító”; továbbá: „Hogyan kell a gyermekekkel a tanulást megköveteltetni” címen értekezett. Több fontos javaslat és a tantestület hozzájárulása után az értekezlet véget ért.

Edison 84 éves. A ma élő emberek egyik legnagyobbja, a nagy feltaláló, akinél a villamosság technikájának mai fejlettségét és számtalan közhasznú eredményét küszönhözi az emberiség, f. é. febr. 12-én ünnepelte New-Yorkban 84. születésnapját. A nagy tudós tudvalevőleg már teljesen süket, bár szellemi frissességét nagy kora ellenére is megőrizte. Szívesen fogadta a tudósvilág és az újságírók üdvözlőit és süketesége miatt írásban el is beszélgetett velük, kérdéseikre választ adott. Arra a kérdésre, hogy melyik találmányát szereti legjobban ezt válaszolta: „A gramofon szerzett nekem legtöbb örömet, ezzel vagyok legjobban megelégedve.” Magas kora ellenére folyton dolgozik; jelenleg a gummi színtetikus előállítására vonatkozó eljárását próbálja tökéletesíteni. Hat év óta csupán tejjel táplálkozik.

Palesztrina. Az egyházi zene legnagyobb mesterének élete, alkotásai, működése. A legújabb kivitelben számos hangjegy szemelvényvel és összes műveinek jegyzékével. Kiadta G. Fellerer. 192 o. oldal. Nyolcadrét, kartonkötésben 4 RM. (82 Kt.) Megjelent Fr. Pustet-nél, Regens. urgbn.

Ez a könyv a 16. század művészetére, különösen Palesztrina alkotásaira tereli a közfigyelmet. Palesztrina művei túlkovessé ismertek: az ismertetés csak néhány főművére szorítkozik. Mégkövetésbe talál megértésre műveinek felépítése.

E könyv súlypontja a stílusprobléma és Cantus firmus — kánon — motetta — munkák különféle alakításainak bemutatása és homophon tételek. Egy biográfiai vázlatban bemutatja Palestrina működését; az utolsó szakaszban a legfontosabb stíluskérdések vannak tömörítve. Végül egy pontos jegyzék nyújt áttekintést Palestrina műveiről.

Nemcsak a tudósok, hanem gyakorlati zenészek előtt is nagy jelentőségű a XVI. század művei felépítésének az ismerete. A legtömörebb formában megtalálható ezek talphüve a jelen műben. *Novébrany, Szendrői István karnagy.*

Zeneművek. Toepler Alfréd op. 4 Messe für 3 stm Frauenchor u. Orgel bzw Harmonium (3 szól. női kar, org. v. harm. kísérettel)

Ijju, tehetséges zeneszerző bontogatja hatalmas szárnyait ebben a műben. Toepler a jelenkor egyházi zeneszerzői közül azon kevesek közé tartozik, akik belső kapcsolatot korestek és találtak a mai zenével, a jót és használhatót a saját szolgálatukba állítva.

A mise dallamos és változatos. Fülileges ismétlésekbe nem bucsátkozik. Formái mindig megnyugtatók. Nem bírányoznak belőle hatalmas emelkedések sem. Folségesek a sanctus és benedictus hozsannái. Nehéz intonációk nincsenek benne – a szólamok is a legjobban érvényesülnek. Gondoskodott a szerző arról is, hogy az egyes szólamok megfelelő helyeken kipihenjék magukat. O.g.- illetve harmónium kísérete nem nehéz. Szóval egy igen praktikus mise ott, ahol az igények nem nagyok, ahol már egy kis női kar áll rendelkezésre. Igen ajánlom. Part. ára 22-40 K

Dunkelberg Ottó Resonet in Laudibus. Zehn alle Weinachtslieder für gemischten Chor mit Orgel (12 régi karácsonyi ének, vk orgonával).

Őszinte meleg karácsonyi hangulatot toltakoztak ezek a régi elfelejtett dallamok, melyek a passzai székelyegyház nagy orgonájának westere ültözött uj, kedves köntösbe. Részben a cappella, részben org. kísérettel jelentek meg. Egyik bájosabb a másnál. Sok bántót fogtak szorozni ezek maguknak és elbanguva igazi karácsonyi áhitatot s. éterjeszteni. Könnyű Part. ára. 28 K.

Kiadóhivatali üzenetek.

A. E. Stará Dala, K. J. Csúz, K. E. Kürt, M. E. Udvard, P. F. Csúz, Sz. K. Csúz, Sz. L. K. Szentpéter, Sz. M. Naszvad, V. Á. Pat, Dr. E. M. Éberhard. Tagjaink sorába 1931. I. 1.-i dátummal felvettük, lapukat megindítottuk, zsebnaptárt küldtünk. — J. né W. R., G. J. Rim-Seč, H. V. Šahy, T. J. Bratislava címüket a kívánt módon kijavítottuk. — S. K. Borka, K. E. Kr. Chlumec, T. M. Salamon P. S. Bés, K. E. Eperjes, K. G. Pirukša Címüket a kívánt módon javítottuk. — T. L. Klačany, R. E. Vecsekli. Tagjaink sorába felvettük. — Többeknek. Hozzánk intézett leveleikre az elintézés során részleteesen válaszolunk.

H I R D E T É S E K.

Hirdetmény. Teljesen jó karban lévő (kevésbé használt) két manuálos, pedálos, öt hangsoros (térdiszterrel ellátott) orgona-harmonium eladó. Kisebb tempómozok részére teljesen megfelelő. Érdeklődők forduljanak: Majtényi József nyug. tanító Moldava (Szepsi) z. XX. címre.

Rimaszombatban a Tompa utcán eladó egy *három szobás szép lakás megfelelő melléképületekkel és udvarral.* Érdeklődők forduljanak Csapó Lajos tulajdonoshoz. Rimaszombat, Csillártó-utca 65.

Megvételekre keresek egy jókarban levő harmóniumot. Kenoszay István tan. Köbölkút.

Vetítógépet és képsorozatokat felolvasó szöveggel kölcsön ad
Rašofsky Béla Nitra.

Kérjen erre vonatkozó nyomtatványt.

**A Stampay-féle Énekek és Imák bővítése
megjelent áremelés nélkül!**

29 gyönyörű énekkel, imákkal és **Kis Szi. Terézke** képével most **309** éneket hoz a könyv. Az új énekek Kis Szent Terézke, a Kongreganisták, a Szívgyárdisták énekeln kívül 10 offertóriummal kiemelkedő verset és a **Vecseryét** is tartalmazza. Új kotta melléklet is jönni fog, amely az I-vel összesen **56 ének** dallamát s jó részben harmonizálását hozza, sőt az összes hivatalos responzóriumokat is. Ára 5-5 Kč. A könyv ára a régi 8, 11 Kč 25%^o engedménnyel.

Köbölkút, Stampay.

Magyar Tanító

általános tanügyi közlöny,
a Szlovenszkói Ált. Magyar Tanítóegyesület hivatalos lapja.

Az egyesület évi tagsági díja 80 Kcs, melyért a tagok a lapot is kapják.

Felelős szerkesztő:

Banai Tóth Pál.

Társszerkesztők:

Boross Béla, Gáspár János, Uherezky Géza.

Nem tagoknak a lap előfiz. ára 1 évre 40 Kcs.

Hirdetések díjazás szerint

TARTALOM:

(S.)

Oldal:

Masaryk elnök úr a szlovenszkói magyar kultúráért	129
<i>Kriek Jenő:</i>	
A Magyar Tanító tizéves jubileumára	131
Kálváriajárás	135
<i>Forgács Mihály:</i>	
A magyar nyelv tanfása	138
<i>Ghimessy János:</i>	
Helven év mulva	140
<i>Boross Miklós:</i>	
Beszámoló a második hangversenykörútról	145
<i>Egyesületi élet</i>	147
<i>Dalárda</i>	153
<i>Különfélék</i>	154
<i>Kiadóhivatali üzenetek</i>	156
<i>Hirdetések</i>	156

Szerkesztőség: Állami polgári leányiskola, Komárno. — **Kiadóhivatal:** Községi elemi iskola Komárno. — **Az egyesület elnöksége:** Kovács Alajos központi elnök, Negyed. — **Titkárság:** Vásárhelyi Károly főtitkár, Somogyi István titkár, Komárno. — **Tanácsadó:** Uherezky Géza, Komárno.
A hírlapjegyek használata eng. a bratislavai posta- és távírdai igazg. 3006/III. 21. sz. rendelkezéssel

HUSZÁR ISTVÁN
KÖNYV-, ZENEMŰ-, PAPIR-
ÉS IRÓSZER-KERESKEDÉS
KÖNYVNYOMDA ÉS KÖNYVKÖTÉSZE
NITRA

TELEFON SZÁMA 20.

POSTAFIZETEK SZ. 34.

AZ ÖSSZES ENGEDÉLYEZETT
SZLOVÁK ÉS MAGYAR NYELVŰ
TANKÖNYVEK, SEGÉDKÖNYVEK ÉS
TÉRKÉPEK ÁLLANDÓ RAKTÁRA.

Hjúsági és községi könyvtárak szállítása.

Természettani és természetrajzi képek és tanszerek.

Iskolai szerek, füzetek, írószeres stb.
a legjobb minőségben és olcsó áron.

Zongora-, harmónium-, hegedűiskolák,
orgonahangjegyek, kántorkönyvek.

Az államnyomda által kiadott iskolai nyomtatványok rak tára.

Nevelő kézimunkához szükséges anyagok,
segédeszközök és kézikönyvek.

KÖNYVNYOMDAI ÉS KÖNYVKÖTÉSI
MUNKÁK CSINOS KIVITELŰ
Tanító Uraknak és iskoláknak engedélyezett.

Magyar Tanító

általános tanügyi közlöny,
a Szlovenszkói Ált. Magyar Tanítóegyesület hivatalos lapja.

Az egyesület évi tagsági díja 80 Kcs., melyért a tagok a lapot is kapják.

Felelős szerkesztő:
Banai Tóth Pál.

Nem tagoknak a lap előfiz. ára 1 évre 40 Kcs.

Társszerkesztők:

Hirdetések díjszabás szerint.

Boross Béla, Gáspár János, Uherezky Géza.

Masaryk elnök úr a szlovenszkói magyar kultúráért.

Köztudomásu, hogy a köztársasági elnök úr a rendelkezésére bocsájtott 20 milliós jubileumi ajándékból egy millió koronát a Szlovenszkon létesítendő magyar tudományos,- irodalmi,- és képzőművészeti társaság céljaira adományozott.

A köztársasági elnök úr nemes adományát a szlovenszkói magyarság összes rétegei örömmel fogadták, mert az adományozás befejezett tényéből kisugárzik egyrészt magyar kultúránknak a legilletékesebb és legbölcsebb helyen kiérdemelt megbecsülése, másrészt az a nemes intenció, mely kultúránkat felsegíteni, előbbrevinni szándékozik.

A köztársasági elnök úr nemes adománya fényes bizonyosságul csatlakozik azokhoz a magasztos elvekhez, melyeket humanista filozófiájában hirdet s melyeket egész lénye, élete története s úgyszólván mindennapi élete igazol.

A köztársasági elnök úr bölcs adományozását oly cselekedetnek tekintjük, mely méltó dokumentuma annak a páratlan államfői bölcsességnek, mely a pártküzdelmek és a sovinizmustól elfogult nemzetiségi torzsalkodások fölé emelkedve, egyenlőképpen elősegíteni törekszik a hatalma és vezetése alá rendelt népek sorsát.

A kisebbségi magyar kultúra hálás köszönete szálljon a kultúrában is bölcs vezér felé, kinek nem-

zetéért elszenvedett mellőzése, nélkülözése és számkivetése azt az áldásos isteni érzéket adományozta, mellyel a nélkülözőt és szenvedőt észreveszi és nemes szíve sugallatára felsegíteni törekszik.

Hőn óhajtjuk, hogy ez a tekintélyes adomány a bölcs adományozó nemes intenciója szerint valóban a szlovenszkói magyar kultúra világító tornyainak legyen biztos bázisa, mely lehetővé teszi a szlovenszkói magyar nemzet sajátos karakteréből fakadó tudományos elmélyülést, a magyar lélek termékenységéből feltörő irodalmi fellángolást és bőséges művészi alkotást.

Óhajtjuk, hogy az adományozó nemes szándékát se politikai ármánykodás, se idegen beavatkozás meg ne zavarja, hogy a milliós adomány valóban a szlovenszkói magyar kultúra közkincsévé váljék s hogy áldásaiban részesüljön minden tehetség, legyen az anyagiakban szegény vagy gazdag egyaránt.

Óhajtjuk, hogy az adományozó bölcsessége szerint fogja fel ezt minden magyar, de különösen azok, akikre az a súlyos feladat hárult, hogy a talán nemzedékekre kiható kultúrintézményt megszervezzék.

Óhajtjuk, hogy az egy millió korona legyen az a kezdet, ami volt a legnagyobb magyar 60 ezer forintja s ha a nagyrahivatott tudományos és irodalmi társaság megszervezése kielégíti a szlovenszkói magyarság egyöntetű várakozását, hisszük, hogy az elnök úr 1 milliója a magyarság soraiból kiemelkedő tehetősebb véreink adományával csakhamar nagy feladatának teljesítéséhez méltóan megnagyobbodik.

Egyesületünk, mint 1500 hivatásos kultúrmunkást számláló egyesület, szívesen köszönti a még csak csirájában lévő tudományos, irodalmi és képzőművészeti társaságot, annál is inkább, mert egyesületünk évtizedes kultúrtevékenysége közben szintén régen érzi hiányát a szlovenszkói magyar tudományos, irodalmi és művészi munka különböző irányait egységesítő, irányító és támogató szervezetnek.

Egyesületünk tagjai sorában is szép számmal vannak kiemelkedő tehetségek, akik tudományos,-

irodalmi- és művészi megnyilatkozását részben szerény lapunk hasábjain, részben pedig gyűléseinken tettük lehetővé.

Egyesületünknek azonban egyéb s főképpen a tanítótság kari érdekeit védő hivatásánál fogva nem képezhette kizárólagos feladatát egy nagyobb szabású kultúrkristályosodási gócpont megalkotása, éppen azért szívesen kapcsolódik majd bele a kultúra minden ágát felölelő tudományos, - és irodalmi társaság működési körébe, hogy tekintélyes számú tehetséges tagjainak újabb és nagyobb lehetőségek között való kibontakozását elősegíthesse.

Hisszük, hogy a társaság végleges intéző bizottságában egyesületünk is képviselést nyer s így nemzeti kultúránk sajátosságainak, mint ereklyének megőrzésében, erőinek és erényeinek kifejtésében és nemesítésében hatásosabban közreműködhetik. (S)

A Magyar Tanító tízéves jubileumára.

(Levél a szerkesztőséghez a tízéves évforduló alkalmából.)

Reagálni akarok — s ezt szeretettel teszem — a lapunk első decenniumának betöltése után megjeleni első, egy új epochát bevezető számában közölt felhívásra, melyben a Szerkesztőség megalakulási kérelmeket kér az Egyesület megalapításánál tevékenykedettől.

Az én enemű szerepem nem terjedett tovább, minthogy az itt, Léván és környékén kétségkedett — nem akarom félelemnek nevezni — barsi tanító-kollégákba 1920-ban, mikor régi egyesületeinket, főleg az Általánosot likvidálták: azzal akartam bátorítást vinni, hogy az új csehszlovák reform-reál-gimnáziumban leépítés alá vett magyar osztályokhoz szövetőborzolt tanárkollégákat (ahová t. i. magam is kerültem) arra rábírva, bejelenttem az egész korpusz belépését a megalapítás körül vajúdott új, országos magyar tanügyi egyesületbe.

A további hánytveteltségem: egyik iskolától a másikhoz, egyik városból a másikba... mondom, hogy az időközi viszonyok sajnos nem igen engedtek a tanügyi nyilvánosság porondjára gyakrabban kilépni; arra, hogy éppen a fokokénti nívósabb Magyar Tanítót kívánságom, főként az itteni

Bars-i tanítósághoz fűzött kötelekek . . . régebbi kötelességem szerint jobban is szolgálhattam volna, mint azt tettem.

Azonban az igaz, hogy az „öregeknek“ már inkább csak a csendes szemlélődésbe illett teitelkezni. Legfeljebb (ha arra nagy ok volt) a csendes Multat rekriminálniok. Az ilyen hallgatások után tehát most nekem itt szavam nem is igen volna. A derékhad derék munkájának első nagyobb etappja után, a lizévnél mégis engedjessék meg nekem is néhány szó a Magyar Tanító jubileumán. Sietek jelteni és ígérni, hogy az éppen jelzett „öreg“ hivatásomat, annak irányát nem szándékom megtagadni. Az új-idők forgatagos (majdnem fürgeteges) irtam) témába nem avadkozom. Csak a Multba, ott is a régebbibe akarok visszatekinteni. Ha azután itt ott a perfektumos időknek még megvolna a maguk vonzó- és kisérgázró erejük: tartozzék ez a lelkek s nem a holt belük számlájára.

Most úgy gondolom, hogy nem bűn annak a turáni, szinte vallásos, japán-bölcseletnek idézgetése, mely szerint az ösök szelleme sokszor hatalmasabb a továbbélő képviselőikénél. Élő, nagy angol szellem — Marvin — tanítja így „A nyugati civilizáció kifejlődése“ című, mostanában nagyon olvasott és tanított társadalomtudományi kis-és nagy kátéjában az ígét. Érdemes, főleg az ifjú tanító lelkeknek foglalkozni vele.

Ennek a szellemnek is akarok a mi lizéves-fordulónk alkalmából szelepet nyitni, mikor egy még régebbi, kipróbált, sok évtizedet megért, újain egyaránt szidva mint magasztalva haladott tanítói lapnak akkor szintén köszöntőt jubileumát idézem itt meg. A „Néptanítók Lapjai“ értem.

A mi szlovenszkoí fiatal, legfiatalabb tanítótársainknak is illik megismerni a néptanító eleiknek ezt az újságát. Mójuk van rá: ott vannak köteleik az iskolák tanítói könyvtáiraiban. Prevratkor éppen az ötvenedik évét élte, mint az összes magyarországi népiskolák hivatalos, ingyenes tanügyi lapja. A bekötött főlíókötetek (így volt előírva) egész pedagógiai könyvtárat alkottak már akkor is s a legeludogottabb faluban is. Közülünk is hányan, hányszor lázadtunk egy-egy száma, szerkesztési turnusa ellen! A tanítók legszemélyesebb, mert ekszisztenciális, emberi, társadalmi érdekeit a mindenkori szerkesztőségek bizony nem mindig szolgálhatták tanítói nagy hitük és nagy szívük szerint . . . De hát, legfelsőbb

állampénzviteli szent okok dirigáltak. Mindez igaz. De igaz az is — és ezt is kellett éppoly fontosnak tartani — hogy a magyar Néptanítók Lapjának pedagógiai értéke a maga körében semmivel sem volt kisebb, mint a hatalmas Nagybritanniának ugyanolyan célú School Master-éé, vagy a bécsi Dittes-féle Paedagogiumé, a nagy német heinische Paed. Blätter számaié.

A történelmi kapcsolatok szerint hozzánk is áthajló mai magyar tanítótársadalom evolúciójának (most szociálisnak nevezzük) megismerése mellett a napjaink legkülönbözőbb irányú tanítási- és nevelési elméleteinek (morálpedagógia, a személyiségpedagógia, a szociális pedagógia, pedagógiai naturalizmus, kísérleti pedagógia, állampolgári- és nemzetnevelés, a gyermektanulmány) csapásait, csirázását, ültetési szakaszait jelölő cikkeknek garmadát találhatja föl a vaskos kötetekben a történelmi érzékkel rendelkező, a modern pedagógia történelmét is kedvelő fiatalabb tanítógeneráció . . . Balog Edgárokön innen és túl. Éppen azok, akik nálunk inkább csak a gyorsított, előadói jegyzetek, futó eksperimentálások és praktikumok szerint menő kiképzésben részesülhettek és részesülhetnek. Ajánljuk nekik az öreg fölíánsokat tiszteletünk öregségével csakúgy, mint a Szlovenszko számára is megőrzött népiskolai iskolaszere-tünkkel.

Lapunk, a Magyar Tanító nem kevésbé tiszteletet parancsoló íz éves fennállása alkalmából gondolataimat abba a szorgalmas, tanítósegítő heli munkatársba, a *Néptanítók Lapjába* kapcsolom. Amennyiben szubjektív cícomát is belekeverek, nézze azt el a szíves olvasó, vagy írják ama emlegefelt korhatár rovására.

A lap megalapításának negyedszázados évfordulóját (1893.) ünnepi számmal ünnepelték. Engem a szerkesztőség egy illusztris tagja, dr. Kiss Áron, úgyis mint a Pedagogiumon volt kedves tanárom, nógatott valami megfelelő gondolat megírására. Akkoriban tanítóképzői tanárságom első évtizedét töltöttem be. Illelt különösebben is lelkesedni a mesterség iránt is, meg a mesterekkel szemben is.

Az említett felhívásnak is illelt tehát eleget tenni. Én akkortájt a természetnek, Léva flórájának és faunájának — lepkebogár, fű fa, madár — voltam a bolondos rajongója. Az élet gyakorlati oldalával nézők szerint: bölcs-szamárságoknak kutatója. Ezekről, ilyenekről írogattam a lapba u. n. módszereszel is

bíri cikkeket. Most mint egy elkésett, természetesen egészen méltatlan, Comenius-utód a Pán sofát (panzofia) igyekeztem jobban behozni a népiskola tantervébe, az élő tanításba: a biológiai praktikumokig, nagyítósvizsgálódásokig. Ennek a megfogoltságának szuggesztív hatalmában írtam az Ünnepi-Számba ezeket:

„Az *iskola* madárfészek, melyben a fiókák *nevelése**) sohasem szünetel. Mert a kirepülteket újak váltják fel, a megtollasodottak csicsérgését pelyhesek utánozgatják. A kis család felett állandóan ott virraszt a szülői szeretetnek örökeltű Nemtője; az öregek kebeléből egy percre sem távoznak az élet nemesebb gondjai: az ifjú nemzedék életképesebbé tétele. A természetes fűzlől a buldosó bogárig, földtúró feregig minden lény adófizetőjük lehet; a menyasszonyi ruhába öltözött virágos fa csakúgy szolgálja őket, mint az asztalfű. Kopár hegytetőn, hívogatós völgyölén, ringó kalásztenger fölött, sömlyékes mocsárban, síró pusztán épügy feltalálható a fiat nevelésén szorgoskodó Öregmadár, mint Izland jégmezein s a Sahara forró homokján. A lélek mélyén fakadó s a felnevelés szent munkájában megnyilatkozó *szerelet az ifjú nemzedék iránt az egész Természetet adófizetőjükké tette. — Tanítók! tanuljunk a madarak erkölcséből.*” (Léva)

A hasonlatba-metáforába full, párhuzamba bujt „Lévai“-szózat egy-egy zay-ugróci és pozsonyi derék pedagógusnak hasonlóan a *tanítói hivatásról* beszélt emléksorai közt látott napvilágot. *Pálya, iskola- és gyermekszerelet* lakozott bennük. Kiadós, jó utitársakul jelentkeztek akkor. A tisztas távolból úgy látom, hogy most is lehet őket ajánlani urbi et orbi . . . ahol nevelésről, nevelőtanításról szoktak ficserékelni. — Mi, akkori Fiatalok így éreztünk, kik szívesen tanulunk a pedagogia berkeinek öregebb fáit megülőktől.

Amennyiben az én régi, kissé édeskés stílusú példázatom ma sem lenne felesleges ficserékel s, a benne foglalt tanítói, nevelői gondolatot ismételve bocsátom itt szárnyra, mostani hazánk néptanítói lapjának első jubileumán. Dél-Észak firmamentumán nem rendezhetjük más betűrendbe a Kaszás és Göncöl csillagait — a madaraknak nem parancsolhatjuk meg

*) A Herbart-féle „nevelőtanítás” akkor kezdett csirázni a magyar iskolákban. Dr. Kármán és Valdapfel a középiskolai tanítást modernizálta a szerint — a népiskolaiba az iglói Krausz és losonczy Peres próbálta bevinni.

fészkük más rendszerben való rakását: régi bevált tanítói erkölcsünket se tekintjük elnyűtt ruhadaraboknak.

Régi jubileum így szokott az újabbhoz szólni: Példát adtam! Jer utánam! Előre! A lúzfnán még gubbasztó öreg madár, mint akkor, írja ide nevét... egy belüi többlettel: Léva, *Kriek Jenő*, v. állami tanítóképezdei tanár.

Kálváriajárás.

Alább közlünk egy megtörtént folyamatot, melynek szenvedő hőse egy kartársunk, aki az adatokat rendelkezésünkre bocsátotta. A neveket elhallgatjuk, nem színezzük, a tények maguk beszélnek:

Egy iskolafenntartónak nyugdíjba menendő idős kántortanítóla volt a prevrát uláni években.

1921. okt. 11.-én a javadalmi jegyzőkönyvől teljesen eltérő, kisebb értékű új kántortanítói díjlevelet állapított meg az iskolafenntartó.

1922. VII. 11.-én. A fenntartó felettes elsőfokú hatósága 15. jkvi. szám alatt;

1922. évben a fenntartó felettes másodfokú hatósága (53|1928 sz. értesítés szerinti) ezen új kántortanítói díjlevelet az állam elismerése feltétele mellett a következő kántortanító számára feltételeesen jóváhagyta.

1925. VII. 1.-én. Az öreg kántortanító nyugdíjba ment.

1925. évben. A fenntartó az új kántortanítói díjlevélnek az elismerését kérte a referátustól.

1925. VIII. Az iskolafenntartó az új kántortanítói díjlevél alapján pályázatot hirdetett, a hirdetményben az államsegélyért felelősséget nem vállalt.

1925. X. 11.-én. A fenntartó új kántortanítót választott.

1925. X. 26. A fenntartó elsőfokú felettes hatósága a kántortanító választását megerősítette az új kántortanítói díjlevelet szabályszerűen megerősítve használatára kiadta. 624|1925. sz. a.

1926. IX. 1.-én. A kántortanító állását elfoglalta.

1927. I. 22.-én. A referátus 2436|1927. sz. rendeletével az új kántortanítói díjlevelet nem engedélyezte.

1927. VIII. 6.-án. A járási hivatal erről hivatalosan értesítette az iskolafenntartót 6395|1927. adm. szám alatt.

1927. X. 1.-én. A fenntartó a referátus ezen rendelkezését

panasszal támadta meg a legfelsőbb közigazgatási bíróságnál.

1927. XI. 10. én. A kántortanító kérte a díjlevélkülönbözet előlegezését a legfelsőbb közig. bíróság döntéséig, mert évi 6354 KČ-ről volt szó. Fenntartó kijelentette, hogy ránézve a pályázati hirdetmény a kötelező. A fenntartó felettes hatósága 1928. III. 1.-ig nem intézkedett a kérésre nézve.

1928. III. 29.-én. A fenntartó elsőfokú felettes hatósága helyszíni látogatása alkalmával szóval kétségbe vonta a kántortanítónak az új díjlevéltől eltérő jogigényét.

1928. III. 30.-án. A kántortanító a járási hivattól kérte tanítói járandóságainak megállapítását.

1928. V. A kántortanító kérte a fenntartó elsőfokú bíróságától a régi díjlevélszerinii javadalom ideiglenes kiszolgáltatását.

1928. VII. 3.-án. A fenntartó elsőfokú bírósága az érdemben való ítélethozatalt a legfelsőbb közig. bíróság döntéséig felfüggesztette.

1928. XI. 12.-én a járási hivatal évi 6354 KČ hátralékos tanítói járandóságot állapított meg 4806|1928. adm. sz. alatt.

1928. XI. 13.-án. Az iskolafenntartó II. fokú bírósága az elsőfokú bíróság felfüggesztő végzését ítélettel helybenhagyta.

1929. III. 5.-én. Az országos hivatal a járási hivatalnak 4806|1928. számú határozatát végérvényesen helybenhagyta 93331|1928—9. szám alatt.

1929. . . . Az iskolafenntartó a közigazgatási hatóságok határozatait panasszal támadta meg a legfelsőbb közig. bíróságnál.

1929. XI. 4.-én. Az országos hivatal végérvényes határozata alapján a járásbíróságnál folyamatba tett végrehajtás során az árverés napján a fenntartó 19 havi végrehajtott járandóságot fizetett. A többi hátralékos tanítói járandóság fizetését továbbra is megtagadta.

1929. X. 14.-én. A járási hivatal 9521|1929. adm. szám alatt három havi tanítói járandóságot állapított meg az előbbi indokolással.

1929. XI. 29.-én. A járási hivatal 14 havi járandóságot állapított meg a 4806|1928. számú határozat indokolásával 13550|1929. adm. szám alatt.

1929. XII. A fenntartó a két utóbbi határozatot megfellebbezte az országos hivatalhoz.

1930. III. 27.-én. A legfelsőbb közigazgatási bíróság az iskolafenntartónak a referátus 2436/1927. számú rendelkezése ellen benyújtott panaszát elutasította (470250. szám alatt.)

1930. V. A kántortanító kérte az iskolafenntartó bíróságainál a régi kántortanítói díjlevél kiszolgáltatását.

1930. VII. 8. é. Az iskolafenntartót elsőfokú bírósága ítéletben kötelezte a régi díjlevél kiállítására és kiszolgáltatására.

1930. VII. 9.-én. Az országos hivatal a járási hivatalnak 9521. és 13550/1929. számú határozatait helybenhagyta s a jövőre is megállapította a követelt tanítói járandóság negyedévi előleges fizetését 97050/6/1930. szám alatt.

A fenntartó ez ellen is panasszal élt a legfelsőbb közigazgatási bíróságnál.

1930. VIII. A kántortanító kénytelen volt 20 havi hátralékos tanítói járandóság végrehajtását a járásbíróságnál kérni az országos hivatal végérvényes határozata alapján, ez a végrehajtás ma is folyamatban van.

1930. XI. 25. Az iskolafenntartót a II. fokú bírósága végérvényesen kötelezte a régi kántortanítói díjlevél kiszolgáltatására s a multa a fentjelzett közigazgatási hatósági határozatok megállapításait vette mérvadóknak.

Az eredmény: Az iskolafenntartó ezek után sem hajlandó sem a közigazgatási hatóságok határozatainak, sem saját felettes bíróságai ítéleteinek engedelmeskedni s a kántortanító kénytelen munkája bérét külön erőpazarlással kiharcolni.

Közzöljük ezeket azért, mert az egyéni sérelem mellett ez közös ügy. Mindegyik felekezeti kartársunkkal megtörténhet, ismétlődhet ez a felírt sérelmes, hosszú, keserűséggel belöltő eljárás. A beküldő kartárs az adatokért felelősséget vállalt. Mi pedig kérjük az illetékes egyházi hatóságokat, hogy erélyes kézzel akadályozzák meg a jövőben hasonló helyzetek kialakulását a tanító helyi járandóságainak kiszolgálhatása körül. Képzeljék el és értsék meg, hogy mennyi fájdalmat, keserűséget, megbántást kellett a felsorolt ügyben a tanítónak átszenvednie. Mekkora önuralom s önmegtartóztatás kell ahhoz, hogy ily körülmények között a tanító híven ápolja az egyház féltett veteményes kerijét, az egyházi iskolát! (B.)

A magyar nyelv tanítása.

Írta: *Forgács Mihály.*

Tóth Imre kartársunk cikkéből sok megszívlelendő jegyzetünk meg magunknak: fejlesszük a gyermek kifejező képességét, hogy tudjon a belőle nőtt ember szabatosan beszélni.

Melyik az a tantárgy, ahol szembetalálom magam a gyermek nyelvezetének összes hibáival? Mert, ha kimondta, leírta a helytelen, könnyű lesz javítgatnom. Úgy vagyunk evvel, mint a paraszt a tarlójával: ki kell zöldítelni rajta a gazi, hogy tönkre tehessük.

Micsoda vétek tehát a fogalmazás anyagát olvasmányok tartalmának leiratásával, vagy az előadottak reprodukáltatásával meríteni ki. A szavaknak és kifejezési formáknak a gyermek szájába adása nem engedi kifejezéshez jutni a bennük lappangó hibákat. A tartalom-íratás csak egy lényegesen kis része lehet a fogalmazási feladatainknak.

Az élményeit és *megfigyeléseit* írja le a gyermek. Az ő kis társadalmukban nincsenek munkanélküliek, mindig tevékenyek és élményeket keresők. Már előzőleg felhívhatom figyelmüket pl. a golyózó, a pickézó gyermekekre stb., mit beszélnek játék közben, mennyit veszített, hogyan viselkedett a vesztes, hogyan a nyertes. Min kaptak össze, kinek volt igazsága stb. Néha azok átolvasása közben igazán meglepő részletek kerülhetnek elő. Milyen élvezet azokat az ahány annyiféle írásokat átböngészni, de nem azért, hogy nyelvtani hibák kutatásával véresre transzfrozzam a gyermek munkáját, melybe minden őszinteségét és igyekezetét beleadta. A javítás annyiból áll, hogy csoportosítom a dolgozatokat a stílisztikai hibák (kötőszó-halmazás, szóismélés, tagolatlanság, helytelen szóhasználat, idegen szó stb.) és stílisztikai szépségek szerint. A gyermek füle megérzi az unalmas „és”-eket, meg a „mikor-akkor”-okat. Miből áll a javítás? Egyszerű: Fiuk most pedig leírjuk még egyszer (lelisztázzuk) a dolgozatunkat, de nem szabad egy „mikor-akkor”-nak se benne lenni. Itt már megkívánom azt is, hogy nyelvtanilag helyesen írjanak. Gondoljuk csak át, milyen szép feladat előtt áll a gyermek, mikor számúzzuk a fogalmazásunkból a „mentem”, „jöttem” szavakat. Evvel rászorítom, hogy használjon olyan szót, mellyel egyenesen megmondja minek? mi célból? ment vagy jött. Pl.: A vásárra nem elmen-

tem, hanem a kíváncsiság engem sem hagyott otthon. Felhívom a figyelmét a kérdés-feltevés sülly-elevenfő szépségére: „Milyen is lehet a vásár?” Felkiáltással szintén hatást érek el: „De már onnét én sem hiányozhatom!” — stb. stb.

Dunába öntöm a vizet, hisz kartársaim, száza és ezre így lesz, de Tóth Imre cikkét olvasva, úgy érzem, az általa kiűzött cél elérésére először is a fogalmazás helyes tanítása a segítő-társunk.

Ő kiűz még egy feladatot: Egyszerűsíteni a tanítás anyagát. Kedves kartársaim, nem lévednénk-e mi akkor, ha azt hinnők, hogy azok a beszéd- és mondat részek, a szó- és mondat összetételek viszonyai igazán azért vannak felvéve az elemi iskola tanmenetébe, mert az csakugyan nélkülözhetetlen tudnivalója lesz az iskolából kikerült egyének is? Ha úgy gondoljuk, akkor valóban kihagyhatnánk belőle sok mindent s ami megmarad, azt begyakorolhatnánk velük, úgy mint az egyszerű egyet vagy a miatyánkot. Nem, mi se fogunk nyelvtani szabályokat tanítani, mert a nyelvtan tanításnak van egy más, tán szem-elől lévésztelt célja is.

Az iskola a gyermek gondolkodási készségét kell, hogy fokozza. Jól tudjuk, hogy az agyvelő újai, ha járatlanok, ép oly döcögősek, mint a dülűtűk. Meg kell azokon a gyermek értelmét naponként és minden felhasználható alkalommal járattunk, sőt a finomabb különbségtétel útjait is jókarban kell tartanunk. Csak ha az asszociáció útjai jól ki vannak taposva, várhatunk diákjainktól ítéleteket is. S a nyelvtanban hány alkalom van erre az előkelőbb gondolkodási folyamat gyakorlására: az ítélet alkotásra.

Nem foszljuk-e meg diákjainkat sok hasznos gondolkodási folyamattól, ha e szempontból a legértékesebbet kihagyjuk tantárgyaikból. Van a számtanban is praktikus szempontból fölösleges, de a logikai sorrend, a gondolatláncolatnak a szép, szoros egymásutánja, melyet rejtene, valóságos kincs az iskola számára.

Ezeket hozzuk felszínre s ne dobjuk el, mint az ércet, melynek belseje aranyat rejt.

Megvételez keresek egy jókarban levő harmóniumot. Kanocsay Isván tan. Kőbölűkűt.

Hetven év múlva.

Írta. **Ghimessy János.**

Nemrég egy ismerős fiutól hallottam, hogy mikor az édesanyja, huszonhat havi távollét után, hazakerült az olasz hadifogságból, akkor hat esztendeig nem volt szabad otthon rizst találni az asztalra.

Tudjuk, hogy a hadifoglyok egyik fronton sem ékeztek éllap szerinti, hanem mindenütt a lehető legsilányabb táplálékkal kellett beérniök. Érthető tehát, hogy ha valakinek két éven túl nap nap után rizsszel kedveskedtek, hogy annak hosszú időre elmegy a kedve a rizstől.

Azt kérdezte tőlem a napokban az egyik eléggé pergőnyelvű tanoncleány: „Mikor megyünk megint kirándulásra?”

Persze nekem sem kellett több! Hányszor fognak még a kis kedvesek bosszantani és gyölölni ezzel az unalmas és már több százszor hallott kérdéssel?

Miért nem azt kérdezte tőlem inkább, hogy mikor húzatom ki a fogam; vagy, hogy mikor vonulok már egyszer végleg nyugalomba; meddig lábatlankodom még itt? Mikor szándékozom már örökálomra hajtani a kopasz fejem?

Mind ezt nem kérdezte tőlem; ezekre nem volt kíváncsi; olyasmit akart tudni, amire még gondolni sem szeretek: mikor megyünk megint kirándulásra?!

Nem tudom, hogy mások mit feleltek volna erre a más-világra kergető kérdésre, de én bizony ezt válaszoltam rá: „Pont hetven év múlva, vagyis a 2000-ik esztendőben, ha akarja tudni!”

— Hohó! Azt bizony én már meg nem érem! replikázott tovább a kis kedves.

— Nem baj, — válaszoltam — majd megéri az unokája.

Ejnye-ejnye! Milyen kár elhírtelenkedni a dolgot, türelmetlen tanítóbácsit! Miért ez a kimért, kurta, sőt kiméltelen válasz? Hiszen ennek az ártatlan leánykának halvány sejtelve sincs arról, hogy milyen emlékek fűzik a tanító bácsit a múlt tanévi kiránduláshoz. Vajjon mi lelta magát, a tanügy levitézlett bajnokát? Mi történt? — mondja meg hát!

Valóban semmi sem történt azonkívül, hogy készakarva lekésztük a vonatot; no meg azután ízé, hogy is mondjam csak? Mikor ugy nem akarózik rágondolni, visszaemlékezni. Sokkal

jobban szeretnék másról írni, vagy beszélni. Mert reám nézve ez a kirándulás, valóságos kiábrándulás volt.

Kissé későn ugyan, de kiábrándultam a — leányokból. Nekik köszönhetjük, hogy esti 8 óra helyett, másnap reggel fél 8-kor jöttünk haza. Miért is, ha eddig tamáskodtam volna abban a bibliai igazságban, hogy a szelid és gyengédlelkű Éva anyánk volt az, aki a görbe útra térítette Ádám epánkat és nem megfordítva történt ez a ballépés: a kirándulás óta — erre nézve, — minden kételem eloszlott,

A 85 kiránduló közül csupán 5 tanuló akarta azt, hogy a rendes időben, — d. u. 5 órakor — hazajöjünk. Mind az 5 — fiú volt! A leányok hallani sem akartak a hazajövetelről; ezzel megpecsételődött a mi sorsunk! Görbe útra tértünk. Hlába, sok lúd — gúnárt győz.

Mikor kimondtam ezt a szót, hogy *maradunk*, a leányok egetverő örömrivalgásban törték ki. A legtöbbje ott a helyszínén rágyújtott, — igenis rágyújtott, de csak erre a nőára persze, hogy: — Nem, nem, nem, nem, nem, nem, Nem megyünk mi innen el . . .

Csak egy női hajsza! hítja, hogy a vállukra nem emeltek. Általánosan ismert szerénységemnél fogva nem voltam kapható, e magas kiüntetésre. Ugyanis félttem, hogy beüöm a fejem a mestergerendába. Mint mondani szokás, volt heje-huja; hegyenvölgyön lakodalom. Máig is sajnálom, hogy nem fogadtam meg részükre a cigányokat. Hadd tombolták volna ki magukat kedvükre! Igaz is, ha valaki az egyik lábára papucsot húz, akkor húzzon a másikra is. Különösen akkor, ha papucsormány alá került.

Igazán hanba, hogy nem volt banda! Kik ugráljanak és táncoljanak, ha a fiatalok nem? A költő is azt mondja, hogy: A virágnak megilliani nem lehet, hogy ne nyíljék, ha jó a szép kikelet . . .

Fogy mivel töltöttük az alvásra szánt időt, a 12 órai többletet, amellyel kirándulásunkat megtoldottuk? Sétálással, nevetgéléssel, hancurozással írcseléssel, ásózással és — semmittevéssel. S amikor a lekésést a szemükre lobbantottam, akkor még az okos Kató is, — aki úgy beszél, mint valami jogtudós, — azzal érvelt: „De kérem, a kirándulásunknak csakis így van értelme. Mit értünk volna el azzal, ha a pontos időben, vagyis még aznap este érkezünk haza? Semmit! Két

nap mulva már senki sem beszélt volna arról, hogy volt-e kirándulásunk, vagy nem volt. De így, amíg csak élünk, mindig megmarad az emlékezetünkben és még matróna korunkban is fogjuk emlegetni“.

Legyen nekik a hitük szerint, gondoltam magamban.

A lányok mindent elkövettek, hogy feledtessék velem az e kiruccanásból eredő összes fáradságokat és gyötrelmeket. Valósággal dédelgettek és becéztek, Boldog volt, aki a karomba kapaszkodhatott és voszolhatott. Egymást ráncigálták el a karomból, csak azért, hogy ebben az élvezetben ők is részesülhessenek. Hess! — mondok, — hagyjanak nekem békét. Könnyű maguknak kisasszonykák! Maguk, amint hazaérkeznek, rögtön aludni fognak, de nekem egyenesen, — még jó, ha nem görbén, — az iskolába kell mennem.

Ha nem akartak volna letapadni azok a rossz szemeim, akkor szerettem volna eldalolni kedvenc nótámat, amely valóban alkalomszerű és helyzetéhez illő volt: „Ne szomorkodj' légy víg; nem lesz az mindég így!“

Az éjszakai hideg elől, mikor a hosszú sétákat e vasuti perronon már meguntuk, a váróterembe menekültünk. De itt sem volt maradásunk. Miért nem volt maradásunk? Azért, mert valamint az Úr kiüzte szófogadatlan ösztöneinket az édenkertből: azonképpen bennünket is kikergetett a portás a váróteremből, a friss levegőre. (Ezermiliom kartács és bomba, csak is portás lehet ily göromba!)

Így jutottunk a portás jóvoltából — frissfőhöz! Hja minden farsangnak megvan a maga bőljje. A dínom-dánom után következett a szánom-bánom. Pedig ettől még messze volt ám, a valódi hadd el hadd!

Előre tudtam, hogy ennek a cécónak valaki megissza a keserű levét, de hogy ebből a keserű léből nekem fog jutni a legnagyobb adag, azt nem gyanítottam.

Tudtam, hogy valakin elverik a port, csak azt nem tudtam, hogy ez a valaki, én leszek. Tudtam, hogy amily örömmel vártak haza bennünket az este, éppen olyan örömtelenül fogadnak bennünket majd reggel. Tudom, hogy nem várnak ölelő karok; még jó, ha ki nem kapok!

Minden jó volna, csak ne kellene most, 20 perc mulva az iskolába mennem. Még átöltözöm sem lehet. Minél közelebb értünk Lévához, annál jobban izzadtam. A nagy meleget azon-

ban, rögtön lehűlté otthon, a hideg fogadtatás.

Alig maradt annyi időm, hogy megmosakodjam és a reggelimet felhőrpintsem. Eközben tudomásul kellett vennem, hogy bennünket estére vártak a vonatonál: a szülők, rokonok, gyámok, nevelők, mesterek, uraságok, előjárók és a hátul ballagók. S mivel a kilúzólt időben nem érkeztünk meg, emélfogva az aggódó és lüremellenkedő szülők, rokonok, gyámok, síb. síb. mindannyian a lakásomra vonultak kérdezősködni, elmaradásunk miatt. Nem jött e telefon, rádió vagy távirati értesítés tőlem. Ugyan ki gondol ily csekélységre tanulmányi kirándulásakor?

És újból kivert az izzadság. Hogy elejét vegyem a további panaszok felsorolásának és hogy kedvezőbb mederbe tereljem, — nem a párbeszédet, mert hiszen én mindezt bűnbánólag és szólóban végighallgattam, — hanem a társalgást; igen igen, hogy a társalgást tereljem kedvezőbb mederbe, azért fölényrel rukkoltam ki az aduttal, a legjobbnak vélt ütőkártyámmal, mondván: „Ez mind semmi! De mi lesz akkor, ha a tanfelügyelő éppen ma látogatja meg az iskolánkat? Már volt a zárdában, volt a reformátusoknál, volt a zsidóknál, már volt a . . .

„Hát amilyen nagy szerencséje van mindenben, még az sem lehetetlen!“ És rögtön a szerencse forgandó voltáról gurult a szó. És még gurult volna ki tudja meddig, ha észbe nem kapok és hazulról el nem szaladok, hogy az iskolát el ne késsem.

Azzal köszöntem el hazulról, amivel a bányászok üdvözlik egymást: „Glück auf! Szerencse fel!“ Az uton ezt a verset deklamáltam magamban: „Fortuna szekeván okosan ülj; jól forgasd kerekét, hogy fel ne dülj!“

Az iskolába érve, szonnal imádkoztunk. Különösen azért fohászkoztam az Ég Urához, hogy muljék el rajtam e nap, muljék el lehetőleg tanfelügyelői látogatás nélkül.

Megkezdődött a tanítás. Minden igyekezetem oda irányult, hogy a tanítványaim ne vegyenek észre rajtam semmi feltűnőt. Ne tudják meg, hogy átvirrasztottam az éjszakát. Pszi! Kopogás az ajtón.

No ez jó jel! Ez nem lehet a tanfelügyelő. A tanfelügyelő nagy úr, aki minden népiskolában otthon van; ő a fő! Ki zavarja ilyen korán a vizet; ki háborgatja a tanítást?

Az ajtóhoz lépve és azt kinyitva, egy asszonyt pillan-

lítottam meg, aki a kezét lördelve, ezt kérdezte tőlem, hogy hol hagytam a fiát, aki még mostanig sem jött haza a kirándulásról. Jaj Istenem, mi van vele? Mondta siránkozó hangon.

— Jó asszony. — feleltem, — hisz azt sem tudom, hogy hogyan hívják a maga fiát . . .

— „Hát a Fránya Pistát!”

Enyje. hogy a kánya . . . no a Fránya Pistát — felelém — nem kell félni . . .

— Nem kell félni? És miért nem kell kérem alássan? kérdezi a jó asszony felvidulva és máris sugárzott az arca az örömtől.

— No, azért, mert rosez pénz, el nem vesz! És ezzel becsaptam az ajiót a jó asszony orra előtt.

Különt, hogy nekem volt igazam. Fránya Pista — a számfító kujon — ahelyett, hogy egyenesen hazament volna, az egyenes utat elkerülve, a görbe útra tért. (Ő tudja, hogy miért!) Beállított az öreganyjához, aki előbb megölette és össze vissza csókolta kedves unokáját, azután jó reggelit adott neki. Majd elbontotta számára az ágyat, megigazította a feje alját és az ágyba fektette őt. Befüggönyözte az ablakot és nagyanyós ki-meni az udvarra, ahonnan zöld gallyal tért vissza, amelyet a diófáról törött. Leült a kedves unoka ágya mellé helyezett székre és a zöld gallyal elűzte a szemtelenkedő legyeket drága unokájáról. Mert az öreganyak sokkal megértőbbek és még jobbak, mint az édesanyák.

Erre számított a selyma Pista fiú is, aki a vasutról jövet valószínűleg így gondolkozott: „Ha egyenesen hazamegyek, akkor a mamám előbb jól összeszid, megmossa a fejem szappan nélkül, le tör egy galyat, — dehogyan galyat, ágat, — és azzal kerget az üzleibe, szappanhabot verni.

És ő nem habozott inkább az öreganyjához betérni.

(Folytatása következik.)

Egyesületünk tagjai elégánsan és jutányosan öltözködnek, ha **KOPRDÁNÁL**
LÉVÁN, Stefanik-u. 14. — csináltatják ruháikat.

Angol és belföldi szövet különlegességekben nagy raktár.
Jó anyagból kellemes a ruha és tartós. — Jó ruhát öröm viselni!

Hosszú és rövid városi bundák jutányos áron. Pontoz és figyelmes kiszolgálás

Beszámoló a második hangversenykörútról.

Előszó.

Két dolgot nem szeretek: fölöslegesen beszélni és írni. Különösen az utóbbit, Olyannyira, hogy ha tudom azt, hogy minden „turné” után kötelező egy stílusgyakorlat, akkor jobban meggondoltam volna a dalárdába való jelentkezésemet. Kíváncsi vagyok rá, hogy az amerikai körutunk után (miért ne!?) melyik lapot fogjuk kibérelni, mert akkor a Magyar Tanító bizony szűknek fog bizonyulni.

Nodehát a dalárda-érdekében minden áldozatot meg kell hozni; ergo: sercegi pennám!

Az elutazás.

A nyáron borzasztóan megirigyeltem Farkas Marcit s azért most én is betegen indultam útnak. Belülről örültem is ennek, gondolván, hátha egy kis tőkét kovácsolhatok belőle. (Félholtan is kötelességet teljesíteni síb.) Sajnos, Ujvárra érve spanyolnáthám úgy elpárolgott, mint Szobi Endre barátom sajtótermésű borocskája.

Galántai fogadtatásunkról elmaradt a bandérium, el a magyarruhás lányok serege, sőt mindenki elmaradt! A rendezőség tapintatára vall, hogy puritán elveinkkel ellenkező minden efajta dekorációt elejtett. E kellemes meglepetés után vetjük kofferunkat és fölfedező útra indultunk. Ez sikerrel is járt, mert félóra múlva már pattogott is a tűz a Tátra hotelben. Reggel a többiekkel együtt autóbuszra szálltunk és nekivágtunk a Csallóköznek.

Somorja.

Erről csak annyit, hogy, mint a helyi viszonyokkal jartatos (!) én bizáltam meg azzal, hogy a sofförnek — lévén az idegen — mutassam az utat. Előérzetem megsúgta, hogy legjobb lenne elkerülni Somorját, s ezért Pozsony felé vettem az irányt. A többiek észrevették s visszafordultunk. Ré m sokat beszéltek itt s ezért hasznosabb dologra (ránc!) kevés idő jutott. E gypár dikció elmaradhatott volna, különösen az egyik . . .

Dunaszerdahely.

Ami feltűnt Szerdahelyen mindenkinek: a lejett kulturális élet. Kár, hogy nincs eléggé reklamfrozva, Sohasem felejtjük el azt a szíves vendégszeretetet, határtalan lelkesedést, melyben Szerdahely és környékének intelligens, műértő közönsége részesítette dalárdánkat. Vonatkozik ez különben Somorjára és

Galántára is, de hogy mégis itt hangsúlyozom, teszem ezt azért, mert mostani körülünk bázisa is Szerdahely volt. Ide s tova 3 napot töltöttünk itt és a „beszámolókból“ látom, hogy elég kellemesen.

Engem két fekete esztendő emléke fűz ide.

Régi reminiscenciák elevenedtek fel lelkemben, amikor a közbeeső szabadnapot kihasználva barangoltam a régi ismerős tájakat . . . Egy nem remélt viszontlátás . . . De hojj rövid a téli nap és igyekeznem kell, mert este próba . . .

Somorjáról hazatérve egy végzetes hibát követtünk el. Nem irányítottuk a kormányrudat az Einbeck kávéház felé, ahol a helybeli Műkedvelő Gárda élén köztisztvisletnek örvendő elnökével dr. Marschall János úrral virrasztott, egyenesen a mi kedvünkért. Szolgáljon mentségünkre az a körülmény, hogy visszafelé már nem én voltam az útmutató.

A szerdahelyi élmények között külön fejezetet érdemel a Kázmér vendéglő bora. Ilyet az egész úton nem ittam. Egyéb-ként e tekintetben megoszlok a vélemények. Osztyényi Józsi bátyám a Hanza borában, én meg a Kázmér-félében kívánnék pisztrág lenni.

Búcsút vettünk Szerdahelytől, a szerdalyi szép kislányoktól (erről regényeket lehetne írni!) és visszacöngtünk Galántára. Hogy útközben mennyi szekalúrán estünk át, arra nézve az érdeklődőknek „Sztrogoff Mihály“ szolgál bővebb felvilágosítással.

Galánta.

Galántán tetőpontra hágott a jókedv. Csak én lettem kedvetlen; a bor sem smakkolt. A két nagyterem zsúfolva volt mosolygó arcú, táncoló párokkal; nekem mégis üresnek tűnt fel . . . Elbúcsúztam társaimtól, fölmentem szállóbeli lakásomra és lefeküdtem.

Reggel az elutazáskor jóleső fölénnyei néztem a bóbiskoló, álmos arcokat. Csíz.

Boross Miklós.

Hirdetmény. Teljesen jó karban lévő (kevésbé használt) két manuális, pedálos, öt hangsoros (térdregiszterrel ellátott) orgona-harmonium eladó. Kisebb templomok részére teljesen megfelelő. Érdeklődők forduljanak: Majtényi József nyug. tanító Moldava (Szepsi) ž. XX. címre.

EGYESÜLETI ÉLET.

Masaryk Tamás Köztársasági elnökünk 81. születésnapját meleg ünnepségek keretében ünnepelte meg az egész köztársaság népe. Az ünneplésből részt vettek a magyar iskolák is, nemcsak a minisztérium rendelete, hanem szívük őszinte érzelmei szerint is. Az iskolákban mindenütt rendeztek ünnepélyt az ősz elnök tiszteletére a tanítási idő keretében. Az ünnepélyek programja mindenütt nivós volt, ezt igazolják a hozzánk beküldött meghívók és értesítések s melió az ünnep fontosságához.

Egyesületünk vezetősége s minden egyes tagja szeretettel tekintett márc. 7-én köztársaságunk feje és vezére felé, azzal a szívből jövő kívánsággal, hogy tarisa meg őt az ég ura még sokáig jó. egészségben, szellemi frissességének teljében a béke, szeretet fenntartására, köztársaságunk boldogulására, s az emberi kultúra fejlődésére.

A Szlovenszkói Tanító egyesületek közös gyűlése.

Lapunk legutóbbi számában már jeleztük, hogy a Szlovák Tanítók Országos Egyesülete (ZUS) megkeresést intézett az összes szlovenszkói tanító egyesületekhez, melyben felkérte azokat, hogy a tanítóság legégetőbb sérelmeinek megtárgyalása s azok kiküszöbölésének érdekében megteendő lépések megbeszélése végett f. évi március hó 8.-án Nové-Mesto nV.-ban közös gyűlést tarissanak s azon a jelenlegi gazdasági nehézségekre való tekintettel csupán az. elnökségek képviseltesék magukat egy-két kiküldöttel.

E felhívást egyesületünk is megkapta s már csak a szlovenszkói tanítóság szolidaritásának dokumentálása szempontjából is örömmel fogadta. Egyesületünk két kiküldöttel vett részt a közös gyűlésen.

A gyűlést az újonnan épült Masaryk elemi iskola impozáns épületében tartották meg. Megjelentek a gyűlésen a ZUS. képviselőjében Hancko Antal szenátor-elnök, Žilínáról, Opluštil

A. polg. isk. tanár Ružomberokról, a Deutscher Lehrerverband képviselőjében Kalix I. igazgató Kakas Lomnicról, az Evangélikus Tanítók országos egyesülete képviselőjében Špitka Ádám elnök Lubináról, a Szlov. Ált. Magyar Tanító egyesület képviselőjében pedig Uhereczky Géza, és Vásárhelyi Károly kiküldöttek Komáromból. A Sváz elnöksége arra való hivatkozással, hogy a gyűlés tárgyát képező kérdésekben a maga részéről már memorandummal fordult a Minisztériumhoz, a gyűlésen való részvételt nem tartotta szükségesnek s ezt írásban közölte az összehívó egyesület elnökségével.

A gyűlést 11 órakor az összehívó egyesület nevében Hancko Antal elnök meleg szavakkal megnyitotta s üdvözölte mindazon egyesületek kiküldöttét, akik a szlovenszkói tanítói szolidaritás érzéséről átláthatóan eljöttek a hívó szóra, hogy a kartársak nagy sérelmeinek orvoslása érdekében a követendő és célravezető eljárásban megállapodjanak.

A napirend első tárgyát a szlovenszkói východa kérdése képezte. Rámutatott arra a lesújtó igazságtalanságra, mely a köztársaság megalapításának első éveiben emberfeletti munkát végző s a köztársaság konszolidációját megalapozó nem állami tanítóság nagy zömét érte akkor, amidőn azt a slovenska východa kedvezményéből kizárták. Elfogadásra ajánlotta az általa készített határozati javaslatot.

E kérdés körül komoly és magas színvonalon mozgó vita folyt. Špitka, Kálix, Uhereczky és Vásárhelyi kartársak részletesen kifejtették egyesületei álláspontját, melyeket Opluštil kartárs érveivel kiegészítetten a határozattá emelt javaslat kidolgozásánál figyelembe fog venni Hancko elnök.

A tárgysorozat második pontját a katona viselt tanítók súlyos és existenciális szempontból nagy károsodást jelentő sérelme képezte. Ismertette azokat a pontokat, melyek a katona-viselt tanítók memorandumában a legrészletesebben indokolva fel vannak sorolva s kérte a megjelenteket, hogy e memorandumot tegyék magukévá s azt együttes határozatként juttassák el az illetékes tényezőkhöz.

E kérdés tárgyalásával kapcsolatosan a jelenlevő delegáltak a hadifogságot szenvedett nem állami tanítók államszegélyeinek utalványozása érdekében teendő lépések megismétlését határozották el, annál is inkább, mert az elnök által ismertett és Slova žilina-i kartárs ügyében hozott legfelsőbb bírót-

sági döntés gyakorlati végrehajtása az ismételt intervenciók dacára késik.

Mind három kérdésben a memorandumok végleges szövegezését az összehívó egyesület vállalta magára s annak nevében Hancko elnök közölte, hogy azokat elkészítésük után aláírás végeztül elküldi a jelevő egyesületek elnöségéhez, melyek azután a memorandumoknak Prágában a kormány érdekelt tagjainál való benyújtására hivatott küldöttségbe egy-egy tagot delegálnak. A küldöttség március hó végén fogja a memorandumokat átnyújtani a kormány illetékes tisztségviselőinek. A memorandumokat megszövegezésük után mi is közölni fogjuk kártársainkkal lapunkban.

A katona-tanítók memorandumuma.

Tavaly nyáron Žilinán gyülekeztek össze Szlovenszko fiatal tanítói, akiknek katonai szolgálati idejét a tanítói működésbe, illetve az előlépéshez szükséges időszakba be nem számították. A žilinaai gyűlés határozatából kifolyólag most a katona-tanítók képviselői memorandumot szerkesztettek a tényleges és háborús katonai szolgálatnak a fizetésbeni előlépéshez és a nyugdíjba való beszámítása ügyében. E memorandumot fölterjesztették a törvényhozó testületek: a minisztertanács, a képviselőház és a szenátus elé. Az emlékirat ötszáz aláírással van ellátva és csatolva vannak hozzá azok az okmányok, melyek a tényleg leszolgált katonai időt igazolják. Követeli a katonai és háborús szolgálatnak a demokrácia szellemében való törvényes rendezését.

A memorandum — többek között — a következőket tartalmazza:

„A katona-tanítók hecsületesen és öntudatosan teljesítették és teljesítik, úgy terjedelemben, mint tartalomban nemcsak polgári, de katonai kötelességüket, ahogy azt a véderőfőrvény előírja, sőt mi több, önként jelentkeznek a tartalékos tiszti iskolába, s így már a maguk tényleges katonai szolgálati idejében is rendkívül nehéz és felelősségteljes szolgálatot tesznek az államnak és a nemzetnek, mint megbízható katonatisztek, akik, ha kell életüket is készek a haza oltárára tenni.” További részeiben hangsúlyozza a memorandum, hogy a had-

seregben a tanító-katonák, pedagógiai és metodikai képzettségük révén, mint oktatók és mint az analfabéta kurzusok tanítói szerepelnek. „Példát adunk az igazság és demokrácia elvei szerinti köteleességteljesítésre, mindent az állam, a haza és a nemzet javáért teszünk„. És mégis mindezek ellenére a tanítóság a katonai szolgálat teljesítése által hátrányt szenved a tanítónőkkel és a nem-katona férfitanítókkal szemben, akik fizetésileg biztosítva vannak és mint szolgálatilag idősebbek, különféle előnyöket élveznek. A katonai szolgálati idő beszámítása azoknak is főkövetelésük, akik 1926 január elseje előtt nem voltak definitív tanítók, működjenek bár állami vagy nem állami iskoláknál. A nem állami tanítók katonai kötelezettségüket az állami tanítókkal egyformán, ugyanazzal az állammal szemben teljesítették. Azon tanítóknál, akik a tényleges katonai vagy háborús szolgálatuk előtt, mint tanítók még nem működtek, ellenben mint diákok és tanítójelöltek a tanítóképző abszolválása után, vagy más középiskolai végzettséggel léptek katonai szolgálatba, ez a szolgálat szintén beszámítandó. Ez vonatkozik azokra is, akik az 1924 december 22.-én kelt 286 sz. Törv. és rend. gyűjt. restrinációs törvény miatt tanítói szolgálatba nem léphettek.

Továbbá beszámítandó mindazon háborús katonai szolgálat, amelyet a tanító a világháborúban, vagy azután teljesített. A tanítói képesítő-vizsgálatra vonatkozólag azt kéri a memorandum, hogy az már tízhónapos tanítói működés után letehető legyen, amint azt az iskolaügyi minisztérium 1919. június 10.-én kelt rendelete megengedte. Törvénnyel biztosítandó a tényleges katonai szolgálat elhalasztása mindaddig, míg az abiturientis az oklevelet megszerzi. A hadkötelezettség teljesítésének ideje egyenlő értékű legyen — a szolgálat beszámítása szempontjából — a tanítói működés idejével. Hogy a tanítók katonai szolgálatuk tartama alatt állomáshelyüket el ne veszíthessék: ez is törvény szerinti biztosítandó. — Ami a karácsonyi pótlékot illeti, kéri a memorandum annak kifizetését azok részére is, akik október 1.-én katonai szolgálatra bevonulnak, vagy onnan márciusban hazatérnek.

Végezetül a memorandum ama reményének ad kifejezést, hogy a katona-tanítók jogos és igazságos kívánalmi elől az illetékesek nem fognak elzárkózni. —

Megalakult az iparos- és kereskedő-tanonciskolai tanítók nyugatszlovenszkói egyesülete.

A nyugatszlovenszkói tanonciskolai tanfelügyelőséghez tartozó iparos- és kereskedőtanonciskolák tantesületei, a bratislavai tanonciskolai tanítókból álló előkészítő bizottságtól meghívást kaptak március hó 1.-ére, Bratislavában tartandó összejövetelre, melynek tárgyát az eddig még szervezetlen szlovenszkói tanonciskolai tanítóságnak egy egyesületbe való tömörítése képezte.

Az összejövetelen mintegy 30 tanonciskola képviseltette magát körülbelül 50 taggal.

Az ideiglenes elnöki tiszti Huttya Antal bratislavai tanonciskolai igazgató, mint az előkészítő bizottság tagja töltötte be, az előadói tiszti pedig a csehországi tanonciskolai szervezet hivatalos lapjának a főszerkesztője.

Előadásának lényege az volt, hogy a szlovenszkói tanonciskolai tanítóságot egyesületbe való tömörülésre és a csehországi szervezethez való csatlakozásra szólította fel, miután a tanonciskolai előadók jogi és anyagi helyzetének szabályozását biztosító törvény hiányában, azok alkalmazásának időtartama bizonytalan, az államsegélyből utalt óradíjak pedig alacsonyok. Az előadó szerint a szervezet feladata lenne az egy táborba tömörült tanonciskolai tanítóság együttes fellépésével a tanonciskolai tanítóság szolgálati viszonyát véglegesen rendező törvény kiadatása.

A jelen voltak tetszéssel fogadták az előadói javaslatot s mindannyian bejelentették csatlakozásaikat.

Az alapszabályok ismertetése után, melyet szlovák, magyar és német nyelven az egyes tantesületeknek is megküldenek, a tisztiar és válaszmány megválasztására került a sor.

Elnökké egyhangúlag, felkiáltással Huttya Antal bratislavai tanonciskolai igazgató, alelnökké Schrankó Lajos a magyar tanítóság részéről és Steger Ferenc bratislavai tanonciskolai tanítók választották meg.

A válaszmány 12 rendes és 12 póltaggal alakult meg.

A magyar tanítóságot a válaszmányban a következők képviselik. Rendes tagok: Bányai Ferenc tanonciskolai igazgató Léva, Dubay Géza tanonciskolai igazgató Érsekújvár, Arányi

Gyula nyug. felsőkereskedelmi iskolai tanár, tanonciskolai előadó Bratislava és Telkes Mihály tanonciskolai igazgató Komárom. Póttagok: Bitter Béla tanonciskolai igazgató Párkány, Klfu Antal tanonciskolai előadó Somorja, Hartmann József tanonciskolai előadó Dunaszerdahely és Uhereczky Géza tanonciskolai előadó Komárom.

A Kereskedelmi- és Iparkamera gyűléstermében megjelenteket Stodola Kornél keresk- és iparkamarái elnök üdvözölte szlovák, magyar és német nyelven, kiemelve a tanonciskolai tanítóság hivatásának fontosságát.

Új polgáriiskolai tantervjavaslat. A polgári iskola reformjával kapcsolatosan, amelyet időszerűvé tett az elemi iskola már véghezvitt reformja és új tanterve, a miniszterium szakbizottság segítségével a polgári iskolák részére tantervjavaslatot dolgozott ki, amelyet megküldtek nyomtatásban az összes tanfelügyelőségeknek, hozzászólás céljából. A tanfelügyelőségek a tantervjavaslatot megbeszélik a kerületükben levő polgári iskolák vezetőivel és szaktanítóival s módosító észrevételeiket megteszik a javaslatra nézve.

Az új tantervjavaslat lényeges változásokat helyez kilátásba a polgári iskolák belső életében, amely kívánalmakat azonban a polgári iskolai tanárság az eddigi, azt mondhatjuk tanterv nélküli állapotban is, más részben teljesítette. A javaslat a tananyagban eltolódásokat, új csoportosításokat vesz fel, hangsúlyozza a munkaiskola elvét. Az iskola továbbra is három kötelező évfolyammal fog bírni, a harmadikhoz szerveesebben csatlakozik a negyedik, nem kötelező évfolyam, az u. n. egyéves tanfolyam.

Másik fontos elve a javaslatnak az, hogy differenciálja a polgári iskolákat a helyi körülmények szerint. Ezt lehetővé teszik a szabadon választott tantárgyak a III. és IV. évfolyamban, melyek óraszámra mindkét évfolyamon 5. A tanulók által szabadon választható, de választás után kötelezővé váló tantárgyakat a tanfelügyelőség állapítja meg a kerületében levő polgári iskolák tantervterületi véleményének meghallgatása mellett.

Lehetővé teszi a javaslat a polgári iskoláknál az úgynevezett záró osztály létesítését, amelybe azon tanulók kerülnek, akikről nem várható, hogy a polgári iskola teljes tanulmányi célját elérik. A heti órák száma osztályonként az eddigivel szemben 2-3 órával emelkedni fog.

Az új tanterv a javaslat szerint az I. és II. évfolyamban már a következő 1931/32 tanévben, a III. és IV. évfolyamban pedig az 1932/33 tanévben fog életbelépni.

A tantervjavaslattal a cseh és német polgári iskolai

egyesületek hivatalos közlönyei nagy mértékben foglalkoznak, nem mondhatjuk azonban, hogy a teljes megelegedés hangján. A cseh orsz. polgáriiskolai egyesület vezetősége nyílt levelet intéz a Skola Meštanská f. é. februári számában Dr. Dérer Iván isk. ügyi miniszterhez, melyben leszögezi, hogy az új tanterv nagyban fokozott követelményeinek csakis megelegedett és szakképzett polgári iskolai tanítóság képes eleget tenni.

A csekély fizetési többlet, amelyet a polg. isk. szaktanítók kapnak az elemi isk. tanítókkal szemben, azt hozta magával, hogy a szakvizsgával már régebbi időtől fogva bírók elégedetlenek, a fiatal el. isk. tanítóság pedig éppen emiatt nem törekszik a szakvizsga leletéltre. Így aztán nincs elegendő szakvizsgás polg. isk. tanító. Míg az államfordulatkor csak 4% volt a szakvizsgával nem bírók száma, addig ma ez közel 50%-ra emelkedett. Ez a helyzet a polgáriiskola nivójára igen rossz hatással van, mert a fiatal elemi iskolai tanítók csak kényszerűségből és átmenetileg hajlandók polg. iskolánál tanítani, ahol definitív kinevezést a törvény értelmében szakvizsga nélkül nem kaphatnak.

Ezért a nyílt levélben azt kérik, hogy előbb ezen fizetésbeli sérelmen javítsanak s csak azután vezessék be az új tantervet.

Rőczey Mária Rimaszécs. Állampolgársági ügye egyesületünk útján kedvező elintézését nyert.

DALÁRDA.

Az Orsz. Magyar Tanító Dalárda hivatalos közleményei.

**A Csehszlovákiai Országos Magyar Dalos-
szövetség** nagyválasztmánya február hó 22-én tartotta ülését Bratislavában, mely alkalommal az O. M. Tanítódalárdát Heckmann István karnagy képviselte. Az ülésen a múlt év eseményeinek lezárása után a folyó évi program megvalósítása került szőnyegre. A legfontosabb pontot a kerületi dalverseny megbeszélése képezte, melynek kapcsán elhatározta a nagyválasztmány, hogy a nyugati kerület dalversenyét Léván 1951. június hó 27-28.-án fogja megrendezni. A dalversennyel kapcsolatos helyi vonatkozású ügyek rendezésére a Lévai Dalárdát kérte fel. A dalversenyre jelentkező dalárdák számára a következő csoportot beosztási eszközkölte: I. Nehéz műdalcsoport. II. Könnyű műdalcsoport. III. Népdalcsoport. IV. Vegyeskari csoport. Minden dalárdának módjában lesz megválasztani a csoportot, amelyben versenyezni szándékozik és saját jól

felfogott érdekében minden vezető azon lesz, hogy a dalárdájának legjobban megfelelő csoportba nevezzen. (Nevezési határidő márc. 27.) Minden csoportban lesz egy kötött kar és egy szabadon választott kar, melyek alapján az 5 tagú zsüri dönt. Ezeken kívül el kell készülnie még minden résztvevő dalárdának a 2 összkari darabból is. Minden csoportban lesz I. díj. (Diszlárgy), II. díj (Ezüst érem), III. díj (Oklevél).

Elhatározta a nagyválasztmány, hogy a Dalosszövetség jeligeszövegére haladéktalanul kiírja a pályázatot. A szöveg elbírálását pedig egy irodalmi és zenei férfiakból álló bizottságra bízta, melynek tagjai lettek: dr. Jankovich Marcell elnök, továbbá dr. Alapy Gyula, Boross Béla, Németh I. László, Simkó Gusztáv és Heckmann István.

A Tanítói Dalárda képviselőjének indítványára elhatározta a nagyválasztmány, hogy kéréssel fordul a vasútiügyi minisztériumhoz, hogy dalosünnepélyre, hangversenyre csoportosan utazó dalárdák 50%-os menetdíjkedvezményben részesüljenek.

Értesítés. Az O. M. Tanítódalárda vezetősége értésére adja a tanítótestvéreknek, hogy a Tanítódalárdába szóló jelentkezést anyagi megerősödéséig egyelőre lezárta.

Felhívás! Felhívom k. dalostestvéreim, hogy akinek valamelyik kottája hiányoznék, nálam a következőket szerezheti meg: Pogatschnigg: Dal a dalról, Horváth: Eredeti magyar népdal, Németh I. L.: Magyar népdalok, Delly Szabó G.: 6 eredeti magyar népdal, Tiegler Béla: Szerenád, Tisza A.: Magyar népdalok, Thern K.: Dalünnepen, Gaál F.: Nyisd ki anyám, Lavolta-Hoppe: Földiekkel játszó, Heckmann I.: Népdalegyvelegy, Németh I. L.: Honvéd sírja, Szent Gály.: Fehér galamb. *Forgács Mihály* kottatáros, Levice, rk. fiúisk.

K Ü L Ö N F É L É K .

Kinevezték a Masaryk alapítvány ideiglenes kuratóriumát. Dérer Iván dr. iskolaügyi miniszter kinovozta a Masaryk köztársasági elnök által magyar tudományos és művészeti célokra tett alapítványnak kuratóriumát a következőkből: Orbán Gábor dr. bratislavai reálgimnáziumi tanárt a kuratórium elnökévé, tagjai a pedig Angyal Géza festőművész (Selmecbánya), Antal Sándor ujságíró (A Nap), Farkas Gyula polgári iskolai tanárt (Somorja), a Magyar Tanügy szerkesztőjét, Győry Dezső ujságíró (Prágai Magyar Hírlap), Szerényi Ferdinánd dr. tanárt (Ungvár), Sziklay Ferenc

dr. kultúrreferensat (Kassa), Várady Aladár dr.-t, a Munkás című lap szerkesztőjét és jegyzővő Surányi Géza lapszerkesztőt. Reméljük, hogy ez a bizottság odaadó és eredményes munkát fog végezni a fejedelmi adomány felhasználása tekintetében.

Könyvismertetés. Soós Károly búcai ref. lelkész, e. m. főjegyző az ismert nevű kiváló egyházi író legújabb munkája Jöjjön el a Te országod címmel most bagyja el a sajtót. Ez a mű az év minden vasárnapjára és ünnepeire tartalmaz egyházi beszédet, tehát az egész évkört fölöleli. Terjedelme 280 oldal, ára egész vászonkötésben 40 Kc. Aki f. é. május 1. ig megrendeli, 15% engedményt kap. A könyv beszerzése különösen ajánlatos lévita tanító kartársainknak mert ennek útjára a mai állapotoknak megfelelő egyházi beszédekben jutnak s a honno foglalt sok szép gondolat alapján könnyen szerkeszthetnek újabb beszédeket is Megrendelhető a Gondos nyomdában, Párkányban

A Stampay-féle Énekek és Imák c. könyv kotta melékletének II.-ik füzeté a napokban jelent meg, amely az I. füzettel együtt immár 60 éneket tartalmaz, javarészen vegyeskarra és orgonára írva, amelyek között 15 az összeállított eredeti műve A népies és egyházi mű I. füzetének dallamai országszerte ismertek és kedveltek, míg a II. újabb füzet 18 könnyen betanítható, kollomos csengésű éneket hoz a kántortanítók asztalára. Ezekkel az újabb szoromónyú énekekkel a szerző ismét egyházi érzületéről s a mai kor szükségleteiről mélytűrést tett tanúságot. A könyvecskében egyéb alkalmi énekek is vannak. Különösen becsesé teszi azonban a kántorok részére az hogy hozzá a mise responsoriumokat is hiteles formában. A I. füzet ára 5 Kcs, a II. füzeté 6 Kcs. Megrendelhető Stampay János rk. ig. tanító kartársunknál Kőbükút, okr. Párkány.

A tanítóhiány Ruszinszkhóban. Podkarp. Rus tanügyi hatóságai a napokban írták ki a pályázatokat az üresedésben lévő ruszinszkói tanítói állásokra. Eszerint 418 ruszin, 40 magyar, 40 cseh és 8 román tannyelvű tanítói állás vár betöltésre. Összesen 506 tanítói állás.

Slovenský Učitel' (XII. évf. 6 sz.) Jožo Rákoš ismerteti Zsolnai Béla kartársunknak a Magyar Tanító múlt évi 23. számában megjelent cikkét „Az egyházamban való tanításról.” Rákoš J. sorba veszi mindazokat a szempontokat, amelyeknek alapján Zsolnai kartárs bizonyítja az egyházamos tanítás előnyöségét és Zsolnai érvelését mindenben helyesli és megerősíti. A kulturális szempont tárgyalásánál, az önképzés kérdésénél a következőket írja: „Nem tévedek, ha azt mondom, hogy az a sokat emlegetett főiskolai képzés nem a maximum. Elméletben lehet, de a gyakorlatban nem. Minekünk figyelemmel kell kísérnünk a pedagógia és metodika legújabb vívmányait s ehhez nem elegendő a kézszerkesztes főiskola. Minekünk naponta kell foglalkoznunk a kulturánepok nevelésiügyi kérdéseivel: ezt sem adhatja a főiskola, mert a pedagógia metódusait nem lehet stabilizálni. Ha csak délelőtt tanítanak mindezekre volna időnk, úgyszintű a tökéletes előkészületekre stb. Befejezem és hangeúlyozom, hogy bármennyi előnye is van az egyházamban való tanításnak, a vezetőgondolat mindig a gyermek.” Cikkirő a kérdéshez a kartársak hozzászólását kéri. Fraňo Svoboda a testnevelés problémáiról értékazik, amelyekből Szlovenszkhó bizony van bőven Štefan Kobúth cikke: „Hogyan bácsuzott Gregor Tajovský az iskolától” — arról gyűz meg, hogy szlovák kartársaink is szeretik elő előhozni a múlt politikai hibáit.

Kertészeti kurzusok a fanitók részére. A Csehszlovák Vüröskereszt az 1930. évben hat kertészeti kurzust rendezett a tanítóság részére, a melyeken alkalomuk nyílt a tanítóknak és tanítónőknek elsajátítani a kertészet alapismereteit, hogy a gyermekek körében az iskolai kertészkedést eredményesebbé tegyék. A kurzusok hat napig tartottak és az egyes kertészeti szakiskoláknál rendeztetek. A Vüröskereszt ebben az évben is rendez hasonló kurzusokat a tanítóság részére és pedig Csehországban kottt, a többi tartományokban egyet egyet.

Kiadóhivatali üzenetek.

H. V. Sahy, T. J. Bratislava, B. A. Párkány, B. E. Karva, K. J. Kőbőkút, J. B. Szakélas, K. F. Sála n V, T. M. Bés, Cs. I. Farkaád, D. Z. Sp. Podh., K. E. Pozasnyeperjes, K. G. Ptruksa Címüket kijavítottuk, lapunkat az új címre küldjük. — T. L. Kláčany. Tagjaink sorába felvettük, lapunkat és a zsebnaptárt megküldtük. — Többeknek Hozzáink intézett levelikre legközelebb válaszolunk.

H I R D E T É S E K.

Pályázat. A leleszi (okr. Král. Chlumec) rk. iskolaszék az újonnan szervezett ideiglenes VI. tanítói állásra pályázatot hirdet. Választás a referátus leérkezett engedélye után. Javadalma törvényszerű. Tanítási nyelv magyar. Pályázhatnak rendes képesítéssel bíró tanítók és tanítónők. Választási határidő *április 1.* Állás azonnal elfoglalandó.

Pályázat a sudóv-i (Szódó) községi és a vele összekötött Református kántor-tanítói állásra. *Javadalom:* 1. Kétszobáslakás, konyha, élestár, fűskamra és kocsiszin. 2. A polgári községtől 4 katr. hold szántóföld, melynek adóját a község fizeti. 3. Kézpénz a községtől 278 kor. 96 fillér. 4. A Református Egyháztól 22 kor. és 10 (fiz) magyarhold föld, melynek egyenes adóját az egyház fizeti. 5. Az államsegély az állás-elfoglalásakor kérelmezve lesz. *Köteleességek:* A mindennapi és ismétlő tankötelesek tanítása a Reformátusvallású tanköteles gyermekeknek az egyházkerületi tanterv szerint a vallásban és egyháziénekekbeni oktatása, a kanonikus órákon, továbbá minden negyedik vasárnapon délelőtt és délután nem különben a lelkesz akadályoztatása esetén a teljes istenitisztelet végzése s úgy a temetések, mint minden isteni tisztelőnél az énekvezetés eszközlése. Csak Református vallású férfitanítók pályázhatnak s az állás lehetőleg azonnal, de legkésőbb folyó évi szeptember elsején elfoglalandó. Kellően felszerelt kérvények a községi iskolaszékhez Sudovce okres Zelizovce küldendő. *Fazekas Géza* iskolaszéki elnök.

Pályázat. Az imei (via Stará-Ďala) r. k. iskolaszék a lemondás folytán megüresedett definitív tanítónői állásra pályázatot hirdet. Tannyelv magyar. Pályázhatnak képesítéssel rendelkező tanítónők március 28.-ig. Javadalom: Hitközségtől 25 Kč, két szoba, konyha, kamra, pincéből álló szabad lakás, 1 ól és a házfolyásában levő kert használata. A pol. községtől 3 m³ kemény hasábfű. A többi államsegély. Kérvények a r. k. plébánia hivatal címére küldendők. Állás azonnal elfoglalandó.

Pályázat. A leleszi (okr. Král' Chlumec) rk. iskolaszék az újonnan szervezett ideiglenes V. tanítói állásra pályázatot hirdet. Választás a referátus leérkezett engedélye után. Javadalma törvényszerű. Tanítási nyelv magyar. Pályázhatnak rendes képesítéssel bíró tanítók és tanítónők. Választási határidő *április 1.* Állás azonnal elfoglalandó.

A Stampay-féle Énekek és Imák bővítése megjelent áremelés nélkül!

29 gyöngyű énekkel, imákkal és **Kis Szi. Terézke** 'épével' együtt **309** énekkel hozta a könyv. Az új énekek Kis Szent Terézke, a Kongreganisták, a Szívgyárdisták énekei kívüli 10 offertóriumot kiemelkedő versel és a **Vecseryét** is tartalmazza. Új kotta melléklet is jönni fog, amely az I-vel összesen **56 ének** dallamát a jó részben harmonizálását hozza, sőt az összes hivatalos responzóriumokat is. Ára 5-5 Kč. A-könyv ára a régi 8, 11 Kč 25% engedménnyel.

Köbölkút, Stampay.

**Vetítógépet és képsorozatokat
felolvasó szöveggel kölcsön ad
Rašofsky Béla Nitra.**

Kérjen erre vonatkozó nyomtatványt.

Magyar Tanító

általános tanügyi közlöny,
a Szlovenszkói Ált. Magyar Tanítóegyesület hivatalos lapja.

Az egyesület évi tagsági díja 80 Kcs, melyért a lapok a lapot is kapják.

Felelős szerkesztő:
Banal Tóth Pál.

Nem tagoknak a lap előfiz. ára 1 évre 40 Kcs.

Társszerkesztők:

Hirdetések díjszabás szerint

Boross Béla, Gáspár János, Uherezky Géza.

TARTALOM:

	Oldal:
<i>(bb):</i>	
Feltámadás?	157
<i>Nagy Stefánia:</i>	
A kisegítő iskola tanulói, nevelése, oktatása	158
<i>Ghimessy János:</i>	
Helven év mulva	162
Észrevételek a magyar nyelv tanítására vonatkozó cikkhez	165
<i>(bb.)</i>	
Gázoktatás az iskolában	168
<i>Egyesületi élet</i>	171
<i>Természettudományi rovat</i>	172
<i>Különfélék</i>	175
<i>Kiadóhivatali üzenetek</i>	180
<i>Hirdetések</i>	180

Szerkesztőség: Állami polgári leányiskola, Komárno. — **Kiadóhivatal:** Községi elemi iskola Komárno. — **Az egyesület elnöksége:** Kovács Alajos központi elnök, Negyed. — **Titkárság:** Vásárhelyi Károly főtitkár. **Somogyi István** titkár, Komárno. — **Tanácsadó:** Uherezky Géza, Komárno.
A hírlapjegyek használata eng. a bratislavai posta- és távírdalozg. 3006/114. 21. sz. rendelkezéssel

A LEGTELEJESÉBB SZLOVÁK NYELVTAN

DAMBORSKÝ JÁNOS

reál gimnáziumi tanár, ismert szlovák nyelvész
és tankönyvíró
szerkesztésében

MÉG JELENT KÉT KÖTET - 576 OLDAL.

A Közlársaság fenállása óta ez az

első szlovák nyelvtan,

mely egész terjedelmében felöleli a
szlovák nyelv hang, szó és mondatát és
részletesen mutatja be a szlovák nyelv
és fejlődésének történetét.

TARTALMAZZA

A SZLOV. MATICA MEGÁLLAPÍTOTTA

új helyesírás szabályait.

**A kiváló kézikönyvet nem nélkülözheti
egyetlen tanító sem. Tanítói könyvtárak
több példányban rendeljék meg!**

**A teljes, két kötetes mű ára fűzve Kč 53.—
Egy kötetben, erős vászonkötésben „ 60.—**

KAPHATÓ

**minden könyvkereskedésben és a kiadónál
Huszár István könyvkereskedésében, Nitrán.**

Magyar Tanító

általános tanügyi közlöny,
a Szlovenszkói Ált. Magyar Tanítóegyesület hivatalos lapja.

Az egyesület évi tagsági díja 80 Kés, melyért a lapok a lapot is kapják.	<i>Felelős szerkesztő:</i> Banai Tóth Pál.	Nem tagoknak a lap előfiz. ára 1 évre 40 Kés.
	<i>Társszerkesztők:</i>	Hirdetések díjszabás szerinti.

Boross Béla, Gáspár János, Uherezky Géza.

Feltámadás? . . .

Ilt a husvét. A feltámadás évről-évre megisméltődő ünnepe, rálehel a maga édes, tavaszi fuvallatával az élet telében megsáppadt emberi homlokra és föléleszti az elvetett eszmék, gondolatok és vágyak hamvadó zsarátmokát.

Az ember szive és értelme önakaratából kereteket és korlátokat készített megnyilatkozásainak, s azokon belül óhajtja elérni az élet kiteljesedését: a boldogságot. Szív és értelem: a szubjektív emberi tartalom szintézise, s mégis a legmagasabb és legobjektivebb forum, mely az emberiséget analizálja. Kell, a föltétlen célszerűség és igazság alapján állva, kell a szív és agy diktátora fölött lennie egy örök és változatlan bizonyosságnak, melyben összpontosul a világmindenség élet-egyedeinek millió' és millió érdekvonala; kitevők, rezgések hitek és álmok csodálatos összeolvadása, eredője, célja: végtelen és örökkévaló ismeretlenje.

Dogmák és törvények közt viaskodik az ember a lét apró érdekeinek szolgálatában; intézmények és reformok bástyáit építi az életvihar pusztító útjába: világító tornyául a jövő kereső vándorainak. De maradandó alkotás csak az, amelynek kövei között megcsillan az egy igazság, az egy gondolat, az egy cél tündöklő aranyérce.

A törvénynek kell, hogy legyenek megszegői, a gondolatnak útonállói, az eszmének megcsúfolói és az igazságnak keresztre feszítői. Mert valahány

ököl fenyeget az igazságra, valahány álnokság megbújik a törvény palástja alatt és valahány álság rejtőzik a gondolat írott betűi közt, annyi tanuságtétel gyarapítja a mulandó földi különbözőség és az örök egyetemesség bizonyítékainak sorát.

Az egy akol és egy pásztor ígérete csak az egy igazság elvének érvényesülése után teljesedhetik. De addig nagyon sok husvéti tanítás válik meddővé!

A föld lakosságának etnográfiai, biológiai, és a tudomány számtalan szempontja szerint való különbözősége a hitek és igazságok különféleségét és variációját hozta létre. Amilyen sok a történelem és a jog felosztási alapjainak száma, olyan kevés törekvés mutatkozik arra nézve, hogy a nemzetek és népek egyéni igazságait az egy akol és egy pásztor igazságának örök egyeduralma alá rendelje.

Népek nevelői, tanítók! Ti tudjátok, mert tudnotok kell, hogy igazság csak egy van, mert csak egy lehet. Husvét ünnepén, amikor ujjongó harangok zugják a feltámadás örömeit, arra kell gondolnotok, hogy két ezredév óta csak újabb és újabb temetést ünnepelünk. A feltámadás késik, egyre késik. Az lesz az igazi húsvét, amikor a világ megéri, hogy csak az egy örök szeretet igazsága támadhat fel, mert azt temette el!

Tanítók, neveljük ennek megértésére kicsinyek és nagyok szívét!

(bb)

A kiségitő iskola tanulói, nevelése, oktatása.

Irtta: *Nagy Stefánia.*

A kiségitő iskola tanulói a gyengetelehetségű gyermekek közül kerülnek ki.

Gyengetelehetségűeknek azokat tartjuk, akik a rendes iskolabajárás mellett, az általánosan használt tanítási rendszerek alkalmazása dacára a velük egykorú tanulókkal az elemi iskolában haladni nem tudnak.

A gyengetelehetségű gyermek bizonyos fokú lelki fogyat-

a felismerése nehezebb, mint a hülyeségé, mert ismertető jelei nem oly szembetűnőek. A figyelmellenség és hanyagság is lehet sokszor a lelki betegség következménye.

kozásban szenved, amit idejében kell felismernünk, bár ennek

Vannak gyermekek, kiknél a beszéd, tájékozódás, magaviselet, hangulat teljesen normális és csupán behatóbb vizsgálat alapján jövünk rá, hogy a gyermeknek kevés elvont fogalma van, s a másoktól eltanult szavakat csupán szajkómódra mondja, s annak értelmével nincsen tisztában. Viszont vannak oly gyermekek, kiknél egyes képesség határozottan ki van fejlődve, pl. jó számoló, de erkölcsi érzékük hiányos, s ez cselekedeteikre, viselkedésükre kihatással van.

Ily gyermekek az elemi iskolában a tanulásban csakhamar elmaradnak, s csak sok vesződés árán tudunk náluk eredményt elérni, ami a többinek, a tehetségeseknek hátrányára szolgál. Tehát a gyengetehetségű gyermekek oktatását az elemi iskolára bízni nem lehet, mert az iskolát céljai elérésében gátolják.

E téren a német pedagógusok voltak az elsők, akik a gyengetehetségűek számára az úgynevezett „Kisegítő iskolát“ létesítették. Az első kisegítő iskolát Hallében nyitották 1859-ben.

A kisegítő iskola célja, hogy a gyengetehetségű gyermeket egyéniségüknek megfelelő nevelésben és oktatásban részesítse, **s eredményt érve el, átadja az elemi iskolának.**

Célja továbbá az elemi ismeretek kiképzése, hasznos tevékenységre való szoktatás. Ezenkívül kézügyességre való törekvés, hogy valamely iparágnak előiskolául szolgáljon, s hogy oly általános ismeretek birtokába jusson a gyermek, melyeket idővel valamely iparnál is haszonnal és eredménnyel érvényesíthet. Végül célja, hogy a hibás beszédű gyermekeket hibáiktól lehetőleg megszabadítsa.

Nevelés — oktatás. — A gyengetehetségűek tanításánál fődolog, hogy a tanító ereszkedjék le az értelem legkezdetlegesebb nyilvánulásaihoz és azokat fejlessze.

Említetünk, hogy a gyengetehetségűeknél sajátos szokásokat, erkölcsi hibákat, rossz hajlamokat találunk, emellett igen feledékenyek és engedetlenek. Ezen jelenségeknek egyik oka az akaratérő gyengesége. Másik oka az ítélő és emlékező képességek fogyatékosága. A kisegítő iskolának elsődrendű feladatát képezi tehát a gyenge akaratérő fejlesztése és a helyes erkölcsi érzék megszilárdítása, a fogyatékos ítélő és emlékező-

képesség fejlesztése, egyszerűen az egész lelki működés magasabb színvonalra való emelése. És ehhez a célhoz alkalmazza a tanítást is.

Az eredmény attól függ, hogy tud-e a tanító a gyermekek akaratára oly hatást gyakorolni, hogy az elmét a tanítás megfigyelésére kényszerítse.

Az akaratot legjobban a fegyelmezés által képezhetjük. A fegyelmezés lehet közvetett, vagy közvetlen. Közvetett a fegyelmezés oktatás, szoktatás által; közvetlen a tilalom, intés, büntetés, dicséret, jutalom által. A fegyelmezésben a tanítónak figyelembe kell venni a gyermek szellemi fejlettségét, lelki életének legkisebb megnyilvánulását. A tanító érdeklődik a szülőknél a gyermek hajlamai iránt, mert csak a tapasztalatok alapján lehet a helyes fegyelmezési módot megválasztani. Nem szabad azonban elfelednünk és mindig tekintetbe kell vennünk, hogy a gyengétehetségűek tettei rendszerint öntudatuk korlátoltságából erednek.

A fegyelmezett akarat működése a figyelem által nyilvánul. Eleinte megelégedhetünk, ha a tanuló figyelmét rövid időre tudjuk lekötöni, s csak fokozatosan lehet őt kitaratóbb figyelemre szoktatni. Hogy e célt elérhessük, a kiegészítő iskolában állandóan az érzékeket kell gyakorolni. Csak ezután és ennek alapján lehet átférni a tulajdonképpeni szemléltetésre. A szemléltetésnél nem elegendő a tárgyak, képek egyszerű bemutatása, hanem emellett meg kell a tanítónak ragadnia minden eszközt, arcjátékot, testmozgást stb., hogy ezek által közelebb férközhessék a gyermek lelkéhez.

Ezt örömezzések keltésével lehet fokozni, hogy a gyakorlat a gyermekekre ösztönzőleg hasson. Kerüljük a fárasztást a gyengétehetségűeknél, mert a figyelemnek mértéken felüli erőltetése káros hatású lehet.

Az akarat képzésnél igen fontos a szoktatás. Csak akkor lesz eredményes a munkánk, ha a hibás fonákosságok helyett oly szokásokat sajátíttatunk el velük, melyek a helyes erkölcsi és társadalmi élet iránti érzéket fejlesztik lelkükben. Viselkedésüket állandóan kísérvük figyelemmel, a játéknál, szünetben mindig felügyelet alatt legyenek, mert ott lehet hajlamaikat leginkább megismerni.

A fegyelmezés eszköze az érdeklődés felkeltése az előadott tárgy iránt. Érdeklődést kelthetünk egymásközti verseny felkel-

lése által, továbbá dicséret által. De ügyelni kell az érdeklődés fenntartására később is, amikor az ismert tárgyak, alakok, színek, cselekmények, tulajdonságok összehasonlításával foglalkozunk és az egyes közös jellemző tulajdonságokat kapcsolatba hozzuk. E fokon már fell kell vetni, a miért, hogyan mivégre kérdéseket, hogy a gyermekeket önálló gondolkodásra serkentjük.

Ügyelniünk kell, hogy az új fogalmat szoros kapcsolatba hozzuk a már meglévőkkel. Mert ha összekapcsolás nélkül adjuk a fogalmat, a gyengetehetségük önállóan képzeletársítást legtrikább esetben tudnak alkotni.

Ha tehát a fogalmakat emlékezési gyakorlatokkal többször felújítjuk, rokon fogalmakkal összekapcsoljuk, ezáltal oly alapot teszünk le a gyermek lelkében, amelyre helyes ítéleteket, következtetéseket építhetünk, s ezáltal az oktatás végső célját, hogy a növendék szerény körben önállóan gondolkozni tudjon, — elértük.

Logikus, elvont gondolkodásra vezetni a gyengetehetségűeket, igen nehéz feladat, kiapadhatatlan türelemmel kell őket erre segíteni. A gyengetehetségűeket nemcsak nem érdekli a tárgyaló dolog, de sokszor ellenszenvvel viseltetnek iránta, ami nem rosszakaratnak, inkább nyughatatlan figyelmüknek a következménye. A tanítónak arra kell törekednie, hogy növendékei az ő gondolatmenetét állandóan figyelemmel kövessék, s lassan a gyengetehetségű is képes lesz megtalálni az igazságot és örömet leli a teljesített szellemi munkában.

Az ismeretközlés egyedüli helyes módja a kisegítő iskolában az összetevő (syntetikus) tanalak. A legegyszerűbb elemekből indulunk ki, s addig időzünk, amíg be nem vésődik a gyermek lelkébe, s új anyagnak alapul nem szolgál.

Főelv még a kisegítő iskolában az egyéni (individuális) eljárás, mely megköveteli, hogy egyesek képességeit és sajátosságait tekintetbe vegyük. Azonban ügyelni kell arra, hogy az egyesekre való tekintetbe vevés által az osztályt, mint egészet, el ne hanyagoljuk.

A kisegítő iskola nevelése elérte célját, ha a felsőbb osztályokban a tanulók figyelnek a tanító előadására, azt gondolatban követik, a tanítást úgy felfogják, hogy adandó alkalommal a tanultakat rögtön alkalmazni akarják és tudják is.

Hetven év múlva.

Írta: **Ghimessy János.**

(Folytatás)

Alig távozott el az iskola folyosójáról a fia eltűnésén kesergő anya, amikor nylik az ajtó és betoppan a — tanfelügyelő . . .

No, soha jobbkor! Ez aztán a nagy szerencse! Ugyan mit mondjak a tanfelügyelő úrnak? Mit mondhattam volna mást, mint azt: „Ah, nagyon örülök, hogy van szerencsém!”

És most mivel exkuzáljam magamat? Mondjam azt, hogy kérem tanfelügyelő úr sziveskedjék a becses látogatását más-korra halasztani, mivel én Bratislavában voltam tanulmányi kiránduláson a tanoncokkal, egy percet sem aludtam az éjjel, fél órával előbb jöttünk haza!

Ugyan mit válaszolt volna erre a neveléséges mentségre a tanfelügyelő úr?

Biztosan azt mondta volna, hogy: „Mi közöm nekem a tanoncok kirándulásához? Én nem küldtem magukat sem Bratislavába, sem Piripócsra, punctum!”

Amilyen „nagy szerencsém” van, könnyen ezt mondhatta volna. Ez pedig úgy fest, mint amikor gyermekkorunkban azt mondtuk a tanító úrnak, hogy azért nem tanulhattuk meg a leckét, vagy nem írhattuk le a feladatot, mert disznót öltünk.

A mai csemeték azonban sokkal okosabbak, mint mi voltunk, gyermekkorunkban. Mintha egyelő egyig összebeszéltek volna, egyszerűen otthon maradnak disznóöléskor és csak másnap jönnek iskolába.

Már többször hallottam, hogy a szenvedélyes kártyások képesek két nap, két éjjel egyhuzamban blattozni anélkül, hogy egyet ástánának, vagy a szemük egy pillanatra is lecsukódnék; ébren tartja őket a játék izgalma.

No hát! Ami a spillereknek a kártya, az volt nekem a tanfelügyelő úr megjelenése és otléte. Már nem voltam álmos. Mintha varázsvesszővel kergették volna ki az álmot a rossz szemeimből.

Mintegy háromnegyed órai otlódzése után nagyot sóhajtva, megkönnyebbülten nyultam a fogásra, a tanfelügyelő úr kalapjáért.

„Köszönöm!” — és kezével leintette a kalapot, — „még visszajövök!”

Nem tudom, hogy más mit válaszolt volna erre a törvénybe ütköző kijelentésre, de én, — hagyományos és nagy szerencsémnél fogva, azt mondtam a tanfelügyelő úrnak: „Kérem, legyen szerencsém!”

Elvégre egy szerencsével több, vagy kevesebb, az már nem sokat nyom a latban. Akihez a szerencse hozzászegődik, attól el nem pártol oly hamar.

Azalatt az idő alatt, míg a tanfelügyelő úr, a többi osztály tanítóit szerencsételte becses látogatásával, eleget elmélkedheltem sorozatos szerencsémről. Van-e kívülem több olyan szerencsés kolléga, — gondoltam magamban, — akit egy és ugyanazon iskolához *háromszor* választottak volna meg *egyhangulag* tanítónak, mint ahogyan engem. (1906. 1927. 1928.) Igaz, hogy nem értem el a rekorddal annyit, sőt félannyit sem, mint amennyit elértek azok a kollégáim, akiket csak egyszer választottak meg, — szó többséggel. (Ebből látszik, hogy soron kívül nem rendezhető a nyugdíj, még akkor sem, ha háromszor választják meg az embert).

Mikor a tanfelügyelő úr újból visszajött, megtekintette a tanu'ók írásbeli dolgozatait; átnézte a rajzfüzeteket és a slöjd-munkákat. Es utóbbiak többé-kevésbé sikerült agyagmintázások voltak. Nem mindegyikre lehetett ráismerni, hogy mi is akart az lenni tulajdonképpen.

— Hát ez micsoda?, — kérdezte a tanfelügyelő, egy ilyen kevésbé sikerült agyagmasszára mutatva.

— Az fejős tehén, — mondtam rá találomra, de ép úgy lehetett volna gyalupad is.

No de most már végre a tanfelügyelői látogatásnak is vége. Azért nem késtem a szokásos formalitással, mondván: „Nagyon örültem, hogy volt szerencsém!” S csak ekkor rukoltam ki azzal, hogy álmotlanul töltöttem az éjjelt. Amit a tanfelügyelő úr jóakarólag tudomásul vett.

A szerencse azonban továbbra is kísérotársam maradt. A látogatást eléggé kiadós értekezlet követte. Ez $\frac{3}{4}$ 12-től $\frac{1}{4}$ 2-ig tartott. Szerencse, hogy nem tudom azt; ami ezen az értekezleten történt; nem tudom, miről folyt a szó, mert különben ezt is leírnám.

Még az is szerencse, hogy a tanfelügyelő úr látogatása után nem feledkeztem meg tanítványaimhoz ezeket a feledhetetlen szavakat intézni: „Édes fiam, mert jól feleltetek, azért

délután nem kell jönnötök iskolába!”

Ugyan mivel szerezhettem volna nekik nagyobb örömet ennél. Hozzá még: nem került ez a nagy öröm pénzbe sem. Mivel a többi osztály tanulói nem részesültek ebben az örömben, nagyobb biztonság kedvéért zsebrevágtam a bezárt osztályterem ajtajának kulcsát.

Egyik nebulómnak sem jutott eszébe azon tünődni, hogy máskor, ha tudtak felelni, akkor szidtam, korholtam őket csak azért, hogy még jobban iparkodjanak, vagy, hogy — pedagógushoz illő módon fejezzem ki magamat, — „hogy nagyobb öntevékenységre serkentsem őket”. Most pedig, amikor semmit sem tudtak, jutalmul, — a saját szakállamra — szünetet engedélyeztem nekik.

Hogy mit gondolhattak az én jó kollégáim akkor, amidőn délután, iskolába jövet, osztályom előtt valamennyien elhaladtak, nem tudom, valószínűleg azt: „Lám! akárki mit mond, de ez az öregember még most is nagyszerűen tudja fegyelmezni a tanítványait, milyen mintaszerű csend van az osztályában.”

Az öregember pedig már ekkor, otthon — javában aludt.

*

Csak most veszem észre, hogy az említett leányzó iránt, — aki kérdéseivel annyiszor untatott, — ahelyett, hogy elhallgattattam volna őt, hálásnak kellene lennem. Hálásnak főleg azért, hogy alkalmat adott e közleményem megírására, amelynek csakis úgy van némi értelme, ha ide iktatom még a szívem szándékát, vagyis a tulajdonképeni okot, amelyért ez a cikk megíródott: kifejezhetem hálás köszönetemet még a lévai r. k. iskolaszék tagjainak, valamint az utóbbi két éven át velem működő derék kollégáimnak, jóakarató támogatásukért, illetve meghívásukért. Kollégáim minden időlük telhetől elkövettek arra nézve, hogy munkámat megkönnyítsék. A nehezebb terhet levették vállaimról s azt maguk közül osztották meg.

Ismételten hálás köszönet érte!

(Vége)

Pályázat. A leleszi (okr. Král. Chlumec) rk. iskolaszék az ujonnan szervezett ideiglenes VI. tanítói állásra pályázatot hirdet. Választás a referátus leérkezett engedélye után. Javadalma főrvényszerű. Tanítási nyelv magyar. Pályázhatnak rendes képesítéssel bíró tanítók és tanítónők. Választási haláridő *április 1.* Állás azonnal elfoglalandó.

Észrevételek

a magyar nyelv tanítására vonatkozó cikkre.

Írta: **Ghimessy János.**

Figyelemmel olvastam Tóth Imre kartársunknak, a Magyar Tanító 5-ik számában megjelent cikkét, a magyar nyelv tanításáról.

A közlemény írója, valószínűleg azt a közmondást tartva szem előtt, hogy aki sokba markol keveset fog, a lehetőségig rövidre akarja szabni, vagy szabotni a magyar nyelv tananyagát. Mellőzni ajánlja a nyelvtani „száraz” szabályok közül azokat, amelyek szerinte fölöslegesek és „nem igazak.”

Vegyük sorjába, a tanítói munka megkönnyítése céljából felemlített és nehézményezett okokat.

Hol kívánja a Kartárs úr „leegyszerűsíteni” a magyar nyelvtannak, mint a legfontosabb tantárgyak egyikének a tananyagát? Talán a szlovák, vagy német tannyelvű iskolában? Nem, hanem a magyarajkú iskolában óhajlja „leegyszerűsíteni” azt a nyelvet, amelyet az anyatejfel szívunk magunkba, amely nyelv reánk, magyarokra nézve a legédesebb nyelv.

A magyar nyelvtant már jobban „leegyszerűsíteni” nem is lehetséges! Vajjon mit fog a tanító tanítani a IV. V. VI. VII. sőt VIII-ik osztályú növendékeivel a magyar nyelvtanból, ha még a névmások közül is csak a személyes névmásokat akarja tanítani. Azokat is csupán azért, mert azokra az igék ragozásánál feltétlenül szükség van! Holmi birtokos, visszatérő, mutató-,kérdő sibi névmások bátran elhagyhatók. Ezekről, 8 osztályon keresztül, még fogalma se legyen a tanulóknak?

Ha mindenáron nyírbálni és nyesegetni akar a tananyagból, miért kezdi el a „leegyszerűsítést” a magyar nyelvtanon, mint főtantárgyon? Miért nem kezdi a leegyszerűsítést a játékon, tornán, éneken, slójdön, szóval a mellék tantárgyakon?!

Mert szerintem a játék, torna, ének és a slójd: mellék tantárgyak: míg a magyar nyelvtan, még Ön szerint is, főtantárgy. No és ha tisztában vagyunk azzal, hogy ez utóbbi főtantárgy, az előbbieket pedig csak mellék tantárgyak, akkor szeretettel kérdelem: hogyan lehet Ön előtt érthetetlen az, hogy a melléknév melléknév?

Én megmondom. Ez különben az előbbeni sorokból is, világosan kitűnik; t. i., hogy a melléknév azért melléknév,

meri nem főnév.

Nem mondott újat azzal, hogy a beszédrészek közül a főnevet, melléknévet és az igét más elnevezésekkel ismertessük. Ezt minden tanító jó lélekkel elfogadja és aláírja. Csak a keresztülvitel, vagyis a betanítás módjára nézve nagyon téved. Csak a 2-ik, vagy legfeljebb még a 3-ik osztálybeliek előtt a főnév = név, a melléknév = milyenség szó, az ige pedig = cselekvésszó. Szóval ez éppen ellenkezője annak, mint ahogyan azt Ön ajánlotta. Ön újra keresztelte a beszédrészeket; a nehezebből térít át a könnyebbre. A 4—8 ik osztályban már csakis főnévről, melléknévről és igéről lehet szó.

Akkor lenne az elnevezésekből zavar és kavargás, ha e tekintetben Ön után indulnának a tanítók.

Sehol, egyetlen tanmenetben sem találtam nyomát az Ön által ajánlott elnevezéseknek. Ez különben is teljes lehetetlenség! A mondat- és beszédrészek csakis a régi és jól bevált elnevezésükkel lehetnek alkalmas alap, az államnyelv és más, — német, latin stb. — nyelv nyelvtani szabályainak elsajátítására nézve.

Azt nem vonhatja kétségbe Kartárs úr sem, hogy pl. az igekötőt a tanulóknak okvellenül tudniok kell. De ha Ön az igét elveti, hogyan veszi elejét annak, hogy tanítványai össze ne tévesszék a „cselekvés szókötőt“ mondjuk a szitakötővel, mint hasonló hangzású szóval?

Micsoda csodabogarak keletkeznének az Ön újmódszerű nyelvtanában! Lássuk pl. a főnévi igenevet — névcselekvés szónév, a melléknévi igenevet — milyenségszó cselekvésszónév, a határozói igénévről nem is szólva.

De ne is fecséreljük az időt ezekkel a felesleges „haszontalanságokkal,“ hiszen Ön ezeket amúgy is kiküszöbölni akarja a tananyagból. Pedig tudja-e kedves Kartárs úr, hogy én és velem együtt egykorú osztálytársaim, már a II. elemi osztályban nemcsak a beszédrészeket tanultuk és tudtuk, de jaj volt annak, aki a főnevek mellé illesztett névragokat elhibázta. Pl. kerijében, nemcsak azt kellett tudnunk, hogy ez főnév, hanem azt is, hogy a jé (a, e, ja, je) birtokrag, a ben pedig marasztaló rag. Most elég, ha a gyermek azt mondja: kerijében főnév, lószó = kert, jében = rag. És Ön mégis „legyszerűsíteni“ akar?

A szabályokat nem a saját szavainkkal kellett elmondani,

hanem bevágallák velünk; azokat úgy kellett tudnunk, mint a Miatyánkat. Ő is csak akkor vonassa le a szabályt, ha majd készen lesz az előző cikkében említett (Lásd: M. T. 4-ik sz.) lángheszű, a közepes és a gyöngye tehetségű gyermekek részére felállítandó külön-külön iskola. De amíg ezek a gyermekek együttesen tanulnak, addig csak egy-két tanuló fogja tudni a maga szavaival elmondani a szabályt. Tessék a nyelvtant akár az írással (helyesírás), akár az olvasással, — esetleg mindkettővel egybekötve tanítani. És amint a számtani óra előtt elmondatta, (ha ugyan elmondatta), tanítványaival alulról fölfelé és felülről lefelé az egyszeregyet: úgy mondassa el a nyelvtani óra előtt pl. a magánhangzókat, azután külön a rövideket és a hosszúakat; a mély és magas magánhangzókat, a beszéd-részeket. Mi a főnév? Mi a melléknév? Mi az ige? Mi a mondat? Mik a mondat főrészei? Mi az alany? Mi az állítmány? Mi a főmondat? Mi a bővített mondat? stb. stb.

Engem és azt hiszem másokat is, nagyon kellemetlenül érintett második cikkének egyik-másik kitétele. Úgy tett, mint aki felgyújtja maga mögött a hidat, azután azt kiáltja az utána jövőknek: Oltsátok, ha tudjátok; én már megteletem a kötelességemet; tegyétek meg ti is! Vészkiáltásként hatott nemcsak rá, hanem azt hiszem, hogy minden magyar tanítóra, az a háromszorosan kipécézett és könnyelmű hányiveliséggel odadobott szava: nem igaz, nem igaz, nem igaz!

Hát mikor tanítottunk mi az iskolában — s hozzá még a magyar nyelvtanból! — olyat, ami nem igaz?! Lehet és szabad ilyesmit magyar tanítónak mondani vagy leírni?

És miért állítja ezt?! Azért, mert a főnév előtt nincs mindig névelő, vagy nincs mindig a névutó?

Nincs tisztában a határozókkal sem. Állapot vagy vég-határozó nem mindegy! Betegségben sinylődik, *betegségben* (beteg határozó!) nem vég, — hanem állapot határozó. Vég-határozóra — tankönyv szerint — nem lehet példa a „Betegségben sinylődik” márcsak azért sem, mert még nem mondták el fölülte a Circum dederunt-ot!

A sinylődő még kilábolhat betegségéből és ezzel, hogy kilábolhat, önkénytelenül kínálkozik az ön számára egy újabb gúnyszó: lábhatározó! Abban sánlított, hogy nem a kezeujgyében, hanem a lábaujgyében van ez a szó. Különböztet a lábadozók is löbbnyire sánlítottanak. Véghatározókra — a tankönyv szerint

— ezek az alkalmas és megfelelő példák; A *la hamuvá ég.* Az ember porrá lesz.

Hogyan kívánhatjuk mi azt másoktól, mondjuk idegenektől, hogy tiszteletben tartsák és becsüljék a mi drága anyanyelvünket, ha akad magyar tanító, aki nyilvánosan kifigurázza azt?!

Ami pedig a magyar nyelv tanítását illeti, okvetlenül kell, hogy errenézve az egész magyar tanítóság egy véleményen legyen. Úgy vélekedjünk mi is, mint ahogyan — Vekerle Sándor szerint — a legtöbb ember vélekedik a pénzről; i. i. hogy a pénz lehet sok, lehet kevés, de sohasem — elég! A magyar nyelvből is lehet a tananyag sok, lehet kevés, de sohasem elég!

Gázoktatás az iskolában.

Lapunkban ismertettük már azt a készülő törvényjavaslatot, mely az ifjuság katonai előképzését rendelné el az iskolákban, s amelynek keresztülvitelét különösen katonai és egyes sportkörök szorgalmazzák. Ezek a buzgó „pedagógiai“ tényezők előre gondoskodnak arról, hogy a törvényjavaslat valóra válásakor kész katonai tananyagterv álljon a tanítóság rendelkezésére.

Legújabbán K. Volovecky főhadnagy írja le a harci gázak elleni védekezés tananyagát a „Dôstojnické Listy“ című katonai hetilap f. évi 11. számában.

A mérges gáztámadások elleni védekezés fontosságának indokolása után rámutat arra, hogy a gázoktatást már ott kell elkezdni, ahol az életharc még nem teszi az embert fásulttá és közönyössé: az iskolában.

„Tervem — írja Volovecky főhadnagy — kiterjeszkedik az elemi-, polgári- és középiskolákban való oktatásra a gáztámadások elleni védekezést illetőleg és föltételezi az ezen iskolákban történő katonai előképzés bevezetését.

Az elemi iskolában, a tanulók korára és értelmére való tekintettel, nem kívánhatunk különleges, részletes oktatást a harci gázak elleni védelemről. Itt, ahol a tanuló a kémiának csak az alapelemeit tanulja (a levegő összetétele stb.), a tanító csak nagy általánosságban magyarázhatja a harci gázak hatását (fojtó, izgató, mérgező). Részletesebben ismertelheti a védekezési módokat ellenséges repülőátadások alkalmával (az uccák elhagyása, elrejtőzés légmentesen elzárható helyiségekbe). Szük-

séges ismertetni a gáz elleni védekezés primitív módját (nedves zsebkendőnek az orrhoz és szájhoz szorítása és megmagyarázni, hogy a harci gázok nehezebbek a levegőnél, tehát hangsúlyozandó a magasabban fekvő helyek előnye a völgyekkel szemben. Gyakorlati kiképzést gázmaszkákkal nem lehet az elemi iskolában végezni, mert a jelenlegi nagyságú gázmaszkák nem alkalmasak gyermek fejére. A praktikus képzés ezen a fokon csak repülő-riadók gyakorlására szorítkozhatik, oly módon, amint ezekben az iskolákban a tűzriadókat csinálják. (A repülő-riadó gyakorlásakor a gyermekek pincébe, vagy más, légmentesen zárható helyiségbe bújnak.) Azon elemi iskolákban, melyek az iskolareform értelmében felállítandó kerületi polgári iskolák körletébe esnek, ezt az anyagot az ötödik évfolyamban lehet tanítani, a többi iskolákon a nyolcadik évfolyamban.

A polgári iskola, mely egyenlő színvonalon áll az alsó középiskolával, több lehetőséget nyújt a gáztámadások elleni védekezés szélesebb terjedelmű oktatására. Itt a katonai előképzés ezen részét a harmadik évfolyamba sorozom. Teoretikusan átveendő: a harci gázok egyes válfajai (fojtó, izgató, mérgező stb. gázok), hatásuk az emberi szervezetre és az általános mérgezési tünetek; első segély nyújtás a gázzal mérgezetteknek, a riadó-szolgálat rendje, riadó-jelzések, viselkedés az ellenséges gáztámadások idején, az egyes ember védekezése gázálarc nélkül, helyiségek átalakítása légmentesen záró fedezékekké, — egyszóval az elemi iskola anyagának kimélyítése. — A *praktikus* képzés nem vihető keresztül ugyanazon oknál fogva, mint az elemi iskolában. Itt azonban a tanító, aki egyben tartalékos tiszt, bemutathatja a gázmaszkkal való bánásmódot. A repülőgép-riadót ugyanúgy kell gyakorolni, mint az elemi iskolában. (Hangsúlyozandó a fegyelem és a rend megőrzése!) Miután a polgári iskolák tanulóágának nagyobb része az iskolából közvetlenül a gyakorlati életbe lép, kívánatos, hogy a katonai képzés ezen fontos ágából minnél többet tartsanak meg a tanulók emlékezetükben az élet számára. Az eredmény az előadás módjától függ és ez a tanító, mint tartalékos tiszt feladata.

A harci gázok elleni védekezés oktatását a középiskolákban a lehető legszélesebb alapokra kell fektetni. A képzés módje és terjedelme a különböző iskolafajok keretében ugyanaz. A reál-, reformreálgymnáziumokban és a reáliskolákban az

oktatás a negyedik, ötödik, hatodik és hetedik, a tanítóképzőkben, gazdasági iskolákban, kereskedelmi akadémiákon, erdészeti iskolákon stb. az I—III. osztályokban történik.

Az anyag elosztását így képzelem el: A hét- és nyolcosztályú középiskolák negyedik osztályában ugyanaz tanítandó, mint a polgári iskolák harmadik évfolyamában, hogy a tanítóképzőkbe és más szakiskolákba állépő tanulók tudása párhuzamos legyen azon tanulók tudásával, akik ezen iskolákba a polgári iskolából jönnek. A hét- és nyolcosztályú középiskolák ötödik-, hetedik osztályában és a négyosztályos középiskolák I—III. osztályában anyagbeosztásom a következő: Elméleti oktatás az első két évben. Ebből: a) hogyan ismerhetők fel az egyes gázok, tulajdonságaik és hatásuk. Az egyes gázok mérgezési tünetei. b) Első segély nyújtása a gázzal mérgezeteknek. c) A riadó-szolgálat szervezete, riadó-szignálok, viselkedés az ellenséges gáztámadások idején, az egyes ember védekezése maszka nélkül és maszkával, légmentesen zárható fedezékek készítése, szellőztetés és fertőtlenítés a gáztámadás után. Általában, ezen két esztendő alatt kimélyül és kiegészül a polgári iskola III. vagy a középiskola IV. osztályában átveti anyag.

A gyakorlati képzés a hétosztályos középiskolák VII. és a négyosztályos középiskolák III. osztályának az anyagát képezi. Itt már maszkával is lehet gyakorolni, úgymint: a maszka föl- és levétele, a szűrő kicserélése és rövid útmutatás a maszka jókarban tartására. Az álarccal való gyakorlati megelőzi a lassú és mély lélegzetvételnél, valamint a lélegzet visszafojtásának gyakorlása. Ott, ahol katonai helyőrség van, lehetővé válik a tanulókkal legalább egy gyakorlatot végeztetni gázkamarában, szakképzett tiszt vezetése mellett. Az oktatás többi részét vagy tényleges katonatiszt, vagy pedig a tanár végzi, aki tartalékos tiszt egyszemélyben“.

Ennyi a tervezet. Az egészben az a legszomorúbb hogy úgy a „tanterv“ mint a háborús gáztámadások lehetősége, ma, a lehangosabb héketörekvések korában lett aktuális...
(bb.)

A Magyar Tanító előfizetési ára:

Egész évre 40 Ké, félévre 20 Ké, negyedévre 10 Ké. Számonként 2 Ké.

EGYESÜLETI ÉLET.

A tanonciskolai tanítók szervezetének választmányi ülése.

Az iparos- és kereskedőtanonciskolai tanítók nyugatszlovenszkói szervezetének elnöksége március hó 22.-ére értekezletre hívta össze a választmányt Bratislavába. A választmány tagjai niajdnem teljes számban jelentek meg.

Az elnökség a központi alapszabályok szerint az alábbi tagokkal egészítette ki magát a választmányból: jogügyi és szervezésügyi előadóval, lítkárral, jegyzővel és pénztárossal.

A választmányi ülés egyedüli tárgyát az alapszabályok letárgyalása képezte, miután a bratislavai rendőrigazgatóság felolvasott leirata szerint az egyesület az alapszabályok jóváhagyásáig tényleges működést nem fejthet ki.

Az elnökség ismertette a központi, csehországi egyesület alapszabályait, melyeken a szlovenszkói viszonyoknak megfelelő módosítást eszközölt a választmány.

Az alapszabályok szerint úgy az elnöséget, mint a választmányt a tagok választják három évre a közgyűlésen, mely minden év januárjában hivandó össze.

Az elnökség negyedévenként, a választmány évenként kétszer tart ülést, de öt választmányi tag írásbeli kívánságára 14 napon belül az bármikor egybehivandó.

A választmány határozatai szótöbbséggel érvényesek. A gyűlések ideje a napilapokban közlendő.

A közgyűlés határozatképességéhez a tagok egyharmad részének jelenléte és a határozathozatalhoz szótöbbség szükséges.

A körzeti egyesületek, mint a nyugatszlovenszkói is, 150 tag után 1 delegáltat és 1 póttagot, továbbá minden megkezdett újabb 150 tag után szintén 1 rendes és 1 pót delegáltat küldenek a központi egyesületbe.

A nyugatszlovenszkói egyesület körülbelül 7—800 taggal alakul meg.

A tagok évi 25 Kő tagdíjat fizetnek, mely összegből 5 Kő-t a körzeti egyesület tart meg, 20 Kő-t pedig a központnak küld be, melyért a központ megküldte az egyesület hivatalos lapját a tagoknak. A magyar választmányi tagok magyar melléklet kiadására kérték a központot.

A nyugatszlovenszkói egyesület elhatárolva nincs s így a keletiszlovenszkói tanonciskolai tanfelügyelőségi kerülethez tartozók és a ruszinszkói tanítók csatlakozása is lehetséges.

A központ által megküldött belépési nyilatkozatokat és

propaganda iratokat az elnökség rövidesen szélküldi az egyes iskolákhoz. A jelentkezések beérkezése és az alapszabályok jóváhagyása után az *ideiglenes elnökség* összehívja a közgyűlést, hogy az az egyesület *első rendes elnökségét és választmányát* megválaszthassa három évre.

Az elnökséghez máris több olyan indítvány érkezett az egyes iskoláktól, melyek az egyesület szükségességét igazolják s egyben hivatva lesznek a tanonciskolai oktatás, igazgatás és anyagi ellátás sok rendezetlen kérdését véglegesen megoldani.

Telkes.

Természettudományi rovat.

Rovatvezető: Somogyi István

Az 1930 évi fizikai Nobel-díj.

Évről-évre sokat olvasunk a Nobel díj nyereseiről, a díj kiosztásának pompás külsőségeiről, azonban az érdeklődés csak nagy ritkán jut el az érdemes tudósok nagy szellemi alkotásainak megismeréséig. Igaz, hogy megfelelő szakirodalom hiánya miatt még a szakörökhöz sem jutnak el kellő időben, kellő formában és terjedelemben az újabb tudományos ismeretek, pedig azok megismerése ráirányítaná az egyes tudományágak művelőinek figyelmét a szakudományok fejlődésének újabb irányaira s talán sok értékes elmélet serkentenének továbbkutatásra.

A múlt évi fizikai Nobel-díjat Chandasekhara Venkata Raman kalkuttai hindu professzor nyerte el, mint a róla elnevezett Raman-hatás felfedezője. A Raman hatás a fény sugárzási jelenségei körébe tartozik és közel áll azokhoz a fényjelenségekhez, melyeket fényszóródás néven foglalunk össze.

Mindenki tapasztalta, hogy a sötét szobába bejutó nap-sugár, vagy a mozi vetítógépéből kilépő fénysugár a levegő porszemecskéit megvilágítja s rájuk szétszóródik. Ezt már Tyndall is megfigyelte s róla Tyndall-hatásnak nevezték el.

Raman azt tapasztalta, hogy hasonló jelenség lép fel akkor is, ha gázokat, gőzöket vagy állátszó folyadékot világít meg igen erős fénynyalábbal pl. higanylámpa fényével. Raman azt is kimutatta, hogy ez utóbbi esetekben a fényszóródást az anyag molekulái okozzák s hogy a molekulák a rájuk eső fényt szétszórják, irányuktól eltérítik. A visszavert fényből

nyert másodlagos szinkép egészen más, mint az eredeti fény-nyalábé, mely a molekulákat megvilágította.

Raman megfigyeléseit benzollal megtöltött üvegcsővön végezte, melyen napfényt, vagy elektromos ívfényt bocsátott keresztül.

A fényt fényszűrőn keresztül összegyűjtötte. A fényszűrő csak az ibolyántúli sugarakat bocsátotta át, vagyis a nagyobb rezgésszámú sugarakat. Az üvegcsőben lévő benzol molekulái a rájuk eső nagy rezgésszámú sugarakat szétszórják, melyek elé viszont olyan fényszűrőt helyezett, mely a visszavert sugarak másodrendű szinképéből a kis rezgésszámú sugarakat elnyelte. Fénytani ismereteink szerint a szétszórt fény sugarak nem láthatók, míg Raman gyenge, zölds fényt észlelt. Azután a benzolt egyszerű fényzel, a higanylámpa egy vonalával világította meg s azt tapasztalta, hogy a beeső fény szinképvonala mellett több más vonal is látszott, ami csak úgy lehetséges, hogy a fény szóródása alkalmával az anyag új fényt bocsát ki, melynek szinkép vonalait Raman féle vonaloknak nevezik. Kísérleteit más folyadékokon is elvégezte s ugyanezt tapasztalta.

A Raman vonalak helyzete a különböző folyadékoknál részben megegyező, részben elérő: Pl. a C-H csoportba tartozó hidrogén tartalmú szerves anyagoknál a Raman vonalak helyzete részben megegyező. A szinképvonalakat a hullámhosszon és rezgésszámon kívül hullámszámmal is meg szokták jelölni. A hullámszám az 1 cm.-re eső hullámok számát jelenti. Ha a hidrogéntartalmú C H csoportba tartozó szerves anyagokon 4358 Angström hullámhosszúságú higanyvonalat bocsátottak keresztül, akkor 5000 Å-nél mindig fellép Raman vonal, melynek hullámszáma és átvilágító fény hullámszáma közötti különbség 3000. Általában azt tapasztalták, hogy minden Raman-vonalnak megfelel egy vörösönlúli vonal, de nem megfordítva.

A Raman-hatás elméletét az atómra vonatkozó mai fel-fogás alapján Raman a következőképpen értelmezte.

Az atómelmélet szerint minden atóm egy pozitív töltésű magból és a körülötte keringő negatív elektromos töltésekből, *elektronok*-ból áll. Míg az elektronok az atómmaggal egyensúlyban vannak, vagyis mozgáspályájukon megmaradnak, az atóm nem lövell ki energiát s így szinkép sem keletkezhetik. Akkor azonban, amikor az elektron valamely szomszéd atóm hatására pályáját megváltoztatja, energiájának egy részét ki-

sugározza. Raman ezt az elméletet tovább kibővítette azzal, hogy az atómmag is rezeg s az a rezgésenergia is hoz létre szinképvonalakat, mivel azonban az atómmag tömege az elektronéhoz képest igen nagy, ezek a szinképvonalak kis rezgésszámúak s így ezek a szinképnek már a vörösöntúli részébe esnek.

A beeső fény legnagyobb része szélszóródik és az energiának csak kis részét nyelik el a szóró anyag molekulái. Az elnyelt energia az atómmagok energiáját növeli úgy, hogy az képes lesz egy, a vörösöntúli vonal kibocsátására s így az eredeti vonal mellett a vörös felé új vonalak jelennek meg. Az energiának azt a legkisebb részét, melyet az atómmag elnyelhet, energiquantumnak nevezik. Minden szinképvonalhoz, illetőleg minden rezgés számhoz tartozik egy meghatározott nagyságú energia quantum. Az atómmag a beeső quantumból a vörösöntúli rezgésszámnak megfelelő quantumot vesz át s így az anyag által kibocsátott fény rezgésszáma a vörösöntúli rezgésszámmal kisebb, mint a beeső fényé volt. S így az előbb említett szín, illetőleg rezgésszám változás a fényquantum elmélettel is igazolást nyert, melyet előbb Raman kísérletileg igazolt.

A másodrendű szinkép még olyan vonalakat is mutat, melyek a beeső fény vonalától az ibolya felé esnek.

Ezeket a sugarakat Raman csak gyengén tudta észrevehetővé tenni, míg Pringsheim acetiléntetrachloridban igen erősen láthatóvá tette őket. Érdekes, hogy ezeknek sugaraknak rezgésszáma nagyobb a beeső sugaraknál, vagyis a kibocsátott quantum nagyobb a beeső quantumnál, ami úgy lehetséges, hogy az atómmag az elnyelt energiának egy részét ultravörös vonal alakjában kisugározza s ezáltal visszanyeri eredeti alakját, de ez az eredeti helyzetbe való visszatérés úgy is történhetik, hogy a mag energiájának egy részét ütközés által átadja a beesőfény energia quantumának s így azt növeli, miáltal nagyobb rezgésszámú vonalak keletkeznek, melyek az ibolya felé esnek.

Két orosz a fizikus, Landsberg és Mandelstam, Ramannal egyidőben ugyanezen megfigyeléseket tették, de elméletileg nem tudták azokat Ramannal egyszínvonalúan kimélyíteni.

Raman kísérleti berendezését Wood anyira kiépítette, hogy a Raman-vonalakat néhány perc alatt le tudja fotografálni.

Raman Nobel díjas megfigyelése és elmélete nagy jelentőségű, mert a szín-, és rezgésszám változás a fényquantum elmélet bevezetésével jól megmagyarázható s a fényre vonatkozó ismeretek újabb kialakulásához vezethet. Gyakorlati szempontból is rendkívül értékes, mert felhasználható az oldatok szerkezetének vizsgálatánál, úgy-szintén felhasználható a szerves vegyületek molekuláris összetételének megállapítására.

Die Naturwissenschaften 1928. febr. 28. és márc. 31. száma nyomán. *Somogyi.*

KÜLÖNFÉLÉK.

Máriák nagypénteken.

Meg vagyok írva szent szavakkal.
Hogy elsetéülte délelőtt a Nap
És Jeruzsálem templomában
A kárpit hirtelen kettéhasadt.
Kezén-lábán halálra segezgetten
Függött az Istenember a kereszten.

Ártatlan vére míg szivárgott,
Gyötrte kinjában a szomjúság;
Maró ecettel megítatták,
Nagyobbodván így a testi lusák.
A töviskoronás fejét lehajtva
Lelkét az Úr kezébe visszaadta.

A Máriókat sírni látom . . .
Sajnálják a kereszten szenvedőt.
Hamisaktól gyaláztatása
Jóknak ismétlődik szemünk előtt;
De vannak — jókra rosszból bármi válnék —
Vigaszt adó, sajnáló Máriák még!

Tóthkárolyi Lajos.

Vannak-e működő gazda-dalárdák Szlovenszkhón és Podkarp.-Ruszbán?

A közelmúltban páran a Losonci Magyar Dalegylet tisztikarából és választmányából összeültünk, hogy karnagyunk referációját megballgassuk a Csehszlovén Országos Magyar Dalosszövetség nagyválasztmányának üléséről és az ott hozott határozatok szükségelte legközelebbi intézkedéseket megbeszéljük.

Azután, hogy a dolgok hivatalos részén túl voltunk, szó került egyről-másról. Többek közt az egyik jelenlévő úr így sóhajtott föl:

— Hát nem szomorúan érdekes, hogy Szlovenszkón és Podkarp. Ruszban, ahol hatalmas és egységes területen magyar földműves tömegek élnek, jóformán alig akadnak, vagy talán uincsonok is gazda-dalárdák.

Hobó — szólottam én — ez tévedés! Jelentős számu gazdadalárda működik Szlovenszkón tanítók, sőt talán papok vezetése alatt is, csak mi semmit vagy csak nagyon keveset tudunk működésükről.

Hogy mennyire nem tudunk róluk semmit, mutatja éppen karnagyunk referációjának az a része, amikor a sajtógümöri dalárda (Egyed Aladár, ev. lelkes vezető) tervezett 75 éves jubileumi ünnepségeinek törvét omlította.

Ki van közöttük, aki tudott róluk? Senki. Vagy ki hallotta híret Székely Béla bátyám alsószecsei dalárdájának, amelyik a lévai Magyar Bálon jeleskedett? vagy ki tud a gümöri református dalárdák szilkebbkörü dalosversenyéről? Én tudok még többről is, de velem ellentétben ezek és tizezrek semmit sem tudnak róluk. Így ti sem tudtok kedves barátaim, akik pedig a szlovenszkói dalkultúra lelkes ápolói vagytok s módotokban van az Országos Magyar Dalosszövetség vezető tömbereivel mindezekről eszmecsere-t folytatni. Igaz, hogy a Dalosszövetség vezetősége se tud róluk sokat — fejeztem be egyszerűsra elfutó monológomat.

Hát itt a hibát — csaptak le rám tübben is egyszerre.

— Miért, hogy nem tudunk róluk semmit sem? Nos miért? Ez az ő hibájuk, de elsősorban a vezetőké. Miért nem adnak hírt magukról, miért nem lépnek be a Cszlov. Orsz. Magy. Dalszövetségbe, miért?!

Hát miért? — kérdezlek most már én is titeket kedves énekkarokat vezető karnársaim?

Ne térjete ki a kérdés megválaszolására ülő. A szlovenszkói magyar dalkulturát szívükön viselőik ezrei kérdeznek titeket. Feleljete!

Vagy talán ne is erre feleljete, hanem tömegesen kérjete dalárdáitok — az egyháziakét is — felvételét a Cszl. O. M. Dalosszövetségbe.

Ébredjete a kérdés minden tekintetbeni fontosságára! Ez a kérdés az általános magyar kulturérdekek innen a mi — tanítói — érdekünk is!

Most pedig egy szerény kérdéssel fordulok a szlovenszkói magyar tanító-karnagyokhoz illő tisztelettel:

Sziveskedjenek hozzám egy 50 filléres levelezőlapon a vezetéstük alatt működő dalárdák pontos címét beküldeni, megjelölve, hogy milyen téren (egyházi, világi) és móla működnek.

A beküldött adatokat a magyar dalkultúra és a magyar tanítói presztiza emelése érdekében óhajtom felhasználni.

Amikor tanító-testvéreim megértésében bizó reménnyel várom a kért adatokat, ime, előre köszönetet mondok azoknak, akik nem térnek napirendre a kérdés és kérés fölött, hanem felkeresnek soraikkal e tárgyban.

Részletesebb, a dalárdák történetére vonatkozó adatokat természetesen hálával fogadok, csak kérni nem merem . . .

Ocsovay Imre tanító, Lucenec, Róm. kath. népiak.

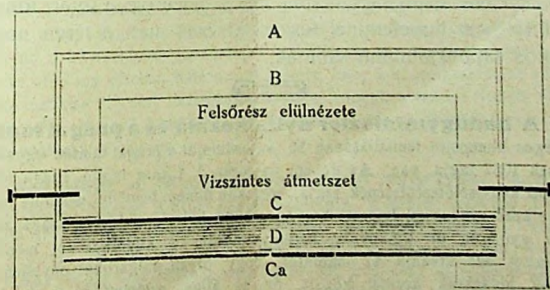
(Kérjük laptársainkat: Magyar Iskola, Magyar Tanúg, Világosság, hogy e cikkünket a cél érdekében átvenni sziveskedjenek. Szerk.)

Szabadalmazott isk. képkeretem.

Írta: Pósfai János.

Nehogy a t. kollégák a fenti cím után holmi önvigéckedést sejtjenek, előre is kijelentem, hogy ennek épp az ellenkezője fog kisülni — a végén. Iskoláinak azért nevezem, mert nem egyes képek elhelyezésére való, hanem belefér abba egy egész gyűjtemény, pl. szemléltető, természetrajzi képek, rajzok stb. Elhagyásával mindennemű elméleti fejtegetésnek, csakis a képek célszerű felhasználásával és megőrzésével kívánok foglalkozni s azért legjobban lesz leírni a találmány keletkezését.

A rednesnél nagyobb méretű, 10 drb. színes számtani képet kaptunk, jó papírra nyomva, felhuzatlanul. De hová tegyem? A szekrénybe nem fér, a letején megeszti a por s rövidesen tönkremegy. Rámába kellene tenni, de hisz oda csak egy kép való. Leveszek egy berámázott képet s vizsgálom: ebbe a keretbe egy kép helyett tízet akarok tenni. Szétszedem elemeire: kéregpapír, kép, üveg. S egy szempillantás alatt megvan: ez a keret vékony, csináljunk vastagabbat. A további magyarázatot talán fölöslegessé teszi az alanti ábra.

Részei: A) a külső, B) a belső keret, C) és Ca) kéregpapír, D) a képek, E) szegek, ezek tartják össze az A) és B) keretet. Szétszedem az egészet s most figyeljék meg az összeállítást.

Az üres A) keret fenekére teszem a Ca) kéregpapírt, erre a D) képeket s fölibe a képek jegyzékét (az utóbbit a tanító maga írja), befödöm C) kéregpapírral, behelyezem a B) keretet bedugom a két E) szeget s kész a kocsi. Felakasztani vagy szekrénybe tenni fölösleges, mert a képek világosságtól és portól hermelice el vannak zárva s azért e színe nem fakul,

a papiros nem sárgul meg. Azonkívül sokkal olcsóbb, mert nem kellet sem vászonra, sem kéregpapirra felhuzni. Ha a két E) szeg szorosan jár, akárhová dobhatjuk, nem fog szétesni. Eltépni? teljesen kizárva.

Lássuk már most gyakorlati alkalmazásban. Beszéd- és értelemgyakorlat, tárgy: a házépítés (a kép száma: 16). Szét-szedem A—B—C sorrendben, a fölül fekvő lajstromba betekintve, kiveszem a 16. számot, felülteszem, rá B) és a helyére E). Most a kép fölül van és én taníthatok. Tanítás végeztével helyreállítom az első állapotot, miáltal a védő C) és Ca) lapok kívül esnek. Nyugodtan állíthatom még csak gondolni sem lehet. Egyébként a keretet annak idején bemutattam Pluhář orsz. tanfelügyelő úrnak, aki a szabadalmaztatást melegen ajánlotta. Ezt a tanácsot megfogadtam. Ajánlólevélnek ez a szakvélemény elég is.

És most i. kollégák, lemondok az anyagi előnyökről s megengedem, hogy az egyes iskolák házilag — tehát csak saját használatra — minden további nélkül csinálthatnak ilyen keretet. Ebbe expressis verbis nincs beleírva a gyári tömeges előállítás, ezt figyelemmel fogom kísérni, mert a téren nagyon különös tapasztalataim vannak.

A hadügyminiszter nyilatkozata és a prágai tanítók.

Nemrégem ünnepelte fennállásának 25. évfordulóját a prágai tanítók egyesülete, melynek 1052 tagja van. Az ünnepi vacsorán J. Liznar tautó, Prága tóváros központi képviselőtestületének tagja, hosszabb ünnepi beszédet mondott melyet a következő szavakkal fejezett be: A szenátus költségvetési bizottságának legutóbbi gyűlésén dr. Višňovský hadügyminiszter a következőket mondotta: „A nemzet azt kívánja az iskolától, hogy olyan polgárokat neveljen, akik nemcsak hivatásuk keretei között, de az állam védelmében is teljesítsék kötelességüket.” Bátran és büszkén állíthatom, — folytatta Liznar beszédét — hogy Prága városának tanítótsága tudatában van eme kötelességének, s azt örömmel és lelkesedéssel teljesíti. Ébren tartjuk a nemzet ifjúságában a felelősségérzetet, munkára és takarékosagra neveljük felejtethetetlen első pénzügyminiszterünk dr. Rašin jelszava értelmében. Erre kötelez bennünket hős legiónáriusaink példája, akik harcoltak, tűrték, vérezték és meghaltak a napos Itáliában, Franciaországban és a fagyos szibériai pusztákou. A prágai tanítók ezen hőseink dicső emlékét sohasem felejtik el! A tisztek szövetségének lapja Liznar tanító beszédét, örömmel regisztrálja és azt a küszöbön álló katonai előképzés beharangozásának tekinti.

Megalakult a párkányjárasi republikánus tanítók, jegyzők és tisztviselők egyesülete címmel a Magyar Tanügy f. ó.

3. száma hirt közölt, melyben azt írja, hogy Bíró Béla az Általános Magyar Tanítóegyesület elnöksége nevében az alakuló gyűlésen beszédet mondott. Bíró Béla szerkesztőségünkhez levelet intézett, melyben közli velünk a Magyar Tanítványi szerkesztőségéhez beküldött helyreigazító nyilatkozatát. Eszerint Bíró Béla pártkányjárásai elnök kartársunk nem az Ált. Magyar Tanítóegyesület elnöksége nevében mondott megnyitó beszédet fentemlített alakuló gyűlésen, hanem a járási republikánus tanítói szakosztály elnökét helyettesítve beszélt. Több mint agrárpárti tanító, nem pedig mint az ÁMTE. pártkányjárás elnöke csatlakozott a járási republ. tisztviselői egyesülethez.

A nevelés külön órája a magyarországi polg. leányiskolákban. Magyarország iskolügyi minisztériuma a jelen tanév kezdetével heti egy nevelési órát rendelt el a polgári leányiskolában. Ezen az órán az osztályfőnök előtt igazolni kell az iskolai mulasztásokat, aki a tanulókkal ilyenkor különböző nevelési kérdéseket is intéz el. Megbeszéljük a fegyelmi előírásokat és kihágásokat erkölcsi szempontból, meg tárgyalunk egyes társadalmi eseményeket, melyek összefüggésben vannak az iskolai élettel, úgy, hogy ezen megbeszéléseknek kedély- és jellemképző hatásuk legyen. Elolvasott könyvek is beszélgetés tárgyát képezik. Illokként meg kell emlékezni a nemzeti emléknapok eseményeiről, egyes külföldi kiválóságok látogatásairól, a tanulóknak a külföldiökhöz való viszonyáról. Kioktatandók a tanulók a különféle élethivatások mibőlötéről és tanácsokkal látandók el a pályaválasztásánál.

Szétválasztják a kántori és a tanítói fizetéseket Magyarországon. A magyarországi latin és görög szertartású püspökök legutóbbi közös konferenciáján, egyéb tanügyi kérdések tárgyalásán kívül, szöbakerült a kántortanító javadalmak problémája is. A püspöki kar hosszú tárgyalás után oly értelmű határozatot hozott, hogy a kántortanítóknak kántori tevékenységükért élvezett természetbeni járandóságuk a tanítói fizetésből ki-kapcsolassék. Mennyi keserűséget, félreértést és nézeteltérést szüntetne meg hasonló határozat minálunk is . . .

Megjelent a Magyar Vasárnap márciusi száma. A Szlovenszkói Magyar Kultur Egylet folyóirata, a Magyar Vasárnap márciusi száma most hagyta el a sajtót. Az ötletesen összeállított lap arra törekszik, hogy népszerű cikkeik segítségével képet adjon a tudomány mai állásáról. A dr. Alapy Gyula orsz. főtitkár szerkesztésében megjelent lap érdekes cikkeket hoz a következő címekkel: „Ókori utazások Afrikában”. „A beszélő papírszalag”. (Néhány érdekes adat a hangosfilmhez). „Izmaik működésének az elektromosság az alapja”. „A tonger mélységeinek felkutatása”. Úgyes irodalmi melléklete szlovenszkói írók tollából közül szépirodalmi irásokat. Ezúttal Holéczyné J. Ilona és Tichy Kálmán szerepelnek derűshangú novellákkal s Tamás Lajos költőeménnyel. A lap előfizetési ára évi 12 korona. (SZMKE titkársága, Komárno - Komárom, Kultúrpalota).

A katolikus magániskolákat átszervezik Angolországban. Az angol iskolügyi miniszter nyilatkozatot tett, hogy törvényjavaslatot terjeszt a képviselőház elé, mely szerint az addigi katolikus magániskolák törölt az állam viszljo. Szó van 1161 kat. iskoláról, melyeket 3 8326 tanuló látogat.

Nőtt a gyermekek átlagmagassága. A budapesti iskolaorvosok a múlt hetekben ötvenézer fiu- és negyvenézer leány iskolágyermek magasságát mérték meg. Az orvosok azt az érdekes megállapítást tették, hogy a budapesti gyermekek átlagmagassága négy centiméterrel több, mint hét év előtt volt.

Kiadóhivatali üzenetek.

G. L. Kremnica A kért számot elküldtük. — F. M. Jánošovec, F. M. Levice, R. A. Levice, N. L. Perbete, Sz. E. Csicsér, L. T. K-Podhradie, G. J. Rim-Seč. S. K. Berka. Címüket a kívánt módon kijavítottuk. — B. I. Padarovec. Jelvényt küldtünk. A hátralék rendezve. — V-né B. V. Koláre, T. G. Borsa. Tagjaink sorába felvettük, lapot és zsebnaptárt küldtünk. — L-né Gy. J. R-Sobota, B. Gy. Nagyszegpuszta. Meggyőződünk róla, hogy a címszalagon a megadott új cím keresztül van vezetve. A lap feltétlenül az új címre jár, ha now, úgy kérjük a címszalag beküldését. — D. S. M. Maňa, K. D. Lostovce, K. E. Kr. Chlumec, G. B. Nyir, M. I. Magyarsók. Levél ment. — Q. A. Ógelle. Levelé szerint hátralékkával várunk. — özv. F. B-né Fűr. Hátralékkával a jelzett ideig várunk.

H I R D E T É S E K.

Pályázat. A leleszi (okr. Král' Chlumec) rk. iskolaszék az ujonnan szervezett ideiglenes V. tanítói állásra pályázatot hirdet. Választás a referátus leérkezelt engedélye után. Javaldalma törvényt szerű. Tanítási nyelv magyar. Pályázhatnak rendes képesítéssel bíró tanítók és tanítónők. Választási határidő *április 1.* Állás azonnal elfoglalandó.

*Velítőgépet és képsorozatokat
felolvasó szöveggel kölcsön ad
Rašofsky Béla Nitra.*

Kérjen erre vonatkozó nyomtatványt.

Egyesületünk tagjai elegánsan és jutányosan öltözködnek, ha **KOPRDÁNÁL**
LÉVÁN, Stefanik-u. 14. — csináltatják ruháikat.

Angol és belföldi szövet különlegességekben nagy raktár.
Jó anyagból kellemes a ruha és tartós. — Jó ruhái öröm viselni!
Hosszú és rövid városi bundák jutányos áron. Pofos és figyelmes kiszolgálás

Pályázat a sudóv-i (Szódó) községi és a vele összekötött református kántor-tanítói állásra. *Javadalom:* 1. Kérszobáslakás, konvha, élestár, fáskamra és kocsiszin. 2. A polgári községtől 4 katr. hold szántóföld, melynek adóját a község fizeti. 3. Keszpénz a községtől 278 kor. 96 illér. 4. A Református Egyháztól 22 kor. és tíz magyarhold föld, melynek egyenes adóját az egyház fizeti. 5. Az államsegély az állás elfoglalásakor kérelmezve lesz. **Kötelességek** A mindennapi és ismétlő tankezelések tanítása, a református vallású tanköteles gyermekeknek az egyházkerületi tanterv szerint a vallástanban és egyházi-énekekbeni oktatása, a kanonikus órákon, továbbá minden negyedik vasárnapon délelőtt és délután nemkülönben a lelkes akadályoztatása esetén a teljes istentisztelet végzése s úgy a temetések, mint minden isteni tiszteletnél az énekvezetés eszközése. Csak Református vallású férfitanítók pályázhatnak s az állás lehetőleg azonnal, de legkésőbb folyó évi szeptember elsején elfoglalandó. Kellően felszerelt kérvények a községi iskolaszékhez Sudovce okres Zelizovce küldendők. *Fazekas Géza* iskolaszéki elnök.

„Itt a tavasz! Menjünk a szabadba! De mit játszunk? Mit?

Ne kérdezd, hanem rendeld meg a „**Tornajátékok**“ c. alatt *Tury S., Nagy I. és Tóth G.* tanítók által összeállított zsebkönyvet, mely minden tanítónak nélkülözhetetlen, melyben 151 kedvesebb-nél-kedvesebb játékot ismertetnek a szerzők. A könyv ára **10 Kč**, minden megrendeléshez befizetési lapot mellékelünk. Megrendelhető: *Tóth Gábor tanítónál Párkán*“.

A Stampay-féle Énekek és Imák bővítése megjelent áremelés nélkül!

29 gyönyörű énekkel, imákkal és **Kis Szt. Terézke** képével most **309** éneket hoz a könyv. Az új énekek Kis Szent Terézke, a Kongreganisták, a Szívgárdisták énekein kívül 10 offertórium kiemelkedő verset és a **Vecseryét** is tartalmazza. Új kotta melléklet is jönni fog, amely az I-vel összesen **56 ének** dallamát s jó részben harmonizálását hozza, sőt az összes hivatalos rezponzóriumokat is. Ára 5—5 Kč. A könyv ára a régi 8. 11 Kč 25 | engedménnyel.

Köbölkút, Stampay.

Magyar Tanító

általános tanügyi közlöny,
a Szlovenszkói Ált. Magyar Tanítóegyesület hivatalos lapja.

Az egyesület évi tagsági díja 80 Kcs, melyért a tagok a lapot is kqpják.

Felelős szerkesztő:

Banai Tóth Pál.

Társ szerkesztők:

Boross Béla, Gáspár János, Uherezky Géza.

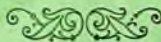
Nem tagoknak a lap előfiz. ára 1 évre 40 Kcs.

Hirdetések díjszabás szerint

TARTALOM:

Oldal:

<i>(bb.):</i>	
1921. május 12.	237
<i>Stampay János:</i>	
A kántortanítók és egyházi karnagyok sérelme	239
<i>Bányai Ferenc:</i>	
Írásbeli dolgozatok az iskolában	242
<i>Antal Benke:</i>	
Nem értem rá	248
<i>Egyesületi élet</i>	250
<i>Különlétek</i>	252
<i>Kladóhivatali üzenetek</i>	258
<i>Hirdetések</i>	259

Szerkesztőség: Állami polgári leányiskola, Komárno. — Kladóhivatal: Községi clemi iskola Komárno. — Az egyesület elnöksége: Kovács Alajos központi elnök, Negyed. — Titkárság: Vásárhelyi Károly főtitkár, Somogyi István titkár, Komárno. — Tanácsadó: Uherezky Géza, Komárno.

A hírlapjegyek használatá eng. a bratislavai posta- és tévirda igazg. 3006/III. 21. sz. rendeletével

A LEGTELJESÉBB SZLOVÁK NYELVTAN

DAMBORSKÝ JÁNOS

reálgymnáziumi tanár, ismert szlovák nyelvész
és tankönyvíró
szerkesztésében

MEGJELENT KÉT KÖTET - 576 OLDAL.

A Köztársaság fenállása óta ez az

első szlovák nyelvtan,

mely egész terjedelmében felöleli a
szlovák nyelv hang-, szó és mondattanát és
részletesen mutatja be a szlovák nyelv
és fejlődésének történetét.

TARTALMAZZA

**A SZLOV. MATICA MEGÁLLAPÍTOTTA
új helyesírás szabályait.**

**A kiváló kézikönyvet nem nélkülözheti
egyetlen tanító sem. Tanítói könyvtárak
és könyvtárakban rendeljék meg!**

**A teljes, két kötetes mű ára fűzve Kč 53.—
Egy kötetben, erős vászonkötésben „ 60.—**

KAPHATÓ

minden könyvkereskedésben és a kiadónál
Huszár István könyvkereskedésében, Nitrán.

Magyar Tanító

általános tanügyi közlöny,
a Szlovenszkói Ált. Magyar Tanítóegyesület hivatalos lapja.

Az egyesület évi tagsági díja 80 Kcs, melyért a tagok a lapot is kapják.	<i>Felelős szerkesztő:</i> Banai Tóth Pál.	Nem tagoknak a lap előfiz. ára 1 évre 40 Kcs.
	<i>Társszerkesztők:</i> Boross Béla, Gáspár János, Uherezky Géza.	Hirdetések díjszabás szerint.

1921. május 12.

Ez a nap a Szlovenszkói Általános Magyar Tanítóegyesület megalakulásának dátuma.

Tíz esztendő röpiült el felettünk azóta, s a visszaemlékezés örömmel és büszkeséggel tölt el bennünket.

Azon a tavaszon sok magyar tanító nézett a lelke szemével Komárom felé. Itt csapott föl a láng a testvérszivekből, s meglátta azt minden testvér, aki a kezdődő szlovenszkói magyar jövődő rögét törte. Meglátta, továbbadta és őrizte híven. . .

Május 12-én Komáromba jöttek a magyar tanítók, áldozni a közös cél, hit és testvéri szeretet oltárán. S akik el nem jöhettek, a lelkük szikráját küldték el.

Az egyesület megalakult és elindult élete útján.

A letűnt tíz esztendő alatt a tanítóság erkölcsi és anyagi fundamentumát építette meg lassú, de kitartó munkával. Akik a magot elvetették, akkor még kételkedve, csak halvány reménnyel találgatták: „Lesz-e gyümölcs a fán?“. . . Ma, tíz év után, boldogan állapítják meg, hogy igenis, a fa gyümölcsöt hozott, nem száradt ki sem a közöny, sem a gáncsvetés szikár talajában. Amit az egyesület ígért, megadta: védte egyesek és az összesség érdekeit, jogait kiharcolta, kiverekedte. S amit még nem tudott elérni, azért a harcot föl nem adta. Bástyája lett a tanítóságnak, ahonnan védekezhet és — ha kell — támadhat.

De mi, tanítótestvérek, teljesítettük-e az egyesülettel szemben ígéretünket, köteleességünket? Az évről-évre szomorúbb pénztári jelentések arról tanúskodnak, hogy nem. A tagdíjhátralékok tízezresei arról beszélnek, hogy nekünk évente nyolcvan koronát sem ér az egyesület. Nekünk, akiket bajunkban megsegít, tanácsstalanságunkban mellénk áll, a tanító-élet ezernyezer bánata és sorscsapása közben nem hagy cserben. Tudjuk, hogy az egyesület jó, hogy az egyesület kell, tudatában vagyunk annak, hogy mily magunkra hagyottak, árvák lennénk, ha nem volna. Élvezzük előnyeit, olvassuk és szeretjük lapját, csak egyet nem szeretünk: a tagsági díjat megfizetni. . . . Nem szeretjük, ha negyedévenként megjelenik a fakószínű csekklap és szerényen követeli az egyesület fenmaradásához szükséges húsz koronánkat.

Tagjai vagyunk sokféle kultúr- és gazdasági egyesületeknek, előfizetünk több politikai, szépirodalmi, színházi és képes lapokra és folyóiratokra, de a magunk egyesületét és a magunk lapját utoljára hagyjuk. Támogatunk idegen, sokszor meggyőződésüinktől vagy érdekeinktől távol álló társadalmi alakulatokat és intézményeket, de szükkeblűek és bizalmatlanok vagyunk, ha — mondjuk — egyesületünk vajdó intézményéről: a Tanítók Házáról van szó. Valami ősi tanítói átok az, hogy a mások ügyét a tanító fölébe helyezi a saját előnyeinek. Szellemi és anyagi téren egyaránt.

Tíz évgyűrű van egyesületünk fáján. Mindegyiken a küzdelmes, de eredményes fejlődés nyoma. S a viharedzett törzs koronája: mi vagyunk, a tagok. A fa gyökere dús életnedvet, duzzadó életerőt szivott föl azon a tíz év előtti májusi napon, de nélkülözheti-e a legbüszkébb tölgy is a lombozat biológiai közreműködését? . . . Nélkülözheti-e egyesületünk a tagjainak teltekben megnyilvánuló szeretét? . . . A fa felnőtt, termett is gyümölcsöt, de a jövő, sok évtizedjeinek őszével, telével, magvető tavaszával és friss termést ígérő nyarával előtte áll, s neki be kell bizonyítania, hogy az első tíz esztendő alapján to-

vábbra is méltó akar lenni arra a munkára és feladatra, melyet vállalt. A fa fejlődésében nem állhat meg, sőt, legyűrve az első életszakasz természetes nehézségeit és mesterséges akadályait, a kedvezőbb életviszonyok közepette lankadatlan kitartással és energiával kell a teljes megerősödés felé törekednie. *De a munkamegosztás elvének a gyakorlatban való maradéknélküli érvényrejutásával! Egyforma jogok élvezése egyforma teherviselésre kötelez!*

Ezerkilencszázhuszonegy május 12-én egy név tűnt föl a szlovenszkói magyar tanító-élet horizontján: *Kovács Alajos*. Ő volt az, akinek kezébe adta egy ország tanítóságának bizalma ez ország legelső magyar tanítóegyesületének a kormányrúdját. Hogy Kovács Alajos erre a bizalomra méltó volt, bizonyítja tíz éves elnöki működése, mely alatt bölcsen, tapintatosan és vezéri eréllyel vezette át egyesületünk hajóját a legnehezebb útszakasz számos Scyllája és Charybdise közt. Neve a tanítóság körében fogalomná vált, szavára, melyben a tanító-igazság harsog, fölfigyelnek az iskolaügy intéző faktorai, tettein a nemes szándék, a becsület és önzellenség aránya csillog. Munkásságát egyesek és az összesség hálája kíséri.

Kovács Alajos és vezérkara, mellyel egyesületünket tíz év óta kormányozza, fölbecsülhetetlen érdemeket szerzett az egyesületi élet megszervezésében, a szlovenszkói magyar tanítóság boldogulásának a megalapozásában. Az ő lelkesedésük hevítse minden magyar tanító szívét egymás iránti szeretetre, együttes munkára és áldozatra!

1921. május 12. Ennek a napnak sugárzó emléke serkentsen új akaratra, valahányszor jobb jövőnk bízó reményében meglankadunk. (bb.)

A kántortanítók és egyházi karnagyok sérelme.

Irta: *Stampay János.*

Régi sérelme a kántortanítóknak az, hogy a kántori fizetésüknek felét a tanítói fizetésbe számítja be az állam; míg az egyházi karnagyok sérelme, mely a fentebbiekét is felülmúlja, abban áll, hogy nyugdíj jogosultságuk nincs.

A munkás méltó a bérére. A kántor tehát kántori javadal-mazásáért egész éven át napról napra helyhez kötve van, néha naponként két misén is orgonál, ünnepélyes alkalmakra ének-karokat szervez, vezel, temetések alkalmával télben, fagyban, hóban, vízben, hóben, sárban, kalaplevéve sokszor kilométeres utakat téve fáradozik, méltó a bérére. Méltó arra, hogy bérét csorbítatlanul élvezze; a karnagyok pedig, akik úgyszólván egész életüket az egyházi zene fejlesztésének szentelik s a városok kultúrájának úgyszólván középpontjában állanak, méltók arra, hogy amikor a legutolsó útkaparó nyugdíjogosultságáról, de még az érdemnélküli aggok öreg napjairól gondoskodás történik, az ő nyugdíjogosultságuk is a városok tanácsai által rendezlessenek.

Ezek régi sérelmek, amelyek ellen már 1901-ben a tanítók fizetésrendezésének törvényjavaslata alkalmával a párkányi járás kebeléből nagyszabású mozgalmat indítottunk s az ország tanítóegyletei által nem kevesebb, mint 2000 memorandumot terjesztettünk föl az összes orsz. gyűlési képviselők megkeresésével a kormányhoz, a püspöki karhoz s minden illetékes fórumhoz, de fáradozásunk épen a kántori kivánalmakat tárgyoló pontozataiban eredménytelen maradt, míg a memorandumainknak egyéb kivánalmai az 1907-ik évi tanítói törvényeket szülték. A sérelem tehát fennáll, s azóta, mint be nem hegedt seb, él a kántortanítók szívében.

De ma már nem is egyedüli a seb. Ma, ha nem is általános, de sporadikusan újabb sérelmekkel kell számolnunk.

U. i. népünk sehol sem fizet szívesen. Legkevésbé fizetik szívesen a papi és a kántori járandóságokat, mert azok úgy tűnnek fel, mintha ingyen fizetnék a papnak és a kántornak. Több kartársam panaszából meggyőződve, kimondhatom, hogy vannak helyek, ahol évek óta csak $\frac{1}{5}$, $\frac{3}{4}$ vagy csak $\frac{1}{2}$ részben tudják beszedni a kántori és papi járandóságokat, vagy a földmunka váltásdíjat, vagy egyéb köteles szolgálmányokat. Így péld. nálunk a mellék szolgálat (vágás), mellék váltásdíj régóta megszűnt. A föld munkaváltása fejében 1918-ig évi 200 koronát fizettek, amelyért annak idején 27 holdnak minden munkáját elvégezték egyes vállalkozók. 1918-ban a pénz esése következtében önként felzárkóztak 750 koronára, a papé 1500-ra. Az utána következő években igaz, hogy már nem fedte a tényleges kiadásokat, de mivel a tanácsban megvolt a méltányos-

ság, megnyugodtunk. Most azonban kérdés nélkül lesz állítták 200 Kc-ra, ami a mai bérviszonyoknál 5 napi kocsifuvárnak felel meg, azon munkának teljesítményével szemben, amely értékileg circa 6000 Kc-t tenne ki. Az csak panaszomat növelné, ha megírnám, hogy a régi munkaváltságra is két év óta várok. És már-már arról beszélnek, hogy kötelesek-e egyáltalában gabonát is fizetni. A fájárandóságot azonban még megkaptam, s talán megkapom, amíg az „Agricola“ kezében vannak az erdők. De vajjon, ha azok is felosztás alá kerülnek, megkapsjuk-e még? Egyszóval elmondhatjuk, hogy egyház ténykedéseink jövedelmét egyik sérelem után a másik éri. A karnagyok pedig úgy, mint eddig, most is lehorgasztott főve gondolhatnak késői munkaképtelenséggel bekövetkező korukra.

Igy fest a mérlegnek egyik serpenyője. Megérdemelt kenyér helyett csak gondok telítik azt; annál teltebb a mérleg másik serpenyője, de nem megérdemelt bérrel, hanem követelésekkel, figyelmeztetésekkel, fenyegetésekkel, a kántorság törekvéseinek lebecsülésével. Így például harmad éve, amikor az udvardi kántor-tanítói választáson akadt a sok pályázó között egy (de hát miért is ne akadhatna egy-két gyengébb?), aki a vesperost az új rituálé szerint nem tudta énekelni, azt olvastam róla: „Vajjon mikor jön el azon ember, aki kiméretlenül megforgatná ostorát az egyház jószívével és türelmével visszaélők fölött.“ A merész meglátás miatt ugyan megbotránkoztam s ismerve a kántorok és karnagyok fentebb vázolt helyzetét, a P. M. H. 1928. aug. 11-iki számában azzal válaszoltam, hogy amíg a fentebbi régi és újabb sérelmeink méltányos orvoslásáról gondoskodás nem történhetik, addig nem érdemes kántornak lenni s nem érdemes senkinek abban magát tovább képezni. De nem érdemes komolynak sem lenni; mert ha véségükre a városok üres tarsollyal bocsáják utnak és 5 K-ás zeneórákból kénytelenek majd életüket tengetni, akkor csak sírva gondolhatnak jövőjükre.

Ugyancsak a mérleg másik serpenyőjébe hullott az a levél, amely minap futott be hozzám azzal, hogy kár volt cikkével a kántoroknak kedvét szegni s a szakadékot mélyíteni a kántorok és papok között, amely itt-ott előfordult.

Hát ez nem is volt céltom; cikkem tendenciája nem azt célozta, mert amint azóta jó magam egy 0. -ot sem engedtem a kántori buzgalomból, úgy nemcsak hiszem, hanem tudom,

hogy azon cikkemben felsorolt összes kántortanítók egy joltányit sem engedtek a szorgalmukból, sőt panaszló csak kántori szereplésével a legelsőik közé emelkedett.

Örvendelesem konstátálom azonban, hogy cikkem a fentebbi megrováson kívül Komárom város tanácsának olyan nemes gesztusát váltotta ki, amely példaképpül szolgálhatna, Léva, Sellye, Rozsnyó, Rimaszombat, Košice s. b. városoknak, ahol egyházi karnagyok működnek. Komárom városa ugyanis bölcsen és méltányosan annak a belátására jutott, hogy érdekekben gazdag karnagyát nem bocsájlja el üres tarisznyával, ha a közel jövőben leleszi bölcsességgel koszorúzott karnagyi pálcáját. A karnagyot a város többi nyudfijogosult tisztviselői közé osztotta.

S nekem ez az egy eredmény elegendő arra, hogy a nehezen elbirható vádakat minden további védelem nélkül elviseljen.

Záradékol s egyuttal válaszul tisztelettel kérdezhetném: mi lelkesítse azt a kántortanítót, vagy azt a gondterhes jövőbe néző karnagyot hivatalának teljesítésében s az önművelésben, amelyhez, mint pl. a különböző kollák, zenelapok beszerzéséhez, a zenei gyűléseken való részvételhez pénz és pénz, no meg sok drága idő is kell, ha ma ebből, holnap más jövedelméből forgatják ki a hivei. Mert tiszta idealizmusból élni is nehéz. Hát még lelkesedni?! És csodák csodája, hogy mégis lelkesedünk.

Úgy tudom, a párkányi járás tanítósa már a legközelebbi gyűlésük alkalmával magáévá teszi a kántortanítók ügyét s ha egyebet nem érne el, csak azt, amit a szomszéd országban elértek, a kántori javadalomnak elválasztását, már az is teljes eredmény lesz.

Írásbeli dolgozatok a népiskolában.

Írta: *Bányai Ferenc.*

(Folytatás.)

Hibátlan dolgozatokkal egy iskolában sem találhozhatunk, még akkor sem, ha a tanító figyelmét a legkisebb részletekre is terjeszti ki. Hogy a hibák hovatovább fokonként eltűnjenek, a helyes methodikai eljáráson kívül, — amelyről már szoltam s amelynek minőségére azonnal rátérek — csak az által eszközölhetjük, ha a tanulók dolgozatait szorgalmasan átnézzük,

azokban a hibákat kijelöljük, vagy általuk felkerestetjük s magukkal a tanulókkal kellő megokolás mellett kijavítatjuk s ami — főkép, ha az idő és térviszonyok engedik — még célszerűbb, ha önbírálat útján a tanuló maga leli meg a hibát. Ha ezt nem tudja, közös, együttes javítás alkalmával egy vagy több tanulóval kikerestetjük, így a gyermek gyakorolja magát az ön és mások hibáinak helyes feltalálásában és elbírálásában. Természetesen a jó munkákat ez alkalommal megdicséretjük s a hibás dolgozatok íróit a hibák elkerülésére serkenítjük. A dolgozatokat a fentiek figyelembe vételével kijavítjuk — dacára annak, hogy ez a tanítóra nézve a legterheesebb, mondjuk a legunalmasabb munka. De mindamellett oly munka, melyet teljesíteni kell, mert, amely joggal megköveteljük a dolgozat elkészítését, époly joggal megkövetelhető, hogy a szorgalommal elkészített munkát figyelemre méltassuk. Minél nagyobb gond fordítatik a dolgozatoknak kijavítására, annál nagyobb szorgalommal fog a gyermek dolgozni. Itt kötelesség teljesítéséről van szó. Ennek elmulasztása árt a tanító tekintélyének, de visszahatással van a gyermek jellemképzésére is. A hibák gondos felkutatása még azzal az eredménnyel is jár, hogy megtudjuk, vajjon tanításunkkal a kijelölt célt átlag elértük-e?

Ha a gyermek valamit nem tud, nem ért, ne a gyermekben, hanem elsősorban a tanító önmagában keress a hibát. Háttha az előkészítése nem felelt meg teljesen az alább említendő metódikai minőségnek? Célszerű, hacsak a körülmények engedik, de a felső osztályokban okveilen megkövetelendő, hogy a tanuló az eljett hibák kijavításával a feladatot újra írja le. Megjegyezzük, hogy ez nem büntetési feladat, mert a munkát nem szabad büntetés számban feltüntetni. Helyes, ha a tanító a szabálytalanul írt belüket szabályosan írva a táblán vagy a gyermek írkájában megmutatja s ebből 1-2 sort frat vele, hogy így a tartalom mellett a szépírás se szenvedjen csorbát. Úgynevezett piszkozatok mellőzendők. Ha a gyermek ír, az mindig tiszta és izléses legyen.

Jelentékeny buzdító eszköz a tanulóra nézve a többi között a szokásos színes írónnal vagy tintával az írkába bejegyzett osztályzat. Ez fölötte igazságos legyen! Nehogy a gyermek, különösen a fejlettebb fokon, a tanítót részrehajlónak találja. Iparkodjunk a gyermeket az osztályozás fontos-

ságáról meggyőzni s esetleg ilyen klasszifikációra a tanulókat önmagukkal s másokkal szemben felhívni, illetve a helyes elbírálásra szoktatni. Biráljuk el a feladatokat *alakilag, helyesírásilag és tartalmilag*.

Milyen is legyen az írásbeli gyakorlatok tanításának módszere?

Erre csak azt mondhatom: olyan mint maga az oktatás az egész vonalon. Legyen az oktatás sokoldalú, szóval merítse tárgyát a természetből, környezetből stb., stb. A kidolgozandó anyag legyen lehetőleg igaz, tehát a közvelen szemlélet s hallás útján szerezzze meg a szükséges képzeteket s alkosson belőle az igazságnak megfelelő mondatokat vagy legalább olyanokat, melyek az igazság látszatával bírnak. Legyen a metodus világos, félremagyarázhatlan, csak így dolgozhat a tanuló észszerűen. Legyen módszerünk rendezett. Ne kapkodjunk. A legjobb tanító is, bármily gyakorlattal bír, minden tanórára, de különösen erre, teljes felkészültséggel jöjjön! Természetesen oda kell hatni, hogy tanításunk e léren fejlesztő legyen általában és részleteiben is. Nem mellőzhető főleg itt, ha tömegtanításban is részesítjük a növendékeket, az egyéni oktatást ami könnyen érhető, mert mindegyik gyerek máskép-máskép gondolkozik, ír alakilag és tartalmilag. Az egyéni tanítás ne legyen a tömegtanítás rovására és viszont.

E tárgy természeténél fogva a módszernek állandóan gyakorlatinak kell lenni s nem szabad a gyakorlat rovására úlsokáig, a kellelénél tovább az elméleti résznél időzni. Természetes, a tanítási módnak érdekesnek is kell lennie. A figyelmet a gyermekek korához képest fel kell tudni kelteni és ébren tartani végig, különben valamely száraz szemlélet nélküli tanítás teljesen kárbaveszett munka. A tanítás legyen szép. Soha a táblára egy szót se írjunk közönséges odavetett betűkkel. Még akkor sem, ha sietős a munka. A példa ragadós. Láttuk az új éra kezdetén itt Léván a szlovák tanfolyam veterán pedagógus előadójár, Bielek Károly v. tanfelügyelőt hogyan írt elénk, nagy fiúk elé a táblára. Kréta, szivacs, írka, toll, tinta tartó mind kifogástalan, előírás szerű legyen! Oktatásunk e léren legyen erkölcsi. Azt hiszem meddő munkát végzek, ha ezt bővebben fejtegetem. Írásbeli munkálataink végzésénél nem mellőzhetjük a hazafias és vallásos szempontok figyelembevételét sem. Ne haragudjanak azért az én haladó barátaim,

dacára, hogy én is öreg haladó vagyok. Végül pedig kell, hogy megkeressük e tanításbeli különböző, de közel rokon tulajdonságok között a kellő összhangzatot. E tulajdonságok egyikének hiányával is munkánk nem teljes, sőt mondhatnám hiábavaló.

Végre engedjétek meg kedves kartársaim, ha már a sokféle mikéntről írtam, felvessük azt a kérdést, hogy mit és milyen beosztással tanítunk? Mielőtt az előbbi kérdésre felelnénk, álljunk meg egy szóra az utóbbinál!

Beosztás! Enélkül nem boldogulhatunk. Amint, hogy terv nélkül a kőműves sem építhet. De csalódnak azon ultrapedagógusok, akik e modern korban még mindig nemcsak a heit, de előre kidolgozott óráról-óra-ra való beosztásról ábrándoznak. Mondjuk ki magyarul, ez pedagógiai szemfényvesztés. Nem is szólok a háborús évek vismajorjairól, de vegyünk teljesen normális viszonyokat. Hát a tanulók egyenlő tehetőségűek? Vagy akkor is tovafutunk, ha esetleg a tanuló, de jobbanmondva a tanító hibájából az anyag sem felemészte, sem kellőképp átjavítva nincs? Hát a tanulók egyrésze ezen okból, holnap *más* okból hiányzik, vagy a tanító beteg s nem kap szakszerű vagy az ő egyéni hajlamainak megfelelő helyettesítést? Hát a járványos betegségek stb., stb. Ezek mind oly okok, melyek a szabpedagógusok érveit halomra döntik.

Beosztás kell. Mondjuk heti. Ezzel nem akarom azt mondani, hogy 1 héttel nem maradhatok most hátra vagy viszont esetleg 1 gyel előre s nem egyenlíthetem ezt ki! Igen alapos tanulmányt képez ez s megfontolásra méltó. S igen szép értekezés tárgyát képezheti ez, ha az abban lefektetett dolgokat az iskolából visszük az írászatához, mint tapasztalati tényeket s nem megfordítva.

Lássuk most az anyagot! Őszintén mondva itt egy nagy kérdőjel előtt állok. Szerettem volna itt egy részletes heti tananyag beosztást bemutatni. Ez, tekintve, hogy maga a feldolgozandó tananyag oly kevés még és labilis, hogy csak igazán legszűkebb keretek közt mozoghatnám ezidőszerint: az írásbeli dolgozatok, főkép a fogalmazás tananyagának ismeretése és felosztása oly sok s oly nagy körültekintést igényel, hogy azt így hevenyében nem merném papírra vetni. Említettem, hogy stabil jó olvasókönyvekre — nem valami „Vándormadár”, mint a „Fecskek” melyek a „Kertfaluban” fészkelnek — és egyéb tankönyvekre van és lesz szükségünk, amelyekből a fogalmazás

nagyrészt anyagát meríti. Ha ezek meglesznek, aminthogy nincsenek, akkor az ezekből letárgyalt részeket fogalmazás anyagául felhasználhatjuk. Ezen oknál fogva a fogalmazás anyagának bizonyos időkben való feldolgozása a többi tárgyak időbeli anyagbeosztásától függjön s ezekbe kapcsolódjék s s így képezzen tanításunk az egész vonalon egy szerves egészet!

Mondom, szívesen vállalkozom e tárgy tananyagbeosztásának ismertetésére, ha az előbb említett kellékeket alkalmam lesz megszerezni s ha ennek tanulmányozására a kellő fizikai idővel rendelkezem. De jobb szeretném, ha erre a kollégák közül egy fiatalabb, tetterősebb kollega vagy kolleganő vállalkoznék.

Legyen szabad ez alkalommal a mérvadó köröknek nekem, mint öreg tanítónak, egy jóakarató tanácsal szolgálnom. — Elolvastam a régi tanterveket s átnéztem a legújabban kiadott tantervet is. Ezekben a fogalmazás, mint ilyen, alig szerepel, holott azt, mint említettem minden tantárgyba lehetőleg kapcsoljuk bele. Így tehát szükséges volna bármely tannyelvű iskolában minden tantárgy *jól* részletezett tananyaga mellé az írásban feldolgozandó részt is beállítani s ha ehhez hozzávesszük a tapasztalatokon, pl. kirándulásokon szerzett benyomások leírását, könnyű lesz egy aproximalíve megfelelő s keresztülvihető részletes tanmenetet készíteni.

Kedves kartársaim! Ne vegyétek rossz néven, hogy türelmeteket ily hosszú időre igénybe vettem. Ha jót mondtam, szívelejték meg! Ha rosszat mondtam s ti jobbat tudtok, igazítsátok helyre az én helytelen nézeteimet.

Végkonkluzókép az írásbeli dolgozatokra vonatkozólag s *esetleg* követendő irányelveként a következőket vélném megállapítani:

1. Az írásbeli dolgozatok *célja* a népiskolában, hogy a tanuló sajátítsa el a szép, szabályos és helyes írást s hogy gondolatait rendszeresen és összefüggő egészben papírra tudja vetni.
2. Az írásbeli gyakorlatok anyagát merítse a tanító az összes tantárgyakból, de főkép az olvasókönyvből, a közvetlen tapasztalataiból, látottakból, hallottakból.
3. Elvként üzendők ki az *írásbeli* dolgozatok megoldásánál a megfelelő fokozatok. Így: *a)* Az írás művészetének elsajátítása, *b)* szépírás, *c)* helyesírás, (I. és II. osztály anyaga)

d) gondolkodásban való kellő jártasság, illetve gyakorlottság, szóbőség és beszédbeli ügyesség (a többi évfolyamokban).

4. A *fogalmazás* tanításának fokozatai: a) reprodukció szóban és írásban, (másolás, diktálás, szóhűleírás a könyvből stb.), b) átalakítások (kötött és szabad átalakítás) c) látottak, hallottak, párbeszéddek stb. szabad leírása, ez a szabad reprodukció, d) produkció.

5. *Módszer.* Előbb kérdések alapján össze kell állítani a fogalmazványt élőszóval, egyes vezérszavak, esetleg mondatok, a táblára irandók, annak alapján a tanuló élőszóval mondja el a leírandó dolgozat tartalmát. A táblára írt tervezetet a tanító vagy leírhatja vagy betanultatja s ezek előrebocsátásával a megcsinált keretet írásban kitölti,

6. A tanuló írásbeli dolgozatait felügyelet mellett az iskolában végezze, de az öntevékenység felélesztésére előbb az iskolában letárgyalt feladatot otthon is kidolgozhatja.

7. Az írásbeli dolgozatokat különösen igen népes iskolánál szedje be és őrizze a tanító, azonban, hogy a tanuló a rendszeretelre rászokjék a házidolgozatokat ő őrizze. Ahol kevés számú tanuló látogatja az iskolát s a tanfónak alkalma van több súlyt helyezni az egyéni oktatásra, jó, ha az összes irkákat a tanulók irkatartókban őrzik.

8. Az írásbeli dolgozatok feltétlenül kijavítandók, esetleg egyúttesen az iskolában, hol a tanuló, vagy maga vagy társa leli fel a hibát.

9. Gyakorolja magát a tanuló az ön és más bírálatában.

10. A tanító bírálja, illetve bíráltassa a munkát alaki, helyesírási és tartalmi szempontból.

11. A kijavított dolgozatok lehetőleg hibátlanul újra leírandók.

12. Az írásbeli dolgozatok tanítása legyen sokoldalú, rendezett, igaz, világos, fejlesztő, egyéni, gyakorlati, érdekes, hazafias, vallásos és összhangzó.

13. A tananyagbeosztás, miután az írásbeli dolgozatok nem képeznek külön tárgyat, hanem lehetőleg minden más tárgyba bekapcsolódnak, igazodjék a tanított tárgyak szerint, nem mellőzhetők azonban a véletlen által felvetett alkalmi tanítások sem.

14. Figyelem fordítandó arra, hogy a tanulók lehetőleg egyenlő színű és alakú jóminőségű papírból készített irkákat

használjanak. Legyen jó tolluk s minden irkában egyenlő nagyságú íratós papír.

Mivel a „Magyar Tanító“ bővebben foglalkozott a magyar nyelvtan anyagával, illetve mikénti feldolgozásával, időszerűnek véltem, hogy a nyelviani anyagra, mint az írásbeli dolgozatok egyik pillérére, felépittem fenti szerény dolgozatomat. (Vége.)

Nem értem rá.

Irta: **Antal Benke.**

Már jól mögötte vagyunk a nagyhélnak s szégyen ide, szégyen oda, bizony én nem értem rá, hogy foglalkozzam a Kálváriát járó Testvérem dolgával. Máskülönben sem szeretem, ha ilyen dolgokkal hozakodnak elő. Nekem van más egyéb, fontosabb dolgom, nem pedig a Testvérem kálváriajárása. Most is csak azért írok, hogy tudja meg, amit már régen tudhatna, hogy az ő álmatlan éjszakái miatt nem fogunk mi 1600-an rögvést vele érezni, nem fogjuk a megrökönyödésünknek kifejezését nyilvánítani, erre mi nem érünk rá, legalább is én nem. Hová gondolsz? Ha én minden tanító kálváriajárásra felszisszennék, akkor az én egész életem sziszegésből állana. Már pedig, Testvérem, én tanító vagyok, nem pedig kigyó. Máskor ilyen, előttem apró-cseprő, ügyedet találod ki ottan, ahol megértene, az én tálamba ilyeneket ne szervirozz. Azért, hogy Testvérem vagy, még nem jog részedről, hogy meghallgassam siralmadat. Elég, ha magad és családod tudja, illetve sinyli a bőjtőt. Ha Tenéked Testvérem Nagypénteked van, azért engem hagyjál Husvétot ünnepelni, sőt nemsokára Pünkösödöt. Hogy nem kapod meg a Neked kijáró ellenértéket munkádért? Istenem! — ezen ma már a suszterinas is tud segíteni. Fogja magát s megy a szervezele központjába s ottan segítenek a baján, sőt mi több előlegezik azt az összeget neki, amit a szervezet holtbiztosan behajt a renitens munkaadón. S amint hallottam — a Magyar Tanítót nem érek rá elolvasni — már évek óta járod a Kálváriát. Hát miért nem szóltál be Központunkba? — Honnan tudja az Elnökség, mi fáj Neked, ha Te szerénykedsz s némán türsz? Van általános egyesületünk, egyházi egyesületünk, ha igazad van, ne félj előállani vele, bizton segítenek a kálváriajárás megszűntetni s hiszem, eredménnyel. Azt ne mondd, hogy mit tehetnek ügyedben! Megkeresik az illetékes fórumokat, inter-

pellálnak, vagyis megmozgatnak mindent, amit csak lehet. Közlönyünkben hiába hozod, részletezed keservekkel fűszerezett életedet, én legalább is nem értem rá elolvasni, lányom böngészi, az szokott egyet-mást elmondani belőle, de csak úgy, ha érdekel.

Ha ő nincs itthon, bizony még a címszallagot se tépem le róla. Megérted elfoglaltságomat, ha felsorolom dolgaimat. Tűzoltó vagyok, könyvtáros vagyok, sport egyes. választmányi tag, énekkar vezető, közs. képviselő, szövetkezeti tag, műkedvelők dirije, vadász egyes. jegyzője, tanfolyam hallgató, s most, hogy a tavasz beköszöntött, tekepálya gondozó s majd elfelejtetem, kántor és igazg. tanító is vagyok. Képzeld el, ennyi tisztséggel mennyi lap jár nekem, persze tiszteletpéldányok. Tudósítója vagyok nem is tudom, hogy hány lapnak. Ezeket mind átolvasni: — nem elég a napnak 24 órája. Ujabbán a 30 évesek ügye is foglalkoztat. — Bizony a M. Tanítót én nem érek rá elolvasni. Tudod, én a butaságig idealista vagyok, dolgozom önzellenül, felolvasást tartok, ha kell minden este 12-ig, csak Testvér ügyében, bajában érdekeilen vagyok. Nem tudok odaállani melléje s vállat összetéve, új erőt adva a megfáradtnak, tovább vivni a harcot. Más ügyében, ha kell, hegyeket mászok meg, Testvér ügyében még a homokbuckáit sem lépek át. Én mindenre ráérek, de a kálváriajáró Testvérek még sem számíthatnak rám; tehát így Te sem! Tudod, nekem jól megy dolgom, az én szekerem vígan fut. Hogy a Szerkesztő Úr törődést, foglalkozást emlegetett ügyeddel kapcsolatban, sőt egy kissé megijesztett, hogy ma nekem, holnap neked? Én igazat adok neki az én jól körülbástyázott fedezékemből, de azért a síkra nem megyek ki, a Te harcodbá én nem elegyem. Ha más volna s nem Te Testvér, akkor minden gondolkozás nélkül, időm is lenne rá. Tudd meg! Nekem még 100 év kell, hogy megérsem a Te fájdalmadat s az úgy fájjon nekem is, mint neked! Még 100 év kell, hogy én ne csak másokért tudjak dolgozni, fáradni, lótni futni, hanem Teérted is! Még 100 év kell, hogy felsikolison a lelkem, amikor már a Tied a sirásban is elernyed! Még 100 év kell, hogy ne dörgölődzzem másokhoz, hanem Téged öleljelek át, Téged szeresselek s ez a szeretet úgy olvasszon össze bennünket, mint a kohó melege a vasat, mely borzasztó terheket bír el, meg meghajlik, de össze nem törik, mert atomjai egybeolvadtak. Akkor már nem lesz Kálvária, Nagypéntek, a testvér életében

a nemértemrá ismeretlen lesz a testvéri munkában. Hol? Miért? Meddig késik Testvér a mi nagy Pünkösödünk? Mikor lesz a mi lelünk egybegyűjtve? Nem érünk rá gyülekezni, Testvér?! Testvérek?! Ne adjatok igazat!!!

EGYESÜLETI ÉLET.

Memorandumok a tanítói sérelmek ügyében. A szlovák orsz. tanítóegyesület (Z. U. S.) elnöksége és választmánya f. é. márc. 5-én Žilinan tartott ülésében több memorandumot szövegezett meg, melyeket a járási szervezeteiknek megküldöttek, hogy a központi gyűlésük előtt már hozzanak ezekben határozatokat s a memorandumokat mindegyik járás már előre küldje fel az illetékes minisztériumokhoz, a képviselőházhoz és a szenátushoz. A memorandumok tárgyai: a katonai szolgálat beszámítása, a slovenská vjhoda a nem áll. tanítóság részére, a főiskolán (pedagógium), rajztanárképző, egyetem) töltött tanulmányi idő beszámítása a régi képesítésű polg. isk. tanárok részére, a hadifogságot szenvedett nem áll. tanítók rendkív. drágasági segélye a fogság tartamára a 225/1920 korm. rend. értelmében.

Az említett követelményekben egyesületünk a Z. U. S.-al egyetértésben színién eljár.

A Z. U. S. ezeken kívül összefoglalta egyéb kisebbrendű követeléseit is, amelyek az állások betöltésére, a tisztviselő kategóriák szerinti előlépésre, a kezdő szolgálati fizetés emelésére, a *D* működési pótlék beszüntetésére, a nevelési járulék, az előlépési összegek, az igazgatói díj, az óratöbbletti díjak, a rendkív. tárgyak óradíjainak emelésére, az osztályfőnökség, szertárkezelés, írásbeli javítás beszámítására a tanítási órák összegébe, a kézimunkatanítónők percentuális fizetésének megszüntetésére, a várományosi idő rövidítésére vonatkoznak.

Kéri a Z. U. S. a minisztériumot, hogy hatalmazza fel az isk. ügyi Referátust a 104/926 törvénynek a nem állami tanítókra való applikálására oly mérvben, amint az állami tanítóságra történik. Nevezetesen ez igazgatói díj államsegély formájában fizetessék ki a nem áll. igazgatóknak, annál is inkább, mert ez rendszeres illetményt képez és a nyugdíjba beszámíthatik. A nyugdíjas nem áll. tanítóknak téritsék vissza a bélyegilletéket 1926. jan 1-től visszamenőleg s a további levonást szüntessék be. A Referátus a fizetéskiegészítő államsegélyt ne előleg formájában, hanem rendes fizetésutaló végzés alapján utalja.

Hogy a 104/26 törvényt csorbítatlanul lehessen applikálni a nem áll. tanítóságra, szüntessék meg a 380/22 korm. rend. előírásait. Azon tanítói özvegyeknek, akik aktív tanítónők, mélt.

tánylást értendő esetekben utaltassék megfelelő járulék az ellátatlan gyermekeik nevelése a nevelési járulék magasságáig.

A Z. U. S. többi követelményei az elemi és polg. iskolai tanfelügyelőségek szétválasztására, a tanfelügyelői állásoknak szlovákokkal való betöltésére, tanfelügyeleire, a szlovák hivatalos nyelve, szlovák műegyetem kiépítésére vonatkoznak.

A Z. U. S.-ban tömörült tanfőóság sérelmei nagyrésztben azonosak a mieinkkel, azért úgy véljük, hogy ismertetésükkel járási egyesületeink tavaszi közgyűléseinek anyagot szolgáltatunk.

A fiatal tanfőóság nagy megmozdulásra készül. Meghirdeti a tanév végére a *fiatalság* konferenciáját, ahol elűnnnek az izmus-beli külömbbségek, ott kell lennie tehát minden fiatalnak, aki érzi magában az egyetlen pozitív értéket: a produktív munkára való elemi képességet. A konferencia helye valószínűleg Pozsony lesz, pontos dátumáról pedig május elsején döntött Pozsonyban az előkészítő bizottság, amelynek tagjai (Forgách Béla Perbete, Morvay Gyula Pered és Lempert Miklós Somorja); egyszersmind kidolgozzák a konferencia programját, amelyben a legaktuálisabb pedagógiai problémák és generációs kérdések foglalnak helyet. Szívesen látjuk a fiatalok megmozdulását, csak arra figyelmeztetjük őket, különösen a vezetőket, ügyeljenek arra, hogy a tervezett konferencia ne az „öregek” lebecsülésében s a világot sarkából kivetni akaró felesleges erőpazarlásban merüljön ki.

A polgáriiskolai tantervjavaslat még mindig igen élénken foglalkoztatja a szakköröket úgy, hogy lassanként már heves személyi polémiák is léptek föl. A polgáriiskolai körök különféle állásfoglalásai s az összes pedagógiai lapokban való állandó viták a tantervjavaslat körül egész kaoszt teremtetek. Annyi biztos ezek után, hogy elhibázott dolog lenne a javaslatot törvényként kiadni már most s a polgári iskolának igen nagy kárára lenne, mivel a tantervjavaslatot lehetetlen betartani, elsősorban anyagi okok miatt. A tantervjavaslat ideális elgondolású, de az anyagi kivitelről való gondolkodás hiánya erősen gyenge oldala. A polg. isk. tanfőóság követelménye oda csúcsosodik ki, hogy a tantervjavaslat megfelelőleg módosíttassék s ezután ha kiadják is, csak ideiglenesen és kísérletképpen legyen élethelepterve. Mégpedig nem az összes polgáriiskolákon, hanem 2—3 olyan kivételes helyzetű iskolában, ahol a szükséges alapfeltételek hiány nélkül megvannak. Néhány évi kísérlet után, mely alatt az iskolákat el kell látni a tanterv bevezetéséhez szükséges előfeltételekkel, lehet csak beszélni az új terv szélesebb körű bevezetéséről. A magunk részéről ezt a megoldási módot tartjuk legvalószínűbbnek, úgy hogy az új tanterv bevezetése — de amely semmi csejtre sem lesz azonos a tantervjavaslatlaltal — csak 5—6 év múlva várható legjobb esetben. Ezt a feltevést

igazolja a minisztérium legújabb rendelete is, mely szerint a polgári iskolák új tankönyvek és taneszközök bevezetését ne halasszák el az új tantervre való hivatkozással, mivel ennek bevezetése nem várható a jövő tanévben s az iskolák tanulmányi előmenetele megkivánja a folytonos haladást.

Küldöttségünk a minisztériumban. Egyesületünk elnöksége május 20-án megy Prahába az iskolai és népművelődési minisztériumba, ahol dr. Dérer miniszter fogadja az egyesületünk, a Z. U. S., a német tanítóegyesület és az evang. tanítóegyesület közös küldöttségét. Az ányújtandó közös memorandumok tárgya: a slovenská východa, a főiskolát végzett polg. iskolai tanárok tanulmányi idejének beszámítása, a hadifogságot szenvedett tanítók illetményei és a katonai szolgálat beszámítása.

Közgyűlés. A SzÁMTE Ógyallai Járásköre 1951. május 6-án d. e. 10 órai kezdettel Perbetén, a r. kath. iskolában tartotta rendes évi közgyűlését, a következő tárgysorozattal: 1. Elnöki jelentés. 2. Titkári jelentés. 3. Pénztáros jelentése a pénztár állapotról. 4. Míntatanítás. 5. Központi képviselő előadása a M. T. H. alap jelenlegi állapotáról. 6. Tisztújítás. 7. Indítványok. A közgyűlésről referáda lapunk zártáig nem érkezett be, így a jövő számunkban hozzuk a részletes ismertetést.

K Ü L Ö N F É L É K .

XXII.

Eljűnnek a játszi, pajkos évek.
Diáknóták, gondtalanság-liget,
Zengő május, első csókos álmok
(Füzespartról, szűke lány integot.)
Ifjú évek, szép hajnali ének . . .

Ifjúságom kapujánál állok.

Az éjszakában édes álmok zsongnak.
Lelkem taván rózsák dala hallszik,
Messze szállnak szelíd áradással
(Kis szobámban minden bánat alszik)
S elszáradnak bokrai a gondnak . . .

Huszonkétév kopogtat majd holnap.

Ajtó nyílik a új mezőre érek . . .
Régi mentém, buzavirág színűt
Megkoptatták, elnyűtték az évek,
Régi hárfám, szép ó — székely mivűt

Mély húrúvá szorulte sok bús nap.

Mégis velük indulok új útra;
Ének szálljon, amorre én járok
(Iszákom hát megtöltöm ó-borrai).
Van még egy két szép virágos árok
S jár még kis lány a puszta kútra.

Bús mezőknek leszok vig dalosa.
Énekelek patakparti fűznek,
Dalolok a sápadt hodvilágnak
S ha a szelek nagy felhőket űznek,
Annak húzom, kinek nincs hatosa

Igric vagyok, határjáró kobzos;
Koldúsok és csavargók barátja.
Elkerülöm a nagy palotákat-
Azt ülolem, kinek nincs kabátja
S vízek partján bánathalal fogdos.

Kossányi József.

Utazás közben.

Dal egy fehérfőkötős leányról.

Állomáshoz küzöledtünk
 Bobumín felé,
 S mint mindenki, odaálltam
 Az ablak elé!
 Állomásunk kis kertjében
 Szép leányka volt,
 Rámtekintett s szende bájjal
 Elmosolyodott.
 Tűzzel, lánggal, igérettel
 Tele pillanatot
 Volt ez, amíg vonatunk állt
 És tovább haladt . .
 Azóta is sokszor látom
 Álmaiban űt,
 Édes arcát, barna haját
 És a főkötűt.

Györfly Lajos.

Népiskolai szövetkezetek.

A „Református Egyház és Iskola” című folyóirat ezévi 10 és 11. számában Kőmives Sándor vajáni lelkész cikket írt a népiskolai szövetkezetekről. Cikke elején hangsúlyozza a „nem az iskolának, de az életnek nevelünk” közmondás fontosságát, s utal mindazon iskolai intézményekre, melyek ezen elv érvényre jutását szolgálják. Majd rátér arra, hogy „a mostani időkbén oly nagy hővvel felkarolt és egyelőre logalább elméletben oly kiválóan nagy szociális értékűnek bizonyult szövetkezeti eszmét miképpen lehet megismertetni és megszerettetni, sőt a helyes vezetéshez szükséges gyakorlati ismereteket is elsajátítani már a népiskolákban, a minden szép és jó iránt annyira fogékony gyermeklélekkel.”

„... Kellő előkészítés és megfelelő irányítás mellett úgy a fogyasztási (értékesítő), valamint a hitelszövetkezet megvalósítható és életképes, sőt hasznosíthatóvá tehető már a népiskolákban is. Létesítésükkel tág tere nyílik a tanító társadalomnevelő munkásságának, s annak áldásos eredményét úgy a község szociális élete, mint maga az ideális célokért lelkesedő tanító is rövid időn belül nagy lelki örömmel fogja élvezni” . . . „A nevelés célja ezen a téren minél önállóbb működési kör biztosítása, melynek érdekében maguk a növendékek igazgatják és vezetik szövetkezetüket, hogy ezáltal is komoly munkateljesítésre szokjanak, kereskedelmi és könyvelésbeni ügyességre tegyenek szert, aminek mind felbecsülhetetlen hasznát veszik majd felnőtt korukban, másrészt maguk tapasztalják a szövetkezés előnyeit és gyakorlati értékét.” Ezután gyakorlati tanácsokat ad a megalakítandó iskolai fogyasztási (tanszer) szövetkezet működésére nézve. Ennek „hatáskörébe tartozik mindazokról a szükségletekről való gondoskodás, amelyek a gyermeknek iskolával kapcsolatos életében napoként fölmerülnek” . . . „Megindulásához természetesen alaptőke” kell, amit legelőszóval vagy a kellő megértéssel bíró iskolafenntartó bocsát rendelkezésre(?)

— e célra átmenetileg talán legalkalmasabb volna a már meglévő iskolai könyvtáralap tökéje, vagy maguk a gyermekek raknak össze „üzletrészeket” . . . „Az árúk beszerzését vagy a tanító végzi, vagy legalább is nagyon lelkiismeretesen (?) ellenőrzi a beszerzést, a nagykereskedőtől kikért eredeti számla alapján. Az árúk eladási árát az igazgatóság állapítja meg, a boltos pedig könyvet vezet róla, valamint a mindenkori készpénzben eszközölt árulásból befolyt pénzekről is. A boltos munkáját, könyvoi és készlete alapján az „igazgatóság” vizsgálja felül. A felügyelő bizottság pedig ellenőrzi az igazgatóság ténykedéseit. Mindannyian együtt — tételenként — az osztály, vagy iskola „közgyűlésének felelősek” . . . „A könyvvezetés egyszerű. Két könyv kell: vételár-eladásiár, bevétel és kiadás. A bolt: az iskolai tanszerekre egy polca, melynek kulcsát a tanító őrzi. Árulási idő a szünet és a tanórák előtti félóra. A boltos fáradságát külfü is meg lehet jutalmazni hasznos olvasnivalóval”.

Az iskolai hitel-, azaz betétszövetkezet létesítéséül Kőmives Sándor a jelenlegi iskolai takarékpénztárak átszervezésével és kiépítésével gondolja megvalósíthatónak. „Az az eljárás sem vezet célra, melyet a bratislavai ország Hitel-szövetkezeti Központ propagál, hogy úgynevezett „kezdő betéteket” tartalmazó, 10 évre zárolt betétkönyvecskéket osztogat ki az iskolás növendékek között.” Ehelyett ezt ajánlja: „Az iskolai betétszövetkezet megalakítása után közhírré tesszük, hogy amelyik gyermek az iskolai év folyamán 10, vagy több korona betétet gyűjt össze, melyet az iskolai szövetkezet a községi Hitel-szövetkezetben kamatozásra elhelyez, annak az „igazi” betétkönyvében, betétje-összegén kívül 5 korona ajándék is a javára íródik és ha betétje a második év alatt is szaporodik 10 vagy több koronával, a második év végén már teljes egészében szabaddá válik a betétje” . . . „Az iskolai hitelszövetkezet szervezete ugyanolyan, mint a fogyasztási szövetkező. Igazgatóság, felügyelő, bizottság, közgyűlés. Tulajdonképeni funkcionáriusa kettő van: pénztáros és könyvelő . . . Év végén aztán az 5 koronánál kisebb összegű maradványok leghelyesebben visszamaradnak az iskolai szövetkezetnél, a jövő évre átvitelnek vagy visszaadtnak a szülőknek. Üzletóra a hét valamelyik napján kijelölt időpont. A szükséges könyveket az iskolafonrtartó szerzi be. A készpénz mindenkori föltétlenül a tanító őrzete alatt áll.”

A cikk így végződik: „Az iskolai szövetkezetek megszervezésének kérdése föltétlenül alkalmas és megvitatásra méltó témája lenne a tanítói gyűléseknek . . .”

A szövetkezeti gondolatnak a népiskolában való elhíntése — mint azt Kőmives is megjegyzi — nem mai találmány és nagyon sok tanító iskolájában évek óta történik. Sőt, az iskolai élet folyamán minden iskolában kialakul a szövetkezeti eszme, mert a tömegnevelés kizárja a szellemi és anyagi javaknak az egyéniségek szerint való fölhalmozódását: a kötelességek egyenlő mértékű elosztódása önkénytelenül az erők összefogásának gondolatára vezet. Az iskola tehát — ha gyakorlatilag még mindenütt nem is — a szövetkezeti kérdés teóriáját állandóan oltja a gyermeki lélekbe. Sajnos, — mint már annyiszor leszögeztük — az iskola éppen akkor veszi le kezét a gyermekről, azaz a tanító befolyása akkor szűnik meg, amikor az iskolában kicsírázott magvak átplántálódnak a gyakorlati élet görüngyei közé, amelynek összetétele mégis csak egészen más, mint az iskola legéletrevelőbb élete. S a szép elgondolások később holmi személyi hiúságokon és egyéni érdekek lólábjain buknak meg. Kőmives Sándor terveze — ha nem is szórol-szóra — megvalósítható de

mint pap, jöjjön paptársaival a tanítóság segítségére ott, ahol az iskolai életnek a „nagyok” életébe való átültetéséről van szó. Elsősorban pedig akkor, amidőn az a bizonyos „kellő megértés” hiányzik az iskolafenntartónál és az iskolafenntartó atyafiakkal rendszerint azonos szövetkezeti igazgatóság¹ tagoknál.

Az iskola csak épít, csak épít... Tanácsadója, iránymutatója van bőven. De mit ér mindez, ha nincs, aki megbecsülje és gondozza az épületet? Vagy legalább: le ne döntse... A tanító, az iskolában megkezdett szövetkezeti munkásságát legtöbbször folytatja a külsőben is, de mennyire megváltozott szempontú elbírálás mellett!... Nem lehet csodálkozni azon, ha a tanító nem keresi az alkalmat, hogy az iskolafenntartó közretlenül beleavatkozzék az iskola belső életébe. Még azon a címen sem, hogy az iskolai hitelszövetkezetekhez „a szükséges könyveket az iskolafenntartó szerezzze be”. Mert ha Kőmives Sándor elgondolása ezen fordulna meg, akkor csak papíron lennének népiskolai szövetkezetek. Ettől azonban nem kell tartani, mert „az ideális célokért lelke sodó tanító” ezeket a főkönyveket a saját pénzén szokta megvenni.

Kőmives Sándor cikkét örömmel olvastuk, mert ez annak a jele, hogy a református papság szívesen foglalkozik az iskola kérdéseivel. A népiskolai szövetkezetek vezetésében mi nem látunk nagy megterhelést. hiszen a szövetkezeti élet szerves része az iskola mindennapi életének. Céljaink megegyeznek, s az út, amelyen eljutunk odáig: másodrendű kérdés.

Egy tanfelügyelő búcsuztatása. H. Solitude a „Vestník USJU. na Morave” folyó évi 18. számában Jozef Loutocký halála alkalmából írja: „Protekcio nélkül — írja többek között — nyílt homlokmal leaz tanfelügyelővé, alárendeltjeit nem gyötri, nem szekirozza, nem merül el kicsiségekben, nem vetkőzik ki a kollegialitásból, nem hiszi magáról, hogy a hivatallal együtt több ezze lett, nem kérkedik ideiglenes pozíciójával, lelkiismeretesen ítél ott, ahol a megsértett igazság beavalkozásra szólítja — és önként távozik, mikor érzi, hogy a tennivalók meghaladják képességeit, veszélyeztetik egészségét és organizmusát”.

Ugyanebben a számban K. Pávek a következőket írja: „A tanfelügyelő mindig inkább a tanító barátja és mint a tanító-család tagja kell, hogy érezze magát, mint a tanító feljebbvalója, még akkor is, ha hivatallá nem közvetlenül a tanítóság soraiból lépett volna. Inspekciós látogatása ne legyen kényszerű ellenőrzés, hanem jóakarató tanácsadás és buzdítás a lelkes munkára. A tanácsadás ne álljon abból, hogy a saját nézetét és módszerét másra erőszakolja, sőt a tanítók értékes munkásságából elfogulatlanul válogassa ki a haladást jelentő metódusokat, melyekkel tudását gyarapíthatja, hogy később ő is többet adhasson.

A tanfelügyelőnek a korszellemmel kell haladnia és kellő időben információt szereznie úgy az iskolaigazgatás új irányairól, valamint a tudományos pedagógiai kutatások eredményeiről. Ami nem jelenti azt, hogy tankerületet kísérleti nyúlának tekintse minden kipróbálatlan újdonság számára. Ahol az ember kutató és felfedező, ott tévedés is keletkezik és sok fölkapott pedagógiai újítás múlik ki rövid élet után. Ezeknek tüzzel-vassal való keresztülvitele a kerületben tökéletes felfordulást eredményezne. A tanfelügyelőnek nevelőhatását kell gyakorolni azokra a „megbillent” jellemekre, melyek még itt-ott feltűnnek a tanítók körében. A tünetek, melyek szerint fölismerhetők, különfélék.

Egyike ezen ismertető jeleknök a szolgálai megalázkodás és gerinctelen hizogés a tanfelügyelő személyének.

Szünidei pedagógiai kurzusok Németországban.

Ez év nyarán nagyjelentőségű pedagógiai kurzusok lesznek Berlinben, Düsseldorfban, s az Odera mellel Frankfortban, kizárólag külföldi pedagógusok részére. A kurzusoknak információs célja lesz, s a hallgatók megismerkednek a német pedagógia elméleti alapelemeivel. Úgyszintén alkalmuk lesz a modern vezetés alatt álló iskolákban hospitálni. A részletekről felvilágosítással szolgál Zentrálinstitut, Berlin Potsdamerstr. 120.

A rádió a tanítás szolgálatában. Az Ujkorodon megjelenő ruszinnyelvű „Učitel” című tanügyi lapban Speck tollából magyar nyelvű cikk foglalkozik az iskolai rádió kérdéssóvol. A cikkiró hangaulozza a rádió jelentőségét az iskola és különösen a falu életében és örömmel üdvözli az iskolai tanügyi minisztérium rendeletét az iskoláknak rádióval való felszereléséről. Ezen rendeletével az iskolai tanügyi minisztérium lehetővé teszi az összes iskolák tanulói számára a rádióhallgatást és egyben megadja az iskolások részére alkalmas programot is. Hogy ezen előadásoknak az összes iskolák tanulói hasznát vehessék, kívánatos volna, hogy a sok kisebbségi iskolára való tekintettel, ezeket ne csak az állam, de a kisebbségek nyelvén is kiizvotítsák. Végül szükiségenek tartja, hogy a tanítók számára is legyenek pedagógiai előadások és nyelvkurzusok stb., valamint előadások a falu népo számára ilyenmódon: a rádió segítségével a tanító azon legnagyobb és legnehezebb munkájában, hogy a falusi népet maradias gondolkodásából kizökkentse és a haladás útjára terelje.

„Vigan élnek az urak.” Ezt írja a Magyar Tanügy áprilisi számában róluok, önmagával szemben, aki szegény „alig él”, bár előfizetőinek 80% a fizet azonnal. A Magyar Tanítónál pedig csak 20% fizet. . . „Meg kell” adni, szellemes matematika, de sokkal tanulságosabb lenne, ha a relativ százalékolás helyett konkrét számokkal szolgálna a Tanügy annak a nyolevau százaléknak. Hangja esetleg messzebb is eljutna. . . Hogy mi „vigan élünk”? Ezt igazán jól esik hallani. Igaz, hogy mi eddig ezzel nem „dicsekedtünk”, mert nem akartunk „gyengéknek” látszani, mégis, örülünk a Tanügy megállapításának. Akio ugyanis mások azt látják, hogy vigan él, annak irigyei vannak, s ezeknek sokasága a példaszó szerint is többet ér egyetlen szánakozónál. . . A Tanügy matematikai tudományát még személyes ügyben is csillogtatja, nyilván a nagyobb hitel kedvéért. Itt már számokról beszél, amiből viszont mi könnyen kiszámíthatjuk intencióinak az igazságban való percentjét. Ha ugyan már róg nem tudtuk. . .

Meghosszabbítják az iskolai szünidőt Magyarországon. A napilapokban olvassuk, hogy Klebelsberg Kunó gróf kultusz-miniszter rendeletet fog kiadni, amellyel az iskolák nyári szünétét mintegy két héttel meghosszabbítja. A miniszter elhatározása szerint az oktatás ezentúl szeptember 9-én kezdődik és június 20-án már bezárják az iskolákat, vagyis ekkor hivatalosan megkezdődik a nagy vakáció. A minisztert kettős cél vezeti, az egyik szempont az, hogy ezentúl nem kell majd az iskolai adminisztráció kedvéért a családok nyaralási számvetését megzavarni, a másik pedig, ami ezzel szorosan összefügg, hogy a miniszter ezzel használni akar a magyar-

országi nyaralóhelyeknek, elsősorban a Balaton-vidékének, amelynek szezonját ily módon lényegesen meghosszabbítja. Természetesen, a falusi földmíves nép is örülni fog a readeletnek.

Franz Höfer, op. 78. „Zehn Marienlieder“ für Männerchor, Orgel, 1 Violine, 1 Bratsche u. 1 Cello. Mind a tíz hosszabb lélegzetű és rendkívül szép a szöveg értelmét hűen interpretáló kompozíció. Bár régi úton balad a szerző, mégis oly sok melegséget és illatot árasztanak. Szépségüket nagyban emeli az oulított hangszerek önállósága, melyek itt-ott elbűvölő bájt kölcsönöznek a kedves szövegnek. Ami a hangterjedelmet illeti, a normális férfikari határt egyik sem lépi át. Egyházi hangversenyek alkalmával hálás darabok. A tíz darab négy füzetben jelent meg. Egy füzet ára: 24 k.

R. Wimmer, op. 3. „Ave Maria“ für Mezzo-Sopran, Violoncello u. Orgel. Ismét egy új szerző az egyházi zene területén s bár ópusza alacsony származású, mégis hatalmas technikai tudást árul el minden üteme e teljesen modern művek. Az ónok is, meg a cselló is az orgonakísérettől teljesen független. Mint minden modern mű, ez is telve van disszonanciával és u. c. kakofóniával, amikor is a disszonanciát egy újabb disszonancia követi a várt konzonancia helyett. Szeretem a modern dolgot, de helyén! Egy „ave Máriát“, így megkomponálni mégsem volna szabad. Ára 8 k.

P. Victor Eder, O. S. B. 25 „Eucharistische Gebets-Juwelen“ für 4 gleiche Stimmen. Otáriszeütségről szóló ónekek férfi v. női, illetőleg gyermekkarra) Egyiszorú keresetlen, dallamok kifogásalan összhangosítással. A tempo — mely egyiknél sícs feltüntetve — lehetőleg a „moderato“ és „andante“ között mozogjon. Dinamikai jelek sincsenek, de ez a szöveg tartalma után könnyen pótolható. A 18. kilencedik ütemében az alt „h“-t énekeljen „b“ helyett. A 20. tizedik ütemének első negyede a II. alt-ban „f“-re javítandó. Különösen női zárdák figyelmét hívom fel e műre, kiknek igen ajánlom. A 25 darab két füzetben jelent meg, mindegyik füzet ára: 15-20 K.

Georg Schächtl, op. 12 a. „Marienrosen“ (négy Mária ének 4 - 6, szól. v. k. szopr. és alt szólóval és org. kísérettel) 8 soros versek, melyeket a szerző igen praktikusán és rendkívül dallamosan zónésítet meg. A kérésokat majdancu mindig a szopránnak, v. altnak szólója, (illetőleg ezek duettje) előzi meg, miáltal bizonyos jóleső változatosság kerül a műbe. A szolamok könnyen énekelhetők és a fűbangemtetl alig térnek el, ami népies jelleget kölcsönöz a műnek. Az orgona igen hatásosan támasztja alá az énekeket, jóllehet mindig diszkrét. Ára: 14-40 K.

— Op. 12 b. Ugyanaz a mű, csak 2-3 szólamú női karra van alkalmazva. Igen használható, sőt mondhatnám gyakorlati szempontból értékesetb a tenti kiadásúal. Ezt is különösen a női zárdák figyelmébe ajánlom! Az első szám utolsóelőtti negyedik ütemének negyedik basszus kótája nem „g“, hanem „a“. Sok barátokat kívánok mindazon műveknek, mert nekem az áttanulmányozáskor nagy örömet szereztek. Ára: 14-40 K. — Az összes itt közölt művek itt megjelentek Regensburgban, Pustet cégnél.

T. Pikéthý, op. 41. Ezen műben tíz igen szimpatikus prelúdium és fugetta van. Már a múltban felhívtam a figyelmet a szerző 27 ópuszára. Áttanulmányozva a jelen művet most fokozottabb mértékben teszem ezt. Megvallom nem szívesen veszek kézbe magyar szerzőtől művet. Ha Nemesovics

vagy Kantor (sajnos a legtöbb képzős ezekkel ismerkedik meg legelőször) jut eszembe, úszintén sajnálom kántársaim nagy részét. U i alig van kántor, aki nem volna rabja ezeknek a sommitmondó tákolmányoknak. Végre gy magyar szerző! Hosszúra nyúlna a mű alapos ismertetése, elég legyen azért csak annyit mondani róla, hogy igen értékes és szép mű. Aki áttanulmányozza, sosem fogja félretenni, hanem bálával fog gondolni a szerzőre és velem együtt azt fogja kívánni, hogy még sok ilyen orgonadarab megírására adjon az Isten inspirációt neki. Ára 32 kč.

M. Springer, Organum com. ad Kyriale. Felesleges itt minden dicséret. Aki ismeri a szerző nagy zenei tudását, gregoriánban való nagy jártasságát, és kapva-kap utána, ha szükeége van rá. Nos és mely kántor zárkózhat el előle ma, amikor már nálunk is (előg későn!) követelik, hogy XI Pius pápa rendelete értelmében a nép legszélesebb rétegével meg kell ismertetni az egyház ősi dallamait, a greg. korálist? Nélkülözhetetlen mű ma már minden jóra való kántor kezébe a Kyriale nak ilyen praktikus összeállítása. Orgona sem kell, mert harmóniumon is lejátszható. A kántor megtalálja benne nemcsak a mise állandó részeit, de amit leginkább keres: az összes Deo gratiasok mintaszerű és könnyű összbangosítását. A papir elsőrendű, a nyomás tiszta és jól olvasható. Valóban dicséretre válik a kiadónak. 142 oldal és ára fűzve: 64 kč.

Mindkét mű megjelent Regensburgban A Coppenrath nál.

É újvár, 1931 V. 1

Szendrei István karagy.

A Nautilus tengeralattjáró hajó Wilkins kapitányával és társaival f. é. május 10. én indult el tenger alatti útjára, az északi sark felé. A halhatatlan emlékü Verne Gyula költői fantáziája vált ezzel valósággá, abban a nemes értelemben, ahogy azt Verne elképzelte. Mert a tengeralattjárók háború alatti pusztító szereplése nem állott sem a tudomány, sem az emberiség szolgálatában! A Nautilus a jég alatt próbálja elérni az északi earkot s útjában sok becses tudományos anyagot és adatot fog gyűjteni. Az egész művelt világ érdeklődése kíséri a Nautilust és merész utasait.

Filozófiai-pedagógiai szótár. Most jelent meg az első szlovák nyelvű filozófiai-pedagógiai szótár Mihál János polg. isk. igazgató tollából. A szótár a filozófia és pedagógia műszavait magyarázza meg. Kiadja a Zenský Účitel'ský Spolok Žilina, ahol megrendelhető. Az 52 oldalas könyvecske ára 3 Kč.

Kiadóhivatali üzenetek.

S. M. Téglás, B. I.-né Nitra. F. J. Blkovec, I. V. Tardoskedd, A. S. Bidovec, D. L. Kolfa. Címüket kijavítottuk, lapunkat az új címre küldjük. — D. L. Kolfa. Címét kiavították. A naptár árát törlésbe hoztuk. — K.-né R. E. Kéty. Címét a lapja megadott módon javítottuk. — T. I. Garañ 1931. január 8.-án fizetett 80 Kč-vel tagdíja 1911. év végéig van rendezve. — B.-né Árvány. Mi a lapot időben kiküldjük, csak a pósta késedelmissége lehet az ok. — H. Gy. Turňa. n/B. F. évi január 14. én küldött 80 Kč-vel tagdíja 10 Kč hiányával 1930. év végéig van rendezve.

Mielőtt **BÚTORT** vesz, okvetlen nézze meg a Republika egyik legnagyobb bútorgyárának legnagyobbított fióktelepét: **HEIDŰK BÚTOROK**

Lászlónál a cipőgyár udvarában
Kostolná-u. 8. 16. **Érsekújvár.**

100 szoba, konyha és előszoba állandóan raktáron. — Keményfa bálók már 2000 Kés.-től egész 14.000 Kés.-ig 100—200 Kés. havl. részletfizetésre is.

THONET BÚTOROK ÓRIÁSI VÁLASZTÉKBAN.

Egyesületünk tagjai elegánsan és jutányosan öltözködnek, ha **KOPRDÁNÁL**

LÉVÁN, Stefanik-u. 14. — csináltatják ruháikat.

Angol és belföldi szövet különlegességekben nagy raktár.

Jó anyagból kellemes a ruha és tartós. — Jó ruhát öröm viselni!

Hosszú és rövid városi bundák jutányos áron. Pontos és figyelmes kiszolgálás

Legkedveltebb ima- és énekeskönyv az

ÉGI HÁRFA

a legújabb ájtatosságok imáival, három miseimával, nagy kilenced, keresztúti, napi áldozási stb. imákkal. 500-nál több énekkel (Jézus sz. Szive, Jézus Királysága, Szivgárdista, Kongregációs, Szt. Teréz, Szent József és más kiváló alkalmi énekekkel.) Egész vászonkötésben ára 10 Ké. Több példány rendelésénél kedvezmény. Szállítja a szerző:

Heckmann István, Levice-Léva.

Igazgatóságok, tanítótestületek

szíves figyelmét felhívjuk az alábbi, válatunk kiadásában megjelenő tankönyvekre:

Rob—Hrivnák: *Szlovák gyakorló- és olvasókönyv* a magyar tannyelvű többszűlyű népiskolák II. és III. évfolyama számára. Illusztrálta Vyčítal M. tanfelügyelő. Miniszteri engedélyezés száma 100.880 26 I.

Hrivnák—Rob: *Gyermekélet.* Szlovák gyakorló- és olvasókönyv a magyar tannyelvű elemi népiskolák számára. II. rész. Használandó a középfokon (3., 4. és 5. évfolyamban) 74 — részben színes — szöveggéppel! Illusztrálta: Kováčik András, festőművész. Miniszt. engedélyezés száma 129.245 27 I.

Hrivnák—Rob: *Gyermekélet.* Szlovák Gyak.- és olvasókönyv a magyar tanny. el. népisk. számára. III. rész. Használandó a felsőfokon (6., 7. és 8. évfolyamban). 40 — részben színes! — szöveggéppel. Illusz. Kováčik A. — Miniszt. eng. száma 28.546 29-I.

A III. rész a polgári iskolák számára is engedélyezettett 4114 30-I. szám alatt.

E tankönyveket úgy belső tartalmuk, mint külső kiállításuknál fogva a tanulóifjúság örömmel veszi kezébe; módszeres kidolgozásuk pedig igen elősegíti a tanító urak munkáját. Használatuk ennek következtében (rövid idő alatt!) nagyon el van terjedve.

A fenti tankönyvek használatát és általában a szlovák nyelv tanítását megkönnyíti:

Hrivnák József: *A szlovák nyelv tanítása a magyar tannyelvű népiskolákban* — című vezérkönyv.

Az említett tankönyvek — külön kiadásban — a német tannyelvű iskolák számára is vannak engedélyezve!

Magyar tannyelvű népiskolák számára kiadásunkban megjeleni még:

J. és V. Rob: *Német gyakorlókönyv.* Eng. sz. 7505,28-I.

Amennyiben az ajánlott tankönyvek nem volnának még bevezetve a vezetésük alatt álló iskolába, szíveskedjenek mutatóváltványt kérni s csak azután dönteni a jövő tanévben használandó szlovák nyelvkönyvekről.

Cseh Grafikai Únió R. T.
Prah, II., Svobodova ul.

Állami könyvkiadóhivatal fiókja Bratislavában.

T. C.

Iskolai Igazgatóságok

Szlovenszkón és Podkarp. Ruszban,

akik kifogástalan tartalmú, technikailag elsőrangú és igazán olcsó iskolai könyvet akarnak s azonkívül nem feledkeznek meg a *szegény tanulóknak* ajándékozott ingyen példányokról, csakis az

Állami Könyvkiadó Hivatal

könyveit vezetik be.

Abban az esetben, ha nincs helyben könyvkereskedő, az iskola megrendelheti a szükséges könyveket a fentnevezett fióknál és a rendes ingyen példányok mellett (a könyvekbe tett utalványok kicserélése 5:1) kérhet még minden 10 megrendelt könyvre egy ingyen példányt, szóval összesen **3 ingyen példányt 10 megrendelt könyvre. Emellett hozzájárulunk rendkívül ingyen példányokkal** ott, ahol nagy számban vannak szegény tanulók, továbbá ott, ahol bevezetik az Állami könyvkiadó tankönyveit, stb.

1929 évben szétosztottunk KČ 2,040.879.—

1930 évben " " 2,139.461.—

értékű iskolai tankönyvet *ingyen*.

Az állami könyvkiadó hivatal egyforma mértékben teljesíti küldetését úgy **az állami, mint a nem állami iskolákban**, még pedig tekintet nélkül a tanítási nyelvre. Mint teljesen állami nyilvános iskolai és népművelődési intézmény, az isk. és népművelődési miniszterium felügyelete alá tartozik.

A népiskola igazgatósága L... ben írja: „Alulírott igazgatóság tudatja, hogy a küldött iskolai könyveket köszönettel átvette. Ezzel az egyedüli nagy törekvéssel: a szegényeken segíteni, az összes, igazán tanítói munkaerők őszinte köszönetét vonja magával...”

A népiskola igazgatósága P... ben „...átvette a szegény tanulók részére küldött, állami könyvkiadó hivatal tankönyveit Kč 2276. — értékben. A legőszintebben köszöni a szegény iskolai ifjuság nevében, az oly nagy ajándékot, mellyel lehetővé tették azt, hogy az összes tanulóknak van tankönyve. 835 tanuló között nincs egy gyermek, kinek ne volna meg az összes tankönyve...”

Néhány ilyen köszönő levél jön naponta!

Vezessék be az Állami könyvkiadó hivatal tankönyveit!

Minél több könyvet adhatunk ki, *annál jobban csökken* a tankönyvek ára és *emelkedik az ingyen példányokra szánt könyvek száma*.

Kérjenek jegyzéket tankönyvekről, képekről, ifjusági és népművelődési iratokról.

Tankönyvekből mutatvány példányt!

XI. évfolyam.

1931. június 1.

11. szám.

Magyar Tanító

általános tanügyi közlöny,
a Szlovenszkói Ált. Magyar Tanítóegyesület hivatalos lapja.

Az egyesület évi tagsági
díja 80 Kcs, melyért a
lapok a lapot is kapják.

Felelős szerkesztő:

Banal Tóth Pál.

Társ szerkesztők:

Boross Béla, Gáspár János, Uhreczky Géza.

Nem tagoknak a lap
előfiz. ára 1 évre 40 Kcs.

Hirdetések díjazabás szerint

TARTALOM:

Oldal:

<i>T. L.:</i>	
A magyar tanítóképzés ügye	261
<i>(bb.):</i>	
Nevelés a háborúra	264
<i>Ocsovay Imre.</i>	
„Mit akar kartárs?”	267
<i>Egyesületi élet</i>	269
<i>Különfélék</i>	284
<i>Kiadóhivatali üzenetek</i>	287
<i>Hirdetések</i>	288

Szerkesztőség: Állami polgári leányiskola, Komárno. — Kiadóhivatal: Községi elemi iskola Komárno. — Az egyesület elnöksége: Kovács Alajos központi elnök, Nyegyed. — Titkárság: Vásárhelyi Károly főtitkár, Somogyi István titkár, Komárno. — Tanácsadó: Uhreczky Géza, Komárno.

A hirdetések használata ena. a bratislavai posta- és táviráda igazg. 3006/111. 21. sz. rendelkezéssel

A LEGTELJESEBB SZLOVÁK NYELVTAN

DAMBORSKÝ JÁNOS

reálgimnáziumi tanár, ismert szlovák nyelvész
és tankönyvíró
szerkesztésében

MEGJELENT KÉT KÖTET - 576 OLDAL.

A Köztársaság fenállása óta ez az

első szlovák nyelvtan,

mely egész terjedelmében felöleli a
szlovák nyelv hang, szó és mondatát és
részletesen mutatja be a szlovák nyelv
és fejlődésének történetét.

TARTALMAZZA

**A SZLOV. MATICA MEGÁLLAPÍTOTTA
új helyesírás szabályait.**

**A kiváló kézikönyvet nem nélkülözheti
egyetlen tanító sem. Tanítói könyvtárak
több példányban rendeljék meg!**

A teljes, két kötetes mű ára fűzve Kč 53.—
Egy kötetben, erős vászonkötésben „ 60.—

KAPHATÓ

minden könyvkereskedésben és a kiadónál

Huszár István könyvkereskedésében, Nitrán.

Magyar Tanító

általános tanügyi közlöny,
a Szlovenszkói Ált. Magyar Tanítóegyesület hivatalos lapja.

Az egyesület évi tagsági díja 80 Kcs, melyért a tagok a lapot is kapják.	<i>Felolós szerkesztő:</i> Banai Tóth Pál.	Nem tagoknak a lap előfiz. ára 1 évre 40 Kcs.
	<i>Társszerkesztők:</i> Boross Béla, Gáspár János, Uhreczky Géza.	Hirdetések díjszábás szerint.

A magyar tanítóképzés ügye.

Időnkint fájdalmas panaszt lehet hallani a magyar tanítóképzés hiányosságáról. A valóság ezt a panaszt jogosnak igazolja. Nem elégséges azonban a betegséget csak megismerni, de gyógyítani, sőt meggyógyítani kell azt. Én ez utóbbira óhajtanék egy kis írt adni szerény javaslatommal. Mielőtt azonban ezt tennem, röviden szólok a magyar tanítóképzés mai helyzetéről.

A mai tanítóképzésünk nem elégséges arra, hogy olyan legyen a kultúra, amilyennek valóban kell lennie. Gyakran olvassuk a tanítói állásokra hirdetett pályázatok meghosszabbítását. Tudjuk, hogy sok iskolánál nem rendesen képesített egyének működnek. Ha ezekhez hozzászámítjuk, hogy a jövőben még több iskolát kell felállítani és a fennállóknál még több tanítói állást szervezni, mert a fejlődés így kívánja, akkor még szomorúbban láthatjuk, hogy a mai tanítóképzés valóban hiányos. Ma még kevés helyen képeznek magyar tanítókat. Az Orsolya-zárda, a csehszlovák állami tanítóképző váltakozó magyar osztályai, az abiturients-tanfolyam s az externista-vizsga nem elégségesek arra, hogy a szükséges magyar tanítókat kitermeljék.

Az említettek közül — könnyen megtörténhetik, — esetleg az abiturients-tanfolyamot megszüntetik. Így még kevesebb lesz a képzett tanítók száma.

Az externista-vizsga ellen pedig a tanítósnak

kell állást foglalnia, mert nagyon sokak előtt ez a tanítói tekintélynek rovására és mindenki előtt a kultúra kárára van. Eltekintve attól, hogy bizonyos gyanuskodásokra adhat, okot az ilyen képesítés, okvetlenül kívánatos annak a megszüntetése — az előbb említettekén kívül — már csak azért is, hogy a társadalom és a kormányzat előtt a tanító jobban boldogulhasson érdekeinek érvényesítésében. Szólhatok ezen dolognál még az igazság megcsúfolásáról is. Megtörténhetik, hogy egy V.-es gimnazista 5—6 tárgyból megbukik. Ha esetleg egy tárgyból: latinból, vagy görögből megbukik, még mindig lehet jó, sőt kiváló tanító, de csak idővel. Azt azonban sehogyan sem tudom elhinni, hogy egy 5—6 tárgyból bukott V.-es gimnazista jó tanító legyen. Kapja magát a bukott diák, elmegy externista-vizsgára és sikeresen leteszi. Egy másik V.-es gimnazistának, aki lehet tiszta jeles, még 3 évig kell tisztajelekednie s azután elmehet az egyéves tanfolyamra s csak azután lehet tanító, ha ugyan meg nem bukik. Hol itt az igazság?

A magyar tanítóképzés hiányosságát már a társadalom egy része is meglátja, sőt iparkodik is e bajon segíteni. A komáromi és a rimaszombati ref. egyház verseng egy református tanítóképző felállításán. Hogy melyik lesz a győztes és hogy valóban lesz-e győztes és mikor, azt még ezidőszent nem lehet megmondani. Örömmel kell azonban fogadnunk ezt a hírt és még nagyobb örömmel látni majd a megvalósulását. Ha ez a képző meglesz, még akkor is kevés lesz a magyar tanító. Tehát ennek megvalósulása esetén is, még mindig arra kell törekedni, hogy jólképzett és elég magyar tanítónk legyen. Ehhez pedig tanítóképző kell. Nem akarok senkit sem bántani, de megmondom, hogy minden szép beszédnél többet ér a tett.

Kisebbségi sorsunkban különösképpen féltve kell őrizni a kultúránkat és serény munkálkodással fejleszteni azt, mert ha igaz az, hogy nyelvében él a nemzet, akkor igaz az is, hogy kultúrátlanul elvész a nemzet. Ezt pedig nem szabad engednünk. Nem szabad azért,

mert magyarok vagyunk. Nem szabad engednünk azért sem, mert tanítók vagyunk. Sőt más nyelven beszélő polgártársainknak sem szabad ezt engedni, ha valóban van szociálizmus és demokratizmus. Itt a magyarság érdekéről van szó, tehát a magyarságnak kell érte tenni, érte áldozni.

Ezzel aztán meg is adtam a tanácsot: A magyarság a saját erejéből állítson fel tanítóképzőt!

Hogy hogyan? Azt is megmondom. Előbb azonban egy ideális dologról óhajtok valamicskét beszélni. Milyen szép dolog volna, ha az állam egy magyar tanítóképzőt állítana fel. Köztársasági elnökünk nemrégiben egymillió koronát adományozott magyar köznevelődési célra.

Az állam nem tehetné meg, hogy az államhoz tartozó magyar nemzetiségnek egy tanítóképzőt állítson fel? Nemcsak jogi, de méltányossági szempontból is megtehetné.

Nem tudom, hogy az illetékesek akartak-e tenni, vagy tettek-e ez ügyben lépéseket, de meg kell próbálni, mert csak nyerni lehet. Kormányférfiainknak volna ez a hivatása. Vagy, ha már tettek is, még mindig kell tenni mindaddig, amíg célt nem érnek, (egy kis rosszmájúságot hallok ezen ügy tárgyalásánál, de hallgatok róla, mert ideális dologról beszéltem.)

Ha pedig az említett dolog nem sikerülne, akkor nincs más hátra, mint az, hogy a magyarságnak kötelessége a saját érdekében a maga erejéből felállítani a magyar tanítóképzőt.

A kezdeményezésnek a tanítóság köréből kell kiindulnia. Onnan, mert a tanítóság hivatásánál fogva erre alkalmas, érzéséből pedig erre kényszerült. Ezen dolog megvalósításával a tanító magán is segít. Van elég hely még ma is, ahol 100—120 gyermeket tanít egy tanító. Ha majd több tanító lesz s ha a kultúra fejlesztése nemcsak beszéd, de cselekedet lesz, akkor csak 40—50 gyermeket kell egy tanítónak tanítania.

A tanítói gyűléseken ezt az ügyet tüzetesen meg kell tárgyalni. Megbeszélni, hogy miként lehet, ezt megvalósítani. Az újságokban felhívni erre a magyar

társadalom figyelmét. Tanügyi lapjainkban ez ügyet állandóan tárgyalni. A kormányférfiaknak figyelmükbe és fáradságukba ajánlani. A közművelődési s minden egyéb magyar egyesületnek magyar kötelességévé tenni ezen ügy kívánatos elintézését. Legvégül pedig megnyitni az erszényeket. Minden háborúhoz pénz kell. Ez is háború, de nem vérengző, hanem szükséges és ideális: a tudatlanság elleni harc. A pénzt ugyan nehezen szokták kiadni, mondván, hogy nincs. Én meg azt mondom, hogy van.

Hogy ezen igazamat bebizonyítsam, egy kis közönséges dolgot kell vegyíteni irásomba. Komáromban 6 napig volt egy cirkusz. Ezen idő alatt — hozzávetőlegesen — több mint 100.000 koronát gomboit be a tulajdonosa.

Nekem ugyan semmi közöm más erszényéhez, de kötelességem arról a dologról tárgyalni, amely nemcsak a taritóságot, de az egész magyar társadalmat is érzékenyen érinti. Ez pedig a tanítóképzésünk ügye.

Cselekedjék mindenki, mert több ész többet tud, többek akarata könnyebben érvényesül! (T. I.)

Nevelés a háborúra.

Lapunk április 1.-i számában ismerteltük a Dustojnické Listy című folyóirat egyik cikkét, mely az iskolák tananyagába kívánja fölvenni a harci gázok elleni védekezést, s általában, a gázoktatást az elemitől kezdve minden iskolába bevezetni javasolja. Ugyanezen lap május 7.-i száma mint pedagógust szólaltatja meg J. Hruška polg. iskolai tanító-tartalékos főhadnagyot, aki a gázoktatásról, mint a polgári iskolában már meg is valósított tananyagáról ír.

Az érdekes cikket alább részletesen közöljük, dokumentomául annak, hogy a háborúra való előkészület nemcsak a kaszárnyában és a gyakorlótéren, hanem már egyes túlbuzgó pedagógusok műhelyében is folyik. Idők jele ez, de az is, hogy ebben az aktualitásra törtető kérdésben pedagógiai szaklapjaink nem mernek, vagy csak nagyon tartózkodva mernek állást foglalni. S mintegy hallgatólagosan tudomásul veszik, hogy nemcsak a honvédelem, de a közoktatásügy is nevel a hábo-

rúra. Ime:

„Volovecký főhadnagy cikke — írja Hruška kartárs — arra ösztönzött, hogy megkíséreljem, mennyi volna megvalósítható ebből a tervből (a gázoktatás) adott körülmények között, *a polgári iskolában*. Mondom, az adott viszonyok mellett, mert ezideig még nincs komolyan szó a katonai előképzés bevezetéséről, a kémia mostani tanterve sem emlékszik meg a harci gázokról, s az iskolai hivatalok sem adnak ki közelebbi utasításokat.

Programom, amelyet a Plzeň-škvříany-i polg. iskola III. osztályában tényleg megvalósítottam, a következő volt: 1. gázelmélet, 2. a gázharcok módja, 3. védekezés a gázak ellen, 4. a gázálarc (25. minta), 5. katonai szakértő előadása, a kaszárnnyába való exkurzióval, 6. gázriadó.

Novaha-Havelka: „Rukovět pro dustojníky“ c. könyve alapján átvettem a harci gázak elméletét, azok fölosztását, tulajdonságait, hatását, alkalmazását. Az egyes gáz-csoportok közül a tanulók maguk ismerték föl — hatásuk után — a legfontosabbakat. A tanulók nem mindennapi érdeklődéssel kísérik az előadást, s a következő órán csaknem kivétel nélkül jelentkeztek az átvelt anyag ismételtesére, s a gázaknak megfelelő csoportjukba való önálló beosztására.

A gázharc módjait, érthető okokból, csak főbb vonásokban adtam elő, hangsúlyozva az egyes módok hatását, valamint alkalmazhatóságuk feltételeit.

A gázak elleni védekezést tartottam legfontosabbnak az egész programban, s azért ennek szenteltem legtöbb időt. A gyermekek feszült figyelme meggyőződött arról, hogy a dolog mélyére hatolnak, s azt komolyan veszik, amit számos tárgyilagos, érdeklődő kérdésük bizonyít, s szinte sajnáltam, hogy nem volt jelen valaki a felelős szakférfitak közül, megbizonyosodni a gyermekek igazi, élő érdeklődése felől. Hát még amikor a maszkot is bemutaltam! Legszívesebben lemondtak volna minden más tantárgyról a „gáztan“ kedvéért. Főlrajzoltam a gázmaszk kereszlmetszetét, leírtam megmagyaráztam az egyes részek és az egész maszk működését, mindezt átisméltem s végül gyakoroltattam a gázálarcok föltevését. Egy tanuló bemutatott az álarc gyors és helyes fölillesztését, s a többiek maguk utánacsínálták. A 3. számú maszkákkal a polg. iskola III. osztályú tanulóit elég jól gyakorolhatnak, Ezen az órán jelen

volt az iskola igazgatója, K. Baumann, aki tanuja volt az összes tanulók komoly érdeklődésének.

Az iskolai igazgatóság kérelmére a 2. divízió parancsnoksága készséggel küldte ki a 18. gyalogezred egyik tisztjét szakelőadások tartására s egy másik kérésre a helyőrség parancsnoksága tanulmányi kirándulást engedélyezett a 18. gy. e. kaszárnyájába. Ennek az exkurciónak a sikere minden várakozásunkat fölülmulta. A gyermekek komoly szemlélődés, élénk tudásvágy közben tették meg életük jelentős lépését: az első lépést a kaszárnyába.

A kaszárnya bejáratán előtti Fencel alezredes fogadott, aki üdvözölt minket a távollévő ezredparancsnok nevében s örömeinek adott kifejezést, hogy elsőnek határoztuk el magunkat erre a lépésre, melynek jelentősége ezen fontos harci eszköz megismerésén kívül az is, hogy elősegíti a polgárság és a hadsereg egymáshoz való közelebbjutását. Igazgatónk köszönete után elvezettek bennünket a tisztül élkező termébe, ahol Balván kapitány mintaszerűen előkészített kétórás előadásban élénk tárta a gázharcok történelmét a legrégebb időkől egészen a világháborúig, megmagyarázta a háborúban valóban megtörtént gáztámadási eseteket s borzalmas következményeiket, bemutatta a védőeszközök minden fajtáját s előadását szemléltető képekkel kísérte. Az előadás szép volt, tartalomban értékes, stílusban könnyen érthető, úgy, hogy minden gyermek figyelmét lekötötte, akik nagyon hálás hallgatóknak bizonyultak teljes két órán át s a végén nem is akartak hazamenni.

Nehezen búcsúztunk el a szíves Fencel alezredestől, aki ismételtén hangsúlyozta a polgárság és a katonaság együttműködésének fontosságát és Balván kapitánytól s örömmel ígértük, hogy polgártársaink körében terjeszteni fogjuk a hadseregére vonatkozó helyes nézetet s hirdetni a kölcsönös össz munka jelentőségét. Örömmel fogunk emlékezni erre a látogatásra és meg vagyunk győződve arról, hogy ez a kaszárnyai exkurzió nagy hatással lesz néhány szülő véleményére, melyet a hadseregről alkotott, mert a gyermek őszintén, szíve szerint beszél.

A gázriadót még a tanév befejezése előtt gyakorolni fogjuk. Megjegyzem, hogy ezt a programot a jelenlegi tanterv tananyagának keretébe illesztettem bele s a kémia órákon végeztük el, új órák hozzáadása nélkül. A jövőben a tanterv

bizonyára megállapít erre bizonyos időt s mindezzel bővebben lehet majd foglalkozni.

A program keresztülvitelénél mindenütt a legnagyobb megértéssel találkoztam. Az iskola igazgatója azonnal beleegyezett, tanácsot adott, segített, kérvényezett, személyesen interveniált a tanfelügyelőnél, aki szintén készséggel adta beleegyezését a rendkívüli tananyag betoldásához, a katonai hatóságok is nagy előzékenységgel álltak rendelkezésemre.

A polg. isk. szaktanító- és tartalékos tiszt-kollégáimat biztosítom, hogy úgy az illetékes katonai szervek, mint egyes katonatisztek, a legnagyobb szívélyességgel lesznek segítségükre. Forduljanak hozzájuk ezért teljes bizalommal ebben az ügyben. Iskolai hatóságaink részéről is támogatásban részesülünk.

Eddig a cikk. Pedagógus írta. Bizonyos szempontból igaz is van. Azt valljuk ugyanis, hogy az iskola az életre nevel. S ha ez az élet háború, akkor a gázoktatás, a „gáztan” is helyet kér a tantervben. De még tudományos alapon is megengedhető a különféle gázak elleni védekezésre való előkészítés. Indokolná ezt a nemrég Belgiumban történt gázmérgezési katasztrófa. Más indok nincs a pedagógiában, csak ez a kellő: tudomány és erkölcs. De azért tanítani a gázokat, mert a háborúban szükség lesz erre a tudományra, ez a háborúra való nevelés lenne, s ellenkezik a pedagógia tiszta szellemével: a humanizmussal. Hogy kell-e a háború, vagy nem: ezt nem kérdezik meg az iskolától (s ez a szerencsénk), tehát eszközül se használják az iskolát háborús célokra. Ami pedig a polgárság és a katonaság kölcsönös együttműködését illeti, ennek más téren kell létrejönnie, nem éppen a halál ösvényén. Maradjunk csak az élet eléggé széles országúlján, ahol mérgek helyett dús oxigén-rétegek vesznek körül bennünket. (bb).

„Mit akar kartárs?”

Ezt a kérdést intézte hozzám egyik kartársam, mikor személyesen kértem a vezetése alatt működő énekkar adatait. Kérdésére kérdéssel feleltem.

— Hát nem olvasta a M. T.-ba e tárgyban írt cikkemet? Kisült, hogy bizony elolvasta, de hát tud’ Isten, mikor

oly sokszor „avatatlanok“ fognak az ilyen dologhoz, hát nem tudhatja az ember, meg megírnás . . .

Kedves tanító-tesivéireim én ime még egyszer és részletesebben kifejtem, hogy mit is akarok a tanítók vezette énekkarok adatainak összeírásával.

1. El akarom készíteni a szlovenszkói magyar dalárdák kataszterét.

2. A beküldött adatokra támaszkodva meg akarom állapítani, hogy hány dalárda alakult az államfordulat óta.

Föl akarom dolgozni a beküldött adatokat a dalárdák működési köre (egyházi, világi, avagy mindakettő) szerint.

4. A statisztika megcáfolhatatlan adataira támaszkodva egyszer mindenkorra el akarom hallgattatni a szlovenszkói magyar dalkultúra fölött siránkozókat. Be akarom bizonyítani, hogy a szlovenszkói magyar dalkultúra mai állapotán senkinek sincs oka keseregni s hogy nincs ok a kesergésre, az első sorban a tanítók érdeme.

(Ezzel nem azt akarom mondani, hogy a szlovenszkói magyar dalkultúra további fejlesztésre nem szorul, sem az, hogy a magyar tanítóságra e téren további, végnélküli munka nem vár.)

De, hogy a pontokba foglaltakat megtehessem, kell, hogy segítségemre siessenek adataikkal, hogy előlegezzék bizalmukat magyar tanító-tesivéireim. Nem szabad, hogy minden becsületes és önzellen kezdeményezés a *közönyön*, *gyanakváson* szenvedjen hajótörést nálunk tanítóknál,

A dalárdákra vonatkozó részletesebb adatok, a dalárdák története dióhéjban a száraz statisztikai adatokat teszik majd színesesebbé, érdekesebbé.

Örömmel vettem néhány kartársamnak a Dalosszövetséggel kapcsolatban való észrevételeit, megjegyzéseit. Módot fogok találni, hogy ezekről a Dalosszövetség vezetőségét tájékoztassam, hogy ezáltal azok a még kétségtelenül meglevő nehézségek, gátlások, melyek a gazdadalárdáknak a Dalosszövetségbe való belépését késleltetik, sőt pillanatnyilag lehetlenné teszik, a lehetőséghez mérten kiküszöböltessenek.

Eros a hitem és meggyőződése, hogy amennyiben munkám a kátyúba jutott terven túljutva sikerrel végződik, úgy tanítói, valamint magyar kultúrszempontról nem lebecsülendő munkát végeztem az adatokat rendelkezésemre bocsátó kartár-

sainnal egyetemben.

Azon kortársainknak pedig, akik lelkesedéssel siettek már eddig is adataikkal segítségemre, ezúton küldöm forró kézszorításomat és nagyrabecsülésemet.

Losonc, 1931. május 20.

Ocsovay Imre.

EGYESÜLETI ÉLET.

Az ógyallai járási Egyesületünk közgyűlése.

Az „Ógyallai Járáskör“ folyó hó 6-án Perbetén tartotta ez évi rendes közgyűlését. Megjelent ott mintegy 46 tag, és a régi „Nyitramegyei Ált. Tanító-egyesület“ szintén itt gyűlésező választmányi tagjai, mint vendégek. A gyűlés, miután jubiláris gyűlés is volt egyúttal, hosszú ideig tartott.

Körös Imre elnök a mindvégig magas nivójú és tartalmas közgyűlést a következő beszéddel nyitotta meg:

„Mélyen tisztelt közgyűlés! Szeretett Tanítótársaim! Kedves Vendégek!

A mai szép és gyönyörűséges május hó elején, akik ide ilyen szép számmal közelről és távolról összesereglettek, hogy hazánkban a kultúra szent ügyét, anyagi ügyeinket egyesületi életünket, a kortársi szeretet jegyében erősbre vigyük, szívből köszöntelek . . .

Lehetetlen, hogy jelen összejövetelünk alkalmával meg ne emlékezzünk egy nevezetes évfordulóról. Tíz éve ugyanis, hogy a Sz. Á. M. T. E. Komáromban megalakult. Országos Egyesületünk 'ez év jan. 9. és 10 én, Galántán ezen a nevezetes évfordulón jubiláris közgyűlést tartott. Emlékezzünk tehát meg ma mi is néhány szóval e nevezetes időpontról. Igaz, hogy 10 esztendő még egy ember életében sem olyan nagy idő, hát még egy egyesület életében!

De ha visszagondolok és lelki szememmel visszapillantok a 10 év előtti állapotunkra, mikor még egyesületünk nem volt, sőt reményünk is alig volt, hogy valaha lesz, bizony most jóleső és örömteljes érzéssel kell megállapítanom, azt hiszem ti is igazat adtok ebben nekem, hogyha rövid is volt ez a 10

év egyesületi életünkben, mely felettünk elvihartzott, de a munka, melyet egyesült erővel végeztünk, szlovenszkói magyar kultúránk és saját sorsunk előbbrevitelében, eredményekben gazdag és minden öndicsérel nélkül legyen mondva, derekas munka volt. Ha minden eltöltött 10 év után ilyen eredményeket könyvelhetnénk el egyesületünk aranykönyvének jóváíró lapján, akkor megérnők csakhamar, hogy Csehszlovákiában, annak minden legkisebb falucskájában, a kultúra legkisebb, de legfontosabb tényezője a néptanító és tanítónő, anyagi gondoktól mentes, önálló, független, mngelégedett munkása és boldog zászlóvivője lenne a kultúra szent ügyének.

A mostani fiatal tanítótestvérek nem is tudják már, hogy micsoda kálváriát jártak ama tanítótestvéreink, kiknek állampolgársága rendezetlen volt. Fizetésüket elvonták, de azért a csekély régi fizetésért is tanítottak, hogy száraz kenyérük legyen. Majd eltöltötték a tanítástól, a kenyér vékony szeletje is kiesett kezükből. Kapkodtak fűhöz-fához, hogy csak kenyérhez jussanak. Ma? hála Istennek egy sincs már, akinek állampolgársága el ne volna ismerve. Öreg nyugdíjasaink, i. özvegyeink és árváink csak néhány korona nyugdíjból tengelték nyomorúságos életüket. Majd jött a restrinktiós törvény, mikor a nyugdíjba távozó veteránjaink megcsalódva csak kevés, igazságtalan nyugdíjat kaptak. Bélyegekre évente 3-400 korona levonásaink voltak. Ma? hála Istennek, hogy ezek mind orvosolva lettek. Öreg tanítóink, özvegyeink utolsó csoportja is egy év alatt rendes és egyenlő nyugdíjban részesül, bélyeglevonások nélkül.

Említsen-e az államfordulat után levő konszolidálatlan rossz állapotokat, rossz viszonyokat, a nosztrifikációs vizsgák izgalmas hónapjait, éveit, költségeit, testi, lelki fáradalmait, bizony kedves testvéreim nehéz 10 esztendő viharzott át felettünk.

Ezekben a nehéz időkben, csak úgy érhetünk el eredményeket, hogy egymást nem téptük, nem szakgattuk, hanem összetartottunk. Egyesületünk elnöksége a viharos életben is fent lobogtatta a zászlót s szilárdan tartotta kezében és fáradtságot nem ismerve dolgozott az összstanfóságért. Széthúzás, pártoskodás nem volt közöttünk akkoron. És ha most örömteljes szívvel nézünk vissza az elmúlt 10 esztendőnek eredményeire, bizalommal és reménységgel tekinthetünk a jövőbe, csak ezután is egyetértünk.

Mert nem mondhatjuk azt, hogy mindent elérünk, sőt sok fájó sebeink vannak, melyek ma a tárgyalás folyamán mind előkerülnek; de ha összetartunk, széthuzások nem bontják meg sorainkat, tömörülve követjük egyesületünk vezetőit, abban a szép egyesületekben, melyet Szlovenszkói Á. M. T. Egyesületnek nevezünk, akkor ki fogunk küzdeni mindent és rajtunk a poklok kapui sem vehetnek diadalmat. Hiszen, ha Szlovenszkói Á. M. T. E. nem volna, ahol majdnem egy millió magyar él, akkor is meg kellene azt teremteni, hogy az édes anyanyelvben, a közös sorsban egyesülhessünk. De ha széthuzunk, dolgainkkal nem törődünk, gáncsoskodunk, szeretet nem dobogtatja szíveinket, olyanok leszünk csak mint a „zengő érc és a pengő cimbalom”. Ha vezéreinket megtépdessük, olyanok lesznek ők mint a fáradt madarak, mindenki elfordul tőlünk, senki sem hallgatja meg szavunkat. Egyesüljünk tehát ma, tanfő testvéreim, újra az egymás megbecsülésében, az összetartásban, a kartársi, testvéri, meleg szerelemben, mert ha széthuzunk, olyanok leszünk, mint a nyálából szétszedett egyes vesszőszálak s beteljesedik rajtunk a költő szava „Jaj az egyet nem érő háznak, meri az Isten áldása nincs azon!”

Lehetetlen most, hogy a 10 éves évfordulón mi is, a mi Járaskörünk tanfőisége, hálaletel szívvel ne emlékeznénk meg azokról a férfiakról, akik ott voltak az egyesület bölcsőjénél és annak létrehozásán önzetlenül, sikeresen munkálkodtak. Isten áldása legyen életünkön és további munkáikon! Isten áldását kívánjuk jelenlegi vezéreinkre is, akik mindenütt ott vannak a küzdők sorában az élen, szóval és tettel, lelkesen azon dolgoznak, hogy a magyar tanügy Csehszlovákiában felvirágozzék és hogy az egyesület minden egyes tagja boldog legyen!

A legközelebb elmúlt esztendőben is jelentős és reánk nézve kedvező események történtek egyesületünkben. Amint említettem is már, öreg nyugdíjasaink, özvegyeink nyugdíjra egyenlősítetett. Nyugtábeljegyzik visszatérítettek, a 13-ik fizetést, amivel bár még nem vagyunk megelégedve, minden kartárs megkapta.

Kulturális téren is gyönyörű sikereket könyvelt el a magyar tanfőiség azzá, hogy a régen testet öltetni nem tudó tanfői-dalárdánk végre, 1930 aug. 4 én megalakult.

Öröm dobogtatja meg szíveinket, ha azon sikerekre gondolunk, melyeket elérték az ismert, magyar városokban megtartott, dalestélyeken. Midőn azokat a szívből fakadó magyar dalokat

hallottuk, láttuk a páralan sikert, a lelkesen ünneplő magyar társadalmat, olvastuk azokat a gyönyörű sajtónyilatkozatokat, örömkönnyek csordúltak orcáinkra. Büszkeséggel gondoltunk Heckmann István karnagyunkra és dalárdánk minden egyes tagjára, akik a magyar tanítóságnak ilyen dicsőséget szereztek. Azért már itt indítványozom, hogy Járaskörünk ezen közgyűlésünk alkalmával üdvözlő iratot küldjön szerellett karnagyunknak és dalárdánknak, további fáradságos munkájukra Isten áldását kéri.

Jelentem továbbá az igen tisztelt közgyűlésnek, hogy a múlt évi k. p. gyűlés határozata szerint orsz. Elnökünk a járási elnököket Bratislavába hívta a M. T. H. telekvétele ügyében. Megtekinteltük a telket az szép fekvésű Vestenden, a telek 400 öl körül van. A járási elnökök a telek megvétele mellett döntöttek, amely, mint tudva van, meg is történt. A tanítók házának felépítése akkor kezdődik meg, ha az Orsz. Elnökség beadott kérvényei, melyeket a köztársaság sok-sok tesületeihez elküldött, kedvezően inléznelnek el s annak felépítése biztosítottak látszik.

Országos elnökünket felkértem, hogy mai közgyűlésünkre jöjjön el, és adjon újabb felvilágosítást a M. T. H. jelenlegi állásáról. Sajnos betegsége megakadályozta, hogy eljöhessen, a tárgysorozat 5 ik pontjánál majd bátorkodom levelét felolvadni. Elküldötte hozzám a M. T. H. tervrajzát és költségvetését is, hogy mutassam be a közgyűlés előtt, amit ezennel közre adok szíves betekintés végett.

A múlt év dec. 29. én a Nové Zámky II sz. tankerület, és a Párkányi Járaskör bizottsága az „Özvegyek és Árvák“ alapjáról elszámolási értekezletet tartott. A pénztárt a bizottság átvizsgálta; miután meggyőződött, hogy az teljesen rendben van, Kerekes Béla pénztárosnak a szokásos fölmentvényt megadja. Az alap vagyona 17698 K. 85 fill.

Örömmel jelentem a közgyűlésnek, hogy egy járásunkbeli tanítóárva az alapból 1813 kor. segélyben részesült. Így a jelenlegi, tényleges állapota 16260 korona. A bizottság szerette volna az alapot szétoztani a két járás között, de látta, hogy az nehézségekbe ütközik, úgy határozott, hogy az alap osztatlanul együtt maradjon és a két járás közösen határozza el az alap címét s mint ilyen, adja át a M. T. H. alapjának növelésére. Erre az ügyre az indítványok során visszatérünk.

Jelentem továbbá a mélyen tisztelt közgyűlés előtt, hogy f. é. ápr. 18-án N. Zámkyban választmányi gyűlést tartottunk. A gyűlés tárgya a jelenlegi közgyűlés előkészítése és megbeszélése volt.

A vál. gyűlés az „U. Szabó János“ féle alap egy évi kamatát özv. Bohon Jánosnének adta.

Járasköri egyesületünket a múlt év okt. 18-án fájdalmas csapás érte: *Leboda László* nyugalomban lévő volt kurta-keszi r. k. igazgató kartársunk, egyesületünk volt választmányi tagja, 57 éves korában elhunyt. Fájdalom, hogy haláláról csak temetése után értesültem s így azon nem vehettem részt, hogy egy szál virágot helyezhettem volna szeretett hű kartársunk, jó és felejthetetlen barátunk sírhalmára. Itt mondok köszönetet az érsekújvári kartársaknak, hogy járáskörünk nevében is elbucsiáltak Leboda Lászlótól, miután tudták, hogy mi nem értesültünk a temetés idejéről. Özvegyéhez járáskörünk nevében részvényilatkozatot küldtem.

Nyugodjék a közülünk oly korán elköltözött csendes, derék, emberszerető kartársunk békében, ott a temetőben, legyen pihenése csendes és boldogító, virasszon sírja felett szeretteinek és mindnyájunknak kegyelete s háas emlékezete. Lelke pedig örök boldogságot találjon Istennél.

Elhunyt december végén Nemcsik Béla kartársunknak kedves anyósa Hetényen 74 éves korában, ki szintén özvegy tanítóné volt, gyászba borítva kiterjedt családjának tagjait. Járásunk nevében részvémet fejeztem ki Nemcsik Béla kartársunknak. Nyugodjék csendesen az életet megharcolt, jóságos lelkű, derék, gondos édesanya a sír ölében, áldott legyen emlékezete!

A szomszédos párkányi járásban ápril. 10-én meghalt *Zsemlye Péter* ny. igazgató-tanító, 63 éves korában; az ő korai halála is mély gyászba borította a kedves családját, járáskörének tanítóságát. De mi is ismerjük őt mindnyájan. Becsültük őt, mint a magyar tanítók egyik jelesét és a tanítóság minden igaz ügyének önzetlen, derék és lelkes harcosát.

Nyugodjék az élet küzdelmeiben megfáradt, kiváló kartársunk csendesen odakint a temetőben, bizonyára, ama nemes harc után, amelyet ő megharcolt, hallotta édes idvezsónk hazahívó szózatát: „Jól vagyon, jó és hű szolgálom, kevésen voltál hív, többre bízlak ezután, menj be a te uradnak örömeibe!“

Ezen elnöki előterjesztésem után még egyszer szivemből üdvözlöm az itt megjelent és meg nem jelenhetett kartársakat is, a 10 éves évforduló alkalmából. Egyesületünkre, annak minden egyes tagjára, szeretett kedves családjuk összes tagjaira Istennek bőséges áldását és kegyelmét kérve, a mai gyűlésünket megnyitom . . ."

A közgyűlés az elnöki előterjesztést helyeslőleg, egyhangúlag tudomásul vette.

Elnök üdvözli az ugyancsak Perbetén ülésező „Nyitra-megyei Ált. Tanító-Egyesület" vál. tagjait, akik dolguk végeztével közgyűlésünkön megjelentek, kéri a megjelenteket, hogy ne úgy érezzék itt magukat, mint vendégek, hanem mint testvérek otthon, vegyenek részt tanácskozásunkon.

Majd üdvözli az időközben megjelent főiisztelendő *Klass Ágoston* helybeli plébános, isk. széki elnököt, kéri, hogy érezze magát jól a tanítóság körében, úgy, amilyen szíves szíves szeretettel hívta meg őt jelen gyűlésünkre.

Az elnöki üdvözlések után a közgyűlés áttért a napirendre.

A titkári jelentés, vagyis a j. könyv felolvasásától, az idő rövidsége miatt, a közgyűlés eltekintett.

Következett a tárgysorozat 3-ik pontja: A pénztáros jelentése a pénztár állapotáról. Pénztárosunk jelentésének végső eredménye a következő:

A pénztárunk hiteles állapota, 1931. máj. 11-én.

Járásköri pénztár	Kč 1855-70
Szabó alap	" 2384-—
Tan. Háza alap	" 1052-30
Temetkezési alap	" 570-—
A gyűlésen bejött	" 280-—
Összesen	" 6142-—

A pénztár átvizsgálására kiküldött tagok a pénztárt teljesen rendben találták. A közgyűlés a pénztárosnak az 1931-ik évről a felmentvényt megadja.

Majd a tárgysorozat 4-ik pontja következett. Mintatanítás, tartja *Váczy József* perbeti igazgató-tanító, az I. és II. osztályban „A madarak és fák, azok védelme" volt a tanítás tárgya. A tanítás teljesen lekötötte úgy a gyermekek, mint a tanítóság figyelmét, a tanítás keretében, Váczy kartárs az egész

tárgyat, pompás, megértő formában tudta a kis gyermekek előtt kidomborítani, az összefoglaló kérdések mutatták, hogy a gyermekek az anyaggal teljesen tisztában vannak. A tanításhoz Korenchy Rezső kürti kántortanító szólott hozzá, mely után elnök indítványára a közgyűlés előadó kartársnak a szép, ügyes tanításáért, jegyzőkönyvi köszönetet szavazott.

Majd következett a „központi képviselő előadása a M. T. H. jelenlegi állapotáról.”

Folyó évi ápr. 16-iki választmányi gyűlés elhatározta, hogy a közgyűlésre vagy az orsz. elnökünket, vagy egy központi tisztviselőt meg fog hívni, hogy referáljanak a fent nevezett tárgyról.

Országos elnökünk azonban betegsége miatt nem jöhetett el a gyűlésre, hanem egy levelet intézett a Járáskör elnökéhez, melynek közérdekű tartalma a következő.

*

Mélyen Tisztelt Elnök Úr!

Kedves Kartársam!

Mult hó 18-án kelt szives soraidat megkaptam. Főltett szándékom volt a T. Házára vonatkozólag személyesen adni meg a választ szerdán Perbelén. Azonban ember tervez. . .

Mult hó 23 án egy — Egyesületünket is érintő — megbeszélésen kellett részt vennem, melynek huza-vonája miatt este lekéstem a vonatot. Hajnalban, hideg szélben indultam haza, megfáztam, bronchitist kaptam, ágynak estem, ma is fekszem s az orvos kijelentette: szó sem lehet arról, hogy holnapután utazhassam. Mondhatom, a betegség most kétszeres súlyával nehezedett rám, mert meghivásodnak mindenek fölött szerettem volna eleget tenni. Azonban már itt a lamentálás mit se használ, megpróbálom hát — amennyire lehetséges — pár sor keretében megadni a felvilágosítást.

A ház felépítésének eszméje felvetésénél a tanítótság véleménye mindjárt megoszlott.

Az eszméért lelkesedő és áldozni is kész pár száz kartárral szemben voltak egyesek, kik nem a rideg valót, hanem ábrándképeket láttak maguk előtt, ezek azzal igyekeztek az egészet elintézni: „Lesz is nekünk erre szükségünk!” . . . A legtöbb öreg kartárs azt hangoztatta: „Nekem már nincs rá szükségem!” A fiatalág viszont: „Nekem még nincs rá

szükségem!" Akik taníthatnak, no azoknak meg nem telik most rá.

Erre aztán azok, kiknek minden tevékenysége a más jószándéka elgáncsolásában merül ki, gaudiummal hangoztatják: „Mi a fészkes fájdalomnak hát annyit erőlködni annak a Háznak felállítása érdekében, mely pár száz ember rögeszméje csupán!”

Pár száz tag nemes igyekezete parancs minden tisztességes, egyesületi köteleességét teljesíteni akaró vezetőség előtt még akkor is, ha nem látja előre százszázalékosan biztosítottak küzdelme sikerét.

Senki se biztosított előre bennünket arról, hogy a hontalan tanítók ügyét úgy elintézzük, hogy ma már egy sincs közöttük e miatt üldözött, holott az első kilincselés alkalmával mindenütt kanállal ették őket.

Vagy: Egy miniszteri buzdító szóra hónapok nehéz munkájával hoztuk össze a hadifogságot szenvedett tanítók elmaradt illetményeinek memorandumát, a sikernek még csak a reménye . . .

Hát így vagyunk a T. Házával is.

Biz ez százszázalékosan nincs biztosítva!

A felépítéséhez eddig összehozott összeg épen egyötöd része annak, amit vártunk. Tisztán ebből az összegből a Ház soha sem lesz felépítve.

Miért gyűjt, kilincsel és tervez tehát a vezetőség tovább?

Azért, mert ez erkölcsi kötelessége.

Most fent zörgetünk a minisztériumokban s önérzetesen hivatkozunk arra, hogy ha a bratislavai károlyfalvi uton felállított szlovák internátus 5 és fél millió szubvenciót kapott, tegyék lehetővé, hogy a mi nemes törekvésünk is testet öltjön.

Erre kötelez bennünket a központi gyűlés határozatain felül magyar fajunkhoz való törhetetlen ragaszkodásunk és Köztársaságunk kulturális haladásának szolgálatá.

Ha aztán fent megértést és támogatást, lent jóakaratot és áldozatkészséget találunk, az ezme testet fog öltetni, ellenkező esetben kiki szabadon fog rendelkezni az e célra eddig leadott obulusaival . . .

Betekintésre küldök egy felterjesztést, melyet a gyűlés után kérek azonnal visszaküldeni, hogy rendeltetési helyére juttathassam. Hasonló meg az iskolaiügyi minisztériumhoz, a

Referátához s azok útján a Közlársasági Elnök Úrhoz.

Az eredményről — vagy eredménytelenségről — közp. gyűlésünkön fogok beszámolni.

Sokat, nagyon sokat szeretnék még mondani, de — őszintén szólva ilyenkor, mikor a lélek kész ugyan, de a test erőltlen — legyen elég azzal a kéréssel zárnom soraimat: egy szívvel, egy lélekkel legyetek azon, hogy a terv meg is valósuljon!

Teslvéri szeretettel ölel: *Kovács.*

*

A M. T. H. kérdéséhez orsz. elnökünk eme levelének felolvasása után *Nemcsik Béla* hetényi kartárs szólott hozzá a következőképpen. Ő elvileg nem ellensége a jónak és semmi szép tervet el nem akar gáncsolni, de viszont tegyük megfontolás tárgyává a M. T. H. felépítésének lehetőségét. Itt van egy elnökünk által leküldött tervrajz és költségvetés, mely szerint a tanítók háza felépítése 300 ezer koronánál is többbe kerülne, s van nekünk 200 ezer koronánk, annak fele elment a telekvételre, van 100 ezer koronánk. A berendezés ismét belekerül vagy 200 ezer koronába, egyéb költségek, üzembe hozás ismét sokba kerülne, számítása szerint 1 millió korona kellene, hogy mi létesíthetnők Bratislavában a M. T. H-át. Szerinte, miután csak fiúinternátus lenne, nem is lenne elég lakója, mert 40 tanfőgyermek nincs is Bratislavában. Ő úgy tudja, hogy a tanfők gyermekei Prágában és Brünnben járnak felsőbb iskolákba. És hozzászóló nem is gondolja, hogy ha Egyesületünk fel is tudná állítani a tanítók házát, hogy az verzenyezni tudna a bratislavai olcsóbb internátusokkal. Éppen azért *Nemcsik* kéri a közgyűlést, hogy tegye megfontolás tárgyává jól ezen ügyet s azt indítványozza, hogy inkább építsen a Sz. Á. M. T. E. egy tanfő üdülőhelyet a Tátrában, hogy annak sokkal több híve lesz a tanfőiség között és inkább össze fog gyűlni erre a célra a kartársaktól a pénz.

Kőrös Imre elnök *Nemcsik Béla* indítványára válaszulva előadja, hogy a M. T. H.-a terve és költségvetése, sőt a telke is már megvan. Annak felépítéséről és keresztülviteléről az országos egyesület határozott; mihelyt az erkölcsi testületekhez beadott kérvények visszaérkeznek és meglesz a lehetősége annak, hogy a Tanfők Háza felépülhessen, akkor haladéktalanul meg is kezdik az építést, nem tartja azért célszerűnek most *Nemcsik*nek azon indítványát, hogy építsünk üdülőhelyet

a M. T. H.-a helyett, mikor annak felépítését már régebben elhatároztuk. Ha pedig a befolyt összeg nem engedné meg az építés keresztiülvitelét, akkor is ráérünk arról határozni, hogy csináljunk-e üdülőhelyet a Tátrában vagy nem. Felteszi a kérdést a közgyűléshez, hogy a két vélemény közül melyiket fogadja el? A közgyűlés Nemcsik Béla véleményét tette magáévá. Így az ógyallai tanítói Járaskör többsége nem tartja célszerűnek Bratislavában felállítani a M. T. H. át, hanem inkább egy tanítói üdülőhelyet a Tátrában . . .

A közgyűlés ezután a tárgysorozat 6 ik pontjára tért át, ez volt a „Tisztújítás”.

Kőrös Imre elnök jeleni, hogy a tisztviselői kar megbízatása lejárt, úgy tisztársai, mint a saját nevében nagyon köszöni a kartársak megüsztelő bizalmát, segítségüket, szeretetüket, készséges támogatásukat, melyet irántuk és iránta most már 6 ik éve tanusítottak, a tisztségeket ezennel leteszi a Járasköri tagok kezébe s a maga személyére kéri a kartársakat, hogy szeretetüket a további évekre azzal fejezzék ki iránta, hogy az elnöki tisztségre többé ő reá ne szavazzanak, mert ő 6 év után már pihenni akar és nem fogadná el megválasztása esetén sem az elnöki tisztséget. Válasszanak erősebb, munkabíró fiatalabb kartársat, aki sikerebben vezet majd a Járaskör ügyeit, tartsák meg őt továbbra is szives szeretetükben, ő szerény tehetségével továbbra is szívvvel lélekkel támogatja a leendő tisztikart és az egyesületet minden jó törekvéseiben.

Ezután ötfagú jelölő bizottságot választ a közgyűlés és a jelölő bizottság munkájának elvégzése után elrendeli a líkos szavazást, melynek eredménye a következő lett. Elnökké megválasztotta a közgyűlés Virsik János bagotai igazgató tanítót 31 szavazattal. Nemcsik Bélát alelnökké 27 szavazattal, jegyzővé Mosócy Pétert 30,- ellenőrré Fekete Rezsőt 30,- pénztárossá Paxy Pált 46,- könyvtárossá Vácý Józsefet 46 szavazattal. Választmányi tagok lettek Dinnyés Károly 45,- Kőrös Imre 39,- Vajda Gyula 30,- Budinszky Sándor 26,- Fekete Győző 21,- Szecsányi Géza szintén 21 szavazattal. Nevezett kartársakat elnök, a lefolyt szavazás után 3 évre az ógyallai Járaskör újonnan megválasztott tisztviselőivé nyilvánítja.

A szavazás eredményéhez Nemcsik Béla kér szót és azt indítványozza, hogy Kőrös Imre volt elnökünknek sikeres és

eredményes 6 évi elnöki működéséért mondjon a közgyűlés köszönetet. Az indítványt a közgyűlés egyhangulag elfogadja. Dinnyés Károly hasonló értelemben szólal fel és indítványozza, hogy volt elnökünknek fáradságos, nehéz és eredményes 6 évi munkásságáért, mellyel az egyesület felvirágoztatta, érdemeit jegyzőkönyvünkben öröktűsük meg. A közgyűlés örömmel, egyhangulag elfogadja az indítványt. Majd Dinnyés tovább folytatva beszédét üdvözli az újonnan megválasztott elnököt, kéri őt, hogy ismert pontosságával és úgyszeretével vezesse továbbra is Egyesületünk ügyeit, működésére, támogatását ígérvé, Isten áldását kérl.

Virsik János megköszöni a szíves üdvözlést és a közgyűlés tagjainak feléje hajló, kitüntető bizalmát, bár jobban szeretle volna, ha másban összpontosult volna a kartársak bizalma, gyenge egészségére való tekintettel, de a megbízatást, meghajolva közóhajtásnak, elfogadja. Rövid programot is ad mindjárt, mely nem lesz más, mint lankadailan erővel munkálni a tanítói érdekek előmozdításán, a tanítói tekintély emelésén, az egyesületi élet, a kultúra felvirágzásán, a kartársi szeretet és összetartás további megszilárdításán.

A közgyűlés éljenzéssel veszi tudomásul új elnöke megnyilatkozását. Ezután a közgyűlés régi elnöke vezetése alatt áttér még a jelen közgyűlés elintézendő ügyeire és az indítványokra.

Elnök kérdést intéz a közgyűléshez, hogy a párkányi járással eddig közös kezelésben lévő 17638 85 koronát kitevő „Özvegyek és Árvák“ alapját kívánja-e továbbra is közösen fenntartani és átadni egy összegben a létesítendő M. T. H. alapja javára? A közgyűlés többek hozzászólása után azt határozta el egyhangulag, hogy az alapból a járáskörünket megillető részt kiveszi és azt az „U Szabó János fele“ alapítványunkhoz csatolva, annak céljai szerint kezeli, mely szintén a járásunkbeli tanítók özvegyei és árvái segélyezését szolgálja.

Erre elnök határozatlalag kimondja az alap elosztását. Elnök jelenti, hogy választmányi gyűlésünkön Virsik János azon indítványt tette, hogy kartársak halálesete alkalmával az igazgató azonnal a járáskör elnökségét sürgönyileg értesítse a tanító temetésének idejéről, hogy az elnökség képviselote a temetésen megjelenhessen; a többi közeli kartársak is lehetőleg

gyorsan értesíttessenek a gyászeseiről. Kérdést intéz a közgyűléshez, hogy elfogadja e az indítványt.

A közgyűlés az indítványt egyhangúlag elfogadja. Kőrös Imre elnök azon indítványát, hogy a közgyűlés jegyzőkönyvi kivonatban üdvözölje tanítói dalárdánk kitűnő karnagyát és dalárdánk minden egyes tagját eredményes gyönyörű teljesítményeikért, a közgyűlés egyhangúlag elfogadja. Heckmann István karnagyunkat és a dalárdát lelkesen éljenzi.

Timár Gyula kartárs ezzel kapcsolatban indítványozza, hogy hívjuk meg a dalárdát a legközelebbi körúja alkalmával járásunk székhelyére Ó-Gyallára, hogy működésüket ez a vidék is megismerhesse.

A közgyűlés az indítványt elfogadja s megbízza az Elnökséget, hogy a Tanítói Dalárdát hívja meg és igéri a közgyűlés, hogy mind erkölcsileg, mind anyagilag a dalárdát itteni működésében támogatni fogja.

Ezután a közgyűlés a következő határozatokat terjeszti fel a központi elnökséghez s kéri azoknak teljesítését.

1) Örvendetesen veszi tudomásul a közgyűlés Orsz. Elnökségünk azon jelentését, hogy reménység van arra, hogy hadifogoly tanítóink megkapják, ha részben is, a tőlük annak idején igazságtalanul levont illetményeiket s kéri, hogy most minden erejükkel sürgessék illetékes helyen annak kiutalását.

2) Forduljon a központi Elnökség akár memorandummal, avagy küldöttségileg az isk.ügyi miniszter úrhoz, hogy a szlovenszkói segélyt az összes szlovenszkói tanítók, az egyenlősítési törvény alapján, megkaphassák.

3) Járjon el Orsz. egyesületünk Elnöksége illetékes helyen, hogy katonának bevett tanítóink nagy sérelmei orvosoltassanak. Hiszen mikor katonai szolgálataikat teljesítik, akkor vérükkel is szolgálják a hazát. Mennyivel előnyösebb a nem katonák helyzete, itthon vannak, idejük mind beszámítódik a nyugdíjba, végzik munkájukat, élvezik rendes fizetésüket. Ők pedig ott véráldozatot is hoznak, tanulnak, analfabétákat is tanítanak és fizetésük a szerény „lénungocska“. Legalább fele fizetésüket kapnák meg katonáskodásuk idejére.

4) A közgyűlés a természetbeni járulékok újra értékelését nem kívánja.

5) Kérj a közgyűlés az elnökséget, hogy hívja fel a miniszter úr figyelmét arra a sajnálatos körülményre, hogy a

kezdő tanítóink fizetésükből sehogysem tudnak megélni; hogy a kezdő fizetésük legalább is 1000 korona legyen.

Ezen határozatok után elnök megköszöni a tagoknak a hosszú gyűlésen való türelmüket és kitartásukat, buzdítja őket tagsági díjaiknak pontos fizetésére, hátralékaiknak rendezésére; köszönetet mond a jelenlevő iskolaszéki elnöknek és helybéli igazgató kartársnak ama szíves fogadtatásért melyben a tagokat részesítették és nekik a gyűlés céljaira termeket engedtek át.

Végül a tanítók meglekintették a perbetei kartársak által rendezett gyönyörű kézimunka és slójd munkák kiállítását; mindenki gyönyörűséggel szemlélte a gyermekek által készített szép és izléses nőikézimunkákat, rajzokat s a fiú kézimunkákat: faragásokat, agyagmunkákat stb.

Ezzel a gyűlés 13 óra 30 perckor véget ért. Ezután a társaság, mintegy 54-en, a Corbel féle jó hfrű vendéglőben közebeden vett részt, ahol sok lelkes felkészöntő hangzott el a távozó és új elnökre és tisztikarra. Majd az ifjúság táncrepdült s néhány óráig vígan ropták a csárdást a hosszú és fárasztó gyűlés után. . . Kelt Komárom Szentpéter 1931. május 8.-án.

Kőrös Imre

Komáromi Tankerület Tanítói Köre. Emlékeztető. Mult évi május hó 21-én tartott közgyűlésünkön egyhangú határozattal megfogadluk, hogy 1930. évi július hó 1-től 1931. évi június hó 30.-áig fizetésünk $\frac{1}{2}$ %-ával járulunk hozzá a T. H. alaphoz. Köteleztük megunkat arra, hogy ezen önkéntes adót havonként, de legkésőbb 1931. évi június hó végéig a T. H. alap folyószámlájára (Tátrabank, Bratislava) beszoigáltatjuk. Vonatkozó elszámolást a központi elnökség lapunkban közli és ugyanakkor az adósokat is megnevezi.

Tisztelettel kérem mindazokat a kartársakat és kartársnőket, akik ezen fizetési kötelezettségüknek még nem tettek eleget, szíveskedjenek a befizetéseket most már haladék nélkül eszközölni, mert a fogadalmi év vége és a nyilvános számadás ideje rohamosan közeledik. A kimutatások összeállítására folyamatban van és azokat a központi elnökség lapunk júliusi számában leközli.

Csekklapokat a központi elnök úr (Kovács Alajos, Negyed, okr. Šala.) megkeresésre azonnal küld.

Az eredményt érdeklődéssel várom és vagyok

Aranyos 1931 május 21.-én kartársi üdvözlettel *Vizváry Vilmos* köri elnök.

Közgyűlési meghívó. A szlov. ált. magy. tanító-egyesület *Gömör-Nógrád* kerülete 1931. évi június hó 17-én, szerdán d. e. 10 óra 10 perckori kezdettel Tornalján, a város-háza tanácstermében évi rendes közgyűlést tart, melyre az egyesület közponni vezetőségét, az egyesület tagjait, a tanügyi egyesület közponni vezetőségét, az egyesület barátait is tisztelettel meghívom. Targysorozat: 1. Elnöki megnyitó 2. Elnöki jelentés. 3. Pénztárnoki jelentés. 4. Segélyezés. 5. Dr. Hajósne, Róth Magda: A gyermek és a mese. 6. Stubendek Alajos: A tanító és a társadalom. 7. Határozati javaslatok. 8. Indítványok. A közgyűlés után, pontosan 1 óraker közebéd az ipartársulat fedett kerthelyiségében. Menü: 1. ragou leves, 2. Csirkepaprikás makarónival, 3. sertéskaraj krumplipiréval és salátákkal, 4. főtt és édes tészták, 5. feketekávé. — 1 terfék ára 16 korona, 1 l. bor ára 11 korona, más italok napiáron. Cigányról gondoskodva van. 100 terfék meg van rendelve. Indítványok írásban jún. 12-ig alulirothoz küldendők. Közgyűlésünk az összes érdekelte tanfelügyelőségeknek jelentve van s így külön jelenteni szükségétlen. Menetrend: Indulás a közgyűlésre: Lučenecről: 7.48, Filakovóról: 8.20, Hodejovóról: 8.49, Feledincéről: 9.03, Rimavská Sečről: 9.19, Linhartovcéről: 9.31, Rožňaváról: 9.34, Plešivcéről: 8.14. Indulás Tornaáról haza: Rožňava felé: 17.11, 22.03, 23.10. Lučenec felé: 15.00, 17.10, 19.38. Tornaalján, 1931. május hó 21-én. *Stefanyák Róbert* a kerület elnöke.

Meghívó. A szl. ált. magyar tanítóegyesület *érsekújvári járásköre f. évi június 18-án* d. e. 9 órai kezdettel tartja évi rendes közgyűlését az érsekújvári r. k. főnépiskola tornatermében. Targy: 1. Elnöki megnyitó. 2. Központi körlevél. 3. Az új iskola beszédértelme gyakorlati. Előadja Willand János. 4. Pénztári jelentés. 5. Tisztujítás. 6. Indítványok. Érsekújvár, 1931. május 21-én. *Kropacsek Imre*, s. k. jegyző. *Kemény Rezső*, s. k. elnök. A nové zámkyi I. sz. tanfelügyelőség a közgyűlés után ugyanaz napon értekezletet tart a részletes tanmenet megbeszélése tárgyában.

Az AMTE. királybelmeci járásköre f. évi június hó 18-án d. e. 9 órai kezdettel Král. Chlumecen az áll. iskolában tartja évi rendes közgyűlését, melyre a tagokat s a tanügyi barátait tisztelettel meghívja az Elnökség. Targysorozat: 1. Elnöki megnyitó s évi jelentés. 2. Választmányi tag választás azon tagok helyére, kiknek mandátuma az alapsz. 10. §-a értelmében lejárt. 3. Énekkar énekszáma. 4. Minta-tanítás besz. ért. gyakorlatból. 5. Tanterv vita. 6. Énekkar énekszáma. 7. Pénztárnok jelentése. 8. Könyvtárnok jelentése. 9. Indítványok. Indítványok legkésőbb a gyűlés előtt adandók be írásban. Felkértek a tagok, kik a Braun céggel kötött megállapodás értelmében nála padlóolajat vásároltak, hogy elszámolás céljából számláikat hozzák magukkal.

Branna József kartársunk gyásza. Ott ült a lócán sötét, fekete gyászban: a Gyász, a Szomorúság! Karján szerény-komolysággal húzza meg magát a fekete szalag, a gyász külső képviselője, mintha pilátusi-pozban, félön-aggódva, akadozva mondaná: „én . . . én mosom a kezeimet“.

Arca, megtorpant nézése — (mint vak látását vakságra, úgy határolja az ő látását a két partú sírgödör —) a vád, a keserűség, s nagy kérdőjel: Miért? Miért: tán nem szerettem eléggé felebarátom? Miért: becsuktam tán markom a szegény előtt? Miért: tán nem voltam hű sáfár ott, ahová állítottál? Miért . . . Isten nem felel! Ideges, dacos mozdulattal kérdi az emberektől „Miért“ hisz még csak negyven éves; hűséges hitves, szerető anya volt? „Miért is, miért is, miért is.“ S nincs vége könnyeknek és miért-nek. Senki nem tud felelni. Ez a kérdés válaszolatlan marad.

Emberek futnak, emberek rohannak elfoglaltságuk útján s őt észre se veszik. A kenyér-gond űzőbb a túlvilági gondnál. Én e mélységes fájdalomnál látva részvétem jeléül megállok egy pillanatra s kérdezem: hazafelé Józsi? Igen! Irányom hazafelé! Céloom: az otthon! Fájásom: „Üres a fészek, nincs lakója már!“ Hazaérve örülként keresem az „otthon“, keresem a Vigasztalót, keresem . . . az Istent, de . . .

„Szaladnék futva szökve
Sorsom tolvajától örökre“ . . .

Ne, ne Józsi! Űzd el magadtól a zugolódo szavakat, a vétkező gondolatokat. Aki megszomorított, meg is vigasztal. Meríts tüdő-reménységet ebben a gyönyörűségben:

„Mikor elhagytak,
Mikor a lelķem roskadozva vittem,
Csöndesen és váratlanul
Átölelt az Isten

De őt, a fényest, nagyszerűt,
Mindörökre látom“.

(Adv).

A királyhalmeci járásban Branna József kartársunk felesége váratlanul elhunyt. Két gyermeket és sok-sok fájdalmat hagyott maga után.

Testvéreim, legalább pár lépésnyire álljunk meg kenyér-gond-rohanásunkban, így fejezzük ki részvétünket jó testvérünknek mélységes gyászában.

(Négyesy János).

K Ü L Ö N F É L É K .

Édesanyámnak . . .

Felújjong szívemben sok arany húr,
Felhangzik öröm- és szeretetdal,
Leomlik bennem sok nyirkos fal
(mit az élet épít piszkos kézzel)
És sápadt arcom az egekbe fúr . . .

Édesanyám jóságát dalolom
Télidőben is tavasz-vidáman,
Ifjú lelkem esendül a nótában,
A bánatokat mind behantolom . . .

Anyám lelke napsütésben szálljon,
Régi tavaszok verőfényében;
Lelkemnek izzó fényűzőnében
Meleget, virágot, dalt találjon . . .

Hiszen Ő adott nekem mindent,
Ami szép, ami örök, drága:
Nótát, mi az élet virága,
Szeretetet, jóságot, hitet . . .

Köszönöm Anyám ajándékom,
Lábad elé szórom a kincsem:
Dalom, örömem, ifjú hitem —
Köszönöm Anyám pazarlásod . . .

Ma Édesanyám jóságát dalolom
És lelkét titkos — halkán — megcsókolom . . .

Kossányi Lószef.

Tanfelügyelői tanácskozás. A szlovák tanfelügyelők május 4-én és 5-én Bratislavában a Masaryk-féle nép- és polgári iskolában tartották második ülésezőünetüket. A munkaprogrammon pedagógiai és adminisztratív ügyek szerepeltek. Megtárgyalták továbbá az iskolai nevelés és tanítás terén eddig szerzett tapasztalataikat. A tanácskozást Hendrych Jaroslav dr., miniszteri tanácsos, az iskolai referátus főnöke, nyitotta meg. Előadók a szlovenszkói tanfelügyelők és az iskolai referátus egyes osztályainak vezetői voltak.

A tanácskozással egyidejűen megtartották a „Szlovenszkói tanfelügyelők egyesületének” közgyűlését is, amelyen többek között a tanfelügyelők jogi és anyagi ügyeinek rendezésével is foglalkoztak. Az egyesület elnökévé újra Ježo Márton, komárnoi, titkárává pedig Illek Alajos bratislavai tanfelügyelőt választották meg.

Bólya Lajos: ERŐ. („Jókai“-könyvnyomda, Komárom. 1931.)

Ma, a krízisek korában, a költészetre is ráerősítették a válságot, s irodalmi válságot teremtettek. Ezt a definíciót azonban inkább csak a költészeti irodalomra értik, mert a prózairodalomban nehezebb a krízist fölfedezni. Itt ugyanis a lényeg, a tartalom a főszerep, s a meghatározás- és véleménygyárosok felületesége ebbe a mélységbe már nem tud lehatolni. Míg a költészet külső formája elegendő alapot ad nekik arra, hogy kétes értékű, de annál szerénytelenebb megállapításait a közvéleménybe durrautsák.

A vers formája megváltozott, tehát mi sem könnyebb, mint nagyhangon kinyilvánítani, hogy válságban a vers. Így érvelnek: ha a költő nem tartja tiszteletben a költészettan törvényeit, a versformák szabályait, akkor miért nem ír prózát, miért nevezi írását költeménynek? . . . Egyszóval, az úgynevezett szabadvers értéket, mint vers alkotást, nem akarják elismerni. Mert ők az értéket a külső fény reklámja nélkül észre nem veszik.

Ezeknek a megrögzött imvers-irodalmároknak szeretném az asztalára tenni Bólya Lajos: Erő című, most megjelent versesfüzetét. Hadd lássák meg benne, hogy a vers igenis vers, még pedig művészi vers lehet egyenlő sorok verslábak és rímek nélkül is. Sőt, meglátnák belőle, hogy ezek a versek csakis ebben a formában szövegek, csakis így, iktus, taktus, mérték nélkül fejezik ki a költőt. Mert kifejezik, százszázalékosan kifejezik, erőnyelven és hibáival együtt.

Vannak a léloknak háborgásai, melyeknek morajló vizét lehetetlen egy szonett, vagy bármily előre meghatározott ütem- és szótagszámú költemény átlátású poharába préselni. A lélek hullámaint csak kiönteni lehet, hogy a kiömlés után milyen alakot vesz fel az összetorlódott hullámok árja, ez művészi értékelés szempontjából nem döntő jelentőségű. Am ipp ez az alkotó folyamat önmaga hozza létre kifejezési eszközeit és a külsőt, melyben a látás számára megállapodik. Hullámlás, cseogás kíséri a lélek mélyből fakadó ömlését. Ime, néhány akkord a Bólya Lajos szívhangszórón:

„ . . . felfelé húztak ismeretlen szférák
és morajlón dobtak fájdalmas tüzek.
És nőttek.
Ma már hó szállt a fejemre
s agyamba dermedtség ült.
A szívem körül még ki-kivirít egy fenyőlomb,
dal is felhangzik,
de fejem már fehér,
már magam vagyok,
társaim a szél, a felhők, a fényes erőtlen nap
és éjjel a csillagok.“

Megkötések nélküli hullámlás, zúgás, duzzadás: Erő! Csodálatos elhinni, hogy kezdő költői írásai ezek. Ezek: Hegy a lapályon, Te is megtagaísz, Játszom, Folytatódás, A gyermekem siratod, Őszi hozzászólás, Isten pebara, Anyám, Vallomás a kutyámnak, Égő hidak. Bólya Lajos lelke vulkáni erővel tört ki. S hisszük, hogy nem fog kialudni.

A füzet nyomdai előállítására a Puzsér Testvérek grafikai izlését dicsérik
(boa)

Iskolai kirándulások Bratislavába és Dévénybe.

A bratislavai szülőnei gyermekgondozó (Panenská u. 7.) figyelmezteti a kirándulni szándékozó iskolákat, hogy az elszállásolás iránti kérelmeket legalább 14 nappal előre küldjék be, hogy a szállást biztosítani lehessen. A kéréshez 1 Kc válaszbélyeg melléklendő.

Nyugalomba vonulás. Trnadel (Lengyel) János somorjai áll. polgáriskolai igazgató negyven évi eredményekben gazdag működés után a f. tanév végével nyugalomba megy. Trnadel János hosszabb ideig működött a modori és bratislavai áll. polgári iskoláknál is. Mint tankönyv-író; különösen a polg. iskolák számára írt kitűnő számtankönyveivel szerzett magának érdemeket. A somorjai polg. iskola tantestülete és tanulósa a szép ünnepegy keretében huczszott el igazgatójától s ez alkalommal Gasparik Ignác tanfelügyelő átnyújtotta az ünnepeltnak a miniszterium elismerő okiratát. Ózinte szívből kívánunk mi is hosszú, békés, derűs nyugalmat munkában megfáradt kartársunknak.

A bratislavai abiturienus kurzus a jövő 1911–32. tanévre is megnyílik. A kurzus az áll. reálskola épületében (Torna-útea) van elhelyezve igazgatósága és tanári kara azonos az áll. tanítóképző magyar párhuzamos osztályainak igazgatóságával és tantestületével. Igazgatója Sasinek József. Felvételnél maturával bíró fiúk és lányok. A felvételi kérvény a kurzus igazgatóságához nyújtandó be. Mellékletei ugyanazok, mint a tanítóképzői felvételnél.

Magyar fiú polgáriskola nyílik meg a következő tanévvel Bratislavában. Amint értesültünk, a miniszterium engedélyezte a torna-utcai áll. cseh- és polgári iskolával kapcsolatosan a magyar párhuzamos osztályok felállítását. A polgári fiúiskola Bratislava 25 ezernyi magyar lakossága részére feltétlenül szükséges. Jelenleg ugyanis polg. fiúiskola Bratislavában egyáltalában nincs, míg leányiskola van három. Az új I. osztályba a beiratások f. é. június 26., 26. és 27. napjain lesznek.

Az áll. tanítóképző magyar párh. osztályainak I. évfolyama az 1931/32 tanévre megnyílik. A felvételi kérvényhez születési, állampolgársági, hatósági orvosi és a polg. isk. III., illetve a középiskola IV. osztályáról szóló bizonyítvány szükséges. (A kérvényhez az első felévi bizonyítvány csatolandó, a felvételi vizsgára pedig elviendő a második felévi bizonyítvány). Aki a 15 életévét még nem töltötte be, annak korengedélyt kell kérnie. Ez legfeljebb 6 hónapra vonatkozik. A felvételi vizsga tárgyat magyar és mennyiségtan.

Höfer, Franz, op 77. („Sieben Blüten“ aus dem Mariengärtlein für gem. Chor. Orgel (1 Solovioline u. 1 Solocello ad lib) Hét virág Mária kertjéből v. k. orgonával (1 szőlőhegedű és 1 szőlőcselló tetszésszerinti hozzáadásával) igen értékes kompozíció, bár régi úton jár a szerző. Úgy az énekkari tétel, mint az orgonakiséret kifogástalanul tiszta. Érdekessé teszi e művet az a körülmény, hogy a szerző szőlőhegedűt és szőlőcsellót alkalmaz, amelyek néha együtt járnak oktávákban, de különben önállóak és igen díszítik a kíséretet. Hogy a hét közül melyik a legzebb nehéz eldönteni, mert egyik bájosabb a másiknál. Nem is nehéz, mert dallamosak és a szólamok terjedelme normális. Igen ajánlom. Ára 32 Kc.

Reuss, August, „Ave Maria“ für gem. Chor a capella (vegyeskar minden kíséret nélkül). A mű rövid (az egész 31 ütem) és mégis sokat mond.

A szólamok önállóan mozognak, gyakori a szólamok keresztezése és ez mind a hanghatás miatt történik, eltekintve attól, hogy az éneklést is megkönnyíti. A szoprán három esetben egész a „ \bar{a} ”-ig megy fel, különben a vonalrendszeren belül mozog. A tenor azonban mondhatni állandóan magasan jár (\bar{a}). Csak jó énekkar nyuljon hozzá, mert tele van kromatikával és félhangok éneklésére kevés kórus alkalmas; pedig kár érte oly igen gyönyörű. Ára 640 kC

Scheel, Ios. G., op 41 Missa „Laus Deo” für vier gem. Stimmen u. Orgel ad lib. (Vegyeeskar, nem kötelező orgonakisérettel). Komoly, egyházas munka mely eredményesen képviseli Sváje modern egyházzenei irányát. Igen érdekes a „crédója”, amelyben egyes szólamok rövidebb hosszabb szólóját a tőbbi szólam széles akkordokban kíséri. Ez a fűlfogás az egyh. zenében ritka, mint a fehér holló. A világi zenében elég gyakori. Pld. Delli Szabó Géza „Kondorosi szép csárdásné”... Modulációs kísé nehezek, osztott szólamok gyakoriak. Hangszínezete igen élénk. Csak nagy kórus nyuljon hozzá és annak is ajánlatos, hogy csak orgonakisérettel adja elő. Ára 40 Kc Mind a három mű kiadója Pustet Frigyes, Regensburg. Nové Zámky, Szendrel István, karagya.

A **Kisdednevelés kalauza**. A budapesti fővárosi pedagógiai könyvtár megküldte lapunk szerkesztőségének A kisdednevelés kalauza című 114 oldalas tájékoztatót, melyet hivatalos kisdednevelők (nevelők, óvónők) számára állított össze a könyvtár. Tájékoztatót nyújt e könyv nekik a kapcsolódó pedagógiai irodalomban, elsősorban a magyar és német nyelven megjelent szakmunkák terén, de francia és angol munkákból is vannak felvéve. A művek 6 csoportba vannak sorozva a minden egyes műnél szerepel az író, a teljes cím, a kiadás éve és pontos helye. A beosztás alapján szolgáló csoportok címei a következők: I. Történeti rész; II. Neveléstudományi rész; III. A gyermek; IV. A kisdedovói foglalkozások módszere; V. Speciális nevelési rendszerek; VI. Gyermekvédelem. A függelékben a kisdedovókra vonatkozó hivatalos utasításokat s a folyóiratok jegyzékét közli a katalógus. Az anyag csoportosításában Kenyeres Elemér egyet. tanár, Stelly Gizella fővönő és Burchard Bélaváry Erzsébet, a magyar Montessorry iskola megalapítója voltak a könyvtár segítségére.

Kiadóhivatali üzenetek.

Cs M Malý Díseck, A J. Oroszka, A-né B. T. Oroszka, F. J. Blhovca, I. V. Tardošked, címüket a kívánt módon javítottuk. A lap az új címre megy. — O. B. Belá. Tagdíjhátralékával a jelzett ideig várunk. — P. J. Nyitra. A kért számból két példányt küldtünk. — B. B. Alsószell a kért lapszámok közül a még raktárou lévőkből küldtük. — H. J. Tačovo. Az elveszett számot újból megküldtük. — Sz. E. Kőbőkút. A lapot az új címre rendezzük levél megy. — L. J. Košice. Levél megy.

A Magyar Tanító előfizetési ára:

Egész évre 40 Kc, félévre 20 Kc, negyedévre 10 Kc. Számenként 2 Kc.

HIRDETÉSEK.

Pályázat a kisdobronyi református egyház kántortanítói állására. Javadalom: Lakás természetben, (mely áll 2 szoba, 1 előszoba, 1 konyha, 1 kamara, pince, nyári konyha, méhes, istálló, csűr, tyúkól), 1 magyar hold kert, 9 kat. hold szántó, 11 kat hold szántó—kaszáló. 10 köből buza, 10 köből gabona. Személypénz 60 Ké. Fapénz 625 Ké. Fáját saját szükségletére az egyház egy napi járóföldről hazaszállítja. Törvényes államségély. A földek jelenleg haszonbérletben vannak. Kötelessége a reá kiszabott osztályok tanítása, énekkar vezetése. Lelkész akadályoztatása esetén helyettesítése. Oklevéllel, nostrifikációs vizsgával, állampolgársággal bíró ref. vallású férfi tanítók pályázatukat f. év június 30-ig adják be a kisdobronyi ref. lelkési hivatalhoz. Az állás szükség esetén kiegészítő tanerővel is betöltetik. Kisdobrony (Malá Dobroň) u. p. V. Dobroň. Pod. Russ. Munkács—Csap autbuszjárat mentén. Posta, körjegyzőség 2 km.-re V. Dobroňban. *Ref. presbitérium.*

Mielőtt **BÚTORT** vesz, okvellen nézze meg a Republika egyik legnagyobb bútorgyárának legnagyobbított fióktelepét. **HEIDÜK BÚTOROK**

Lászlónál a cipőgyár udvarában
Kostolná-u. é. 16. **Érsekújvár.**

100 szoba, konyha és előszoba állandóan raktáron. — Keményfa hálóik már 2000 Kés-től egész 14.000 Kés-ig 100—200 Kés havl részleffizetésre is.

THONET BÚTOROK ÓRIÁSI VÁLASZTÉKBAN.

Wojtowicz Richárd fényképész **Komárom,**

10%-ot ad a nála rendelt fényképek

árából a Tanítók Háza javára.

Készít csoportképeket kirándulásokról, iskolákról stb.

Egyesületünk tagjai elegánsan és jutányosan öltözködnek, ha **KOPRDÁNÁL**
LÉVÁN, Stefanik-u. 14. — csináltatják ruháikat.

Angol és belföldi szövet-különlégességekben nagy raktár.
 Jó anyagok, kellemes a ruha és tartós. — Jó ruhái öröm viselni!
 Hosszú és rövid városi bundák jutányos áron. Pontos és figyelmes kiszolgálás

Legkedveltebb ima- és énekeskönyv az

ÉGI HÁRFA

a legújabb ájtatosságok imáival, három miselmával, nagy kilenced, keresztiúti, napi áldozási stb. imákkal. 300-nál több énekkel (Jézus sz. Szíve, Jézus Királysága, Szivgárdista, Kongregációs, Szt. Teréz, Szent József és más kiváló alkalmi énekekkel.) Egész vászonkötésben ára 10 Ké. Több példány rendelésénél kedvezmény. Szállítja a szerző:

Heckmann István, Levice-Léva.

A „Magyar Tanító“

tanügyi közlöny

leszállított hirdetési díjszabásai:

Egyszeri közlésnél:		Engedmények:	
1 egész oldal	120 Ké.	3×-i közlésnél	15%
1/3	70 "	6×-i "	20%
1/4	40 "	12×-i "	25%
1/6	25 "	24×-i "	30%
Évi hirdetéseknel:		Pályázati hirdetések:	
1 évre 1 egész oldal	1400 Ké.	Szavanként	40 f.
1 " 1/3 "	800 "	Vastagabban szedett szó	60 "
1 " 1/4 "	500 "		
1 " 1/6 "	300 "		

A hirdetések szövege, a terjedelem és időtartam megjelölésével a „Magyar Tanító“ kiadóhivatala címre Komáromi közszégi elemi iskola küldendő.
Kiadóhivatal.

Magyar Tanító

általános tanügyi közlöny,
a Szlovenszkói Ált. Magyar Tanítóegyesület hivatalos lapja.

Az egyesület évi tagsági díja 80 Ké, melyért a lapok a lapot is kapják. *Felelős szerkesztő:* **Banai Tóth Pál.** Nem tagoknak a lap előfiz. ára 1 évre 40 Ké. *Tírsszerkesztők:* Hirdetések árszabás szerint

Boross Béla, Gáspár János, Uherezky Géza.

TARTALOM:

	Oldal:
<i>(bb.):</i>	
Évvegi problémák	289
<i>(H-ő):</i>	
Érdemes-e kántornak lenni?	295
<i>Egyesületi élet</i>	297
<i>Dalárda</i>	306
<i>Természettudományi rovat</i>	307
<i>Különfélék</i>	310
<i>Kiadóhivatali üzenetek</i>	317
<i>Hirdetések</i>	317

Szerkesztőség: Állami polgári leányiskola, Komárno. — Kiadóhivatal: Községi elemi iskola Komárno. — Az egyesület elnöksége: Kovács Alajos központi elnök, Negyed. — Titkárság: Vársárhelyi Károly főtitkár, Somogyi István titkár, Komárno. — Tanácsadó: Uherezky Géza, Komárno.

A hírlapjegyek használatára eng. a Szerkesztőség posta- és távirde igazg. 3006/III. 21. sz. rendeletével

A LEGTELEJSEBB SZLOVÁK NYELVTAN

DAMBORSKÝ JÁNOS

reálgymnáziumi tanár, ismert szlovák nyelvész
és tankönyvíró
szerkesztésében

MEGJELENT KÉT KÖTET - 576 OLDAL.

A Közlársaság fenállása óta ez az

első szlovák nyelvtan,

mely egész terjedelmében felöleli a
szlovák nyelv hang, szó és mondattanát és
részletesen mutatja be a szlovák nyelv
és fejlődésének történetét.

TARTALMAZZA

**A SZLOV. MATICA MEGÁLLAPÍTOTTA
új helyesírás szabályait.**

**A kiváló kézikönyvet nem nélkülözheti
egyetlen tanító sem. Tanítói könyvtárak
több példányban rendeljék meg!**

A teljes, két kötetes mű ára fűzve Kč 53.—
Egy kötetben, erős vászonkötésben „ 60.—

KAPHATÓ

minden könyvkereskedésben és a kiadónál
Huszár István könyvkereskedésében, Nitrán.

Magyar Tanító

általános tanügyi közlöny,
a Szlovenszkói Ált. Magyar Tanítóegyesület hivatalos lapja.

Az egyesület évi tagsági
díja 80 Ké, melyért a
tagok a lapot is kapják.

Felelős szerkesztő:
Banal Tóth Pál.

Nem tagoknak a lap
előfiz. ára 1 évre 40 Ké

Társszerkesztők:

Hirdetések díjszabás szerint.

Boross Béla, Gáspár János, Uhereczky Géza.

Évégi problémák.

A tanév utolsó hónapjában, a sok között, különösképen két kérdés foglalkoztatja az iskolaügy munkásait. Az egyik: az évről-évre súlyosabb problémává növekvő júniusi iskolalátogatás a falusi iskolákban, a másik: a lassan-lassan jelentőségét veszítő évszázó vizsgák ügye. Az elsőről főképpen szociális, a másodikról pedig pedagógiai vonatkozásban kell szólnunk.

Ezen a helyen már többször rámutattunk azokra a nehézségekre, melyek a nyári iskolabajjárás körül, leginkább a falu iskoláiban fölmerülnek. Tettük ezt a gazdasági élet objektív szemszögéből, számolva azzal, hogy egyesek pedagógiai következetlenséggel, kulturális visszaeséssel és egyéni érdekeink önző szolgálásával is megvádolnak.

De ezen vádak mindegyikével bátran szembenézünk s nem szününk meg a kérdést, a rendelkezésünkre álló eszközeinkkel felszínen tartani. Hiszen éppen az volna hivatásunkkal össze nem egyeztethető dolog, ha a mindenki által ismert probléma fölött mi — akiknek a probléma létezése legtöbb gondot okoz — egyszerűen napirendre térnénk. Akik ezt kívánják tőlünk, azok nem kevesebbet akarnak, mint azt, hogy a tanító hivatalnoki ridegséggel, közönnyel, a papiros törvénynek megfelelő módon végezze dolgát. S ez a megoldás, tagadhatatlan, a legegyszerűbb s egyben a legkényelmesebb is volna.

Hogy festene ez a gyakorlatban? . . .

A törvény nem engedi meg, hogy a tanköteles gyermek mezei munkát végezzen. A tanítási időt elmulasztani tehát ezzel az indokolással nem lehet. Hát ez így, papiron szép, de mit tapasztalunk, ha a falusi iskolák nyári mulasztási statisztikáiba

pillantunk? Azt, hogy a mulasztások 90%-át a mulasztók mezei munkával igazolják. Azaz igazolnák, ha ez igazolás lehetne.

A szülő tisztában van a törvénnyel. Nem is titkolja, hogy gyermekét gazdaságában használja fel. Sőt, nem is kérdez, nem is kér, hanem egyenesen szembehelyezkedik az iskolával és a törvénnyel. Ezt teszi évek óta s különösen ebben az évben, amikor a gazdasági krízis is az ő pártján van.

Mi a teendő tehát, hogy a törvény mégis érvényesüljön? Intés, kiírás, büntetés. Ebben a sorrendben és szakadatlanul: husvétől kezdve a tanév végéig. De ki bírja ezt sokáig? A tanítóra a lelkiismeret, az igazság és a felelősség terhe nehezedik. A szülőt pénzbírság és börtön sújtotta. Ebben a harcban csak a törvény bírta legtovább állhatatossággal: a paragrafus. De már ez is enged kérlelhetetlenségéből, mert a 100—200 koronás bírságokat fokozatosan leszállítja 10 és 5 koronákra. Indokolt esetekben pedig (és melyik eset nem indokolt?) el is áll a büntetéstől. A törvény tehát enged, mert belátja és megérti a szülő helyzetét. S a tanító ne értse meg? . . .

De ha az iskola is, a hatóság is a megértés és az engedékenység álláspontjára helyezkedett, akkor mi a célja ennek a szigorú törvényesdi játéknak? Minden törvény szabálya alól van kivétel, de ez a törvény, vagy a végrehajtási módja egyenesen a kijátszásra ad legtöbb alkalmat.

Mert: a gazda gyermeke, akinek mulasztása miatt 5 koronát kell fizetni, munka értékben búsán behozza a büntetéspénzt, amit esetleg, könyörgő szóra, még el is engedhet a jószívű hatóság. Vagy a még jobb szívű tanító talán ki sem mutatja a kenyérkeresés mai nehéz küzdelmében segédkező 14 éves legénykét. Így aztán a szülő kecskéje teljes mértékben jóllakik, de bizony a törvény káposztája nem marad meg. Sőt, a szülő és a gyermek szemében úgy az iskola és tanító, valamint a politikai hatóság tekintélye alaposan megcsökken. Hiszen a tanító nem mutatja ki a gyermeket, vagy ha ki is írja, nem büntetik meg érte a szülőt. A gyermek pedig nem tudja, hogy kinek van igaza: a tanítónak, aki iskolába járásra buzdítja, vagy a szülőnek, aki viszont elvonja az iskolától és előre valónak tartja a kapálást, meg a libalegeltetést. Kinek engedelmeskedjék hát? Otthon: a szülői parancs, az üres tál és a kilátástalan jövő; az iskolában: tanító buzdító szava, nevelő hatása és a törvény szigora. Vajjon ez a két, egymással szembenálló tényező nem

okozhatja-e a pedagógiai munka teljes megsemmisülését a gyermek lelkében? . . .

A tél folyamán megalakítottuk a szülői egyesületeket. Tapasztalhattuk, hogy ezeken az értekezleteken a szülők legnagyobb része megérti, helyesli és támogatja a tanító intencióit, törekvéseit. De mi a szülők véleménye a májusi és júniusi iskolabajjárásról? . . . Csak nagyon elenyésző azok száma, akik belátják a törvény kérlelhetetlenségének igazát. Sok komoly megjegyzés, véleménnyilvánítás hangzik el e tárgyban, amelyek bizony gondolkodóba ejtik az embert.

— Az iskola az életre, a munkára nevel. De mikor tanulja meg a 14 éves fiú a gazdasági munka fontos, gyakorlati tudományát, mikor szívja magába ennek a munkának a szeretetét, ha az ezen munkásságra legfogékonyabb időszakot elveszi tőle az iskola?

— A leány mikor szeresse meg a háztartás dolgait, az otthont, mikor tanulja el anyjától a ház- és a porta rendbentartásának s a főzésnek nehéz és nem kevésbé fontos tudományát, ha serdülő korát az iskolában tölti, jóllehet az iskola szempontjából szintén hasznos ismeretek elsajátítása céljából . . . ?

Ilyen és ehhez hasonló kérdéseket intéznek a tanítóhoz a falu egyszerű fiai és a tanítónak nem egyszer nehéz a helyzete, mert neki alkalmazkodnia és ragaszkodnia kell a törvény irányelveihez, még akkor is, ha a szülők érdeke nem azt kívánja.

Pedig ez az érdek nem tisztán önzés. Mint ahogy nem lehet önzésnek minősíteni, ha a törvényhozás tekintetbe veszi az államalkotó lakosság egy-egy rétegének a követeléseit, erkölcsi, vagy anyagi javát célzó kérelmét. És nem lehet önzésnek nevezni az emberek könnyebb boldogulásra való igyekezetét, vagy magát az életet. A falusi földmives osztály szempontjából a nyári iskoláztatás ügye bír olyan jelentőséggel, mint — mondjuk — az ország nemzetgazdaságában a szomszédos államokkal való kereskedelmi szerződések megkötése, vagy a világgazdaság perspektívájából, a vámuniók lehetősége.

A kis iskola-törvény már évek óta meglepedéssel könyveli el a 8 éves kötelező népoktatás pozitívumát. De közelebbről vizsgálva a kérdést, ennek a reformnak semmi oka sincs a megelégedésre. A törvény megszerkesztette a maga elrendelő és megtorló paragrafusait, de nem akarja tudomásul venni, hogy a szépen megfestett kulisszák mögött a törvény statisztái állandó

harcban állnak a valósággal, a szembehelyezkedő étellel.

Meddig tarthat ez így? Meddig fog érvényesülni a struccpolitika az iskolaügy kormányzásában? A harcosok maholnap kidülnek. A fegyver, mely a tanító kezében volt, megcsorbult. A meggyőző érvek elvesztették hitelüket. A végrehajtó közegek hatalma megtört az élet túlerején. Csak a törvény elefántcsonttornya áll keményen, rendíthetetlenül.

Egyesületünk, szervei által, évekkal ezelőtt a probléma többféle megoldását ajánlotta. Az iskolai év alkalmas beosztásával, a tanítási napok és órák tervszerű kihasználásával hiánytalanul érvényt lehet szerezni a törvénynek is és a falusi gazdasági élet követelményeinek is.

Addig azonban csak tetszelgünk a dolgát jól végzett munkás szerepében s az évről-évre vajúdó probléma fölött behúnyt szemmel szeretnénk átsiklani. Pedig a probléma kettős: szociális és iskolaügyi s aki kedvezően akarja megoldani, két probléma összetevőit kell összeegyeztetnie: bátran, hozzáértő, biztos kézzel s ami fő, sürgősen!

Az iskolai év eseményei közül az évről-évre vizsga az, amely tanítói és szülői körökben állandóan ismétlődő vita tárgyát képezi.

Valamikor, a község kosztján és kegyelmén eltartott iskolamesterek korában, az évről-évre vizsga volt a tanítványok, de főként a „mester” tudásának fokmérője. A vizsgán bizonyította be a tanító, hogy mennyiben érdemelte meg az atyafiak bizalmát, 10 font sóját, 15 font faggyúját és 2 gönci hordó borát. Amiből aztán telt az áldomásra is, ha történetesen jól sikerült a vizsga, s kiállta a szülők „pedagógiai” bírálatát. De új mestert kellett fogadni, ha az egzámen nem ütötte meg a megkívánt mértéket.

Ezen a tradíción épült föl az évről-évre vizsgák a rendszere népiskolákban, s többé-kevésbé ugyanilyen eredetre vezethető vissza a felsőbb iskolákban mai nap is szokásban lévő érettségi-, képesítő- stb. vizsgák szisztémája.

Ne mondjunk végleges véleményt addig, amíg a kérdésben döntőfontosságú tényezőt: a pedagógiai szempontot kellőképpen megvilágítjuk. Ne vessük el az évről-évre vizsgák évszázados hagyományát *csak* azért, mert elavult, ócska, középkori maradvány, *csak* azért, mert nem a huszadik század találmánya. Különösen

a pedagógiában volna helytelen az ilyen álláspont, ahol biztos eredményt csak hosszú évek gyakorlata, kísérleti tanulmánya, kipróbált módszere alapozhat meg.

Értsük az évfáráó vizsgákon csupán a népiskolák vizsgáit; a felsőbbfokú intézetek vizsgáiba kiváltkép az iskolán kívül álló körülményeknek van beleszólásuk.

Ahol még évfáráó vizsgákat tartanak, ott maguk, a vizsgát követelő faktorok, szülők, iskolafentartók, iparkodnak hájánál fogva előráncigált indokokkal, igazolásokkal menteni ezt a haldokló tradícióát. Azt belátják, hogy ezeknek a vizsgáknak pedagógiai értéke közel a zéróval egyenlő. Belátják, hogy még a *pedagógia irányelveinek legszigorúbb betartásával keresztülvitt évfáráó vizsgálat* is csak gyenge árnyéka lehet annak a munkának, amelyet az iskola az egész tanév folyamán végzett. Belátják azt is, hogy a laikus szülő nem bírálhatja fölül a szakképzett tanító működését, s erről igazságos ítéletet nem alkothat. Hiszen a tanfelügyelő sem az egyszerű, egyórás iskolalátogatás eredményéből minősíti a tanítót és az iskolát, de figyelemmel kíséri a tanító egész esztendei levékenységét, a minősítés számos szempontját összeegyezteti, s csak ebből állapíthat meg érvényes kvalifikációt. S bizony a tanfelügyelő hatáskörének legnehezebb és legfelelősségteljesebb fázisa a tanítók minősítése.

Miért ragaszkodnak hát — leginkább az egyházi-iskolafentartók — az évfáráó vizsgáztatás jogához?

Legismertebb igazolásuk az, hogy a szülőnek alkalom a vizsga, tudomást szerezni gyermeke előmenetéről . . .

Ez a magyarázat azonban nem egyéb, mint a szülő szégenységi bizonyítványa. A szülőé, aki teljes éven át nem törődik gyermekével, nem érdeklí gyermeke haladása, irkája, dolgozata; nem érdeklődik a gyermek magaviselete, szorgalma, hajlamai felől, de mikor elérkezik a nehezen várt június vége, akkor bölcs nagyképűséggel megjelenik a vizsgán, s a gyermek egy, vagy két feleletéből „megállapítja“, hogy mennyire jutott a tanulásban, egy esztendő alatt. A vizsga tehát egyedüli alkalom a szülőnek arra, hogy megnyugtassa lelkiismeretét, s bünbocsánatot előlegez magának újabb tíz hónapi furdalásokért, melyeket nemtörődömsége okoz.

Jellemző, hogy az állami hatóságok eltörölték a vizsgát. Miért? Talán azért, mert az államnak nem fontos, hogy tudomást vegyen az állami iskolák nívójáról, vagy az állami taní-

tóság pedagógiai színvonaláról? Vagy másodrendűnek tartja az iskolai élet ellenőrzését? Ellenkezőleg! De az állam tisztában van azzal, hogy mind erre éppen az évfárá vizsgák eszköze a legalkalmatlanabb.

A felekezeti iskolahatóságok tetszésszerint gyakorolhatják és gyakorolják ellenőrzési jogukat, s hogy még ezentúl évfárá vizsgákat is követelnek, ez a merevség arra enged következtetni, hogy mégsem a gyermekek és az iskola produktumának, de egyenesen a tanítónak az ellenőrzése a cél. S ha ez valóban így van, akkor ezt a bizalmatlanságot a felekezeti tanítóság fájdalommal könyveli el életének amúgy is alaposan teleirt fehérlapjára.

Ha az iskolafenntartónak és a szülőknek nem elegendő az, amit a tanító szemükláttára produkál iskolában, községben, de mindig a szülők: a nép érdekében, akkor 1—2 órai egzaminálásból bizony vajmi keveset tud meg a tanítóról.

Megalakultak a szülői egyesületek is: itt van az igazi alkalom az iskolai munkával való megismerkedésre. Ezen a réven juthat a szülő gyermeke iskolai életével érintkezésbe. Persze, nemcsak néhány tetszelős felelet, jólmondott szavalat, de esetleg szomorú gyermek-problémák, esetleg pajzán csinytevések megtárgyalásának formájában. Ami — kétségtelenül — alaposabb vizsgának felel meg az évfárá vizsgánál. De a passzív ítéletmondás helyett a szülő aktív közreműködését kívánja!

Vannak különböző ifjúsági előadások, évfárá ünnepélyek, amelyeken csakis az ifjúság, a tanulóserég szerepel. Itt eléggé meggyőződhetik a szülő arról a változásról, amelyet gyermeke életében az iskola okozott. Ha van szeme a látásra, akkor észre is veszi ezt a változást. Nem baj, ha észrevétlen marad a tanító, aki a dolgok háttérében áll . . .

Nem ismerjük el a laikus közönség autenticitását egy vizsga „eredményéből” való ítélethozatalban, de a tanévben kifejtett munkánkért sem kérünk hajlongó dicséretet. Egyet azonban joguk van követelni: *megértést*, — nem a magunk — az ifjúság érdekében!

(bb).

Wojtowicz Richárd fényképész Komárom,

10%-ot ad a nála rendelt fényképek
árából a Tanítók Háza javára.

Készít csoportképeket kirándulásokról, iskolákról stb.

Érdemes-e kántornak lenni?

A legutóbbi időben mind gyakrabban olvasni cikkeket a kántori jövedelmekről. Olvastam Stampáy kartárs szép cikkét és ez felbátorított, hogy a saját kántortanítói, úgynevezett „fizetésemet” kissé szellőztessem. Stampay kolléga látszik, hogy idősebb, mert mondanivalóját nagyon nyugodtan adja le. Én már kissé dörgőbb hangon szeretném ezt megtenni, bár jóelőre is kijelentem, senkit sem akarok megtámadni, csak a tényeket fogom szárazon leírni.

Az állami tanítók fizetését rendezte az 1926. évi 104. számú törvény. Ez a törvény, ha ideiglenesen is, de rendezte a mienket is, nem állami tanítókét. Az embernek elmegy a kedve, ha a saját rendezett fizetésére gondol. De nem akarok sokat fecsegni, hanem áttérek a tényekre. Kántortanítói állásom a következő javadalmakat élvezi (minden fizetés rendezés előtt):

Kántori: 3.75 magyar hold szántó és rét, 2 m³ fa, az anyaegyháztól, 4 m³ fa a filiálistól, 19 pozsonyi mérő rozs az anyaegyháztól, 7 pozsonyi mérő rozs a filiálistól, végül 92 korona püspöki segély.

Tanítói: 3.75 magyar hold szántó és rét, 8 m³ fa, 600 K_č készpénz a fentartó községtől.

Szétválaszthatatlan kántortanítói: Kétszobás lakás mellék-helyiségekkel, istálló, kocsiszin 200 □-öles kert.

Lássuk csak, milyenek a mai állapotok?

Kántori: 92 korona püspöki segély, 19 pozsonyi mérő rozs az anyaegyháztól, 7 pozsonyi mérő a filiálistól.

Tanítói: 7.5 magyar hold szántó és rét (magnövesztette a magyar fizetési törvény), 14 m³ fa, 600 K_č készpénz, kétszobás lakás mellék-helyiségekkel.

Lássuk csak, hogyan vannak ezek a tanítói jövedelmek értékelve az 1923. évi súpisban:

A 7.5 magyar hold szántó és rét értékelve van 1250 K_č-ra. Ebben az évben kaptam cirka 900 K_č-t, ebből kifizettem állami adók és pótagók címén körülbelül 250 K_č-t vagyis körülbelül 650 K_č-t jövedelmezett. A 14 m³ fa á 80 K_č-ra van értékelve. Ebből kapok ténylegesen 10 m³-t a 4 m³ pedig, amit a filiális fizetne, illetve adna, még elődöm megváltatott. Ebből kifolyólag kapok a filiálistól 30, azaz harminc K_č-t, nekem azonban a Referátus a súpis szerint erre is levon á 80 K_č-t, összesen 320 K_č-t.

A 600 korona, hál' Isten, 600 Kc-ba van beszámítva. Összegezve tehát, a súpis szerint levonnak fizetésemből 3326 Kc-t, én pedig kapok illetve élvezek 2416 Kc-t. Ezért feltétlenül kell követelnünk az új összeírást, illetve értékelést.

Ehez a jeremiáéhoz még a következőket lüzöm: A sérelmes súpisolást kétszer megfellebbeztem. Először azt a választ kaptam, hogy annak idején miért nem fellebbeztem meg. Elődöm volna a bünös, de, amint hallom, megfellebbezte. Másodszor pedig, hogy várjam meg az újraértékelést. A Referátusnak tehát igaza van. Elmentem ezek után a Főhatóságomhoz, azzal, hogy kénytelen leszek beperelni az iskolafentartót a díjlevélileg biztosított jövedelmek csonkítása miatt. Főhatóságomnál azt a tanácsot kaptam, hogy adjam be írásban, majd elintézik. Szépen megcsináltam és beadtam. Vártam egy félévig s egy napon csak hoz egy hivatalos levelet a pósta, felbontom, hát képzeld el . . . , a Referátus megrovásban részesít, hogy a hivatalos út megkerülésével adok be kérvényt. Erre már megtörtem. Nem tudtam semmit csinálni, hát pontot tettem a dolog végére. Megjegyzem, hogy időközben káplánt kaptunk és sokkal több a dolgom, mint volt annak előtte. Igaz, ezt sem akartam simán elfogadni, de azzal érvelt a Főhatóság, hogy nincs kifejezve a canonica visitációban, hogy a többletmunkára nem vagyok köteles. Mivel Főhatóságomtól az egész fizetési harcom alatt jóakaratot láttam, elfogadtam, de csak saját nevemben.

Most tehát felkérem a „Világosság” zenés papját, a „Szüz Mária virágos kertje”-nek kántortanítóját és a sok támadót, feleljenek erre! Érdemes-e tényleg kántoroskodni, érdemes-e odaadással szolgálni a musica sacrát? Hát érdemes-e az embernek jó kántornak lennie? Megjegyzem, nagyon sok ilyen kántori „jövedelem” van.

De vegyük azután a dolgot másik oldalról! Hol tanulhatja meg a katolikus tanító a kántori teendőket? Jelenleg sehol. Magyar katolikus férfi tanítóképzőnk nincs. És bizony tisztelet a számos kivételnek, a régi kath. tanítóképzőkben sem igen tanulhatta meg az ember. Nekem pedig oly zenetanárom volt, aki mindig félkor járt be az órára, akkor elbeszélgetett velünk és csak az óra végén jutott az eszébe, hogy zenét kellene tanulnunk.

Az egyházi Főhatóságoknak kellene egy kántorképző tanfolyamot nyitniok. Véleményem szerint ez nem kívánna óriási anyagi áldozatot s mi, kántorok, nagyon szívesen vennénk ezen

megoldást. Segítsünk az utolsó órában. A magam részéről más, jobb megoldást nem tudnék találni.

Szükséges azután, hogy a pap és kántor egymást megbecsülje. Ez nagyon fontos. Mily boldogság oly iskolánál működni, ahol a pap és tanítók egymást becsülve, megértve együttthaladnak.

Visszatérek azonban ismét az anyagi oldalra. Feltétlen szükséges volna a kántoriak elválasztása a tanítóiaktól. A gyengébb állások jövedelmeinek felemelésére is gondolni kellene.

Nem vagyok illetékes tényező, törjék rajta a fejüket mások. Még csak azt óhajtom megjegyezni, miért kell nekünk a földjövedelem után pótdadót fizetnünk? Hiszen a földek tanítói jövedelmet képeznek? Vagy ha nekünk fizetnünk kell, hát miért nem kell fizetésük után az összes tisztviselőknek pótdadót fizetniök? Mi arról nem tehetünk, hogy fizetésünk van.

Kérjük meg mi, kántorok, a katolikus iskolatanácsot, segítsen rajtunk. Hiszen, ha mi meg leszünk elégedve, akkor az egyházi zene is jó kezekben lesz, mert jó fizetésért, jó munkát lehet kívánni!

(H-ő.)

EGYESÜLETI ÉLET.

A szlovenszkói tanítóegyesületek együttes küldöttsége Prágában.

A szlovák tanítók országos egyesülete még március hó folyamán mozgalmat indított aziránt, hogy a szlovenszkói egyetemes tanítóságot érdeklő kérdésekben valamennyi tanítóegyesület kiküldöttei útján gyűlést tartson s együttes gyűlésen tárgyaltsanak meg mindazon sérelmek, melyeknek orvoslása érdekében azután közösen tegyenek lépéseket az illetékes tényezőknél. A mozgalom élénk visszhangra talált valamennyi tanítóegyesületnél. Úgy a magyar, mint a német tanítóegyesület, valamint a szlovenszkói evang. tanítók egyesülete örömmel ragadta meg az alkalmat, hogy az ossztanítóság eme manifesztációs összefogásában résztvegyen s a tanítói szolidaritás erkölcsi jelentőségének dokumentálása kapcsán egyúttal anyagi előnyöket is kivivjon tagjai számára.

A szlovák, magyar és német egyesületek képviselői az evang. tanítók egyesületének kiküldötteivel f. évi március hó

8.-án tartották meg közös gyűlésüket Vágújhelyben. E gyűlésen rendkívül fontos határozatok hoztak a legégetőbb sérelmek orvoslását célzó kérdésekben.

E kérdések a következők voltak:

1. A slovenská vñhoda kiterjesztése valamennyi tanítóra, nemzetiségre és jellegre való különbség nélkül.

2. A tényleges katonai szolgálat idejének beszámítása a tanítói szolgálatba.

3. A hadifogságot szenvedett nem állami tanítók rendkívüli drágasági segélyének kiutalása.

4. A főiskolát végzett polgári iskolai tanérok tanulmányi idejének beszámítása.

5. A nem állami óvónök magasabb fizetés és nyugdíjának rendezése.

E kérdésekben az egyesületek kiküldöttei közös memorandumok elkészítésére határozták el magukat s egyúttal abban is megállapodtak, hogy az elkészített s valamennyi egyesület elnöksége által aláírt memorandumokat küldöttség útján juttatják el dr. Dérer Iván iskolaügyi miniszterhez.

A memorandumok elkészítése, aláírása, valamint a miniszteri audiencia kieszközlése hosszabb időt vett igénybe s így a küldöttség csak f. évi május hó 27.-én jelenhetett meg dr. Dérer Iván iskolaügyi miniszter úr előtt.

A küldöttségben a felsorolt egyesületeket Hancko Antal szenátor, Opluštil Ernő polg. iskolai tanár, Špitka Ádám ev. igazgató tanító, Kálix István igazgató tanító és Vásárhelyi Károly polg. iskolai tanár képviselték.

A küldöttség az audiencián nyújtotta át az egyes sérelmek tárgyában elkészített memorandumokat s azok tartalmának ismeretése kapcsán választ is kért a miniszter úrtól.

Dr. Dérer miniszter az egyes memorandumokra közölte is válaszát a küldöttséggel s ezt az alábbiakban juttatjuk kartársaink tudomására.

Ad. 1. A slovenská vñhodának általános kiterjesztéséről az állam jelenlegi nehéz helyzetében beszélni nem lehet — ennek tárgyalására alkalmasabb időpontot kell kivárni. Mindenesetre össze kell gyűjteni azon állami tanítókra vonatkozó adatokat, akik definitív kinevezésre pályáztak, de ezt el nem nyerték. Ezáltal ismeretessé válnék a szükségelt fedezet.

Azon közvetlen kérdésre, vajjon a felekezeti tanítók a

slovenská výhodának kedvező elintézését remélhetik-e, a miniszter úr kitérőleg válaszolt. A slovenská vñhoda körül lefolytatott eszmecsereben különben maga is elismerte, hogy az eddigi intézkedések nem voltak valami szerencsések.

Ad. 2. A tényleges katonai szolgálat beszámítása a nemzetvédelmi minisztériummal folytatott tárgyalások stádiumában van. Törekvése oda fog irányulni, hogy ezen kérdések megoldása soká ne késlekedjék.

Ad. 3. A hadifogságot szenvedett nem állami tanítóknak a 225 1920. sz. kormányrendelet alapján járó rendkívüli drágasági segélye, valamint ad. 4. a főiskolai végzettségű polg. iskolai tanárok tanulmányi idejének az előlépésbe és nyugdíjba való beszámítása szintén tárgyalás alatt áll. Az ezekre vonatkozó javaslat már hosszabb idő óta a pénzügyminisztériumban fekszik. E kívánatos rendelet alapján megoldást fog nyerni mind a két kérdés.

Mínthogy ez nem jár jelentékenyebb pénzügyi megterheléssel, reméli, hogy rövid időn belül megoldást is fog nyerni.

Ad 5.) A nem állami óvónők érdekében különlegesen állást foglalt a küldöttség. Rámutattak a kiküldöttek arra a kétségbeesztő helyzetre, melyben e szerencsétlen kartársnők sinylődnek, kiknek nem egyike még a létminimumon jóval alul levő éhbéren s a tisztességes nyugdíj minden reménye nélkül várja a nélkülözésektől való megváltást. A küldöttség emberbaráti szempontból is a legmelegebben ajánlotta e kérdést a miniszter úr figyelmébe. Dr. Dérer miniszter úr válaszában kijelentette, hogy a kérdést a többbizben és több oldalról eléje terjesztett kérésekből ismeri s ennek orvoslását kilátásba helyezte.

A fentebb elősorolt kérdéseken kívül a küldöttség más kérdésekben is interveniált a miniszter úrnál.

Az iskolaépítések szubvencionálásának kérdésében a miniszter úr megnyugtató választ adott a küldöttségnek oly értelemben, hogy kijelentette, miszerint egy nagyobb szabású terven dolgozik, melynek megvalósulása lehetővé fogja tenni a speciális szlovenszkói iskolaépítések kérdésének felekezetre és nemzetiségre való különbség nélküli kedvező megoldást.

A küldöttség sürgette a *szlovenszkói müegyetem* halaszt-hatatlanul szükséges felállítását.

Míndezeken kívül az egyes kiküldöttek egyesületeik speciális kéréselt is előterjesztették a miniszter úrnak.

Igy egyesületünk kiküldöttje egy a magyar tanítóképzés színvonalának emelése és tanítóképző intézet felállítására érdekében szerkesztett memorandumot nyújtott át. A miniszter úr e kérésre kijelentette, hogy az 1931/32. tanévtől kezdve teljes és önálló tanító képző intézettel fogja kiépíteni a bratislavai áll. magyar tanítóképző intézetet.

Kiküldöttünk a *Magyar Tanítók Háza építkezési államsegélyének* utalványozását is megsürgette. A miniszter úr nyilatkozatában végtelen sajnálkozásának adott kifejezést, hogy a mult évi nov. hóban tett ígéretét mindezideig nem válthatta be. De ennek az volt az akadálya, hogy a tárcájában remélt megtakarítások nem voltak s így majd az idén már bizton remélhető megtakarításokból juttat egyesületünknek eme emberbaráti és előtte is rendkívül szinpatikus intézményére megfelelő építkezési segílyt.

Jegyzőkönyv.

Felvetetelt Galántán, 1931 május 30-án, a „Galánta-Salai Járaskör“ választmányának, mint a központi gyűlés által kiküldött bizottságnak, Berényi Gyula járásköri elnök elnöklete alatt tartott gyűlésén. Jelen voltak alulírottak.

Berényi Gyula járásköri elnök üdvözölvén a megjelenteket, felolvassa a f. évi január hó 10-én tartott központi gyűlés jegyzőkönyvének a mai bizottsági gyűlés összehívására vonatkozó rendelkezését: „Elnök indítványozza, hogy bizassék meg egy bizottság úgy a Tanítók Háza részjegyek pénztári állománya, valamint a Vestnik fordítása pénztárának felülvizsgálásával. E bizottság kiadásai a Vestnik fordításának pénztárát terhelik.

A közgyűlés az elnök indítványát elfogadja.

A felülvizsgáló bizottságba Berényi Gyula járásköri elnök elnöklete alatt a galánta-salai járáskör választmányának tagjait küldi ki, illetve kéri fel.“

Ezek alapján Berényi Gyula megállapítja a bizottság illetékességét, a jegyzőkönyv vezetésére Márton Árpádnét, a Magyar Tanítók Háza számadásának előterjesztésére Kovács Alajosnét felkéri.

Kovács Alajosné az alábbi jelentést terjeszti elő a Magyar Tanítók Háza javára befolyt részjegyzésekről és adományokról.

A Magyar Tanítók Házához tartozó, alapítványi jelleggel

bíró összegeket a központi pénztár kezeli, annak számadását a rendes számvizsgáló bizottság ellenőrzi és teszi meg a jelentését az évi közgyűlésnek.

A részjegyek összege, mely összeg a Ház felállításáig tulajdonképpen a jegyzőfelek tulajdonát képezi, a központi gyűlés határozata értelmében a 108.811 sz. csekken a bratislavai Tatra Bankához történt befizetéssel, részben mint folyószámla összeg a Tatra Bankában, részben mint takarékbetétek a Tatra Bankában, a Légió Bankban és a komárnói Földmíves Kölcsönös Pénztárban zárolt könyvekben van elhelyezve.

A folyószámláról átutalás történt 1927 febr. 22-én a központi pénztárba az 1926 dec. 14-én befolyt „Kultúra“ fizetménye címen belizetett összeg 5600 korona, 1928 május 10-én 50.000 korona a Légió Bankba és 50.000 korona a Tatra Bankába. 1928 okt. 10-én 17.000 korona a Földmíves Kölcsönös Pénztárba. 1929 nov. 27-én 9.000 korona a Tatra Bankába. 1930 szept. 26-án 7.700 korona a Tatra Bankába. A takarékpénztári könyveken elhelyezett összegek közül 1928 okt. 10-én 50.000 korona tőke és 170 korona kamat, tehát összesen 50.170 korona (a folyószámla 17.000 koronájával együtt egy összegben 47.170 korona) 1928 okt. 11-én a Komáromban lévő Földmíves Kölcsönös Pénztárba lett mint takarékbetét elhelyezve. A komáromi Földmíves Kölcsönös Pénztárban, elhelyezett takarékbetétből 1929 dec. 4-én ki lett véve 9400 korona s azt csatolt elismervény tanúsága szerint átvette a központi pénztár s a Tanítók Háza alaphoz csatolta. (L. T. H. könyve 2. pénztári tétel 1929XII. 4.) 1930. szept. 26-án a folyószámlán vezetett befizetésekől 7.700 korona a Tatra Bank takarékbetétjéhez lett csatolva. 1930. okt. 29-én a komárnói Földmíves Kölcsönös Pénztár takarékbetétjéből 37.116 kor. 40 fill. ki lett véve s az a mellékelt csekk-befizetési-lap tanúsága szerint aznap csekken a Slovenská Všeobecná Úverná Banka bratislavai pénztárába lett befizetve. 1930. nov. 4-én a bratislavai Tatra Banka takarékbetétjéből 58.183 kor. 60 fillér lett kivéve, melyből aznap 57.883 korona 60 fillér a mellékelt cseklap tanúsága szerint szintén a Slovenská Všeobecná Úverná Banka bratislavai pénztárába 300 korona pedig a Vestend tagsági díjába lett fizetve. A fenti összegek szerint a T. H. telkére le lett fizetve 75.000 korona, melyből 58.676 korona 60 fillér a telek ára, 16.523 korona 40 fillér pedig Bratislava városát illeti kanalizálás és egyebek

cimén. Ezek szerint 1950 dec. 31-én a Tanítók Háza alapva-
gyona:

A Tatra Banka folyószámlán	5700	kor.	—	fill.
A Tatra Banka takaréketét és kamat	12877	"	—	"
A Légió Bankánál takaréketét	580	"	95	"
A Földműves Kölcsönös Pénztár takaréketét	20000	"	—	"
Telek árában kifizetve	75000	"	—	"
Központnál, mint alap	82102	"	85	"
Részjegytartozás	22000	"	—	"

Összesen: 216060 kor. 80 fill.

A bizottság a folyószámlát, a levelezést, a takarékköny-
veket, a kifizetéseket igazoló elismervényeket, részjegyzések
könyvét, pénztárkönyvet s a betűsoros névmutatót tételről-
tételre átvizsgálta, minden tekintetben áttekinthető potosságát
és helyességét megállapította, azokat jóváhagyta s azoknak
1926 óta történt lelkiismeretes vezetéséért Kovács Alajosnének
a tanítóság nevében meleg elismerését és őszinte köszönetét
fejte ki s továbbra is kéri szives segítségét.

Fritsche Paula előterjeszti a Tanügyi Törvények és Ren-
deletek Gyűjteménye fordításának 1950 évi számadásait, mely
szerint:

előfizető volt: 560.

Bevétel:	19.602	kor.	10	fill.
Kiadás:	11.553	"	15	"

Pénztári maradvány: 8.048 kor. 95 fill.

mely összeg a Brno 125.502 sz. csekken mint folyószámlán
van elhelyezve. A fenti összeghez tartozik még 700 korona,
mint a szerkesztő bizottságnak adott előleg. Továbbá 99 hát-
ralékos 3960 koronával.

Bizottság az előterjesztett számadást tételről tételre átvizs-
gálta, azt minden pontjában teljesen rendesen találta, mely
után magáévá tette a központi gyűlés határozatát: „Köszö-
net mond Kovács A. elnöknek, Vásárhelyi K. és Uhereczky G.
szerkesztőknek, Kunst T. fordítónak a fordítás munkájáért és
Fritsche P.-nak az előfizetői és pénztári könyvek vezetéséért
s a levelezésért.“ Kmf. — Berényi Gyula biz. elnök. Marton
Árpádné jegyzőkönyvvezető. Kovács Alajos. Kovács Alajosné.
Fritsche Paula. Khin István. Polák Kálmán. Bocz Árpád. Janics
Alajos. Bartha Kálmán. Némethné Szandner Irén. Horváth Imre.
Boross Béla. Kocsis Árpád.

Meghívó. A „Galánta-Vágsellyei járási tanító egyesület“ június hó 20.-án (szombaton) d. e. 9 órai kezdettel a járási hivatal tanácstermében tartja évi rendes tavaszi közgyűlését, amelyre járásunk összes, magyar iskolánál működő tanítóinak megjelenése kötelező. Az indokolt elmaradást igazolni kell.

Ugyanezen alkalommal tartja a járási tanfelügyelő úr is az évvégi beszámolóját és adja meg utasításait a jövő tanévre. Napirend: 1. Megnyitás. 2. Tisztújítás. 3. Pénztári jelentés. 4. Boross Béla kartárs megemlékezése Szabolcska Mihályról. 5. Mikuss Elek kartárs: „A munkanélküliség és a tanítóság.“ 6. Indítványok.

Tárgyalásra csak az olyan indítvány kerülhet, amely 8 nappal a gyűlés előtt írásban beküldetett.

A gyűlés után egy kerthelyiségben társasbédet tervezünk, melyben azonban csak a névszerinti jelentkező tagok vehetnek részt, miután csak annyi malacpecsenye készül, ahány rendelő lesz. A jelentkezésekből csak azt vesszük figyelembe, amelyik legkésőbb június 14.-ig érkezik be *Polák Kálmán* kartárs címére, Galántára.

Szombati napon egyebütt ellátást kapni körülményes. Saját magunk megbecsülése pedig kívánatossá teszi, hogy mindnyájan egy társaságban maradjunk. Galánta, 1931. június 3. A választmány nevében: *Berényi Gyula* s. k. egy. elnök.

Választmányi gyűlés. A nyitramegyei Á. M. T. E. választmánya f. évi május hó 6.-án, Perbetén, a róm. kath. népiskolában gyűlést tartott, amelyen Dinnyés Károly elnökletével a régi megyei egyesület választmánya teljes számban résztvevett.

A gyűlés tárgya a működésben stagnáló egyesület további fentartása, esetleg likvidálása volt. Az elnök — előreboicsátva azon körülményt, hogy a legutóbbi központi gyűlés nem mondotta ki a megyei egyesületek feloszlását — nyilatkozattételre hívja fel a választmányt a régi megyei egyesület jövőjét illetőleg. Egyben jelzi, hogy a nové-zámkyi és ógyallai járáskör határozatilag kívánják a fenntartást, míg a párkányi járáskör ez irányban még ez ideig nem nyilatkozott. Reméli, hogy ez utóbbi is csatlakozni fog a másik két járáskör határozatához, mivel sem anyagi, sem más szempontból nem lehet érdeke, hogy szembehelyezkedjék a régi megyei egyesület reorganizációjával Kéri a párkányi járáskör delegáltjait, hogy a tavaszi gyűlésük alkalmával felvilágosítással szolgáljanak járáskörük tagjainak a dolog állásáról.

Villand és Kőrös kartársak hangsúlyozzák, hogy a régi megyei egyesületek nagyobb nivósságuk és reprezentatívabb jellegük miatt kell, hogy fennmaradjanak; ami a kari érzés ápolását illeti, erre nagyobb tér nyílik itt, mint csak a járásköri gyűlések keretében.

A választmány egyhangúlag állást foglalt a megyei egyesület további fenntartása mellett s a következő **határozatokat** hozta. 1.) Megszűnik a „Nyitra megyei Á. M. T. E.” elnevezés, helyébe „Szlovenszkói Á. M. T. E. Érsekújvár-vidéki Körzete” lép. 2.) Kívánja a választmány, hogy az így reorganizált egyesület járáskörei évente csak egy-egy gyűlést tartsanak összel, a tavaszi gyűlés pedig együttes, a reorg. egyesület gyűlése legyen.

Elnök ezek után — feltéve, ha tavaszi közgyűlésének lezajlása után a párkányi járáskör is csatlakozik a régi megyei egyesület fönti módon vázolt fentartásához — szükségesnek mondja ki a tisztújítást.

A választmány a tisztújítást csak közgyűlés keretében tartja megjelölhetőnek, miért is kell, hogy a reorg. megyei egyesület ezidén kivételesen összel tartson közgyűlést (így a járáskörök őszi gyűlése ezidén elmaradna).

Ezt megelőzőleg szept. első felében választmányi gyűlés hívandó egybe a tisztújítás előkészítése és rövid tárgysorozat megállapítása végett. Majd Plichta pénztáros teszi meg jelentését a következőképpen: Betétkönyveken a.) Egyesület pénze 11,473'30 Kč. b.) Özvegyek és árvák alapja 2080'20 Kč. c.) Szabó János alap 277'90 Kč Kézipénztárban: 3'50 Kč. Összesen: 13,854'90 Kč. Kőrös Imre, az ógyallai járáskör elnökének kérelmére a Szabó János féle alap a választmány határozata folytán mai nappal az ógyallai járáskör kezelésébe utaltatik át. **Tury Sándor** egyesületi jegyző.

Felhívás a nyugdíjasokhoz. A „Košicei Nyugdíjas Tisztviselők Egyesülete” (Fő utca 69 sz. Lőcsei-ház) alapszabályzatukban megengedett módokat mellett **temetkezési segélyalapot** kíván létesíteni, Evégből felhívja az ország minden nyugdíjas tisztviselőjét a csatlakozásra. Jelentkezni lehet a fentebb nevezett egyesület titkárságánál, vagy alulírott-nál, egyszerű levelezőlapon. Beiratási díj egyszer s mindenkorra 10 korona, de ezt csak a végleges megalakulás után, felhívásra kell majd befizetni. Ha 100 tag jelentkezik, az intézmény megalakultnak nyilvánítja magát s azonnal megkezdí működését.

A segélyalap célja, hogy elhunyt tagjainak tisztességes temetést biztosítson azáltal, hogy a haláleset után azonnal 3—4000 koronát utal ki a hozzátartozóknak.

A tagsági befizetési díjak összege a tagok számától függ és magunk fogjuk majd véglegesen meghatározni; de előzetes tájékoztatásul mondhatom, hogy 400 tag feltétele mellett halálesetenként 20—25 korona lenne, mely évi összegben azonban nem haladhatná meg a 400 koronát. De lehetünk többen is négyszáznál, (hiszen Szlovenszkon 6000 nyugdíjas él!) s akkor természetesen a hozzájárulási díj lejjebb száll.

Korra, vallásra és nemzetiségre nincs tekintet. A nyugdíjazott házastársa is beléphet a s. alapha.

Magunk érdeke, hogy minél löbben tömöröljünk e közhasznú intézmény kötelekében. Felhívom tehát az összes nyugdíjasokat a haladéktalan belépésre és minden lelkes kartársamat, kik e sorokat olvassák, hogy figyelmeztessenek e jótékonyági mozgalmunkra minden érdekellet. Košice, Kárpát-utca 54 sz. Litkey Menyhért ny. tanító.

Közös találkozó. Felkérem mindazon osztálytársaimat és kollégáimat, kik 1907-től 1913-ig a losonci állami tanítóképzőben végeztek, hogy a júl. 15-én Losoncon megtartandó közös találkozás végett címüket illetve tartózkodási helyüket velem *mielőbb* közölni sziveskedjenek! *Bodon Lajos* ref. tanító, Radnovce p. Rim. Seč.

Értesítés. A központi pénztár ezúton értesíti a címváltozást bejelentő kartársakat arról, hogy a kiadóhivatal a címszallagokat hosszabb időre kinyomatta s ezeket nem áll módjában minden egyes címváltozás esetén újból nyomtatni mindaddig, míg a kinyomtatott készlet el nem fogy. Címváltozás bejelentése esetén a régi címszallagok kerülnek átjavításra. Az ilyen lapok tehát nem a régi címre expedíálatnak s nem a pósta irányítja azokat az új címre, hanem a kiadóhivatalban történik ily módon az irányítás az új címre. Téves tehát az a felfogás, hogy a kiadóhivatal a bejelentett címváltozás dacára is a régi címre küldi a lapot. A címváltozást a fenti módon azonnal a bejelentés után keresztülvezeti a *kiadóhivatal*.

Felhívás. A központi egyesület galántai határozata folytán az eddigi nagymegyei pénztárak 1930. XII.—31 ével felszámoltak így az 1931. év első felében befizetett tagdíjak után járó 25⁰⁰/₁₀₀-os részesedést, 1931. január 1-étől a központi pénztár a járási, illetve körzeti pénztárakkal számolja el. Felkérjük ezért a járási, illetve körzeti pénztárosainkat, hogy az elszámoláshoz szükséges kimutatást a (szokásos nyomtatványon) a tagsági számok és a tagok neveinek (új tagok is) feltüntetésével *két* példányban legkésőbb f. hó 25-éig a központi pénztárhoz beküldeni sziveskedjenek.

Központi pénztár.

Az olvasók és hirdetőik figyelmébe. Értesítjük kartársainkat, hirdetőinket, hogy lapunk a nyári szünidőben *július 15-én* és *augusztus 15-én* jelenik meg. A hirdetések, különösen a pályázati hirdetések határidejét ehhez képest sziveskedjenek megállapítani. Jelen, jún. 15-i számunk kettős szám, úgyszintén kettős szám lesz a júl. 15-i is. Aug. 15.-én és szept. 1.-én rendszeren, egyszerű számmal jelenünk meg. *Szerkesztőség és kiadóhivatal.*

Értesítés. 1. Miután a nyári szünetben csak július és augusztus hó 15-én jelenik meg lapunk, az esedékes harmadik negyedévi és hátralékos tagdíjak befizetésére jelen számunkhoz mellékeljük a befizetőlapokat.

Július hó első napjaiban, a június 30-i zárlat után mutatkozó hátralékokat névreszólóan kimutatjuk.

2. A lapexpediálást ellátó nyomdának nem áll módjában a szünet két hónapjában a lapot a tagok nyári tartózkodási helyére irányítani, mivel a címek ilyen ideiglenes át- és visszajavítása nagy és felesleges munkát igényelne. A működésük helyét elhagyó kartársakat arra kérjük, hogy a nyárra a postával irányíttassák lapjukat a nyári tartózkodási helyükre.

Központi pénztár.

DALÁRDA.

Az Orsz. Magyar Tanító Dalárða hivatalos közleményel

Megjegyzések a losonci gyakorláshoz. Minden dalostestvér most már fokozott buzgalommal lásson neki a tanuláshoz, hogy az augusztusi gyakorlás minél könnyebben melessen. A már előadott darabokat ép úgy kívülről kell tudni, mint az újakat, melyeknek kottáit az ősz folyamán kiosztottuk.

Újonnan betanulandók: Pogatschnigg: Dal a dalról, Ziegler: Szerenád, Németh: Magyar népdalok, Horváth: 5 eredeti magyar népdal, Delly Szabó: 6 eredeti magyar népdal, (Litografált hangjegyek.) Továbbá Gáspár: Vigasz a dalban, (Megjelent a M. T. kottamellékletén f. é. április hó 1-én.) és Köveskúti: Népdal-egyveleg. (Mellékelve lesz a júl. 15-i lapunkhoz.) A darabok betanulására nézve ezúttal nem fogok részletes ismertetést adni. Tanuljunk az előírt időméret és dinamikai jelzés szerint, de igen pontosan. Akinek esetleg nem volna hangjegye, forduljon azonnal Forgács Mihály kottatároshoz (Levice, rk. fiúiskola).

Nehéz feladat és még nagyobb fáradság előtt állunk, ezért kérek mindenkit, hogy könnyítsen magán és az összességén kiki már most és odaadó buzgalommal tanuljon. Legközelebbi számunkban még részletes tájékoztató fog jönni. Az aug. 3-i örvendetes viszontlátásig!

Heckmann István.

A Csehszlovákiai Magyar Dalosszövetség dalversenye. Nagyszerű kulturális ünnepség színhelye lesz Léva városa június hó 28-án, mert e napon zajlik le falai között a Csehszlovákiai Magyar Dalosszövetség kerületi dalversenye.

A verseny 4 csoportban fog folyni. Minden dalárda fokozott erővel készül a nemes vetélkedés nagy napjára. A dalárdák csoportonkénti nevezése a következő:

I. Nehéz műdalcsoporth. Lévai Dalárda férfikara, Komáromi Dalegylet, Toldy kör férfikara.

II. Könnyű műdalcsoporth. Iparosok Dalegylete Érsekújvár, Kath. Egyh. Énekkar Komárom, Losonci Magyar Dalegylet, Vasasok Dalegylete Érsekújvár.

III. Népdalcsoporth. Dunaszerdahelyi Dalegylet, Galsai R. K. Dalegylet, Gazda Dalárda Érsekújvár, Ref. Földmives Énekkar Garammsalló, Somorjai Dalkör.

IV. Vegyeskari csoport. Lévai Dalárda vegyeskara.

A versenyen csoportonként egy kötött kar és egy szabadon választott kar szerepel. A teljesítményt egy öt tagból álló zsűri fogja elbírálni.

Este az összes dalárdák részvételével diszhangverseny, amelyen két számmal a 450 tagból álló összkar is szerepelni fog.

Nyugtázás. Berényi Gyula galántai járásköri elnök, a januári hangverseny elszámolása címén a már személyesen átadott 2000 koronához utólag még 1000 koronát küldött a Dalárda részére, melynek átvételét köszönettel nyugtázom. Léva, 1931. jún. 8. *Dóka Sándor* a Dalárda pénztárosa.

Természettudományi rovat.

Rovallvezető: Somogyi István.

Az Eötvös-inga.

Ez a kis műszer nemcsak Eötvös Lóránd nevét tette halhatatlanná a fizikai tudományok terén, hanem az ő lángeszén át hirdetője lett a magyar géniusz nagyszerű kiválóságának. Immár 11 éve, hogy a nagy magyar fizikus örökre elköltözött nemzetünk számtalan halhatatlanjai sorába s az Ő egyszerű kis készüléke, melynek elméleti alapelveit négy évtizeden át lankadhatatlan buzgalommal kutatta s végül hajszálfinomságig matematikailag is kifejtette, hirdetője lett a magyar szellem tudományos fejlettségének és nagy alkotásokra való képességének.

Eötvös kutatásai leginkább a gravitációra és a földmágnes-ségre terjedtek ki. Ezek azok az erők, melyek a testek súlyát meghatározzák, ez tartja össze a világregszert és az szabja meg

az égitestek mozgását. Eötvös a nehézség térbeli változásainak pontos mérését és kiszámítását tűzte ki legfőbb feladatául és e téren teljesen önálló elméleti magyarázatot adott és oly tökéletes műszereket szerkesztett, melyekkel a nehézség térbeli változását abszolút pontossággal megmérhette.

Legfontosabb műszere a torziós inga. Ez az a varázslatos műszer, mely nemcsak a nehézségi erő térbeli változásait mutatja, hanem a gyakorlati geológusnak is felvilágosítást ad a Föld belsejének kutatásában.

A torziós inga nem egyéb, mint vékony fémdróton függő könnyű aluminium rúd, melynek egyik végén lapos arany súly van közvetlenül rá erősítve, a másik végén pedig vékony drótra függesztett aranyrúd lóg le. A rúd végein lévő tömegek így különböző magasságban vannak. Mivel pedig a nehézségi erő a tér különböző pontjain eltérő, így a rúd végén lévő súlyokra sem egyforma a nehézségi erő nagysága.

A nehézségi erő különbséget a rudat nyugalmi helyzetéből kimozdítja s a rúd elcsavarodik. Az elcsavarodás nagyságából a nehézségi erő kiszámítható. Mivel a nehézségi erő eltérései csak igen csekélyek, a torziós ingának igen érzékenynek kell lenni. Eötvös torziós ingája a méréseket $\frac{1}{2000000000}$ -od pontossáig teszi lehetővé. Erőegységül a gramm billiomodrészét választotta, melyet a németek kezdeményezésére nemzetközileg, a nagy tudós nevére „Eötvösnek” neveztek el.

Az ingát többszörös fémtokba zárják, hogy a zavaró hatásoktól megóvják. A torziós ingának fontos alkalmazása van a fizikában, a geodeziában, a geológiában, a szeizmológiában stb. A vele végzett mérésekből fontos gyakorlati következtetéseket lehet levonni a föld kérgében lévő anyagok sűrűségére, anyagi minőségükre, melyei a nehézségi erőre való hatásuk által elárulnak s az Eötvös-inga a kutatónak tudomására hoz.

Éppen ezért az Eötvös-inga a bányakutatásoknál jó szolgálatot tesz. Azok az anyagok, melyek sűrűsége a környezettől eltér, a nehézségi erőben zavarokat idéznek elő s az inga mérései útján megállapítható, hogy nagyobb sűrűségű ércvonulatok, vagy a kisebb sűrűségű só-, vagy széntelepek idézték-e elő nehézségi erőben megnyilvánult zavarokat. A torziós ingával végzett eddigi kutatások különösen a petróleum és a földgáz kutatások terén vezettek meglepő eredményre, különösen a sík területeken, ahol a hegyvidékre jól bevált egyéb régi módszerek nem voltak

alkalmazhatók.

A gyakorlati téren is elért nagy eredményeknek tulajdonítható, hogy az egész művelt világ felfigyelt Eötvös találmányára s evenkint több állam küldi ki fizikusait a budapesti „Báró Eötvös Lóránd Geofizikai Intézet”-be, hogy a torziós inga mérésével megismerkedjék. Ezen intézet mai vezetője dr. Pekár Dezső, aki már Eötvös mellett is több évtizeden át dolgozott, vele számos geofizikus dolgozik együtt és idegen világrészekben is végeznek meghívásra méréseket. Így pl. Indiában, a legnagyobb angol olaj vállalatnak a „Burmah Oil Company Ltd.” meghívására maga dr. Pekár Dezső és Renner János tanár végeztek méréseket több hónapon át a legkielégítőbb eredménnyel. Az Eötvös-ingából mintegy 100 darab van használatban a különböző kontinenseken, melynek nemzetközi elnevezése „Original Eötvös made in Hungary”.

Nagy jelentőségű méréseket végzett Eötvös a torziós ingával akkor is, amidőn a tehetetlenség és a gravitáció arányosságát meghatározta. Kísérleteinek eredményét Pekár és Fekete társaságában a göttingai egyetemen mutatta be, ahol a Beneck-féle pályadíjat nyerte el, minekutánna azt is bebizonyította, hogy a különböző anyagú, de egyenlő tömegű testek egyformán vonzanak.

Kutatásainak nagy horderejét csak akkor méltányolták igazán, amikor a potsdami „Geodéziai Intézet”-nek az Oceánon végzett méréseit tanulmányozta és rájött, hogy azok helytelenek, mert nem vették figyelembe a hajó sebességét és haladási irányát. A németek által a Feketetengeren végzett újabb mérések Eötvös észrevételét igazolták. Eötvös pedig oly elmés készüléket szerkesztett, mellyel a laboratóriumban is igazolni tudta, hogy a földön mozgó test nehézségi ereje, súlya megváltozik s a változás nagysága függ a mozgás sebességétől és irányától. Így megállapította, hogy a keletfelé mozgó testek könnyebbek, a nyugatfelé mozgók pedig nehezebbek. E hatást a tudomány „Eötvöseffektus”-nak nevezi.

Tudom, hogy Eötvös tudományos működését nem lehet ily rövid méltatással elintézni, de nagy szellemeink alkotásainak és emléküik ébrentartására elegendő lehet e vázlatos áttekintés is. Hiszen az érdeklődők úgysis azokhoz a szakmunkákhoz fordulnak, melyek e szerényen munkálkodó, de igazi tudós kutatásainak eredményeit részletesen ismertetik. *Somogyi*

K Ü L Ö N F É L É K .

Szinelőadás a Tanítók Háza javára. A komáromi községi elemi iskola nagyszabású, látványos színdarabot adott elő f. é. június 7-én a Komáromi Dalegyesület színháztermében. Címe: A vadvirág, dalos mesejáték 3 felvonásban, írta Pohárnok Jenő. A darab kiváló előadása szorgalmas, hozzáértő kezek munkáját dicsérte. A megjelent óriási számú közönség örömmel szemlélte a szép előadást, a gyönyörű ruhákat; különösen kitűnt a vadvirág megzemélyesítője, bájos dalaival. Meglepően szép volt az udvarhölgyek csoportja, valamint az erdei tündérek jelenete szép táncokkal a énekükkel. A zenekíséretet zongorán és hegedűn Freistadt László és Schmidt Viktor tanítók látták el. A betanítás és rendezés nagy munkáját Dr. Soós Imróné és Katona Magda tanítónők végezték fáradhatatlanul, nagy ügyességgel és ráteremtéssel. A szünetekben a bencés főgimn. VII. oszt. zenekara játszott szép magyar nótákat. A közönség elhelyezésében és a rend fenntartásában a gimnázium cserkészcsapata működött közre. A tapaból, elismerésből és virágokból bőven jutott a bájos kicsinyeknek épúgy, mint a nemes cél érdekében nagy munkát kifejtett rendezőknek. A tiszta bevétel felét az iskola a Tanítók Háza, másik felét pedig a Vörös kereszt alapjának gyarapítására használja fel.

Könyvtárosképző állami tanfolyam lesz Nagyszőlősen. A Podkarpataká Rusi Közművelődési Szövetség az iskolaiügyi minisztérium felügyelete alatt a községi könyvtárak könyvtárosainak kiképzésére három hetes állami tanfolyamot rendez Nagyszőlősen. A tanfolyam augusztusban kezdődik, melynek befejezése után a hallgatók államvizsgát tesznek és erről bizonyítványt kapnak. Jelentkezéseket a járási közművelődési tanács fogad el június 20.-ig. A hallgatók 50%-os vasúti kedvezményben részesülnek és a tanfolyam alatt olcsó étkezést és lakást kapnak. A tanfolyam tárgya: a könyvtár vezetése, a népművelődés és a könyvtárak jelentősége, a könyvtárakról szóló törvények és irodalomtörténet.

A lengyelországi iskolák katonai kiképzésének programja. A lengyelországi közoktatásügyi minisztérium rendelete szerint, mely nemrég életbe léptette a kötelező katonai előképzést a lengyelországi közép- és szakiskolákban, valamint a tanítóképzőkben, ezen kiképzés programja a következő: Minden héten, lehetőleg délután, a tantervbe két óra van beosztva a katonai képzésre: rendgyakorlatok, szuronygyakorlatok, gránátvetés, lövészet, fegyvertan, térképismeret, tábori szolgálat, harcászati gyakorlatok, védekezés és gázak és repülőik ellen, katonai szolgálati szabályzat, évente két nap fordítandó fél- vagy egésznapos katonai gyakorlatozásra, összekötve turisztikai kirándulással, s az év végén háromnapos nagygyakorlat van, kinti táborozással. A kiképzés második osztendőjének vakációjában 14 napos nyári tábori gyakorlat kötelező. Azonkívül egyes tantárgyak anyagába is beosztást nyernek a különböző katonai vonatkozások: a testgyakorlásnál gyakorlándók a sorgyakorlatok fegyver nélkül, a gránátvetés előkészítő gyakorlatai, vívás stb., továbbá a fizikában, kémiában és a földrajzban is tekintettel kell lenni a katonai szempontokra és szükségletekre. A részletes programot a hadügyminisztérium a kultuszminisztériummal egyetértelműen állítja össze.

„Pro Domo“ A magyar Tanügy egyetlen száma sem tud napvilágra jönni anélkül, hogy valakire sarat ne hajigáljon. De szerencsétlensége, mert még mindig nem jött rá arra, hogy ezzel a piszokkal önmagát mocakolja be. Ha érvek ellen nincsenek érvei, akkor fényes logikával azt tartja, „nem érdemes velük foglalkozni“ . . . Azt azonban a világért el nem mulasztja, hogy bele-
rugdaljon a neki nem tetsző érvek kimondójába, hogy a tanítót, akit testvé-
rének nevez, a tanítók előtt befeketíteni igyekezzék. Csak az a csodálatos,
hogy még mindig vannak egypáran, akiknek ez a szemérmetlen piszkolódás
— úgy látszik — szájuk izére szolgál. Mindenestre jó étvágya van a Tanügynek,
s nem kevésbé jó gyomra is, ha olyan nyenc „irodalmi“ falatokat csömrő-
nőlkül megemész. Jó munkát továbbra is! . . .

Német leányiskolák Iglón. A szépasségi Iglón, Spišská Nová Ves, német tanulópolgári iskola (mindkét nembeli tanulók részére), egyéves női kereskedelmi tanfolyam és kétéves családi iskola van, mely utóbbinak elvégzése után a lányok két év alatt kézimunka-, rajz-, vagy hasonló családi, iskolai tanítónők képezhetik ki magukat. A tanulók intelligens német családoknál jó ellátásban és gondos felügyeletbe részesülnek. Az iskolában a német nyelv mellett a szlovákot és franciát is elsajátíthatják. Mindennemű felvilágosítással szívesen szolgál az evang. polg. leányiskola igazgatósága.

Ahol a részegség diákvírus. Az oxfordi egyetemi hallgatók lapja, az „Isis“, fellépést keltő cikkben hadjáratra indul a diákság körében hihetetlenül kifejlődött alkoholizmus ellen. A cikk rámutat, hogy Buenos Aires és Chicago egyes köröknek leszámításával, sehol a földön nem oly általános és súlyos a részegeskedés, mint az oxfordi egyetemen. A cikk szerint a jelenség oka az, hogy ennek az előkelő intézetnek a hallgatósága kivétel nélkül az angol társadalom legfelsőbb rétegeiből kerülve ki, nem tudja, hogy mit tegyen átmenet nélküli felszabadulásával a szigorú szülők és nevelők ellenőrzése alól és így minden tulszának áldozatul esik. Emellett Oxfordban régi hagyomány is támogatja az italozást, melyet egyesek szombaton, vagy sportgyakorlatok után üztek kezdetben és amely csakhamar mindennapos szokássá vált. Vannak természetesen, elenyésző számban olyanok is, akik nem isznak, de ezeket a szörnyszülötteknek kijáró idegenkedéssel és csodálkozással veszik körül diáktársai.

Az ötéves terv a pedagógiában. A moszkvai állami pedagógiai tanács legutóbbi ülésén Bubnov közművelődésügyi népbiztos megnyitott beszédében kijelentette, hogy a tanácsnak őrten kell állnia a proletárállam nevelésügyének osztályjellege fölött. A tanácsnak rendeznie kell a pedagógia és politika egymáshoz való viszonyát. Miután a tankönyvkiadás siralmas állapotban van, ezt az évet tankönyvek szerkesztésének és kiadásának kellett szentelni. A tanács fontos feladatát képezi a tanítók és tanárok nevelésének alapos előkészítése. Mint az állami- és pártigazgatás iparában és mezőgazdaságában fiatal örök részére vannak a helyek biztosítva, ugy a tanítói státusban is helyet kell biztosítani az ifjú tanítók kádereinek, akik nincsenek a multtal megterhelve és teljes energiájukat Oroszország átépítésére szentelik.

35 éves találkozó. Esztergomban, az érseki tanítóképzőben, 1936. évben végzett osztálytársaimat felhívom, közöljék velem, mikor és hol kívánják a találkozó meg tartását. Szabó Vasul tanító, Nové Zámky (Éraekujvár).

A katonai szolgálat beszámítását a történelmi országok iskolatanácsai több tanító esetében már eszközölték is. Ehhez a processzushoz szükséges a katonai törzskönyv (kmenový list) kivonata, s a kérvényt — hivatkozással az isk. ügyi minisztérium 1927. dec. 10-én kelt 147.618 — S/3, sz. rendeletére, (mely vonatkozik a 104/1926. sz. törvény 32. §-ára) — a járási iskolatanácsok útján kell fölterjeszteni. — Az érdekeltek figyelmét fölhívjuk az idézett rendeletre.

„**Magyar Kórus**“ egyházzenei hangjegyes folyóirat, szerkeszti Bárdos Lajos és Kertész Gyula. Megjelenik minden negyedévben egyszer, 16 oldal terjedelemben. Igazán házagpótló munkára vállalkoztak a szerkesztők mikor ezt a gyakorlati folyóiratot megindították. Ha valaki az első füzetet kézbe veszi és alaposan átböngészi azt látja, hogy egyenesen kántoraink segítségére siet ez az eddig nagyon is nélkülözött gyűjtemény. Merem állítani, ha ilyen gyűjtemény már régebben rendelkezésre állott volna, majdnem minden faluban lenne virágzó temylomi énekkar. Könnyű stílusú, de amellett művészi és falusi igényeket kielégítő karokra van szükség és ezt képviseli a Magyar Kórus. Én, aki nem egy kartársnak írtam át alkalmi egyh. éneket könnyű vegyeskarra, tudom csak igazán értékelni ezt a vállalkozást. Éppen ezért készséggel ajánlottam tel munkásságomat és azon leszek, hogy a névcs lapot erőmökz képezt szolgáljam azzal is, hogy minden egyes számot e lap hasábjain ismertetői fogom. A lap munkatársai elsőrangú egyházzenei erők. Maga a lap minden füzeté egyh. jóváagyással van ellátva. Az első füzethez a székesséfehértvári megyéspüspök írt előszót melyet ezzel zárt be: a Magyar Kórust nagy hittel, lelkes örömmel és igaz szeretettel adom tisztelendő Oltártestvéreim, derék karnagyaink, zárdai énekkari Vezetőink és szeretett Kántoraink közébe. Mindegyik füzetben 15 ének van. Ebből 8 egyenemű, 6 vegyeskar és 1 greg. korál orgonakisérettel. A vegyeskarok egyhangon is előadhatók, ez esetben a kart az orgona helyettesíti. Amíg az 1. füzetben tisztán magyar énekek vannak, addig a 2. füzet három latinnal kedveskedik, sőt ezen kívül van még három ének, melynek úgy latin, mint magyar szövege is megvan. Az elsőben csupán hazai szerzők szerepelnek, a másodikban már G. Fr. Auerio (1567—1622) sőt még régebbi: Josquin des Prés († 1521) is szerepel egy egy művel. Minden füzethez rövidebb lélegzetű orgonadarabok is vannak mellékkletül. Mindenkinek a legmelegebben ajánlom. Megrendelhető a folyóirat nálam is, évi 60 k. előfizetési díj beküldésével. Nové Zámky, Mária u. 18. Szendrei István, karnagy.

Magyar cserkészek felhívása a magyar társadalomhoz! A Csehszlovák Cserkészsövetség fennállásának husz éves jubileumát üli. A jubileumot „Jamboree“-val, azaz cserkésztalálkozó rendezésével óhajta ünneppé avatni.

A Jamboree a szlovenszkoí magyar cserkészek is részt akarnak venni. Nemcsak a szives meghívás, az önálló magyar mintatábor lehetővé tétele kötelezi erre őket, hanem a magyar cserkészlet multja is. Meg kell mutatnunk erőnket, lendületnket a Prágába cserkésztalálkozóra jövő idegen nemzetek fiainak.

A Jamboree 1931. június 27-től július 3-ig tart és azon különféle versenyek szerepelnek.

A felszerelés kiegészítése, a magyar mintatábor felállítása, az élelmezés és az út nagy anyagi áldozatot kívánnak, melyet a szegény magyar cserkész-

csapatok elteremtenei nem tudnak.

Bizalommal fordulunk a magyar társadalomhoz, tegye lehetővé azíves adakozásával a magyar cserkészzet méltó részvételét a prágai nagy cserkész-találkozón. A legkisebb összeget is bálás szívvol fogadjuk és köszönettel nyugtázzuk. A szíves adományokat Mrenna József országos magyar titkár, Érsekújvár címre jkírtik.

A Magyar Vasárnap legújabb száma. A Szlovenszkói Magyar Kultur Egylet népszízei s immár mindenütt kedvelt bavi folyóiratának, a Magyar Vasárnapnak legújabb számában sok érdekes közleményt találunk. „Olaszország híres díszkertjei“, „A Fauszt monda“, a csendes óceáni szigetekről szóló érdekes földrajzi közlemény, egy cikk a nevelőhatású könyvekről, hasznos tuduivalók Semmelweisről, az indiai állapotokról, egy régi ösemlősről, a jövő gépkocsijáról, a világ kaucsuktermeléséről. Két derős novella teszi színessé a lapot, melyet dr. Alapy Gyula orsz. fűtitkár szerkeszt. A lap megrendelhető évi 12 koronáért a SZMKE titkárságánál, Komárom-Komárno, Kulturpalota.

Kizsákmányolók. (Részlet Incze Gábor teol. tanár Komáromban tartott, beszédéből. Megjelent a Ref. Sion c. folyóirat f. é. júniusi számában) Jellegetes emberfajta ez a csoport, akiket csak az a kérdés vezet és élítet, hogy mit szedhetnek ki, mennyi hasznot húzhatnak másokból, mennyire zsákmányolhatják ki embertársaikat. Közűjük sorozhatók az olyan munkaadók, akik a lehető legkevésébbet fizetik munkásaiknak és az elképzelhető legnagyobb munkát kíváúják mégis, az olyan munkások, akik óriási bért követelnek és alig végeznek érte valami munkát. Azok a ház vagy házeortulajdonosok, akik egészségtelen, kényelmetlen lakásokat adnak bérbé és a bér pontos behajtásán kívül semmit sem törődnek bérlőjikkal. Kerekedők, kik gyenge és rossz portékát adnak drága pénzen vendőközönségüknek. Italmérések, ahol nemzeti jelszavakkal és biztatásokkal „borban az igazság!“ stb. mondásokkal vetkőztetik ki emberi mivoltukból az embert, társadalmi és politikai pártok, amelyek jelszavakkal és ígéretekkel szédítik meg tagjaikat, hogy tulajdon eszükkel ne tudjanak gondolkozni, szívűkkel érezni, vagy, ha szédültűkből magukhoz térnek, érezniük kelljen nagy csalódásukat és lelkük ürességét. Az anyagi és lelki kizsákmányolás az emberben nem önmagához hasonlót, hanem prédát lát csupán. Önzésben nem ismer semmi felebaráti kötelességet. Akadályokat nem ismernek, mindenben, életben, boldogságon, egészségen átgázolnak, kell a mások vagyona, gazdasága ha pedig a kirablás nem megy másként, megverik, megkéselik, balálra sebasítik. Vágynak a vagyonára, értékeire, ezért képtelenné teszik azoknak megvédésére. Gondoltunk-e valaha már arra, hogy mennyi gyengítő hatásnak vagyunk mi kitéve, melyek mindenike alálása ellenálló képességűnkét és sietteti azoknak karjába hullásunkat, akik ügyesen, ravaszul törnek értékeinkre, akik nem tudják elviselni, hogy náluk külőb, tisztább, nemesebb lelkűtűtű is lehet valak? A gúnynak, kinevettetésnek, elmaradottságból való feltűntetésnek mindenfegyverével és eszközeivel felvonulnak értékeknek lejáratására, értékeinktől való megrablásunkra. Mikor pedig a tűbbletet lerántják rólunk, semmi kapcsolatot nem vállalnak velűnk szerencsétlenekkel, hanem tovább állanak és ott hagynak az út porában. Másokról beszélűnk, akik minket kizsákmányolnak?... Épp így beszélűhetnek mások mirőlűnk, akiket mi fosztogatunk ki testi- és lelki javaikból. Rettenetes képe tárul így elénk a keresztyénáégnak és a keresztyén társadalomnak, keresztyén államnak is! A hajadás, felvilágosodás, kultúra 20-dik

szásadában vajjon melyik szerző, vagy moztulajdonos, szinbázizagató, vagy kiadóvállalat kapja meg példás és méltó büntetését azért, amikor az ifjúnak vagy a fiatal leánynak lelkébe csepegtette a drámába, vagy vigjátékba, újság-cikkbe, vagy ehansonettebe csomagolt hálás bűnt? Ha egy részeg ember büntetése az, hogy elveszíti emberi méltóságát, halhatatlan lelkét, mennyire inkább és nagyobb büntetést érdemel az, aki elősegíti a részegedést, az embereknek megengedett, törvények által elősegített testi és lelki kizsákmányolását.

Feisthammel Bólya Lajosnak, Feisthammel Ádám kolozsnémai kartársunk fiának lapunkban is ismertetett nagyszerű verseskötönyve jelent meg „Erő” címen. A könyv mindentelöl nagyon jó kritikában részesült, amit értékel miatt meg is érdemel. Kartásaink figyelmébe ajánljuk a kintinő könyvet. Megrendeléseket a könyvre, amelynek ára 20 kÉ, lapuk kiadóhivatala is felvesz és megrendelhető a szerzőnél is (Komárom, Jókai u. 8.) Tanítóbarátainak és személyes ismerőseinek a szerző a könyvet szétküldötte.

Egyéves női kereskedelmi tanfolyam Kőszicen. A kőszicei róm. kath. hitközség magyar tannyelvű egyéves női kereskedelmi tanfolyamára felvesznek valláskülömbőség nélkül olyan leányokat, akik a polg. isk. III. oszt.-t, vagy középiskola IV. oszt.-t elvégezték, vagy ezen képzettségüket felvételi vizsgálaton igazolják. A tanfolyammal kapcsolatban van a Szt. Orsolyarend gondosan vezetett interjúlása. Felvételre jelentkezni lehet a tanév végén, Kőcsa, Fő utca 72. sz. alatt a Szt. Orsolyarendi zárdában.

Magyar fiú nagy sikere. Hírül kaptuk Erdélyből, hogy a kolozsvári egyetemen a Romániából összegyűjtött tanárjelöltek között magyar fiú lett a második a vizsgaversenyben. A román fiú, aki első lett, se mutatott fel nagyobb eredményt, holversenyben érkeztek be elsőnek mind a ketten. Szász Árpádnak bívják a magyar tanárjelöltet, aki román, egyetemi tanárok előtt annyira megállotta tudásával a helyét, hogy a született román versenyzők is lemaradtak.

A kőszicei áll. felsőipariskola félézőközfetője. Az iskolán a következő szakosztályok vannak: gépészeti felsőipariskola, kiképző tannühely, műszaki esti tanfolyamok fémiparosok részére és autóvezető tanfolyam. A gépészeti felsőipariskolába a felvétel szept. 1.-én történik, ugyanekkor vannak a felvételi vizsgálatok. Az I. évfolyamba 40 tanulót vesznek fel (az iskola 4 évfolyamos). Felvételnak oly 14 évüket betöltött tanulók, akik a középisk. IV o.-t, vagy a polgári iskolával kapcsolatos egyéves tanfolyamot legalább elégséges eredménnyel, vagy a közép- vagy polg. isk. III. o.-t legalább jó eredménnyel végezték el az összes kötelező tantárgyakból. Utóbbiaknál az egy évi műhelyi gyakorlat igazolása is kötelező. A felvételi vizsgálat kötelező mindenkire, tárgyai magyar, számtan és mértan. Felvételnak fiúk és leányok is. Az iskolán évenként fizetendő díjak összesen 284.60 kÉ. Élelmezés és lakásról a tanulók maguk gondoskodnak, elhelyezhetők a középiskolai internátusban is. Szegény, szorgalmas jó tanulóknak 100 kÉ tandíj elengedhető. A felvétel iránti kérvény a nyári szünetben nyújtandó be az iskola igazgatóságánál. Mellékletek: Születési, honossági, hatósági, orvosi, erkölcsi (akik nem közvetlen a közép v. polg. isk. elvégzése után folyamodnak) és az utolsó két évi összes isk. bizonyítványok.

Az iskola műszaki szellemi munkások kiképzésével foglalkozik, ellentétben a közfelfogásban itt-ott átmert nézettel, hogy az intézet „művelt iparosokat” nevel. Tisztán a nagyipar, tehát gyáripár számára képezi ki a tanulókat, míg

a kézműipar teljesen kívül esik működési körén. A tanulók ugyan behatóan foglalkoznak műhelyi munkával, de nem avval a céllal, hogy a kézimunkából éljenek meg. A műhelyi kiképzés arra való, hogy a közvetlen tapasztalatok megszerzése támogassa a tervező munkát, amely a végzettek egyik fő hivatását fogja képezni.

A felsőiparisiskola egy a fejlődés elején levő, életképes biztos jövőjű, tehát sok munkaerőt abszorbeáló foglalkozási ág szolgálatában áll, amely a rátermettek számára az eddiginél sokkal jobb megélhetést biztosít. További életbevágó előnye az iskolának, hogy tanítványai igen korán; 18–19 éves korukban teljesen befejezték tanulmányaikat s a mindennapi gyakorlati élet számára további iskolázásra szükségük nincs. Ami végre a költségeket illeti a csehszlovák iskolák rendje szerint a 4. év végével a tanulók érettségi vizagát tesznek, amely feljogosítja őket főiskolák látogatására is.

A csehszlovák államvasutak mozdonyainak jelzése.

A „Časopis pro učačskou nauku a výchovu” idézi a Prager Presse-ből V. Kvasnička tanár cikkét, melyben megmagyarázza a Čsl. államvasutak lokomotívjainak jelzését, melyre már annyi laikus törte a fejét.

A magyarázat — írja Kvasnička professzor — egyszerű. Vegyünk egy példát. A mozdony jelzése 365¹². Az első szám, a 3, a fűtőszerveléyek számát jelenti. A második szám, a 6 alapján kiszámítható a lokomotív legnagyobb elérhető sebessége sík talajon. A 6-hoz hozzáadjuk a konstans 3-at, vagyis 6 meg 3 az 9, ezen összeget megszorozzuk 10-el: 9 x 10 az 90. Tehát a mozdony legnagyobb sebessége síkságon 90 km. óránként.

A harmadik számjegy 5. Elője teszük az egyes számot, s az így nyert 15 azt fejezi ki, hogy ebben az esetben egy működő szerelvény a sínekre 15 tonnányi sullyal nehezedik.

Ha az eggyessel kibővített harmadik számot (15) megszorozzuk az első számjeggyel (3): 15 x 3=45, s ezen eredmény tízszerezését vesszük: 45 x 10=450, kiszámítottuk a lokomotív hajtóerejét, vagyis annak a tehernek tonnaszámát, amelyet a mozdony elhuz. Jelen példában: 15 x 3=45, 45 x 10=450 tonna.

A negyedik számjegy, a „0”, a lokomotív konstrukciós fajtáját mutatja. Az utolsó két számjegy, a 23, a lokomotív sorszámát jelzi ebben a típusban.

Külföldre utazás. Kötelességemnek ismerem az ez ügyben a Gen. Fin. Riad.-nál nyert — tehát föltétlenül hiteles — információmat a t. nyugdíjas kollegák tudomására hozni. Abánytól kértem eddig felvilágosítást, mindegyik mást mondott s az újsághírek ismét más variációban írtak róla. Tehát:

Tízennégy napon aluli minden utazást — ha mingyárt csak órákra terjedne is — legkésőbb az elutazás napján — be kell jelenteni a G. F. R.-nak. Erre vagy bekövetelik utólagosan az utlevetet felülvizsgálás céljából, vagy nem is válaszolnak, akkor egyszerűen tudomásul vették, mindenesetre a mi kötelességünk ezzel teljesen kimerült.

Tízennégy napon túl terjedő utazáshoz a Gen. Fin. Riad.-tól kell előzetesen engedélyt kérni s az engedély megérkezése előtt nem szabad az utazást megkezdeni s visszaérkezés után minden hivatalos felszólítás bevárása nélkül be kell küldeni az utlevelet.

A vázoltam föltételek be nem tartása az illetmények teljes beszüntetését vonhatja maga után.

Pécsfal János.

Az új tanmenetek (Ježo—Banai—Telkes - Mitterholzer) amelyek a múlt nyáron jelentek meg az 1930. évi elemi iskolai normál tanterv alapján, korlátolt számban még kaphatók a Vírradat-könyvnyomdánál, Komárno, Jókai-utca. Áruk ugyanaz, mint tavaly, bérmentes küldéssel, utánvétellel 70 Ké.

A sivatag homokja, mint írka. M. zopotámiában rövidesen új és egészen eredeti „iskola” nyílik meg. Az egyik amerikai kutatóexpedíció, amely régi, rombadőlt városok között végzi tudományos kutatásait, elhatározta hogy eleget tesz az expedíció által foglalkoztatott arab munkások óhajának, hogy az írás és olvasás tudományát elsajátíthassák. Tekintettel azonban arra, hogy azokban a homoksisivatagokban, ahol az expedíció megfordul, a papír és ceruza nagy ártókat jelent, amelyet az amerikaiak nem áldozhattak föl arab munkásaik tudományszomjácaik, úgy segítettek magukon, hogy a sivatagi homok sima, éritetlen felületet használták „írka” céljaira. A nagytáblát homokdomb alkotja és annak lejtőjére vannak fölírva a betűk és számok, amelyeket a buzgó arabok a földre hasalva rajzolnak maguk elé, a homokba. Ezzel különben elérték azt, hogy a nehézfejú bennszülöttek nyugodtan gyakorolhatják az írás mesterségét az íróeszközök drágaságának dacára is, mert túrlógummi és szivacsbasználat nélkül, elég egy tenyérsejtelés és az „írka” újra tiszta és használhatóvá válik.

P. Dominicus Johner, O. S. B. „Neue Schule des greg. Choralgesanges (A greg. korális új iskolája) 6. bővített kiadás, 14—16 ezer. Jelen mű 416 oldal terjedelemben foglalkozik a kath. egyh. ősi zenéjével a greg. korállissal. Rengeteg anyag van itt hangyaszorgalommal összehordva s nagy tudással tervezésűen egymásmellé állítva. A szerző a bencések irodjéban tartozik, amelynek nagy érdemei vannak a greg. korális ápolása körül. Magukat éneklő rendnek is nevezik (sajnos sem Szlovénzskón, sem Magyarországon ezt nem állíthatják magukról) és bátran mondhatjuk, hogy művészi gregorián ének csak az ő vezetésük mellett lehetséges. Az első rész kb. ugyanazt tartalmazza — de bővebben tárgyalva — mint Becker műve. A második részben a szerző betekint a korális mélyébe. Megállapítja, hogy az a Liturgikából nőtte ki magát és azzal együtt fejlődött, hogy az egyháznak hivatalos éneke. Azután 58 oldalon keresztül a korállinak, mint művészi éneknek a formájáról, fejlődéséről, az előforduló ismétlésekről, utánzatról stb. hoz rengeteg példát, melyekhez világos és könnyen érthető magyarázatot ad. 21 oldalon keresztül a korális előadására, 22 oldalon keresztül annak orgonán való helyes kíséretére ad bő ismeretet a hangnemek történetét és karakterét 22 oldalon tárgyalja. Végül a kótairást ismerteti a legrégebb kortól. Mint a fenti mű ez is rengeteg példát hoz gyakorlatul. Ime röviden vázoltam a művet. Mindenkinek, akinek csak a legkisebb köze is van az egyh. zenéhez, nélkülözhetetlen és szükséges segédkönyv. Ára kőtvé 66 Ké. Megjelent a regensburgi Postet cégénél.

Nové Zámky, 1931 jún. 6-án.

Szendrei István karnagy.

A középiskolák statisztikája. Hivatalos kimutatás szerint Csehszlovákiában az 1929—30. tanévben összesen 347 középiskola volt éspedig: 32 gimnázium, 186 reál-gimnázium, 3 felsőreál-gimnázium, 57 reform-reál-gimnázium 60 reáliskola és 59 tanítóképzőintézet. A középiskolák közül 243 tannyelve cseh vagy szlovák és pedig 18 gimnáziumban (361 tanár, 5872 növendék, 351 osztály), 101 reál-gimnázium (1984 tanár, 30325 növendék, 1013 osztály), 39 reform-reál-gimnázium (694 tanár, 10.042 növendék és 360 osztály), 41 reáliskola (771 tanár, 11.133 növendék és 382 osztály), s 44 tanítóképzőintézet (629 tanár 5489 növendék s 171 osztály). Ruszin tannyelve van 4 gimnáziumnak (95 tanár, 1335 növendék, 46 osztály), 4 tanítóképzőintézetnek (46 tanár, 584 növendék és 16 osztály). Német tannyelvű 13 gimnázium (208 tanár, 2838 növendék és 106

osztály), 26 reálgimnázium (503 tanár, 6940 növendék és 248 osztály), 3 felaő reálgimnázium (72 tanár, 873 növendék és 31 osztály), 18 reform reálgimnázium (393 tanár, 3899 növendék és 162 osztály), 19 reáliskola (312 tanár, 4385 növendék és 148 osztály) 10 tanítóképzőintézet (161 tanár, 1075 növendék és 36 osztály) Magyar tannyelvel összesen 6 középiskola van: 1 gimnázium, (15 tanár, 453 növendék, 8 osztály), 4 reálgimnázium (128 tanár, 2214 növendék és 69 osztály), 1 tanítóképzőintézet (13 tanár, 245 növendék és 7 osztály). Lengyel tannyelvel van: 1 reálgimnázium (20 tanár, 369 növendék, 10 osztály) és egy tanítóképző kurzus (2 tanár, 52 növendék és 2 osztály).

Mi van a Hanza pályázatával? E kérdést több Kartárs intézte hozzám az utóbbi időben. A feleletet megkapták közvetlenül is, de miután ez a kérdés a a Hanza legutóbbi közgyűlésén is elhangzott, s a válasz könnyen félreértésre adhat alkalmat, szükségesnek tartom a következők kijelentését:

A Hanza igazgatója azzal magyarázta állítólag a pályázati eredmény kihirdetésének a késedelmességét, hogy a bíráló-bizottság tanító-tagjai nem jelentek meg a közgyűlésen. Ezzel szemben kijelentem, hogy a Hanza igazgatósága husvétkor hozzám intézett levelében (amikor a pályaműveket bírálóat céljából megküldte, s én azt néhány nap múlva visszazárazmáztattam,) azt írta, hogy „egy csütörtöki napon közös értekezletre be fog hívni.” — Ezt a be-hívást még a mai nap is várom. — A tisztelt érdeklődők a késedelem okát tehát a Hanzánál keressék. Boross Béla, a bíráló-bizottság tagja.

Kiadóhivatali üzenetek.

R. K. Vásárút. Tagjaink sorába felvettük, lapunkat szept. 1 ig vissza-menőleg küldtük. — Sz. M. Zselovce. A küldött 121 Ké-vel tagdíja 1930. dec. hó végéig van rendezve. — P. I. Galánta. Tagdíja 1931. július 1-ig van ren-dezve. — A. né, M. T. Bratislava. Címét a kívánt módon kijavítottuk, hátralé-káról értesítettük, befizetőlapot küldtünk. — R. E. Vecseklő. A jövő tanévi zsebnaptárra előjegyeztük. — Ny. J. Libád. A kért ezámot elküldtük.

Értesítés. Közöljük a Kartársakkal a Szent-Erzsébet nyomda azon értesítését, hogy technikai okok miatt a júliusi kottamellékletet csak a szeptemberi számunkhoz tudja mellé-keelni.

Kiadóhivatal.

H I R D E T É S E K.

Pályázat. A velké- kosihi-i (nagykeszi-i, járás: Komárno) községi iskolaszék pályázatot hirdet a III. számú tanítói állásra. Tannyelv: magyar. Javadalom a községtől: 1200 Ké, 360 Ké lakbér, 20 Ké kertilletmény és államsegély. Pályázati határidő: július 5. Az állás 1931. aug. 30-ig elfoglalandó. Községi iskolaszék.

Pályázat. Kamocsai ref. helyettes nőtanítói állásra ideiglenes nyugdíjazás folytán. Fizetése addig, míg az állam a megállapítandó törvényes fizetést nem folyósítja, az egyház által havi előleges részletekben előlegezett 500 Kc., azaz ötszáz Kc. Lakás 1 szoba, 1 konyha természetben. Az iskola magyar tan nyelvű. Pályázati határidő 1931. év június 20-ika. Az állás 1931. év szeptember 1-én foglalandó el. Kérvények a kamocsai ref. lelkészi hivatalhoz küldendők. Komáromi járás. Kötelessége: A presbitérium által kijelölt osztályokban tanítani; a másik nőtanítóval közösen női kézimunka tanítás és ref. leány-, illetve bibliakör vezetése.

Pályázati hirdetés. A deáki-i (Sala mellett) rk. iskolaszék a harmadszor engedélyezett V-ik ideiglenes tanítói állásra 1931. IX. 1-től 1932. június végéig pályázatot hirdet. Jövedelme: a hitközségtől évi 1200 Kc, 1 bútorozott szoba, kertválság és államsegély, amit az iskolaszék kérni fog. A pályázók a törvény által előírt okmányaikat 1931. Július 10-ig küldjék be az alanti plébánia hivatalnak. Választás napja 1931. július 26. Diakovce, 1931. VI. 4. Deáki-i rk. plébánia hivatal.

Pályázat a lemondás folytán megüresett garamszentgyörgyi (barcsi egyhm.) ref. rendszeresített II-od tanítói állásra. Javadalom: 400 Kc évi lakbér. A többi államsegély, melyért az egyház felelősséget nem vállal. Kötelessége I—III. osztály tanítása. Pályázhatnak állampolgársággal és oklevéllel bíró ref. vallásu férfi és női tanítók. Pályázati kérvények július 15-ig Ref. Eszperesi hivatalhoz, Alsószecse (pp. Dolný Várads) küldendők. Állás szept. 1-én elfoglalandó.
Ref. Iskolaszék.

Pályázat. Kamocsai ref. orgonista-kántortanítószágra. Fizetése az egyháztól: 6 kataszteri hold és 1458 ööl szántóföld, természetben lakás, gazdasági melléképületekkel, 400 ööl kert és 821 Kc készpénz. (Az állam által 2757 Kc, kettőezerhét százötvenhét Kc-ra értékelve). Ezen állam által megállapított összeghez kapja az állami fizetéskiegészítési államsegélyt. Temetési stola. Presbiteri jegyzőségért 100 Kc. Az egyháztól négy tanítói állás után 1200 Kc., azaz egezerkettőszáz Kc. igazgatói fizetés. Pályázati határidő 1931 év június 20-ika. Az állás a választás jogerőre emelkedése után azonnal elfoglalandó. Kérvények a kamocsai ref. lelkészi hivatalhoz küldendők. „Komáromi járás”. Kötelességek: 1. Ünnepeken és köznap reggeleken orgona és énekkel vezetni a gyülekezeti éneklést. 2. A presbitérium által kijelölt osztályokat tanítani. 3. Szükség esetén és úrvacsora osztás délutánján ha legátus nincs, templomi helyettesítése a Lelkésznek. 4. Adókimvetés és más számadási munkákban segédkezés a gondnokoknak. Egyházi építő belmissziói munkákban, énekkar, ifjúsági egylet vezetése.

Pályázat a kisdobronyi református egyház kántortanítói állására. Javadalom: Lakás természetben, (mely áll 2 szoba, 1 előszoba, 1 konyha, 1 kamara, pince, nyári konyha, méhes, istálló, csűr, lyúkö), 1 magyar hold kert, 9 kat. hold szántó, 11 kat hold szántó—kaszáló. 10 köből buza, 10 köből gabona. Személypénz 60 Ké. Fapénz 625 Ké. Fáját saját szükségletére az egyház egy napi járőföldről hazaszállítja. Törvényes államsegély. A földek jelenleg haszonbérletben vannak. Kötelessége a reá kiszabott osztályok tanítása, énekkar vezetése. Lelkész akadályoztatása esetén helyettesítésc. Oklevéllel, nostrifikációs vizsgával, állampolgársággal bíró ref. vallású férfi tanítók pályázatukat f. év június 30-ig adják be a kisdobronyi ref. lelkészi hivatalhoz. Az állás szükség esetén kiegészítő tanerővel is betölthetik. Kisdobrony (Malá Dobron) u. p. V. Dobron. Pod. Russ. Munkács—Csap autobusjárat mentén. Posta, körjegyzőség 2 km-re V. Dobronban. *Ref. presbitérium.*

Pályázat. A nyugdíjazás folytán megüresedett garamszentgyörgyi (bari egyhm.) ref. orgonista kántor-tanítói állásra. Javadalom: 1. Természetbeni lakás, szükséges melléképületek, kert. 2. Hat (6) magyar hold szántóföld, melyet a tanító maga tartozik művelteni és az állami adó felén kívül az összes adókat fizetni. 3. Búza 18 szapu, árpa 6 szapu, 4. 3-ól kemény tűzifa, 5. Polközségtől 1 szekér széna, 6. Késpénz évi 106'40 Ké, az egyház pénztárából. 7. Stóla az egyházkerület végzése szerint. 8. Törvényes államsegély. Helyi javadalom értékelése 6429 Ké. Kötelessége a mindennapi IV—VIII. iskolás növendékek tanítása, összes orgonista kántori teendők végzése, énekkar vezetése, kanonikus órákon és lelkész akadályoztatása esetén istentisztelet végzése. Pályázhatnak csehszlovák állampolgársággal, oklevéllel, nosztrifikációs vizsgával bíró ref. vallású férfitanítók. Orgonálni tudók előnyben részesülnek. Tanítási nyelv magyar. Pályázati kérvények július 15-ig Ref. Esperesi hivatalhoz Alsószece (pp. Dolný-Várad) küldendők. Az állás szeptember 1-én elfoglalandó. Ref. Iskolaszék.

Pályázati hirdetés. A palágyi ref. egyházközség magyar tannyelvű iskolájánál ujonnan szervezett II. tanítói állásra pályázatot hirdet. Javadalom: 1200 Ké előleges havi, vagy negyedévi részletekben, 336 Ké lakbér, 20 Ké kertváltság, törvényszerű államsegély. Kötelesség: a kijelölt osztályok — tanítónőknél a kézimunka is — tanítása, segédkezés az egyháztársadalmi muokában, kartársának szükség esetén való helyettesítése is. A megválasztás (egyelőre) ideiglenes, csak az 1931—32 tanévre hat ki. Pályázhatnak ref. és evangélikus férfi és nő oklevéllel és állampolgársággal bíró tanítók. A bratislavai Isk. Referátus 86400/I 1929 sz. rendelete szerint felszerelt kérvények 1931 július 1-ig küldendők be a ref. lelkészi hivatalhoz, Palád p. p. Ruska. z. XX. Iskolaszék.

„JÓKAI“

könyvnyomda, könyv- és papirkereskedés, a szlov. ált. Magyar Tanítóegyesület hivatalos lapja a „Magyar Tanító“ előállítás helye.

Komárno-Komárom, Nádor-utca 23.

Az iskolaidény alkalmából ismételten bátorodom szives figyelmébe ajánlani saját tanítói multamból merített tapasztalataim alapján a modern paedagógia igényeinek megfelelően dúsan berendezett

fanzser-, írószser- és tankönyv raktáramat.

Bárhol megjelent és bárki által hirdetett tankönyveket, szemléltető képeket, térképeket és egyéb fanszereket, szépirodalmi műveket, tanítói és ifjúsági könyvtárakat a legrövidebb időn belül szállítom eredeti kiadói áron.

Saját munkához szükséges anyagok (Formella gyúróanyag különböző színekben, mintázó pálcikák, mintalapok, kivágó-, fűzőpapirok, fűzőtűk stb.) nagy választékban.

A tanfelügyelőséghez beterjesztendő és a tek. Tanfőnögség kívánságára a kiadásomban megjelent:

Beírt tanulók kimutatása. Beíratási díjak elszámolása. Negyedévi jelentés a végzett kultúr tevékenységről. Díjlevél és meghívó, továbbá órarend, mulasztási kimutatás, (büntető feljelentés) valamint az államnyomdai összes többi iskolai nyomtatványok úgy ívenként, valamint előírás szerint bekötve állandóan raktáron vannak és késedelem nélkül szállíthatók.

Fontos segédkönyvek gyanánt ajánlhatom:

Barna: 100 gyermekjáték.

Berta-Paál: Új vezérkönyv a beszéd- és értelemgyakorlatokhoz.

Berta-Paál: Új vezérkönyv a helyesírás és magyar nyelvtan tanításához.

Berta-Paál: Új vezérkönyv a természetrajz, gazdaságtan és háztartástan tanításához.

Schramm: Vezérkönyv a népiszkolai természettan és vegytan tanításához.

Biró: Gyakorlati példatár a fogalmazás tanításához. II., III., IV., V-VI. o. r.

Bors: Vezérkönyv az agyagmunka tanításához.

„ Az új oktatás képes vezérkönyve.

Csorba: Zenés szabadgyakorlatok.

Elek: Tanító és tanítvány.

Fereczki: Vezérkönyv a női kézimunkák tanításához.

Foerster: Iskola és jellem.

„ Az élet művészete.

Gaál: A jövő iskolája.

Ježo: Bratislava nagyzsupa fali és kézi térképe.

Ježo-Banai: Polgári neveléstan I. II.

Josvai: Az énektanítás vezérkönyve.

Jovitsa: A munka iskolája.

Koszfólyai: Határidő naplo elemi népiszkolák részére.

Matolin: Vezérkönyv a népiszk. számtan tanításához.

Mojto: Vezérkönyv a szemléltető szlovak olvasó és nyelvkönyvhöz.

Molnár: Vidám és munkás számtan órák.

Neenesné: Nyelvtan mesék és vig nyelvtan órák.

Női kézimunka minták.

Procki: Vezérkönyv a szépirás tanításához.

Somorjai: Vezérkönyv a torna tanításához.

Stelly Gizella: Mit játszanak gyerekek?

Szonyi: Tanító beszédek, tanitok, népv. előadók számára.

Több tanító: Vezérkönyv a „Feskék“ című olvasókönyv olvasmányai tárgyalásához.

Skultéty: 1. Lombfürészlet. 2. Könyvkötészet és papírismunkák. 3. Széplágyás vagy vésőmunka. 4. Fűz. Esztergályozás.

Uher: Polgári erkölctan.

Zsemlye: Kidalgozott beszéd- és értelemgyakorlatok.

Rob: A mi otthonunk. Beszédértelmi gyakorlatok.

Nádai Pál: Könyv a gyermekről.

Az iskola részére, akár az egyházi hatóság, iskolaszék vagy községi Elöljáróság által nálam közvetlenül megrendelt, bárhol megjelenő, bármily könyvek és tarszerek árából **10 százalékot** engedményezek a t. tanító urak részére.

Első kézből eredő bevásárlásaim lehetővé teszik, hogy a legmagasabb igényeknek is megfelelhessék s így teljes bizalommal kérem, hogy nb. bizalmával szerény cégetem kitüntetni sziveskedjék, biztosítván, hogy mindenkör lőtrekvetésemet fogja képezni szives jóindulatát kiérdemelni.

Kiváló, tiszteltet
Földes Samu

Pályázati hirdetés. Községi iskolaszék Gest-én pályázatot hirdet az újonnan szervezett községi iskolánál az I. sz. tanítói és a II. sz. tanítónői állásra. Tanítói állás javadalma a községtől 1200 Ké, természetbeni lakás, kert és államsegély. Tanítónői állás javadalma a községtől 1200 Ké, 336 Ké lakbér, vagy 1 szobás lakás, 20 Ké kertválság és államsegély. Pályázhatnak okleveles r. kath. tanítók és tanítónők. Határidő 1931. július 4. Kellően felszerelt pályázatok „Obvodný Notariát Pogranice, okres Nitra” küldendők. Községi iskolaszék.

Mielőtt **BÚTOR**T vesz, okvellen nézze meg a Republika egyik legnagyobb bútorgyárának legnagyobbított fióktelepét. **HEIDÜK BÚTOROK**

Lászlónál a cipőgyár udvarában **Érsekújvár.**
Kostolná-u. é. 16.

100 szoba, konyha és előszoba állandóan raktáron. — Keményfa bálók már 2000 Ké-től egész 14.000 Ké-ig 100–200 Ké havi részletfizetésre is.

THONET BÚTOROK ÓRIÁSI VÁLASZTÉKBAN.

Egyesületünk tagjai elegánsan és jutányosan öltözködnek, ha **KOPRDÁNÁL**

LÉVÁN, Stefanik-u. 14. — csináltatják ruháikat.

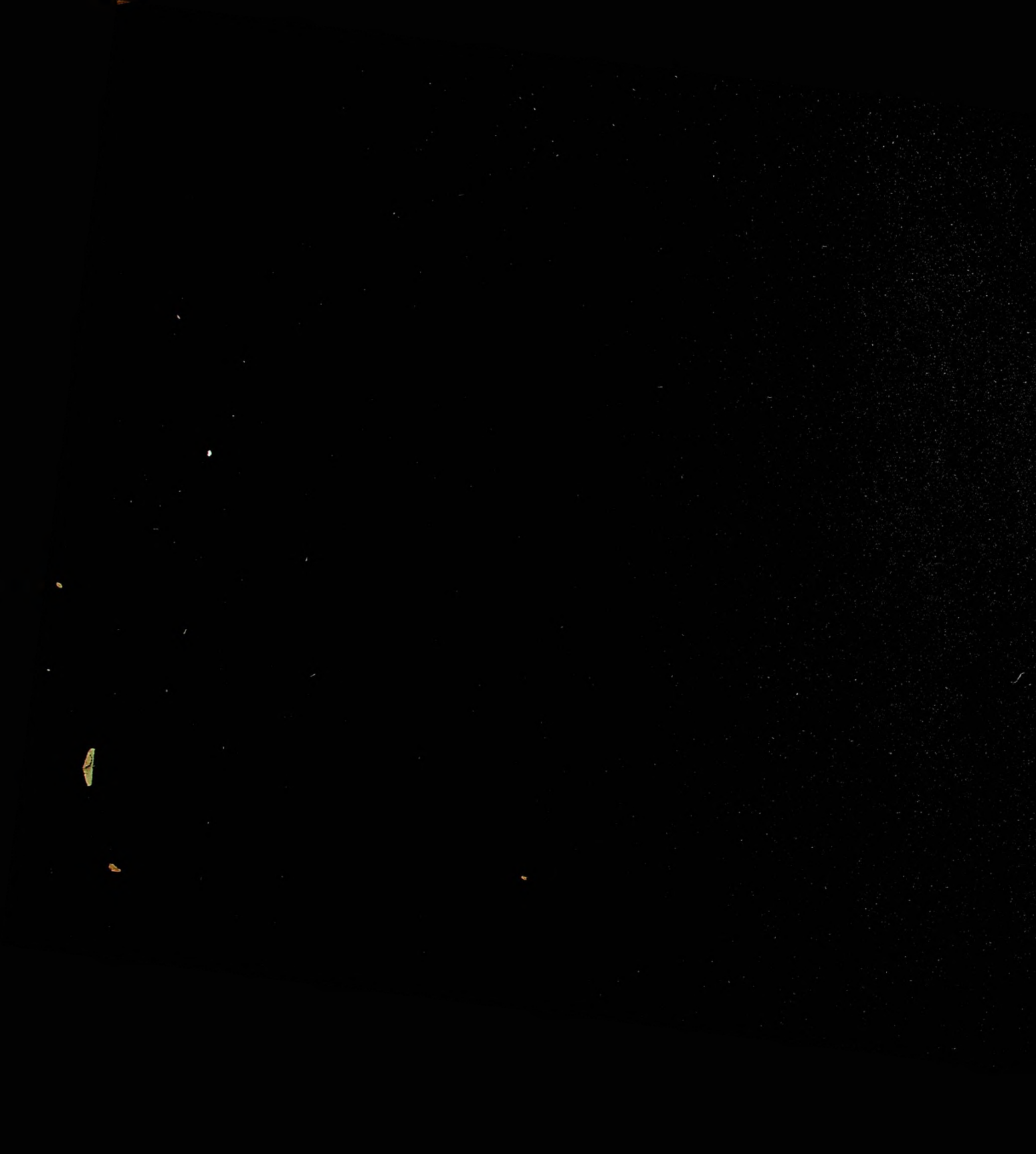
Angol és belföldi szövet különlegességekben nagy raktár. Jó anyagból kellemes a ruha és tartós. — Jó ruhát öröm viselni!
Hosszú és rövid városi bundák jutányos áron. Pontos és figyelmes kiszolgálás

Legkedveltebb ima- és énekeskönyv az

ÉGI HÁRFA

a legújabb ajtatosságok imáival, három miseimáival, nagy kilenced, keresztúti, napi áldozási stb. imákkal. 300-nál több énekkel (Jézus sz. Szíve, Jézus Királysága, Szivgárdista, Kongregációs, Szt. Teréz, Szent József és más kiváló alkalmi énekekkel.) Egész vászonkötésben ára 10 Ké. Több példány rendelésénél kedvezmény. Szállítja a szerző:

Heckmann István, Levice-Léva.

A LEGTELJESÉBB SZLOVÁK NYELVTAN

DAMBORSKÝ JÁNOS

reálgimnáziumi tanár, ismert szlovák nyelvész
és tankönyvíró
szerkesztésében

MEGJELENT KÉT KÖTET - 578 OLDAL.

A Közlársaság fenállása óta ez az

első szlovák nyelvtan,

mely egész terjedelmében felöleli a
szlovák nyelv hang, szó és mondattanát és
részletesen mutatja be a szlovák nyelv
és fejlődésének történetét.

TARTALMAZZA

A SZLOV. MATICA MEGÁLLAPÍTOTTA

új helyesírás szabályait.

**A kiváló kézikönyvet nem nélkülözheti
egyetlen tanító sem. Tanítói könyvtárak
több példányban rendeljék meg!**

**A teljes, két kötetes mű ára fűzve Kč 53.-
Egy kötetben, erős vászonkötésben „ 60.-**

KAPHATÓ

**minden könyvkereskedésben és a kiadónál
Huszár István könyvkereskedésében, Nitrán.**

Magyar Tanító

általános tanügyi közlöny,
a Szlovenszkói Ált. Magyar Tanítóegyesület hivatalos lapja.

Az egyesület évi tagsági díja 80 Ké, melyért a tagok a lapot is kapják.

Felelős szerkesztő:
Banal Tóth Pál.

Társszerkesztők:

Boross Béla, Gáspár János, Uherezky Géza.

Nem tagoknak a lap előfiz. ára 1 évre 40 Ké.

Hirdetések díjszabás szerint.

Nyári hangulatok.

Ismét eltelt egy esztendő a tanévek végtelen sorában. Az iskolák kapui bezáródtak, bent a tantermekben az iskolai élet vidám zaja, a komoly munka csendes szava elhalt, mély csend honol helyén vagy a szünidei nagytakarítás, javítás profán zörgése hallik.

A gyermekek élvezik a vakáció örömeit, mindegyik a maga módja szerint. Falun libát őriznek, vagy más apró dologban segítenek szüleiknek, merthát falun a nagyobbacska gyermek is érték a nagy munka idején. Városon fürdenek, a jobbmódúak itt-ott nyaralnak, távol a várostól, hogy felüdüljenek a túlyomóan verszegény, sápadt, gyenge városi gyermekek.

A tanítók is letették a munka szerszámaikat s pihennek szintén, vagy talán sokan nem is pihennek, mert újabb munka vár rájuk. Akiknek természetbeli járandóságuk földben van s azon a viszonyok kényszerítő hatása miatt gazdálkodnak, azok bizony nem pihhetnek most sem, hanem utána kell nézni a kis természetnek, hogy érzékenyen ne károsodjanak. De a tanító elsősorban mindig tanító marad, ha veleszületett vágyai, természete, lelke sugallata hozta erre a pályára. Azért egész biztosan visszatekint a tanítási munka megszüntével, amint fellélegzett az évvégi hetek emberfeletti, lelketörlő nagy munkája után, az eltelt tanév küzdelmeire, eredményére. S jóleső érzéssel kell megállapítania, hogy a rábízott munkát elvégezte, szántott és vetett a zsenge lelkek ugarán; köteles-

ségét teljesítette nemzetével, hazájával, az emberiséggel szemben, mert hozzájárult munkájával a jövőendő építéséhez.

Ha az egyént ily hangulatok hatják át a szünidő küszöbén, ugyanez érvényes a tanítóságot összefogó egyesületre is. Vezetői szintén visszatekintenek az egyesületi élet küzdelmeire, a munkásságra, mely ennek keretében folyt s mérlegelik: megtettek-e minden lehetőt az összesség javára s megvolt-e a végzett munkának a teljes vagy legalább kielégítő eredménye.

Ha a munkát, az egyesület iránti kötelességet tekintjük, megállapíthatjuk, hogy az egyesület vezető szervei mindenütt és mindenben híven megtették kötelességüket. Mind a járási, mind a központi vezetők előtt első volt a közösség érdeke.

A végzett egyesületi munka eredménye azonban nem teljesen tőlük függött s épen azért természet-szerűleg nem mondható teljesnek, csak kielégítőnek. De ez a fő és ez megvan. A vezetőség mindig újabb és újabb kiharcolandó célt tűz ki maga elé, melyekhez az alapot a szükségesség, vagy hiány s a fejlődő tanítói élet nyújt. A cél mindig magas és szent, de a gátló társadalmi, állami, politikai, pénzügyi okok a középszerű eredmény elérésére szorítják le. Így van ez a már befejeződést nyert küzdelmeinkben. A többi célért folyó küzdelmünk pedig folyamatosan van s az elérendő eredmény még a jövő méhében rejlik. De a kitűzött célokért való harcot feladni sohasem szabad s nem lehet, mert ez a gyengeség, a kevéssel való beérés, a könnyű megnyugvás jele volna.

Egyesületünk szerveinek vezetőségénél mindenütt megtaláljuk a szükséges kítartást s a kitűzött célokért való ernyedetlen törekvést s ez az, amit meg is kell kívánni a vezetőktől minden tagnak.

Azok a harcok, melyek egyesületünk életében évekként ezelőtt vörös fonálként húzódtak végig, mint a nosztrifikációs vizsgák, állampolgársági küzdelmek a tanítói fizetés paritása iránti törekvések, a régi nyugdíjasok fizetésrendezése, kielégítő módon fejeződtek be. Közben újabb sérelmek vetődtek fel, ame-

lyek javításáért szívósan harcolunk; ilyenek a magyar tanítóképzés önállósítása s nivójának megemelése, a hadifogságot szenvedett tanítók elmaradt illetményeinek visszatérítése, a régi képesítésű polgáriiskolai kartársak tanulmányi éveinek beszámítása, a nem áll. tanítóság szlovenszkói segélye. Ezekhez járul, mint legújabban kibontakozó sérelem, az egyházi karnagyok és kántortanítók sérelme, amennyiben amúgy is igen csekély kántori javadalmuk egy része tanítói javadalomnak van beszámítva, valamint a nem állami tanítóság ama fizetési sérelme, mely a természetbeli javadalomnak a régebbi magas terményárak szerinti felértékeléséből származik.

Amikor tehát egyrészt megnyugvással vehetjük tudomásul az elmúlt tanév eredményeit, másrészt új harcra kell megedzenünk magunkat az említett folyamatban levő célokért s ha kitartásunk, lelkesedésünk s egymás támogatásából, vállvetett munkából eredő erőnk nem lankad, hisszük, hogy ezekben is legalább kielégítő eredményt érünk el. (B)

„A tanító iskolánkívüli kulturális és gazdasági hivatása különös tekintettel a szövetkezési életre.

A Hanza pályázatán az I. díjat: 500 koronát nyert pályamű.

Írta: *Janits Alajos*, igazgató és kántortanító Vágkirályfán.

Jelige: Szeretni a népet, támogatni és felvilágosítani őszintén.

Ha mindig igaz volt, hogy a népek sorsát a gazdasági kérdések irányítják, kétszeresen igaz az gazdasági életünk mai nyomorúságos viszonyai között, mikor részvétellel nézzük százazreknek — sőt millióknak sajnálatra méltó nincstelenségét, kik már hónapok óta fázva, éhezve várják a legszerényebb munkaalkalmat, hogy legalább részben biztosíthassák maguk és családjuk számára a betevő falatot.

Ennek a lehetetlen állapotnak még képtelenebb a magyarázata: Az emberek inséget szenvednek, mert túlnagy a bőség. Túl sokat termelt a világ gabonából, más élelmicikkekből, ipari árukból, nyersanyagból, ezért van az inség. Ez a megfejtés nem

fedí a valóságot. Az igazság az: A fogyasztók vásárlóképesége, a pénziány miatt, nem tud lépést tartani a termeléssel. Hiába vizsik piacra az élelmi cikkeket, az ipari árukat, ha nincs a nép kezében pénz, hogy azokat megvásárolhassa.

Ezen gordiusi csomó előtt a legnagyobb közgazdászok is szinte tanácstalanul állanak, mert a kérdés nehéz, de ép olyan kényes is, mert sokszor az elevenbe vág.

Ez a tarthatatlan állapot így nem maradhat. Ebből a mentő-munkából ki kell vennie a maga részét minden jóézésű embernek. Hiányozhatik-e ebből a nemes munkából a tanító, a népnevelő?

A tanító mindig a falu ezermestere volt, aki népét minden ügyes-bajos dolgában — kulturális és anyagi téren egyaránt — útbaigazítással, jótanáccsal, követésre méltó példával lámogatta. A tanítóság népnevelői hivatásának teljesítésében magát megelőzni soha, senki által nem engedte, azért most is az elsők között van és lesz, hogy a gondjaira bízott jóindulatú falusi népet a súlyos gazdasági helyzetben szerencsésen átkalauzolhassa.

A mai elemi iskola tudásának köre bőven elegendő arra, hogy a földművelő nép fiai mindazon ismereteket megszerezhessék, miszerint a termelő munkát, mely jövendő hivatásuk lesz, helyesen, öntudatosan, s a mai gazdasági viszonyoknak megfelelően, hasznalható módon végezhessék.

Az alapvető munka tehát már az elemi iskolában megkezdődik, s gyakorlati alkalmazást nyer a különféle szövetkezeti téren.

Ebből kifolyólag az előrelátó tanító elemi oktatásának középpontjába is főként azon tárgyakat, s anyagot gyűjti, amelyre tanítványainak nemzetgazdasági szempontból, boldogulásuk érdekében, legnagyobb szükségük lesz. A beszéd-értelemgyakorlat, a honismeret anyagát, jórésztben, lehetőleg a gazdálkodás és az ehhez kapcsolódó tárgyak köréből meríti, ahol alkalma nyílik sok aprólékosrészletkérdésre felhívni tanítványainak figyelmét, amelyek különösen a földművelőt érdeklik. A természetrajz tanítása közben, az ásvány-, növény-, s az állattannal kapcsolatban, ezer és ezer alkalma nyílik a tanítónak, hogy a modern, okszerű gazdálkodást, a föld helyes megmunkálását, a hasznalható állattenyésztést, a konyhakertészetet, a virágoskertet, s az okos gyümölcsfanevelést megkedveltesse növendékeivel.

Mikor a talaj már ilyenmódon az elemi iskolában kellőképpen elő van készítve, a munka folytatódik a közművelődési

esti tanfolyamokon. Mivel itt is a hallgatóságnak majdnem száz százaléka az östermelő pályán keresi boldogulását, ezen előadásoknak anyaga szintén nemcsak ismeretterjesztő, de kimondottan gazdasági, köz- és állategészségügyi. Itt nagyon praktikus, ha módjában áll a tanfolyamokat vezető tanítóságnak, a rádió gazdasági közleményeit felhasználni. A vetített képsorozatok is, a hozzájuk lüszött érdekes, s a hallgatóság értelmi színvonálahoz alkalmazott magyarázatokkal jó szolgálatot tesznek, hogy a hallgatóság nagyrabecsülje, megszeresse jövődő hivatását.

Most van az alkalom felébreszteni lelkükben a tudásvágyat. Az ifjú könnyen lelkesedik s már van annyi élettapasztalata, hogy átérti a arany közmondást: „Tanulj, hogy boldogulj!” Így majd szívesen lapozgatja a hasznos, a neki való könyveket, mert érzi, hogy manapság még a tanult, az értelmes embernek is nehéz a boldogulás, mi lehet akkor a tudatlannal. Ezzel ráeszmél arra a nagy igazságra, hogy a lélek is joggal várja a maga egészséges szellemi táplálékát, mint a test a mindennapi kenyeret. Akkor nem fogja sajnálni filléreit hasznos olvasmányok beszerzésére, mert meg lesz győződve arról, hogy az olvasmányért kiadott garas gyümölcsöző befektetés, amit tudásának gyarapításában kamatostul kap vissza. A szükséges és hasznos olvasmányok megválogatásában ki lehetne ismét az ifjúságnak útmutatója, ha nem a vele törődő tanítója. A községi közkönyvtárak anyagát, ugyancsak kívánatos, hogy a tanítónak figyelme jól megróstatlja, mert e téren is — sajnos — még nagyon sok a kívánni való.

Hogy mindenhol, mindenkor és mindenben megállja a helyét, ifjúságunkat bátor, s önálló fellépésre is szoktatunk, nevelnünk kell. Erre legalkalmasabb eszköz a műkedvelői előadások, alkalmi ünnepélyek rendezése, ahol az ifjú megszokja a nyilvános fellépést megbátorodik s akkor az életben sem fog az emberek hátamögé bújni, ha valahol nyilvánosan megjelenie kell.

A szövetkezeti eszmének igazi, helyes értelmét az ifjúságnak öntudatába átvinni a felnőttek oktatásának keretébe tartozik. Izük-vérükbe kell átmenni annak az igazságnak, hogy az igazi erő a tömörülésben van. Hiába irtom egymagam a gyomot, ha más nem irtja. Hiába permetezem szőlőmet, ha más nem permetezi. Hiába pusztítom a kártékony férgeket, ha más nem pusztítja. Hiába ültetek fát házam elé, ha más nem ültet. Hiába söpröm házam tájékát, ha más nem söpri. Minden fáradságom

egymagamba üres levegő-verdesés, míg, ha közös akarattal egyazon munkát szának, — ezrek, — milliók végzik, nincs az a hatalom, mely nekik ellenállni tudjon. Az a bizonyos egy szál vesszőcske s az egybefogott vesszőköteg példázata — arany igazság, mely hirdeti, hogy mire képes a kisémbert a szövetkezés útján.

De mikor a tömörülést, a társulást szorgalmazzuk, sohase felejtjük el komolyan hangsúlyozni, hogy a szövetkezetek nem nyereszkesedési vállalatok, hanem a felebaráti szeretet örök, igaz, parancsának sziklájára épített emberbaráti intézmények, amelyek nem irányulnak senki ellen, hanem hivatásuk megvédeni a gyengét a kizsákmányolással szemben s a lehetőség határai között biztosítani az egyszerű falusi ember boldogulását.

Ez az elmélet. Ez még a tanfolyamok munkája. Ezt követi a gyakorlat, ahol ismét kell, hogy a tanító vállalja az önzellen vezető szerepet. A szövetkezetek megalakításához, de még inkább azoknak bölcs vezetéséhez magasabb fokú képzettség szükséges. Ez nincs, nem lehet meg az egyszerű falusi igazgató-sági tagokban, magukra hagyatva nem tudván boldogulni, a kört a szövetkezeti eszme szenvedni meg, ha a tanító tevékeny részt nem vesz a szövetkezetek vezetésében. A szövetkezeti eszme háromféle irányban érezteti jótékony hatását, az árú közös beszerzésében, — ezt szolgálják a fogyasztási szövetkezetek, — a termények közös értékesítésében, — ezt végzik az értékesítő és raktárszövetkezetek, — s az olcsó hitel biztosításában, — ez a hitelszövetkezetek érdeme. Hol volna nélkülözhető a tanítónak önzellen és áldásos munkája?

Vegyük sorra ezt a háromféle szövetkezeti munkát. A fogyasztási szövetkezetek hivatása, hogy tagjait az árubeszerzés révén megvédje a közvetítő sok kéz uzsora-adója ellen. Ez nem azt jelenti, hogy a szövetkezeti boltban legolcsóbb minden, hanem azt, hogy ott minden a maga tisztességes minőségében, az igazi forgalmi árán vehető meg. De sok hűtlen tagot kell még leszoztatni, hogy, ha vásárolni akar, legyen bizalommal a szövetkezetek iránt, s ne járja végig a boltokat, hogy hol tudna egy-egy fillért az árakból lealkudni, mert az árendemény a minőség rovására megy.

20—25 évvel ezelőtt hűtlen szövetkezeti embereink a cukorárakkal szoktak eldicsekedni, de azt már nem vettek észre, hogy a kávé, a francok, s egyéb árú áruba bőségesen megfizették

a cukorárengedményt.

Egy másik szövetkezeti emberünk a szomszéd kisvárosból 15 kgr. súlyú kőso darabot cipelt zsákban haza. Menetközben befordul a szövetkezetbe egy csomag dohányért, s ott a megizzadt embert kérdi az üzletvezető, mit visz olyan nehezre? „Egy drb. sót”, feleli; „Igaz, nehéz volt, de úgy hiszem megérte a fáradtságot.” Kitudódott, hogy, ha olcsóbban nem, de azon az áron helyben a szövetkezetben is megvehetné volna. Négy km-t gyalogolt oda, négyet vissza hiába, miért? Azért, mert hűtlen és bizalmatlan tag volt. A hűség az egyik legszebb szövetkezeti erény. A tagokban ezt ápolni, ezt nevelni, ezt mindenkor ébresztetni, a legszebb szövetkezeti munka. Enélkül nincs virágzó szövetkezés.

Igazán nem tudnám megállapítani, mikor végez a tanító értékesebb munkát, ha a szövetkezeti könyvelést vállalja, vagy pedig ha rá tudja nevelni népét a szövetkezeti összetartásra és hűségre, hogy azok nem tekingetve se jobbra, se balra, minden szükségletünket, az ő boltjukban a szövetkezetekben szerezzék be és pedig nemcsak a vásárlási jutalék kedvéért, hanem szövetkezeti hűségből.

A falusi ember nemcsak vesz, de van egykis eladnivalója is. Hogy itt se érje jogtalan anyagi kár, arról is szövetkezeti úton történik gondoskodás. Sajnos, e téren még nagyon sok a tennivaló. Vannak virágzó fogyasztási- és hitelszövetkezeteink, legrendezelenebb még a szövetkezeti értékesítés. Alig szedi el a falusi gazda gabonáját a cséplőgép mellől, már viszi piacra, mert szorítja a a nyakába zúdult sok fizetség. Így szorítja le, bár akaratlanul maga a kisgazda a gabona-árakat, s ezzel nemcsak magának árt, hanem a nagytermelő gazdaságoknak is — pedig a tőzsdei árakat azok irányítják, mert kénytelenek ők is alacsonyabb árakkal megelőgedni, mivel nagyobb a kínálat, mint a kereslet.

Ez így van jól — gondolja a laikus fogyasztó — mert akkor olcsóbb kenyeret eszünk. Csak az a baj, hogy ezt az előnyt nem a fogyasztó élvezi ki, hanem zsebrevágja a közvetítő kereskedelem.

Ezen a sajnálatraméltó, áldatlan állapoton csak a szövetkezeti gabonaraktárak felállítása révén lehetne segíteni. Ahova a gazda beszállítva termését, a szükséglet mértéke szerint előleget venne fel reá, s a szövetkezet akkor értékesítené gabona-szükségletét, amikor a legkedvezőbb árakat érhetné el. Így

értékesíthetné a kisgazda is a nagy gazdaságok gabona árain a maga termését.

Sajnos, ettől a boldog állapottól még mindig nagyon messze vagyunk. A legnagyobb akadály népünk élelmessége, vagyis inkább élheteretlensége.

Ime mutatóba egy-két példa. Burgonyát árul János gazda, a zsákok felszínén két öklömnyi példányok vannak, fenekén alig vannak nagyobbak, mint a dió, s abban a bölcs hiedelemben ringatja magát, hogy a vásárló ezt a jóakarátú csalást nem veszi észre. — Tojást ad el a háziasszony, miért ne keverné oda azokat, amelyek a kotló alól kiváltak. Ha az eladás sikerül, még örül is az élelmességének. A másiknak nyugodtabb a lelke, ha a fejő-szilkenek az öblítő vizét az eladásra szánt tej közé lötytyentheti. — A még tágabb lelkiismeretű gazdasszony az esti tejet csak reggel adja el, és csak azután, ha az édes tejszint lefölte róla. — István bácsi, ha addig él is minden zsák piaci gabonájába egy-egy kosár II. osztályú szemelet kever, azon jó hiszemből, hogy ha tisztán viszi is a vásárra, a kereskedő úgy sem ad érte többet. S nem is álmodja, hogy a kereskedő ismerve ezt a falusi furfangot, már előre belekalkulálja a lehetséges veszteséget az árba, sőt ha rajta csipi öklömét, alaposan levon a gabona kialakított árából is.

Ilyen csalafintaságok mellett teljesen kizárt dolog a közös, szövetkezeti értékesítés. A tisztességes kereskedelemnek egyik alap előfeltétele a bizalom, a másik pedig becsületes egyeneslelkűség, hogy akkor sem csalom meg felebarátomat, ha biztosan tudom is, hogy rajta nem csipnek. Micsoda jövő várna arra a magtárszövetkezetre, amelynek ilyen Istvánbácsik volnának szállítói! . . .

Addig nincs, nem is lesz számottevő szövetkezeti értékesítés, míg ez a tisztességes magyar emberhez nem illő csalfaság ki nem megy a divatból.

Itt van ismét a tanítónak gyönyörűsége szerepe abban a szép munkában, hogy belenevelje népe lelkébe a régi becsületes egyeneslelkűséget s a fajunkat jellemző, de sajnos kiveszni akaró szép vonást, a magyaros szótartást.

A svájci tejszövetkezeteknél az olyan fennti élelmesség már ritkaság-számba megy. Az olyan tagot, rajtacsípés esetén maga a szövetkezet birságolja meg több ezer frankra, sőt ismétlődés esetén örökre kizárja kebléből.

A dán földműves rányomja a dátumot a tojásra, a régi tapasztalaton felépült bizalom olyan nagy, hogy a külföld akár kész esküdni az adatok valódiságára.

Az egyszerű falusi ember, bármily takarékosan él, akaratlanul is kerülhet olyan súlyos helyzetbe, hogy kölcsönre szorul. Annyi a pénzintézet a legkülönbélebb hangzatos címek alatt, hogy eligazodni is nehéz közöttük. Szerény vagyonára kap kölcsönt eleget, csak kevés a köszönet benne; fizeti a busás kamatot, — azt monják 8°/_o, s mikor elszámolnak 14°/_o-ra megy fel. — Fizet irásdíjat, kimenetet, bemenetet, sőt talán még a váltóalírás közben kitört sóhajtását is percentbe számítják föl neki. Szerencséjére, ha maga is úgy akarja s nem restelli szorult helyzetét bevallani, itt sem marad magára hagyatva. Hóna alá nyúl a hitelszövetkezet. Csak még az a baj, hogy még ma is akad olyan oktan ember, hogy inkább fizeti a dupla kamatot, csak senki meg ne tudja, hogy neki pénzre van szüksége. Azért kell arra is megtanítani népünket, hogy hasznos befektetésre még a kölcsönt se szégyellje.

Mennyi áldás fakadhatna a hitelszövetkezetek révén a falusi népre, ha a kellő anyagi eszközökkel rendelkeznének, csakhogy még mindik hiányzik az emberek szívéből a szövetkezeti harmadik erény, az önzetlen felebaráti szeretet. Sok ember csak akkor vesz tudomást a hitelszövetkezetekről, ha kölcsönre van szüksége, pedig nemcsak a kölcsönt igénylők kívánatosak a hitelszövetkezeteknek, hanem betevők is, hogy elegendő tőkével rendelkezhessenek megszorult embertársaik felsegítésére. Ezek a betétes tagok vannak még kevesen, akik megértik, hogy megtakarított pénzeszkőjüket akkor helyezik el legjobban, s keresztény módon, ha a hitelszövetkezetben helyezik el gyümölcsözőleg, mert nemcsak a tisztességes kamatot kapják meg, hanem ugyanakkor inségben levő felebarátjukat a bajból is kisegítik.

Itt keresem és itt találok meg a tanítónak hitelszövetkezeti legszebb tevékenységét, mikor rávezeti népét arra, hogy minden megtakarított fillérének a helye a hitelszövetkezetekben van, mert erre kötelezi őt a felebaráti szeretet parancsa. Itt látom a takarékosági napnak legszebb kivirágozását is, mikor gyűjtöm a filléreket, nemcsak azért, hogy nekem legyen, ha rászorulok, hanem, hogy a vállvetett tőkegyűjtéssel jutányos kölcsönt biztosíthassak megszorult felebarátomnak a hitelszövetkezetben.

A fogyasztási, értékesítő s a hitelszövetkezetek megszervezése, bölcs vezetése, de legfőképen a szövetkezeti erényeknek,

— egymásiránti teljes bizalom, az egyeneslelkűség, a szövetkezeti hűség és a gyakorlatban érvényesülő felebaráti szeretet — életrekeltése s ápolása a legszebb nevelési munkája a tanítónak a kulturális és gazdasági téren.

Erre van ma a mai súlyos viszonyok között a legnagyobb szükség, mert, mint az egyik legnagyobb magyar szövetkezeti vezetőember, Bernáth István mondja: „A szövetkezetek tulajdonképpen a nyomorúság szülöttei”. A nyomorúság megvan, csak az igaz szövetkezeti emberek jóvoltából az igazi szövetkezetek hosszú sorának kell megszületnie.

Az egyhúzában való tanítás.

Irta: Zsolnai Béla.

Lapunk olvasói bizohyára emlékeznek még arra, hogy a X. évfolyam 23. számában 2 cikk jelent meg e témáról. Az egyikben Tóth Imre kartárs fejtegette e kérdést általában, a másikban pedig én számoltam be a pszichfizikai kísérleteim eredményéről s megpróbáltam azok biológiai magyarázatát adni és a belőlük folyó konzekvenciákat levonni. Felhívtuk akkor a kartársakat e témával való foglalkozásra, hogy egyöntetű álláspont elfoglalása és a társadalom figyelmének felhívása által a délelőtti tanítás előnyei a köztudatba átmenjenek.

Azóta azonban egyetlen hozzászólás nem érkezett a M. T. szerkesztőségébe. Kénytelen vagyok tehát ismét magam ragadni meg a tollat, hogy a félnapos tanítás szükségességét, mint rohanó korunk posztulátumát, újból felszínre vessem. Nem annyira meggyőzni akarom Önöket, mint inkább precíz megfigyelésekre bírni azon irányban, hogy nem értéktelenebb-e a délutáni tanítás a délelőttinél, mégpedig oly mértékben, hogy teljesen céltalannak tartandó az. Ha erre vonatkozólag megbízható megfigyeléseket tesznek, vagy tettek, akkor nem kétlem, hogy meggyőzik önmagukat róla és a tisztán délelőtti tanítás lelkes híveivé válnak.

— Tájékoztatóul legyen szabad felsorolnom, mily vélekedések jutottak eddig tudomásomra e problémára vonatkozólag:

— A „Slovenský Učiteľ”-ban Jožo Rákos behatóan ismerteti cikkem nyomán e témát és azonos értelemben hívja fel a szlovák tanítókat a diszkusszióra.

A „Magyar Tanügy” ezt írja:

A M. T. X. évf. 23. sz. két igen megfontolandó cikket hoz az egyhúzában való tanításról. Már eleve mondhatjuk — és

mi is harcolni fogunk ez elvért, — „alapos indokolással meggyőzhetőnek véljük úgy a szülői, mint a tanügyi hatóságok fel fogását”.

A „Mešťanská Škola” is beszámol a „Slovenský Učiteľben tárgyalt egyhúzamos tanításról, de minden kommentár nélkül.

A „Komáromi Lapok” is többbizben ajánlja a közvélemény figyelmébe a fáradtság-mérések eredményéből levont követelményeket és a Tóth Imre által kifejtett egyéb előnyeit a délelőtti tanításnak.

Végül meg kell még említenem Ježo Márton állami tanfelügyelő tanácsát, hogy e kísérleteket és lélektani megfigyeléseket az abból felállított követelmény szilárdabbá tételére folytassuk, esetleg bővítsük ki más iskolák bevonásával is.

Ennek részben most teszek eleget, mikor felkérem a kar társakat, hogy, ha nem is fáradtságos mérésekkel és tesztekkel, de legalább a fáradtság szemmel látható szimptomáinak a különböző tanítási órákon való regisztrálásával jöjjenek ez eszme segítségére.

A fáradtság eddig közismert szimptomái ezek: Izgatottság, tagok rángása, grimaszok, ásítás, figyelmetlenség, kihagyás, elvétel, emlékezetbeli zavarok, kifejezésbeli zavarok, dadogás, a bőr színének elváltozása, a tekintetnek zavara, a fej megtámasztása, játék, bóbiskolás.

Másrészben pedig eleget tettem a tanácsnak, amennyiben folytattam a pometrikus méréseket műszerekkel is.

Nem akarok most ismétlésekbe bocsátkozni és részletesen kifejteni a fáradtságmérések fiziológiai lehetőségeit és azok technikáját. Előbbi cikkeimből nyilvánvaló, hogy a pszichofizikai parallelizmus elve alapján történtek, azok csak rövid vonásokban ismer tetem azok eredményét a különböző évszakokban.

Ősztől téle felé haladva egyre alacsonyabban kezdődik a szellemi munkabírás görbéje; dec. végétől kezdve pedig állandóan emelkedik. Május, különösen június hóban már jóval magasabban kezdődik, mint ősszel, de hamarabb jelentkezik a leküzdhetetlen fáradtság. Az évszakok szerint különböző eredmények biológiai okait a M. T. márc. 1-i számában fejtegettem s ott vontam le az azokból folyó konklúziókat, melyek szerint a tanítás reggeli kezdetének alkalmazkodnia kellene az évszakokhoz.

A szellemi munkabírás vonala d. u. mind a 4 évszakban mélyen lezuhan a délelőtti alá. És pedig nem csak a tanulónál,

hanem a tanítónál is.

E rideg tények, melyeket bárkinek módjában áll konstatálni, kell, hogy minden pedagógust a tisztán délelőtti tanítás hivévé tegyenek. Mert hiszen a tanítás nem lehet pusztá időtöltés, hanem intenzív kölcsönös szellemi munka, mellyel minél nagyobb eredményt akarunk elérni. A jó eredményt nem lehet kimerült aggyal, tehát hibás eszközzel elérni. Csak a vak nem látja, hogy a felsorolt fáradsági szimptomák főképp délutánoként jelentkeznek. A délutáni tanítás u. oly meddő küzdelem, mint mikor pl. egy asztalos gyalul tovább, mikor már eltompult a gyalúja.

Vannak ugyan pedagógiai írók, kik oly elveket hangoztatnak, hogy a nevelésnek erőszakosnak kell lennie és a félelemre, meg a fáradságra kell azt alapítani, mert az emberi természet alapján rossz és romlott. Szerintük: hadd tanulja meg a gyermek, hogy fáradtan is kell dolgoznia.

Micsoda sivár elvek ezek Rousseau-val ellentétben! Megtanítani a gyermeket a fáradságra? Ellenkezőleg! A mai korban, mikor a tudományok és a technika óriási léptekben rohannak előre és az élet megköveteli, hogy lépést tartsunk vele, mert ellenkező esetben könyörtelenül eltipor, főleg arra van a gyermeknek szüksége, hogy megtanuljon dolgozni anélkül, hogy belefáradna.

Helyesen mondja Claparède, kiváló gyermekpszichológus:

„Ahhoz, hogy megszeretessük a munkát, a tanulót olyan körülmények közé kell helyezni, hogy a legcsekélyebb fáradság árán a lehető legtökéletesebb eredményeket érje el. A kényszer és fáradság módszere csak arra szolgál, hogy megutáltassa a munkát és az illető azt megvetésre méltónak találja; mert az ilyen munka által oly eredményeket produkál, melyek nincsenek arányban azzal a fáradsággal, mely őket létrehozta, s ha a tanító értelmes, joggal következtetheti, hogy a dolog nem érte meg a fáradságot“.

A szellemi munkát tehát abba kell hagyi, mihelyt a fáradság jelei mutatkoznak. Az említett szimptomák pedig főként délután észlelhetők. Természetes, hogy a délelőtt folyamán is észlelünk fáradságot, de ilyenkor még a szellemi erők rezervoírjai oly telítve vannak, hogy 15—20 perces szünetek segítségével teljesen helyreállíthatjuk a szellem üdeségét. Megjegyzem, hogy többet tesz a gyermekek érdekében azon nevelő, ki teljesen kitarítja e szüneteket, — kivált az udvaron — mint azon túl-

buzgó, ki a szüneteket is felhasználja és állandóan a gyermek nyakán ül, vagy legalább is vigyázót béklyóz ilyenkor rájuk.

E lélektani indokok tehát teljesen amellett szólnak, hogy a gyermek érdekében minden tanórát tegyünk át délutánról délelőttre. Dupla pszichológiai nyereség származnék ebből.

1. Jobban védekezhetünk a fáradtság ellen.

2. A szabad délutánra következő reggel nagyobb érdeklődéssel, kedvvel jön a gyermek az iskolába.

Azonkívül alkalma van az iskolában tanúttakat megemésztetni, a feladatot kapkodás nélkül, tehát alaposabban elvégezni, nyugodtan ebédelni és emésztetni.

Még tovább is időzhetünk azon előnyöknél, melyeket a délelőtti tanítás a gyermekeknek nyújt. Elvégre az ő érdeke a legfontosabb faktor minden pedagógiai megfontolásban. Hogy az egy napra kiszabott tanítási időt a legjobban tudja hasznosítani a délelőtti órákban, arról már írtam. Kérdés, hogy hasznosak-e testi-lelki fejlődése szempontjából nézve a szabad délutánok? Azt hiszem, hogy ezt ma, mikor hírneves orvosok és pedagógusok teljes erejükkel próbálgatják a nap-, homok-, lég-, és víz-, fürdézést, strandolást, sportolást, cserkészetet stb., aligha vonhatja valaki kétségbe. Hiszen mindezekre egyenesen szabad délutánokra van szüksége. Ezek legfőbb akadályá épen a délutáni elfoglaltság. Mert ugyan használhatja-e a gyermek ezekre a 10-, vagy 11-től 2-ig terjedő idejét? Világos, hogy nem, mert délig már úgy sem érdemes semmibe fogni, tehát ácsorogva várja az ebédet; ebéd után meg az órát kell figyelni, hogy el ne késsen az iskolából. Ez állandó feszültség pedig fokozatosan kifárasztja szellemét, a nélkül, hogy cserébe valamit nyerne vele. E 4 óra tehát teljesen elveszett idő a gyermek lelkére.

Azonfelül nem okozhat a gyermeknek örömet, bármilyen vonzó is lenne az az iskola, hogy mégégszer vissza kell mennie bele, pedig csak most jött haza onnan. Az iskola sokat nyerne attraktív erejében, ha naponta csak egy ízben szerepelne a gyermek életében.

Az iskolalátogatás^o je még egyébb okok miatt is emelkednék. Még azon szülő is, ki most gyermekét mindenféle ürüggyel visszatartja, szivesebben küldené reggelenként, mert hiszen d. u. úgy is otthon lesz.

Gondoljunk azon gyermekekre is, kik az iskolától messze laknak. Délben nem érdemes hazamenniök, az iskola rossz leve-

gőjében tespedik el az időt 2-ig, az említett pszichikai gátlások miatt minden léhaságot végrehajtva. Hiányosan ebédelnek, az iskola iránti tisztelet és szeretet pedig teljesen kivész belőlük.

Mindezt a d. u. órák kedvéért, melyet végre mégis csak elmulasztanak nagy részben, mert már 3-kor el kell engedni őket, hogy világossal hazaérjenek. Ezek szegények aztán kivétel nélkül rossz tanulókká válnak.

Előnyös a d. e. tanítás higiénikus szempontból is, amennyiben a tantermet alaposabban lehet takarítani és szellőztetni.

Nem akarván tovább igénybe venni kedves kartársaim türelmét, nem terjeszkedem ki azon előnyökre, melyeket a d. e. tanítás az iskolafentartóknak, szülőknek jelent. Eddigi vizsgálódásaim tárgya a gyermek volt, az ő érdekében emelem fel szómat. Mi néptanítók tudhatjuk legjobban, hogy mi, mennyi, mikor és hogyan felel meg a gyermek testi és lelki fejlődésének. Ne tartuk magunkat továbbra is kiskorúaknak, illetékteleneknek a népiskolai rendszerek megreformálásának követelésére. Ne várjunk minden iniciatívát felülről és főképp ne várjuk meg mindig azt, amíg nálunk felvetett eszméket, elveket a külföld vagy pláne Amerika megvalósít, hogy aztán tőlük nagy csodálattal és idegenimádattal lemajmoljuk.

A felekezeti kántortanítók sérelmei és országos mozgalma.

Irta: **Stampay János** Kőbölkút

A „Párkányjárásí Áll. Magyar Tanító Egyesület“ f. é. június hó 11-én tartott közgyűlése alkalmával a tárgysorozat 4. pontjával a felekezeti kántortanítók sérelmei vétettek fel. Stampay J. előadó rámutatott arra, hogy a Párkányjárásí esperesi ker. r. kath. tanfőtsága épen harcminc évvel ezelőtt ugyancsak az ő kezdeményezésével a tanfők nyugdíjsérelme s a kántortanítók sérelmei címén országos mozgalmat indított s mintegy 2000 memorandummal lépett akcióba, amellyel egyszerre támadta meg a tanfők nyugdíjsérelmének korhadi fájál, abban a reményben, hogy helyébe az igazságosság és a méltányosság pálmája fog kizöldülni.

Hogy az ország tanfőtségának 250 egyesülete mintegy varázsűtésre megmozdult, bizonyítékul szolgálhat az az emlékkönyv, amit előadó emlékül nyújthat az egyesületnek, amelyben

nemcsak a memorandumoknak egy-egy példánya, hanem a fentebbi egyesületeknek a párkányiak indítványaihoz való lelkes hozzájárulásairól szóló levelek, illetve azoknak hírlapi közleményei tanuskodnak. De megmozdultak az országgyűlésnek jobbjai is, nevezetesen Forgách Antal, Molnár János, volt komáromi apát, Rakovszky István, Madarász József apó, az akkori országgyűlés neszlora, Trubinyi János, Buzáth Ferenc, Bogyai Máté, Rátkay László, Szcitovszky János, és még vagy negyvenen, akik a tanítók ügyét már akkoron szívükön hordották s hatalmas beszédeikkel, amelyek szintén az emlékkönyvben foglalvák, odaigyekeztek hatni, hogy a memorandumokban jelzett kívánalmak Wlassics Gyula vallás és közoktatásügyi miniszternek pártolólágg terjesztessenek fel.

Sajnos azonban, hogy amikor szavazásra került a sor, a kormánypártiak hanyatt-homlok menekültek ki a teremből s így csak évek múlva, az 1907-ik évben jött létre a tanítói törvény, amely azonban csak részben elégítette ki a tanítóság kívánalmait s egyáltalában nem nyugtatta meg a felekezeteknél működő kántorokat. A sérelem tehát, hogy a felekezeti tanítók egyházi lénykedésük után járó fizetésük a tanítói fizetésbe számítatik be, miáltal a tanító államsegélye ugyanannyival csorbul, mai napig is fennál s a tanítóság viseli némán, megadással a sérelmeket, mert a törvény, törvény. A törvény szent s azok, akik kántori állásban működnek, az egyházi teendőket már szinte megszokásból végzik. S mint ahogyan, többek között, a farnadi ev. ref. tanító az előadónak írta, teljesen ingyenesen kántoroskodik. S hogy még sem hagyja ott állását, talán csak azért nem teszi, mivel egy kicsit kényelmesebb lakás jár a rektorsággal; vagy talán azért, mivel azt hiszi, hogy a földetől keserves utánjárással egy kicsit jobb megéihetést teremt magának.

Az 1907. évi t.-c. 11. §-a kimondja, hogy ha a hűfelekezeti el. népiskola tanítója az 1868. évi XXXVIII. t.-c. 5 bekezdése értelmében külön kántori teendő is végez, a tanítói fizetés megállapításakor a jelen törvény 2 ik §-ában megállapított legkisebb fizetés erejéig a tanítói és kántori járandóságok, az utóbbiak jellegének érintése nélkül együttesen fizetésnek számílandók be s ennélfogva a nyugdíjjogosultság megállapításánál is az ekként együttesen számított fizetés veendő alapul.

Sérelem azonban a törvényhatósági közigazgatási bizottságok számára kiadott utasítás 15. §-ának 6-ik bekezdésében

foglalt azon megállapítás is, hogy ahol a tanítói és kántori javadalom együttvéve többet tesz ki, mint az 1907. évi XXVII. t.-c. 2 §-ában megszabott legkisebb alapfizetés, ott a tanítói nyugdíjba az ezt meghaladó többet be nem számítatják.

Ha tehát a kántori fizetés tanítói fizetésül való betudásra jó, akkor a fizetési minimumot meghaladó kántortanítói fizetési összeg miérről nem lehetne épen olyan jó a nyugdíjigény beszámításánál is? Az „Utasítás” következő bekezdése értelmében a szétválaszthatatlan tanítói és kántori fizetésnek 50%-a erejéig ezt ugyan megteszik, de csak 50%-a erejéig, nehogy emiatt valaki is szerencsés találjon lenni. A törvény betűje ma is érvényben van s a kántortanítók az egyházi lénykedés utáni fizetésük, ha a tanítói fizetésük nem éri el a legkisebb mértéket, tanítói fizetésbe számítatják s annyival kevesebb államszegélyben részesülnek.

Az előadó által a kerületben kibocsájtott 50 körlevélre beérkezett válaszokból megállapítható, hogy a kántortanítói fizetés mily mértékben számítatják be tanítói fizetésül. Így a bényi r. k. tanítónak kántortanítói fizetéséből 4140 Kč, az egyesület elnökének 2888 Kč, a farnadi ev. ref.-nek, akinek, szinte botrány kimondani is, egy-egy szekér széna 800 Kč-ra van értékelve, 100 Kč-t sem érő malomfuvarja 200 Kč-ra, egy-egy liter összetöltögetett bor à 8 Kč-ra, tehát mintegy háromszorosára van értékelve, úgy hogy emiatt háromszorosan kevesebb államszegélyben részesül s teljesen ingyenesen kántoroskodik, 3957 Kč van beszámítva; a búcsi ev. ref. tanítónak 6922 Kč lett betudva s számadásai szerint az egyházi funkciókért mindössze 1978 Kč-ja marad; a batorkeszi ev. ref. tanítónak 3180 Kč; a párkányi r. k. 3564 Kč, a kéméndinek 5100 Kč, a batorkeszi r. k.-nak 4164 Kč, a libádinak 2078 Kč, a dunamocsi ev. ref.-nak 3320 Kč; ugyancsak a dunamocsi r. k. nak 25 kat. hold föld, azonkívül 1663 Kč, aki egyben behajthatlan tartozások elmaradásáról is panaszkodik; a kicsindinek 1692 Kč, a kélyi ev. ref.-nek 2884 Kč; a kőhidgyarmalynak az összes fizetése 4500 Kč-ban van beszámítva úgy, hogy szintén teljesen ingyenesen kántoroskodik; az előadó is a többi tanítókkal hasonló elbánásban részesült, tehát félig-meddig ingyen kántoroskodik. Ingyen annyival is inkább, mivel a község gazdaközönsége, mint azt a M. T. előző számában már szelldöztette, gondoskodott arról, hogy kántori járandóságát megnyírbálja. A zsellér

járandóságok és szolgálmányok már rég megszűntek. Az alapítványi misék kamatai lőkékkel együtt összeomlottak. 27 holdnak a munkaváltsága, amely évi 200 Ké volt, de amelyért a háború kilöréséig megmunkálták a földjét egész éven át, 1918-ban 850 Ké-ra emelték, de most önként ismét 200 Ké-ra, vagyis 5 napi kocsifuvar árára szállították le. A csekély fajjárandósága fölött is állandóan a damokles kardja függ. Gabonajárandóságot is csak immel-ámmal fizetik. S már arról is tanakodnak, hogy kell e egyáltalában azt fizetniök.

Egyik-másik tanítótársja írja, hogy rendesen megkapja a kántori járandóságát. De hány van olyan, akinek nemcsak panaszos, hanem egyenesen siralmas a helyzete. Így például egy vágmenli kántortanító gabonajárandóságának évtized óta felét sem kapja meg s mivel a község fele tartozik neki, tartozásukat gyűlölettel egészítik ki.

Ennek folytán a törvény betűjén felüli sérelmeken kívül van e a kántortanítókra s ugyancsak a papságra nézve is sérelmesebb és megalázóbb, mint az, hogy az egyházi lénykedésért járó fizetésüket, mint a kanásznak, a juhásznak, a községi kovácsnak terményekben: rostaalja gabona, összetöltögetett bor, egy-egy petrence széna, szalma, csirke, faggyú s a jó Isten tudná elszámolni mi mindenben éktelen káromkodások és szidalmak között lefolyt gyűlöletés útján járultatják ki.

De ezért a kétszeresen beszámított fizetésért álljon helyt a kántori Ünnep, vasárnap és hétköznapokon is egész év folyamán ne merjen távozni falujából; s ha mégis távozik, gondoskodják helyettesítéséről, nehogy hívei zúgolódjanak. Kántori teendőjét végezze híven, becsületesen, szakértelemmel. Képezze magát, nehogy a nagy rostán kihulljon, mert ha mégis akadna egy kántor, aki az egyházi funkciók valamelyikében járattan volna, akkor már ostort forgatnak felette. Sőt előadó nem tudja eléggé roszalni, hogy legújabban már a népet is hivatott bíróivá teszik a kántornak, mely fizetni nem, csak követelni tud.

A kánioroskodás, mint mondja, ma már nem megélhetési forrás. S hogy mégis vannak és maradnak, akik voltak, talán inkább idealizmusból, Isten dicsőségéért s az embereknek lelki jóvoltáért teszik, mint pénzért.

Vajjon a komáromi legutóbbi egyházzenei nap nem azt dokumentálta, hogy a kántori fizetésében az államtól és a

néptől megrövidített kántor tud lelkesedni eszmékért, tud tenni az Isten dicsőségéért szépet, magaszosat, nagyot; hogy a falu népével a négyeskarú énektanítás terén olyan lökélyt érnek el nemcsak azok, akik ott felléptek, hanem száz máson, akik nem vitték plénum elé kántori munkásságuk eredményeit. Vagy amikor legutóbb Búcsón a kerület egyik legjelesebb tanítóját, Zsemlye Pétert temették, az ev. ref. tanítók a helyi, majd bátorkeszii énekkaraikkal a kántori törekvéseknek nem az elérhető legszebb eredményeit mutatták-e be? És itt épen azok a tanítók, akiknek a fentebbi kimutalás szerint a kántoroskodásért legfeljebb csak, a valamivel jobb lakás marad osztályrészül.

De nem folytatja tovább, mert hiszen a kántorok fura helyzetét csak azok nem ismerik, akik nem akarják ismerni.

Mégis, minthogy a néma gyerekek anyja se érti a szavát, előadó felhívja az egyesület tagjait, hogy nyissák ki szájukat, emeljék fel szavukat s hívják fel felettes hatóságaik, a kormány és az országgyűlés figyelmét erre visszas, tarthatatlan helyzetre, hogy végre teremtsenek rendet, méltányosságot és igazságot a felekezeti kántortanítók fizetésének beszámításában az állam részéről és szüntettség, illetve váltassék meg minden időre károsíthatatlanul a megalázó terménybeli járandóság az egyházi hatóságok hozzájárulásával s végül, ha keresztül vihető, választassék el a kántori állás a tanítóitól olyképpen azonban, hogy azt a tanító elvállalhassa, ha akarja.

Ennek folytán előadó a következő határozati javaslatokat terjeszti elő:

1. A hitfelekezeti el. népiskola tanítóinak csak tisztán tanítói fizetése legyen beszámítható az alapfizetésbe; a kántori és az elvállalhatatlan kántortanítói fizetése érintetlenül maradjon.

2. Keressenek meg az egyházi hatóságok, hogy a kántornak, rektornak terménybeli járandóságai minden időre károsodás nélkül váltassanak meg s azok a kántorok közbenjötté nélkül szolgáltassanak ki.

3. A kántori állások választassanak el a tanítóitól, de azért a tanító viselhesen kántori állást, ha akar.

Az egyesület a fentebbi határozati javaslatokat elfogadta s elhatározta, hogy fel fogja hívni az ország többi egyesületeit is, hogy határozataikat magukévá téve, felirataikkal valóra váltsák kívánalmaikat.

EGYESÜLETI ÉLET.

A Komáromi Tankerület Tanítói Köre f. é. június hó 10.-én tartotta évi rendes közgyűlését Nagymegyeren, a következő tárgysorozattal: 1. A gyűlés megnyitása. 2. Jegyzőkönyvek hitelesítése. 3. Új tagok bemutatása. 4. Évi jelentés. 5. Tisztújítás. 6. A félnapos tanítás. Előadó Zsolnai Béla. 7. Fizetés-és szabadságügy. Ismertette: köri elnök. 8. Számadás és költségvetés. 9. Indítványok tárgyalása. 10. A választás eredményének kihirdetése. 11. Régi tisztikar bucsuzása, az új tisztikar bemutatása. 12. A gyűlés lezárása.

A közgyűlésen jelen volt *Ježo Márton* állami tanfelügyelő és mintegy 160 tag.

Vizváry Vilmos köri elnök kilec óra után 10 perccel nyitotta meg a gyűlést. Megnyitójában jelezte, hogy ez a gyűlés az egyesületnek tizedik, tehát jubiláris közgyűlése. Keresetlen szíves szavakkal emlékezett meg azokról a férfiakról, akik tíz évvel ezelőtti az országos és a köri egyesületeinket megszervezték. Felidézte a tíz év előtti állapotokat és jóleső örömmel állapította meg, hogy azóta a viszonyok sokat változtak, és pedig a tanítóság javára. A viszonyok változásában a tanítóegyesületnek elévülhetetlen érdemei vannak. Tévelygéstől és sok csalódástól mentette meg a tanítóegyesület a kebelében tömörült tanítóságot. Éppen ezért ünnepli a szervezőket, ezt a legértékesebb embertípust, akik a jelen beszerzésével megalapozták a jövőt.

Szíves szeretettel üdvözölte az állami tanfelügyelőt, mint szervezőt, kartársi szeretettel köszöntötte a kartársakat és kartársnöket s ezzel a jubiláris közgyűlést megnyitottnak nyilvánította.

Gyűlés elején bemutatta köri elnök az új tagokat, a következő sorrendben: Szekeres Erzsébet ref. tanítónő Patas, Szekeres Emilia ref. kántortanítónő Szap, Bónitz Márta r. kath. tanítónő Szimő, Halász Ilona r. kath. tanítónő Szimő, Gálóczy Irén r. kath. tanítónő Medve, Ruzicska Iudith r. kath. tanítónő Böös, Uhereczky Ottó r. kath. tanító Komárom, Nagy Margit ref. tanítónő Csicsó, Kemenczky Aranka ref. tanítónő Felsőgellér, Bötger Gyula községi tanító Nagyszegpuszta,

Vargha Irén r. kath. tanítónő Alsónyárasd, Morvay Erzsébet r. kath. tanítónő Alsónyárasd, Régey Karola r. kath. tanítónő Vásárút, Bajcsy Irén ref. tanítónő Nemesócsa, Kovács Ida községi iskolai helyettes Bogya, Pálffy Dezső községi tanító Tany, Blumenthál Lipót izr. tanító Nagymegyér, Erdélyi Gáspár ref. helyettes Felsőgellér, Ferenczy Józsefné született Pivovarcy Ilona községi tanítónő Kisudvarnok, Bary Ida ref. tanítónő Nagymegyér, Szabó Ignác r. kath. tanító Alsónyárasd, Marosy Gábor r. kath. tanító Gúta, Balahó Erzsébet községi tanítónő Gúta és Mikóczy József r. kath. ig.-tanító Albár.

Bemutatott új tagokat lelkes éljenzéssel üdvözölte a közgyűlés.

Napirend előtt az állami tanfelügyelő megköszönte a szives üdvözlést és tanubizonyságot tett a mellett, hogy a lefolyt 10 év alatt nagy hasznára volt a tanítóságnak az egyesület és elismerte, hogy a konszolidációt is nagy mértékben szolgálta úgy a központi, mint a körü egyesület. A további munkához kitartást és sikert kívánt.

Uherezky Géza a központi elnök üdvözlését tolmácsolta, melyet a közgyűlés nagyrabecsülésének és ragaszkodásának nyilvánítása mellett viszonzni kért.

Uherezky Géza tájékoztatta a közgyűlést mindazokról a munkákról, melyeket a központi vezetőség újabb időben a tanítóság érdekében megindított. Közgyűlés megnyugvással látja, hogy a tanítóság érdekében a központi vezetőség illetékes helyen esetről-esetre szótétel és egyúttal bizalmáról biztosítja a központi vezetőséget.

Évi jelentésében elnök időrendben sorolta fel azokat az eseményeket, melyek egyesületi életünk 10 éves működéséből kiemelkednek. A felsorolt adatok az egyesület tíz évi működésének rövid vázlatát adták, de ezekből is kitűnt, hogy körü egyesületünk 10 esztendeje a produktív munka jegyében telt el. Lelki nyugalommal tekinthetünk vissza mindenkor a lefolyt 10 évre.

Körü egyesület múlt évi tevékenységéről részletesen beszámolt a körü elnök.

A múlt év eseményei közül kiemelkedik a tanfelügyelő úr 50 éves jubileuma alkalmával rendezett ünnepély. Amikor ünnepeltünk, nem a hatalom képviselőjének tömjénezünk! Nem! Ünnepeltük a hű hazafit, aki tettekkel mutatta meg a

hazaszeretét akkor, amikor az egyesület alapításában részt vett és ezen egyesület révén a magyar tanítóságot az állam-építő munkába bekapcsolni segített. Ünnepeztük a jó szlovákok, aki nemzeti érzésével és fajszeretetével az elsők között tudta összeegyeztetni a másnyelven beszélő polgártársai jogos érdekeit és azokért sikra is szállott valahányszor a szükség úgy kívánta.

Évi jelentésben, mint kedves emlék volt felemlítve a Tanítói Dalárda komáromi szereplése.

A kedves emlékek közé sorozta körü elnök a Magyar Tudományos, Irodalmi, Művészeti és Népművelődési Társaság alapjának a megvetését. Az alapító Köztársasági Elnök úrra hálás szívvel gondolt a közgyűlés.

Jelezte a körü elnök, hogy nekünk tanítóknak a Tudományos Társaságban külön főszakosztályunk lesz, azonban bármelyik szakosztályba jelölhetünk tagokat.

A tudományos társaság működésétől a magyar kultúra nagymérvű fejlesztését várja a körü gyűlés.

Kedves emlékek közé tartozik a karácsonyi pótlék folyósítására vonatkozó értesítés, melyben a központi elnök távirata nyomán tudatta a körü elnök, hogy a pénzt január 1-ig mindenki kézhez kapja.

A T. H. ügy az elmúlt évben egy nagy lépéssel ment előre. Telek már van, a gyűjtés nagyban folyik. Járási egyesületünk tanítósága a múlt évben $\frac{1}{2}\%$ -os önkéntes adóval járult hozzá a T. H. alapnöveléséhez.

Évi jelentés további részében beszámolt körü elnök a központi gyűlésen szerzett tapasztalatairól. Indokolta a Funs ügyben elfoglalt álláspontját. Felolvasta e tárgyban készített értekezését.

Beszámolt körü elnök a nagymegyei T. E. liquidálásáról. Legutóbbi központi gyűlésünk az alapszabály módosítást levette a napirendről és elhatározta a nagymegyei tanítóegyesületek felosztatását. Meghagyta azonban a járásoknak az alapszabályban biztosított azon jogát, hogy körzeti egyesületekben tömörülhetnek.

Központi határozat végrehajtása végett f. évi május hó 28.-án Bratislavában ült össze a nagymegyei választmány, mely gyűlés a nagymegyei egyesület vagyonát a járások között felosztani rendelte. A felszámolás megejtésével megyei

elnököt, alelnököt és a járási pénztárosokat bízta meg a nagymegyei választmány. Mely ténykedésével működését befejezte a nagymegyei tisztikar és a nagymegyei egyesület megszűntnek jelentette ki az elnök. Egyben azon reményének adott kifejezést, hogy az egyesület, bár új elnevezés alatt, a közel jövőben ismét életre kelhet, ha a kartársi együttérzés azt úgy kívánja és ebbeli óhajuinknak az egyes járásköri gyűléseken kifejezést adunk.

A felszámoló bizottság f. évi június hó 6.-án ült össze Bratislavában. Megállapította, hogy a nagymegyei T. E.-nek 18688 korona készpénz és 1600 korona okmányérték vagyona van. Arányszámla (befizetések) megállapítása után a készpénzt azonnal felosztották a négy köri egyesület között. Komáromi Tankerületnek 7054 K, Galánta-Vágselyei járáskörnek 5650 K, Bratislava III. nak 4263 K és Bratislavai városi T. E.-nek 1721 korona jutott. A maradványt (20 K) takarítási célokra fordították.

Okmányérték felől úgy intézkedett a felszámoló bizottság, hogy annak bekasszálását a komáromi tankerület pénztárosára bízta, ki a befolyt összeget a T. H. alaphoz beszolgáltatni tartozik, mint a Bratislava nagymegyei magyar T. E. adományát. A behajthatatlan okmányértéket pedig a komáromi tankerület közgyűlése minden további eljárás nélkül hozza förlésbe. Felszámoló bizottság ezen intézkedéséhez a járási egyesületek jóváhagyása kikérendő.

Részletesen beszámolt köri elnök a Gyógyalap járási bizottságában kifejtett tevékenységéről. A havi gyűléseken pontosan megjelent és ott a tagok érdekeit képviselte.

A tudomására jutott panaszokat a havi gyűléseken előterjesztette és azok orvoslását kérte. Járási bizottság a panaszokat a legjobb indulattal kezelte. Sok esetben azonban be kellett érni az egyszerű felvilágosítással.

Megemlékezett köri elnök a biztosítási ügyről és hadifogságot szenvedett tanítók ügyéről is. Biztosítási ügynél jelezte, hogy az üzletszerzés terén már eddig is szép eredményeket tudnak felmutatni a tankerület részéről. Az inkasszó jutalékok elszámolása folyamatban van. Biztosító társaságtól évente 8—10,000 korona jövedelmet remél a T. H. alap javára, mely összeg az ügy intenzívebb munkálásával növekedni fog a jövőben. Felkérte a tankerület tanfőtségét hogy a Domov-

Szlovákia biztosító társaság kiküldötteinek a jövőben is segítségére lenni sziveskedjenek.

A hadifogságot szenvedett tanítók ügyét a központ vette a kezébe. A szükséges adatokat annakidején beszolgáltattuk. Úgy hírlik, hogy a hadifogságot szenvedett tanítók ügye igazságos elintézést nyer.

Végül jelezte a köri elnök, hogy a tisztét a közgyűlés befejezése után leteszi. Mélyen meghatva köszönte meg az iránta tanúsított jóindulatot. Felkérte a köri egyesület tagjait, hogy a kartársi együttérzés ápolásában meg ne restüljenek. Az utódjának pedig meghagyta, hogy a kartársi együttérzés ápolására minél több alkalmat szolgáltasson és mindenkor ügyeljen arra, hogy az egyesületi élet nívója emelkedőben legyen.

Közgyűlés elismeréssel adózott a távozó köri elnöknek.

Az évi jelentés kapcsán megindult vita során legtöbb hozzászóló a Gyógyalagra panaszkodott. Egyesek kifogásolták, hogy az iskolafenntartó által fizelendő díjat a tanító államsegélyéből vonják be. Mások arról panaszkodtak, hogy tetemes hátralékot írt elő számlájunkra a Gyógyalap. Egyik iskolafenntartó nem tudja vagy nem akarja megfizetni a reá eső részt, a másik ellenben (mint pl. Gúta község) a tanítók helyett is kifizette a járulékot és most azt felsőbb hatósági utasításra visszaköveteli a tanítóktól.

Elhangzott panaszokra a központi tanácsadó és a köri elnök nyomban válaszolt. Az államsegélyből eszközölt levonások magyarázata azon körülményben rejlik, hogy az államsegélyt nem a tanító, hanem az iskolafenntartó kapja. Tehát akkor amikor az iskolafenntartó részére nyújtott államsegélyből levonást eszközölnek, egymásközt számolnak el. Ez ellen mit sem tehelünk. Jogában áll azonban a tanítónak az iskolafenntartótól megkérni a reá eső részt. Ha egy szóra nem fizetnek, ily esetben a közigazgatási eljárást kell igénybevenni. — A kirótt hátralékoknak is megvan a magyarázata. Kezdeiben az iskolafenntartók helytelenül vallották be, vagy egyáltalán be sem vallották a tanítók illetményeit és az előlépéseket pedig csak elvétve jelentették be a Gyógyalaphoz. Utóbbi időben a Gyógyalaphoz birtokába jutott a tanítók pontos illetményjegyzéke. Kiszámították 1926-ig visszamenőleg a járulékot, összegezték a befizetéseket és megállapították a különbözetet,

ezt mint hátralékot ráírták a tanító számlájára.

Azoknál az iskoláknál, melyeknél az iskolafentartó a tanítók helyett is kifizette a díjat, megiehet kísérelni a visszafizetési rendelet visszavonását.

Egyebekben közgyűlés az elnöki jelentésben foglaltakat jóváhagyólag tudomásul vett.

Az évi jelentés letárgyalása után következett a fiztlújtás. Szavatszedő bizottság megkezdte működését. Elnök a gyűlést 10 percre felfüggesztette.

Szünet után *Zsolnai Béla* a félnapos tanításról szóló értekezését olvasta fel. (Az értekezést lapunk más helyén közöljük). A közgyűlés figyelemmel hallgatta az alapos megfigyelésre való értekezés világos okfejtéseit. Értekezés hatása alatt többek hozzászólása után elhatározta a közgyűlés, hogy a gyermek produktivitását illetőleg a falusi iskolákban is eszközölnek hasonló megfigyeléseket és az eredményt az előadóval közlik, hogy további tanulmányainál azokat felhasználhassa. Köri elnök felvetette az eszmét, hogy a tárggyal kapcsolatban egy fontos szociális kérdést, az iskolai gyermeknyha felállításának ügyét is meg kellene oldani, mert köztudomású dolog, hogy az éhes gyermek a huzamos iskolai foglalkozásra képtelen és azon a jó szó nem fog. Közgyűlés elhatározta, hogy a kérdést erről az oldalról is tanulmány tárgyává teszi. Értekezőnek elismerést és jegyzőkönyvi köszönetet szavazott a közgyűlés, magát az értekezést pedig a M. T.-ban leközölni rendelte.

Tárgysorozat következő pontjánál köri elnök utalt a központi tanácsadónak a fizetési ügyben nyújtott felvilágosítására. Egyben kifogásolta, hogy a tanítóság körében még ma is vannak esetek, amikor az új tanító hónapokig kénytelen magát elartani, mert az államsegélyének kiutalása elé akadály gördül. Kivánatos lenne, ha ilyen esetekben fizetési előleg természetével bíró államsegélyhez juthatna a kezdő tanító azonnal, mihelyt az állást elfoglalja és működését megkezdí. Közgyűlés ezen ügyet ismétellen a központi vezetőség figyelmébe ajánlja.

A szabadságolást illetőleg emlékeztette köri elnök az érdekelteket, hogy a Szolgálati Pragmatika előírása szerint ki-ki a saját hatóságától köteles szabadságot kérni és a szabadságolásáról jelentést tesznek a tanfelügyelőséghez, illetve ennek útján az iskolai referátushoz. A szabadságolás

körül követendő eljárásról bő felvilágosítást nyújt a Szolgálati Pragmatika 30 és 41 §-a és az utóbbihoz fűzött megjegyzés, valamint a Tanügyi Tanácsadó (a 188—194. terjedő lapjain).

Felekezeti tanítóság a saját egyházi felsőbb hatóságánál lépéseket tesz az iránt, hogy a huzamosabb betegszabadság alkalmával az állami és községi iskolák tanítóival egyenlő elbánásban részesíttessék.

A számadás és költségvetés letárgyalása után az indítványokra és a szavazás eredményének kihirdetésére került a sor. Köri elnökké *Halász Ödön* balonyi r. kath. ig.-tanítót, alelnökké *Huber János* nemesócsai r. kath. ig.-tanítót, pénztárossá *Hideghéthy Nándor* komáromfissi r. kath. ig.-tanítót, ellenőrré *Iván Károly* ekecsi ref. ig.-tanítót, jegyzővé *Végh Ferenc* megyercsi ig.-tanítót választotta meg a közgyűlés. Választmányi tagok lettek: Vizváry Vilmos, Tóth Mihály, Vaskó Imre, Uhereczky Géza, Mosonyi Ferenc, Hroiko Sándor.

Központi kiküldöttek: Uhereczky Géza, Vizváry Vilmos, Telkes Miksa.

A szavazás eredményének kihirdetése után a régi tisztikar nyomban elbucszott és a lelépő köri elnök szeretettel üdvözölte az új tisztikart, főként az új elnököt. Új tisztikar nevében Halász Ödön elnök megköszönte az üdvözlést és a bizalmat, egyben megígérte, hogy tisztét a legjobb igyekezettel, közmegelegedésre kívánja betölteni. Terhes és felelősségteljes munkájához kérte az egyesületi tagok és a tanügyi hatóság hathatós támogatását. Ezen aktussal a közgyűlés véget ért. Teljes befejezést a fehérasztalnál nyert. A közebeden sok és tartalmas felköszöntő hangzott el. A közebed résztvevői a késő esti órákig maradtak együtt és emelkedett hangulatban áptolták a kartársi együttérzést. V.

Tanítógyűlés Galántán.

A Szl. Á. M. T. E. Galánta-Vágsellye-i körzetének tanító-sága június hó 20 án tartotta meg rendes tavaszi közgyűlését, melyen Budovič Román áll. tanfelügyelő és Kovács Alajos közp. elnök is megjelentek.

Berényi elnök az áll. tanfelügyelő s a megjelent kartársak üdvözlése után nagy felkészültségre valló hatalmas beszéddel

nyitotta meg a gyűlést, amely az őszi közgyűlés óta előfordult s az egyesületet, vagy az össztanítóságot érdeklő minden mozzanatot, legcsekélyebb eseményt is felölelte. Örömet fejezte ki afőlről, hogy a kartársak teljes számban megjelentek, amit a tagokban élő egyesületi szellemnek s a tanfelügyelőhöz való osztatlan ragaszkodásnak tulajdonít. Buzdította a fiatal kollégákat, hogy járjanak el szorgalmasan a gyűlésekre, vegyenek részt az egyesület működésében, mert ezáltal is gyarapíthatják ismereteiket, tudásukat s ne csatlakozzanak ama, autoritást nem ismerő kevesekhez, akik csak lekicsinylik idősebb kartársaikat. Közölte a közgyűléssel, hogy a tisztikar mandátuma lejárt s köszönetet mondván annak nevében a támogatásért, kéri, hogy a választmány javaslata dacára, személyének az elnöki tisztségre való jelölésétől eltekintsenek, mert megrongált egészségi állapota miatt az elnöki tisztségtől visszavonhatatlanul megválni kénytelen. A megeltendő választásra nézve közli, miszerint a választmány jelölő listájától függetlenül bárki is megválasztható, aki szavazattal bír, mindazonáltal kéri a közgyűlést, hogy olyanokba helyezze bizalmát, akik az egyéni rátermettség mellett szívükön fogják és tudják viselni a magyar tanítóság érdekeit és a magyar kultúra szent ügyét. A megválasztandó tisztikar jövő működésének szellemét illetőleg direktivaként citálja Déder Iván dr. iskolaügyi miniszter bratislavai gyűlésen elmondott egyik nyilatkozatát, mely szerint: „Az államnak kötelessége gondoskodni arról, hogy a magyarság itt magyar maradhasson nyelvében, érzésben és kultúrájában!”

Az elnök részletes beszámolójáért és szép, tartalmas megnyitó beszédéért a közgyűlés nevében Kovács Alajos közp. elnök mondott köszönetet.

A tárgysorozat első pontjaként az új tisztikar megválasztása következett. A közgyűlés a közfelkiáltással való választási mód mellett döntött s a következő tisztikari választotta: Elnök: Oswald Lajos, alelnök: Horváth Imre, jegyzők: Kocsis Árpád és Marlon Árpádné, pénztárnok: Némethné Szandtner Irén, választmányi tagok: Kovács Alajos, Boócz Árpád, Boross Béla, Ivány Ferenc, Khin István és Csaplár István, közp. választmányi tagok: Horváth Imre, Polák Kálmán, Kovács Alajos és Berényi Gyula.

Oswald, az újonnan megválasztott elnök, tisztikara nevében köszönetet mondván a bizalomért, a kartársak támogatásáért

kéri munkájához, majd felkéri Berényi volt elnököt, aki e gyűlést előkészítette, hogy azt tovább vezetni szives legyen.

Következett a járásköri pénztáros jelentése, mely szerint a megyei egyesület likvidálása alkalmával kapott 5650 K-val együtt a járáskör 6458 K 69 fillér készpénzzel rendelkezik s összvagyon a alapokkal együtt 14822 K 11 fillér.

A pénztáros számadásának felülvizsgálása s részére a felmentvény megadása után elnök közli a választmány javaslatát, mely indítványozza, hogy a pénztári feleslegről 1000 K a járási dalárda céljaira fordíttassék, mint rendelkezési alap, 4000 K pedig a T. H.-nál a járáskör szoba-alapítványának növelésére befizetessék. Közgyűlés mindkét indítványt magáévá tette. Ugyancsak elfogadta a választmány ama indítványát, hogy az elnökség a volt járásköri tanfői könyvtárt birtokba vegye s annak fejlesztésére 500 K fordíttassék.

Ezután Boross Béla mondta el gyönyörű megemlékezését Szabolcska Mihályról, a népies nemzeti irány mult év őszén elhunyt kiváló költőjéről.

A tárgysorozat utolsó pontjaként Mikuss Elek tartotta meg felolvasását: „Az iskola, a munkanélküliség és a tanfóság“ címen. Tárgyilagosa, idő és korszerű felolvasásáért, valamint Boross Béla szép előadásáért a közgyűlés köszönetét fejezte ki s felkérte őket előadásuknak a M. T.-ban leendő leközlésére.

E felolvasással a tárgysorozat kimerülvén, elnök a közgyűlést befejezettnek jelentette ki.

A gyűlés befejezte után az állami tanfelügyelő tartotta meg évvégi értekezletét, amelynek kapcsán beszámolt évközi iskolalátogatásairól s adminisztratív utasításokat közölt, főleg az új állások szervezése, államszegélyek kérvényezése stb.-re vonatkozólag.

Ez értekezlet után közös ebéd volt, amelyre az egyesület kedves főtitkára, Vásárhelyi Károly is megérkezett, aki a józű humorból soha ki nem fogyó közp. elnökkel együtt a kellemes hangulatban töltött délután kedélyességét mindvégig biztosította.

A pohárköszöntők során meleg ovációban részesítették az állami tanfelügyelőt, akit megériő jóssággal párosult igazságosságáért ragaszkodó szeretettel vesz körül tankerülete tanfósága.

Kocsis Árpád.

A párkányjárási tanítók közgyűlése.

Jegyzőkönyv, felvétel Párkányban, 1951 június hó 11.-én tartott párkányjárási ált. magyar tanítóegyesület közgyűlésén. Jelen volt a járási tanítószakszervezet elnöke, Somogyi István központi kiküldött, Medlen István ker. esperes, tanfelügyelő, Zemplényi dr. járási főorvos vendégek élén a járás tanügyi szakszervezet elnöke és szerető intelligenciája. Tárgysorozat a meghívó szerint. A közgyűlést Bíró Béla járásközi elnök vezette. A jegyzőkönyvet Szoleczky János jegyző írta. A hitelesítésre Bukovszky Gyula és Endrődy Lajos tanítókartársak kérték fel. Bíró Béla elnök szeretettel üdvözölte a megjelenteket és tartalmas megnyitó beszédben rámutatott a helyes tanítóegyesületi munkásság sikereire. Megjelölte az új ösvényt, amelyet a demokratikus megújulás szele a magyar tanítószakszervezetnek és iskoláinak kijelölt. Tényekkel igazolja a magyar tanítószakszervezet hűségét, lojális nevelőtanítását, amellyel mindig az államérdekét a béke és egyetértés szent eszméjét szolgálja úgy az iskolában, mint azon kívül. E munka megérdemelt bérére felhívja az állam és az egyház figyelmét, hogy a felekezeti s közelebről a magyar tanítószakszervezetet eddig ért sérelmeket sürgősen orvosolnia kell, nehogy a sok panasz előbb-utóbb megbénítsa az eddigi lelkes tanítói munkásságot. Megemlékezik az egyesület ízéves jubileumáról. Az anyagi jóléthez kívánja a tanítószakszervezet iskola feletti független és felelősségteljes igazgatási jogkörét, hogy az iskola tényleg a tanító hivatala legyen. Tanító jogi személyiségének megvédésére törvényt kér, mert ennek híján csekély kivétellel a tanítószakszervezet az üldözöttek sorába kerülhet. Különösen jogvédelmet kér a falvak oly önző embereivel szemben, akik nem az igazság, hanem az armány győzelmének kihasználásával akarnak a tanítószakszervezet felett diadalmaskodni s azt anyagilag és erkölcsileg tönkretenni. A tanítószakszervezet eddigi önfeláldozó államhűségének bizonyosságát az ily igazságtalan fellejtések és rágalmozók kedvéért mellőzni nem szabad. Az új idők törtető haladásában a tanítószakszervezetnek is vannak vágyai és törekvései, amelyek teljesedésétől függ a tanítószakszervezet további munkakedve, hivatásszeretete s a magyar tannyelvű iskola versenyképessége. Tanító, mint a közéleti munka embere nem állhat félre különösen most, amikor a nagy küzdelem árán kiharcolt iskolaügyi törvények végrehajtására került a sor. A még mindig megkülönböztetett fizetés,

a hontalanság keserű kálvária járása, a ki nem fizetett szlov. pótlék, a magyar tanítóképzés hiányossága stb. panasz megoldásra vár, amit a festvéries érzéssel csakis az Á. M. T. E. alapszabályai keretén belülívhatunk ki. A tanítótság tartison össze egy egyesületben és ne pazarolja erőit a folytonos újabb és újabb széltagoltságban.

Közgyűlés a megnyitó beszédet viharos tetszéssel fogadta. Elnök miután a fentemlített illusztris vendégeket személyesen üdvözölte, a közgyűlés határozatára egyben táviratilag üdvözli dr. Slávik György belügyminisztert, akinek a járás hontalan tanítóinak ügyére hívja fel a figyelmét, majd dr. Hendrych Jaroslav ref. mšano. vezetőjét, akitől jogvédelmet kért az igazságtalanul üldözött magyar tanítótság részére. (Az üdvözlésekre a kedvező felelet megérkezett elsejére!) Elnök folytatólagosan felolvassa Teplánsky Pál és Stunda István nemzetgyűlési képviselők üdvözlő levelét, amelyet a tanítótság viszont üdvözléssel megköszönt.

Elnök kegyeletes szavakban megemlékszik Zsemlye Péter kartárs elhalálzásáról, a közgyűlés felállással áldozott az elhunyt kartárs emlékének.

Előterjesztések során az elnök beszámolt a legutóbbi közgyűlésen hozott határozatok végrehajtásáról, amely a M. T. f. é. 9. számának 250. oldalán leközzölteit.

Elnök előterjesztésére a Galántán f. é. jan. 9–10. hozott központi gyűlés határozatainak végrehajtása ügyében a közgyűlés következőket határoz:

1. Az Á. M. T. E.-nek F. U. Ń. Š.-hoz való csatlakozását (a pogram 2. pontjának, az egyház és iskola szétválasztása, kizárásával) a párkányjárás tanítók közgyűlése saját régi állásfoglalásának, — amelyet Krausz Zsigmond kartárs előadott, — igazolását látja és örömmel üdvözli.

2. Párkányjárás tanítótság közgyűlési határozatában ki mondja, hogy a volt nyitra megyei ÁMTE-t nem kívánja továbbra fentartani, annak körzeti egyesületébe sem lép be, hanem a nagymegyei szervezetek likvidálásával felszólítja a volt nyitra megyei ÁMTE pénztárát, hogy a párkányi járást megillető pénztári részesedést minél előbb adja át.

3. Közgyűlés a Bratislavában felállítandó M. T. Házát óhajítja s annak járási bizottságába Stampay János, Endródy Lajos és Ernst Sándor tagokat delegálja.

4. Az ógyallai járással eddig közös kezelésben lévő 17638 Ké 85 f.-t kitevő „Özvegyek és árvák“ alapból a közgyűlés határozatilag kívánja a járáskört megillető rész kifizetését, külön továbbra mint külön „párkányi járási tanítói özvegyek és árvák alapját“ fogja kezelni.

5. Közgyűlés határozatilag kimondja, hogy a tanítók természetbeni járandóságainak új értékelését csak a sérelmezett egyéneknél és helyeken lájja indokoltnak, nem pedig általánosságban.

Ezek után Somogyi István központi titkár, kiküldött megköszönte a meleg üdvözlést és örömmel állapítja meg, hogy a párkányi járás fejlett és eredményes egyesületi életet él. Kéri a szép számban megjelent tanítóságot, hogy a tagdíj fizetésében is ily példás egyesületi buzgóságot tanúsítson. A központi pénztár 2000 Ké-t küldött a járási pénztárnak, hogy a legszükségesebb kötelezettségeit fedezze ebből, de ne álljon meg a fél megoldásnál, hanem kérje a nagymegyei egyesület likvidálásával a megyei pénztárt, hogy a „részesevést“ küldje meg a párkányi járásnak is. A központi gyűlés határozatainak végrehajtásáról a következőkben számol be. A honfoglalás ügyében deputáció jár a belügyminiszternél, aki a kedvező elintézést megígérte. Szlovenská vjhoda országos mozgalom, de a miniszter válasza kedvezőtlen, a rossz gazdasági viszonyok miatt. A tényleges katonai szolgálat be lesz számítva. A hadifogságot szenvedett katonák megkapják az elmaradt illetményeket. A tanítóképzés úgy lesz megoldva, hogy a jövő tanévtől kezdve a bratislavai tanítóképző mellett magyar párhuzamos osztályok lesznek felállítva. A M. T. Házára miniszter tárcája körében nagyobb összeget biztosít.

Elnök a központi kiküldöttnek szíves felvilágosításáért a közgyűlés nevében köszönetet mond s egyben felkéri, hogy tolmácsolja a közgyűlés szíves üdvözlését Kovács Alajos országos elnök úrnak is.

A múlt gyűlés jegyzőkönyvének hitelesítése után a pénztár vizsgálat és jelentés megtételére a közgyűlés Túry Sándor és Bukovszky Gyula tagokat kéri fel. Közgyűlés e bizottság jelentése után Bellus Gyula pénztárnoknak a pénzkezelésért jegyzőkönyvi köszönetet szavaz s a szokásos felmenívényt megadja.

„A felekezeti kántortanítók sérelmei“ címmel Stampay

János k. igazgatótanító igen tartalmas és mindvégig érdekkelt előadási tartott. Adatokkal igazolja a kántortanítók sérelmeit. Megállapítja, hogy a kántortanítók majdnem díjtalánul, csak vallásos érzüleiből és hivatásszereteiből végzik terhes munkájukat Indítványt tesz, amit a közgyűlés határozattá emel. 1. A hifelekezeti kántortanítónak csak a tanító járandóságát számítsák be az alapfizetésbe, a kántori járandóság érintetlenül hagyassék. 2. A kántorság választassék el, de az arra alkalmas tanító a kántorságot vállalhassa.

Stampay aktuális és komoly előadását a közgyűlés élénk helyesléssel honorálta s a fáradságért külön jegyzőkönyvi köszönetet szavazott az előadónak. (Előadása a közgyűlés kívánságára M. T.-ban megjelenik).

„Tüskék a kántori életben“ címen Tóth Gábor k. tanító felolvasást tartott. Ez a felolvasás minegy kiegészítő része lett az előző előadásnak, ahol a felolvasó mesteri ügyességgel és tapintattal foglalkozott a sok apróbb nagyobb tüszúrásokkal, amelyek az amúgy is rosszul díjazott kántortanítót, különösen a kezdőket, az elődök, a hívek, de sajnos egyes helyeken a templomigazgató plebánosok részéről érintik. (Ezen előadás is a Közgyűlés kívánságára a M. T.-ban fog megjelenni.) Közgyűlés a felolvasónak az igen sikerült értekezletért külön jegyzőkönyvi köszönetet szavazott,

Ezek után Schmera Lajos „a tanítói lakások ügyéről“ értekezett.

Szépen kidolgozott beszédben megrendítő adatokkal számol be a jelenlegi tanítói lakások rossz és egészségtelen állapotáról. Rámutat arra, hogy amíg más tisztviselők palotákban laknak, a tanító, aki a legfontosabb munkát, a népnevelést végzi, még ma is kénytelen úgyszólván salétrom bányáknak nevezhető dohos, nedves odukban lakni. Az új iskolák építésével kapcsolatban nemcsak az egyház, de az állam kötelessége lenne tanítóinak egészségéről is gondoskodni a szabályszerű tanítói lakások építésével. A munkával túlterhelt tanítóság ezt a társadalom minden faktorjától méltán elvárhatja. Az előadást a közgyűlés a legnagyobb figyelemmel halgatta, amelyhez dr. Zemplényi Járási főorvos is hozzászólt s megígérte a tanítóságnak, hogy hivatalos ügykörében, mint eddig, továbbra is legnagyobb segítségére lesz a tanítóságnak, ha valahol a tanítói lakás egészségi okokból meg nem felel. A közgyűlés úgy az előadót,

mint a hozzászólót melegen ünnepelte. A járási főorvos kéri még a tanítószágot, hogy a járási ifjúság gondozó egyesületet munkájában támogassa. Közgyűlés a támogatást megígérte.

Indítványok során az elnök előterjesztésére a közgyűlés határozatilag kimondja, hogy a járásba jött új tanítók akár személyesen vagy írásban jelentkezni tartoznak az elnöknel és a legközelebbi járási tanítói gyűlésen előadást vállalni tartoznak.

Elnök a kedves visszaemlékezés kapcsán jelenti a közgyűlésnek, hogy a járás volt elnöke, Dinnyés Károly jelenleg udvardi k. ig. tanító, az ÁMTE. alelnöke a napokban tartotta 25 éves tanítói jubileumát, mely alkalomból indítványozza, hogy a közgyűlés a jubláns kartársai, mint volt járási elnököt üdvözölje. Közgyűlés az üdvözlést lelkes szeretettel elhatározza.

Ugyancsak szeretettel üdvözli a közgyűlés Bukovszky Gyuláné Nemesszeghy Gizella ebedi kartársnőt, aki jún. 29. én 32 évi tanítói működése után a jól megérdemelt nyugdíjba vonul.

Az elnök zárószavai után a gyűlés lelkes hangulatban végei ért. *Bíró Béla* s. k. egyesületi elnök. *Szoleczky János* egyesületi jegyző.

Felszólítás! Felkérem a párkányjárás területén levő magyar tanítószágot, hogy mindazok, akiknek eddig nem sikerült megszerezniök a csl. állampolgárságot, vagy bármilyen körülményeknél fogva megdöntötték az eddigi honpolgársági igazolványukat (osvedçeniet), az ügy kérvény számának és beadása időpontjának pontos jelentésével, jelentsék ezt sürgösen *Bíró Béla* járósköri elnöknel *Seldin*. Kartársi üdvözléssel *Bíró Béla* elnök.

Tanítói jubileum. Az udvardi tanítótestület külsőleg impozáns, bensőleg lélekemelő ünnepélyt rendezett június hó 10-én Dinnyés Károly igazgató-tanító, Országos Egyesületünk illusztris alelnöke tanítói működésének 25 éves évfordulója alkalmából.

Az ünnepély reggel. szentmisével kezdődött, melyen az ünnepelt udvardi kartársai, tisztelői és tanítványai voltak jelen. Délután érkeztek a környék papjai és a vidéki kartársak.

A szövetkezeti népház feldiszitett termét szorongásig megtöltötte a közönség d. u. 4 órára.

A leánykórus üdvözölő dalával kezdődött ekkor az ünnepély, mely után gyermekdarab és köszöntővers következett. Az udvardi tanítótestület nevében *Szeacsányi Géza* meleg szavakban méltatta *Dinnyés Károly* működését, felolvasta *Dr. Jantausch Pál*

püspök, Dr. Szücsy Géza egyházmegyei főtanfelügyelő, Dr. Feren-
csik János a katolikus tanügyi iroda igazgatója, Dinnyés Károly
szülőfaluja: Kisgyarmat iskolaszéke és számos kartárs üdvözlő
sorait, majd a tanítótestület nevében értékes emléktárgyat nyuj-
tott át az ünnepeltnek. Sipos Antal esperesplébános az udvardi,
Dr. Prenner Béla plébános a köhidgyarmati iskolaszékek, Kovács
Alajos központi elnök Országos Egyesületünk nevében köszön-
tötte a jubilánst. Az üdvözléseket Dinnyés Károly meghatottan
köszönte meg. Magyar táncjelenet és leánykórus dalával ért
véget a minden tekintelben fényesen sikerült ünnepély. Este
100 feritékü bankett volt, melyen lelkes pohárköszöntők hang-
zottak el.

A magunk részéről ismételten megragadjuk az alkalmat és
Dinnyés Károlynak erőt, egészséget és sikert kívánva Öt e helyen
is meleg szeretettel köszöntjük!

Adomány a Tanítók Háza javára. Dobler Kálmán, a
dunaszerdahelyi Csallóközi Könyvesbolt könyv- és papirkeres-
kedés tulajdonosa, július hó 6-án felkereste központi elnökünket
és a múlt iskolai évben a magyar tanítók által tőle vásárolt
árúk $\frac{1}{10}$ -os részesedése fejében 400 koronát fizetett be a Tanítók
Háza javára.

Amidőn az adományt nyilvánosan is nyugtázzuk, nevezett
céget Kartársaink szives figyelmébe ajánljuk.

DALÁRDA.

Az Orsz. Magyar Tanító Dalárda hivatalos közleményei

Daltestvéreim!

A dicsőség utját járó „Lévai Dalárdá”-t, — amidőn 60 éves
jubileumot ünnepel és zászlót szentel, — a „Szlov. Orsz. Magy. ta-
nító Dalárda„ ajkamon át úgy köszönti, mint az édes tesvér-
bátyját!

Testvérbátyját, mert ezen tanítói dalárda is itt, Léván,
ezen az intenzive művelt daltalajon kelt ki, ahol a „Lévai Da-
lárda” évtizedes, hatvan esztendő, életerős gyökérzetével szívja
fel a gazdag magyar lélek daltermékeit és élénk tárja úgy, hogy
Istent s embert gyönyörködtet, lelkesít, vigasztal, felemel, ébren
tart és dicsőséget szerez a magyar névnek. —

Testvérbátyját, mert aki a „Szlov. Orsz. Magy. Tanító
Dalárdá„-nak életet adott, az a Lévai Dalárdának az élete
föntartásáért, a dicső munkájáért küzdő édesapja, a „Lévai Da-
lárdá”-nak isteni küldetéstől megilletett karnagya: Heckmann
István. Ő szántotta, vetette s veritékével sűrűn öntözte azt a talajt,

amely ezen tanítói dalárdát életre hozta és élte.

Édes testvérbátyját, mert midőn e tanítói dalárda szárnyat bontogatott, őszinte testvéri jobbot nyújtott a Lévai Dalárda, lelkes, fáradhatatlan tagjai úgy, miként az öregebb teszi fiatal testvérkéjével szemben: biztatott, lelkesített, a hónunk alá nyúlva segített az első lépést megtennünk.

Daltestvéreink! A „Szlov. Orsz. Magy. Tanítói Dalárda” nevében ezen érzések közt köszöntöm a „Lévai Dalárda”-t összesen és egyenkint is, köszöntöm az igaz, a jó testvérnek kijáró meleg szeretettel, édes büszkeséggel. Kivánom, hogy ez a mi szalagunkkal is ékesített zászló, a „Lévai Dalárda” e gyönyörű szíromlevele, színpompájában joggal, mindenkor és messze hirdesse azt, hogy él és virágzik itt a magyar dal! Ünnepetek a mi ünnepünk is, örömetek a mi örömünk is, a magyar tanító nevével összeforrott dicsőségetek pedig legyen az a közös kincsünk, amellyel elérjük azt, hogy „Száll a dal, a magyar dal, a csillagok éégig!” *Barsendred 1931 május. 24. Beluch Imre a tanítói dalárda alelnöke.*

A „Lévai Dalárda” ünnepe.

Pütkösd vasárnapján zászlószenteléssel ünnepelte a „Lévai Dalárda” 60 éves fennállását.

Ez a jubileum és zászlószentelés magyar tanítók alkotását és dicső munkáit hirdette. Léva kántortanítói alkották meg, vezették és vizik dicsőség útján. A mult század nyolcvanas-kilencvenes éveiben szép teljesítményre képesítette boldogult *Richter Ferenc* — akkor lévai kántortanító, — halálával azonban visszases és állott be. Heckmann István a haldokló dalárdát életre keltette s az ő vasakaratóval, törhetetlen, bámulatos munkaerejével, mesteri kezével a 70 énekesből álló vegyes és férfikart „győzelemről-győzelemre” vezeti. A zászlószenteléses jubileum is ezt mutatta. A pütkösd szép keretében a templomi szertartás, a zene és énekkar teljesítménye a nagyszerű orgonakiséretben fönséges volt. A szertartás után következő diszközgyűlés elismeréssel áldozott a volt tanítóvezetőknek s a mostani karnagynak: Heckmann Istvánnak elismerő oklevelet, diszérmet és ezüst plakettet nyújtott át hosszas, lelkes ünneplés közepette. A jubileumi nap estéjén lezajló hangverseny, felváltva a vegyes és férfikar szerepléseiben, elragadta a közönséget, a tapsok kitörő, tomboló lelkesedéssel újra és újra szétnyitották a függönyt

és ünnepelték a kiváló karnagyot és kiváló énekeseit.

A „Szlov. Orsz. Magy. Tanító-Dalárda” ezen ünnepről az ismert vonatkozásoknál fogva el nem maradhatott. Kovács Alajos elnök megbizta Beluch Imre alelnököt, Dóka Sándor pénztárnokot és Forgács Mihályt, hogy a tanítói dalárdát képviseljék ezen a zászlószenteléses jubileumon.

Beluch Imre a diszközgyűlésen daltestvéri szeretettől áthatott beszéddel köszöntötte a jubiláló „Lévai Dalárda”-t, Forgács Mihály felkötötte a „Szálljon a dal!” felirással ellátott kék szallagot a gyönyörű fehér, Szt. Cecilia képével díszített zászlóra Nemcsik szálló igéivel: „Nem hal meg a magyar dal, míg magyar tanító van!” Beluch Imre a tanítói dalárda ezüst szögét beverte a művésziesen kifaragott zászlórúdba. Végül az esti hangversenyen a tanítói dalárda nevében „Szálljon a dal. Orsz. Magy. Tanítói Dalárda.” felirással ellátott babérkoszorút nyújtottak át az érdemes, jubiláló „Lévai Dalárda”-nak. Az állomáson Beluch Imre Kopernicky Kornélen át élte a „Lévai Dalárda” érdemes tagjait — mert főképp Kopernicky buzgólkodott dalárdájuk élén a tanítói dalárda szárnybontogatásában s felhívta Szlovenszko figyelmét rá.

Értesítés. Értesítjük kedves dalostestvéreinket, hogy a nyári hangversenykörútunkat megelőző gyakorlást f. é. augusztus hó 3-án kezdjük meg Losoncon. Intézze tehát dolgait mindenki akként, hogy augusztus 3-án a nyugati kerületiek a Bratislava-Plešivec gyorsított személyvonattal 14 ó. 45 p-kor, a keletiek pedig Plešivec felől 14 ó 48 p-kor feltétlenül Losoncra érkezzenek. Majd a szállásainkon történt elhelyezkedés után étkezés és rövid értekezlet lesz. Utána megkezdődik a tanulás. Aug. 13-án Losoncon, 15-én Rimaszombaton, 16-án Tornallyán, 17-én Rozsnyón és 19-én Kassán hangversenyt tartunk. A már betanult és az újonnan műsorra tűzött karok kottáit mindenki hozza magával. Ugyiszintén mindenki hozzon estélyi ruhát, kis fejpárnát és törülközőt. A losonci étkezés és elszállásolás ügyét Oszvald Emil és Ocsovay Imre intézi, akitől szükség esetén felvilágosítás nyerhető. A jelvények elkészültek és azt 18 korona ellenében mindenki átveheti Losoncon. E tárgyban további értesítést, vagy körlevelet nem bocsátunk ki, s ezért minden dalosunk testvérkötelességének tartsa, hogy a megjelölt időben Losoncon feltétlenül megjelenjen.

A Dalárda elnöksége.

A dalosok figyelmébe. Felhivom mindazon dalos kar-társakat, akik a f. év aug. hó 11-én Lučenecen tartandó Tanítói Dalárda hangversenyen részt fognak venni, sziveskedjenek mindenféle igényeiket a lučeneci tartózkodásukat illetőleg (így pl. szálloda, saját költségen, vagy nem óhajt a közös étkezésben részt venni) forduljanak a lučeneci rendező bizottság elnökéhez, Oswald Emil isk. igazgatóhoz. Vonatok indulása és érkezése Lučenecre: 1. Bratislava felől: Bratislavából ind. 5.00. Érsekújvárra érk. 7.26. Érsekújvárból ind. 8.48. Lučenecre érk. 14.45. 2. Komárom felől: Komáromból ind. 5.20. Érsekújvárra érk. 6.10. Érsekújvárból ind. 8.48. Lučenecre érk. 14.45. 3. Gömörből: Plešivecről ind. 8.14. Lučenecre érk. 11.00. 4. Érsekújvár felől: Érsekújvárból ind. 5.10. Levicére érk. 7.14. Zólyomba érk. 9.51. Zólyomból, gyorsv. ind. 10.15. Zólyomból, személyv. ind. 10.25. Lučenecre a gyorsv. érk. 11.05. Lučenecre a személyv. érk. 11.51. Lučenec, 1931. júl. 8-án. Kiváló tisztelettel: *Oswald Emil* isk. igazgató.

Természettudományi rovat.

Rovatvezető: Somogyi István.

Piccard tanár légköri megfigyelései.

Az elmúlt közeli napokban az egész világ szeme egy léggömbre figyelt, melyet május 27-én reggel bocsájtottak fel Augsburgban két bátor útasával, Piccard belga tanárral és Kipfer mérnökkel, hogy 15—16 kn. magasságban a légkör tulajdonságait megfigyeljék. A léggömbhöz egy alumínium gömb volt erősítve a két tudós utas számára s ebben voltak elhelyezve a szükséges műszerek is. A felszállás kitünően sikerült s a célul kiűzött 16000 m. magasságot sikerült is elérniök, amit az automatikus magasságmérő jelzett is. A leszállás azonban sokkal nehezebb volt s már-már azt hitték, hogy a két bátor tudóssal szaporodik a tudomány vértanuinak száma, azonban a felszállás helyétől délre 170 km.-nyire az Özvölgyi-Alpokban Gurgl falu közelében egy gleischer oldalán mégis szerencsésen földet értek.

A felszállás célja az volt, hogy a légkör hőmérsékletét, nedvességét 16000 m. magasságban megmérjék, úgyszintén a légnyomás nagyságát is megfigyeljék.

A Föld légkörét a hőmérséklet szerint két rétegre lehet osztani. Az alsó 8–10 km. vastag réteg a *troposzféra*. A troposzférát jellemzi, hogy hőmérséklete fölfelé fokozatosan csökken. Ennek oka az a fizikai tény, hogy a Nap meleg sugarait a levegőréteg átengedi anélkül, hogy maga felmelegednék, Földünk azonban a Nap meleg sugarait elnyeli és kisugározza. Ez a kisugárzott meleg a Föld légkörét 8–10 km. vastagságban felmelegíti. A Föld által kisugárzott meleg következménye, hogy a troposzférában állandóan függőleges irányú levegő kicserélődés van. A troposzférában a hőmérséklet felfelé állandóan csökken. A levegő kicserélődésben részt vesz a vízgőz, a szénsavgáz és az ozon is. Az időjárás változásai a troposzférában folynak le.

A troposzféra után következik 12–14000 m. magasságban a *sztratoszféra*. Ebben a rétegben megszűnik a hőmérsékletnek csökkenése, sőt a hőmérséklet állandónak mondható, azért ezt a légréteget isothermikus rétegnek is mondják.

14000 m.-en felül van a *sztratoszféra*, melyben függőleges irányú levegőkicserélődés nincs, bár újabban megállapították, hogy északra-délre vannak tömegekben eltolódások, melyek meteorológiai hatást is fejthetnek ki. A sztratoszféra hőmérséklete Közép Európa felett nyáron -55°C , télen pedig 57°C . Hogy a bátor utasok a dermesztő hideg ellen védve legyenek, az aluminium gömb egyik felét feketére festették s azt állandóan a Nap felé fordították. A fekete szín a hősugarakat elnyelte s az aluminium gömb oldalát annyira felmelegítette, hogy a gömbben $30-35^{\circ}\text{C}$ volt a hőmérséklet, ami szinte elviselhetetlen volt.

Fontos megfigyelést tett Piccard a légköri elektromos sugárzásra is. Tudjuk, hogy Földünket elektromos mező veszi körül. A Föld negatív elektromos töltése átlag 5.4×10^5 Coulomb. Így a légkör és földfelület között állandóan elektromos feszültségkülönbség van, mely a levegő vezetőképességénél fogva kiegyenlítődik s így a légkör pozitív töltése állandóan a Föld felé áramlik. A légkör és a földfelület között az elektromos feszültségkülönbség, mely az elektromosságnek a Föld felé való áramlását lehetővé teszi, a magassággal állandóan csökken, ellenben a levegő vezetőképessége nő. Ennek legfőbb oka az u. n. „kozmosz sugárzás“, vagy ultragamma sugárzás, mely a levegő molekuláiról, vagy molekulacsoportjairól a negatív elektromos töltéseket leválasztja, melyek más közömbös moleku-

lára rakódnak és így a levegőben pozitív és negatív töltéseket szállító részecskéket hoznak létre, azaz a levegőt ionizálják. A kozmikus sugárzás e hatása lehatol a földfelületig s a levegő vezetőképességét növeli.

A kozmikus sugárzás ereje a magassággal növekszik. Kiszámították, hogy a légkörből a Földre áramló elektromosság a Föld töltését 6 perc alatt közömbösítené s így a légköri elektromosságnak a Föld felé való áramlása megszűnne.

Az a kérdés merül fel, mi okozza mégis azt, hogy ez a közömbösítés nem következik be s hogy a Föld elektromos töltését mi tartja fenn. A feltevés szerint a Föld negatív töltését a földfelületig leható kozmikus sugárzás tartja fenn s így ezen u. n. magassági sugárzás volna forrása Földünk elektromos készletének.

Piccard rövid jelentésében jelzi, hogy a kozmikus sugárzásra vonatkozólag eredményes megfigyeléseket végzett, ami lehetséges is volt, mert a kozmikus sugarak a fémeken áthatolnak s így az alumínium gömbben lévő ironizáló kamra falán is áthatoltak. A szabad levegő elektromos vezetőképességét nem vizsgálhatták meg, mert a sztratoszféra légrétegéiől el kellett zárkózniok az alumínium gondolába. A hőmérsékletet és nedvességet a gondola külsejére felszerelt önműködő készülékek végezték.

Piccard megmutatta, hogy okszerűen berendezett készülékkel fel lehet szállni 15—16 km. magasságig, sőt a magasabbra való emelkedés lehetőségeinek is megadta számbeli adatait, bár ő maga, az újsághírek szerint, nem szándékozik többé hasonló útra.

A sztratoszférát tehát még Piccard felemelkedése és megfigyelései sem tették ismertté, bár a sztratoszféra fizikai tulajdonságainak megismerése sok problémának adná meg a kulcsát, melyek ezideig csak feltevések által magyarázhatók.

Éppen azért a meteorológiai intézetek, obszervatóriumok nagy súlyt helyeznek arra, hogy a légkört minél nagyobb magasságig megismerjék s azért nemzetközi bizottság állapítja meg az évnak azon a napjait, amelyeken a meteorológiai intézetek önjelző készülékkel felszerelt léggömböket bocsátanak fel, hogy így a magas légkör viszonyairól egyidejű adatokat nyerjenek. A léggömböt úgy szerkesztik meg, hogy az bizonyos magasságban szélpukkad s a műszerekkel együtt a földre hull,

a műszerek esését automatikusan szétnyíló ejtő ernyő ellenállása csökkenti.

A magas légkör fizikai tulajdonságai még sokáig maradnak kifürkészhetetlenek, mert teljesen biztos felszálló készülékekkel ezidőszereint nem rendelkezünk. Piccard felszállása azonban előjele annak, hogy a teljes megoldás már nem késik soká és a magas légköri viszonyok megismerése talán egy új tudomány kialakulásának veti meg az alapját.

Somogyi.

K Ü L Ö N F É L É K .

Emlékezés Szabolcska Mihályra.

Irta: Beross Béla.

Az elmúlt év októberének utolsó napján elköltözött a földről a temesvári költő. Dalos lelke felszállt oda, ahol már emberi életében is kalandozni szeretett: az angyalok birodalmába.

Szabolcska Mihály az egyszerűség, a keresetlen őszinteség, a tiszta érzelmvilág költője volt. Az irodalomtörténet a népies-nemzeti irányzat költői közé sorozza. Többet nem is igen mond róla. Azaz mond is, meg nem is. Dicsőri kifinomult nyelvezetét, melyben, mint csillogó üvegphárban, aranylik a szíve édes nektárja, amelyet adakozó kézzel nyújt az üdítő szépséget áhítózó embertársai felé. Elismeri és méltányolja Szabolcska költészetének értékeségét s az esztétika mérlegén számottevő súlyokkal méri. De ugyanakkor kijelenti, hogy a modern költő, azot magaslátárról maradt, s a mai korlelkének probléma-rengetégekébe nem volt bátorsága belépni. Ott maradt, ahol melősen és fényesen süt a csendes élet napja, ott maradt a virágos tisztásokon, nem tért le az akácok utakról... Végeredményben tehát Szabolcska Mihályt harmadrendű költőnek szeretnék elkünyvelni.

Igaz, hogy Szabolcska költészetében nem áll a feje tetején a világ. Igaz, hogy Szabolcska Mihály, aki véletlenül és költői énjétől függetlenül pap is egy személyben, nem kényszeríti önmagát abszurd és az élet egyenes logikájával meg nem magyarázható elemények leélésére, csak azért, hogy megfeleljék anyagot gyűjtőn kifejezési eszközei számára és csak azért, hogy jogcíme lehessen a „modern költő” hangzatos, de hovatovább jelentőség nélkül maradó rangjelzése. Rásütik a „bélyegget”, hogy a hagyományok kritikátlan folytatója, mondani valóiban és kifejezés-módjában elavult, ócska, nem a jelenhez alkalmazkodó, költészete csak régtelint csillagok halvány visszténye...

De ha valóban így is lenne, ha igazuk is volna azoknak, akiknek értékelésében rovásnak számítódik a tradíciók tisztelete, s a divat hóbortjai előtti-föltétlen meg nem hódolás, még akkor is kalapot kell emelni az előtt, aki művészete számára sértetlenül, idegen — mert nem belőle fakadó — hamis befolyástól mentesen meg tudta őrizni a szívét. Szabolcska Mihály nem törődött azlyal, hogy költészete szeplőtelenességével mindinkább magára marad, nem bánta, hogy versei szigeteket képeznek a szennyesedő élettengerben, nem bánta, hogy a piszkos hullámok egyre jobban csapdossák a szívet, melyen ő, a hajdani

szépség utolsó lantosainak egyike, áll, egyik kezével a szivére, másikkal pedig az égbe mutatva . . .

De így állt már akkor is, amikor még a mai nagyhangú világ nagyhangú költői nem is álmodtak a szenvedérből, amikor a nyomornak még nem volt külön irodalma. Szabolcska Mihály már évtizedekkel ezelőtt velük érzett az özvegyekkel és árvákkal, ű már a sokszor aposztrofált „régii, jó békevilágban” is meglátta az élet könnyeit és meg tudta rajzolni a kis Demeter Rózsika tragédiáját. Az ű érzékeny lelkének nem volt szüksége a háború-okozta rengésekre, hogy a panaszos jajszavakra reagáljon. Van emberi fájdalom bőven, lüvészárok kézigránát nélkül is . . . És van lehetősége a művészetnek a földi keresetviselés megkönnyítésére akkor is, ha nem szólnak az ágyúk és gépfegyverek . . .

Szabolcska Mihályt éppen a háború utáni irodalom tagadja meg. Mert ez a hirtelen fölburjánzott irodalmi vetés nem akar elismorni más irodalmat a saját dudáján kívül. Annak pedig halálos ellensége, melynek gyökerei még a háború vértől át nem itatott talajban erősödtek meg. Aki a mai irodalom pantheonjába be akar jutni, vagy ottani pozícióját meg akarja tartani, annak még meggyőződése ellenére is csak jajgatnia és siránkoznia szabad a világ jeruzsálemi pusztulása fölött. Ma még mindig a háború posványából száll föl az ihlet és vér a tinta, mellyel rémeket kell írni az omboriság lolkismeretőre. Aki nem ezt teszi, annak, mint írónak, nincs helye a nap alatt . . .

Mint irodalmi frakció, mint irány-irodalom: ily megkülönböztetéssel indokolt az efajta vállalkozás, de ahhoz nincs joga, hogy az írás művészetének beláthatatlan perspektívájú torrénumát a maga részére foglalja és inkább üzleti, mint irodalom-etikai célokból kisajátítsa! Malolnap csak annak nyújt élvezetet egy-egy írásmű, aki kellő mértékben tud irtózni a vértől, vagy akiben jól előkészített talajra talál az elődök megvetését hirdető propaganda.

A háborús irodalommal kapcsolatban érdekes megemlíteni, hogy azok, akik szenvedő részesei voltak a nagy vérengzésnek, azok nem föltétlen rajonganak a vérgőzös regényekért, melyek a háború utálatát vannak hivatva fölébresztelni az olvasó lelkében. Ellenben a csukasziürkés generációt követő ifjúság annál nagyobb mohósággal veti magát minden betűre, melynek puskapor-szaga és vérvörös színe van . . . Nem természetellenes jelenség ez? S ezt tudva, nem búna-e az irodalomnak, hogy — bár látszólag a világbéke eszméjét szolgálja negatív pedagógiával — tulajdonképpen újabb háborúk ingerát táplálja a fejlődő emberiség lelke mélyén?

A „modern” irodalom áltatja magát azzal a naiv öngazolással, hogy föltárja a kollektív élet mélyében rejtőző komponenseit, amelyeket megismerve, az élettalany képessé válik a létezés nagy eredőjének megértésére. S ezt a kétségtelenül nemesszándékú nevelőmunkát éppen ott kezdi el, ahol az élet végződik: a csatatereken, fullasztó fedezőkekben, a halál frontján. . .

Mennyivel tisztultabb elgondolásból ered Szabolcska költészetének csendesen, zajtalanul induló, de hófehér szépségeket sodró patakja!

Szabolcska nem erőszakol önmagába és másokba olyan érzéseket, amelyek csak a fantáziában létező életfolyamatok komplikációból származhatnak: ű akkor alkot, amikor mesterséges vágy-eröltetés nélkül, a normális élet-ütemre ver a szíve, mert úgy érzi, hogy csakis így fejezheti ki ű igazán és őszintén a vers. Az önkifejeződés pusztá ténye még nem művészet ugyan, de ha az esztétika szempontja dönt a művészi érték meghatározásában, akkor Szabolcska

költészeti tökéletes művészet. Tökéletesebb, mint az, amely most még csak vajdó irodalomelméletek kritériumával kérkedik. S az irodalom pedagógiai hivatását tekintve, egy Szabolcska-versnek nagyobb hatása van még ma is a tömegek lelkére, mint az expressionizmus, vagy a dadaizmus uralmon lévő harcias seregének.

A „modern” költészetben hemzsegnek az ilyen szintézisek: tömeg, nép, idők, jelen, jövő, út, cél. De sohasem volt üresebb hangzásuk, mint ebben a fojtott irodalmi légkörben. Szabolcska nem tömőít, nem gombolyítja össze az élmény-szálakat, hanem szépen, egyenként húrokká feszíti művészi hangszerén, s egész irodalmi munkássága valami bájos, utánozhatatlan muzsikába olvad. És ennek a zenének minden egyes szótára hosszú-hosszú időn át vibrál annak a lelkében, aki csak egyszer élvezője volt.

„Tele van a város akácfavirággal . . .” — hol van innen a nagyotmondás a problémakeresés pátozsa, hol van a nyelv és a stílus törvényrontó dinamikája, hol van az újat akarás türető ambíciója? . . . De tagadható-e ennek a dallá nemcsodétt költeménynek tömeg-etikai jelentősége? Hol van ettől a mai friss irodalmi termelés? . . . A hivatalos irodalom már fémljezte az úgynevezett aktivista költészetet, volt is ideje kozzá, hogy fogalommá váljék a közvéleményben, a reklám pedig sohasem szolgálta úgy ki az irodalmat, mint napjainkban, mégis, a nép széles rétegeiben hiába keressük. Valahogy nem tud gyökeret verai.

Pedig az új költők éppen a „Nép” jelszavával indulnak el a parasztra. . . Azt mondják, hogy az irodalomnak a népi erő buzogásán kell újászülnie. Őserő, szűztalaj a nép, s a jövő irodalma csak ezen épülhet föl. Kinek van igazsága: annak, aki ezt szájjal vallja, vagy annak, aki irodalmi tettekkel tesz erről hitet? . . . Szabolcska sohasem verte nagydobra, hogy az igazi irodalom a néplőlökből szívja éltetőnedvét, hanem leült az íróasztalához és gyönyörűen megírta, hogy „Egy nap meg egy este minden esztendőben szeretné, ha király lehetne belőle . . . Hogy minden elhagyottat palotájába gyűjtőn, minden sáppadozó árvát szárnya alá vegyen és ahol könnyet lát, szép selyem kendőjével letörülgesse . . .” Ez a felebaráti szeretet igazi lírája, ez az a misszió, melyet a nép költőjének teljesítenie kell. A költészetet népszerűvé kell tenni, de nemcsak annak a megállapításával, hogy „Párisban járt az ősz”, hanem az örök jószág szünet nélkül való áramlásának előmozdításával, hogy a költészet szépsége valóban „az igaz útján kifejezett jó” legyen.

Ennek a törvénynek rendelte alá Szabolcska Mihály lelkének ömlő líráját, s ez a költői fegyelem tette lehetővé, hogy költészetének mindegyik virága ott diszlik a pedagógia kertjében. A hazafiasság egy Szabolcska-versben nem szovinszta ökülcsoatgotatás, a vallásosság nála nem képmutató álszenteskedés és embertársának szeretése nem kívánja egyetlen társadalmi osztály pusztulását sem.

Van e versirodalmunkban a szülőföld, a haza iránti mélységes szeretetnek még egy olyan lehetetlenoman megfestett képe, mint amelyet Szabolcska örökített meg a párisi „Grand Cafében”, e négy egyszerű sor csodájával:

— Tudja a jó Mindenható,
Mi is azon sirmiváló,
Hogy a ménes ott delelget
Valahol egy csárda mellett!

Vagy a magyar népi virtuszete fő tud-e mutatni csak egy alkotást is, melyben a magyar lélek temperamentuma tündöklöbbon ragyog, mint a „Salzburgi csapszékben“ című remekmű sorai között. És mily gyönyörűség olvasni az eszwenyi szerelomnek üdű ritmusát ebben a mai, politikai és szociológiai ag-rémek-től megcsömörlött irodalmi zürzavarban:

Mért nem szilottól te
A mi kis faluukban,
Ott se messze tőlünk,
Csak a szomszédunkban.

Csak a szomszédunkba,
De ott is szegénynek,
Falu rózsájának,
Falu legszebbjének.

S az a sok sok versike, mely a gyermekélet napsugarán korosztáli szines koszorút képez ifjúsági irodalmunk gazdag mezején, a balhatatlanság diésfönyét szörja Szabolcska Mihály ógi szelleméro. Költő volt, jósággal, igazsággal és felelősséggel. Es nemzete hátlájával.

Az irodalom folyó, melynek vize állandóan mozog, hullámozik. A habok tovasuhanak, új bajók, új és „bátor evezősök“ jönnek rajta. De a forrás mindig ugyanaz: a tisztaság, a művészi szépség örök kútforja. Halkan esűrgedez vagy rohatva tombol az irodalom árja: az igaz művészet Istón-lelke nem bukhatik el benne, ha küldetése a szeretet. Ez a forrás és ez a cél. Egyéb igazolása nincs a művészetnek!

Szabolcska Mihály küldetését költészete és egész pályafutása maradéktalanul igazolta. Övé az érdem, mienk a kegyelet és a büszkeség.

Tanító-karnagyok vezette dalárdák a lévai dalosversenyen. Ugyancsak tanító-karnagyok vezették a következő szép sikert elért dalárdákat: 1. „Komáromi Dalegyesület“ karnagy Schmidt Viktor, I. cs. 2. díj. 2. „Lévai Dalárda“ karnagy Heckmann István, I. cs. 3. díj. 3. „Érsok-ujvári vasasok Olv. és Dalköre“ karnagy Szeudrey István, II. cs. 2. díj. 4. „Érsokujvári Iparosok Dalegyete“ karnagy Pataky Feroc, II. cs. 4. díj. 5. „Somorjai Dalkör“ karnagy Ragóczy Aladár, III. cs. 1. díj. 6. „Lévai Dalárda vegyeskara“ karnagy Heckmann István, IV. cs. 1. díj. A „Losonci Magyar Dalegyelet“ férfikarát Riszner Ede, nyug. tanítóképző intézeti ének és zenetanár vezette. A II. csoportban 1. díjat nyert.

Az ő sikerükkel nem azért nem foglalkozom részletesebben, mintha az értékben a sallóiaké alatt maradna, hanem mert nem tulajdonítok olyan jelentőséget a dalosversenyen való szereplésüknek és sikerüknek, mint a sallói gazda-dalárda sikeres szereplésének, mint amely dalárda belépve a Csz. Magyar. Dalosversenybe, városi nagyközösi karokkal fölvoe a versenyt, nagyszerű eredményt ért el s ezzel utat mutatott a szlovonszón ok nélkül szerény (ugy is mondhatóam túlszerény) visszavonultságban működő és „Ezt se lehet, azt se lehet“ hangoztató sok-sok magyar gazdadalárdának.

Sok mindent lehet, csak szív kell hozzá!

Ocsovay Imre.

A Hanza pályázatának eredménye. Mint ismeretes, a gántai „Hanza” szövetkezeti áruközpont a január 10-i galántai központi gyűlés alkalmával a magyar tanítóság részére pályatételt tűzött ki ezzel a címmel: „A tanító iskolán kívüli kulturális és gazdasági hivatása különös tekintettel a szövetkezeti életre.” A Hanza igazgatósága a három legjobbnak ítélt pályamű részére 500, 300 és 200 koronás jutalmat állapított meg. A központi gyűlés a bírálóbizottságba a tanítóság részéről Boross Béla alsószeli és Horváth Imre hidaskúrti kartársakat küldte ki. A bírálóbizottságot, melynek a Hanza részéről tagjai voltak Kuthy Géza dr. a Hanza elnöke, Nagy Ferenc, a Hanza igazgatója és Letocha József, a „Hanza” című szövetkezeti újság szerkesztője, június 19-én hívta össze a Hanza igazgatósága, a döntés megejtése végett. Beérkezett összesen 11 pályamunka, melyek közül a bizottság az első díjjal a „Szeretni a népet, támogatni és felvilágosítani őszintén” jellegű dolgozatot tüntette ki. A második díjat az „Egyesült erővel előre” jellegű pályaműnek ítélte oda, míg a harmadik díjat „Benevolentia” jellegű pályázat nyerte el. A jellegű levélkések felbontása után kitűnt, hogy az első díjat nyert munka szerzője Janits Alajos vágkirályfai tanító. A második díj nyertese Tanító Gyula ny. magyarországi tanító, a harmadik díj nyertese Szabó Emil muzsai tanító. A bizottság a nyertes műveken kívül valamennyi dolgozatot dicséretben részestett. A díjat nyert munkákat a Hanza engedélyével lapunk is közölni fogja.

A garamsallói gazdadalárda hatalmas sikere a lévai dalosversenyen. Rekkonó június délután, az aszfalt földöt vibrál a forróság. A lévai várom ormán kék-sárga lobogó lóg petyhüden aláfelé. A városi szálló udvarán egyensapkás dalosok tümege, köztük komoly-feketébe öltözött csizmás, jóvágású magyar parasztok karnagyukkal, Teleky Miklóssal. Engem ők érdekelnek elsősorban, ők, akik mielőtt napégette, izmos kezükbe fognák a kaszanyelét s aratnák az életet, eljűttek Lóvára, hogy nemes küzdelemben a magyar dal mezején arassanak, ha lehet — diadalt.

Már ott állanak a nagyterem szüpadán, már lendül a karnagy karja és zong a dal csodálkozásra készítő biztossággal, tisztasággal, magyaros zamattal.

A versenyt végighallgatható kevesek felfigyelnek, csodálkozásra nyílt szemekben az öröm lángra gyúl.

Aztán csend. A csendet a zsűri csendje türi meg, végét jelezvén a sallóiak versonyénelkésének. A dalosok levonulnak a szüpadról s ekkor a hallgatók sorából felemelkedik egy úr, örömkönnyekkel szemében, a garamsallóiak karnagyához lép, forrón megüleli és megcsókolja őt. Csermely Györgytől, a magyarországi Dalosszövetség országos főtitkárától kapta Teleky Miklós tanító testvérünk az elismerő csókot és ülést. S ha díjat nem nyert volna is, mint ahogy nyert, — csoportjában a második díjat biztosan nyerte — úgy ez a szívveljívő elismerényilvánítás is kárpótolta volna őt és dalusait éjezakába nyúló testet-lelket igénybe vevő munkájukért.

A verseny után mind gyakrabban ballottuk a garamsallói dalárdát utcán, kávéházban, vendéglőben emlegetni s estére már mindenki tudott róluk mindenki látni akarta őket, karnagyukat. És amikor az eredmény kihirdetésékor fent a lévai vár pompásan díszített, kivilágított udvarán az ötszáz dalos részére épített hatalmas emelvény előterében, sok-száz dalos előtt felsorakoztak a karnagyok, a sallóiak karnagyát fogadta legszívesebben a közönség. A karnagnak szóló kitüntető és elismerő taps orkánná fokozódott s éljen kiáltásoktól volt hangos a várudvar, mikor a garamsallói kar énekszámát

befejezte. Az ő sikerük, diadaluk volt a legnagyobb, őket dédalgotte, ünnepelte a hatalmas számbau. Összegyűlt hallgatóság. A város szeretettel ölelte keblére édes testvérét, a falut.

Miklós tanító-testvérom! A távolból ujólag megöleltek és megcsókolom orcádat kétféül, minden tanító testvér nevőban is elismerésünk és hálánk jöleül. Mert ugy érzem, hogy a téged ért elismerés, a dalosverseny és hangverseny utáni sok-sok kézsorítás, rajtad keresztül minden magyar tanítónak szölt, akik ugy, mint Te, hivatásuk magaslatán állva az iskola falain kívül is vezetöi, igazi vezetöi az ő néplíknak.

Áldjon meg a mi Istenünk Téged!

Beiratási felhívás a komárnói magyar kétéves földmives iskolának első osztályába. Szlovenszko egyetlen magyar nyelvű gazdasági intézete folyozítja a gazdaközönsegot, hogy fiait iskoláztassa, mert csakis jobb előképzottséggel fogja későbbi boldogulását és előrehaladását elérni.

Minden földmives tegye gyermekeinek lehetővé, hogy általános műveltséget és gazdasági szakképzettséget szorozhessen, mert ezzel biztosítja részükre a legbecsebb örökséget. Az iskola célja: A rondes kétéves tanfolyam teljesen lezárta, fűkélates gazdasági kiképzést nyújt az elemi iskolából kikérült és némi otthoni gyakorlattal rendelkező ifjaknak. Felvétel alkalmával elsősorban oly jelentkezők lesznek figyelembe véve, kik az iskola befojeztével az otthoni gazdaságba szándékoznak visszatérni. Természetesen jobb előképzettségu ifjak is felvételtnek, de ezeknél is a saját gazdaságukba visszatérők részesülnek előnyben.

Évi tandíj és beiratási díj 50 Ké, mely összeg beiratáskor fizetendő Internátusi díj havi 175 Ké, mely összeg minden hó 1-én előre fizetendő. A tankönyvek és egyéb iskolai szerekre körülbelül 40 Ké. kell évenként. A különféle tanulmányi kirándulásokra körülbelül 250 Ké. Igy az összes tanítási és élelmezési költségek évente körülbelül 2550 Ké-ra vehetők föl. A szegénybbsorsú, jó előmenetelű és kifogástalan magaviseletű növendékek számára állami-, országos- és járási ösztöndíjak, illetve pénzségélyek állanak rendelkezésre. Az eziránti kérvények az első félév befojeztével a félövi és szegény-ségi bizonyítvány csatolásával nyujtandók be az iskola igazgatóságáboz.

A tanév szeptember 15-én veszi kezdetét és július 15-én végződik.

Az iskola és internátus Komárno városától 3 km nyire kekszik, és saját vasuti megállóval bír a Komárno-Gútai vonalon.

Részletes felvilágosítást készséggel ad a Földmives iskola magyar osztályainak igazgatósága, Komárno.

Tornaünnepély. A turiszakállasi ref. iskola növendékei f. é. június hó 21-én a küzeli erdőben nagyszámú közönseg érdeklődése mellett „Madarak és fák napjával” kapcsolatban szépen sikerüli tornaünnepélyt rendeztek. A verseny gyztesei díjazásban részesültek. Közadakozásból tornaszerek gyarapítására befolyt 50 Ké.

Dr. Mészáros Gy: A népiskolai számtani oktatás módszertana című figyelemreméltó könyvét adta ki az állami kiadóhivatal Bratislava, amely mind a tanítók, mind a tanítójelöltek számára nélkülözhetetlen. (88 oldal, ára kötve Ké 9,50.) Mint tankönyvet jóváhagyta az iskolaiügyi és nemzetművelődési minisztérium 1930. VII. 17. kelt 102434 -II. számú rendelete alapján a tanítóképzőintézetek IV. osztályába járó tanulóknak számára is.

Anyák napja Kőbölkúton. Június 7-én a kőbölkúti r. k. iskola tanítói kara a gyermekek észrejelésével erkölcsi tekintetben nagy sikerű ünnepélyt rendezett. Az ünnepélyre hivatalosak voltak az anyák is, akik közül mintegy hetvenen jelentek meg, s akiknek arca boldogságtól ragyogott az ünnepeltetés fényében, míg szemekben a megbotltság könnyei csillogtak. A gazdag programot az tette még érdekesebbé, hogy a nagy költségek az ünnepély melléjébe illő költeményeit többnyire a vágy gyermekek mondották el. Az igazgató tanító üdvözlő beszéde után váltakozva következtek szavaltatok, énekari számok. Többen Erzsike VI. o. tanuló szíveket simogató édes hangon mondotta el az igazgató tanítónak ezen alkalomra az anyákhoz írt szép prózai himnuszát. Ezután az iskolásleánykák minden anyának egy-egy rózsaszálat osztottak szét. A tíz legszebbet azoknak, akiknek legtöbb gyermekük van. Rózsaszátság után Hetényi Antal tanító az anyákhoz írt gyönyörű költeményét olvasta fel. Majd Báthly Dénesné a legkisebbekkel mutatott be ritmikus dalos táncokat. Az anyák mindogyike hátaltel szívvél és könnyekkel közölte ünnepeltetését.

(St.)

Tanítási eredmény a magyar képzőben. Júniusban zajlottak le az első tanítói-érettségi vizsgálatok a bratislavai állami magyar képzőben. A vizsgák eredménye számoru képet mutat. 40 negyedéves növendéke volt a képzőnek s ebből elbukott az osztályvizgán és érettségien összesen 19. 40ből 19! Ez olyan szám, amely gondolkodóba ejti az embert. Mi lehet ennek az oka? Egy szakiskolában az utolsó évben e nyínek bukni, még a laikus előtt is toltúnó. Négy éven keresztül a tanulók megféleltek és most az utolsó év végén, — amikor a növendékek nagy szorgalommal készültek vizsgáikra, — egyszerre nem megfelelők. Itt bizonyosan hajok vannak. Nagy baj az is, hogy lányokkal vannak a fluk együltt és így sok a pletyka. Nem volna e sokkal helyesebb, a lányoknak külön tanítóképzőben tanulni? Az iskolai Konferátus figyelmét felhívjuk erre a tarthatatlan állapotra. Vizsgálatot kérünk és ha lehetőséges az elbukottak részére új vizsgákat szeptemberben! Mert lehetetlennek tartjuk az 50%-os bukást! A szülők megerősítendő anyagi áldozatokat hoznak, hogy gyermekeik Bratislavában, e drága városban, tanulhassanak és amikor az életpálya megnyílnék előttük, egyszerre elzárják az utat! Ha csakugyan nem megfelelők, ki és mi ennek az oka? Tanítóiban, s különösen magyar tanítóiban óriási a hiány. Látjuk azt, hogy nagyon sok helyen pedagógiai analízisták ta íttanak minden szakképzottség nélkül. S így a magyar tanítóképzőhöz 4 évi szakképzottség után felót elbuktatják, hogy továbbra is a tanítói analízisták szabódjaoak, a mai haladott kor dicsőségére!

Hisszük, hogy illetékes helyen ezt az ügyet vizsgálai tárgyává teszik és közmegegyezésre rendezik.

Egy pedagógus.

Hol él a legtöbb vak? A legtöbb világtalan ember Egyiptomban található, ahol 10 ezer lakosra 500 vak jut, Oroszországban 100, Angliában 80 és Ausztráliában 4.

A közművelődési ügyosztályba beosztott tanítók helyzete Jugoszláviában. A jugoszláv iskolügyi miniszteriumban a közművelődési ügyosztály szolgálati szabályzatának a reorganizálásán dolgoznak. Eddig ebben az ügyosztályban főként az iskolákból ide beosztott tanítók működtek, akik ezért a munkájukért nem részesültek az iskolákban tanító kártársikkal egyenlő jövedelemben, mert szolgálai viszonyuk egyáltalában nem

volt szabályozva. Sem szüneteik, sem pedig a működő tanítóknak járó egyéb előnyük nem volt. Most törvény rendezi szolgálati viszonyukat olyképpen, hogy az illető ügyosztály referensi, illetve titkári címét nyerik el, a fizetésben pedig külön pótlékot, úgyszintén meghatározott évi szabadságot kapnak.

A siketnémák komárnói magyar fannyelvű áll. intézetében felvételt nyerhetnek 5–8 éves magyar nemzetiségű siketnéma gyermekek, kik a fogyatkozáson kívül más, őket a tanulásra alkalmatlanná tevő hibában nem szenvednek. Kérvények az intézet igazgatóságához mielőbb küldendők be. Mellékletek: 1. Szület. anyakönyvi kivonat. 2. Illetőségi bizonyítvány. 3. Orvosi bizonyítvány. 4. A szülők és nagyszülők kereseti és vagyoni viszonyait feltüntető bizonyítvány (esetleg szegénységi bizonyítvány is). 5. A szülő nyilatkozata arról, havonta mily összeggel hajlandók az ellátási költségek fedezéséhez hozzájárulni. 6. Ugyanilyen nyilatkozat az illető község részéről. A tanítás teljesen ingyenes. Az ellátási díj (havonta legalább 150 Ké) igazolt szegénység esetén teljesen, vagy részben elengedhető. Ruházatról a szülők kötelesek gondoskodni. Az intézetnek internátusa van.

Az alkohol élvezete elleni küzdelemről ír nagyon megízveleendő cikket a Magyar Iskola júniusi számában Kormos Gerő ungvári tanító. Rámutat az alkoholizmus romboló hatására és ellene a legerélyesebb küzdelmet sügei. Cikkét így fejezi be: „Fogjon össze az egész emberiség, az államok. Vegyék kezükbe a küzdelmet és egy császármetszéssel — a szesz, mint ital árosításának beszüntetésével — egyszer és mindenkorra kioperálhatják a társadalom e veszedelmesen terjedő és pusztító rákfénjét!” Nagyon érdekes azonban, hogy a cikk után „Alkoholista” aláírással megjegyzés következik, amely — többek közt — ezeket a súlyos kitételeket tartalmazza: „Az alkoholizmus kérdésében a mi helyzetünk a legviszársabb. Prédikálunk bivataltól az alkohol ellen, mikor az alkohol minden államnak voltaképpen fontos jüvedelmi forrása. Kenyéradó gazdáink érdeke ellen kell beszélnünk. Az alkoholtalan mindenestre kimentene obbfü a kínos helyzetből, melyben voltaképpen falra borsát bányuuk. De ne felejtjük, hogy a bört Krisztus megáldotta, a bor az istentisztoletnek is egyik integráns része. Masaryk elnökünk is az égetett szesz ivásának a korlátozására és megszüntetésére helyezi a hangsúlyt.” A megjegyzés a táplálkozás reformját ajánlja, mint a szeszélvezet elleni küzdelem természetes fegyvertársát. „Mindenekelőtt — írja — a burgonyát kell kiküszöbölőnünk, mint táplálkozásunk bázisát. Próbálkozzunk zabbal (!) vagy rizszel! . . . Mindent tegyünk, csak ne tiltsuk! . . .” Nézetünk szerint a pedagógiának nem szabad megalkudnia semmiféle más szemponttal, még akkor sem, ha az „kenyéradó gazdáink” érdeke is. Vagy elintézendő az alkoholizmus, vagy nem. S ha igen, akkor kell, hogy az iskola tiltsa a szesz élvezését. Nemcsak azért, mert „morális”, de azért is, mert „élettani” kérdésről van szó. Nagyon beteges kortünet lenne, ha az iskola már ebben az ügyben sem merne állást foglalni. . .

P. Ludwig Becker, O. F. M. „Kürze Chorallehre für Schule und Selbstunterricht” (Rövid koráltan iskolai és magánhasználatra.) Boldogult Dr. Weismann K. kiadásában — Sammlung „Kirchenmusik” — összesen húsz kötet jelent meg. A jelen mű a hetedik és a greg. korálisról tárgyal tömören, de elég világosan. Az első részben megiamertet a hangok nevével, a vonalrend-

rendeleteket. A harmadik részben a mise összes rezponzóriumait és a zoaltárok dallamait kifogástalan stílusos összbangosításban hozza. Az összes „Deo grátias“-ok (az itmertebbek többféle magasságban) könnyű kísérettel itt feltalálhatók. A papiros jó, a nyomás tiszta. Mindenkiéke igen ajánlom ezt az elsőrangú művet. Ára kütve: 80 kč.

Kagerer, Chr. Lorenz, op. 54, „St. Paulus-Messe“ für 2–3 oder 4 stim gem. Chor mit Org. begleitung (2–3 v. 4 szól. v. k. org kísérettel). Bár a szerző miséjét úgy komponálta meg, hogy szoprán és alt egyedül is előadhatja, mégis sokkal nagyobb hatást vált ki, ha tenor és basszus is közreműködnek. Az első taktus orgonatómája különféle változatban végigbuzódik az egész misén, hol az énekszólamokban, hol az orgonakíséretben. Különösen szép az „Et incarnátus“ részlet, hol ez a téma megnagyobbodva, tisztán és átlátszóan jelenik meg az alt szólamban. A rákövetkező „Crucifixus“ annál sötétebb borongás mély fekvésű orgonakísérettel. A „Christe“ témája dominál a Benedictusban és ez tér vissza az Agnus első „miserere“-jében. Az énekesek komoly intonálási feladatok előtt nem állanak. Az orgona sem nehéz. Liturgikus szempontból kifogástalan. Ajánlom! Ára: 27 kč.

Pfanner, Adolf, op. 33. Kircheo Sonate in G-moll für Violinc u. Orgel. (Templomi szonáta heg. és org.-ra). Mesterien kidolgozott és pompásan hangzó mű. 4 részből áll: Adagio, Allegro energico, Sostenuto és Allegro. Már az első tétel redkivül világosan van megalkotva és mintegy olájátékel szolgál. Ez különben a végén szórol-szóra ismétlődik. Mint valami süga és mégis valódi szonátaszerűséggel göngyölít fel a második rész egy nagyzerü témát csodálatosan kiépített emelkedéssel. A két utolsó tétel dacára, hogy szabadabb alakítások, formailag föltétlen egységések és sok finom hangheli mozzanatot és tematikus szépséget rejtegetnek magukban. Dacára egykoru beállitottságának a mű csaknem klasszikusan szívhezszóló. Templomi koncerteken hálás oláadási darab (15 perc alatt leperereg) mindenesetre nem könnyű. Igen ajánlom. Ára: 24 kč. Mind a három mű kiadója: F. Pustet, Regensburg.

Novézámky, 1931. jun. 13-án.

Szendrei István karnagy.

Kiadóhivatali üzenetek.

K. G. Ptrukša Cimét már az első bejelentéskor kijavítottuk. Nem a posta küldi a lapot Ptrukšsra, hanem mi. — Sz. H. Bratislava, Levél ment. — A. né. M. T. Bratislava. Befizetölapokat küldtünk. Cimét a kívánt módon javítottuk, A lapot az új címre küldjük. — H. E. Bratisava, L. L. Söllöske, H. S-né Hidvég, L. K. Bratislava, T. A Turňa Cimüket a kívánt módon javítottuk. — G. J. Kajal, H. Gy. Baračka, Sz. E. Szap, H. I. Szimű, G. I. Medve, N. M. Csicsó, K. A. Felső-Gellér, F-né P. I. Kisudvarnok, Sz. I. Alsónyárásd, M. G. Gúta, B. E. Gúta, N. L. Lakszakálos, T. P. Nána, M. L. Dobry-Jánok, N. M. Mokcsakérész, N. M. Palló, U. Sz. L. Ptrukša. Tagjaink sorába 1931. január 1-ével felvottük, lapunkat megindítottuk.

HIRDETÉSEK.

Pályázat. A velké kosihy (nagykeszi-i, járás Komárno) községi iskolaszék pályázatot hirdet az 1-ső számú ref. kántorsággal egybekötött tanítói állásra. Javadalom a községtől: 380 Ké készpénz. Lakás természetben, kert az új iskolaépület telkén és megfelelő államsegély. A ref. egyháztól a Kenderes dülőben fekvő 4 kat. h. 1183 □-öl szántó föld haszonélvezete, melynek mindennemű adóját a ref. egyház fizeti, melyért köteles a községi iskolában a ref. hittant tanítani s a csekély kántori teendőket végezni. A teljes képesítéssel bíró tanító egyszersmint a három tanerős iskola igazgatója. Ref. vallású férfi tanítók pályázhatnak augusztus 10-ig. Állás a választás jogerőre emelkedése után azonnal elfoglalandó. Községi iskolaszék.

Pályázat a sudov-i (Szodó) községi és a vele összekötött református kántortanítói állásra. Javadalom: 1. Két szobás lakás, konyha, élestár, faskamra, kocsiszin és kert. 2. A polgári községtől 4 katr. hold szántó föld, melynek adóját a község fizeti. 3. Készpénz a községtől 278 kor. 96 fillér. 4. A református Egyháztól 22 kor. és 10 (tiz) magyar hold föld, melynek egyenes adóját az egyház fizeti. 5. Az államsegély az állás elfoglalásakor kérelmezve lesz. Kötelességek. A mindennapi és ismétlő tan-kötelesek tanítása. A református vallású tanköteles gyermekeknek az egyházkerületi tanterv szerint a vallásban és egyházi énekekben, a legjobb tehetsége szerinti oktatása, a kanonikus órákon, továbbá minden negyedik vasárnap délelőtt és délután, nemkülönben a lelkész akadályoztatása esetén az istenítisztelet végzése s úgy a temetések, mint minden isteni tiszteletnél az énekvezetés eszközlése (harmoniummal). Csak református vallású okleveles férfi tanítók pályázhatnak. Kellően felszerelt pályázati kérvények folyó évi július hó 31-ig a közs. iskolaszékhez Sudov okres Želiezovce küldendők. Fazekas Géza iskolaszéki elnök.

Pályázati hirdetés. A kamocsai (komáromi járás) ref. iskolánál meghirdetett orgonista kántortanítói és helyettes nőtanítói állásokra meghirdetett pályázat. (Lásd június 15-i számot) július 30-ig meghosszabbíthatott.

Pályázat. A nemesócsai ref. egyház iskolaszéke pályázatot hirdet a nyugdíjazás folytán megüresedett kántortanítói állásra. Javadalom az egyháztól: 1. 448 Kc készpénz. 2. 20 kal. hold és 158 □-öl szántó föld, rét és kert. 3. 12 m³. puha tűzifa. 4. 17 q. buza. 5. 56 kgr. marhahús (felét a község adja). 6. 28 kgr. só. 7. 5 kgr. faggyú. 8. 8 Kc vizsgadíj és krétapénz. 9. Stóla. (Temetési.) 10. Természetbeni lakás. 11. Államsegély. Amennyiben ezen állás az itteni osztály-tanítóval töltenék be, ez esetben pályázat hirdetik a második tanítói állásra is. Javadalom az egyháztól: 1. Készpénz 700 Kc. 2. 4 m³. puha tűzifa. 3. 8 Kc vizsgadíj és krétapénz. 4. Természetbeni lakás. 5. Államsegély. Tanítási nyelv magyar. Pályázati határidő: 1931. július 30. A választás határideje: 1931. augusztus 2. A kérvényeket az Iskolaügyi minisztérium 86400 II. 1929. számú rendelete szerint kellően felszerelve kell beadni a Ref. Lelkészi Hivatalhoz Nemesócsára, járás Komárnó. Csakis teljes képesítésű, csehszlovák állampolgársággal bíró, ref. vallású férfi tanítók pályázhatnak. Pályázati kérvény mindegyik állásra külön-külön adandó be. Ref. Egyház.

Pályázati hirdetés. A kamocsai ref. egyház pályázatot hirdet utjonnan szervezett, tehát ideiglenes minőségű IV.-ik férfitanítói állására. Fizetése az egyháztól évi 1200 azaz egyezer-kettőszáz Kc, két szobás, konyhás lakás és 400 □-öl kert természetben, melyhez a törvényes államsegély folyamodva lesz. Addig míg az új épület elkészül, felváltva lesz a tanítás és a tanító lakása bérelve. Az államsegély utalványozásig az egyház havonta 500 Kc fizetést előlegez az államsegély terhére. Kötelessége a reá bizott osztály tanítása, tartozik a kántortanítót helyettesíteni az orgonázásban és temetési éneklésben, valamint az ifjúsági egyesület, énekkar teendőiben közreműködni. A kellőleg felszerelt okmányok július 30-ig küldendők a ref. lelkészi hivatalhoz (okr. Komárnó) Az állás csak az osztály engedélyezése után foglalható el.

Pályázati hirdetés. A leleszi (okres. K. Chlumec) r. kath. iskolaszék pályázatot hirdet a VI.-ik ideiglenes tanítói állásra, mely az 1931/32 tanévre a bratislavi skol. referát által másodszor lesz engedélyezve. Tanítási nyelv magyar. Javadalma: 1200+336+20. Pályázhatnak rendes képesítéssel bíró tanítók. Választási határidő 1931. augusztus 20.

Pályázati hirdetés. A *megyercsi*, (okr. Komárno) r. k. kuratorium a múlt tanévben megszervezett II. ideiglenes tanítói állásra pályázatot hirdet. Tanítási nyelv magyar. Pályázhatnak férfiak és nők. Javadalom a hitközségtől évi 1200 Kc, 20 Kc kertilletmény, 336 Kc lakbér és a törvényes államsegély, mely kérelmezve lesz. Kellően felszerelt kérvények a róm. kat. plébánia hivatalnak Keszegfalva (okr. Komárno) küldendők 1931. júl. 31-ig. A megválasztott állását 1931. szept. 1.-én elfoglalni köteles.

Pályázati hirdetés. A felsőszei-i ág. h. ev. egyház a magyar tannyelvű 5 tanerős iskolájánál — katonai bevonulás folytán — megüresedett ötödik ideiglenes állásra 1932. március 31-ig terjedő időre pályázatot hirdet. Javadalma az egyháztól: havi 100 Kc. egyszobából álló lakás és 20 Kc kertilleték, továbbá törvényes államsegély. Pályázati határidő: július 31. Kellően felszerelt kérvények alulírott iskolaszékhez küldendők. Evang. iskolaszék Hornie Saliby okres Galánta.

Pályázati hirdetés. Az *alsószei* (Dolnie Saliby, Galántai járás) ág. h. ev. iskolaszék pályázatot hirdet öt tanerős iskolájánál az V. számú ideiglenes tanítói állásra. A tanítás nyelve magyar. Javadalom: az egyháztól évi 1200 Kc, lakbér és 20 Kc kertilletmény. Államsegély. Pályázati határidő: 1931. aug. 8.
Ág. h. ev. iskolaszék, Alsószei.

Pályázati hirdetés. A gömörpanyiti gemerpanitai ág. h. ev. iskolaszék az újonnan szervezett II. tanítói állásra f. évi aug 15 ig pályázatot ir ki. Tanítási nyelv: a magyar, fizetés az egyháztól 1200— Kc, lakáspénz 240—, kertváltság 20— és államsegély, melyért fentartó folyamodik, de érte felelősséget nem vállal. Jelentkezhetnek aug. 15 ig ág. h. ev. vallású tanítók és tanítónők, kiknek nostr. dipl.-ok és állampolgárságuk van! Jelentkezhetnek azután kisebb kvalifikációval bíró egyének is, azonban csak abban az esetben lesznek megválasztva, hogyha rendes tanerők nem jelentkezének. A megválasztottnak kötelessége a reá bizott osztálynak vagy csoportnak törvényben előirt szakszerű vezetése, mind a 8 osztályban női kézimunka tanítása, vasárnap s ünnepnapokon csoportjának templomba vezetése s az egyházban az egyházépítő munkában való segédkezés. Az állás 1931 szept. 1. elfoglalandó. Kellően felszerelt kérvények 1931. aug. 15-ig az ev. lelkészhez *Gemerpanitára* küldendők!

Pályázati hirdetés. Guta község iskolaszéke pályázatot hirdet a községi polgári iskolánál az 1. és 3. sz. végleges és a 4. sz. ideiglenes szaktanítói állásokra. Javadalom az 1. sz. álláson 1200 K_č tanítói fizetés, 328 K_č lakbér, 20 K_č kertpótlék a községtől és államsegély; a 3. és 4. sz. álláson 1200 K_č tanítói fizetés, 240 K_č lakbér, 12 K_č kertpótlék a községtől és államsegély. Határidő július 30. Tanítási nyelv magyar. Az 1. sz. állásra azok pályázhatnak, kiknek az I. szakcsoportra van képesítésük, a 3., 4. sz. állásra pedig azok, kiknek a III. szakcsoportra van képesítésük. Ha a megválasztott tanító nem foglalná el az állást, tartozik a választási költségeket megtéríteni. A pályázatok ezen címre küldendők: községi iskolaszék Guta.

Pályázat. Nová Stráži (Örsujfalu) községi iskolaszék ujonnan szervezett Cserhát pusztai községi egytanerős iskolához tanítói állásra pályázatot hirdet. Javadalma az iskola fentartótól évi K_č 1200, előírt természetbeni lakás és 1000 □-öl kert, továbbá a rendes államsegély. A tan nyelv magyar. Pályázhatnak csehszlovák állampolgárok férfiak és nők. Okleveles nem jelentkezése esetén, nem okleveles is meg lesz választva. Az állás 1931. szept. 1-én elfoglalandó. Pályázati kérvények Nová Stráž (Örsujfalu), járás: Komárno, községi iskolaszékének 1931. július hó 25-ig benyújtandók.

Pályázat. A beregi református egyház öt tanerős iskolájának III. számú állására okleveles, vagy érettségizet tanítót (tanítónőt) keres. Javadalom: Alapfizetés és lakásbér címén évi 4908 K_č s a törvényszerű államsegély. Kötelesség: Legfeljebb 2 (kettő), de többnyire csak 1 (egy) vegyes osztály vezetése. Kellően felszerelt pályázati kérvények a ref. egyház presbiteriumához címezve, 1931. évi augusztus hó 1. napjáig következő címre küldendők: Református Lelkészi Hivatal, Bereg-Berehy Podkarpatska Rus.

Pályázat. Az alistáli rk. iskolaszék pályázatot hirdet az ujonnan szervezett, ideiglenesen engedélyezett harmadik tanítói állásra. A tanítási nyelv magyar. Fizetése évi 1200 K, 20 K, kertilletmény, 336 K lakbér és a törvényes járulékok, lakbér helyett esetleg 1 egyszobás lakás és 120 K lakbérpótlék. Az államsegély kérelmezve lesz. Csakis kellően felszerelt pályázatok fogadtnak el azzal, hogy a megválasztott az állást 1931. szeptember 1-én köteles elfoglalni. Pályázati határidő 1931. július 31. Rk. iskolaszék, Alistál. (Okres: Dunajská Streda).

Pályázat. A Vieskai községi Iskolaszék az egy éve fenálló ujonnan szervezett községi iskolához pályázatot hirdet. Javadalom az iskolaentartótól évi 1200 Ké természetben, egy szobás lakás, 20 Ké kertilletmény, a többi államsegély. Pályázhatnak kizárólag kvalifikált férfiak és nők. Pályázati *határidő aug. 1.* Választás aug. 2. Tanítási nyelv magyar. Kellően felszerelt kérvények Községi Iskolaszék. Vieska. p. p. Kostolná Galla. okr. Dunajská Streda. Személyesen megjelent pályázók előnyben.

Pályázati hirdetés. Guta község iskolaszéke pályázatot hirdet a gutaseregakoli 4 osztályos községi népiskolánál a 2. sz. végleges és a 3., 4. sz. ideiglenes állásokra. Javadalom a 2. sz. álláson 1200 Ké tanítói fizetés, 240 Ké lakbér, 20 Ké kertpótlék, 280 Ké faváltság a községtől, a többi államsegély; a 3. sz. álláson 1200 Ké tanítói fizetés, 240 Ké lakbér, 12 Ké kertpótlék a községtől és államsegély; a 4. sz. álláson 1200 Ké tanítói fizetés, 240 Ké lakbér, 20 Ké kertpótlék a községtől és államsegély. Határidő *július 30.* Tanítási nyelv magyar. Róm. kat. vallásúak előnyben. Ha a megválasztott tanító nem foglalja el az állást, a választási költségeket tartozik megtéríteni. Az állás szept. 1-én foglalandó el. Pályázatok ezen címre küldendők: Községi iskolaszék Guta.

Pályázati hirdetés. A stáznei (örösi) ref. iskola iskolaszéke pályázatot hirdet 1930—931 isk. évben már működő II. tanítói állásra. II. osztály engedélyezését iskolaszék megkérte jövő tanévre is. Fizetése az egyháztól: évi 1200 Ké, 336 Ké lakbér, 20 Ké kertpótlék. Államsegély választás után lesz megkényvezve. Pályázhatnak ref. vagy evang. kvalifikált tanerők; tanítónők előnyben részesülnek. Kellően felszerelt kérvények Iskolaszék címére: Strážné pp. Velký Gyreš. küldendők. Pályázati határidő s a választás napja f. é. *augusztus 2.*

Pályázat. Zemné (Szimó, okr. Komárno) község tanácsa az ujonnan szervezett községi iskolai négy végleges állására ezennel pályázatot hirdet. Tanítási nyelv magyar. Jövedelem: alapfizetés a községtől állásonként évi 1200 Ké és törvényes lakbér kertváltsággal. A többi államsegély. Csak rendesen minősített tanerők pályázhatnak. Az államnyelv tudása megkívántatik. Rendesen felszerelt kérvények f. évi *július hó 28-ig* a jegyzői hivatal címére küldendők. A megválasztott tanerők állásaikat f. évi szept. 1. elfoglalni kötelesek.

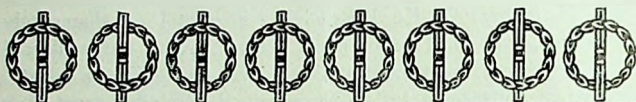
Pályázati hirdetés. Geszt községi iskolaszék a június 15.-én megjelent pályázati hirdetés határidejét 1931 július 31-ig meghosszabbítja. Iskolaszék.

Legkedveltebb ima- és énekeskönyv az

ÉGI HÁRFA

a legújabb ájtatosságok imáival, három miseimával, nagy kilenced, keresztúti, napi áldozási stb. imákkal. 300-nál több énekkel (Jézus sz. Szive, Jézus Királysága, Szivgárdia, Kongregáció, Szt. Teréz, Szent József és más kiváló alkalmi énekekkel.) Egész vászonkötésben ára 10 Ké. Több példány rendelésénél kedvezmény. Szállítja a szerző:

Heckmann István, Levice-Léva.

Cserélnék

állami iskolától (5 tanerős) olyan kollégával, ki azonnal beköltözhető házat megvennie. ——— Cím a kiadóban.

Az Állami Könyvkiadó Hivatal fiókja Bratislavában

kiadta a „Szivárvány Könyvtár“ 5—4. kötetével,
Kocsis Károly tanár autorizált fordításában

Bozsena

Nemcová:

Nagyanyó

híres cseh író nő világhírű művét. Kölve, illusztrálva, 206 oldallal. Ára Ké 20.—. :: Kérjük e mű ajánlását és az ifjúsági könyvtárakba való bevezetését.

A „Magyar Tanító“
tanügyi közlöny

leszállított hirdetési díjszabásai:

Egyszeri közlésnél:		Engedmények:	
1 egész oldal . . .	120 Kč.	3×-i közlésnél . . .	15%
1/2 " . . .	70 "	6×-i " . . .	20%
1/4 " . . .	40 "	12×-i " . . .	25%
1/8 " . . .	25 "	24×-i " . . .	30%
Évi hirdetéseknél:		Pályázati hirdetések:	
1 évre 1 egész oldal	1400 Kč.	Szavanként	40 f.
1 " 1/3 " "	800 "	Vastagabban szedelt szó	60 "
1 " 1/4 " "	500 "		
1 " 1/8 " "	300 "		

A hirdetések szövege, a terjedelm és időtartam megjelölésével a „Magyar Tanító“ kiadóhivatala címére Komárno, községi elemi iskola küldendők.
Kiadóhivatal.

A Magyar Tanító előfizetési ára

egész évre 40 Kč, félévre
20 Kč, negyedévre 10 Kč.
Számonként 2 čkorona.

Szerkesztőség: Állami polgári leányiskola Komárno.
Kiadóhivatal: Községi elemi iskola Komárno.

Magyar Tanító

általános tanügyi közlöny,
a Szlovenszkói Ált. Magyar Tanítóegyesület hivatalos lapja.

Az egyesület évi tagsági díja 80 Ké, melyért a tagok a lapot is kapják.

Felelős szerkesztő:

Banai Tóth Pál.

Társszerkesztők:

Boross Béla, Gáspár János, Uhereczky Géza.

Nem tagoknak a lap előfiz. ára i. évre 40 Ké.

Hirdetések díjszabás szerint

TARTALOM:

Oldal:

Falusi tanító:

Tantestületi együttműködés 377

Mikuss Elek:

Az iskola, munkanélküliség és a tanítóság 379

Szabadi János:

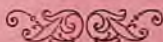
Vannak-e az egyhuzamban való tanításnak hátrányai? 384

Egyesületi élet 387

Dalárda 395

Különfélék 397

Hirdetések 400

Szerkesztőség: Állami polgári leányiskola, Komárno. — Kiadóhivatal: Községi elemi iskola Komárno. — Az egyesület elnöksége: Kovács Alajos központi elnök. Negyed. — Titkárság: Vásárhelyi Károly főtitkár. Somogyi István titkár, Komárno. — Tanácsadó: Uhereczky Géza, Komárno.

A hirdetések használatára eng. a bratislavai posta- és távírda igazg. 3006/111. 21. sz. rendeletével

A LEGTELJESEBB SZLOVÁK NYELVTAN

DAMBORSKÝ JÁNOS

reálgymnáziumi tanár, ismert szlovák nyelvész
és tankönyvíró

szerkesztésében

MEGJELENT KÉT KÖTET - 576 OLDAL.

A Közlársaság fenállása óta ez az

első szlovák nyelvtan,

mely egész terjedelmében felöleli a
szlovák nyelv hang, szó és mondattanát és
részletesen mutatja be a szlovák nyelv
és fejlődésének történetét.

TARTALMAZZA

**A SZLOV. MATICA MEGÁLLAPÍTOTTA
új helyesírás szabályait.**

**A kiváló kézikönyvet nem nélkülözheti
egyetlen tanító sem. Tanítói könyvtarak
több példányban rendeljék meg!**

**A teljes, két kötetes mű ára füzve Ké 53.—
Egy kötetben, erős vászonkötésben „ 60.—**

KAPHATÓ

minden könyvkereskedésben és a kiadónál

Huszár István könyvkereskedésében, Nitrán:

Magyar Tanító

általános tanügyi közlöny,
a Szlovenszkói Ált. Magyar Tanítóegyesület hivatalos lapja.

Az egyesület évi tagsági
díja 80 Kc, melyért a
tagok a lapot is kapják

Felelős szerkesztő:
Banai Tóth Pál.

Nem tagoknak a lap
előfiz. ára 1 évre 40 Kc

Társszerkesztők:

Hirdetések díjszabás szerint.

Soross Béla, Gáspár János, Uhereczky Géza.

Tantestületi együttműködés.

Az iskolai év elején akaratlanul is előveti árnyékát egy kérdés: „Hogyan is leszünk ebben az évben?”

Mert dacára annak, hogy e kérdésnek az elmélet szerint fel sem szabadna vetődnie, — sajnos — e kérdés sok helyen már az előző év zárásakor is felvetődik. Most pedig iskolai év elején teljes egyéni súllyal lép ismét előtérbe.

Ugyanis a tanítói együttműködés egészen másként fest az elméletben és másként a gyakorlatban

Az elmélet szerint ennek ismérvei: a tantestület tagjainak kölcsönös, őszinte megbecsülése; ebből folyó kölcsönös előzékenység és minden vonatkozásbani udvariasság; az iskola nívója emelését célzó gondolatok, tervek felvetése, közlése és közös megbeszélése; a közösen megbeszélt tervek kivitelében a készséges (felkérést nem váró) közreműködés; az állandó, több-kevesebb lekötöttséget igénylő iskolai dolgokban (vöröskereszt sarjadék, iskolai fktár vezetése, könyvtár kezelés, kirándulás szervezése, iskolai ünnepélyek, mesedélutánok, szülői értekezletek programm összeállítás stb.) a készséges munkamegosztás; kiküszöbölve minden esetleges sérelemnek vélt, kicsinyes egyéni presztízskérdéseket. Úgy hiszem a fentiek alapján lehet csak ideális tanítói együttműködésről beszélni.

*

Mit látunk azonban a gyakorlatban, főleg a többtanerős falusi iskoláknál?! Bizony sok helyen a tanítói

együtműködés bántó töviseit azzal teszik ártalmatlanná, hogy feleslegessé teszik az együtműködést azáltal, hogy a szorosan vett tanítói munkán kívül minden olyan akciót távoltartanak az iskolától, mely együtműködést kívánna. Vagy, ha ily együtműködés végre is szükségesnek látszik, illetve elkerülhetetlen, akkor gondolkozzék e felett az igazgató; de vegye számba az összes oda és oda nem tartozó körülményeket, melyek kellő mérlegelése mellett a tantestület tagjai hajlandók az akcióban — nem kötelességből, csak jószántukból — segítségére lenni.

Ily fentebb vázolt körütekintő eljárással lehet csak némely iskolánál a békés együtműködést biztosítani. Persze az ilyen eljárás meglehetősen fegyelmezett és mindig csak a kartársak érdekeit és a békés iskolai atmoszférát szem előtt tartó igazgatót kíván. Az ilyen intenciókkal dolgozó igazgató ebbeli körütekintését szinte természetesnek véli tantestülete. Épp azért az ilyen tantestületnek úgynevezett együtműködése valójában nem együtműködés, mert hisz az igazgatón múlik minden. Ha ő nem proponál és nem dolgozik ki a legkisebb részletig mindent, tantestületi együtműködésről szó sem lehet. Az ilyen tantestület tagjainak biz legkisebb gondja is nagyobb, mintsem kilépjenek az iskola nívója érdekében, saját kis iskolai kötelességteljesítésük körének területéről. Azt tartják, az nem az ő, csakis és kizárólag az igazgató hatáskörébe tartozik.

Pedig pedig, amikor az igazgató felel mindenért, az iskola adminisztrációjáért, mi több a tantestületi tagok előlépéséért is: — a kollégialitás, az iskola nívója, a kívánatos tantestületi szellem fentartása, tartós meggyökeresedése és a valódi tanítói együtműködés érdekében, mely ne csak egzisztenciális előnyök kiharcolásánál mutakozzék, de az egyöntelű és eredményes iskolai, valamint az iskolánkülső kultúrmunkát is biztosítsa: — kívánatos, hogy több idealizmus, helyesebb önismeret és pártatlan igazságosság töltse el az együtműködő tantestületi tagokat és akkor tényleg tárgytalanná válik egyszer s mindenkorra a kérdés: „Hogyan is lesziink ebben az évben?” *Falusai tanító.*

Az iskola, munkanélküliség és a tanítóság.

Irta: Mikuss Elek.

Az utolsó hónapok tanügyi és politikai folyóiratait böngészve, nemcsak a külföldiekben, hanem a hazaiakban is gyakran olvashatjuk, hogy bizonyos tényezők, vagy politikai pártvezetőségek megvitatás tárgyává teszik a tanköteles kor felemelésének szükségességét a munkanélküliség csökkentése érdekében.

Angol és német hangok a tanköteles korhatár kitolását ajánlják a 16.—17.-ik életévig. Ez szerintük a munkanélküliek számának csökkenését eredményezné 30—40% -al; persze csak papiroson.

Aki e sorokat olvassa, gondolkodóba esik a népoktatás valódi célja felől. Eddig azt hittük, hogy a népoktatás célja csakis a nép műveltségének emelése. Ez a cél a különböző korok gondolatvilágának megfelelően másképp és másképp lett szavakba öntve s a divatos eszmék szószával hígítva. Az olvasó a fentjelzett cikkekből könnyen arra a gondolatra juthat, hogy az iskolát a társadalom olyan biztosítószelepnak tekinti, melynek segítségével a munkanélküliség problémája szinte automatikusan megoldható. Nem kell egyebet tenni, csak a munkanélküliség növekedésével a tanköteles kort automatikusan mindig későbbi életkorig kitolni!

Ez a társadalommentő elgondolás így nagyon egyszerűnek látszik. S nekünk tanítóknak, — akiknek a népoktatás szintjének emelése már hivatásunknál fogva is hő óhajunk, — szinte önkbe esni látszik az eredmény, amelyért eddig generációk harcoltak több kevesebb kilátással a megvalósulásra.

De ha a dolgok mélyére igyekszünk tekinteni, vizsgálat tárgyává kell tennünk, vajjon a tanköteles kor felemelése 9—10 évre a nemrég végrehajtott két éves emelés után haladást jelent-e, kívánatos-e, szükséges-e, esetleg nem éppen hátrányos-e az eddig elért eredményekre?

Ha Szlovenszko iskoláinak állapotára csak futó pillantást vetünk is, azonnal nyilvánvalóvá lesz, hogy a tanköteles kor határának a múltban történt két évvel emelése iskoláinkat váratlanul érte.

Iskoláink már a 6 éves tankötelezettek befogadására sem voltak a legtöbb községben elégségesek; az osztályok zsúfoltak voltak s azt hiszem még az olyan extrém esetek sem voltak egyedülállóak, mint községünkben, ahol pl. egy 96 ülőhelyes tanteremben a tanulók létszáma esztendőkön keresztül 125—135

között ingadozott.

Az ilyen iskolákat, — ami a bennük uralkodó hygieniát illeti, — méltán lehetett inkább „Pestalozzi istállójának” nevezni, mint a XX. század iskolájának.

Nem lehet csodálkozni, ha a tanköteles határ emelésével ez az oktatásra rendkívül hátrányos állapot még fokozódott s dacára annak, hogy az iskolafentartót a törvény vasszigorral szorította a fejlesztésre, még hosszú esztendőök fognak elmulni, amíg nem lesz nálunk zsufolt iskola. Ezen állapot bekövetkezését még késlelteti a mindinkább fokozódó gazdasági lerongyolódás, amelynek közeli javulását még a legoptimistább nemzetgazdászok sem merik remélni. Ez nemcsak az eladósodott, sokszor a tönk szélén álló községeket és felekezeteket teszi képtelenné, hogy iskoláikat fejlesszék, hanem az állam sem tud e feladatának teljes mértékben megfelelni. Innen magyarázható, hogy az 1930/31 tanévben az 1129 osztályból, melyben a tanulók száma a törvényes maximumot meghaladja, 162 osztály állami s ugyancsak az 1760 osztályban folyó váltott rendszerű tanításból 370 esik az államra. Természetesen a felekezeti iskolák még szomorúbb képet mutatnak, mert itt 907 osztály túlzásfolt, 804-ben pedig váltogatott folyik. A statisztika adatai a községi iskolákra nézve sem sokkal kedvezőbbek.

Most ha még tekintetbe vesszük, hogy egy osztály létszáma maximálisan 65—70 tanulóban van megállapítva, de az új tanterv által támasztott követelmények hiánytalan teljesítése, egyéni tapasztalatom szerint, minden kedvező körülmény fennforgása esetén is legfeljebb 40 tanuló osztályban vihető keresztül, akkor jobb nem csinálni a jövőre statisztikát, mert csillagászati számokat kapunk. Hát még ha a ma oly gyakran propagált munkaiskolai oktatásra akarnánk áttérni, amely még alacsonyabb tanulólétszámot tételez fel? Mert egyszer mégis csak el kell érünk azt az állapotot, midőn az új tanterv nemcsak a Nostradamustükre szerepét fogja betölteni, hanem realizálhatóvá válik; de a két adottság közti ma még tátongó űrt csakis a jól felszerelt, a tanterv kívánalmaihoz szabott, a törvényes létszámot meg nem haladó tanulókat magábanfoglaló elegendő számú tanterem felállításával lehet áthidalni.

Amiről a fenti szomorú statisztikai számok¹ beszélnek, ez azonban még csak a tanterem: a pusztá négy fal. Nincs statisztikánk azonban a meglevő iskolák felszereléséről! Ha már a

tantermek építése majdnem legyőzhetetlen pénzhányba ütközik, milyen összeg juthat felszerelésre? Mi van? -- és mi kellene? — azt itt tanítók között nem szükséges elsorolni!

Tudtommal egy standardizáló bizottság most dolgozik az iskolák felszerelésének összeállításán. De ez a munka csak akkor lenne tökéletes, ha a tanszerek előállítását, minden luxus mellözésével, állami üzemekben végeznék s az állam előállítási áron bocsájtaná az iskolák rendelkezésére. A magánvállalatok, tan-szergyárak s műhelyek árai egyéb gyártmányok áraihoz viszonyítva általában magasaknak, sőt némely felszerelési tárgynál túlságosan magasaknak tűnnek fel nekem. A népoktatás államérdek, tehát az iskolafentartónak lehetővé kell tenni, hogy a taneszközök előállítási áron való árúbabocsájtásával, sőt államsegély nyújtásával azokat be is szerezhesse!

A tanköteles kor további emelése magával hozza a tanítandó anyag bővítését s ezzel arányban az iskolai felszerelés fejlesztését is. De nem volna keresztülvihető a polgári iskola átreformálása nélkül, holott arról éppen most folynak szenvedélyes pro és contra viták s helyzete még a mai 8 osztályos elemi iskolához sincs egészen tisztázva.

A további fejlesztés teljesen új tankönyvek bevezetését tenné szükségessé. A régi tankönyveket már ma is csak kényszerűségből használjuk; a 8 éves tantervhez most íródna s jelennek meg újak több-kevesebb szerencsével, mert még csak rövid tapasztalat áll szerzőik háta mögött. Ezek is mind sutba kerülnének s az iskolák színelőadások jövedelméből, segélyekből, ajándékokból nehezen szerzett kölcsönkönyvállománya teljesen hasznavehetlenné válna s éppen a munkanélküliség következtében szegény szülők bizony a felsőfokon már elég terjedelmes s még drágább tankönyveket nem bírnák beszerezni. Hogy pedig még a felsőfokon is folyhat tankönyv nélkül is eredményes tanítás, illet gyakorlati pedagógus soha komolyan nem állított, még akkor sem, amidőn e jelszó zenitjén állott. És a szükséges tanszertöbblettel ki fogja ellátni a tanulókat? Talán ugyanazon, átlag vagyontalan szülőkből álló szülői tanácsok, akik maguk is a legmesszebbmenő támogatásra szorulnának? Avagy tényleg csökken azzal a munkanélküliséggel, ha a 14—16 éves családtagok korgó gyomorral az iskola padjaiban ülve s esetleg a levitézlet palatábla és palavesszővel felszerelve megjelennek az iskolában: „Ime itt vagyok, felszerelésem nincs, a törvény idekényszerített, csinál-

jatok velem, amit akartok!"

Ha a tanköteles korhatár további emelése ilyen követelményeket támaszt az iskolával és a fenntartóval szemben, ezen követelmények még fokozódnak a tanítósággal szemben. Az iskola lelke a tanító, akinek az új viszonyok között olyan pedagógiai felkészültséggel kell bírnia, amely feltétlenül szükségessé teszi a főiskolai kiképzést. Olyan főiskolai képzettségű tanítóságra lesz szükség, amely tovább épít az általunk lefektetett alapokra s a modern pedagógia minden csínja-bínjában alaposabb kiképzést nyervén, az iskolaigazgatást kezébe véve egy nagyvonalú tanfelügyelet által támogatva, iskolánkat a kor szellemi színvonalára emeli. Ez a kérdés is évek óta vajúdik s ha a politika süllyesztőjében végleg el nem tűnik, úgy a tanítóság főiskolai képzésének meg kell előznie a tankötelezettség kiterjesztését. S meg kell előznie a mi, főiskolát nem végzett tanítók, irányítók továbbképzésünknek is. Ezalatt természetesen nem holmi inkább csak a vizsgadíjak s előadói díjak beszédésére alakult kurzusok rendezésére és látogatására gondolok, melyek a tanítóságnak csak óriási munkatöbbletet, súlyos megterhelést s kevés pozitívumot jelentenek!

Mindezek beható átgondolása után az elején fölött kérdésekre válaszolva, meggyőződéssel jelenthetem ki, hogy az iskolakötelezettség további emelését a munkanélküliség csökkentésére nem tartom sem szükségesnek, sem kívánatosnak, sőt az eddig elért eredményekre hátrányosnak, amely a mai adottságok mellett nem előre, hanem visszafelé való haladást jelentene. Visszafelé való haladást jelentene márcsak azért is, mert a gazdasági nyomorban továbbművelt tanulók megismerkedvén a kultúra újabb adataival és vívmányaival, magasabbrendű életfeltételekkel és lehetőségekkel, — melyekből szülei vagy később maga számára még a legelemibb testi szükségletek fedezésére szolgálót sem igen lévén képes megszerezni, — állandó elégedetlen, a társadalomfelforgató eszmék számára bármikor kapható elemet alkotna, amely boldogulását, magasabb életszínvonalának megteremtését egy, a társadalmat alapjaiban felforgató változástól remélhetné csak. Mert a művelt embertől nem kívánhatja senki, hogy akkor, amikor megismertetik vele a művészet és a technika nyújtotta ezer lehetőségét az élet szebbé tételére, egyúttal megnyugvással vegye tudomásul, hogy mindezeket csak egyes kiváltságosok részére alkotta az ész és akarat. Akinek a társadalom iskolái révén

módot nyújt a megismerésre, annak módot kell nyújtani arra is, hogy a kultúrjavak megszerzéséhez szükséges anyagiakat becsületes munkájával meg is szerezhesse. Erre pedig egy a gazdasági csőd szélén álló társadalom nem képes.

A munkanélküliség gazdasági, társadalmi s talán nem utolsósorban politikai katasztrófa, melynek leküzdésére nem az iskola hivatott, hanem az előbb említett tényezők. Az iskola a kultúra ápolója és terjesztője, de nem társadalombiztosítószep. Kultúra a világtörténelem tanulsága szerint csak jólétből fakad; csak ott keletkezik, ahol a javakban bizonyos fölöslegek mutatkoznak, míg a szegénység, munkanélküliség, tehát e javak hiányának a velejárója: a kultúrátlanság. A kultúra új javakat csak a meglévő fölöslegekből teremthet. Tehát a tanköteles kor emelése a társadalmi nyomor alapjaira építve nem szolgálhatja az általános műveltség emelését, hanem a homokra épített felhőkarcolóhoz válna hasonlónak.

Addig is, míg a ma társadalmi a fenyegető gazdasági katasztrófán átesik, — ha ugyan átesik — s új értékfelesleggel fog rendelkezni, melyre a népkultúra továbbfejlesztése érdekében további tankötelezettség építhető, a jövő feladataira vonatkozólag elgondolásom a következő:

A tankötelezettség 8 évre való felemelésével a fejlesztés kérdése hosszú időre el lett intézve, tehát e kérdést bátran levehetjük a napirendről. Ezen idő alatt a további meddő viták helyett a tanítóóság saját függő ügyeinek megoldására, anyagi kérdéseinek rendezésére szentelje idejét és erejét. Hogy csak találomra ragadjak ki néhányat a sok égető kérdés közül: Az egységes iskola kérdése; a tanítóóság maradéktalan egyenjogúsítása; a tanítóképzés reformja; a magyar tanítóképzés; modern szolgálati practica; az iskolaigazgatás modernizálása; tanítói tanulmányutak kérdése; az állampolgársági kérdés liquidálása; a tanítószervezetek országos együttműködésének megalapozása, a törvényesített fizetés, vasuti kedvezmény, a Tanítók Háza, az osztálytanítók lakásügye, a szociális elgondolásnak tényleg megfelelő betegsegélyezés kérdése stb., stb., stb.

Ha ehhez még hozzávesszük az iskolát és a tanítót közösen érintő kérdéseket, mint pl.: a tanügyi igazgatás politika-mentesítését; iskolai játszótérek, kézimunkatermek, tornacsarnokok létesítésének kérdését, a felszerelés, a gyermekgondozás, díjtalan fogorvosi és iskolaorvosi kezelés kérdését, stb. akkor

látjuk csak, mennyi az elintézetlen ügyünk s hogy ezeknek liquidálása előtt szinte a tanítói érdekek elleni bűn figyelmünket s tevékenységünket koraszülött problémák s a mindennapi élet égető problémái között megosztani!

A mult és a jelen tapasztalatain okulva, a jövőben a törvényhozásnak is közbe kell lépnie s az iskolafenntartókat törvényileg kötelezni, hogy az eljövendő fejlesztés céljaira költségvetésének egy bizonyos százalékát, kb. 10—15% -ot évente e célra feloldhatatlanul tartalékoljon. Ilyen törvény megalkotása az iskolák mindenkori zökkenésmentes fejlesztését tenné lehetővé s így nem lenne szükség a jövőben kormányintézkésekre, kormánybiztosok kinevezésére, akik szintén nem tehetnek sokkal többet, minthogy a községek háztartását generációkra előre megterhelik súlyos adósságokkal s ezáltal ismét lehetetlenné válik a későbbi zavartalan fejlesztés. Ezen megoldási lehetőséget a tanítóegyesületeknek is megvitatás tárgyává kellene tenniök s országos aktió keretében az eredményt memorandum vagy más formában a törvényhozó testületekhez törvényjavaslat kidolgozása végett eljuttatni.

Am ha azután e kérdések már mind elintéztet nyertek s az anyagi eszközök rendelkezésre állnak s a lakosság gazdasági helyzete annyira javult, hogy lehetővé, sőt szükségessé teszi a tanköteles korhatár kitolását, — az addigra gazdaságilag és jogilag szintén szilárd alapokra helyezett tanítóság örömmel fogja üdvözölni az új kultúrára hajnalhasadását.

Vannak-e az egyhuzamban való tanításnak hátrányai?

A nagymgyeri tanítógyűlésen a tárgysorozat eme pontjánál vita vagy ellenvetés alig volt észlelhető. Az általános benyomás azt mutatta, hogy a tanítóság 90%-a helyesli az egyhuzamban való tanítást. Akadt egy-két ellenvetés is, amely az első pillanatban majdnem jelentékeny hatást tett, azonban a következő felszólalók a jelentkezett hatást rövidesen leszerelték.

Ha jól emlékszem, az ellenvetés lényege az volt, hogy a délutáni szünetek alatt a szülők agyondolgoztatják gyermekeiket és így másnap a gyermek az iskolában nem használható. Mint-hogy ez az ellenvetés az említett közgyűlésen válasz nélkül maradt és több kartárs talán még most is ennek hatása alatt

áll, szükségét látom, annak, hogy kiterjek rá és a kiváltott hatást megfelelő értékére hozzam. A gyermekek dolgoztatásáról vagy ha úgy tetszik agyondolgoztatásáról csak a nyári hónapokban lehet szó (május, június). Ez az agyondolgoztatás a kisebb tanulóknál libapásztorkodás, a nagyobbaknál tehénpásztorkodás, a legnagyobbaknál pedig — kapálás. Itt csak annyit említek meg, hogy az idősebb kartársak már régen tisztában vannak azzal, hogy az említett és a gyermek lelki világával annyira összenőtt u. n. nyári hónapokban új anyag közléséről, tehát haladásos tanításról szó sem lehet. A tapasztaltabb tanító május közepéig elvégzi az előírt tananyagot, mert tudja, hogy még a dologra fel nem használt gyermeknek sincs ott az esze, hanem a játékon: labdázáson, fürdésen stb. Az említett hónapok az általános ismétlések ideje. Az ismétléseket a tanuló akkor is tudja követni, ha nyáron egyben-másban szüleinek otthon segítkezik.

Ha már a gyermek agyondolgoztatásáról lehet szó, akkor figyelmébe ajánlom az aggódó kartársaknak azokat a gyermekeket, akik az iskolától való távolságuk miatt (4—7 km.) reggel 8 órától d. u. 4 óráig kénytelenek az iskola falai között tartózkodni és a téli hónapokban is napról-napra hideg ételt enni. Az iskola bűzös levegőjéről nem is beszélek. A pusztai iskolákban már régen be kellett volna vezetni a félnapos tanítást, mert a téli hónapokban a távol levő gyermek a nagy sárban és sötétben alig talál haza. A teljesen osztott városi iskolákban is, ahol a kisebb tanuló csak 10 vagy 11 óráig van déle'őtt iskolában, mennyire ki van fárasztva a délután 2 órakor kezdődő tanításig! Ezt a 3—4 órás várakozási időt a távol lakó gyermekek az iskolaépületben töltik az iskolai berendezés és butorzat rovására és az iskolaépületben lakó tanítócsaládok bosszantására. (Pld. a kabátfalvi, harcsási, téglagyári gyermekek a komáromi iskolában.)

Ezek után bátran teszem föl a kérdést: Melyik tanuló van jobban agyonstrapálva? Vagy melyik gyermeknek van nagyobb kedve a könyvet otthon elővenni? Annak-e, aki egész napon át rabja az iskolának, vagy annak, akinek a délutánja szabad? És melyik tanuló tudja jobban és csinosabban elkészíteni a házi feladatot? Azt hiszem, feleletre nincs szükség.

Sajnos, az emberek között van sok rosszmáju is, akik az egyhuzamban való tanításban a tanító kényelmét és munkakerülését vélik elérni. Akik nem értenek a tanításhoz és nem is akarnak

érteni, azoknak ez igen alkalmas érv, már hangulatkeltés szempontjából is. Pedig mekkora tévedés van itt! Vajjon nem könnyebb-e annak a tanítónak 8—11-ig tanítania, aztán kényelmesen megébedelnie s ebéd után 2 óra hosszáig pihennie s aztán 2 óraker megkezdnie a 2 óra hosszáig tartó tanítást, mint 8 órától d. u. 1-ig egyhuzamban teljes erővel tanítani?! Az előbbi esetben a tanító hivatalnok, aki a megszabott időn belül elvégzi a munkát, az utóbbi esetben pedig hivatásos tanító, aki egész szívvel, teljes tudásával és erejével a legszebb és legmagasztosabb hivatást végzi.

Talán fölösleges is volna tovább bizonyítgatni. A középiskolák egyhuzamos tanításának bevalását igazolja a több évi gyakorlat és az elért tanítási eredmény.

Még csak az egyhuzamos tanítás kivételének módozatairól kellene pár szót szólnom.

Mint hogy a 251-es törvény 9. §. V. cikke az osztálytanító számára 28 tanítási órát ír elő hetenként, azért az órarend összeállításánál két féle mód között kellene választanunk. Napenkénti 5 tanítási nap mellett a tanító 25 tanítási órát tud kihozni. A fennmaradt 3 órát vagy valamelyik délutánra, vagy pedig csütörtök (6-ik tanítási nap) délelőttjére kellene tenni s ekkor a hittannal együtt (heti 2 órával) éppen egy egész egyhuzamos tanítási napot tenne ki. Abban az esetben, ha a fennmaradt órák délutánra hagyatnának, mindenesetre arra kell ügyelnünk, hogy ezek az órák a legkönnyebb tárgyakra legyenek fordítva. (Történelem, rajz, szépírás stb.)

Különben pedig az órarendek összeállításánál mindig különös gondunk legyen arra, hogy a könnyebb tárgyak az utolsó órákra maradjanak. Az első tanítási óra után 5 perces, a második óra után 10 perces, a harmadik és negyedik óra után szintén 5—5 perces szünet lenne tartva. Hogy a tanítási idő a szünetekkel ne legyen megrövidítve, az utolsó tanítási óra ki lenne egészítve s így a felhasznált 25 perces szünet pótlásával a tanítási idő a téli időben reggel 8 órától 13 óra 25 percig, a nyári időben 7 órától 12 óra 25 percig tartana.

Ezek előrebocsajtása után úgy az órarendet, mint az óratervet iskolák és megfelelő osztályok szerint könnyen összeállíthatjuk.

Minden újítás életrevalóságát és eredményét a gyakorlat

mutatja meg. Javaslom, hogy Vezetőségünk ebben az ügyben keresse meg a többi tanítói köröket és tanügyi hatóságokat, hogy a népiskolákban kísérletképpen 2 évre vezettessék be az egyhuzamban való tanítás.

Szabadi János.

EGYESÜLETI ÉLET.

A nové-zámky-i járáskör közgyűlése.

A Sz. A. M. T. E. nové-zámky-i járásköre 1931. június hó 18-án tartotta meg évi rendes közgyűlését. Jelen volt: a járáskör tisztikara és tagjainak mintegy 80⁰/₀-a. Megjelent azonkívül Kovács Alajos kp. elnök és Točík Károly járási áll. tanfelügyelő.

Kemény Rezső elnök a tőle megszokott közvetlen modorban nyitotta meg a közgyűlést. Figyelme kiterjedt a vendégekre is, akiket a közgyűlés tagjaival együtt meleg hangon és illő tisztelettel üdvözölt. Elnöki megnyitójának mottója egyesületünk 10 éves jubileuma volt. Központi vezetőségünk — úgymond — derekasan és becsülettel felelt meg annak a feladatnak, amelyet annak idején nagy teherképpen a vállára vett. Egymásután sorolta fel azokat az eredményeket, amelyeket vezetőségünknek lankadatlan és önzetlen munkássága folytán elérni sikerült. Vázolta azokat a feladatokat, amelyeket a jövőben még meg kell oldani. Hallgatóságát összetartásra és vállvetett kitartó munkára buzdítja. Központi vezetőségünk iránt a kör nevében legteljesebb bizalmát nyilvánítja és mélyen meghajtja előtte az elismerés zászlaját.

A múlt év történetében szomorú esemény következett be Lebeda László kollégánk elhunytával. Elnök megemlékezett a a boldogult életéről, működéséről és kiváló tanítói tehetségéről. Közgyűlés, hogy iránta a kegyelet adóját lerója, állva hallgatta meg a gyászjelentést. Elnök a továbbiakban a Tanítói Dalárda 1930. évi augusztus havi érsekújvári szerepléséről számolt be. Véleménye az, hogy a nyári hónapok nem alkalmasak Érsekújvárott arra, hogy ilyen természetű kultúrhangverseny kielégítő eredménnyel rendezhető legyen. Mind erkölcsi, mind pedig anyagi tekintetben meg volt ugyan a siker, de nem olyan mértékben, mint azt a dalárdisták fáradhatatlan buzgalma és a

magyar dal ápolásának szép gondolata megérdemelte volna. Bejelentette, hogy központi vezetőségünk a M. T. H. ügyét előbbre viendő, a bratislavai Westenden megvette a megfelelő telket, mely ideálisan szép, erdős helyen, a városhoz közel fekszik. Felkéri a kollégákat, hogy a M. T. H. nemes ügyét lankadatlanul felszinen tartani iparkodjanak és akár részjegyek jegyzésével, akár más uton törekedjenek a meglévő összeget gyarapítani.

Elnöki megnyitóban elhangzott beszámoló után a köztisztelőben álló tanfelügyelő, *Točík Károly* emelkedett szólásra. Általános figyelemmel kísért szavaiban röviden regisztrálta egyesületünk 10 éves működésének eredményeit és a teljes elismerés hangján nyilatkozott a magyar tanítóság demokratikus és köztársasági szellemmel átítatott működéséről. Gratulál az egyesület vezetőségének és további működésére Isten áldását kéri. A jövő évi tantervre vonatkozólag a következőkben teszi meg észrevételeit. Az 1930—31. évi tanterv nagy vonásokban beváltnak minősíthető. Általános iránya sem pedagógiai, sem metodikai, valamint didaktikai szempontból kifogás alá nem eshet. Apró változtatásokra szükség van ugyan, de azt egy szűkebbkörű összejevetelen — az igazgató-tanítók bevonásával — fogja keresztülvinni és az így átdolgozott tantervet idejében juttatja a kollégák rendelkezésére.

Megtiszteltetésnek vettük, hogy a mi szerény járásköri gyűlésünket nagyrabecsült központi elnökünk — Kovács Alajos — látogatásával kitüntette. A tanfelügyelői értekezlet után szerencsénk volt nagyszerű szónoki készséggel, találékonysággal előadott, fordulatokban gazdag és komoly tartalommal telített beszédét hallani. Törekvéseinkben csak a saját erőnkre támaszkodhatunk és azért az együttműködésre, a tanítói közszellem és egyetértés ápolására valamint a vállvetett és kitarító munkára hívja fel a tanítóságot. A jubileumi évvel kapcsolatban a vezetőség munkája és törekvése elleni gáncsokodókról — kákán csomót keresőkről — is megemlékezik, akiknek csak azt a tanácsot adhatja, hogy jöjjenek közelebb a kormányrúdhöz és akkor tapasztalni fogják, hogy a központi vezetőség mindig az összesség érdekeit tartja szem előtt. Törekvéseiben és céljainak eléréséhez szükséges módok megválasztásában állandóan az alapszabályok keretei között mozog és nem engedi magát annak korlátain túl rántani. Tanítói feladataink közül a valláserkölcsi

alapon nyugvó demokratikus szellemű működést emeli ki. A fiatal tanítószághoz is volt néhány szava. Szívesen látja őket a mi sorainkban, mert a tagozódás, a széthúzás, a más vágányokon haladás a magyar tanítószágnak csak kárára lehet. A központi körlevél tárgyainak felolvasása és megbeszélése helyett maga mondatta el beszámolóját a slovenská vyhoda, a katona tanítók szolgálati éveinek beszámítása, a hadifogoly tanítók elmaradt illetménye, a magyar tanítóképző, a M. T. H. ügye, a nem állami ovónök helyzete, a Funš. kérdése, a családi pótiék felemelése, a nyugdíjas tanítók bélyegilletéke és a vasuti igazolványok éves megadása tárgyában.

Tárgysorozatunk 3. pontja értelmében *Willand János* kolléga előadása következett: „Beszéd- ért. gyakorlatok tanítása a népiskolában” címmel. Sikerült előadását a gyűlés fokozott figyelemmel hallgatta. Elhangzása után *Scheier M.* kolléganő és központi elnökünk szóltak a tárgyhöz. Kiemelték az előadás gyakorlati jelentőségét és a cél könnyebb eléréséhez vezető alkalmas módot. Központi elnökünk indítványára az értékes előadás a M. T.-ban leendő közlésre méltónak és alkalmasnak minősítettett.

Tatárik Emil járáskörünk fáradságának jelentése szerint 904.10 Ké készp. vagyonunk van. Hátralékosok jelentékeny összeggel szerepelnek annak dacára, hogy a fizetési felhívást ismételten megkapták. Jelentésének tudomásul vételét és a szokásos felmentvény megadását kéri.

Massányi Kornél ellenőr bejelentette, hogy a pénztárt gondosan átvizsgálta, a tételeket egyeztetette és megállapította, hogy pénztárosunk alapos és lelkiismeretes munkát végzett. Indítványára a közgyűlés köszönetet mond a pénztárosnak fáradságot és sok körültekintést igénylő munkájáért és a fölmentvényt egyhangúlag megadja.

A pénztári jelentés után *Tatárik E.* kolléga mint az érsekújvári kiscserkészek vezetője, azzal a kérelemmel fordul a közgyűléshez, hogy a rendelkezésre álló pénzből 500 Ké-t adományozzon a járáskör a kiscserkészek „Róza otthoná”-nak. Közgyűlés a nemes cél nevelői értékének tudatában egyhangúlag megszavazza a kért összeget.

A *tisztújítással* közgyűlésünk egyik legfontosabb tárgyához értünk. A választás alapszabályszerűen, titkosan történt, három tagból álló jelölő bizottság előzetes jelölése alapján. Eredménye

a következő: elnök *Dubay Géza* (Éujvár), alelnök *Kemény Rezső* (Éujvár), jegyző *Irgang Vilmos* (Tardoskedd), pénztáros *Tatárk Emil* (Éujvár), ellenőr *Massányi Kornél* (Éujvár), könyvtáros *Ottinger Mária* (Andód). Választmány: Szabó Vazul, Járdánházi József, Garamvölgyi Vince, Ottinger Mária. Központi kiküldött: *Kemény Rezső*. A megválasztott új tisztikar nevében a távollévő elnök helyett *Kemény R.* alelnök köszönte meg a megnyilvánult bizalmat és ígérte, hogy a legjobb akaratuk és tudásuk szerint fogják vezetni az egyesület ügyeit.

Indítványokra kerülvén a sor, *Willand János* kolléga indítványozza, hogy a M. T. H. javára fizessük be a szobalapítvány második részletét és ezzel eleget teszünk tavalyi közgyűlésünk határozatának. Az indítvány egyhangulag fogadtott el. *Kemény R.* kolléga indítványára határozatilag mondta ki a közgyűlés, hogy vezetőségünk írásban keresse fel a központot, mely szerint a vasuti igazolványok véglegessége és a nyugdíjas tanítók bélyegilletékének visszafizetése tárgyában benyújtandó kérvényhez egyhangú felhatalmazást adunk.

Plichta János kollégánk bejelenti, hogy a megyei szervezetünk átalakulásával a megyei pénztár is feloszlik az egyes járáskörök között. Indítványára határozatilag mondta ki a közgyűlés, hogy a régi megyei pénztár készpénzvagyonra ne a tagok létszáma alapján, hanem az egyes járáskörök által befizetett összeg arányában legyen szétosztva.

Dubay Géza elnök.

Kropacsek Imre jegyző.

Dr. Dérer Iván miniszter látogatása Kelet-szlovénzkön.

Irta: *Négyessy János.*

Július hó 14-én emlékezetes órákat élt át és kedves élményeket könyvelt el a král. chlumeci és vel. kapušany-i járáskörök magyar tanítósága.

Dr. Dérer Iván iskola- és nemzetművelődésügyi miniszter úr kelet-szlovénzkői körútján járáskörünket s a tanfelügyelőségi székhelyet, Čop-ot is útba ejtette. Čopra az újonnan építendő állami iskola alapkövetélteli ünnepségére érkezett a Miniszter úr. Az ünnepség végeztével kihallgatáson fogadta a tisztelgő magyar tanítóságot, melynek élén Négyessy János a Král-

Chlumeci járáskör elnöke a következő beszéddel üdvözölte a Miniszter urat:

„Miniszter Úr! Lakásunk rendben, szobáink tiszták, a szívek ragaszkodással és hódolattal följajzva; a család készen várja a családfőt az elfogadásra.

Amikor tudomásunkra jutott, hogy Miniszter úr hozzánk készül s jön, minden kicsiny tanító-családban megremegtek a szívek.

Ez a belső nagy remegés mintha külsőleg is mutatná hatását. Mintha kicsiny házaink új, tetszetősebb szint ölténének, kicsiny asztalkáink mintha új, szépen átvassalt terítővel terített-nének, rajtuk virágvázáink mintha illatosabb virággal díszített-nének. A dissonantiát hangulatosan, lélekemelőn váltja a konsonantia: vendég jön, nagy, szeretett vendég. Családfőink felkészülnek, ünneplőbe öltöznek, hogy elébe menjenek annak, aki a tanítói munkásság, tanítói szorgalom, becsületesség s önzetlenség csúcspontja, akire minden igazán tanító reménykedve, büszkeséggel tekint, aki iskoláink minisztere, kormányzója.

És itt áll az égtájak minden irányából összesereglett magyar tanítóság, hogy átadja hódolatát s jókivánságait Miniszter úrnak.

Itt áll, bár hanyag „pihenj“ állásban, de feszes lelki készültségben, hogy átvegye Miniszter úr szavait, melyek neki erőt s kitartást kölcsönöznek a további munkára, küzdelemre.

Tartozott Miniszter úr nekünk ezzel a látogatással, mert amikor a iskolák miniszterévé lett, sok-sok ezer tanító-lélek kapcsolódott Miniszter úrnak a lelkével s ezt a lelki kapcsolatot nem lehet, nem szabad a hulló csillagok sorsára bízni, hanem ezzel a látogatással tökéletessé, teljessé tenni, hogy a jóság gyümölcsét teremje.

Tartozunk mi ezzel a hódolattal s ezzel a bizalom nyilvánítással Miniszter úrnak azért, mert ez ad tápot Miniszter úrnak arra, hogy mérlegeljen és meggyőződjék arról, hogy ezt a lelki kapcsolatot lehet, hogy ezt a lelki kapcsolatot érdemes, ezt a lelki kapcsolatot kell virágba fakasztani, gyümölcsstermővé munkálni.

Az ilyen tökéletes lelki kapcsolódás a nagy távolságban lévőket is közel hozza egymáshoz, mélység és magasság között a távolságot eltünteti, igazán nagy és értékes tetteknek lesz a szülője.

Nagy a mi szívünk öröme ezen a látogatáson Miniszter úr.

Törliennek miniszteri látogatások így vidékenként is olykor-olykor. Nem régen is járt itt egy miniszter. Sőt valamikor régen király-járás is volt vidékünkön, ami a maga idejében szintén jelentős esemény lehetett, de mi úgy lényegében, mint jelentőségében többre értékeljük ezt a látogatást minden más látogatás felett. Kérjük a gondviselést, hogy áldja meg a Miniszter úr első lépését, amelyet idefelé tett s áldja meg azt a kis fácskát, a szeretet, az összetartozás fácskáját, amelyet itt tartózkodása alatt közöttünk plántáltat, hogy teremjen hasznos gyümölcsöt úgy a haza, mint az Ön, mint a mi számunkra is.

Miniszter úr! Én nem lehetek kompetens arra, hogy az Ön munkásságát bírálgassam, vagy dicsérgessem, legilletékesebbek arra saját tettei, cselekedetei. Ezek a tett-óriások vagy tettmanók azok, melyek kinek-kinek emléket vagy feledést állítanak. Idézhetném az írói, aki az eszmék világában tevékenykedik: „Eszméim győzedelme legyen emlékjelem“. Mégis nem hallgathatom el, — ami ugyan nem jelenti azt, hogy az itt nem említettek elhallgathatom — hogy a legújabbban kiadott népiskolai normál tanterv s az abban lefektetett gondolatok, nemes intenciók, mint amilyenek a „činná škola“ s a tananyag szerencsés s ügyes koncentrálása, ha megvalósulnak, testet öltének: népoktatásunk egy új állomásának alapjait rakják le. Ez már maga is oly ténykedés, mely bizonyára emléket állít az Ön nevének. Említsem-e a lex-Dérert, mely oly sok honatalannak biztos hajlékot és kenyeret adott. De mi teljes bizonyossággal tudjuk, hogy nem csupán ezek Miniszter úr egyedüli tevékenységei, melyek a népoktatás, általában a kultúra munkásait lelkesedéssel töltik el, Miniszter úr mellett sorompóba állítják.

Mint előbb említettem, nagy a mi szívünk öröme! De minthogy öröm ritkán van üröm nélkül, engedje meg Miniszter úr, hogy beszéljek ürömcseppjeinkről is. Biztosítom a Miniszter urat, hogy e nap szépségét sziveinkben, emléket lelkeinkben ezek az ürömcsepppek sem homályosítják el. Ürömcseppjeink: a semmivel sem indokolható különbségtétel vagy különbség-nemtétel állami és nem állami tanító között. Különbségtétel a díjazásban, különbségnemtétel a munkában s a teherviselésben. Negyedszázad óta működöm a tanítói pályán. Élénken emlékszem, hogy már működésem megkezdésekor nagyon divatos

jeszó s a gyűlésezések mindenkori programpontja volt: „megszüntetni a különbséget állami és nem állami tanító között“. A küzdelem csaknem teljes mértékben sikerrel járt. S hol vagyunk, mi a helyzet ma? A különbség, szakadék áll. és nem áll. tanító között mélyült, tágult. A tanítóság kezdeti előről harcát. Ezek a különbségszakadékok a slov. výhodának nevezett szakadék, az igazgatói pótlék nevű szakadék, a vasuti kedvezményes igazolvány és sok más egyéb, még a bánásmód is.

Igazán nem akarnám e nekünk kedves napon a szívek vendéglátó, tiszta, igaz érzelmeit politikai ízű szólalomokkal kedveletleníteni, de meg kell említenem, hogy államunk konsolidációjához ez a tanítóság nagyon jelentős mértékben hozzájárult, hangsúlyozom jellegkülönbség nélkül, mellékes, hogy milyen politikai párt keretében, a tény az, ami elismerést vagy el nem ismerést várhat.

Az állami tanítóság a maga csekély számánál fogva erre a nagy munkára elégtelen lett volna. Az állami tanítóság sem lehet többet, mint amire képes, vagy amit meg kell tennie. Ugyanazt cselekszi a nem állami tanítóság is, sajnos nem ugyanazon előfeltételek és nem ugyanazon bánásmód szülte nyugodt lelki bázison. Nagyban sérti a különbségtétel a kari szolidaritás nemes eszméjét is. Van az államnak két gyermeke, az egyik a mama kedvence, a másik a mostoha.

Tudjuk, sokszor milyen a viszony édes és mostoha testvér között.

Kihez folyamodjunk bajaink orvoslásáért, ha nem az államhoz, akit hűséggel és odaadással szolgáltunk és szolgálni fogunk ezután is, ezer és ezer egyéb bajokkal küzdő iskolafőntartóink (község és egyház) bajaink orvoslására úgy is képtelenek. A tanítóság amit ígért, amit fogadott, eddig maradék nélkül, 100 százalékgig teljesítette.

Miniszter úr! Eddig csak névleg ismertük Önt s tudtuk, hogy iskoláink minisztere, most megismertük személyesen is, adja az ég, hogy ennek a megismerésnek meg is legyen a kívánt jó vége! Isten hozta Miniszter úr!

Szavainak végeztével nevezett elnök memorandumot nyújtott át a Miniszter úrnak. A memorandumban a mindnyájunk által ismert bajaink voltak felsorakoztatva. A Miniszter úr alkalmilag csak az üdvözlésre válaszolt diplomatára valló jártassággal, mondván: „ilyen szépen csak a kálvinista tanítók

ludnak beszélni" (ami készpénznek igen apró). Ha a memorandumra is érkeznek valamelyes válasz, közölni fogjuk k. kartársainkkal e lap útján.

Becske Bálint

nyug. tanító volt zsinati képviselő, egyházkerületi tanító-képviselő és a tanító-egyesület volt elnöke, aki a jánosi-i református egyházközségben közel fél évszázadon át működött, életének 80-ik esztendejében f.é. júl. 28.-án nemes lelkét visszaadta Teremtőjének. Az ifjúságot Isten és emberek irántik ötelességteljesítésre nevelte, barátja-, idők multán pedig atyja volt az ő népének. Azoknak, akik hozzáfordultak az általanevelt nemzedékek közül, atyai tanácsaival, életbölcességével ésegesz szívével segítségére volt, Mindnyájunk által szeretett és nagyrabecsült, nemes lelkű és jóságos kartársunk temetése júl. 30.-án, délután történt a jánosi-i ref. egyház templomából. A tanítóság nevében Kovács Gyula kartárs mondott beszédet. Legyen emléke áldott!

A gömöri ref. tan. egylet júl. 15.-én, Pelsöcön tartotta ez évi rendes közgyűlését, melyet a tan. énekkar szép férfikara vezetett be. Majd Kovács Gyula elnök keresetlen szavakkal mondotta el tartalmas megnyitóját. Egy évi elnöki működése alatt is bezonyította, hogy nem a sok beszéd s ígéretek, hanem a tettek embere, aki a szó legszorosabb értelmében vett „gerinces tanító". Azután Papp Dániel főjegyző előterjesztése, valamint a pénztárnoki jelentés következtek, melyek hű képét festették az elmúlt évi egyleti életnek. Gáspár János a gömöri tan. énekkar megalakulásának történetét tárta fel. A vallástani kézikönyvek bírálatait pedig Bán Géza, Fejes István és Farkas Márton kartársak adták elő komoly szaktudással. Végül az igazg. pótlék ügye valamint az alapszabályok módosítása, sokszorosítása, indítványok képezték a megbeszélés tárgyát. A közgyűlést közbéd követte, melyen a kartársi szeretet lángját élesztgették és hevítették a felköszöntök.

Legkedveltebb ima- és énekeskönyv az

ÉGI HÁRFA

a legújabb ájtatosságok imáival, három miseimával, nagy kilenced, keresztúti, napi áldozási stb. imákkal. 500-nál több énekkal (Jézus sz. Szive, Jézus Királysága, Szivgárdista, Kongregációs, Szt. Teréz, Szent József és más kiváló alkalmi énekekkel.) Egész vászonkötésben ára 10 Kc. Több példány rendelésénél kedvezmény. Szállítja a szerző:

Heckmann István, Levice-Léva.

DALÁRDA.

Az Orsz. Magyar Tanító Dalárda hivatalos közleményei.

Száll a dal . . .

Mire a Magyar Tanító jelen száma eljut az olvasó kezébe, negyven magyar tanító-dalos ajkáról új röppenéssel száll föl a magyar dal.

Az Országos Magyar Tanítódalárda a tavalyi diadalteljes elindulása és a téli csallóközi, illetve mátyusföldi forró sikerei után Nógrád és Gömör letarolt lankái fölött bocsátja ki lelkéből a szlovenszkói magyar dalkultúra szépszavú madarát, hogy a föld szomorú aratásán megbúsult szivekbe a jövő reménység égi szikráját vesse . . . Hogy a nyomorúságos élet nyugós terhét édes magyar, vigasztaló dallal könnyebbé tegye. Hogy a gondokkal megbarázdált emberi homlokokon csak egyellen redőt elsímítsen. Hogy a lekókkadt fejeket legalább imányi időre fölemelje, s a révedező szemekbe, a holnap ölt bizonytalanságának tükrébe pici kis csillagot tűzzön . . .

Negyven magyar tanító útra kelt, hogy e széles tartomány minden tájáról egybegyűjtse a sok-sok bánat közt meghúzódó kevéske örömet és azt a nótahangján szélszórja Gömörország' és a vele határos vidék termékeny talaján. Negyven nevelőmunkás összejött, hogy nyári pihenőjét a magyar dal nemes ügyének áldozza, s vetését, melyet az iskolaévben kezdett el a gyermekek birodalmában, most egy tágabb munkamezőn folytassa.

A tanító hű marad önmagához és hivatásához nemcsak az iskolában, nemcsak önmaga erkölcsi és anyagi boldogulásának a szolgálatában, hanem a dalban is. A dalban is tanít és nevel. A mai hitvány kor gyalázatos valóságába „mesék tündérét száz csodás alakban” idézi, „puszták közepében andalogni” hív, „kis tilinkó hangját” csengi a gépek szimfóniájától megrészegített emberj lelkebe, „csókot és szerelmet álmodik” a véresen józan jelen horizontja fölé, s a mégis áldott és szent élniakarás harsonáján túl „apothéozist zeng a halálról” . . .

Negyven tanító odaáll a letargitás szlovenszkói élet ablaka alá a világhelyzet válságának legsötétebb éjjelén és lágyan suttogja a kiutat kereső emberiség szívébe a megváltó ígéket:

„Ier, szeress!“ Amit nem suttogni, de dörögni kellene, hogy azok is meghallják, akik a nagy megoldást hasztalan keresik, de — sajnos — a szeretet ösvényétől nagyon távoleső területen . . .

Aztán újra, meg újra megpendíti a tanítók énekara a magyar néplélek húrjait és színes, friss dalgyöngyöket ás ki az érzelem világának kincses mélységéből.

Negyven dalos tanító lelke-hullámzeneje versenyre kél Gömör-Nógrád patakjainak csobogó muzsikájával, hogy a palóc-magyar szivekben a természet és az ember éneke a szlovenszkói magyar jövődő himnuszává magasztosuljon.

Szállj, szállj, gyönyörű madarunk, édes magyar dalunk . . .

(bb.)

Megváltozott a dalárda programja. A hangverseny körút utolsó állomása: Kassa, közbejött, különböző akadályok miatt kimaradt a tervezett programból. Az énekkar losonci értekezletén úgy határozott, hogy Kassát, őszi turnéján fogja fölkeresni s ez alkalommal ellátogat Keletszlovenszkó és Podkarp. Rus nagyobb városaiba is.

Elkészült a dalárda jelvénye. A dalárda jelvénye, melyet Ivány Ferenc, deáki kartársunk és dalostestvérünk tervezete, Bányász Endre, lévai aranyműves vésőjével elkészült. A jelvény, magába foglalja egyesületünk gomb-jelvényét, melyet ezüstből tervezett, stilizált lant vesz körül, ezzel a felirattal: SMT. Énekara. A jelvény Ivány kartársunk művészi tehetségét és izlését dicséri.

A Szlov. Ált. Magy. Tanítódalárda fogadtatása Losoncon. A dalosok aug. 3-án érkeztek Losoncra a délutáni vonattal, ahol Ocsovay Imre dalostestvér és Oszwald Emil losonci kartárs, központi alelnök vezetésével a rendezőbizottság várta őket. A hivatalos fogadtatás aug. 4-én történt a Kalmárvendéglő kerthelyiségében. Elsőnek Giller János dr., a Csehszlovákiai Magyar Dalosszövetség országos elnöke üdvözölte a Sz. Á. M. T. E. énekkarát, majd a Losonci Magyar Dalárda férfi kara a jelgével és egy felköszöntő dalával üdvözölte a tanítódalososokat. Ezután a Losonci Egyetértés Munkásdalárda nevében Benkő Béla elnök és a munkásokból álló férfikar üdvözlése következett. Az elhangzott beszédekre — Kovács Alajos elnök

távolléte miatt — Beluch Imre, a tanítódalárda alelnöke választott lelkes szavakkal, s a mi dalárdánk viszonzásul elénekelte a jeligét s egy üdvözlő dalát.

K Ü L Ö N F É L É K .

Olcso írógép akció a Szlovenszkói Általános Magyar Tanítóegyesület tagjai részére.

Egy írógép kereskedő cégtől kaptuk az alábbi ajánlatot: „Miatán már több tanító úr érdeklődött írógép után s majdnem mindegyiknek a legmodernebb típusú közben bitorozható „Erika“ nyerte meg tetszését, — melynek eredeti ára Ké 2700, — a következő ajánlatot tesszük annak könnyű és olcsó beszerezhetővé:

Amennyiben jelen felhívásunkra a Sz. M. T. E. tagjai legalább 30 (harminc) darab „Erika“ írógépet rendelnek, úgy az írógép ára Ké 2700 — helyett csak Ké 2000 — azaz kétezer korona, tehát ily módon 700 Ké-vel olcsóbb. Az írógép vadonat új, s a gyár egy évi jótállást ad. Fizetendő a Ké 2000 vételár a gép átvétele után, fizethető azonban havi Ké 100 (egyszáz) részletekben is; (az első részlet a gép átvétele után fizetendő). Kamat és költség fejében Ké 200 fizetendő, mint további részlet, tehát a gép ára havi Ké 100-ás részlet mellett Ké 2200.

Ha ezen akciónk sikerrel jár, vagyis legalább 30 db. írógép lejegyeztetik, úgy az üszvételőrből 2% ot már előre is felajánlunk a Magyar Tanítók Háza javára.

Az érdeklődők írjanak a Magyar Tanító szerkesztőjének címére, hogy az ajánlott írógép fényképét és szerkezeti leírását megküldhessük.“

Eddig szól az ajánlat, mi a magunk részéről csak ajánlhatjuk tagjainknak, miután a cég nekünk a gépet eredetiben bemutatta s meggyőződést szerzhettünk annak elsőrendű voltáról. A 700 Ké-ás áronedvény, továbbá a Tanítók Háza javára felajánlott adomány oly kedvezmény, melyet a venni szándékozóknek elmulasztani nem szabad.

Tanítók hete. Német nyelvű továbbképző tanfolyam Bratislavában. A szlovenszkói német tanítóegyesület bratislavai kerülete a prágai Pestalozzi egyesülettel és a helybeli kultúregyesülettel f. é. aug. hó 28-tól aug. hó 30-ig „Tanítók hete“ (Lehrerwoche) név alatt továbbképző tanfolyamot rendez.

Miatán az előadások minden tanítót érdekelhetnek és mivel a tanfolyam előadói elsőrangú szakemberek, ezért felhívom a magyar tanítóegyesület németül beszélő tagjainak figyelmét erre a ritka alkalomra.

A tanfolyam eredeti tárgysorozata:

- Aug. 23.-án, 15—21 óráig: Besprechung des Kursprogrammes und der Methoden der Darbietungen.
- Aug. 24.-én 8—12: Josef Blau Oberlehrer in Neuern in Böhmen „Die Arbeit des Lehrers als Mitarbeiter in der Heimatforschung mit besonderer Berücksichtigung der vorschritten über die Führung der

Gemeindechronik

- 15—18: Kurt Freitag, ev. kantor in Bratislava „Einführung in den evang. Kirchengesang“.
Alexander Albrecht, Professor in Bratislava „Römisch kath. Kirchenmusik in Liturgie und Volksgesang“.
- Aug. 25.-én, 8—12: Dr. Fritz Jüde in Berlin „Volksgesang in Schule und Gemeinde“.
- 15—18: Samuel Fabrici, pens. Lehrer in Göllnitz „Einführung in die Reliefarbeitstechnik“.
- Aug. 26. án, 8—12: Fritz Jüde aus Berlin „Volksgesang in Schule und Gemeinde mit praktischen Übungen (Lehrer und Schüler).“
- 15—18: Sprachtechnik und Sprachschulung im ersten Schuljahre mit Probelektion.
- Aug. 27.-én, 8—12: Dr. Walter Hofstaetter, Oberstudienrat in Leipzig. Deutschunterricht theoretisch und praktisch mit Probelektion
- 15—18: Prof. Julius Peikert aus Zwickau „Neuzeitliche Schülerturnen im Sinne der neuen Lehrpläne für körperliche Erziehung“.
- Aug. 28.-án 8—12: Dr. Walter Hofstaetter „Deutschunterricht, theoretisch und praktisch mit Probelektion.“
- 15—18: Prof. Julius Peikert aus Zwickau: „Neuzeitliches Schülerturnen“.
- Aug. 29.-én, 8—12: Dr. Walter Hofstaetter „Deutschunterricht theoretisch und praktisch mit Probelektion“.
- 15—19: Prof. Julius Peikert aus Zwickau „Neuzeitliches Schülerturnen“.
- Aug. 30.-án: Besuch der Donaumesse. Eigene Buchausstellung fachwissenschaftlichen Schrifttums.
- Falls Prof. Jüde aus Berlin nicht zusagt, soll herr Prof. Hans Klein aus Jägerndorf an seine Stelle treten.

Az érdeklődő, illetve jelentkező kartársak irjanak e címre: Kowarik Mihály ev. népiszkolai igazgató Bratislava Tolstoj u. 1.

Hármas családi ünnepély folyt le július 30 án Körös Imre, szentpéteri kartárs házánál, az egész község képviselote mellett. Ekkor vezette oltárhoz Szabó Dénes ref. kántortanító Körös Julianna szentpéteri ref. tanítóúró. Körös Ida tanítóúró eljegyezte Vargha László banktisztviselő. Ugyanekkor ünnepelte Körös Imre ig. tanító 35 éves tanítói jubileumát, melyből 34 évet Szentpéteren töltött. Az ünnepély délután 4 órakor kezdődött a polgári esküvővel, majd a ref. templomban folytatódott.

Galambos János, ref. lelkész adta össze az új tanítópárt; magas szárnyalású szép beszéddel köszöntötte az ifjú házaspárt.

Majd folytatódott este 8 órakor a fehér asztalnál, ahol a falu intelligenciája vallásfelekezeti különbség nélkül, teljes számban megjelent: ahol Galambos János ref. lelkész, Hamvas István r. k. plébános, Fekete Győző r. k. igazgató tanító, Petrovszky Kálmán főjegyző meglehetősen felkészültökkel üdvözölték az új párt, a jegyeseket és a jubiláns kartársat, aki úgy az Ógyallai járáskör 6 évig tartó vezetésében, mint 34 évi szentpéteri tanítói működésében, végre 6 évi hadifogságban töltött éveiben is híven és derekasan működött s mint néptanító felejthetetlen érdemeket szerzett magának és tiszteletet a tanítói névnek.

Dérer miniszter beszámolója az idei beiratkozásokról. A képviselőház kulturális bizottságának legutóbbi ülésén Dérer iskolaügyi miniszter jelentést tett az ezidei közép- és polgári iskolai beiratkozásokról. Csehországban a csehnyelvű középiskolák első osztályába 2705 növendékkel több jelentkezett, mint az elmúlt évben, a németnyelvű középiskolák első osztályába pedig 613 mal több, vagyis összesen 38%-kal több tanuló iratkozott be az első osztályba, mint a múlt évben. A cseh polgári iskolákban az első osztály szaporulata 31%, a német polgári iskolákban 55 százalék, míg a szlovenszki polgári iskolákban a szaporulat 67 százalék. A múlt évben 8568 tanulót írtak be az első polgári osztályba Szlovenszki, ez évben pedig 14.856 gyermeket. Morvaországban és Sziléziában ezzel szemben visszaesés történt a százalékszámokban, mert míg a múlt évben 26 százalékos volt a szaporulat, addig ez évben csupán 23 százalék. Az óriási szaporulat nagy gondot okoz az iskolaügyi minisztériumnak, különösen, ami az osztályok elhelyezését illeti, azokon kívül személyzethiány is van és az óriási pénzügyi áldozatot követel az Államtól. A bizottság fölkerlte a minisztert, hogy az 1932. évi költségvetés összoállításánál vigye korcsztül a kormánytól, hogy az új középiskolák építkezési tételét hatmillió koronáról 15 millió koronára emeljék föl, a szlovenszki felokozati elemi iskolák építkezési segélyét pedig 12 millió koronával.

A komáromi Állami Magyar Mezőgazdasági Iskola első évfolyamára a beiratás kezdetét vette. A tanév 1931. szeptember hó 15-én veszi kezdetét. A kérvényeket az iskola Igazgatóságához kell benyújtani. A felvételnél gazdaságuk előnyben részesülnek. A tanfolyam két éves és jó előmenetelt tanusító növendékek ösztöndíjakban részesülnek. A felvétel korlátozva van, mivel az intézet internátusában csak 25 hely van, miért is a pályázók kérvényeiket minél előbb adják be.

Haladás a korról

ez máma a jelező. Mindenütt racionalisnak, még az iskolákban is, hogy a mai kor igényeinek megfelelően — eltérőleg a múlt nehéz tanítási módszerétől — neveljék a tanító urak a rájuk bízott ifjúságot. Az átterés a régi tanítási módszerről a mai modern módszerre szinte pillanatnyilag tökéletesen nehéz és felelősségteljes munkáját, úgy okvetlen meg kell rendelnie a kiadásomban megjelent

Rob: **A MI OTTHONUNK** I. r. az 1—2. o. számára.

Rob: **A MI OTTHONUNK** II. r. a 3—4. o. számára.

című beszéd- és értelemgyakorlati tanítói segédkönyvet, melyek ára egyenként Ké. 40.—

Megjelent továbbá kiadásomban:

Mándy:

Játék és sportszabályok kézikönyve.

E könyv irányában már most óriási az érdeklődés, ami érthető is, mert hiszen a tanító uraknak eddig nem állott rendelkezésére ilyen vagy hasonló tanítási segédkönyv és így ezen nehéz tárgyunk a tornának tanítása nagy megterhelésükbe került. Ma már a torna a főbb tantárgyak közé tartozik, a tornának tanítása nagy megterhelésükbe került. Ma már a torna a főbb tantárgyak közé tartozik, a tornának tanítása nagy megterhelésükbe került. Ma már a torna a főbb tantárgyak közé tartozik, a tornának tanítása nagy megterhelésükbe került.

Azoknak, kik mind a három könyvet egyszerre rendelik meg, a szállítást bérmentve eszközölöm. Szives megrendeléseket kér

Klein Géza könyvkiadóvállalat Rimaszombat.

Egyházi fórum a tanév megrövidítéséért. A kishonti ev. esperesség 1. évi június 23-án Rimaszombatban tartott közgyűlésének határozatából — amint azt a Léván megjelenő Ev. lap írja — megokolt előtervezést tesz az iskolügyi referátushoz, hogy az elömi iskolában a tanév szeptember 15-én kezdődjék és június 15-ig tarsson. Az előterjesztés eredményét kíváncsian várjuk.

Tüntetésnek a tanítók Romániában. A romániai vidéki tanítók 6000 tagú küldöttsége Bukarestben tiltakozó gyűlést rendezett a romániai iskolarevizó ellen. Kérték Jorga miniszterelnököt, hasson oda, hogy a tanítók ne veszítsék el állásukat. A tanítók küldöttsége a Károly-parkban nagy manifesztációs gyűlést tartott, mely izzó hangulatban folyt le. A tüntető tanítók tömegébe végül szuronyos csendőrök hatoltak be. Véres küzdelem fejlődött ki, melyben 200 tanító megsebesült. A romániai sajtó heves támadásokat intéz ezzel kapcsolatban Jorga és a csendőrség ellen.

HIRDETÉSEK.

Pályázat. Kismagyar község (Somorjai járás) iskolaszéke ezennel pályázatot hirdet az újonnan szervezett községi iskolához két rendszeresített tanítói állásra. Okmányokkal felszerelt kérvényeket az iskolaszékre címezve, legkésőbb folyó év augusztus hó 19-éig kell beküldeni. A választás folyó év augusztus hó 20-án délután 4 órakor lesz megtartva a kismagyar körjegyzői irodában. Jelentkezhetnek férfi és női erők, r. kat. vallásúak, képesítettek, esetleg képesítés nélküliek is. Jövedelem a községtől évi 1200 Ké fizetés, természetbeni lakás, 20 Ké évi kerti járandóság és a többi államsegély. Tanítás nyelve magyar. Községi iskolaszék.

Pályázat. A községi iskolaszék pályázatot hirdet az iskolájánál megüresedett igazgató-tanítói állásra. Fizetés törvény szerinti. Pályázhatnak képesített férfiak, nők f. évi augusztus 20-áig. Zétény, u. p. Bol, járás Kráf. Chlumec. Községi iskolaszék.

Pályázat. A šamorini izr. hitközség iskolaszéke pályázatot hirdet egy tanerős iskolájánál lévő állásra. Tanítási nyelv magyar. Fizetés törvényes. Csak férfi tanerők pályázhatnak. Az állás jelenleg be van töltve. Kérvényeket Dr. Kardos Zsigmond ügyvéd, Šamorin címre kell küldeni.

Pályázat. Házi tanítónőt keresek első elemista kislányom mellé, ki a gyermeket naponta az iskolába és visszakiséri, az iskolai tanidőn kívül oktatja s a háztartásban is segédkezik. Csak jó paedagógusnő pályázzék. Az állás 1931. szept. 1-én elfoglalandó. Ajánlatokat eddigi működés és fizetési igény megjelölésével a következő címre: Dr. Reinitz fogorvos, Rimavská Sobota.

Pályázat. Az előpatonyi községi iskolaszék (somorjai járás) pályázatot hirdet újonnan szervezett tanítói állásra osztatlan községi iskolához. Fizetés államsegéllyel. Csak róm. kath. férfitanerök pályázhatnak. Tanítási nyelv magyar. Pályázati határidő augusztus. 30. Községi iskolaszék.

Pályázat. Tonkháza község (Somorjai járás) iskolaszéke ezennel pályázatot hirdet az újonnan szervezett községi iskola II. rendszeresített tanítói állására. Okmányokkal felszerelt kérvények folyó év augusztus hó 19-éig a községi iskolaszékre címezve küldendők. Választás 1931 augusztus hó 20-án délután 2 órakor lesz megtartva az ideiglenes iskolai helyiségben Tonkházán. Jelentkezhetnek csak férfi erők, r. kat. vallásúak, képesítettek esetleg képesítés nélküliek is. Jövedelem a községtől évi 1200 Ké, természetbeni lakás, 20 Ké kerti járandóság és a többi államsegély. Tanítási nyelv magyar. Tonkházán, 1931 július hó 11-én. Községi iskolaszék.

Pályázat. A strážnei (örösi) ref. elemi iskola „iskolaszéke” meghosszabbítja a Magyar Tanító 14—15-ik számában, a II. fok. és már 1931—32 iskolai évre is engedélyezett osztályra kiírt pályázatot aug. hó 30-ig. Ezuttal nem kvalifikált tanerő is megválasztatik. Strážne p. p. Velký Gyres Rozgonyi Sándor isk. széki elnök.

Pályázati hirdetés. A leleszi (okres. K. Chlumec) r. kath. iskolaszék pályázatot hirdet a VI-ik ideiglenes tanítói állásra, mely az 1931/32 tanévre a bratislavi skol. referát által másodszer lesz engedélyezve. Tanítási nyelv magyar. Javadalma: 1200+336+20. Pályázhatnak rendes képesítéssel bíró tanítók. Választási határidő 1931. augusztus 20.

Pályázati hirdetés. Guta község iskolaszék pályázatot hirdet a gutaseregakoli 4 osztályos községi népiskolánál a 2. sz. végleges és a 3., 4. sz. ideiglenes állásokra. Javadalom a 2. sz. álláson 1200 Ké tanítói fizetés, 240 Ké lakbér, 20 Ké kertpótlék, 280 Ké faváltság a községtől, a többi államsegély; a 3. sz. álláson 1200 Ké tanítói fizetés, 240 Ké lakbér, 12 Ké kertpótlék a községtől és államsegély; a 4. sz. álláson 1200 Ké tanítói fizetés, 240 Ké lakbér, 20 Ké kertpótlék a községtől és államsegély. Határidő augusztus 25. Tanítási nyelv magyar. Róm. kath. vallásúak előnyben. Ha a megválasztott tanító nem foglalja el az állást, a választási költségekkel tartozik megteríteni. Pályázatok ezen címre küldendők: Községi iskolaszék Guta.

Cserélnék

állami iskolától (5 tanerős) olyan kollégával, ki azonnal beköltözhető házamat megvenné. ————— Cím a kiadóban.

Pályázat. A Dolné-Michalany-Alsómihály-i református egyház kántortanítói állásra pályázat hirdettetik. Javadalom: lakás, (ujjonnan épített 2 szoba, konyha, spajz, kamra,) 358 □-öl gyümölcsösökert, 9 kat. hold 1573 □-öl szántó föld jókarban, közel 1045 □-öl rét, 9 véka buza, 3 szekér fa beszállítva, stóla. A földet és rétet a tanító tartozik munkáltatni, valamint azok után az adót is fizetni. Államsegélyért az egyház, vagy presbyterium semmi anyagi felelősséget nem vállal. A földek jelenleg bérbé vannak adva magyar holdanként (1200 □-öl) 125 kgr. buzáért, de azokkal a tanító szabadon rendelkezik, felébe is adhatja. Kötelesség: A kántor-tanítói teendők pontos végzése, lelkész akadályoztatása esetén annak helyettesítése, egyház-társadalmi (belmissziói) munkában segédkezés. Az állás 1931 szeptember 1-én elfoglalandó. Pályázhatnak oklevéllel, állampolgársággal bíró tanítók, vagy tanítónők felekezeti külömbség nélkül. A más vallású megválasztása egy évre 1931/32 tanévre szól. Ha tanítónő választatik meg, úgy köteles a női kézimunkát fenti javadalmakért minden évfolyambeli leánygyermeknek tanítani. A tanítás nyelve magyar. (A szlovenszkói tiszáninneri ref. egyházkerület Rimaszombatban 1926 október 12-én tartott közgyűlésének 19 sz. a. hozott határozata értelmében.) Kellően felszerelt pályázati kérvények 1931 augusztus 26-ig legkésőbb adandók be a ref. lelkészi hivatalhoz. Dolné-Michalany-Alsómihályi (Z Košicka, pp. Legína Michalany. Ref. Presbyterium.

Pályázati hirdetmény. Guta község iskolaszéke pályázatot hirdet a községi polgári iskolánál a 3. sz. végleges és a 4., 7. sz. ideiglenes szaktanítói állásokra. Javadalom a 3., 4. sz. álláson 1200 Ké tanítói fizetés, 240 Ké laktér, 12 Ké kertpótlék a községtől és államsegély a 7. sz. álláson 1200 Ké tanítói fizetés 600 Ké laktér, 20 Ké kertpótlék a községtől és államsegély. Határidő augusztus 25. Tanítási nyelv magyar. A 3., 4., sz. állásokra azok pályázhatnak, kiknek a III. szakcsoportra, a 7. sz. állásra pedig azok, kiknek a II. szakcsoportra van képesítésük. Ha a megválasztott tanító nem foglalná el az állást, tartozik a választási költségeket megtéríteni. A pályázatok ezen címre küldendők: Községi iskolaszék Guta.

Pályázati hirdetés. Keszegfalva (Komáromi járás) községi iskolaszék pályázatot hirdet a IV. számú újonnan szervezett ideiglenes tanítói állásra az 1931/32. iskolai évre. Javadalma az iskolaszéktől 1200 Ké fizetés, 240 Ké laktér, 20 Ké kertpótlék s a többi államsegély. Határidő augusztus 25. Tanítási nyelv magyar. Pályázhatnak róm. kath. vallású okleveles vagy tanítói érettségivel bíró férfi és nőtanítók. A pályázók kötelesek írásban kijelenteni, hogy megválasztás esetén az állást elfoglalják. Keszegfalva Komárnótól 8 km-nyire fekszik. Helyben van vasútállomás és posta. A pályázatok Fűsy Sándor iskolaszéki elnök címére küldendők.

Iskolaszék.

Pályázati hirdetés. A Gest községi iskolaszék pályázatot hirdet a 2 sz. végleges tanítói állásra. Javadalom községtől 1200 Ké, 336 Ké lakbér, 20 Ké kertválság. Pályázhatnak r. kat. vallású nem okleveles egyének is. Női kézimunkatanítás végett nők előnyben. Az új iskola felépüléséig felváltotti tanítás. Tankötelesek száma 30. Nyitrával autobus összeköttetés. Pályázati határidő aug. 24. Pályázatok Községi iskola Gest, p. Po-granice küldendők.
Községi iskolaszék.

Pályázati hirdetés. Guta község iskolaszéke pályázatot hirdet a 6 osztályos községi népiskolánál ujonnan szervezett 6. sz. ideiglenes tanítói állásra. Javadalom: 1200 Ké tanítói fizetés, 600 Ké lakbér, 20 Ké kertpótlék a községtől és államsegély. Határidő augusztus 25. Tanítási nyelv magyar. Róm. kath. vallástuk előnyben. Csak férfiak pályázhatnak. Ha a megválasztott tanító nem foglalja el az állást, a választási költségeket tartozik megtéríteni. Pályázatok ezen címre küldendők: Községi iskolaszék Guta.

Csallóközi Könyvesbolt Dunaszerdahely, Fő-utca

Kaphatók tankönyvek, ifjúsági és tanítói könyvtári könyvek. Papírárak, írószerek, rajzeszközök stb. Irodai és iskolai felszerelések. Töltőtollak. Írógépek. Kották, zeneművek stb. Szindarabok és kabarétréfák kölcsönzése. Elvállalunk könyvek költetését. Bélyegzők készítését stb.

A Magyar Tanítók Háza javára százalékot adunk.

Az Állami Könyvkiadó Hivatal fiókja Bratislavában

kiadta a „Szivárvány Könyvtár“ 3—4. kötetével,
Kocsis Károly tanár autorizált fordításában

Bozsena Nemcová: **Nagyanyó**

híres cseh író nő világhírű művét. Kötve, illusztrálva, 206 oldallal. Ára Ké 20.—. Kérjük e mű ajánlásait és az ifjúsági könyvtárakba való bevezetését.

„JÓKAI“

könyvnyomda, könyv- és papírkereskedés, a szlov. áll. Magyar Tanítóegyesület hivatalos lapja a „Magyar Tanító“ előállítási helye.
Komárno-Komárom, Nádor-utca 23.

Az iskolaidény alkalmából ismételten bátorodom szives figyelmébe ajánlan saját tanítói multamból merített tapasztalataim alapján a modern paedagógia igényeinek megfelelően dúsan berendezett!

fanszer-, írószer- és fankönyv raktáramat.

Bárhon megjelent és bárki által hirdedett fankönyveket, szemléltető képeket, térképeket és egyéb fanszereket, szépirodalmi műveket, tanítói és ifjúsági könyvtárakat a legrövidebb időn belül szállítom eredeti kiadói árakon.

Slajd munkához szükséges anyagok (Formella gyúróanyag különböző színekben, mintázó pálcikák, mintalapok, kivágó-, fűzőpapírok, fűzőtűk stb.) nagy választékban.

A tanfelügyelőséghez beteresztendő és a lek. Tanfőnökség kívánságára a kiadásomban megjelent:

Beirt tanulók kimutatása. Beíratási díjak elszámolása. Negyedévi jelentés a végzett kultúr fevékenységről. Díjlevél és meghívó, továbbá óraszámla, mulasztási kimutatás, (büntető feljelentés) valamint az állományom dai összes többi iskolai nyomtatványok úgy ívenként, valamint előírás szerint bekölte állandóan raktáron vannak és késedelem nélkül szállíthatók.

Fontos segédkönyvek gyanánt ajánlhatom:

Barna: 100 gyermekjáték.

Berta-Paál: Új vezérkönyv a beszéd- és értelemgyakorlatokhoz.

Berta-Paál: Új vezérkönyv a helyesírás és magyar nyelvtan tanításához.

Berta-Paál: Új vezérkönyv a természetrajz, gazdaságtan és háztartástan tanításához.

Schramm: Vezérkönyv a népiiskolai természet- és vegytan tanításához.

Biró: Gyakorlati példatár a fogalmazás tanításához. II., III., IV., VVI. o. r.

Bors: Vezérkönyv az átfogótanterv tanításához.

„ A papírkivágás vezérkönyve.

„ Az új oktatási képez vezérkönyve.

Csorba: Zenés szabaddaggyakorlatok.

Elek: Tanító és tanítvány.

Ferenczi: Vezérleonal a női kézimunkák tanításához.

Foerster: Iskola és jellem.

„ Az élet művészete.

Gaál: A jövő iskolája.

Jezó: Bratislava nagyszupa lali és kézi térképe.

Jezó-Bánnai: Polgári nevelés tan. II.

Josvai: Az énektanítási vezérkönyve.

Joviczo: A munka iskolája.

Kosztolányi: Halásridő naplo elemi népiiskolák részére.

Matolin: Vezérkönyv a népiisk. számtan tanításához.

Mojto: Vezérkönyv szemléltető szlovák-olasz és nyelvkönyvhöz.

Molnár: Vidám és munkás számtan órák.

Nemesné: Nyelvtan mesék és vig nyelvtan órák.

Női kézimunka minták.

Prockl: Vezérkönyv a szépirod. tanításához.

Somorjai: Vezérkönyv a torna tanításához.

Stelly Gizella: Mit játszanak gyerekek?

Szönyi: Tanító beszédek, tanítók, népnév.

előadók számára.

Több tanító: Vezérkönyv a „Fecskek“ című

olvasókönyv olvasmányjai tárgyá-

lásához.

Skultéty: 1. Lombfűrész. 2. Könyvköltészet

és papírszámunkak. 3. Szépfaragás

vagy vésmunka. 4. Fűz. Észtergá-

lyozás.

Uher: Polgári erkölcstan.

Zsemlye: Kidolgozott beszéd- és értelem-

gyakorlatok.

Rob: A mi otthonunk. Beszédértelmi gyakorlatok.

Nádai Pál: Könyv a gyermekről.

Az iskola részére, akár az egyházi hatóság, iskolaszék vagy községi Előjáróság által nálam közvetlenül megrendelt, bárhon megjelent, bármely könyvek és fanszerek árából **10 százalékol** engedményezek a tanító urak részére.

Első kezébol eredő bevásárlásaim lehetővé teszik, hogy a legmagasabb igényeknek is megfelelhessék az így teljes tisztelettel kérem, hogy nb. bizalmával szerény cégetem kitüntetni sziveskedjek. biztosítván, hogy mindenkor főttürevésmet fogja képezni szives jóindulatát kiérdemelni.

Kiváló tisztelettel
Földes Samu

Megrendelhető

Földesi Gyula könyvnyomdájában

— és minden könyvkereskedésben —
az új, 8 osztályos tanterv alapján írt
Kormos—Gerő féle elemi iskolai

Számтан, Szám- és Méréstan

amely már Szlovenszkó és Podkarpatszka Rus
csaknem minden magyar iskolájába be van vezetve.

Ára: 2—3. évf. 6 Kč, 4—5. évf. 6 Kč, 6—8. évf. 10 Kč.

Tanító uraknak 10% kedvezmény,
vagy minden 10 darab után 1 ingyen példány.

Előírás szerinti
**iskolai bútorokat
és taneszközöket**
szállít a
Tanítói Kiadóvállalat,
Trávnicek O. Žilina.

Egyesületünk tagjai elegánsan és jutányosan öltözködnek, ha

LÉVÁN, Stefanik-u. 14. — csináltatják ruháikat.

Angol és belföldi szövet-különlégességekben nagy raktár.
Jó anyagból kellemes a ruha és tartós. — Jó ruhát öröm viselni!

Hosszú és rövid városi bandán jutányos áron. Pufos és fűvelmez kiegészítők.

Magyar Tanító

általános tanügyi közlöny,
a Szlovenszkói Ált. Magyar Tanítóegyesület hivatalos lapja.

Az egyesület évi tagsági díja 80 Ké. melyért a tagok a lapot is kapják.

Felelős szerkesztő:
Banai Tóth Pál.

Nem tagoknak a lap előfiz. ára 1 évre 40 Ké.

Társ szerkesztők:

Hirdetések díjszabás szerint

Boross Béla, Gáspár János, Uherezky Géza.

TARTALOM:

<i>(B):</i>	Oldal:
A tanév elején	437
<i>Zsolnai Béla:</i>	
A tantárgyak számainak redukálása	439
<i>Orlínwald Béla:</i>	
Az egyhuzamban való tanítás	442
<i>Tóth Imre:</i>	
A hangok tisztá kiejtése	449
<i>Különfélék</i>	454
<i>Kiadóhivatall üzenetek</i>	459
<i>Hirdetések</i>	459

Szerkesztőség: Állami polgári leányiskola, Komárno. — Kiadóhivatal: Községi elemi iskola Komárno. — Az egyesület elnöksége: Kovács Álejos központi elnök, Nyegyed. — Titkárság: Vársárhelyi Károly, főtitkár, Somogyi István titkár, Komárno. — Tanácsadó: Uherezky Géza, Komárno.

A hírleplegyük használata eng. a bratislava: posta- és távirda igazg. 3006/III. 21. sz. rendelkezései

A LEGTELJESÉBB SZLOVÁK NYELVTAN

DAMBORSKÝ JÁNOS

reálgimnáziumi tanár, ismert szlovák nyelvész
és tankönyvíró
szerkesztésében

**MEGJELENT
KÉT KÖTET - 576 OLDAL.**

A Közlársaság fenállása óta ez az

első szlovák nyelvtan,

mely egész terjedelmében felöleli a
szlovák nyelv hang, szó és mondattanát és
részletesen mutatja be a szlovák nyelv
és fejlődésének történetét.

TARTALMAZZA

A SZLOV. MATICA MEGÁLLAPÍTOTTA

új helyesírás szabályait.

**A kiváló kézikönyvet nem pótlható
egyetlen tanító sem. Tanítói könyvtárak
több példányban rendeljék meg!**

**A teljes, két kötetes mű ára füzve Kč 53.—
Egy kötetben, erős vászonkötésben „ 60.—**

KAPHATÓ

minden könyvkereskedésben és a kiadónál
Huszár István könyvkereskedésében, Nitrán.

Magyar Tanító

általános tanügyi közlöny,
a Szlovenszkói Ált. Magyar Tanítóegyesület hivatalos lapja.

Az egyesület évi tagsági díja 80 Ké, melyért a tagok a lapot is kapják.	<i>Felelős szerkesztő:</i> Banai Tóth Pál.	Nem tagoknak a lap előfiz. ára 1 évre 40 Ké
	<i>Társzerkesztők:</i>	Hirdetések díjszabás szerinti.

Boross Béla, Gáspár János, Uhereczky Géza.

A tanév elején.

Vége felé közeledik a nyár. Az izmokat, idegeket ernyesztő forróság megszűnt, a kétes értékű nyári pihenő után új munka kezdetét jelentette szeptember elsején az iskolai csengő hívó szava. Megvolt az aratás, a cséplés, a falusi nép kenyeret jelentő munkája s a tanító szívszorulva látja a nép nyomorát, mert kevés, silány a termés; éhezni fognak a télen felnőttek, gyermekek, hacsak nem jó segítség részükre a kormánytól, a társadalom tehetősebb rétegeitől. A birtokos, a gazda vetőmagot is kénytelen venni, az egyszerű földmunkásnak pedig nincs kenyerere.

Rettentő helyzet, ami a tanítóságot is közelről érinti. Egyrészt úgy, mint a sanyarú jövő részesét, aki maga is alig tud megélni a következő télen és tavaszon, mert hiszen a falusi tanító javadalmának tetemes részét a falu népétől terményben kapná, ami pedig nincs. Ha kiszolgáltaják is járandóságát, nem szívesen teszik, mint rendes termés idején, ami érthető is, hiszen a nép a szájától vonja el most azt, amit a tanítónak, papnak ad.

Másrészt munkája rendes végzésében fogja gátolni a tanítót az inség. Éhező gyermekek fognak iskolába járni, már pedig éhes kis gyomruk nem tűri majd a rosszul táplált agyba bejutni a tudományok világító, de a testet kevésbé tápláló szövétnekének sugarait.

A nyomor sok más bajnak kútforrása. A szülők némi kereset után járnak, ha nincs, elkeserednek,

gyermekeikkel nem törődnek, mert a gyermek is éhes, enni akar; fázik, ruhát akar, a gondokat csak növeli. Aztán meg könyv, irka, ceruza, toll is kell, de nincs reá pénz, ha volna, kenyérre kellene. Hogy ily viszonyok mellett milyen lesz iskoláink belső munkájának, a tanító fáradozásainak értéke, ma még el sem képzelhető.

Nálunk, Szlovenszko magyarlakta vidékein katasztrófálisan rossz volt a termés, amire ötven esztendeje nem volt példa. Azt lihehnénk, hogy legalább, ami termett, annak jó ára van, de ennek épen az ellenkezőjét mutatja a piaci helyzet. A világ más részein, épen ellenkezőleg, mindenüft nagy termések voltak, nagymennyiségű feleslegek vannak s a mai idők technikája folytán tökéletesedett közlekedési eszközök gyorsan szállítják el a feleslegeket szerte a világba s lenyomják igy az árakat.

Szomorú, megdöbbenő adatokat olvashatunk a napilapokban egyes országok túltermeléséről s az értékek erőszakos pusztításáról, amikor nálunk az éhínség réme fenyeget. Indiában a borstermés egy részét a tengerbe szórják, hogy ami megmarad, annak legalább legyen valami ára. Franciaországban a bort kiöntik, mert nincs elég hordójuk s a hordó ára drágább, mint a benne levő boré. Amerikában az autógyárosok összevásárolják a régi autókat s elpusztítják, hogy új gyártmányaikat eladhassák. A német porcellángyarak megsemmisítik készletük egy részét, hogy a megmaradt részt jobb áron tudják eladni. Braziliában a kávét trágyának használják fel, Kanadában a vetést legeltetik, a gabonával fűtenek, mert nemcsak, hogy igen alacsony az ára, hanem egyáltalában nem akad rá vevő.

Szomorú tény, hogy az emberi munka eredményét meg kell ily módon semmisíteni s még szomorúbb, hogy ez akkor történik, amikor másutt éheznek.

A gazdasági válság okait igen nehéz volna ki bogozni. A hozzáértők véleményei igen eltérők. Egyesek túltermelésben, mások a háború utáni politikai állapotokban vélik fellelni az okokat. Nem

a mi feladatunk, hogy az okkeresők sorába álljunk. De jogunk van ahhoz nekünk is, hogy azokat a hatalmasokat, akiknek feladatuk a nehéz gazdasági helyzet megkönnyítése, arra kérjük, találják meg önmagukban az embert, másokban az embertársat s akkor helyreigazodik a felbillent gazdasági egyensúly s abban a tanító is megtalálja nyugodt s eredményes munkálkodásának alapfeltételeit . . . (B.)

A tantárgyak számának redukálása.

Irta. Zsolnai Béla.

Manapság, mikor szelvényben-hosszában iskolareformokat sürgetnek, cselekvő-, alkotó-, munkaiskolákat emlegetnek, a művészeti tárgyak előtérbe tolását követelik, az eddigi tantárgyrendszer csődjéről beszélnek, a tantárgyak szoros koncentrációját dicsőítik, vagy ennek végső konzekvenciájaként tárgyakra el nem különített egészben való tanításról beszélnek: aktuálisnak találnám végre minden át nem gondolt jelszó gátlása nélkül józan mérlegelés tárgyává tenni a népiskola célját és az ahhoz vezető utakat.

Tudjuk a pedagógia történetéből, hogy e cél időről-időre másként lett kitűzve az illető kor eszméit, esetleg tévedéseit követve. Az idők folyamán felbukkant, majd ellenkező eszmé-áradat következményeként elvetett, végül egymással mesterségesen összeolvasztott különféle célok és világnézeti elvek most már oly chaost alkotnak, mely a tisztánlátást csaknem lehetlenné teszi.

Mégis megpróbálom ezt csekély erőimmel, azon reményben, hogy élesebb látású kortársaim is segítségemre jönnek, mert hiszem, hogy vannak sokan olyanok is, kiknek nemcsak a minden áron való ellentmondás ördöge adja kezükbe a tollat, mikor valami felvetett tárgyhoz hozzászólnak, hanem a pedagógiai érzék és a kari szolidaritás.

A népiskola célja a legáltalánosabb fogalmazásban nem lehet más, mint a nép nagy tömegét sikeresen beállítani az emberiség haladásának irányvonalába, hol aztán az ár tovább viszi előbbre azokat, kik e haladáshoz a legszükségesebb eszközöket megszerették, melyek segélyével a többi eszközök is megszerezhetők.

Az emberiség haladása a természettudományi megismerés felé orientálódott s a cél e megismerés gyakorlati felhasználá-

sával a testi-lelki jólétet előmozdítani s megfelelő társadalmi szervezet megtalálásával általánosítani. Darwinnak modernül értelmezett „The struggle for life”-ához legszükségesebb eszközök a beszéd, számolás, írás-olvasás, rajz, majd az ezek segítségével szerzett természettudományok, földrajz, történelem, társadalmi ismeretek stb. Világos, hogy az első öt eszközt kell megszereznie elsősorban mindenkinek a lehető legtökéletesebben, ha boldogulni akar. Nem beszélünk most a konkrét kenyérkereseti ügyeségekről, melyek a népiskola keretein kívül esnek.

Természetes, hogy e tárgyi ismereteken kívül normatív nevelést is kell kapnia a népnek, hogy értelme fejlődjék, társas ösztöne erősödjék, izlése s általában lelki élete nemesedjék. A testi nevelést sem szabad elhanyagolni, mert hiszen a test egészsége és munkabírása az alapja az egész emberi életnek.

Ha így állítjuk fel nagy vonásokban a célt, akkor tisztán látható, mire kell a gyermekeket a népiskolában tanítani s konkrét tárgyak tanítása közben mire kell őket nevelni.

Meg kell tehát külön tantárgyul tartani mindazt, minek tudása a boldoguláshoz feltétlenül szükséges ma mindenkinek. Ezeket lerombolni vagy összezavarni nem lehet, mert mindenik elsajátításához külön módszeres eljárás vezet legrövidebb úton a célhoz. A mai nagy követelményeket támasztó étellel szemben pedig csak az állja meg a helyét, ki energiáját gazdaságosan használja fel. Óva intek minden pedagógust a túlságos koncentrációtól is, mely megzavarja az egyes tárgyak speciális módszeres menetét és a tárgyak összezavarásához vezet.

A különféle testi, érzelmi és lelki alaki nevelést nem lehet tárgygyá tenni, mert akkor azoknak alakító hatását teljesen lerontja e száraz anyag betanítása és a fősúly erre terelődik, mint amit jobban lehet demonstrálni, valamint ellenőrizni.

Szükség van tehát arra, hogy kiküszöböljük a tantárgyak sorából azokat, melyek nem tudásbeli eszközt adnak a gyermeknek az életre, hanem csak normákat, vagy a testi lelki erők megóvását és fejlesztését, mert ezekre a tárgyak tanításánál ügyis szükség van lépten nyomon.

A testgyakorlat.

„Korunk a sport korszaka” döngetik büszkén mellüket a sportujtság-olvasók s meg vannak győződve róla, hogy a sport váltja meg az emberiséget minden betegségtől, nyomortól és büntől, mert hát az a testet erősíti, már pedig: „Mens sana in

corpore sano". De a sportra igazán érvényes Rousseau mondása: „Minden tökéletes, amit a természet alkot, de minden elfajúl az ember keze alatt". Ez történt a sporttal is. Mit használ az az emberiség közegészségügyének, hogy az a kiválóított tizenegy nap nap után szívtágulásig trainíroz s vasárnapon Uruguay 11 emberével kölcsönösen félholtra rúgják egymást? Vagy, ha Schmeling a patagón boxbajnoknak elhelyez a gyomrára néhány gyönyörű mélyütést s a szemére egy párját ritkító horogütést 10.000-nyi néző jelenlétében? Ki lett ettől egészségesebb? Az a 22 sportsman a lábörésekkel, meg az a 2 boxchampion a kiveret szemekkel, vagy a többezernyi lelkes sportrajongó, aki azt nézte?

Pedig maga az eredeti gondolat, hogy a testi ügyességeket és képességeket kifejlesszük és a foglalkozások egyoldalúságát megfelelő testi munkával kiegyensúlyozzuk, nagyon ésszerű. E célt szolgálta a népiskolában is a testgyakorlás eredetileg. Főképez utóbbit, hogy a test egyoldalú foglalkoztatása: huzamos ülés, jobbkéznek kis amplitudós alkarmozgásai, lábak tétlensége stb. helyrepótoltassék. E cél ugyan most is megvan, ép úgy, mint a sportnál, csak a hozzá vezető út lett időközben eltévesztve itt is. A legnagyobb hiba ott történt, mikor a testi nevelés elvét *tantárgyként* osztották be a kötött órarendbe, mint a többi tantárggyal egyenlő jogú tárgyat. Mert az egyenlő jogot megengedem ugyan, de tantárgyi jellegét határozottan tagadnom kell. Mert mit ér az a gyermek testi nevelése szempontjából, ha a heti 2 tornaórán, — mondjuk hétfőn d. u. 3—4-ig és csütörtökön d. u. 3—4-ig, — megtanulja és jól tudja a tárgyat: a különféle lépő-, támadó- és terpeszállásokat, fordulókat, kareméléseket, törzsgyakorlatokat, a szerek használatát stb., ha a többi 8 félnapon át megbüntetjük egy kis nyújtózkodás miatt, a rosszul értelmezett fegyelem nevében órákon át meg se moccanhat s megkapja a tüdővészit, ferdevállat és gerincet, vérszegénységet, rövidlátást stb. Nem lehet főcél a tárgy tudása, hanem a szellemi foglalkozásoknál egyoldalúlag és ki nem elégítő mértékben használt testrészek többirányú és intenzívebb foglalkoztatása s ezáltal a lélekzés mélyebbé tétele, a vérkeringés élénkítése. Erre pedig a hét mind a 10 tanítási félnapján szükség van, hogy teste-lelke harmónikusan fejlődjék a gyermeknek. Nem kell ehhez 1 óra egyhuzamban, elég tanóránként 10 perc, esetleg félnaponként $\frac{1}{4}$ óra. A mai egy-egy órás tornaóra valóságos szívbjatnyészat a gyermekek számára. A napokon át ülésre és mozdulatlanságra

kárhözottatott gyermeket egyszerre egy teljes óráig egzcuroztatják. Ez többet árt, mint használ. Mindez csak azért van így, hogy az órarendben a tantárgyak az órás beosztásban szépen elhelyezkedjenek és uniformizálási rögzeszméből tantárggyá léptettek elő minden alaki elvet, mely a gyermekek tanításánál szóba jön. Amennyire üdit a 10—15 perces torna, annyira kifárasztja a szellemet az egy órás testgyakorlás. Wágner darmstadti és Kemsies berlini pedagógusok kísérletei szerint az összes tárgyak közül a tornaórának a legnagyobb a fáradtsági együtthatója. Nem lehet tehát a torna óráit az előadások kezdetére, vagy a tantárgyak közé helyezni, mert ez árt a következő tanításnak, ha pedig az elméleti órák után helyezzük, arról így nyilatkozik egy genfi tornatanár:

— „Azon óráimban, melyek az elméleti órák után következnek, a növendékek oly fáradtak, hogy semmi komoly tevékenységre nem képesek, nem képesek már elsajátítani az újabb mozdulatokat és az együttes gyakorlatokban sem pontosak“.

Nyilvánvaló, hogy e genfi tanár a tárgyszerű tornára gondol, mely friss eleven szervezetet igényel, a higiénikus tornázás pedig, — melyre a népiskolának szüksége van és mely arra való, hogy a testet, mely egész nap az iskolapadon görnyedt, kiegyenesítse és kinyujtsa, továbbá, hogy a lassúvá vált vérkeringést élénkítse és ezáltal az agy bomlási termékeit eltávolítsa, — feltételezi a szervezet kimerülését és fáradtságát. Tehát csak a tantárgyak közé, vagy utána lehet, sőt kell helyezni. Folyt. köv.

Az egyhuzamban való tanítás.

Irta: **Grünwald Béla** Bratislava.

Mikor az első kezdeményezők, de különösen Tóth Imre és Zsolnai Béla hirdetni kezdték a kizárólagos d. e. tanítás bevezetésének szükségességét, a közeljövőben való életbeléptetésének fontosságát, már akkor szerettem volna a felvetett eszme épületének megteremtéséhez néhány léglátskával hozzájárulni. Most végre régebbi tervem örömmel megvalósítani igyekszem.

A d. e. tanítás elrendelése nem jelentené semmiképpen a munkamegtakarítás elvének diadalra jutását, de jelentené kifejezetten a munkakibővítés princípiuma okos, észszerű és gyakorlati voltának mindnyájunk által már régen óhajtott győzelmét. Jelentené a munka akadály nélküli elvégzésének lehelőségét, az

eddigyi vegetálások kimulását, szóval a modern tanügypolitika uralmának megszilárdulását.

Leszögezem, hogy legyen a tanfók gondolatmenete bármilyen irányú, konservatív, vagy modern, vagy e kettő felé hajló, vagy az említettekkel is homlokegyenest ellenkező, mondjuk konservatívul modern, vagy modernül konservatív, vagy tudom is én, hogy milyen, azért gondolatmenetük útjai egy fix pontban mégis találkozni fognak, még hozzá egy oly pontban, melyben ugyan azon cél felé törekvő energiájuk összetalálkozik, felhalmozódik, hogy aztán az hatalmas lendülettel kisugározza mind azt a jót, szépet és nemest, melyek erejétől, fényétől s melegétől az iskolák virágzása a legkedvezőbb mederbe jut s melyek révén a tanulóifjúság bátran és edzeten tekinthet az élet mérhetetlen kíváncsi és töménélen követelményei elé.

Egy ilyen találkozó pontnak tekinthető a tanfóságnak a d. e. tanfítás sürgős bevezetését illető közös óhaja is.

Ha egy értékes és nyomatékkal bíró erkölcsi erőt képviselő közösség óhajt, vagy akar valamit, akkor óhajának, vagy akarásának alapos létjogosultságát senki kétségbe nem vonhatja, miért is felsőbb helyen a közösség egyöntelű, kikristályosodott akarata megérdemli a legnagyobb figyelmet, jóakaratos s a kivétel szempontjából a habozás nélküli cselekvési ténykedést.

A d. e. tanfítás bevezetésének alapos létjogosultsága lévén, erre való tekintetből tehát felsőbb helyről a következő szentencia elhangzását reméljük: „Akarjátok kizárólagosan a d. e. tanfítást, mert az szerintetek az eddigi rendszereknél összehasonlíthatatlanul racionálisabb, tartalmasabb és célravezetőbb, akarjátok, mert az a modern oktatás és nevelés elmaradhatatlan és elengedhetetlen reformja s mert az a tanfítási rendszert teljesen új vágányokra tereli, mindezeknél fogva záros határidőn belül megvizsgáljuk közös akarástok lényegét, — melynek életrevalósága bizonyára úgy a szakembert, mint a laikust magával ragadja — s ily vizsgálódásaink nyomán az általatok óhajított kérdés haladéktalan megoldása tekintetében intézkedünk“.

A kérdésnek a tanfítás intenciója szerinti megoldása reményében sorakoztatom fel cikkem keretében a d. e. tanfítás erődjét ostromló s végül is a győzelmet kívívni segítő gondolataimat, melyeket két csoportban óhajtok letárgyalni. Először azokat vitatom meg, melyek a tanulóifjúság, azután azokat, melyek a tanfítás érdekének védői. A két csoport boncolgatása

után, az operációt követő honoráriumként kartársaimmal együtt a d. e. tanítás közeljövőben való bevezetését megteremtő rendelkezlet kiutalását remélem.

A d. e. tanítás kétségkívül a tanuló energiájának helyes megoszlását vonná maga után. Az energia délelőttire eső javarésze az előadottak tökéletes absorbeálását eredményezné s így elegendő volna a csekély időt igénylő otthoni ismétlés, mely azonban meggyőződéseim szerint a tanulók délelőtti szellemi frissesége és kifogástalan fogékonysága folytán teljesen feleslegessé válnék. Az ifjúság, az ebédet követő pihenése után megmaradt energiáját, részben az írásbeli feladatok nyugodt és pontos elintézésére, másrészt pedig a kézügyesítő gyakorlatok elvégzésére, a zene tanulására, vagy ezek híján, szépidő esetén társaival való hasznos összejövetelekre, sétákra, kirándulásokra, sportolásra, kedvezőtlen idő esetén pedig önművelésre, az ifjúsági könyvtár könyveinek szorgalmas olvasására fordítaná. A tanulóifjúság e mozzanatok révén visszanyerné a neki dukáló szabadságot, mely által magát fesztelenebbül érezné s így fizikai lehetőségeinek fejlődése garanciát nyújtana szelleme megerősödésére is.

A tanulóifjúság megszokná az idejével való céltudatos gazdálkodást s hozzászoknék az annyira szükséges önfegyelmezéshez. Tudott dolog, hogy az önfegyelmezett ifjúság figyelme mindarra, miről az iskolában, vagy azon kívül van szó, állandóan kiterjed. A figyelmes ifjúság megszokja a pontosságot, üntevékenységet fejt ki, mert lesz hozzá akarata, mindig és mindenütt serényen és kedvvel dolgozik, mert a munkát nem tekinti tehernek és tudja, mert átérzi és átéri, hogy az általa elérendő eredmény boldogulását s végeredményben megalégedését biztosítja.

A délelőtti tanítás kiküszöbölné a petróleum-, vagy egyéb világításnál végzett munkát, mely még a felnőttek is neheze érik.

Mert hogy is állt a dolog eddig? A tanulók helyzete különösen ősz folyamán s télvíz idején szánalmasan elviselhetetlen volt. Legnagyobb részük nem akkor végezhetette el házi munkáját, amikor akarta, hanem amikor családi körülményei megengedték. S azok, mostohaságuknál fogva hánynak hiúsították meg legfőbb szándékát, legnemesebb törekvését. D. u. 5 vagy 6 óraker, eselleg később is fáradtan, elcsigázottan,

legtöbbször álmos szemmel foghattak munkájukhoz, melynek eredménye csak ritkán ütötte meg a mérleket s elégtette ki a tanító várakozását, igényét. A tanuló igyekezete a legtöbb esetben már csak azért is meddő maradt, mert munkája folyamán hozzátartozói az egyellen létező asztal körül tanyáztak, tanácskoztak, szóval minden lehető s lehetetlen dolgot elkövettek. Az apróbb csemeték csintalanságai és tudományszomja lönkresilányították bátyjuk, vagy nővérük legjobb igyekezetét is, mert az asztalt, spiritisztikus hajlamaikkal táncra perdítették, a tintásüveg tartalmát pedig a füzetekre locsolták. Hogy az apró-cseprő csemeték milyen kéjjel szemlélték huncutságaik születésénél, annak elképzeléséhez nem kell élénk fantázia. A szülők javarésze mindezekkel szemben tehetetlen volt, mert még mindig nem tekintették tanköteles gyermekeik dolgait szükséges komolysággal.

Mit csináltak azonban a tortúrákat elszenvedett s csapni való feladatokat produkáló tanulók? Előálltak saját bőrük mentegetésére kifogásokkal s az ódiomot természetesen testvéreikre hájtották. A tanító, — kinek égnek meredt minden haja szála — kénytelen volt engedékenységet tanusítani, de emellett fogcsigorgatva szemlélte a kriminális házi termékeket. A tanulók ama része, mely még ilyen csodabogarakat sem szállított, — még ha nincs is testvérkéje — így mentegetődzöött: A kis testvérem nem engedett dolgozni és füzetem elépte. Vagy így szólt: Már késő volt s bár szerettem volna dolgozni, de szüleim parancsára le kellett feküdnöm.

Ezen kardinális hibákat a modern paedagógia testéből okvetlen ki kell operálni. A sikeres operáció egyetlen radikális szerének a délelőtti tanítást, — mely a fattyúhajtásoknak egy csapásra véget vetne — tekinthetjük. Vele megszűnnének a $\frac{1}{2}$, $\frac{3}{4}$ esetleg még később is bekövetkező ajtónyitogatások és a délutáni, sok tanuló lelkét megmetyevező iskolakerülések is. Napjában egyszer még a legvásottabb példány is megjelenék a szent célú iskolában.

A délelőtti tanítás ama erkölcsi haszna, hogy a tanulók az előadásokon folytatólagosan, minden megszakítás nélkül megjelenének, óriási lenne, lévén az az igazi haladás és előmenetel legfőbb kritériuma, általa a meg nem felelők száma a legminimálisabbra csökkenne s csak az maradna vissza, ki tényleg a gyöngelméjük táborához tartozik.

Evvel kapcsolatban megszűnnének a szabálytalanságokat gyakran elkövetni kényszerülő tanulók hazugságai, csalásai, légből kapott koholmányai, melyek köllése lelküket állandóan igénybeveszi, izgalomban tartja és idegesíti. Megszűnnének a tanító idejét rabló vallatások, az igazolatlan mulasztások miatti bejelentések és a városházával kapcsolatos, felemelőnek nem mondható jelenetek. Sokszor a gyermek agya olyan képtelenséget izzad ki, melyek a csodával határosak.

Egyszer az egyik azt hazudta, hogy azért jött 14-kor iskolába, mert a fogorvos, kinél sokat kellett várakoznia, két rossz fogát húzta ki. Hol vannak a fogak, hol az igazolvány? kérdeztem. Kérdésemre a deliquens öltött hatolt. Erre aztán tudtam, hogy hazudik. Ama parancsomra, hogy: „Nyisd ki a szádl” bevallotta, hogy a szomszéd utcában golyózott.

A délelőtti tanítás nem kisebb erkölcsi haszna lenne tehát, hogy visszaadná és biztosítaná a tanulóifjúság nyugalalmát, mely nélkül kielégítő és mindenkit gyönyörködtező produktív munka elképzelhetetlen.

Hiába akarjuk a tanulót az értékes munka végzéséhez szoktatni, ha annak keresztlvitelét gátló körülmények nehezítik meg s ezek eliminálását halogatjuk.

A modern, akár iskolai, akár más irányú gazdálkodás feladata nem lehet egyéb, mint az elvégzendő munka eredményességének célludatos biztosítása.

A délelőtti tanítás, mint a kifogástalan tanügyi gazdálkodás egyik feltétele, minden esetben csak egészséges és nemes gyümölcst teremhet és érlelhet meg.

Nem lesz érdektelen a délelőtti tanítás szempontjából az eddig felsorakoztatott érveken kívül az időjárás viszontagságainak taglalása sem. Az időjárás szeszélyei is nagy mértékben a délelőtti tanítás hathalós támogatójának bizonyulnak. A délelőtti tanítás mellett az időjárásnak, főleg az őszi borongós s esős napok délutánjain, az egészségre fokozottabb mértékben ható káros tünetei, — melyek meghűléseknek s különböző fertőző betegségeknek okozói, — a tanuló ifjúságot nem fenyegetnék. Ne tévesszük szem elől ama tényl sem, hogy a tanulók javarészét az iskolába menés izgalmai s a pajkoskodás varázsereje nyomban az ebéd nyugtalan elfogyasztása után, tehát elég korán, az utcára hajtlák, ahol hancúrozás s ide-oda lörgetés közepette lesi a tanítás kezdetét, miért is ezerszer van

alkalma a betegség csírájának befogadására. A téli napok délutánjain ugyanazon adottságok még a hóval és jéggel való experimentálásokkal is bővülnek. Az eredmény természetszerűleg nem lehet más, minthogy a tanulóifjúság apatikusan ül helyén, őt a tanító előadása nem érdekli s figyelmeztetése süket fültre talál nála. Nem szorul magyarázatra az ilyen munka abszolút értéktelen volta. Ez az időfecsérlés egyik iskolapéldája.

E helyen az illetékes és érdekelt körök figyelmét a rosszul-
létekre és ájulási esetekre, — melyek a hivatalos nyár előtti
hónapok délutánjain a liikkasztó hőség miatt gyakran előfor-
dulnak — kell felhívnom. Nem kell messzire mennünk. Gon-
doljunk csak vissza az elmúlt tanév utolsó hónapjaiban uralkodó
nyomasztó hőségre, mely még a legerősebb fizikumú tanulókat
is ellankasztotta s munkaképtelenné tette.

A délelőtti tanítás elrendelése nemcsak a tanulóifjúságot,
hanem a tanítóságot is üdvös módon befolyásolná. Tanuló és
tanító annyira összehozhatják egymással, hogy ami az egyik félnek
kellemes, ugyanaz nem lehet a másiknak kellemetlen. Bízást
elmondhatjuk tehát, hogy a mindkettőt érintő praktikus előnyök-
nek a különféle válfajú társadalmi alakulatokon keresztül vég-
eredményben Republikánk látja hasznát. Leszögezhetem tehát,
hogy a délelőtti tanítás bevezetésének kérdése a tanítóságra
való tekintetből is elodázhatalanul megoldandó.

Ama kijelentésem, hogy: a tanító idegölő munkát végez,
a helytelenül ítélkezők közül jól mulattak. Mi e beteges jelenség
oka? Hogy még mindig távol vagyunk munkánk teljes meg-
becsülésének tényétől. Mindazonáltal nincs okunk csüggedni.
Törekedjünk egyesült erővel arra, hogy a szó legnemesebb
értelmében is a nép nevelőivé váljunk. Nehéz és nagyon is tövises
a mi utunk, de még ezen keresztül is számíthatunk a teljes
siker kivívására. Be fog következni az az időpont, melytől
fogva a ma még létező kifogások elnémulnak s a kákán csomót
találók is úgy a Republikánk, mint az egyetemes emberiség
érdekét szolgáló munkánk támogatóivá válnak.

Egyik tanfelügyelőnk már többször nagyon helyesen
jegyezte meg, hogy a tanítóság szünös-szüntelen tökéletesítse
munkáját s programjának pontjait lassan, de biztosan meg-
valósítani igyekezzék. A jelszó állandóan az „előre” legyen!

Nem kívánnak tőlünk lehetetlen dolgokat, de a lehetőségek
általunk való kiaknázásának elmulasztása helyrehozhatatlan

hiba lenne.

Azonban mi sem kívánunk lehetetlenséget, midőn kijelentjük, hogy a közel-jövőben felsőbb helyen rendeljék el a délelőtti tanítást, mert ez ideálunk elérésében, programunk megvalósulásában nagy segítségünkre lenne.

A d. e. tanítás nem csekély jelentőségű ajánlólevele az írásbeli feladatok javításának procedurája, melynek fontossága minden kétségen felül áll, de melynek az eddiginél is helyesebb mederbe terelését mindannyian hűn óhajtjuk. A tanítónak, — ha pl. az osztály írásbeli anyagának 60 tanuló melletti mennyiségét tekintjük, — hetenként 660 füzetet kell átnéznie, illetőleg kijavítania. Ez nem túlzás, de faktum. Ezenkívül a rajzok és kézimunkák is nagy körültekintést igényelnek. Megemlítendő még a tanulóifjúságnak az évről-évre megisméllődő a tanítással kapcsolatban készített illusztrációi is, melyek szintén igénybe veszik úgy a gyermek, mint a tanító idejét és tevékenységét. Nálunk ilyen, egyebült más, vagy hasonló utánzásra méltó szokások vannak. A tanítóság kötelességét szívesen és szeretettel teljesíti, de az ecsetelt munkakörben a délelőtti tanítás mellett az eddiginél is sokkal hatékonyabb és maradandóbb eredményt érte el.

Ezek után egyöntetűen csak azt mondhatjuk, hogy a tanító a szabad délutánt annyira szükségeli, mint a falat kenyereit; de nemcsak írásbeli munkái, hanem önművelődése, intenzív paedagógiai készsége, a szakirodalom terén kifejtendő működése és a fontos szülői értekezletekre való alapos felkészültsége szempontjából is.

Valljuk be őszintén, hogy sok kartársnak az eddigi rendszer mellett még a rendelkezésére álló napi- és szaklapok tüzetes átolvasására sincs ideje. Honnan vegyék tehát az időt a 1—1 $\frac{1}{2}$ órás sétákra, melyek naponkénti megtételére tanítványaik figyelmét állandóan felhívják.

Mit látunk mindezekből? Azt, hogy a délelőtti tanítás az iskola úgy belső, mint külső berendezkedésének nélkülözhetetlen életeleme.

Értekezésem végén még arra akarok utalni, hogy az óhajtott délelőtti tanítás elrendelése érdekében tartsunk szülői értekezleteket, melyeken részletezzük a délelőtti tanítás előnyeit, de hangsúlyozzuk a vele járó kötelességeket is, melyek pontos teljesítését a szülők már csak azért is szívesen fogják vállalni

mert az számukra semminemű nehézséget nem jelent, de gyermekeik számára óriási előnyöket involvál.

Az óhajtott reform életbeléptetése és kiépítése az iskola és tanügy fejlődésének beláthatatlan perspektíváját nyújtja.

Az évről évre megisméllendő békeünnepegy jelszavát ill is alkalmazhatják: „Mindenek felett a gyermek boldogsága!”

A hangok tiszta kiejtése.

Irta: Tóth Imre.

Az elemi iskola I. osztályába lépő gyermekek között nagyon sok van, aki hibásan beszél. Ennek egyik oka a beszélő szervek: tüdő, gége, száj- és orrüreg fejletlensége, illetve hibás fejlődése, a másik oka pedig az, hogy a szülők hibás, pajkos és becéző szavakkal tanítják gyermekeiket a beszédre.

Az első esetben nem tudhatunk orvosságot a betegségre, a második esetben azonban sokszor meggyógyíthatjuk — nem is nagy fáradtsággal — a beteget. A gyermekek a legelső esetben hibásan tanulták, vagy szokták meg a hangokat kiejteni, emiatt aztán hibás a beszédjük.

A magánhangzókat sokkal könnyebb kiejteni, mint a más-salhangzókat s mégis elég gyakran megtörténik, hogy a gyermek az ö helyet o-t mond, (öt helyett ot,) az ü helyett u-t, (üveg helyett ueg.)

Még gyakoribb a mássalhangzók hibás, illetve rossz kiejtése. Így a rácsolás s a zizegő mássalhangzók. Hogy a gyermek beszéde tiszta legyen, azért a kezdő fokon nagy gondot kell fordítani az egyes hangok tiszta kiejtésére.

Ha a gyermek tisztán kiejti a hangokat, nem kell külön-féle szájalakításokra tanítani, mert könnyen megtörténhetik, hogy még a szájalakítást figyelni, magát a hangot felelji el.

Ha azonban hibás a kiejtése, akkor ügyesen rá kell vezetni arra, hogy a helyes szájkialakítással helyesen mondja ki azt a hangot.

Ezen dolgozatomban leírom, hogy az egyes hangokat hogyan kell kiejteni.

Azt hiszem, ezzel hasznos szolgálatot teszek, különösen a fiatal kollégáknak, akiknek nincs alkalmuk és módjuk hozzá-jutni régibb könyvekhez, mint nekünk öregeknek.

Dolgozatom legnagyobb részét Balassa József Kis Magyar

Hangtan című könyvéből vettem, mert a nevezett író jobban tudta ezt, mint én.

Az alábbiakban a hangzókról igen röviden beszélek általánosságban s csak azután részletesen külön-külön az egyes hangokról.

Előbb a magánhangzókról szólok.

A magánhangzókat úgy ejtjük ki, hogy a gégeben kezelt hangot (zöngét) a szájüregnek valamely alakja módosítja. A magánhangzónak tehát közös eleme a zöngé, képzésük alkalmával csakis a szájüreg alakja változik, amiről könnyen meg is győződhetünk, ha egymásután hallatjuk a különböző magánhangzókat.

A szájüreg alakja pedig a nyelv helyzetétől, a szájnylás nagyságától s az ajak mozgásától függ.

A nyelv függőleges és vízszintes irányban mozoghat a szájüregben. Függőleges irányban a nyelv a szájpadrás és nyugalmi helyzete között mozog. Vízszintes irányban pedig a lágy íny és a felső foghús között.

A szájüreg annál nagyobb, mennél távolabb van a nyelv a szájpadrástól.

A magánhangzók kiejtésénél az ajak is szerepet játszik. A magánhangzók némelyikét úgy ejtjük ki ki, hogy mindkét ajak a fogsor elé kerül s úgy a szájüreg zártabb lesz, míg másoknál szétvonjuk az alsó és felső ajkat a fogak előtt s így a szájüreg nyitabb.

Zárt: i, í, u, ú, ü, ő.

Nyílt: a, á, e .

A teljes megértés okáért még megemlítem, hogy a nyelv függőleges irányú helyzeténél van: felső nyelvállás, amikor a nyelv háta legközelebb a szájpadráshoz áll, középső nyelvállás amikor a nyelv csaknem nyugalmi helyzetben van a hang képződésekor.

A nyelv vízszintes irányú helyzeténél pedig van: hátsó nyelvállás, amikor a szájüreg hátsó részében, a lágy íny alatt helyezkednek el a nyelv, elülső nyelvállás, amikor a szájüregben elől, majdnem a felső foghús alatt áll meg a nyelv a hang kiejtésékor. Ezek előrebocsátása után egyenként veszem a magánhangzók mikénti kiejtését.

Az a hangot a nyelv alsó állásával ejtjük a szájüreg hátsó részében. A nyelv a nyugalmi helyzetből kissé fölemelkedik és

hátrább húzódik, az ajkak nyílása majdnem kerek.

Az á-t ugyanolyan nyelvallással ejtjük, mint az a-t, csak-hogy a szájjüregel lobban megnyitjuk s az ajkakat annyira szét-vonjuk, hogy közlük tág nyílás maradjon.

Az e-t a nyelv alsó állásával ejtjük a szájjüreg elülső ré-szében. A nyelv nyugalmi helyzetéből kissé előre és fölfelé emelkedik.

Az é-t középső nyelvallással képezzük a szájjüreg elülső részében. A nyelv háta a felső foghús felé közeledik. A száj-üreg nyitása valamivel keskenyebb, mint az e ejtésekor.

Az i, í hangokat a nyelv felső állásával képezzük a száj-üreg elülső részében. A nyelv háta a felső foghúshoz közeledik s közlük csak keskeny nyílás marad. A szájjüreg nyílása széles, de szűkebb, mint az é-nél.

Az o, ó hangokat a szájjüreg hátsó részében, középső nyelvallással ejtjük, az ajkak nyílása szűkebb mint az a-nál.

Az ö, ő hangokat olyan módon ejtjük, mint é-t, csak a két ajkat erősen összevonjuk.

Az u, ú hangokat a szájjüreg hátsó részében, felső nyelv-állással ejtjük, tehát a nyelv háta majdnem eléri a szájpadlást. Az ajkak összecsucsorodnak, csak kis kerek nyílás marad.

Az ü, ű hangokat úgy ejtjük, mint az i-t, csak a szájnyílás más. Ugyanis az ajkakat összecsucsorítjuk. Az ugyanazon ma-gánhangzóknál a rövid széles, a hosszú pedig szűk ejtésű.

A magánhangzók leárgyalása után rátérek a mássalhang-zókra.

A mássalhangzókat osztályozhassuk a képzés módja és a helye szerint.

A képzés módja szerint, a hangszallagok működését véve figyelembe, a mássalhangzókat felosztjuk zöngé hangok, zön-gés és zöngénélküli hangokra. A zöngéhangok akkor keletkez-nek, ha a zöngét a száj- vagy orrüreg bizonyos alakja módosítja anélkül, hogy még más hang is keletkeznék.

Ide tartoznak a folyékony mássalhangzók: l, r, m, n.

A zöngés hangok úgy keletkeznek, hogy nemcsak a hang-szalagok rezegnek, hanem a szájban is keletkezik zörej. Ide tartoznak a lágy mássalhangzók: b, d, g, gy stb.

A zöngénélküli hangok pedig úgy keletkeznek, hogy a hangszallagok közül tág rés marad, tehát ott zöngé nem kép-ződik, hanem csak a szájjüregben keletkezik zörej. Ide tartoz-

nak az összes kemény mássalhangzók: p, t, k, ty, f, s, sz.

A képzés helye szerint pedig akként osztályozzuk, hogy a szájüregnek melyik részén keletkezik az illető hang.

Itt főleg három rész működését kell figyelembe venni: az ajkak, a nyelv és a lágy ínyét.

Az alak működése annyi, hogy vagy egymáshoz érintve őket, vagy az alsó ajkat a felső fogsorhoz közelítve, a száj nyílásánál hangképző zár vagy rés keletkezik. Így képződnek az ajkahangok: k, f, p, v.

A nyelv egyik működése az, hogy szabadon hagyva a zöngé, vagy a levegő útját, csak a szájüreg alakját változtatja. A másik működése, hogy egész terjedelmében a szájüreg falaihoz tapadva, vagy a két fogsor nyílásait kiöltve, teljesen elzárja a kijövő levegő vagy a zöngé útját.

A lágy íny a nyelvcsappal a szájüregben föl le mozoghat s vagy odaszorul a garat hátsó falához s elzárja az orrüregt a szájüregtől, vagy pedig szabadon leereszkedik s megnyitja az utat a száj- és orrüreg között.

A szerint, hogy hol képződnek a mássalhangzók, felosztjuk: ajak-, fog-, íny- és torokhangokra. Ez utóbbi elnevezés nem helyes, (torokhang), mert nem a torokban képződnek, hanem az ínyénél. Helyesebb elnevezés volna: hátsó ínyhangok (g, k).

Most már külön külön szólok az egyes mássalhangzokról az imént említett csoportok szerint.

Ajahangok képzése:

A b, p hangokat úgy képezzük, hogy a két ajkat összecsuksukva akasztjuk meg a zöngét, illetve a lehelletet. Az f, v hangokat úgy képezzük, hogy az alsó ajkat a felső fogsorhoz közelítjük, úgy, hogy köztük csak keskeny rés marad. Ezen szorul keresztül a zöngé.

Az m-hangot úgy ejtjük, hogy a két ajak egymáshoz szorulva teljesen elzárja a szájüreg nyílását. Mögötte a fogsor és a nyelv a nyugalmi helyzetben marad.

Foghangok kiejtése:

A d, t hangokat úgy képezzük, hogy a nyelv hegye a felső fogsorhoz, vagy pedig mögötte a felső foghúshoz ér, a nyelv széle pedig egész terjedelmében a szájüreg oldalfalaihoz tapadva, teljesen bezárja a szájüregt s így akasztjuk meg a lehelletet, illetve a zöngét.

A dz hangnál (diftongus) a „d” ugyanott képződik, ahol

a „z”. (Lásd lejjebb!)

Az l hangot úgy képezzük, hogy a nyelv hegyét a felső foghúshoz tesszük, szélei azonban nem érintik a szájüreg oldalait s így a zönge ezen a két nyíláson jut ki.

Az r hangot úgy ejjük, hogy a nyelv hegye a felső foghúshoz közeledik, míg szélei a szájüreg belső falához tapadnak. A kilóduló zönge azután megrezegteti a nyelv hegyét.

Az n hangot úgy ejjük, hogy a nyelv vagy magán a fogsoron, vagy a felső foghúson zárja el a szájüreget és a széle is hozzátapad a fogakhoz vagy a szájüreg belső falához.

A z, sz hangokat így képezzük, hogy a nyelv eleje a szájpadlás felé közeledik, a nyelv hegye pedig lefelé hajlik, úgy, hogy az alsó fogsor mögé jut. Így a nyelv és a szájpadlás között elég hosszú csatorna keletkezik, melyen a zönge, vagy a lehellet keresztül szorul.

Inyhangok képzése:

A gy, ty hangokat úgy ejjük, hogy a nyelv hátát a szájpadlás közepéhez emeljük, a nyelv széle pedig a felső fogsor mellett zárja el a szájüreget.

A zs, s hangokat a nyelv hegyével képezzük a felső foghús mögött. A nyelv háta meghajlik s a hegye hirtelen görbüléssel a felső foghúsig emelkedik, ahol csak rövid csatorna keletkezik, melyen a zönge, vagy lehellet keresztül szorul.

A j hangot úgy képezzük, hogy a nyelv háta erős domborulattal a szájpadlás közepe felé emelkedik, míg a nyelv hegye az alsó fogsorig ér.

Az ly hangot úgy ejjük, hogy a nyelv hegye elzárja a szájüreget, emellett a nyelv háta úgy emelkedik a szájpadlás felé, mint amikor a j-t ejtünk.

Az ny-nél a nyelv hátát a szájpadláshoz szorítjuk ugyanott, ahol a gy, ty-nél.

A cs-nél ott zárjuk el a szájüreget, ahol az s-nél.

Torokhangok (hátsó iny) képzése:

A g, k hangokat a nyelv hátával a szájpadlás hátsó részén képezzük. A nyelv háta felemelkedik s a lágy fnyhez közel tapad a szájpadláshoz.

Legvégül pedig, hogy a h gégehang se maradjon árván, megmondom, hogy úgy keletkezik, hogy a hangszallagok közelednek egymáshoz, de csak annyira, hogy a közöttük áthaladó levegő surlódik s ez a surlódás hozza létre a hangot.

Az elmondottakból a szükségesekeket szükség esetén bárki is felhasználhatja, természetesen nem ilyen tudományos alapon, hanem a gyermek képességének megfelelő módon ügyes módszerrel.

K Ü L Ö N F É L É K .

Nyári éjszakákon.

Diófáim alatt állok, ülök, járok,
Kissé felüdítenek illatos virágok.
Csend. Aluszik minden,
Csak árva szívemnek
Nyugodalma nincsen
Nyári éjszakákon
S elkerül az álom.

Élet országútján csak tovább bolyon-
[gok . . .
Meggüttört lélekkel ki lehetne boldog?
A szív hogyne fájna,
Ha reménycsillagát
Húnyóféltben látja!
— Nyári éjszakákon
Elkerül az álom.

Éjfélleg nézem a csillagos eget,
Mily káprázatosan ragyog fejem felett;
Örülök a nyárnak,
Pedig roám mindig
Viharfelhők szállóak
S nyári éjszakákon
Elkerül az álom.

Küzdelmes munkában bord az életnyár is
És az időrévész már az űzbe átvész;
Szeretet napfénye
Talán majd elkísér
Az örökös télbe . . .
Nyári éjszakákon
Elkerül az álom!

Csalódtam eleget: nem várok bát sokat,
Csak hajnalodását a boldogságomnak.

Csillagtündöklésben
Éjfélleg szítom
Hunyó reményeségen
Nyári éjszakákon
S elkerül az álom.

Tóthkárolyi Lejos.

Anyám lelke.

Anyám lelke: a szeretet telje,
Az örök zenélő jószág kelyhe;
Kék-, mélységes bánat- és örümtő,
Velem hullámozó, velem simuló —.

Anyám lelke: mosolygó, szép remény,
Az égő, tüzes hit, örök és kemény.
Biboros szeretet, szent és áradó
Érttem könnyező, érttem bánkódó . . .

Anyám lelke: a csodás nyugalom,
Békesség, öröm, harmatos álom;
Szent fájdalom, bizó, remélő bánat:
Síró könnypatak, mely érttem árad.

Anyám lelke: a szeretet telje,
Az örök zenélő jószág kelyhe;
Kék-, mélységes bánat- és örümtő,
Velem hullámozó, velem simuló.

Kossányi József.

Élet és halál találkozása.*

Elöttem feküdt egy öreg ember
a bádogtetojü boucasztalon.
Késom az izmok közt fürgén szántott,
talán fáradt is volt már karom,
meg-megromogott s végül egyszer
az én ujjamba belerágott.

Késom pengéjón találkozott
két test: egy élő s egy halott.
Az ő testéből sárga nedv,
onyómból vér. Akkor alvadt.

Bocsáss meg te sárga, boucolt karú,
üvöges szemü öreg halott!
Bocsáss meg, hogy éles késom
örökálmodban megbolygatott,
bocsáss meg! Én szent tisztelettel
hajtom meg olított fejem,
hogy ozt toszem
volod, oz titkos nagy parancs.

A vér és nedv találkozott!
Láttad a vér megalvadását?
Mást
nem láttál, mert a másik,
a nedv, már régen halott.

Élet és halál találkozt.
Bocsáss meg te sárga öreg halott,
örzű szívemnek a nagy Élet
egy szent szigorú parancsot adott
Mig izmaid között a kést
vezeti remegő karom,
— az élő vért az alvadtól
megóvni tanulgatom!

Karom vezette tovább bátran
az izmok közt a fürgé kést . . .
— A nedv a vérre nem haragzik, —
nem kaphatok vérmérgezést.

Bukovszky László

Árvalányhaj ábécé a szlovenczkói kath. magyar elemi iskolák számára. Szerkesztette több kath. tanító, a képeket rajzolta Harnos Károly. Ára 12 Kc, kiadta az Állami kiadóhivatal, Prága. Hogy új tankönyv jelenik meg a könyvpiacra, azt csak örömmel üdvözölhetjük, mert a magyar iskolák annál több könyv közül választ hazájuk ki a legjobbat, legmegfelelőbbet. A könyvet mind az isk. minisztérium, mind pedig a Kath. Tanügyi Tanács jóváhagyta. Ez mind remben volna, de nem hagyhatjuk szó nélkül a könyv első lapján olvasható ama kitételt, hogy a Kath. Tanügyi Tanács e könyv használatát rendelettel kötelezővé tette. A Kath. Tanügyi Tanács ugyanis más ábécéket (pld. a Telkes ábécét is) jóváhagyott a kath. iskolák használatára, amelyek tehát jogosan használhatók a kath. iskolákban. Előáll tehát az a lehetetlen helyzet, hogy több jóváhagyott és így jogosan használható és bevezethető ábécé közül egynek a használata kötelező. Egyébként is lehetetlenné válik a Kath. Tanügyi Tanács rendelete, mert a minisztérium rendelete szerint az egyszer bevezetett tankönyvet legalább öt évig kell használni s csak akkor lehet új tankönyv bevezetését eszközölni. Egyesületünk anyagi érdekeit is sérti ez a rendelkezés, mert pld. a Telkes ábécéből egyesületünk segélyalapjának százalékos részesedése van.

A könyv érdemi részét tekintve megállapíthatjuk, hogy a kiállításra tetszetős és papírosa, képei jók, ára elég mérsékelt. Tartalmát és módszerét nézve igen erősen látszik rajta a Telkes ábécé hatása. Az írott betűi közül nem megfelelő az r, n, m, u, ú, ü, h, k, p, z alakja, hiányzik az a, á, c, o, ó, ő, ű, d, g kezdővonala. Az olvasmányokban elég sok nem odaváló kifejezés, sőt magyartalanság is van. Sajtóhibáktól sem ment. Ezekről eltekintve mind a módszer, mind a tartalom szempontjából megf. lelő. Sok csinos vers, mondóka stb. teszi élénké és változatosá a könyvet.

* A kiváló ifjú postának most megjelenő verskötetéből közöljük e költeményt.

Kezdő tanítók tényleges katonai szolgálatának elhalasztása. A nemzétvédelmi minisztérium lényeges változtatást eszközölt a katonai előírásokban, amennyiben megengedi, hogy a tényleges katonai szolgálati idő elhalasztását a kezdő tanítók is kérelmezhessék addig, amíg a tanítói képesítő vizsgát leteszik. A tényleges katonai szolgálat elhalasztását a katonai hatóságok olván azon év októberének 1. napjáig engedélyezik, melyben a kérelmező 24. életévét betölti. E határidőn túli engedélyről csak kivételes esetekben lehet szó. A halasztás iránti kérvényeket a sorozó bizottságnál, vagy az I. fokú politikai hatóságnál kell benyújtani. A kérvényt a tanfelügyelőség látamozza és igazolja, hogy a kérvényező tényleg kezdőszolgálatban (várományos) van, valamint azt is, hogy normális körülmények között mikor kell a képesítő vizsgát letennie.

Dr. O. Drinkwelder, O. J. „Grundlinien der Liturgik“. (A liturgia alapvonalai) A könyvet melegen ajánlom mindazoknak, akik hivatásuknál fogva mint karnagyok, orgonisták, kántorok, képezdők v. zeneiskolai zeneitanárok az egyház liturgikus életének középpontjában állanak; nekik egy megértő vezető a liturgikában és megóvjaa őket a liturgikus cselekmények felületes felfogásától és vérebajtásától. 3 fejezetből áll: I. A liturgikus cselekmény elemek. II. Az elemek összefoglalása a liturgikus egységbe. III. A liturgikus egységek csoportosítása. Terjedelme 190 old. Ára: 12 Kc.

Gesetz u. Praxis in Der Kirchenmusik. (Törvény és gyakorlat az egyházi zenében) A könyv célja: megoldani azon ellentmondásokat, melyek az egyházzenei előírások és a gyakorlat között előállhatnak. Az író ifjú éveitől kezdve különféle viszonylatban működött egyházzenei karokban, ugy vidéken, mint városban. Legutoljára egy gyormekkart állított össze és képzett ki mindig kifejezetten arra ügyelve, mennyiben érhető el a liturgikus tökéletesség. Ezen tapasztalatai alapján adja a könyvben az egyházzenei előírásoknak közvetlen a gyakorlatra alkalmazott magyarázatát. Nemcsak kántoroknak és karnagyoknak, hanem papoknak is igen ajánlom. Terjedelme 200 old., ára 12 Kc.

Eugen Schmid „Die neuen kirchenmusikalischen Vorschriften“. (Az új egyházzenei előírások.) A könyv három részből áll. I. részben különféle elvi határozmányok és döntések vannak. II. rész három szakaszra oszlik: a) Missa Cantate, b) Officium, c) Rituale. Elég terjedelmesen leírja, hogyan kell az egyes istentiszteleti cselekményeket előírás szerint végezni. III. részben felsorolja az író az egyházi év főbb ünnepeit és mindegyikhez rövid jegyzetet fűz. Úgy kántoroknak, mint papoknak nélkülözhetetlen kézikönyv. Terjedelme 160 oldal, ára 12 Kc.

Aug. Weil „800 Orgelkompositionen“. Nyolcszáz orgonamű egy könyvben! Szinte egyedül áll a maga nemében. 1-től 430-ig az összes dűrbangnemekben, 431-től 800-ig az összes mollbangnemekben. A darabok általában rövidek, de akad minden hangnemben néhány hosszabb is. Szerzőik — leginkább neves orgonisták — már rég nincsenek az élők sorában, de műveik, melyeket vallásos szellem hat át, még ma is folklórik érdeklődésünket tiszta, nemes zenéjükkal és motívumaik korrekt kidolgozása csodálatra kényszerít. Érzelgős, lágy zenét ne keresünk a könyvben, mert az nincs benne. Ezt kántorok számára állította össze a szerző, kiknek hivatása szent. A hely, hol működnek szintén szent, amaz ógő csipkebokor, melyhez csak sarutlan lábbal közeledhetünk. Miután a darabok általában, könnyűeknek mondhatók, minden kántoremlernek a legmelegebben ajánlhatom. Terjedelme 216 oldal, (kb. 6200 ítem). Ára aránylag

olcsó, mert fűzve csak 64 Ké. Az itt ismertetett művek megjelentek Fr. Pustet cégnél Regensburgban.

P. Dom. Johner O. S. B. Responsorla Missae Cantatae. A nagymise feleleteinek gyakorlati összeállításáa 22X29 cm. nagyságú állóalakú kartonlapon. A beosztás ügyes. A nyomás nagy és világos, hárman is énekelhetnek egyről. Megemlítésre méltó, hogy a 18 „Doo grátias“ egy oldalon van elhelyezve. Ára 2.40 Ké.

Jos. Venzl, op. 111. Modulationsbuch. 240 könnyű (négyütemű) átmenet az összes dúr hangnemből az összes dúr és moll hangnembe.

Jos. Venzl, op. 111 a. Modulationsbuch II. Band. 450 könnyű (négyütemű) átmenet az összes moll hangnemből az összes dúr és moll hangnembe. Gyakorlati és áttekinthetően rendezett segédkönyv mindazoknak, akiknek nincs jártaságuk abban, hogyan kell egyik hangnemből a másikba gyorsan átmenni, miként az kántoroknál gyakran szükséges. De tanulmány szempontjából is hálás mű mindenkinek, aki zongorával foglalkozik. Az átmenetekből mindig harminc van előttiünk, ha a könyvet kinyitjuk. Fölül feltűnően nagy betűvel megnevezve a hangnem amelyből indulunk és alább mindegyiknél, hogy hová jutunk: a dúr nagybetűvel, a moll kicsivel. Ami a kidolgozásukat illeti, nagyon változatosak és dallamosak. Igen ajánlom. A két mű ára: 48 Ké. Megjelent: A. Coppelrath-nál, Regensburgban.

P. Dom. Johner O. S. B. Cantus ecclesastici... Jelen mű klérikusok számára készült és tartalmazza az összes intonációkat és énekeket, melyeket a papnak énekelni — tehát tudni kell. Három főrészből áll. I. rész tartalmazza a szt. mise összes énekeit és intonációit, II. rész a nagyhét ceremóniáit és énekeit, III. rész a vecsernye összes intonációit. Függelékül a gyász-misének papot érdeklő énekei vannak. Azok az intonációk, melyekre a kántornak felelni kell violinkulcban is megvannak, mégpedig megfelelő hangmagasságban. A mű 194 oldalas és notesz alakú, könnyen zsebre vágható. Nyomása rendez, jól olvasható. Szerezze meg magának nemcsak minden klerikus és pap, hanem az ezen énekek után érdeklődő kántor is annál is inkább, mert igen olcsó, mindössze 12 Ké még pedig kötve.

Dr. P. Wagner. „Elemente des greg. Choralgesanges“ (a greg. korális elemei). Ezt az elsőrangú művet alaposan ismertetni nagyon hosszú lenne, éppen ezért csak a fejezetekre utalok röviden: 1. A greg. ének fogalma, lényege és sajátága. 2. Tanulmányozásának szükségessége és haszna. 3. Koráltörténet a 16. század végéig. 4. Koráltörténet a 17. századtól. 5. Hangok és hangközök. 6. Korálkótatás. 7. A korális előadása. 8. A korális kísérete. 9. A korális hangrendszere. 10. Korális hangnemek. 11. A korális dallamképzésről. 12. Korálritmusról. 13. Alaktani vázlat. Amint látjuk a greg. korálist csak az élvezeti igazán, aki ezen fejezeteket alapos tanulmány tárgyává teszi, mert ezek ismerete nélkül a korálisról halvány fogalma sosem lesz. Erre vonatkozólag mondotta XIII. Leo pápa 1901 máj. 17.-én kelt „Breve“-jében a solesmesi apátnak a következő szavakat: „A liturgikus szavak gondolatának megvilágítására a gregorián énekeket a legügyesebben szerkesztették meg és ha művészi eszesen előadottnak, nagy erőt és csodálatos komolysággal párosult édességet rejtenek magukban, melyek könnyen hatnak a hallgató kedélyére és benne újratapasztalást és üdvös gondolatokat ébreszthetnek és ébren tarthatnak“. Ea valóban, a tapasztalat ezt mindig beigazolta. Semmi sem árt a korálisnak

jobban, mint a rossz előadás. A mű terjedelme 200 oldal és kemény kötésben csak 12 Ké. Egyházi zenével foglalkozóknak föltétlen szükséges. A három utolsó mű megjelent Pustetúél, Regensburgban. Nové Zámky, Szendrei István karnagy.

A népoktatási intézetek 1930-31. évi statisztikája.

A statisztikai hivatal kimutatása szerint Csehszlovákiában az 1930-31. tanévben összesen 14,903 elemi iskola volt 41,255 osztállyal, 40,949 tanerővel és 1,721,616 tanulóval. Csehszlovák nyelvű ebből 10,144 iskola, 28,450 tanítóval és 1,174,354 tanulóval. Német tannyelvű iskola van 3603, német tanerő 9,286 s német iskolásgyermekek 358,371. Ruszin iskola van 514 és pedig 1137 tanerővel és 73,403 tanulóval. A magyar tannyelvű elemi iskolák statisztikája a következők: 835 iskolában van 1773 tanerő és 103,658 tanuló. A lengyelek 90 elemi iskolával rendelkeznek, melyekben 10,429 gyermeket 280 tanerő tanít, román iskola van 4, 15 tanítóval és 997 iskolásgyerekekkel, héber nyelvű 4, 8 tanítóval és 364 tanulóval.

Polgári iskola 1868 van és pedig 7479 osztállyal, 9324 tanerővel és 231,802 tanulóval. Csehszlovák tannyelvű 1390, 7038 tanerővel, s 175,615 diákkal, német 434, 3000 tanerővel és 48,443 diákkal, ruszin 17, 111 tanerővel s 3117 diákkal, magyar polgári iskola ugyancsak 17 van 119 tanárral és 3290 diákkal, lengyel 10, 53 tanerővel és 1347 diákkal. Ovoda és gyermekkert volt összesen 2428, az ovodák száma 2094. A három típushoz tartozó novofülbütményeket 104,986 gyermek látogatta. Csehszlovák nyelvű intézet volt 1632, 66,461 gyermekkel, német 646, 29,682 gyermekkel, ruszin 42, 2515 gyermekkel, magyar 32, 2899 gyermekkel, lengyel 61, 2205 gyermekkel, vegyes nyelvű volt 15, 1234 gyermekkel. Az 1921. évről viszonyítva a következő százalékos változást látjuk 1930-31-ben: az elemi iskolák száma 109,3 százalékra nőtt, a tanulói fajsága 95,3-ra fogyott, az osztályok 110-re emelkedett, a polgári iskoláknál ez a három indexszám a következő: 119,4, 84,6, 118,4. Az elemi iskolákban 4804, a polgári iskolákban 927 tanuló külföldi volt.

Az írógépakció befejezése. Felhívjuk az érdeklődő Tanító urak figyelmét a Magyar Tanító aug. 15.-i számában közölt „Erika” írógép akciókra azzal, hogy ez 1931. szeptember 30. án befejezést nyer. Már eddig több komoly érdeklődő jelentkezett, amennyiben a fenti terminusra 30. rendelés jelentkezik, úgy a 2700 Ké-ás írógépet készpénz fizetés ellenében 2000 Ké., havi 100 Ké-ás részletfizetésre pedig 2200 Ké.-ért kapták a Sz. Á. M. T. E. tagjai. Szeptember 30.-a után jelentkeztek már csak az eredeti 2700 Ké-ás árért kaphatják, (ugyancsak ennyi a gép ára azok számára, akik ezen akció keretén kívül óhajtnak azt beszerezni). Az üzlet tiszta és világos, a kedvezményt csak azért tudjuk adni, mert a készítő-gyár ily nagyobb mennyiség egyezori átvételénél lényegesebb engedményt ad. Ha tehát nem akadna 30. rendelés szept. 30.-ig úgy a fenti ajánlatunk, valamint az időközben beérkezett rendelések tárgyaltanokká válnak. A jelentkezőket és érdeklődőket az akció állásáról külön levélben értesítjük. A Magyar Tanítók Háza javára 2%-ot adunk a forgalom összegéből. Szives további érdeklődéseket és rendeléseket kérjük az alábbi jegyzett címre. Csallóközi Könyvesbolt Dunajská Streda. Via Bratislava.

Egyesületünk tagjai elegánsan és jutányosan öltözködnek, ha **KOPRDÁNÁL LÉVÁN, Stefanik-u. 14. — csindaltatják ruháikat.**

Angol és belföldi szövet különlegességekben nagy raktár. Jó anyagból kellemes a ruha és tariós. — Jó ruhát öröm viselni!

Hosszú és rövid városi bundák jutányos áron. Pontos és figyelmes kiszolgálás

A katonatanítók újabb manifesztuma. A szlovenszkói és podkarp-rusi tartalékos katonatanítók augusztus 4-én, Trencsén'eplicben tartották második összejövetelüket Horvátovič M. nagyszombati tanító tartalékos hadnagy elnöklétével. A közgyűlés a következő rezolúciót hozta: A tanító tartalékos katonák a maguk rendes közgyűlésén nagy csalódással konstataálták, hogy kormányunk tényezői, törvényhozó testületeink, s az összes kompetens faktorok, a Katonatanítók Szövetsége és más tanítói szervezetek memorandumainak, rezolúcióinak, továbbá írásbeli és szóbeli intervencióinak ellenére, a tényleges katonai szolgálatnak az előlépésbe és a nyugdíjba való beszámítása ügyében mindeddig csak az igéretknél maradnak és egyetlen komoly lépést sem tettek ennek a legigazságosabb követelésnek a megvalósítására és a legnagyobb sérelem megszüntetésére, melyet egy szabad állam elkövethet. Azért kategorikusan követelik a tényleges és háborús katonai szolgálatnak a fizetésben előlépésbe és a nyugdíjba való haladéktalan beszámítását, tekintet nélkül arra, hogy a szolgálat mikor teljesített, törvényvel való biztosítását annak, hogy a katonai szolgálatot teljesítő tanító nem szenved hátrányt sem a tanítói állások betöltésénél, sem pedig az előírt vizsgák elvégzésében, hogy mindazon károkkért, melyek a tanítói szolgálati és fizetési viszonyaiban a katonai szolgálat miatt érték, a tanító kárpótolva legyen. Végül megjegyezzük, hogy amennyiben igazságos követeléseink rövid időn belül nem teljesülnének, ennek szomorú következményeire azok lesznek felelősek, akik eddig ezeket a mindenkit sújtó sérelmeket nem orvosolták.

Kiadóhivatali üzenetek.

M. A. Rimavská-Sobota. Előfizetőink közé felvettük, lapukat július 1-től megküldték. M. J. Uzovská-Panica, N. P. Lučenec, S. V. Žerány, G. J. Čiffary, B. J. Beretka, T. L. V. Ida, B. G. Šomody, Sz. L. Feledince. Címüket a kívánt módon javítottuk. Lapunkat az új címre küldjük. Cz. S. Berehová. Zsebnaptárt küldtünk. K. I. Bratislava. A hirdetést közöltük, a lapot megküldtük. D. Á. Réca. Előfizetőink közé felvettük, lapunkat megküldtük. Sch. J. Filaková. Tagjaink sorába felvettük. Naptárt és lapot küldtünk. A. S. Ptruksa. Címét kijavítottuk, a kért lapot és a zsebnaptárt elküldtük. R. L. Hidvég. Cz. I. Almád T. P. Košice. Címüket kijavítottuk, lapunkat az új címre küldjük. T. D. Višňová. Előfizetőink közé felvettük, a zsebnaptárt megküldtük. K. Á. Csilliznyárad. A zsebnaptárt megküldtük.

HIRDETÉSEK.

Hősi halált halt tanító özvegye elvállalná magános úr gondozását, háztartás, gazdaság vezetését; esetleg délután irodai munkát is. Megkereséseket a Magyar Tanító kiadóhivatala továbbít.

Pályázat. A velky-mederi—nagygyeeri (járás: Komárno) reform. egyház presbitériuma négy tanerős népiskolájánál nyugdíjazás folytán megüresedett orgonista-kántortanítói állásra pályázatot hirdet. Javadalma az egyház pénztárából: 1. Késpénz 119.20 Kc. 2. Búzajárulék 19 métermázsza és 68 kg. 3. Lágycsászárszántóföld beszállítva 2 öl. 4. 16 kat. hold és 153 négyszögöl szántóföld haszonélvezete, melynek állami adóját felelő részben az egyház, felelő részben pedig az orgonista-kántortanító fizeti. Ezen földek bérebe vannak adva évi 25 métermázsza búza- és 10 métermázsza árpaért. A bérlet 1936. szeptember 29.-én jár le, amely ideig a bérbeadást a megválasztott orgonista-kántortanító elismerni tartozik. 5. Orgonálás díjazására az akasztófadombi dűlőben hagyományozott 3 kat. 429 négyszögöl szántóföld haszonélvezete. 6. Ugyancsak orgonálás díjazására a komlókeri dűlőben hagyományozott 1400 négyszögöl szántóföld haszonélvezete. Ezen földek is 17 métermázsza búzáért bérebe vannak adva. A bérlet 1933. év őszén jár le, mely ideig a bérbeadást a megválasztott orgonista-kántortanító elismerni tartozik. Ezen hagyományozott földek összes adóját az orgonista-kántortanító fizeti. 7. Temelési stóla az egyházkerület által megállapított díjszabás szerint. 8. Fizetékieskiegészítési államségely, amelyet az iskolaszék kérelmezni fog. 9. Lakás: 2 szoba, 1 nagy előszoba, 1 konyha, 1 éléstár, 1 baromfiól és egy sertésól. Kert az utca felől. 264 négyszögöl rakodóker. Ezen helyi javadalom a fizetékieskiegészítéshez 4080 Kc-ra van felértékelve. Kötelességei: 1. Az iskolaszék által kijelölt évfolyamok tanterv szerinti tanítása. 2. Orgonálás a templomban: vasárnap, ünnep, hétköznap és minden azon esetben, mikor arra szükség van. 3. Lelkészt akadályoztatása esetén, továbbá úrvacsora osztáskor d. u. a szószéken helyettesíti és mindannyiszor, valahányszor a lelkész a filiába megy úrvacsorát osztani: az istenitisztelet végzése délelőtt prédikációval, délután imával. 4. Ifj. egyesület alakítása, vezetése, ennek kebelében énekhar szervezése és vezetése. 5. Egyháztársadalmi munkában segédkezés. 6. Presbitéri és közgyűlési jegyzőkönyvek vezetése. Pályázati határidő 1931. szeptember 26. Ugyanezen napon d. e. 11 órakor ének és orgonapróba fog tartatni a pályázók részére. A kiszállás költségeit azonban nem téríti meg az egyház. Választás 1931. szeptember 27.-én d. u. 3 órakor fog megtartatni. Az állás a választás jogerőre emelkedése után azonnal elfoglalandó. A referátus 86.400/929. sz. rendelete szerint felszerel kérvényeket a pályázók a nagygyeeri református lelkészi hivatalba küldjék be. Presbitérium.

Cserélnék

állami iskolától (5 tanerős) olyan kollégával, ki azonnal beköltözhető házamat megvinné. ————— Cím a kiadóban.

Pályázat. Községi iskolaszék Malý Légen pályázatot hirdet két tanítói állásra. Az első tanítói állásra csak nős tanítók pályázhatnak. Pályázók csak róm. kat. vallásúak lehetnek. Fizetésük a községtől évi 1200 kč fizetés, 240 kč lakbér és 20 kč kertilletmény a többi államsegély. Pályázatok 1931 szept. 30-án déli 12 óráig adandók be a községi iskolaszék Malý Lég címre. Az iskolaszéki elnök.

Pályázat. A turiszakállasi róm. k. iskolaszék kántortanítói állásra pályázatot hirdet. Javadalmazása az egyházközségtől: lakás természetben, 2 szoba, konyha és melléképület; 2 kat. hold és 1050 négyszögöl szántó föld. Minden pár után 12 kg. buza, még 2 kč; stola 60 kč és törvényes államsegély. A tanítói állás üresedése is kilátásban van. Pályázati határidő 1931. szept. 27. A kérvények a róm. kat. plébániai hivatalnak Ekecsre, okres Komárno küldendők.

Pályázati hirdetés. Az előpatonyi községi iskolaszék pályázatot hirdet az ujonnan szervezett egytanerős községi iskolájának tanítói állására. Tanítási nyelv magyar. Okmányokkal felszerelt pályázatok az iskolaszéki elnök címére küldendők. Pályázati határidő szeptember 30. Javadalom a községtől: 1200 Kč fizetés, lakás a most épülő új iskolaépületben, azaz 2 szoba, konyha, előszoba, fürdőszoba, mellékhelyiségek. Fél hold kert, s a többi államsegély. Amíg az új iskolaépület elkészül, több helyiségből álló lakásról nős emberek részére is a helybeli üres kastélyban gondoskodva van. Csak okleveles, róm. kath. vallású férfitanerők pályázhatnak, esetleg oklevél nélküliek is választhatók. Előpatony, pp. Velky Lég, župa Bratislava. Községi iskolaszék,

Pályázati hirdetés. Guta község iskolaszéke pályázatot hirdet a következő állásokra: 1. Községi polgári iskolánál egy ujonnan szervezett 7. számú II. szakos szaktanítói állás. Javadalom a községtől 1200 Kč fizetés, 600 Kč lakbér, 20 Kč kertilletmény, a többi államsegély. 2., községi elemi iskolánál (a község belterületén) egy ujonnan szervezett 6. számú ideiglenes állás. Javadalom a községtől 1200 Kč fizetés, 600 Kč lakbér, 20 Kč kertpótlék, a többi államsegély. 3., Községi elemi iskolánál Guta-Kisszigeten az 1. sz. végleges állás, mely azonban jelenleg ideiglenesen töltetik be, a javadalom $\frac{1}{3}$ része le van kötve. Mindegyik álláson a tanítási nyelv magyar. Határidő 1931. szeptember 25. Ha a megválasztott tanító nem foglalná el az állást, tartozik a választási költségeket megtéríteni. Róm. kath. vallású férfitanítók előnyben. A pályázatok ezen címre küldendők: Községi iskolaszék Guta.

Pályázat. A vizkeleti közs. iskolaszék pályázatot hirdet az ujonnan szervezett V.-ik tanítói állásra. A fizetés törvényes. Választás szeptember második felében. Községi iskolaszék.

Pályázat. A koltai (okres Stará Dala) községi magyar tanítványelvű elemi iskolánál a lemondás folytán megüresedett II. rendes, végleges tanítói állásra. Római katolikus vallásu előnyben. Javadalom a községtől: 1200 Kc fizetés, 356 Kc lakbér és kertpótlék, a többi államsegély. Az állás azonnal elfoglalendő. Pályázati kérvények szept. 28-ig az iskolaigazgatóságnak Kolta küldendők.

Pályázat. Az ekecsi rkath. iskolaszék pályázatot hirdet a harmadik éve ujjonnan szervezett IV-ik tanítói (— női) állásra. Javadalmozása; évi 1200 Kc. fizetés, 360 Kc lakbér, 20 Kc kertilletmény a hitközségtől, a többi államsegély. Tanítási nyelv magyar. Pályázati határidő 1931. szept. 27. Az állás a megválasztás után azonnal elfoglalendő. Pályázatok a rk. plébánia hivatalhoz: Ekecs (okres Komárno) intézendők.

Pályázat. A hodejovói ev. egyház kántortanítói állásra. Javadalom: lakás, kert, 4 kat. hold föld, 400 kc. készpénz, öszszeszórás stóla, 8 m. fa, államsegély. A helyi jövedelem 1036 k-ra értékelve. Istentiszteleti és tanítási nyelv magyar. Az állás a választás után azonnal elfoglalendő. Pályázati határidő szept. 30. A pályázatok Ev. lelkészi hivatal Rimavská Sobota címre küldendők.

A Stampay-féle Énekek és Imák

5 ivnyi szöveggel bővítve, újlag rendezve e napokban
áremelés nélkül megjelenik.

Az imák az összes legújabb ajátosságokat kimerítően s a legmagasabb igényeket is szolgálják. A mise és a bűnbánati új imák gyémántkövei a könyvnek. 320 énekkel minden alkalomra a legszébb és legbővebb anyagot nyújt. . . **A legrégebb és újabb szerzők megjelölésével pedig a könyv történelemmé vált.** Finom fehér papíron, új betűkkel, félvászonban 8 Kc, egész vászonban 11 Kc 25% engedménnyel. Bőrkötésben is lesz arany metszessel. 56 ének kottája I. füz. 5. II. 6 Kc.

Köbölkút. **Stampay.**

RENDELJE MEG!

Túry-Nagy-Tóth tanítók által összeállított

Tornajátékok

című zsebkönyvet,

mely minden tanítóra nézve nélkülözhetetlen a tornatanításnál.
Ára 10 Kc. Minden megrendeléshez befizetésilapot mellékelünk.

Megrendelhető:

Tóth Gábor kánt.-tanítónál Párkányban.

Ujdonság! Régi nélkülözött tankönyv, illetve segédkönyv. Ujdonság!

A *LIRA Hangjegyfűzet* a legújabb normal-tankönyv utasításai szerint készült és felöleli úgy az elemi iskolák felső évfolyamainak, valami a polgári- és középiskolák ének- és zeneelméleti anyagát a megfelelő tagozatban.

Az elméleti rész magába foglalja mindazokat a zenei ismereteket, melyeknek tudását a mai fejlődő dal- és zenekultúra mindenkitől elvár. De a fűzet anyagelrendezése, szakszerű és könnyen érthető előadásmódja, úgyszintén zene-pedagógiai értékesége a növendékek, könnyű tanulásának s a továbbképzés lehetőségének biztosítékát képezi. A fűzetben hangjegyírásra való üres lapok is vannak.

Úgy véljük, hogy a szerző, *Heckmann István* országos hírneve elegendő garancia a *Lyra Hangjegyfűzet* pedagógiai sikerére és a tanulóiíjúság eredményes haladására vonatkozólag. A mélyen tisztelt Tanító és Tanár Urak pedig a Hangjegyfűzetben az ének- és zenetanítás régóta nélkülözött segédeszközét fogják üdvözölni. Bevezetés céljából kérésükre mutatvány-példányt ingyen küldünk.

„**ACADEMIA**“ könyvkiadó, Bratislava, Grössling-u. 34.

Ha

játszva akarja az írást és olvasást tanítani,
vezesse be iskolájába a már mindenütt ismert

Telkes-féle színes Ábécét.

Részletes **vezérkönyv** az Ábécéhez **ingyen**.
Fali olvasótáblák.

6% a Tanítók Háza alapja javára

Róm. Kath. Egyházi Iskolatanács engedélyezési száma 1927.—III.—31.—23 927.

Kérjen mutatvány-példányt **Academia** könyvkiadó vállalatától:

Bratislava, Grösslingová 34.

A küszöbön álló új iskolaév alkalmából bátrak vagyunk a m. t. tanító urak szives figyelmét felhívni az általánosan ismert azon tankönyveinkre, melyeket

a főtisztelendő **Kath. Iskolatanács**

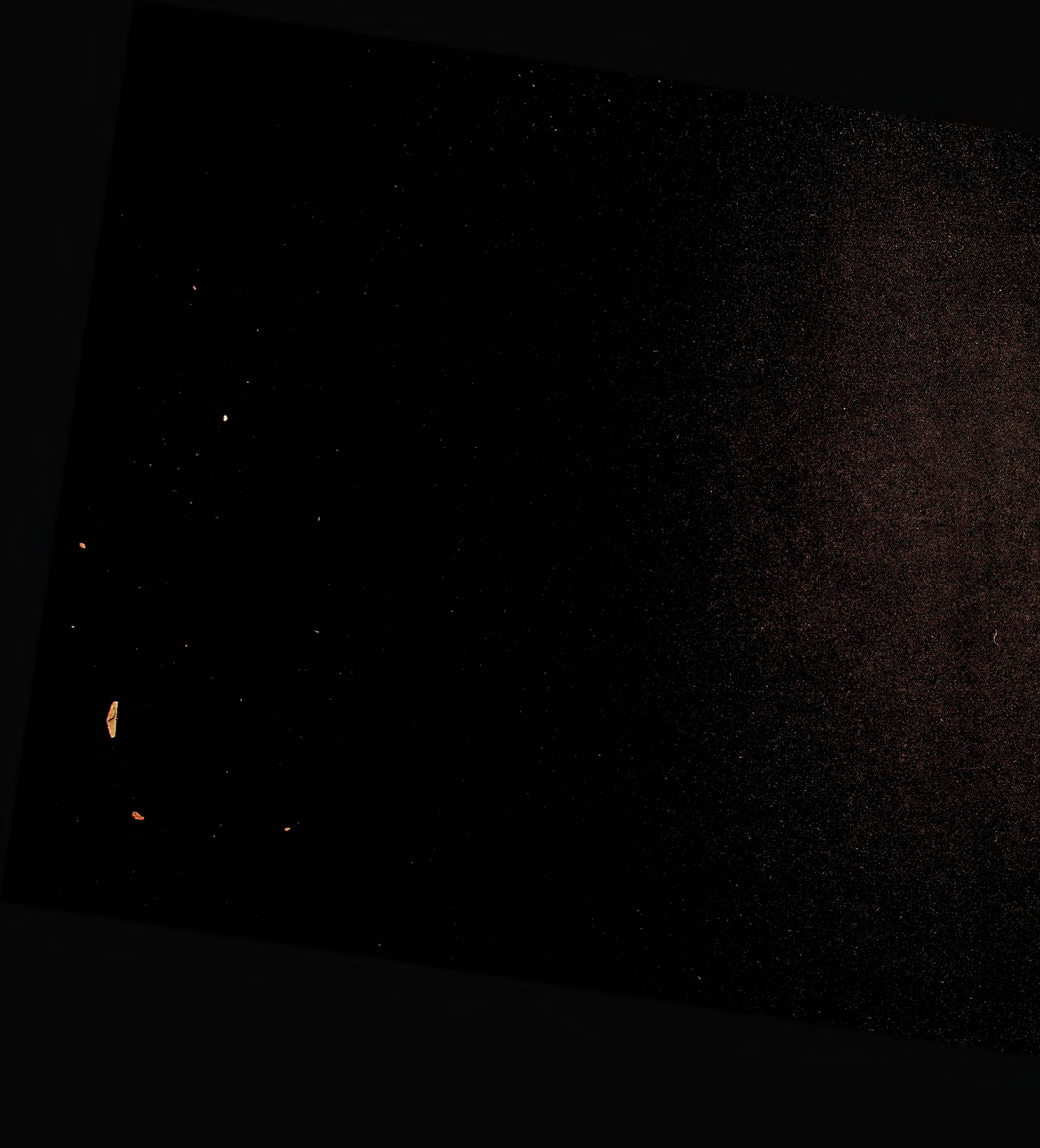
a róm. kath. iskolák részére engedélyezett.

Telkes: Ábécés könyv	eng. szám 28/27
Telkes: Módszeres számolókönyv II. - III.	25/27
4 5. és 6-8. évfolyamok engedélyezés alatt.	
Kosztolányi: Méréstan	29/27
Osztényi: Magyar nyelvtan II.—VIII.	eng. szám. 51/27, 76/77/27
Dr. Pálesch—Banai: Hazánk olvasókönyv VI.—VIII. oszt.	eng. szám 51/27
Schneider—Trnavský: Énektan I. r. az alsóbb osztályok számára	33/27
II. r. felsőbb osztályok számára	34/27

Bevezetés céljából szivesen küldünk ingyen mutatvány-példányt.

Vagyunk teljes tisztelettel:

„**ACADEMIA**“ könyvkiadó, Bratislava, Grössling-u. 34.

XI. évfolyam. 1931. október 1. 19. szám.

Magyar Tanító

általános tanügyi közlöny,
a Szlovenszkói Ált. Magyar Tanítóegyesület hivatalos lapja.

Az egyesület évi tagsági díja 80 Ké, melyért a tagok a lapot is kapják.
Felolvas szerkesztő: **Banai Tóth Pál.**
Társzerkesztők: **Boross Béla, Gáspár János, Uhereczky Géza.**

Nem tagoknak a lap előfiz. ára 1 évre 40 Ké.
Hirdetések díjazásos szerint

TARTALOM:

	Oldal:
<i>(hb):</i> Őszi perspektíva	465
<i>Tóth Imre:</i> A szavak írása	468
<i>Zsolnai Béla:</i> A tantárgyak számának redukálása	471
<i>Tóth Gábor:</i> Tüskék a kántori életben	475
<i>Tóth Imre:</i> A hangok tisztá kiejlése	479
<i>Dalárda</i>	480
<i>Különfélék</i>	487
<i>Kiadóhivatali üzenetek</i>	493
<i>Hirdetések</i>	493

Szerkesztőség: Állami polgári leányiskola, Komárno. — **Kiadóhivatal:** Községi elemi iskola Komárno. — **Az egyesület elnöksége:** Kovács Alajos központi elnök, Nygyed. — **Titkárság:** Vásárhelyi Károly főtitkár. Somogyi István titkár, Komárno. — **Tanácsadó:** Uhereczky Géza, Komárno.
A hírlapjegyek hasznátiata eng. a bratislavai posta- és távírda igazg. 3006/III. 21. sz. rendeletével

A LEGTELJESEBB SZLOVÁK NYELVTAN

DAMBORSKÝ JÁNOS

reálgimnáziumi tanár, ismert szlovák nyelvész
és tankönyvíró

szerkesztésében

MEGJELENT KÉT KÖTET - 576 OLDAL

A Közlársaság fenállása óta ez az

első szlovák nyelvtan,

mely egész terjedelmében felöleli a
szlovák nyelv hang, szó és mondattanát és
részletesen mutatja be a szlovák nyelv
és fejlődésének történetét

TARTALMAZZA

A SZLOV. MATICA MEGÁLLAPÍTOTTA

új helyesírás szabályait.

**A kiváló kézikönyvet nem nélkülözheti
egyetlen tanító sem. Tanítói könyvtárak
több példányban rendeljék meg!**

**A teljes, két kötetes mű ára fűzve Kč 53—
Egy kötetben, erős vászonkötésben „ 60—**

KAPHATÓ

**minden könyvkereskedésben és a kiadónál
Huszár István könyvkereskedésében, Nitrán.**

Magyar Tanító

általános tanügyi közlöny,
a Szlovenszkói Ált. Magyar Tanítóegyesület hivatalos lapja.

Az egyesület évi tagsági díja 80 Ké, melyért a tagok a lapot is kapják.	<i>Felelős szerkesztő:</i> Banai Tóth Pál.	Nem tagoknak a lap előfiz. ára 1 évre 40 Ké.
	<i>Társ szerkesztők:</i>	Hirdetések díjszabás szerint.
Boross Béla, Gáspár János, Uherezky Géza.		

Őszi perspektíva.

Egy hónap telt el már a tanév tíz hónapjából. Máskor azt mondtuk, hogy a legnehezebb, de ma legfeljebb a nehéz hónapok elsőjéről beszélhetünk. Mert a munkaév küzdelmei korántsem merültek ki az évnitász adminisztratív teendőivel, hanem hónapról-hónapra élénkállnak, tornyosulnak, mint az iskolai élet barrikádjai, hogy sokszoros próbára tegyék a tanítóság akadályokat legyőző erejét.

Azok, akik az iskolát valami bűvös szigetnek szerették elképzelni a közélet tengerében, melynek semmi köze sincs a politikai és gazdasági viharokhoz, most minden kétséget kizáró módon tapasztalhatják ennek az ellenkezőjét. Különösen falun érezhető, mennyire függvénye az iskola élete a külső, mindennapi életnek. Az iskolalátogatás nehézségeitől a pedagógiai eredménykilátásoknak a minimumra való csökkenéséig az iskolával összefüggő minden életmozzanat érzékeny szeizmográfként reagál a szeszélyes közgazdasági időjárás változásaira és közvetve, vagy közvetlenül a tanítót és tanítványt egyaránt befolyásolja.

Mégis, mindezek ellenére, az iskolának a sziklavár szerepét kell betöltenie, mely szilárdan és bízó hittel áll a körös-körül csüggedő, siránkozó, reménytelen világ fölött! Éreznie kell az emberiség nyomorát, vergődését, meg kell látnia a szenvedés eltorzult arculatát, nem zárkozhatik el a sírás és a panasz jeremiádjai elől, de nem szabad átvennie a játékot a

kétségbeesés szimfóniáját zúgó élet-hangszeren, nem szabad sírnia a sírókkal. zúgolódnia a zúgolódókkal! Az iskola emelt fővel áll és fölemeli a fejét azoknak is, akik nem tudják, vagy nem akarják magasba emelni a szemüket . . .

A megsúlyosodott körülmények megnehezült feladat elé állítják az iskola tanítóját. A hajó kormányosa is akkor tesz tanubizonytságot testi-lelki kvalitásairól, ha nagy viharok hányják-vetik a hajót, s neki veszélyes szirtek és zátonyok közül kell épségben kivezetnie. Amíg szélcsend uralkodott az iskola légkörében, addig zavartalanul és könnyen győzedelmeskedett a tanító fegyverzete. De most, amikor tomboló szélvész tépi a törvényes rend vitorláit, amikor az élet nagy parancsa ellene szegül elveknek és szabályoknak, amikor a szegénység hatalma rombadönti tankönyvek és paragrafusok kártyavárait: most csiszolódik a kard, mely hivatva van kivívni a pedagógia diadalát! . . .

És a tanító győzni fog, győznie kell az iskolában. De vajjon győz-e odakünt is? . . .

Az őszi mezei munkák elmúltával megkezdődik falun a kultúrális élet szezonja. A tanító kilép az iskolából és kezébe veszi a fáklyát, mely a népművelés fényét szórja szét. S a sok szenvedéstől megbágyadt tekintetek meredten fordulnak a kigyúlt láng felé: mit ad, hová vezet, merre mutat? Érzed, tanítóember e kérdések súlyát? Érzed a felelősséget, (te „felelősségnélküli“ másodtisztviselő), amelyet magadra vállalsz, mikor a kenyérre éhes tömegeknek lelki táplálékot kínálsz? Mit adsz nekik? Mit mutatsz nekik? Hová vezetted őket?

Mert ebben a nyomott közéleti atmoszférában a kultúra fogalmát is át kell értékelni. Ma már a kultúra nem lehet csak édes balzsam a sajgó életsebekre, mely feledtetli a hétköznapi sok-sok fájdalmát, s hacsak egy ünnepi órára is, visszacsalsz a gondok világából a boldog álomországba. . . Kultúrát hirdető és terjesztő ember, aki tanító vagy, tedd a műveltséget élő vágyakozássá a szomorgó tömeg lelkében, s tanítói művészetteddel varázsold életszükségletévé

a kultúrszükségletet! Ha előadást tartasz, legyen szavad édes a sors mostohagyermekéhez, láttasd meg velük, hogy a természet zsarnokságát egyedül a tudás képes letörni, mely az embernek mindig fölényt biztosít vele szemben. Ha színelőadással neveled a népet, mutasd be neki „a világot jelentő deszkákról“, hogy nem a bűnös jólét és erkölcstelen bőség, de a becsületes, lelkiismeretes munka, bár szerényebb anyagi javakkal jutalmazott élet keretében: ez teszi megelégedetté az embert. **S** ha a siralom mindennapos diszszonanciáján túl és annak ellenére dalra vezényled a föld fiainak lelkét, szakítsd le a magyar nótafa elsárgult leveleit, melyek az eltemetett reményt is föl tudják támasztani halk suttogásukkal. . . Tanító! Mutasd meg a világnak, azoknak, akik semmit sem várnak tőled és azoknak, akik mindent tőled várnak, hogy akkor tudod legjobban nevelni a népet, amikor már senkiben sem bízik.

Ifjú testvéreink, akik a szeptemberi széllel szárnyra keltetek, hogy a népnevelés szent ügyének eszméi magasságában szálljatok, de akik már *leértetek* hozánk, a pálya rögzös útjára, gyertek, fogjátok meg a kezünket és harcoljatok velünk a kiszélesült iskolafronton. Ne keressetek új utakat: eléggé nehéz lesz taposni azt, amelyet mi törtünk. Ne kicsinyeljétek kopott fegyvereink: meglássátok, feltöri ifjú vállatokat. Gyertek utánunk, de aki erős, fusson az élre: a harc tűzében szívesen osztozunk. A dicsőségben is . . . ha lesz.

Széles munkamező, tág perspektíva az, mely elénk tárul innen, a tél kapujából. Az utakon bizonytalan léptekkel tévelyegnek a szomorú emberek. Kicsinyek is, nagyok is. Tanítók, adjunk nekik kezet! *(bb)*

Meghívó. A volt *Nyitramegyei Ált. M. Tanítóegyesület* 1951 év október hó 8-án Nové-Zámkyban (Ěrsekújvár) a kath. iskola tornatermében 9 órai kezdettel közgyűlést tart, melyre tagjainkat meghívjuk. Tárgysorozat: 1. Megnyitó. 2. A volt megyei egyesület reorganizációja. Előadó: Nemcsik Béla. 3. A beiskolázás nehézségei. Előadó: N. N. 4. Indítványok. 5. Tisztújítás.

Elnökség.

A szavak írása.

Irta: Tóth Imre.

Az írásban még nem eléggé jártas gyermekek gyakran összeírnak 2—3 szót is. Miért van ez?

A nyelvtan azt tanítja, hogy a beszéd mondatokból, a mondatok szavakból, a szavak szótagokból s a szótagok hangokból állnak. A nyelvtan tehát azt a hitet fejlesztette ki az emberben, hogy az összefüggő beszédben is külön él minden egyes szó. Ez valamennyire igaznak is látszik, mert hiszen az írás nem egyéb, mint a beszéd lenyomata. Ha tőlünk távollevőkkel akarunk beszélni, akkor írunk nekik.

Megtanultuk, hogy az írásban a szavakat egymástól el kell különíteni, mert minden szónak megvan a maga értelme, azért azt hisszük, hogy a beszédben is minden szó külön egység.

Ha azonban megfigyeljük a beszédünket, azt tapasztaljuk, hogy a beszédben nem minden szó külön egység.

Például ez a mondat: Hol az az alma? négy szóból áll, tehát négy szóval kell leírni. Figyeljük azonban meg a kiejtését! Holaza zalma? Így mondjuk ki. Dacára annak, hogy négy szóból áll ez a mondat, mégis csak egy szünetet tartunk ki-mondása közben, tehát csak két részre osztottuk.

Több ilyen megfigyelést tehetünk s ezekből aztán levonhatjuk a következtetést, hogy a beszéd és az írás között igenis van különbség.

Míg az írás mondatokból, szavakból áll, addig a beszéd mondatokból és szólamokból, nem pedig szavakból. Még, ha a szokásos írásjeleket vesszük is tekintetbe, akkor is azt látjuk, hogy azok nem a beszéd fonetikai tagoltságát jelölik, hanem a mondat grammatikai elemzését. Így pld. a vonást rendszeren a kötőszó elé tesszük, pedig a kötőszó a beszédben mindig az előző szólamhoz csatlakozik. Vizsgáljuk csak meg a mondatot elválasztó vonást és a szólam határát! A vonást (grammatikai elemzéssel) a „hogy” kötőszó elé kell tenni. A fonetikai tagoltságnál (a beszédben) azonban az előző részhez csatlakozik s vele alkot egy szólamot: Megmondta hogy, eljön.

Ezek elmondása után most már megtudhatjuk, hogy azok a gyermekek, akik még nem eléggé jártasak az írásban, azért

írnak össze 2-3 szót, mert úgy írnak, ahogyan beszélnek, vagyis egy-egy szólamot írnak össze.

Az ilyen írást sem az értelem, sem a nyelvtan nem tűrheti, azért a gyermeket helyes eljárással meg kell tanítani a szavak helyes leírására.

Leginkább a nyelvtan van erre hivatva. Az alsóbb osztályokban azonban a gyermek még nem tanul rendszeres nyelvtant. Ez azonban nem nagy baj. Az alábbiakban majd elmondom, hogy milyen eljárást tartok helyesnek — már a kezdő fokon — a szavak írásánál. Előbb azonban megmondom, hogy némely tanítónak azon eljárását nagyon hibásnak tartom, hogy már a II.—III. osztályban fogalmaztat. Hogyan szabad egy II. osztályos tanulóval fogalmaztatni, akinek még az értelme sem elég arra, hogy fogalmazzon. De tegyük fel, hogy az értelme elégséges ezen munkára, akkor is hogyan írhat fogalmazást, amikor még egyes szavak leírásával is küzködni kell. Innen van aztán, hogy a gyermek a szavakat csak feléből írja le, de viszont 2-3 szót is összefr (már csak úgy nagylából), mert neki még a szólamok csengenek a fülébe, mert még nem tanulta meg a szavakat helyesen leírni. Ennek a következménye aztán, hogy nagyobb korában is hibásan írja le a szavakat. Innen van aztán, hogy később is összefr szavakat és ír értelmetlen dolgozatot, mert korán irattak vele fogalmazványt. Mert mi a célja a fogalmazás tanításának? Az, hogy az életben előforduló és szükséges frásokat meg tudja csinálni. Erre pedig nem a II. osztályban kell a gyermeket fogalmaztatással tanítani. „Mit hozott a nagyopa?“, avagy „Verebek a háztetőn“ című fogalmaztatással nem lehet a gyermeket a gyakorlati életben előforduló frásos dolgokra megtanítani, hanem a szavak helyes leírására kell szoktatni, hogy legyen neki anyaga, amiből majd később fogalmazványt készíthet.

Ezekután rátérek, hogy már a kezdő fokon hogyan kell a tanulót a szavak helyes leírására tanítani. Mihelyt a gyermek az I. osztályban néhány magánhangzó után csak egy mássalhangzót is megismert, már megtanítjuk szavakat írni. Előbb olyan szavakat, amelyeknél a magánhangzó van elől (ír, úr, (v stb.) Ezután olyan szavakat, melyeknél a mássalhangzó áll előbb. Itt természetesen olyan szavakat veszünk, amelyek folyékony mássalhangzóval kezdődnek, mert azokat tudja húzni

(ví, ni, mi stb.) Mikor ilyen szavakat már jól tudnak írni, csak akkor vesszünk olyanokat, amelyek pillanatnyi mássalhangzóval kezdődnek (ti, be, de stb.). Természetesen előbb mindig hangokra bontatjuk a szót s csak azután írhatják le. Az írásnál is hangoztatják (huzzák) az egyes hangokat mindaddig, míg egészen leírják a szót. Ezt még később is megtétetjük velük s ezzel elérjük azt, hogy a hosszabb szavak leírásánál sem hagynak ki a szóból egyes hangokat.

Ez azért is nagyon fontos, mert a magyar nyelvnek sajátossága, hogy beszéd közben a mássalhangzók hasonulnak (asszimiláció), ami által könnyebb az átmenet egyik hangról a másikra.

Ugyanis, ha a kemény mássalhangzó előtt lágy mássalhangzó áll, akkor a lágy helyett is kemény mássalhangzót ejtünk, mert a kemény hatással van a lágyra.

Igy b helyett p-t, dopta, dopta,
d helyett t-t, adta, alta,
g helyett k-t, fogta, fokta,
gy helyett ty-t, hagyta, hatyta,
v helyett f-et, óvia, ófta,
z helyett sz-et, nevezte, nevezte ejtünk.

A lágy mássalhangzók közül pedig csak a pillanatnyi hangok és a z, zs hatnak az előtük álló keményekre.

Igy k helyett g-t, bökdös, bögdös,
p helyett b-t, kapdos, kabdos,
s helyett zs-t, ásd, ázsd,

sz helyett z-t, halaszd, halazd mondunk.

Sőt a képzés helyére nézve is megfigyelhetjük a hasonulást.

Ha tsz kerül egymás mellé, cc lesz, illetve annak ejtjük látsz helyett lácc,

ha pedig ts kerül egymás mellé, akkor cs-nek ejtjük önts helyett öncs.

A magyar nyelv ezen sajátosságából láthatjuk, hogy mennyire fontos az, hogy már a kezdő fokon a leírás előtt bontassuk szét a szavakat hangokra, nehogy a gyermekek a szavakat a fonetikus kiejtés szerint írják le.

A felsőbb osztályokban — az ilyen eljárás után — könnyű lesz a ragozott és a képzett szavakat írni. Ha aztán a tanulók már helyesen le tudják írni az egyes szavakat, akkor két szóból álló mondatokat írathatunk velük. Itt is fontos az elemzés, a

szavakra való bontás. Később hosszabb mondatokat is A szavak helyes leírására csak nagy gyakorlattal lehet a gyermekeket megtanítani.

Folytonos másolás a könyvből, falitábláról, nagytábláról lesznek a cél felé vezető utak. Majd a tollbamondás lesz az a mód, amely nagy segítségünkre lesz az írás tanításánál. Amlat előbb említettem, a tollbamondást tulajdonképpen már akkor megkezdjük, amikor két hangból álló szót íratunk, most azt tovább kell fejleszteni. Tollbamondás után íratunk előbb ismert szöveget, majd ismeretlen kellő előkészítés után.

Ezt a nyelvtanítást kerelőben is bőven gyakoroltathatjuk.

A tollbamondás utáni írás után kerül sor az emlékezeiből való írásra. Itt is előbb ismert szöveget, leginkább egy-egy betanult versszakot íratunk s csak később lehet rövidebb prózai dolgot is.

Ilyen módszerrel elérjük azt, hogy a gyermek a szavakat helyesen le tudja írni. Amikor már ezt elértük, csak akkor íratunk fogalmazványt, mert most már van nekik anyaguk, amiből írhatnak. Szerintem ez a IV. osztályban lehetséges.

A tantárgyak számának redukálása.

Írta: **Zsolnai Béla.**

(Folytatás).

Az ének.

A másik tárgy, mely szintén a többi tantárgy ellensúlyozására való, az ének. Minden tárgyat kétféle szempontból értékelünk.

1. Mennyiben járul hozzá a gyermek testi-lelki neveléséhez?
2. Mennyire értékes tárgyismerettel látja el a gyermeket az életre?

Nca scholae, sed vitae discimus!

Az ének nevelői hatása vitán felül áll. Jótékonyan hat a huzamosabb időn át passzivitásra kényszerült testre, ha a beszélő szerveknek, főképp a tüdőnek gyakran adunk alkalmat erőteljesebb működésre. Felüdíti a tanítás közben lankadtá váló szellemet azért, hogy a kedélyt kellemes hangulatba hozza. Esztétikai érzelmeket jelent s ezáltal nemesíti az izlést és jellemet.

De mindezen hatásokat csak akkor érzük el vele, ha mindig alkalmazzuk, mihelyt szükség van rá. Ebből az következik, hogy gyakran, de nem sokáig. Nem hathat jótékonyan a gyermek

testére-lelkére, ha egész héten még csak meg se mukkanhat és végre egyszer teljes óráig kell magát rekedtté énekelnie. Ellenkezőleg! A testre kártékonyan hat, mert egyszerre megerőlteti a hangszálakat és a tüdőhólyagocskákat. A szellemre lankasztóan hat, mert a kedélynek hosszantartó izgatása hovatovább tombolásszámba megy. Hasonlít ez némikép a vadak távtáncához és énekéhez, melynek folyamán extázisba esnek s végül kimerülten rognak össze. Az izlést nem fejleszti, mert az erkölcsi érzést durvítja a mértéktelenség insinuálásával. Nem csak az evés-ivásban kell mértéket tartani!

Hogy tehát mégis ily beosztásban szerepel az ének, annak nyilván az az oka, hogy alaki hasznával szemben a tárgyi értékét tolják előtérbe.

Lássuk tehát, hogy mit adhat az elemi iskolai énektanítás tárgyi értéként útravalóul a nép zömének, melynek anyagi és szellemi boldogulásánál hasznát veszi? Mondva-csinált gyermekdalokat, melyeket az iskolán kívül sehol sem dalolnak. Zenei ismereteket, hangjegy után való éneklést akarni adni meddő erőlködés, mert ezek elméleti felülgása meghaladja a 6—11 éves gyermek képességeit. Ha mégis erőltetjük a betanítását, akkor az a szükségesebb tárgyak megtanulásától vonja el a gyermek energiáit és a tanító figyelmét. Általában oly kevés eredményt lehet a tanító megfeszített munkájával és a tanuló szellemi erőinek erős igénybevétele mellett is elérni s ez eredmény annyira rövid életű és csekély értékű, hogy nem éri meg a rá fordított fáradságot. Azonfelül gondoljuk meg, hogy míg az elemi iskolában szerzett írási, olvasási, számolási, rajzolási természetrajzi és tani tudományának átlag a nép 80%^o-a veszi hasznát, a zenei tanításnak pedig csak alig 1—3%^o-a.

Azt hiszem, nem lesz érdektelen e tárgyban a világ legjózanabb gondolkozású pedagógusának John Locke-nak a véleménye: „Vannak, akik nagyra becsülik a zenét. De annyi időt pazarol rá a fiatal ember, ha közepes ügyességre akar is benne szert tenni, hogy én mindama készségek között, melyek egyáltalában számításba jönnek, a zenét utolsó helyre tenném. A mi rövid életünk nem elegendő arra, hogy mindent elsajátítsunk; elménk se bírja ki, hogy mindig valami újat tanuljon. Lelkünknek is, mint testünknek szervezeti gyöngesége megkívánja hogy föl-fölszabaduljunk az iga alól. S aki jól akarja kihasználni életének bármely szakát, annak tekintélyes részt kell belőle

pihenésre, üdülésre szánnia. Legalább is nem szabad ezt megtagadni a gyermekektől. Ép azért, azt az időt és fáradságot, amelyet a komoly művelődésnek szántunk, csak a leghasznosabb és legfontosabb dolgokra fordítsuk és akkor is a lehető legrövidebb és legkönnyebb módszert alkalmazzuk."

Gondoljuk csak el, hogy ezt Locke 250 évvel ezelőtt írta! Mennyivel bővült azóta az emberiség ismeretköre, mennyivel szaporodott ama legfontosabb és leghasznosabb dolgok száma, mit a gyermeknek meg kell tanulnia! Locke szavai ma aktuálisabbak, mint az ő korában voltak.

Ne szerepeljen tehát az ének az órarendben, hanem dalol-tasson a tanító mentől gyakrabban néhány percig, mihelyt ennek jótékony hatása kívánatosnak látszik.

Az ének és torna az iskola füzere legyen, hogy a hasznosabb szellemi táplálékot könnyebben megemészhesse a gyermek.

A szépírás.

A szépírás alaki követelmény, de nem önálló tantárgy. Ilyenül való kezelése a legnagyobb lélektani balfogások egyike. Éveken keresztül tanítani mindig előről azt, amit a gyermek már az első osztályban megtanult, nem kelt semmi érdeklődést s lelkét fásulttá teszi. Képzelnék el, hogy az olvasással is ugyanazt tennék. Minden évben kezdenénk hangoztatni, a fali táblákat ismertetni és az Abcés könyvből ilyeneket olvastatni:

„Úr nem ír. Tini ri.”

A szépírást akkor tették külön tárggyá, mikor a lelki élet törvényei még nem voltak annyira ismertek, hogy ennek céltalan voltát belássák. Mi meg elődeinktől örököltük e tantárgyat. Mintegy beleszülettünk, hogy ép úgy nem vesszük észre felesleges voltát, mint a levegőt, melyet szintén fel kellett fedezni.

A másik rossz hatása az, hogy a gyermeki elme a párosan ellentett fogalmak analógiájára, mint: szép-csunya, jó-rossz, kicsi-nagy, fehér-fekete stb., mechanikusan kapcsolja a szépírás-hoz is a párt, mert hiszen van olyan írási óra is, amelyik nem szépírás. Önkénytelenül is másképp ír tehát, mikor szellemi energiáját az írás szövegére fordítja, mint mikor ezt csak a szép írásra fordítja.

Nem célravezetőbb-e minden írási alkalomból ügyelni a tisztaságra és a rendes formára? A külön írási órákra az első osztályon kívül csak akkor van szükség, mikor a gyermek áttér

az egyvonalú irkába. Erre meg elég évi 2—3 óra, mert csak arra kell megtanítani, hogyan ossza be a sormagasságot.

A legnagyobb kártevése a szépírási órának az, hogy a gyermeknek már-már kialakuló egyéni kézvonásait ismételten összezavarja. Mennél inkább fejlődik az írási készség, annál egyénibbé válnak a vonások. Tudjuk, hogy a kéziratból csaknem biztosan lehet a jellemre, hajlamra, szokásokra következtetni, sőt egyes nagyobb stilű grafológusok még az átélt eseményeket vagy pláne, jövődö tetteket is kiolvassák belöle.

Milyen előnye lesz tehát abból a gyermeknek, ha egyéniségét minduntalan felborítjuk azzal, hogy kényszerítjük a mi táblára írt írásmódotunk újbóli átvevésére. Hiszen ö azt már elsajátította tölünk és nagy nehezen sikerült neki asszimilálni is. Tökélyre, csinra pedig csak saját egyéniségén belül tehet szert.

Mivel az írás ily szoros kapcsolatban van az egyéniséggel, itt kell a tanítónak leginkább figyelembe vennie az egyes gyermekek sajátosságait s a tanítást teljesen egyénivé tennie. Akinek pl. álló betűi vannak, vagy kerekerebbre írja öket, annak azonos irányú útbaigazítást adjunk, de ne tartsuk hibának.

Ezért nincs értelme a szépírási órának, mert ily egyéni utasításokat nem egyszerre az egész osztálynak, hanem csak egyenkint, esetröl-esetre adhatunk.

Az eddigi rendszer kirívó példáját láttam egy tanuló bizonyítványán. Szépírás: jó, írásbeli dolgozatainak külalakja: nagyon csinos. Megkérdeztem az illető kartársat, hogy mit jelent ez? Azt mondta: — „Egyszerű!” A gyakorlatok szépen, tisztán vannak írva; külalak: egyes. Szépírásnál pedig 50 fokos jobbra-dölést követelek, ö pedig álló betűkkel ír, az hármas.”

Hát van erre szükség? Folyékonyan, olvashatóan és tisztán kell írnia a gyermeknek, de nem a szépírási órákon, hanem minden alkalommal!

Tehát, ha van a szépírási órának hatása a gyermekekre, akkor ez abban áll, hogy íráskészségük egyéni kialakulását megzavarja s az írást megütáltatja, ha pedig nincs — s ez a jobbik eset —, akkor meddö időpazarlás az.

A polgári nevelés.

Ez sem lehet külön óra tárgyá addig, amíg csak normákat ad, vagy jó szokásokat létesít, társadalmi altruizmust fejleszt. Nem megtanúlnia kell a gyermeknek és elfelelnie, hogy az öregek

kicsúfolása helytelen cselekedet, hanem az egész tanításból kiéreznie, átélnie s fokozatosan rászoktatódnia. A spontántanítást mellőző egy órás erkölcsstan úgy hat rá, mint unalmas prédikáció, melyről hazajöve azt szokta mondani a jámbor anyóka, ha kérdezik tőle, hogy mit prédikált a pap:

Gyönyörűen beszélt, de én biz már egy szóra sem emlékszem. No és ha emlékszik s el tudja mondani a pásztorgyerek esetét s az abból folyó tanulságot, hogy hazudni nem szabad, javít ez rajta?

Csakis az aktuális eseteknek van tartós hatásuk, ha az kellőleg fel lett használva. De ehhez nem kell az órarendbe felvenni!

Tárggyá lesz azonban a polgári nevelés a felsőbb osztályokban, hol már az állampolgári konkrét tudnivalókat lehet tanítani.

A polgári nevelést tantárggyá csak pár éve tették. Épen ezért könnyebben rájöttek hibás beállítására, mert még nem szoktak úgy hozzá, mint az előbb tárgyalt három tárgyhoz. Az I—II.-oban tavaly óta már nem szerepel a tantárgyak között. Ajánlatos volna csak az 5 osztályban kezdeni, mert előbb nem képes a gyermek azon tárgyi tudnivalókat appercipiálni. Csökkentsük tehát a tantárgyak számát három, illetve négygyel! (Vége).

Tüskék a kántori életben.

Írta és a „Párkányi Ált. Tanító Egyesület” 1931. jún. 11.-én tartott ülésén felolvasta *Tóth Gábor*.

A gyengéket támogatni, a tudatlanokat tanítani a szociális élet legszebb munkatere. Ez az a magasztos eszme, mely hevíti és pályánk választására ösztönzi a szép célokért lelkesülő ifjúságot. Valami nemesebbet elgondolni sem lehet, mint világgosságot ébreszteni az alvó lélekben, bevezetni egy ismeretlen szellemi életbe, melynek bírása korunktól megkövetelt életszükséglet és a kultúra kiinduló bázisa. Azt hiszem, nem vagyok szerénytelen, ha kartársaimat magammal együtt azok táborába sorozom, akiket az imént említett eszmék irányítottak a munkás élet tanítói vágányára. Elhinteni az első magot a töreillen emberi ugarba, megbecsülendő és sokatérő munka, mert ebből a leágyazott alaphól fakad a nép boldogulásának nagy fája, melynek árnyékában egész nemzet pihen.

Vagyunk többen, kik e munkakört még át is lépjük és programunkba beleiktatunk egy nagy hivatást, mely még az elsődél is nagyobb horderejű i. i. közelhozni a lelket a nagy mindenség Urához azzal, hogy koncentráljuk az egyedek természetes lehetőségét — a hangot — és sikeresen kibontjuk az emberi lélek azon meggyőződését: „Ki szépen énekel, az kétszer imádkozik”. Kímveljük az Isten szeretetét a felbűgő orgona hangján és belevisszük a szépért lelkesedni tudó lélekbe az áttatos ének nagy jelentőségét, melynek értéke kellős a természefölötti világrendben. Meggyőződve munkánk magasztossága felől, nagy nekiindulással megyünk a gyakorlati megvalósítás felé, de annál fájóbb, hogy lép:en nyomon megállókhoz érünk, melyek visszatartanak és erőszakos kézzel rántják le a rózsaszínű fátylat, melynek áttőő fényénél szépnek, könnyűnek véltük célunk elérését. Szembeölik a nagy különbség az iskola és az élet közt és végérvényesen belénk idegződik, hogy nehéz — igen nehéz az élet iskolája.

Az intézet napsütéses levegőjében idealizmussal túfűött kántor-tanító növendék, kikerülve a melegházi környezetből, alig veri le sátorkaróit jövő működésének zónáján, máris hidegzuhanyként hat rá az a tapasztalás, hogy a kántori életfolyó túl szélesre tárt medre sok iszapot úsztat, mely többször, mint nem, lefödi és szárnyszegetté teszi a fiatal ember tenni akarásának energiáit. A ragyogónak hitt azúrból dörrenés nélkül is lehúz a villám, melynek ezer meg ezer ütés rostja mindmegannyi békó a kezdő kántor-tanítónak. Hozzá még nem is szálanként, de egyenesen kévében kapja a csalánt sebeire. Csipés csipést ér, míg csak lelki ereje ki nem merül és szabad nyargalást nem enged jogai és becületel munkával kitermelt javai fölött. Ez a nem kívánatos légkör két ellentétes irányba atmoszféráldódik. Az egyik lány a kántor-tanító anyagi érdekeit iparkodik ködbe burkolni, a másik pedig kultúrterületen szabadítja rá a gáncsretelésben kiiskolázott talentumait. Beszédem tárgyköréből kikapcsolom azokat a mozzumokat, melyek anyagi szempontból érintnek bennünket és tisztán a szellemi — kultúrharcot akarom kidomborítva szőnyegre hozni.

Ismeretes, korunk szembeölnő könnyelműsége annyira hódít, hogy már kevés azok száma, akik a hit és erkölcs vénájából erőt nyerve megállanak helyüket a keresztény élet kultúrénívóján. Legtöbбек lelke a kor előretörő materializmu-

sától átitatva kicsi fokban nyújt hozzájárulást ahhoz az elvitáztalatlannak faktumhoz, hogy a vallásnak minden átfogó jelentősége van az erkölcsi és társadalmi építő munkában. Szembe helyezkednek mindennel, ami a vallással kontaktust tart. Ezzel pedig szemet hunynak munkánk fölött és fáradozásunkat a semmitértő munkafogalomba rángatják le, mert szisztematikusan célozza az egyházi szellem szárnyra kelését. A való ott van, hogy kántori életünk egybeesett az Egyház működésével és annak emelkedése a mi sikerünk, hanyatlása pedig kántori mulunk, vagy esetleges jövőnk színtelensége. Ha körültekintünk, meg kell győződnünk, hogy a kántor és a pap munkája egyensúlyban áll az érték mérlegén, sőt a kántori tevékenység serpenyője némely esetben a maga javára billen. A pap az áldozat bemutatásával és beszédeivel az Isten és felebaráti szeretet kimélyítését célozza. Ebben a munkában azonban a kántor is egyenrangú küzdőfél, mert lelke minden bizarrítását bele ösztönzi játékába és így az áhítatot — az érzelmi dispoziációt lánggra lobbantja az alvó lélekben. Gyakran az orgona fájdalmasan komoly hangja a bűnös emberben a bánat csfrait annyira kipattintja, hogy megnyugvást csak a gyóntatószék őén talál. Figyelték-e már Kartársaim, mily érzelmi hatást váltanak ki a lélekből a jólkezelt orgonából felhangzó „A keresztfához megyek“ bőjti ének akkordjai. A fásult lélek megtelik életerővel, a bűnös a tisztulás vágyával. A jó kántorok sok hívőt termeltek az Egyháznak és a társadalomnak. Munkánk tehát elismert, fáradságunk pedig méltánylást érdemel, mert tagadhatatlanul a kultúra és jó erkölcs küzdelmes munkásai vagyunk. Sajnos borunk nem ezen az állásponton áll!

Ha a kántor a figyelmet teljes egészében fel akarja kelteni, nagy lélekerővel és munkabírással kell rendelkeznie. Modern korunk jelenbe hajló nyúlványait nem elégíti ki a közelmúlt las: ú-költői, vagy szabad zenéje, mely főit még mindig magaslatként állt az egyházi zene, mert ma már ott tartunk, hogy kiél-tük zenekultúránk éléstárait és kénytelenek vagyunk Afrikába menni új stílusért, hogy kölcsonbe vegyük a fekete néger muzsikát, amelyben benne fekszik a modern táncdörület és vérbehajtás vágya. Mondanom sem kell, hogy a jazz-bard zenét imádó zenekedve'ölyven sokat ígérő, de semmit sem nyújtó néger muzsika után vajmi kevés hajlamot érez a minden ízében igaz művészetet és áhítatot lehelő Hajdn, Wágner, Suman és Hubay iránt.

Ezek tényleg a klasszika megnyilvánulásai, de mit ér mindez ott, ahol nem a szépségre és a méltóságra, hanem a kaoszra és a kidőlésig menő táncfergetegre éhesek az egyének. Tessék kérem eredményesen szembemenni és kiragadni a vezélést az elfajult izlés karjaiból. Mennyi fáradságra és türelemre kell felépítve lenni egy kántor-tanítónak, ha eredményt, jó, kielégítő eredményt akar elérni. Memcsak azok részéről van bírálatnak kitéve, akik talán tudnak intellektíve párhuzamot vonni a világi és egyházi zene szelleme közt, de akadnak 80%-os művelt emberek — szabad meghatározással félintelligensek, — akik szintén jogot víndikálnak maguknak bele fűrődni hozzá nem értő bírálatokkal a kántor munkájába. Ezt a vandál törekvést állja a legnehezebben a kántor. Ha most már szabad teret nyit ily eselben felháborodásának, az eredmény az lesz, hogy a joggal rendreutasított zeneanalfabéta (zeneszakértő) minden lehető megmozgat, hogy a kántort nemcsak munkájában, de társadalmi érintkezéseiben is lépten-nyomon elgáncsolja. Szinte felgyűjtja alatta a talajt, ezzel pörzsöli és hamvassza a kántor élekedvét. Mondhatom heroikus kitartásra szorul a kántor, ha a nagy célért lerázza magáról a bántalmak porát és új erővel fekszik bele nagy munkájába.

Háttra van még a tulajdonképeni nép, mely atyát, barátot és jótevőt kell, hogy lásson a kántorban, mert annak tudásemlőiről szívja magába a kultúra anyatejét. De itt is családkozás várja az embert. A nép a természetes észjárásával mindig talál csomót a sima kölélen és mondhatom a legtöbbször nem is dilemma, de ha szabadna új filozófiai terminust alkotnom, trilemma elé állítja a kántort. Szavaim igazolására rávilágít a következő tényvel alátámasztott eset. A templomot járók köréből három egymásnak homlokegyenest ellentmondó vádak hangzottak el: „A kántor mindig maga énekel.“ — Értsd alatta: a kántor rőt egoista és túlteng a produkálás vágytól. A másik szerint; „A kóruson a kisasszonyok nyivákolnak.“ Gondoljuk hozzá: a kar énekel, de ők a kántor lustaságára és téllenségére céloznak. Végül a harmadik vélemény: „Mindíg a vénasszonyok húzzák az éneket, úgy mint azelőtt; miért nem énekel maga a kántor?“ Ha most maga a megtestesült ész Isten jönne le képzelt trónusáról, még az sem lenne képes igazat adni és tetszés szerint cselekedni. Az amugy is agyonzaklatott kántor nagyon észszerű megoldást talál, ha a benne felgyülemlett keserűséget

azzal édesíti, hogy senki sem tehet mindenki kedvére és egyszerűen süketé teszi magát az ilyen kritikákkal szemben.

Még talán ezen megcsontosodott nehézségek között is küzdve, de reménnyel dolgozna a fiatal kántor, azonban katasztrófális lelki emóciót és az emberekbe vetett bizalom hiábalóságát vállalja ki az előd részéről felüttetett ellenséges magatartás, mely mint égető láva hömpölyög le a csöndesnek ígérkezett kántorlaktól. Ha az új kántor bevonul elődje helyére, melyből az nem önként, hanem nyomás hatása alatt ment el, akaratlanul is alkára tolul a gyászt és pusztulást hirdető szimfónia: „Jaj neked Karthágó a vándorlók távozása után!” Egy pillanatra az ember szeme elé áll a vandál kéz munkája, mely csak azért pusztított tervszerűen, hogy az utód minél kevesebbet kapjon abból, amit az előd a maga elődjétől egy „Isten segítse” áldó szóval kapott hatalmába. Az elhagyott kántorlak valóságos csatatér képét kelti a szemlélőben. Az utóddal szembeni szivtelenségnek és irigy rosszakaratnak kézenfekvő bizonyítékai a törzsükben ketté fűrészelt életerős gyümölcsfák. Még hónapok elmúltával is csak csalódás kíséri az utódot elődje egyenes jellemét tekintve. A tavasz beálltával a kántorlak lombfái, melyek csak egy évvel ezelőt üdítő árnyékot adtak az elődnek — s egyszerre életerőt veszítve — ki sem hajtanak, vagy egyszerűen elszáradnak és egy gyorsorvadásos emberre emlékeztetnek. Ha aztán tüzetesen kutatunk az ok után, megtaláljuk a halni készülő fa élő törzsében az ujjnyi vastagságú szögeket, vagy leforrázott gyökereket, melyek hangosan hirdetik az előd nézetét: „Ha nekem nem használ, hát másnak se használjon!” Vagy mint mondani szokta, rámutatva a konyha előtt diszló vadgesztenyefára: „Ennek az árnyékában sem fog több kántor pihenni!” Ez a legnagyobb csalódás, ami érhet egy kántort. Mit szól erre a nép, akinek ő tele torokkal hirdette a orgona búgó hangján keresztül: „Amit nem akartok, hogy nektek cselekedjétek, ti sem cselekedjétek másoknak!”

Ha most már megállunk és összegezzük számadásunkat, joggal mondom, nem rózsás élet kántornak lenni. Ideálizmus kell, hogy bordázza mindanyunkat és magunk előtt kell, hogy álljon Krisztus szava: Amit egynek tesztek ezek közül, nekem teszitek és kárpótlástok méltó lesz Atyám országában!” Ha ez a hitünk nem lángolna, úgy tenni akarásunk letörne és a jövő nemzedék csak hirtől ismerné az Egyház egyik karját, a

kántori generációt. Karlársaim legyen munkánkért jutalom az a tudat, hogy sokan vannak a keresztlény társadalomban, akik sziklaszilárdan vallják ezt a meggyőződést: „Igen örülünk, hogy vannak még jó kántoraink. Megérdemlik, hogy elhalmozuk őket tiszteletünk, nagyrabecsülésünk és szeretetünk jelével!”

DALÁRDA.

Az Orsz. Magyar Tanító Dalárda hivatalos közleményei

Énekkarunk és a magyar tanítótság a csehszlovákiai magyar sajtó tükrében.

Lapunk szeptember elseji számában részletesen beszámoltunk arról a sikerekkel teljes diadalútról, amelyet egyesületünk ifjú énekkara augusztusban Losoncól—Rozsnyóig megfutott. Rámutatunk arra az erkölcsi pluszra, melyet a szlovenszkói magyar tanítótság, a magyar dalmezőn szerzett érdemén kívül, a tanítói presztízs javára büszkén könyvelhet el. Ennek igazolásaképpen alább kivonatossan ismerteljük a csehszlovákiai magyar sajtó cikkeit és referádáit, melyekkel énekkarunk szereplését kísérte és a közvélemény érdeklődésének felszínén tartotta.

A „Prágai Magyar Hírlap“ augusztus 11. i számában „Nem hal meg a magyar dal, míg magyar tanító van“ cím alatt hangulatos cikkben számol be az énekkar losonci fogadtatásáról s többek közt a következőket írja: „... Általános várakozás mellett a tanítódalosok vonultak föl az emelvényre. Komolyan, impozánsan, fegyelmezettlen helyezkedtek el s midőn fölcsendült a daluk: összenézett a közönség s büszke öröm csillogott a szemekben. A gyakorlott, iskolázott, ércesen csengő hangok, mint a búgó orgona, harsogták a közszóntő jeligt. Viharos taps és éljenzés töltötte be a hatalmas korbhelyiséget... Egy Losoncon időző neves zenekritikus a doni kozákok birneves énekkarával egy színvonalon állónak jelentette ki a magyar tanítók dalárdáját“.

Aug. 18. án „Diadalmas siker jegyében zajlott le a magyar tanítódalárda losonci hangversenye“ című cikkében ezt írja: „... A magyar dal lelkes apostolai: a derék, áldozatkész magyar tanítódalosok az ország minden részéből már napokkal ezelőtt érkeztek Losoncra s szorgalmasan gyakorolták, hogy azt a jóhírt, amely jövetelüket megelőzte, va' óra váltsák. Fáradozásukat teljes siker koronázta, mert bemutatkozásuk a losonci és a közelvidéki magyar dalkedvelő közönség előtt a magyar dal diadalünnepévé avatta hangversenyüket. A tanítódalosok mindenike egy-egy kiforrott dalosegyéniség. Ércesen csengő, simulókony hangjuk a férfiarok hatalmas együttesében impozánsan érvényesül. A lelkesedés szent tülze, amely hevíti őket, szerencsésen találkozik magas művészi érzékükkel. Amidőn a Vigadó színpadán megjelentek, a közönség tapsaikak percekig tartó

porgóttúzo jelozte a közönség szeretotét és nemcs türekvésük iránti elime-rését... A nagy műgonddal összeállított, gazdag műsor minden egyes száma nagy műlvezotet jelentett a hallgatóság számára. Az abszolút szakértelemmel, művészi készséggel megáldott és lélokkal daloló magyar dalosok ajkáról az édes bús magyar dalokat hallani: valósággal elbűvölő hatású volt. A szóló-számoknál Palcsik Jenő, Ocsovay Imre és Dóka Sándor művészi precizitással illeszkedtek be a férfikórus gyönyürő harmóniájába. A dícséretözűnből, amellyel a közönség a derék tanító dalosokat elhalmozta, oroszlanrész illeti Heckmann István karnagyot. Az ő fáradhatatlan buzgósága, mindenekfelett álló szaktudása és olthatatlan dalszerotete járult hozzá abhoz, hogy a magyar tanítók énekkara a mai magas, művészi színvonalra emelkedett.

Aug. 20-i számában így ír a rimaszombati hangversenyről: "... Tünető lelkes ováció, percokig tartó taps fogadta a magyar tanítódalosokat, akiknek nagyszerű produkciója felejthetetlen élményt jelentett a hallgatóság számára. A kiváló, képzet dalosokból álló együtt-s valamennyi programszáma és Heckmann István karnagy brilíans dirigálása valósággal magával ragadta a mű:ő közönséget".

A roznyói dalostról ugyanez a szám a következőkben számol be: "... A kisváros nyári esemény telouségébe piros ürtünapot gyujtottak a Sz. Á. M. T. E. dalosa!, mikor országos körút uk során Rozsnyóra is ellátogattak. Nyári mez-ben zárthelyi elladásokra nobéz közönséget verbuválni. Rendkívüli alkalom, vagy rendkívüli vonzerő legyen, mely ilyenkor telt házat hoz. A rozsnyó város ház dísztermébe borakott pótszékek, a zsúfoltan teli nézőtér, lelkes, ünneplő hangulat voltak bizonyosságai, hogy az alkalom is, a vonzerő is rendkívüli volt. Hogy a közönségünk értékelte: mit tesz az, keményen átdolgozott esztendő után a nyári pihenőt arra ezánu!, hogy az utazás, tördés, szállodázás fárad-l-mait vállalja egy lelkes csoport, nyakába vegye az országot és erejét, pihenő idejét nem kimélve hordozza meg dédelgetett kincslüket: a magyar dalt vízshangos hegyek között...

... A karéneklés legmagasabb technikáját igénylő darabok a könnyebb, de annál finomabb kidolgozást kívánó műsorszámokkal vegyesen szerepeltek s a kar tudásának minden irányában való bemutatására bőséges alkalmat adtak Heckmann István karnagy, — kinek néhány szerzeménye is nagy bátással szerepelt a műsoron, — kemény karú, erősen fegyelmező, kórusát teljesen uraló karnagy, bemutatott teljesítménye imponáló. A kar fegyelmezettsége, a szólamok egybevágása, a hangerő és nagy tömörség úgy a kar magas zenei kultu:ált-ságáról, mint az értékes hanganyagról is tanúskodtak. A szólisták sok gyönyű-tűséget szereztek: Dóka Sándor és Palcsik Jenő pompás, könnyed csengő-ű renorja, Osztényi Benő szin'e elképesztően mély és tiszta basszusa és Ocsovay Imre nagyobb szólója... Rozsnyó volt a dalosok körútjának utolsó állomása, s most a jól végzett s hatásában maradandó küldetés tudatával térhetnek vissza otthonukba, magukkal vivo mindnyájunk küszönetét és szeretotét".

A „Losonci Hírlap" már július 26 án lelkes cikkben barangozza be az énekkar jövetelét: "... A magyar tanítószágnak egy lelkes gárdája fog néhány nap múlva Losonc város falai köző gyülekezni, hogy a dalnak varázsszavával furakodják oda a lelkekhez és mai fásult, szürke hétköznapi életünköt egy kissé felrizza az ének összhangot teremtő és szépségeket feltáró hatalmával..." stb.

Augusztus kilencediki vezérolkkében ezeket mondja: "... A hangverseny

lélekemelő dokumentálása lesz annak, hogy a magyar tanítóság a mai adott-ságok között élénk tudatában van a maga kultúrhivatásának és ezt a missziót nagy lelkesedéssel, az ügy iránt való teljes odaadással és emelkedett kötelességtudattal kívánja betölteni. A magyar tanítóságról mindenkor a legjobb vélemény alakult nemcsak a szorosán vett pedagógiai körökben, hanem általában a magyar társadalom körében is. Mindannyiunk által tudott dolog, hogy milyen heroikus feladat hárult rájuk, melyet ők önként, a hivatásuk iránt érzett odaadó szeretetből vállaltak magukra s így valósággal az apostolaiává váltak a nemzetgondozás, a nemzeti kultúra nagy és szent ügyének. A falu kulturális színvonalra emelésében is jelentékeny része van a magyar tanítóságnak, az Ősi és tóli vasárnapokon rendezett működve'ő előadások, programmos estélyek mind megnyugtató bizonyosságai annak, hogy a magyar tanítóság törhetetlen agilitással, felelősségének teljes tudatában készíti elő a kezo alatt felnövekedő új generációnak boldogabb és békésebb jövőjét. A magyar tanítóság a magyar kultúra felvirágoztatása érdekében kész a legmészebbmenő áldozatra is. Ilyen áldozatnak kell tekintenünk a tanítói dalárda kulturépitő munkáját... A magyar tanítói dalárda kitartó és a legszöbb eredményekkel biztató munkájával teljes mértékben belgazolta azt, hogy nélkülözhetetlenül értékes tényezőjévé vált magyar kultúreléttünknek s reá az adott körülmények között a legszöbb és legnemesebb hivatás vár. A mi kötelességünk az, hogy ennek a hivatásnak az értékét fellelmerjük és azt jelentőségéhez mérten a szükséges támogatásban is részesítsük. Ez a támogatás — akár annak erkölcsi, akár anyagi oldalát tekintjük — gazdagon visszatérül abban a magasabb célokat mérlegelő munkában és pihenést nem ismerő tevékenységben, amelyet a magyar tanítóság végez néplünk erkölcsi és szellemi színvonalának fokozatos emelése érdekében. Ezzel a munkával szemben nem lehet eléggé hálás a mi magyar néplünk és közönségünk. Az ű áldozatos fzeretelük a magyar kultúra iránt minket is hasonló áldozatkészségre kell, hogy ösztönözzön és sarkaljon“.

A lap augusztus 16. i beszámolójából az alábbiakat ragadjuk ki: „... Meg kell mondanl, mert nagyon igaz: ma itt Szlovenszón űk a magyar dalosok között a gascognoi legények. űk azok a magyar tanítók, akik a nyári hónapokban falusi otthonukat elhagyták. űk azok, akik a nyári szünet pihenésre szolgáló idejét a fáradságos és költséges vándorlással váltják fel. Mert egy nagy és szent kötelesség lánlja lett úrrá lelkükön: hogy dalolni menjenek, hogy szerte az országban a magyar dal zengő szavával töltsék be a leikeket. De nemcsak ez a szép szándék és tettere váltott nemes törekvés, hanem az elért, a bemutatott, a megbámult gyöngytiszta művészet is bizonyítéka annak, hogy amire vállalkoztak, azt maradéktalanul be is váltották...“

„Magyar Híradó“ augusztus 2-i számában így informálja olvasóközönségét énekkarunk felől: „Nem üdülni, nem pihenni jönnek, hanem otthonuk nyugalmáról, a családi élet örömeiről is lemondva, a magyar dalkultúrának szentolnek szünnidei pihenésükből több, mint két hetet. A magyar dal hivatott apostolai űk, akik egy éven belül hét szlovenszói városban tartottak óriási érdeklődés mellett és hatalmas sikerrel férfikari hangversenyeket. Nemcsak a magyar fűmegeket, a társadalom minden réteget mozgatták meg, hanem más nemzetiségűek érdeklődését és elismerését is sikerült kivívniok. Hiszen a tanítók ismert sokoldalú elfoglaltsága dacára a dalárda tagjai szorgalmasan tanulnak és gyakorolnak otthonaikban, hogy az első hívó szóra — ha kell, egy évben

többször is — az ország minden részéből fölkorokedjenek, hogy a kijelölt helyen összejőve több napig tartó gyakorlat után hangversenykörútra induljanak. Már most kell, hogy hivatkozzunk városunk lakosságának a dalkultúra iránti szeretetére, kell, hogy magyar testvéreinket — társadalmi állásra és felekezetre való különbség nélkül — figyelmeztessük tanítóink minden tekintetben nemes és áldozatos törekvésének legmesszebbmenő támogatására, amit joggal elvárhatnak mindannyiunktól. Nem magyar anyanyelvű testvéreink pedig menjenek el a hangversenyre, hogy a magyar dalon keresztül erősíthessék meg a magyar testvérek iránti szeretetüket, hogy kifejezést adhassanak a magyar dalkultúra iránti tiszteletüknek bizonyítván ezzel, hogy a kultúra az a terület, ahol kell, hogy minden népek egymásra találjanak, összehalkezzenek a kultúra szeretetében“.

Ugyancsak szép cikket ír a lap aug. 9-i száma énekkarunk ünnepélyes fogadtatásáról, s beszámolóját a következőkkel végzi: „A tanító-dalosok két énekszáma izelítőt nyújtott abból a zenei élvezetből, melyben részük lesz azoknak, akik a Sz. Á. M. T. E. Énekkarának hangversenyére elmennek. Remélni merjük, hogy a tanító-dalosok hangversenyére tömegek fognak föl-vonulni. Megérdemlik!“

A rimaszombati „Gömör“ aug. 2-án ezt írja: „... a szlovenszkói magyar népnevelőknek kitünően szervezett országos egyesülete nagyarányú általános kultúrtovékenységet fejt ki, s legnagyobb büszkesége, a már több ízben kitüntetett dalárdája aug. 15-én városunkban óhajt hangversenyezni. Meg vagyunk róla gyűződve, hogy városunk dalkedvelő és műpártoló közönsége a legnagyobb rokonszenvvel fogadja ezt a hírt, mert vajjon hol tudnák jobban méltányolni a lélekből fakadó dalt, mint Rimaszombatban, a hajdani „nemzet csalogánya“: Blaha Lujza szülővárosában... A magyar tanítók dalárdájának elvitathatatlan nemes célja az, hogy a népdal gyöngyei feledésbe ne menjenek és a nép közönségévé váljanak... Lelkesült örömmel üdvözöljük a dalos tanítók nagybivatott akcióját s hisszük, óhajtjuk és reméljük, hogy városunk minden szép és nemesért lelkesült közönsége szíves „laten hozott“al fogadja őket“.

Aug. 16-i számában vezércikket közöl a lap „A magyar dal ünnepe“ címmel, s egyebek közt így ír: „... Nagyobb kultúrai jelentőségű ünnep ez, (az énekkar leendő szereplésé) amely a magyarság szempontjából fontos momentum. A magyar tanítóság mindenkor együtt érzett és együtt dolgozott a maga nemzetével és annak érdekében nem sajnálta a fáradságot. Nemzete kultúrájának ápolásáért, fejlesztéséért mindenkor áldozatos, lelkiismeretes munkát végzett a magyar tanítóság, a nemzet sokszor gondkenyéren élt sok-sok derék napszámosa... Most hozzánk jönnek, most rajtuk a sor, hogy méltó viszhangot adjunk a vérünkben való, néplünkben származó kultúrunkások dalosszövetségének. Meg kell mutatnunk, hogy megértésrel, széleskörű pártolással fogadjuk és viszonzunk az ő dalos jelentkezésüket... A helyi kereteken felülmelkedő, országos testület lép elénk a dobogóra... rendezünk nekik méltó fogadtatást, mert megérdemlik azok, akik a mi kultúránkért, a magyar dal művészi hangoztatásáért idejötték közénk... Mutassuk meg igaz magyar szívvel, lélekkel, hogy ezeket a vendégeket testvéreknek érezzük és őket a pártolás, elismerés fokán a lehető legmagasabbra értékeljük...“

A rimaszombati hangverseny lefolyásáról a lap aug. 23-i száma hoz bű és lelkes beszámolót: „... A régi legendás korzák vándordalnokai, a lantosok,

hegedűsök és igricek jutottak eszünkbe, mert a tanító dalosok hasonlóan szép és örökkébe missziót teljesítenek: a magyar dal és dalköltészet fárdhatatlan interpretátorai. . . Fűnséges, igazán eszményi volt a hangverseny lefolyása a valóban csak banalitás lenne, ha frazeológiába bocsátkoznánk és dicsőriádákat zengenénk a tanítók nagyszöveű dalárdájáról. Mi impresszióinkat röviden úgy fejezzük ki, hogy koncertjük művészi tükély volt, mint azt művelt, intelligens és hivatásuk magaalatán álló tanítóktól másképen nem is várhattuk . . . Nagy pedagógiai jelentőséget is tulajdonítunk a dalárda körútjának, mert fontos célkitűzése a magyar dalnak a maga eredetiségében való megőrzése és terjesztése . . . Az idők jelének kell azt az ürvendetes jelenséget is tekinteni hogy a tanítók hangversenyére öt környékbeli falu felnőtt ifja és leánya jött el, a nép, az istenadta nép egyszerű gyermekei (Lempert Miklós okulhat ebből . . . A M. Tanító szerk.), hogy lelkiüket megfürösszék az oktató tanító urak égfelől törekvő szép nótáiban — mint ők mondák — és otthon, akácloumbos falujokban szájról-szájra tovább adák az égi zongoményeket . . .”

A „Barázda“ aug. 30. i számában a következőket írja: „A magyar dal Ünnepe“ cím alatt. „A tornaljai közönségnek nagy része idegerkedett eleinte attól a gondolattól, hogy tölthet be egy estét teljesen a dal. Ezen idegenkedésük azonban csak addig tartott, amíg meg nem érkeztek Tornaljára a magyar dal apostolai, a negyven tagból álló magyar tanító dalárda. Amikor a városbáza előttl téren lovú ünnepléses fogadtatáskor felhauzotta a nagyven tanító ajkáról a magyar dal, minden jelenlévőt magával ragadott és ekkor már látták, hogy igenis, be lehet tölteni egy estét dallal . . . Megérkezésükkor a város nevében Basa Albert városbíró üdvözölte koresetlen szavakban a dalárdát. Este hét órák a város banketté rendezett a vendégek tisztelésére . . . Az előadás termét zeútolásig megtöltötte a magyar dalra éhes közönség . . . Mírden egyes számot kitörő tapsviharral honorált a közönség és bizony többször újrázásra kényszerítette a dalárdát. Úgy erkölcsileg, mint anyagilag várakozáson fellül sikerült e hangverseny és Tornalja közönsége egy nagyon kedves estének emlékével lett gazdagabb. De hiszünk, hogy ugyanezzel a be nyomással távoztak közülünk a tanítók is . . .”

A Rozsnyón megjelenő „Sajó-Vidék“ aug. 6. i száma az alábbiakkal jelentl énekkarunk jövetelét: Hozzánk is eljönnek, hogy nemes magyar lelkiük fényesen világító fáklóját meglobogtassák előttünk, hogy mi is hallhassuk a magyar népdalköltészet remekeit azoktól, akik a jövőndő magyar generáció építésébe fáradoznak. Ha azok ápolják a magyar dalt, akik nevelik a népet, akkor nem kell tartanunk attól, hogy népdalköltészetünk elpusztul, hanem egycsenes arra kell következtetnünk, hogy igenis új virágzásba kezd, ha pedig így van, akkor azt a népet, melyet ilyen tanítók tanítanak, ne féltsük, mert igazság, hogy minden nemzet addig él, míg van költészet, míg van dala, s amíg lelkiének örömet-bánatát nótába tudja önteni. Vannak, akik ápolják a magyar dal kifésű bimbóit, akik a szárazságtól széthasadozott talajt friss barnattal, áldott esővel, szemük könnyével öntözik: kicsinyhitű tehát mindenki, aki áll . . .”

A lap aug. 13. i száma is szentel egy cikket a készülő hangverseny ügyének felszimentartására, majd az aug. 20. i szám ezt a szép beszámolót hozza a lezajlott hangversenyéről: „Ünneppé varázsolta e hangverseny a szürke hétköznapot. A magyar dal hősei: a magyar tanítók elhozták hozzánk dalaikban a magyar mezők illatát, az ég derűjét, de hozták a magyar sors fájdalmát

és könnyét is. Mert ilyen a magyar dal . . . Minden magyar szívbe beleirták a reményt, hogy nem veszhetünk el soha, mint nem vész el a hang, a szín, az idő, a tér . . . Nem veszhetünk el, míg magyar tanító van! . . . A műsor már válogatottságánál fogva is teljes sikert jelentett, azonban az, amit a kivitelben tapasztaltunk, minden várakozásunkat felülmulasztotta . . . A kar a legmerészebb fortioszimókat a leglátványosabb, lobelőfúvósoságu pianisszimóval oly mesterien váltogatta, ahogyan azt csak olyan dalárdáknál tapasztaljuk, melynek minden tagja zeneérett. A műsorok minden száma ha'ározott művészi teljesítmény volt, mégis a legértékesebbek, adták talán a Ne ülj! c. műjal előadásában, melynél a kar minden szólama elsőrangúan érvényesült . . . Népdalaikkal orgonailátú wámoros májusi estét adtak . . . Szép volt, nagyon szép. Mintha láthatatlan két kar emelto volna lelkeinket fölfelé . . . Magyar Tanító! Áldjon meg benneteket a jószágos Isten, hordjátok szét minden magyar főszebbe az evangéliumias hirt: nem veszhet el a magyar dal, míg magyar tanító van!

Ugyancsak a Rozsnyói megjelenő „Gömöri Híradó” az aug. 19.-i számában így ir dalosainkról: „ . . . tudásuk kell, hogy elismerés: e birja még a legfinnyásabb kritikusokat is. Előadásuk, aláfestésük és összehangoltságuk mesteri. Ajjukról folhangzó dal, legyen az népdal, vagy a műdalok nehezebb fajrájából való, egyaránt tisztán és mesteri összehangoltságban csendülve adja vissza annak minden szépségét. Zokogva, bögve sir fel a panasz és egeket ostromolva szárnyaival csapdos a jókedv . . . A magyar nóta szerelmesi olyan élvezetben részesültek ezen az estén, mely maradandó emléke lesz mostani kenyérharcos, bús ólötüknek . . .”

A „Rozsnyói Hírlap” augusztus 15.-én „Magyar dalosok elébe” című vezércikkét o szavakkal végzi: „ . . . Szoretettel köszöntjük a magyar kultúra képviselőit. A magyar dal szépségét hozzák nekünk. Nem vezeték őket anyagi érdek, csak titokzatos belső tűz. Nyári szabadságukat feláldozzák, mert úgy érzik, hogy itt ma szent hivatásuk van. Nekünk is meg kell éreznünk, ha nem is beszélünk s nem is írunk róla. Várjuk s köszöntjük őket!”

A hangversény előkészületeit és annak lefolyását az aug. 23.-i szám nagyterjedelmű cikkben ismerteti. A hosszú beszámolóból álljon itt e néhány idézet: „ . . . Az előadás mindenkit frappiroz . . . Nagyszerű dinamika, kitűnő interpretálás, kifogástalan hangszóyzás . . . A kar fegyvermezelt, a karnagy csupa tűz, minden porcikája dirigál. Intésére hatalmas forték olvadnak süttető pianókká . . . Szép volt. Az előadások szempontjából a legrosszabb időszakban, ráadásul még hétköznapon volt o hangversény s mégis sikerült. Köszönjük a tanítóknak, hogy feláldozták nyári pihenésüket, elbagyták falusi gazdaságukat, s hozták magyar kulturát, szomjas magyar lelkeknek. Üzenjük nekik, hogy a munka nem volt hiábavaló.”

Thern: „Dalünnepen” megfestesítve a Tanító-dalárdában.

Mi zengi túl a bérceteket?

A tanítói lelket Boross „Prológ”-ja festi meg a leghívésben. Elénk tárja hivalását, gazdag érzéseit, érlékeli s bátran kimondja jogos panaszát, de egyuttal bizalmat, hitet vet o

jövőbe. Odamondja benne a tanítói lélek az igazságot: ... „Szívek földjén szántok, vetek ... Lelkem vizében apró embergyermekek fürödnek s úgy nyerik az élet tisztaságát. ... Építgelem a jövő palotát, de helyem nincs az épületen. ... A dálnövények szép szíromzatán az ideált őrizni akarom ... Bízzál ... s egyszer csak mégis meglátnak talán!”

Szem nem maradt szárazon a „Prológ” elhangzásakor s minél többször halljuk, annál jobban értékeljük Boross halhatatlan alkotását. Már Gömör bércein is visszhangzik, lassan egész Szlovenszko meghallja s azután majd „túl éli az éveket” ... „az idővel egyre nő” eszmei nagysága s küzd érted, munkáért, jobb jövőért tanító ember. Fogd föl jelentőségét! S ha a hír szárnyai hozzák füledhez Boross Béla nevét: tanító ember emelj kalapot!

Mi mélyebb, mint a tengerek?

Egyesületünk, dalárdánk elnökének Kovács Alajosnak az értünk dobogó, melegen érző szíve, melyben „gyöngyök teremnek” a tanító „szentségei, szerelmei” nek. Nemes gyöngyök azokban a főséges gondolataiban, — csillogó gyöngyök azokban a mesteri, frappáns előadásaiban, gördülékeny, tömör szavaiban, — értékes gyöngyök a munkát, fáradságot nem kímélő tetteiben: a magyar tanügy, a magyar tanító javára. Dicsőségét már nagyobbá nem teheti, elérte a tetőpontját, anyagi előnyökre semmi szüksége nincs, soha nem is kereste itt s mégis küzd, fárad, áldoz érted tanítóember, mert szívének érzése irántad „mélyebb mint a tengerek”. Tegyük rá méltóvá magunkat!

Mi szárnyalóbb, mint a madár, mi hőbb, mint a délszaki nyár?

Karnagyunknak, Heckmann Istvánnak, az Isten által meghihetett lelkén át, az Ő feldolgozásában, az Ő vezetésében a dal. Csak lánátok azt a dirigálást! Megnyúlik. Arcának átszellemülése a dalhoz módosul. Határozott mozdulataiban, intéseiben nincs egy fölösleges sem, de el sem hagy egyetlen-egyét se. Füle mintha minden dalosának az ajkáig érne s lángban égő szemeiből a kilövelő sugarak csakúgy ragadják a csapongó érzéseken át egész karát. Nem rejti véka alá isteni tehetségét, sőt időt, munkát, csurgó verítéket áldoz, csakhogy tanítói ajkon úgy zengjen a dal hogy „a szívet megszenteli és édes búval lesz teli” úgy, hogy „Zúg” mint a „Bakony”, „Hullámzik” mint a „Balaton” úgy, hogy sírzs

a kesergővel s együtt örülsz a boldoggal, mulatsz a duhajkodóval. És ez mind azért van, hogy dicsőséget szerezzen a tanítói névnek, a magyar dalkultúrának. Méltó és igazságos is, hogy „övé a legszebb diadal” s „él” késő utódok lelkében is.

Tanítótestvérek. Dalosok! Kovács, Heckmann és Boross neve a hála érzéseivel éljen a lelkünkben. Rájuk illik legjobban a Rozsnyón mondott adoma vonatkoztatása: A katonáékhoz vonuló Jancsitol zokogva, sirva bucsuzolt a Zsuzsi. Jancsi elérzékenyedve azt mondja neki: Ne sirass Zsuzsikám, talállok én ott is szerelőt de külömbet sehol a világon . . .

Ha majd szükséges lesz, (minél később legyen) találunk tán elnököt, karnagyot, titkárt akkor is „de külömbet sehol a világon!” . . . Barsendréd 1931 szept. *Beluch Imre*

K Ü L Ö N F É L É K .

Ujabb pedagógiai módszerek.

Az utóbbi időben sokat olvashatunk iskolai reformokról, amely témához pro és contra már sokan hozzászóltak. Jőmagam is figyelemmel kísértem a különböző ezirányú cikkeket, azonban egyikben sem láttam azt, hogy pedagógusaink az ifjúság *testi épiségének* fontos kérdésével is foglalkoznának.

Már a régi rómaiak is azt tartották: „Mens sana in corpore sano” (egészséges testben, egészséges lélek), amire azonban nálunk az iskolában a jelenlegi tanítási metódusok mellett különös gondot nem fordítanak. Értem ezen azt, hogy míg a nyugati kultur-államokban az iskolában rendszeresen kioktatják az ifjúságot a közlekedési eszközök (villamos, automobil, stb.) veszélyeire és a balesetek megelőzésének a módjára, addig mi e téren sajnos még csak a kezdet kezdetén tartunk. Már pedig az autók mai életveszélyes forgatagában a gyermek még a falun sincs biztonságban, a nagyobb városokban pedig igazán kétségbeejtő a közlekedési eszközök által okozott balesetek száma. Ennek dokumentálásául szolgáljon az állami statisztikai hivatal következő kimutatása, amely szerint 1929. évben a forgalmi balesetek a köztársaság nagyobb városaiban így oszlottak meg:

Praha	10216 baleset
České Budejovice	175 "
Jablonec nad Nisou	164 "
Liberec	182 "
Pižeň	311 "
Ústi nad Labem	283 "

Brno	1257 baleset
Moravská Ostrava	1246 „
Olomouc.	150 „
Opava	134 „
Prostejov	141 „
Bratislava	347 „
Košice	91 „
Užhorod	117 „

Összesen 14824 forgalmi baleset.

Ezek a számok azonban csak a nagyobb városokra vonatkoznak, minthogy a kisebb helységekről statisztika nem készült, azonban az összes forgalmi balesetek számát bátran vehetjük fel legalább még egyszer oly nagyoknak, amelynek *jelentékeny része sajnós az ifjúságra esik.*

A forgalom állandó növekedésével egyenes arányban szaporodnak a balesetek is s azért már nemzetgazdasági érdekből is mindent el kell követni abban az irányban, hogy e szomorú statisztikai adatok csökkenjenek. Ezt pedig csak az *ifjúságnak rendszeres és okszerű kioktatása* által lehet elérni, miként ezt a külföldi példák bizonyítják. A nyugati kultúrországokban a gyermekeket az iskolában szemléltető módon kioktatják a közlekedési eszközök veszélyeiről, a járművezetők irányjelzéseiről, az uttesten és utkeresztezéseknél való helyes mozgásról, a villamosvasutra való helyes fel- és leszállásról, a vasuti sorompók jelentőségéről és minden egyéb tudnivalóról, ami a forgalommal összefügg. Azonban ott nem elégednek meg csnpán az elméleti tanítással, hanem ezt gyakorlati oktatással is kiegészítik, amennyiben a gyerekeket a nagyobb városokban kivezetik a forgalmasabb utvonalakra, hogy a tanító ott szemléltető módon bemutassa az előírások helyes alkalmazását. Ez utóbbi kísérletek azonban nem váltak teljesen be, amennyiben éppen a demonstrációk közben fordultak elő kisebb-nagyobb balesetek, azért az oktatásnak e módját beszüntették.

E helyett most játék-automobilokkal és villamosokkal mutatják be a gyermekeknek az iskolában a helyes közlekedést, amely kísérletek nemcsak tanulságosak, hanem szórakoztatók is. E kísérletekhez néhány olcsó játékautó, villamosvasut és bábú szükséges, amelyek vagy rugón járnak, vagy zsinegen mozoghatnak. A tanító a járműveket a tanterem padlóján elindítja és ugyanakkor a gyermekek egyenként próbálják a markirozott uttesten a járművek között a bábukat átvezetni. E módon a gyermekek *játszva* tanulják meg azt, amit a legszívhezszólbóbb beszéddel, intéssel, megfélemlítéssel sem lehet elérni.

Az ifjúságnak a közlekedési veszélyekről és rendszabályokról való *módszeres kioktatásáról* nálunk is megjelentek igen praktikus és hasznos szemléltető képek és melegen ajánlhatom kartársaimnak, hogy azokat iskoláik részére okvetlenül szerezzék

be, hogy e fontos gyermekvédelmi munka nálunk is általánosan kezdetét vegye már.

Végül még arra akarok itt rámutatni, hogy egy nyomorék gyermeknek az állami menhelyben való ellátása az illető községnek évenként 5840 koronába kerül, ezért már gazdasági szempontból is igen indokolt, hogy az ifjúságot a forgalmi balesetekről és rendszabályokról az iskolában kioktassuk, mert hiszen az ehhez szükséges szemléltető képek beszerzése csakis töredékét jelenti annak a nagy összegnek, amibe a szerencsétlenül járt gyermek kezelése, illetve súlyos esetben az áll. menhelyben való elhelyezése kerül.

L. I.

(Ily szemléltető képeket adott ki az Industria tanszervállalat, Bratislava, Grössling u. 93. A 6 darab szinpompás szemléltető kép ára magyarázó lúzzettel együtt 120 Kc. Egyesületünk tagjai által rendelt képek árából az Industria a Tanítók Háza alapunkra 15 % -ot ad. Szerk.)

Új hittankönyv. A református elemi népiskolák számára új hittankönyv jelent meg. Címe: Református Vallástani Kézikönyv. Írták: Soós Károly és Kovács Alajos.

Ezen könyv egyházhatóságilag jóvá van hagyva s használatra kötelező a református elemi népiskolákban.

Tartalmazza az elemi népiskola mind a nyolc évfolyamának vallástani anyagát. Ezenkívül magában foglalja a tanítandó imádságokat, illemszabályokat és a tananyagbeosztást.

A tananyag majdnem ugyanaz lenne, mint a régiiben, csak egy kissé több anyagot ölel fel, mint az előbbi s az illemszabályok tanítását is felveszi.

Mivel ezen könyv használata kötelezővé van téve, rája vonatkozólag felesleges bírálatot mondani. A II. kiadásnál azonban nagyon fontos dolog, hogy egyes hibák orvosoltassanak. Így:

Nem helyes, — szerintem — hogy az I. osztályos gyermeket mindjárt a teremtés történetére akarja megtanítani. Az ilyen kis gyermek előbb tanuljon az iskoláról, a családról, szülői, testvéri és felebaráti szeretetről, majd Istenről s csak azután a teremtés történetéről.

A II. osztály anyaga egészében helyes, mert beszédértelemgyakorlat alapján előkészíti a gyermeket a későbbi tanulásra. Nem egészen helyeselheto a III. osztály anyaga hosszú terjedelménél fogva. 36 oldal van felvéve tanítandó anyagnak, holott a IV. osztálynak csak 18 oldal, tehát éppen a fele. Már pedig a IV. osztályos gyermek könyebben tanul, mint a III. osztályos.

Kívánatos tehát, hogy a következő kiadásban a III. osztály anyaga kevesebb legyen. Némely történetet nemcsak hogy el lehet hagyni, hanem el is kell hagyni. Így: Jefte történetét, mert a gyermek lelkét valósággal megrendíti. (Jefte mielőtt harcba ment, fogadást tett, hogyha győz, „valaki kilép az ő háza

ajtaján elébe, mikor békével visszatér, megáldozza az Úrnak égő áldozatul". A leánya lépett elébe. Jefte a fogadását teljesítette).

Ugyancsak Ézsau és Jákób esetében ne Ézsau legyen a nagyobb bűnös. Az igazságos ítélet ezt nem tűri. Ézsau egy tál lencséért lemondott az elsőszülöttségi jogáról, ez még nem olyan nagy bűn. Jákób volt a hűtlen testvér, mert drágán adta a lencsét. Jákób volt a főbűnös, mert az apját is megcsalta. Ugyancsak a III. osztály anyagánál egyik-másik történet nehéz a gyermeknek a sok idegen név miatt. (Rúth története). Vallásosságra nem nevekkkel nevelünk, hanem alkalmas történetekkel.

A IV. és V. osztályok anyaga teljesen kifogástalan.

A VI—VIII. osztályok anyaga megint csak igen bő.

Altalánosságban pedig a jövőre nézve csak annyi mondani valóm van, hogy a korrektor jobban korrigáljon! Az imádságok könnyebbek legyenek! Sőt ne tétessék nékem kötelezővé, hogy azt az egy imádságot tanítsam és semmi mást, amelyet a szerzők előírnak. Vagy pedig egy-egy fajtaból több imádságot is vegyenek fel s azokból választhasson a tanító.

Én pld. semmi körülmények között sem tanítom I. osztályban az előirt reggeli imádságot, mert az még IV. osztályos gyermeknek is elég nehéz. Helyette ilyen reggeli imádságot gondolok:

Hála neked égi Atyám,
Te őriztél a mult éjszakán,
Mai nap is légy vélem,
Vezess jóra Istenem! Amen.

Legvégül pedig az énekek is redukáltassanak, mert most már nincs annyi időnk a tanításukra, mint régen. Meg aztán az legyen az elvünk, ami régen! Keveset, de jól! Ti.

Nagykeszi ünnepe. Megható ünneplésben volt része vasárnap Sárközy Mór közs. iskolai ig. tanítónak, aki e hóban 40 évi tanítás után nyugalmába vonult. Az iskola padjai megteltek a község, a presbitérium, a szülők, a volt tanítványok képviselőivel, hogy kifejezésre juttassák a nyugalomba vonuló ig. tanító iránti hálájukat, aki csak ezen iskolánál 14 évtizeden át működött. A diszbe öltözött tiszoltók sorfala között vonult be az ünnepelt feleségével együtt az iskola udvarán át a tanterembe, ahol a jelenlévők szívből jövő éjjennel fogadták. Andrassy Lajos iskolaszéki elnök üdvözölte legelőször a távozó ig. tanítót, majd a diszkügyűlést megnyitotta. Következő szónok Vida Lajos a presbitérium köszönetét tolmácsolta a meghatottságtól elfogódott hangon. Majd Szendi Dániel a szülők, Vida Ferenc pedig a volt tanítványok nevében fejezte ki azon ragaszkodást, hálát és szeretetet, amelyet iránta éreznek és érezni fognak mindvégig, kérve őt, tartsa meg őket továbbra is atyai szeretetében, ők pedig ígrik, hogy ezt viselkedésükkel igyekeznek kiérdemelni, hogy mindig büszkén mondhassa róluk: ezek az én tanítványaim, az én jó

gyermekeim Ezután Vörös Vince vezeték jegyző a község nevében mondott elismerő szavakat a több, mint 40 éven működött tanító munkásságáért, hangsúlyozván, hogy a tanító munkája nemcsak az értelem kifejlesztése, hanem és főleg a lélek kiművelése s ez a fontos. Nem is kell több elismerő szóval kifejezni érdemeit, mint avval, hogy tanítványai: ma a község vezető emberei. És most, amikor élete egész munkájának gyümölcsét látja, csak azt kívánja a távozónak, hogy a pihenés éveit töltsse el további jó egészségben, élvezve az egész község szeretetét és megbecsülését. A jelenlegi tanítványok nevében Szabados Mariska egy alkalmi költeményt szavalt, mely után Laky Antal ig. tanító, az ünnepelt utódja bucsuzott el közvetlen, meleg szavakban a tanszék nevében Sárközy Mór volt ig. tanítótól. Majd az ünnepelt elfogódottságtól remegő hangon köszöntötte meg az ünneplést. Ezután az ünneplő közönség a templom harangjainak zúgása mellett az Isten házába vonult, ahol Tóth Kálmán ref. lelkész mogható beszédében emlékezett meg arról, hogy a nyugalomba vonuló ig. tanító a ref. egyháznak is 40 éven át hitoktatója és kántora volt s amidőn ezen tisztségétől most megváltik, Isten áldása kísérje továbbra is.

Az énektanítás segédkönyve. (Lyra Hangjegyző, a zeneelmélet alapismereteivel, a fűggelékben légzési szabályokkal és a hangszerek felsorolásával. Szerkesztette: Heckmann István.)

Az Akadémia kiadásában egy régóta nélkülözött énektanítási segédeszköz jelent meg „Lyra Hangjegyző” címmel. Hiányzott ez a hangjegyző azért, mert bár a tanterv és a tananyagbeosztás előírta a nyolcévfolyamúvá fejlődött elemi iskolák énektanítási anyagát, előírta nagy vonásokban, hogy mit kell tanítani, de főként az elméleti dolog feldolgozásának instrukcióival adós maradt. Ami érthető is, mert a tanterv nem bocsátkozhat a tananyag módszeres előadásának részleteibe. Viszont az a néhány énektanítási vezérkönyv, mely a közelmúltban egyes énekpedagógusok tollából napvilágot látott, inkább az anyag mikénti feldolgozására, ugyyszólván kizárólag a módszerre nézve ad utbaigazítást.

Heckmann István hangjegyzője részletes anyagot nyújt olyan előadási formában, amely az elemi tankötelesek felső évfolyamaiban, illetőleg a polgári- és középiskolák alsó tagozataiban legjobban megfelel. Eddig az éneklés elméle-

Mándy Antal a rimaszombati főgymnázium tornatanára — ki a tornatanítás terén sok szép eredményt ért el — szerkesztésében kiadtam a

JÁTÉK ÉS SPORTSZABÁLYOK

cimű segédkönyvet.

A szerző, ki ezen művével pótolni akarta azon hézagot, mely eddig a tornatanítás terén előállott, főleg az elemi iskolákban való tornatanítást ismerteti és a tanító urak előtt eddig számtalan ismeretlen játékokhoz a szabályokat is feltüntetni.

A könyv megrendelhető minden könyvkereskedésben, ára sok rajzzal, valamint klisével ellátott 200 oldalas terjedelmében csak Ké 16.—

Klein Géza
könyvkiadóvállalat
Rimaszombat.

tét csak a tanító beszédjéből, magyarázatából ismerhette meg a gyermek, am kétségtelenül az ismeretkülzésnek legközvetlenebb módja, de éppen az anyag elvont természeténél fogva csak a tehetséges és kiváló memóriájú gyermekek esetében jelentett teljes eredményt és sikert. Hiányzott valami, ami az előadot-takat megerősítve, a jövő számára maradandóvá tegye. Ami segítsen az elméletnek.

De ezen fölül nélkülözö a tanító, — aki zeneelméleti tudását képez-tetésé időszakának csak heti 1—2 órájában nyerte, — a megtanítandó ének-elméleti anyag szakszerű, pontos, szemléletes és szabatos vezérfonalát, mely a különböző zenepedagógusi fölfogások, sokféle elmélet-magyarázatok közt az egyenes, határozott irányt mutatja. A Lyra Hangjegyfűzetben Heckmann István a képzett zenész biztonságával tümören, fölösleges szöszaporítás nélkül írja meg azt, amit a tanterv és az emelkedő tendenciájú énekkultúra már a népiskolák tanköteleseitől is megkíván. Mindaz, ami az éneklésnél, a hangszer és a kotta ismeretével összefügg, könnyen érthető nyelven, rendszeresen és világos definíciókban megtalálható. A fűzet minden sora, az anyag kiválasztása és elrendezése bizonyítja, hogy szerzője nemcsak a hangszerok és a karmesteri pálya biztos kezelője, hanem a zenei szépségek iránt fogékony gyermeki lélek-nek is kiváló ismerője.

A Lyra Hangjegyfűzet tanítónak és tanítványnak nagy segítségére lesz. Megrendelhető az Akadémiánál, Bratislava. Ára 7.20 korona. (bb.)

J. Singenberger. Kurze praktische Pedal-Schule. (Rövid gyakorlati Pedál-iskola.) Az amerikai „Cecil-egylet” megalakítója ezen művében ismét gyakorlati zenészeknek bizonyul. Ismerjük előrangú, Harmóniumiskoláját”, annak mondhatnám folytatása a jelen „Pedáliskola”, amelyből elsősorban megtudjuk, hogy mi a pedál, hogy az az orgonának egy igen fontos kelléke, mert az orgona csak a pedáljáték folytán kapja meg méltóságáteljes erejét és tömörségét. Miután a helyes pedáljáték elsajátításának követelményét 12 pontban ismerteti, rátr a tulajdonképeni anyagra. 30 oldalon keresztül megismerjük a pedáljáték különféle változatát. A mű négy hatalmas orgonadarabbal (két Postludium és két Fuga) zárul. Mitdenkinek ajánlom Ára füzve 24 Kc.

J. G. Scheel, op. 45. „Missa Populi” Népeinek, vegyeskar orgonával és ad lib. fúvós négyes összeállításban igen sikerült mű, amelynek keretén belül a nép is aktív szerepbe jut (a pápai rendeletekben folyton hangoztatott kívánság), mégpedig mindig azon a helyen, ahol egy velő gondolatot, egy sarkalatos tételt kell bizonyítani. Amint látjuk, nem zenei szükségesség, nem is szándékosság eredménye benne az unisono ének (a nép közreműködése), hanem egysesgyedül a szövégbeli küldetés volt a fő indítók. A svájci újságok hosszabb ajánlósorokban méltatták a művet még mielőtt nyomtatásban meg-jelent volna úgy, hogy sok plébánia és intézet elhatározta előadását. A nép által énekelt részek különböző népelemek dallamaiból vannak véve. A mise nem nobél, könnyen énekelhető és az orgonátétel hatásosan alátámasztja. A fúvós-négyes mindig a vegyeskar elhallgatása után lép be és az orgona erősítésére szolgál. Igen ajánlom ezt a művet is Ára 52 Kc.

Franz Höfer, op. 83. Vegyeskarrá írott mise orgonakísérettel (és ad lib. hegedű, cselló, 2 trombita és púzon) A szerző ezen újabb művével ismét bebizonyítja gyakorlatiességét. Elsősorban is dallamos a szólamvezető és ami

fontos: minden szólam abban a fekvésben mozog, amely neki nem megerőltet és amelyben a legjobban érvényesül. Különbösen a hanggal elég takarékosan bánik, mert ismeri a szünetjeleket is és azokat okszerűen alkalmazni tudja. Orgonakiséréte tiszta és nem nehéz. Nagyszerű hatást ér el az alkalmazott hangszerekkel. Legtöbbit a vonósok vannak igénybe véve, míg a fuvók játékát megfelelő helyeken szünetekkel szakítja meg, hogy kipihenhessék magukat. Rűvidon: Igen hálás mű, melyet nagy hatással lehet előadni. Ára: 52 kor. Mind a három mű megjelent Fr. Pastetcégnél, Regensburgban.

Huber Frigyes. „Rövid korális tanfolyam“. Az író, mint azt az előszóban meg is jegyzi, eredetileg P. Dom. Johner könyve, melyet e lap hasábjain ismertettem, a greg. korális terén monumentális alkotás. Jelen könyv annak csak rövid kivonatát közli, de éppen elegendő, hogy a papnövendők és az egyházzenei pályára készülő ifjúság jó vezető mellett megismerje a kath. egyház hivatalos. renőjét, a greg. korálist, melyet az író tizenkét leckére osztva nagy szaktudással ad elő. Nagyon tanulságos az utolsó lecke, a „Történeti rész“, mert belőle megtudjuk a greg. korális eredetét, virágzását, banyatlását és megújhódását és főleg érdekes lesz mindenki számára a „Korális története Magyarországon“ című fejezet, amely két részre van osztva: I. Kezdetből a mohácsi csatavesztésig és II. innen napjainkig. A könyv 74 oldalas, papírja jó, nyomása tiszta. Ára: 320 pengő és a szerző kiadásában jelent meg: Buda-pest 1, Vadorzó utca 5/b. Papoknak, teológusoknak, kántoroknak, képzősöknek és az egyházi zene minden barátjának igen ajánlom. Nové Zámky, 1931. szept. Szendrei Imre szék. egyh. karnagy.

Kiadóhivatali üzenetek.

K. I. Zemné. Tagjaink sorába felvettük Lapunkat megküldtük, naptárt küldtünk. — Dr. B. R. N. Zámky. Az elveszett számot újból megküldtük. — P. S. Bécs. Tagdíjhátralékáról befizetőlapon kiértesítettük, zsebnaptárt küldtünk. — K. P. né Torna lá. Tagjaink sorába felvettük, lapunkat megindítottuk, naptárt küldtünk. — Sz. R. Želiezovce. Tagjaink közé felvettük. Naptárt és lapot küldtünk. — B. I. Širkovce, K. J. Bagota, V. D. Nagymegyer, K. G. Ptrukša Címüket kijavítottuk. A lapot az új címre küldjük. — R. K. né Hornia-Potoň. Címét kijavítottuk, naptárt az új címre küldtünk. — G. I. Nižný-Bih. Naptárt újból küldtünk.

H I R D E T É S E K.

Hősi halált halt tanító özvegye ellátná magános úr gondozását, háztartás, gazdaság vezetését; esetleg delután irodai munkát is. Megkereséseket a Magyar Tanító kiadóhivatala továbbít.

**A „Magyar Tanító“
tanügyi közlöny**

leszállított hirdetési díjszabásai:

Egyszeri közlésnél:		Engedmények:	
1 egész oldal . . .	120 Kč	3×-i közlésnél . . .	15%
$\frac{1}{2}$ " . . .	70 "	6×-i " . . .	20%
$\frac{1}{4}$ " . . .	40 "	12×-i " . . .	25%
$\frac{1}{8}$ " . . .	25 "	24×-i " . . .	30%
Évi hirdetéseknél:		Pályázati hirdetések:	
1 évre 1 egész oldal	1400 Kč.	Szavanként	40 f.
1 " $\frac{1}{2}$ " . . .	800 "	Vastagabban szedett szó	60 "
1 " $\frac{1}{4}$ " . . .	500 "		
1 " $\frac{1}{8}$ " . . .	300 "		

A hirdetések szövege, a terjedelem és időtartam megjelölésével a „Magyar Tanító“ kiadóhivatala címére Komárno, községi elemi iskola küldendők. *Kiadóhivatal.*

A Magyar Tanító előfizetési ára

egész évre 40 Kč, félévre
20 Kč, negyedévre 10 Kč.
Számonként 2 čkorona.

Szerkesztőség: Állami polgári leányiskola Komárno
Kiadóhivatal: Községi elemi iskola Komárno.

Ujdonság! Rég nélkülözött tankönyv, illetve segédkönyv. Ujdonság!

A *LIRA Hangjegyzet* a legújabb normál-tanterv utasításai szerint készült és feleleli úgy az elemi iskolák felső évfolyamainak, valami a polgári- és középiskolák ének- és zeneelméleti anyagát a megfelelő tagozatban.

Az elméleti rész magába foglalja mindazokat a zenei ismereteket, melyeknek tudását a mai fejlődő dal- és zenekultúra mindenkitől elvár. De a füzet anyagelrendezése, szakszerű és könnyen érthető előadásmódja, úgyszintén zene-pedagógiai értékessége a növendékek, könnyű tanulásának s a továbbképzés lehetőségének biztosítékát képezi. A füzetben hangjegyzésre való üres lapok is vannak.

Úgy véljük, hogy a szerző, *Heckmann István* országos hírneve elegendő garancia a *Lyra Hangjegyzet* pedagógiai sikerére és a tanulíjíúság eredményes haladására vonatkozólag. A mélyen tisztelt Tanító és Tanár Urak pedig a *Hangjegyzetben* az ének- és zeneitanítás régóta nélkülözött segédeszközét fogják üdvözölni. Bevezetés céljából kérésükre mutatóvány-példányt ingyen küldünk.

„**ACADEMIA**“ könyvkiadó. *Bratislava, Grössling-u. 34.*

Ha

játszva akarja az írást és olvasást tanítani,
vezesse be iskolájába a már mindenütt ismert

Telkes-féle színes Ábécét.

Részletes **vezérkönyv** az Ábécéhez **ingyen.**
Fali olvasótáblák.

6% a Tanítók Háza alapja javára.

Róm. Kath. Egyházi Iskolatanács engedélyezési száma 1927.- III. - 31. - 23 927.

Kérjen mutatóvány-példányt **Academia** könyvkiadó vállalatától:

Bratislava, Grösslingová 34.

Az új iskolaév alkalmából bátrak vagyunk a m. t. tanító urak szíves figyelmét felhívni az általánosan ismert azon tankönyveinkre, melyeket a főtisztelendő **Kath. Iskolatanács**

a róm. kath. iskolák részére engedélyezett.

Telkes: Ábécés könyv	eng. szám 28 27
Telkes: Módszeres számolókönyv II. - III. .	.. 25 27
4 - 5. és 6 - 8. évfolyamok engedélyezés alatt.	
Kosztolányi: Méréstan	.. 29, 27
Osztényi: Magyar nyelvtan II. - VIII.	eng. szám. 51 27, 76 77 27
Dr. Pálesch - Banai: Hazánk olvasókönyv VI. - VIII. oszt.	eng. szám 51 27
Šhneider - Trnavský: Énektan I. r. az alsóbb osztályok számára	.. 33/27
II. r. felsőbb osztályok számára	.. 34/27

Bevezetés céljából szívesen küldünk ingyen mutatóvány-példányt.

Vagyunk teljes tisztelettel:

„**ACADEMIA**“ könyvkiadó, Bratislava, Grössling-u. 34.

XI. évfolyam. 1931. október 15. 20. szám.

Magyar Tanító

általános tanügyi közlöny,
a Szlovenszkói Ált. Magyar Tanítóegyesület hivatalos lapja.

Az egyesület évi tagsági díja 80 Ké. melyért a tagok a lapot is kapják.
Felelős szerkesztő: **Banai Tóth Pál.**
Társ szerkesztők: **Boross Béla, Gáspár János, Uhereczky Géza.**

Nem tagoknak a lap előfiz. ára 1 évre 40 Ké.
Hirdetések díjszabás szerint

TARTALOM:

	Oldal:
(bő.): Tanító a politikában	497
<i>Grünwald Béla:</i> Az elemi és középiskola közötti kapcsolatról és a felvételi vizsákról	501
<i>Szendrei István:</i> Koralls kurzus Seckauban	505
<i>Egyesületi élet</i>	508
<i>Dalárda</i>	511
<i>Különfélék</i>	512
<i>Kiadóhivatall üzenetek</i>	517
<i>Hirdetések</i>	518

Szerkesztőség: Állami polgári leányiskola, Komárno — Kiadóhivatal: Községi elemi iskola Komárno. — Az egyesületi elnöksége: Kovács Atajos központi elnök, Nyegyed. — Titkárság: Vásárhelyi Károly időnkor. Somogyi István titkár, Komárno. — Tanácsadó: Uhereczky Géza, Komárno.

A hírleveleknek nosztrodia eng. a bratislavai posta- és távirdu igazg. 3006/11. 21. sz. rendeletével

A LEGTELJESÉBB SZLOVÁK NYELVTAN

DAMBORSKÝ JÁNOS

reálgimnáziumi tanár, ismert szlovák nyelvész
és tankönyvíró
szerkesztésében

MEGJELENT KÉT KÖTET - 576 OLDAL.

A Közlársaság fenállása óta ez az

első szlovák nyelvten,

mely egész terjedelmében felöleli a
szlovák nyelv hang, szó és mondattanát és
részletesen mutatja be a szlovák nyelv
és fejlődésének történetét.

TARTALMAZZA

A SZLOV. MATICA MEGÁLLAPÍTOTTA

új helyesírás szabályait.

**A kiváló kézikönyvet nem nélkülözheti
egyetlen tanító sem. Tanítói könyvtárak
több példányban rendeljék meg!**

**A teljes, két kötetes mű ára füzve Kč 53.—
Egy kötetben, erős vászonkötésben „ 60.—**

КАРПАТÓ

minden könyvkereskedésben és a kiadónál
Huszár István könyvkereskedésében, Nitrán.

XI. évfolyam.

1931. október 15.

20. szám.

Magyar Tanító

általános tanügyi közlöny,
a Szlovenszkói Ált. Magyar Tanítóegyesület hivatalos lapja.

Az egyesület évi tagsági
díja 80 Ké, melyért a
lapok a lapot is kapják.

Felelős szerkesztő:
Banai Tóth Pál.

Társszerkesztők:

Nem tagoknak a lap
előfiz. ára 1 évre 40 Ké.

Hirdetések díjszabás szerint.

Boross Béla, Gáspár János, Uherezky Géza.

Tanító a politikában.

A lefolyt községi választások, de különösen a választás napját megelőző néhány hetes választási küzdelem, mely a politikai és az úgynevezett *politikamentes* pártok közt végbe ment, a tanítóság figyelmét is szükségképpen ráirányította a politikára.

Ma már nem lehet vita tárgya az, hogy a tanító politizálhat-e, vagy sem. Vannak ugyan, akik jó-, vagy rosszakaratúlag tiltják a tanítónak és óva intik attól, hogy a politikai életben aktíve résztvegyen. De legtöbbször helynyugosznak ezek a politikai erkölcs-csöszök abba, sőt örömeiket fejezik ki afölött, ha a tanító *az ő pártjukat* támogatja és segít nekik az ellenfeleikkel szembeni harcban. *Ilyen* értelemben nem baj, sőt hasznos, ha a tanító politizál . . . Mielhelynél azonban *más* párthoz szegődik a *nép* nevelője, azonnal elkezdik prédikálni, hogy a tanító minden pártbeli szülők gyermekét egyformán tanítja, tehát nem kötheti le magát, még a tanításon kívül sem, valamely párthoz. Vagyis a jelszó: hogy a tanító ne politizáljon, tulajdonképpen az egyes pártok kortesszólama csupán. Tanító, ha *máshol* politizálsz, az pártérdek és elitélendő, de ha *nálunk*, mellettünk politizálsz, az *közérdek*, tehát üdvös dolog . . .

Hiszen valójában csakis annak a politikának van létjogosultsága, amely a köz érdekét szolgálja. De melyik politikai párt nem azonosítaná magát ezzel? Különböző utakon és különböző eszközökkel, de mindegyik politikai frakció (legalább is föl kell tételezni róluk) az állam és a társadalom javát kívánja elő-

**Minden befizetésnél hivatkozzék
a címszalagon látható törzskönyvi számra!**

mozdítani. Van-e joga tehát valakinek a tanítót ebből a munkából kizárni, vagy kitiltani?

A községi képviselőtestületek újraválasztásának aktusa a legjobb alkalom arra, hogy ezt a kérdést fölvevessük. A választások előtt és után több hivatalos tényező hangsúlyozta, hogy a községi választásoknak nincsen politikai jelentőségük. Tudniillik, a községek politikája nem gyakorolhat döntő befolyást az államvezetésre. Persze, ebben a kijelentésben a „politika” fogalmának valami sajátos, magasabbrendű értelme van. Mert egyesek szerint nincsen is a mai életberendezésnek olyan rejtett zúga, amely a politikától mentes, vagy független lenne. Hát akkor hogyan képzelhető el a községi önkormányzat, s annak mikénti kialakulása politika *nélkül*, melyet csaknem kizárólag a *politikai pártok* intéznek? Bátran kimondhatjuk tehát, hogy a községek életében, s ennél fogva a községi választásokban is nagy szerepe van a politikának. S akkor a tanító sem bújhat üvegharang alá a politikának mindent belepő pora elől, mert a község életében a tanító is jelentékeny társadalmi erő: és értéket képvisel.

Köztársaságunk választási törvénye kimondja, hogy minden polgár választó és *választható*. A passzív és aktív politikai jog gyakorlását senkinél se korlátozza. Mért legyen tehát a tanító éppen csak a politikában passzív, mikor a közelet egyéb területein a legnagyobb aktivitást fejti ki?

A választási harc folyamán a tanítót észre sem vették a jelölő pártok. Vagy ha észre is vették, bizonyos lekicsinyléssel mondogatták: a tanító csak tanítsa szépen a kis gyermekeket, elintézzük mi a választást nélküle is... És ebben az észre-nem-vevésben sokkal kevesebb a tanító *pártonfölülisége* iránt való tisztelet, mint az a bizalmatlanság, hogy a tanító nem méltó (!) a község ügyeibe való beleszólásra. Legtöbb esetben pedig a tanító szerénysége és az a belénevelt: „tanító ne politizáljon”-mentalitás oka annak, hogy rendszeresen, szinte törvényszerűleg kimarad a községi képviselőtestületből.

És vajjon a község tényleg kárát vallaná, ha a tanító „politizálna” *is*? Baj volna, ha a tanító személyén át egy kis pedagógiai szellem vonulna a füstös községi tanácsstermekbe? Ártana az a községi előljáró atyafiaknak, ha olykor-olykor hallanának a tanító ajkáról egy kis fejtegetést arról hogy az új iskolát modern padokkal és egyéb bútorokkal szereljék föl?

Nem lehetne valami szerény tőkét kovácsolni abból, ha a tanító időnként elmagyarázná a községi tanácsban, hogy a községi állatállomány *mellett* a község *ifjúságára* is megfelelő gond fordíttassék, hasonló, esetleg még kevesebb anyagi áldozat árán? Mindez nem válhatna a tanácsstagok hasznára (akik a szülők egyesületének amúgy sem tagjai) s általuk a község előnyére? . . .

Azt hisszük, hogy józanul gondolkodó ember nem kételkedik ebben, sőt az állam legkisebb önkormányzati szerveinek érdekét látja benne. Dehát akkor mért nem engedik meg a tanítóságnak, hogy ezt a nagy horderejű munkát elvégezhesse? Mert, ha a tanítónak „nem szabad” politizálnia, akkor mi módon jusson a képviselőtestületbe, ahol reá ilyen fontos feladat vár? Ezidőszerint pedig csakis a politika azon egyenes út, mely a községi önkormányzat asztalához vezet.

Nyilvánvaló, hogy ez az *út*, az eljutás, a politikai *öltözet* kérdése szorul csak megoldásra, s nyitva áll a tanító előtt egy széles, de mindenestre gazdag eredményeket ígérő, új munkatér lehetősége. Vagyis, az a politika, amely állítólag semmi befolyással sincs a községi választásokra, egyedüli akadály a tanító érvényesülésének a községi életben. Amely körülmény egyúttal a község iskolaügyének kellő érvényesülését is hátráltatja.

S mindez miért van így? Azért, mert a társadalomnak bizonyos, megrögzött előítéletei vannak a tanítósággal szemben. Jellemző sorokat van módunkban idézni erre vonatkozólag egyik napilapunkból, az angol tanítók tüntetésével kapcsolatban: „Néhány nap előtt tizezer angol tanító tüntetett a Buckingham palota előtt és végigvonult a londoni Cityn, hogy tiltakozzék az új kormány bér-redukciói ellen. Tanítók tüntetnek! Angol tanítók tüntetnek! Még nálunk is lehetetlennek tűnik, hogy tanítóink az utcára vonuljanak, lármázzanak és esetleg a rendőrség beavatkozására legyen szükség miattuk . . . Középeurópában sok mindent láttunk már, de tanítósztrájkunk még nem volt. Szörnyű, morális hatása lehet az ilyesfajta tanítótüntetésnek: a gyerek, aki nevelőjében a rend, a kiegyensúlyozott biztos felnőttiség szimbolumát látja, kénytelen belátni, hogy mestere esendő ember, aki ezer hajjal küzd, tele van nyomorúsággal . . . stb.”

Szóval, a közvélemény lehetetlennek tartja, hogy a tanítóság olyan emberi megnyilatkozásokat tegyen, melyeket egyéb tár-

sadalmi osztályok esetében természetesnek és magától értetődőnek nyilvánít. A tanító, az más. Annak nem szabad tüntetni a nagyobb kenyérért, annak nem szabad jogokat követelni, annak nem szabad politizálni! Jól van, de akkor biztosítanak a tanítónak olyan nyugodt és gondtalan életet, hogy ne kelljen gyarló emberi módon és eszközökkel ezért küzdenie. Ha pedig ez a társadalom nem tudja, vagy nem akarja biztosítani, akkor ne tartsa „lehetetlennek”, sőt még meg se ütközzék rajta, hogy a tanító éppen olyan életjogokat követel, mint más embertársa: gyűlésezik, politizál és tüntet is, ha kell...

Tagadhatalan, hogy a mai politikai pártrendszer, illetve az egymás ellen törő pártok hadakozási módja nem igen egyeztethető össze azzal a pedagógiai ideológiával, mely a tanítóságot minden ténykedésében vezérli. De nem is lehet eredményes az olyan politikai működés, mely gúnnyal és sárral támad a más (talán párhuzamos) úton haladó táborra. Ez a módszer igazán nem szolgálhatja a köz javát. Annál inkább az egyesek erőszakos érvényesülési vágyait. De az effajta „egyesekeket” magába foglaló pártok presztízsét azok méregkeverő machinációja annyira megromlíthatja, hogy a közvélemény sokszor undorral gondol a politika műhelyeire. S bizonyos optimizmussal azt a véleményt is leszűrhetjük, hogy a társadalom „félíti” a tanítót a politika szennyétől.

Nos, akkor annál inkább szükség van ott a tanítóra, azért, hogy megítszítsa a politika fogalmát mindazoktól a tisztállanságoktól, melyet a pártharcok hevében, az önzés érdekeinek szolgálása közben ráakódtak. Szűnjenek meg a jelszavak, melyek az embereket eltaszítják egymástól, s helyettük jöjjenek a tettek, a közös boldogulás és békesség jó cselekedetei. Ne jelentse a politika a társadalmi osztályok, nemzetek és nemzetiségek egymásrausztásának furfangos tudományát, mert akkor a tanítót valóban, örökre nélkülöznie kell, de jelentse azt, ami létezését egyedül indokolja: **a közügyek összességének munkálását!**

Ez az igazi politika és kezdődnie a községi közigazgatás fokán kell. Aztán el kell jutnia a tartományok és országok politikáján keresztül a világ ügyeit intézők lelkéhez. A tanítóságnak vállalnia kell a híd szerepét az egymást meg nem értő és egymáson segíteni nem akaró felek között. S talán megmenti a világot az, ha pedagógusok lesznek a politikusai. (bb)

Az elemi és középiskola közötti kapcsolatról és a felvételi vizsgákról.

Irta: Grünwald Béla, Bratislava.

Létrejön-e valaha az ideális kapcsolat az elemi és középiskola között? E kérdésről már sokan elmélkedtek és sokat írtak. Voltak, kik fején találták a szöveget, de kitűzött céljukat mindazonáltal nem érhették el. Nehéz úgy ez. De nehézsége dacára sem szabad a felmerülő akadályoktól megtorpanni s a fejet lehorgasztva uiból s ujból hangoztatni: „Régi álom ez bár, de megvalósíása még mindig a jövő zenéje“. Mindenesetre sokkal messzebb tartanánk, ha a tanügy terén a technikai vívmányokhoz hasonló lépésekben haladhatnánk.

Hogy a kapcsolatnak okvetlenül létre kell jönnie, az kétségtelen. Késése a tanulóifjúságra óriási hátrányt jelent.

Az elemi népiskola 4. vagy 5. osztályának befejezése után, ki nagyobb, ki pedig kisebb készültséggel veti alá magát a felvételi vizsgának. A tapasztalat bizonyítja, hogy sokszor az utóbbi javára billen a mérleg serpenyője. Hogy ez így van, ennek okát különféle okokban kereshetjük. Kereshetjük az előbbi elfogultságában, izgatottságában, az új milieu okozta hatásokban s a vizsgára fordított idő rövidségében. Az az ellenvetés, hogy hiszen az utóbbi ugyanolyan momentumoknak van kitéve s mégis . . . , nem állhat meg, mert utóbbi kevesebb tudása dacára nagyobb sikereket csak azért ér el, mert physikuma s így lelke is jobban állja a pergőtűzet.

Hogy minden tanuló, ki felvételre jelentkezik, érdeme szerint érvényesülni is tudjon, ennek szerintem a legradikálisabb orvossága az osztálytanító jelenléte s a vizsga menetébe való befolyása lehetne. A jobb, de elfogultsággal küzdő tanuló szellemi fölényének ez lenne a legkívánatosabb kriteriuma. Annak helyességéhez, hogy az osztálytanító szava szükséges, nem férhet kétség. Ez nem jelentené a tanári kar méltóságának csorbulását, de a tanító hatalmának megnövekedését sem. Jelentené azonban az ideális kapcsolatot, a harmonikus együttműködés biztosítását és az áldatlan félreértések kiküszöbölését. Féltekenykedés helyett tartssuk mindenek fölött a gyermek boldogulásának előmozdítását szemünk előtt.

A tanulóknál mindig tekintetbe kell venni a koruknak megfelelő készültséget. Ez éppen olyan sarkigazság, mint a

kornak megfelelő komolyság, mely nélkül a haladás el sem képzelhető. Nem kívánhatjuk egy 10 éves gyermektől, hogy a tanítási nyelv labirintusában teljesen otthonosan érezze magát. Akik ennek az ellenkezőjét állítják, azoknak nincs igazuk! Már pedig ilyenek is léteznek. A tanítási nyelv tökéletes elsajátításának nagyon sok kerékkötője van. Itt csupán arra akarok rámutatni, hogy sok tanuló otthon egészen más nyelvet hall, mint az iskolában s hogy a legtöbbnek az iskolán kívüli társasága másként beszél az iskolában előadott nyelvet. Tudok olyan esetről, hogy a tanuló, szülei hibáit kijavította, de szegény pórul járt, mert szüleit jóhiszeműségével tellegességre készítette s kik ráadásul még így ripakodtak rá: „Te haszontalan, szégyeld magad, az idősebbel aköröd megleckézteni?”

Egyetlen egy nyelvet sem lehet tökéletesen tudni, jelentette ki fülem hallatára egy európaszerite ismert nyelvtudós.

Az elemi iskola teljesen megfelel feladatának, ha tanulóit az elemi ismeretek tudásával bocsátja a középiskolába, szóval egy olyan alappal, mely a középiskola 8 osztályának nem eszterhet minden fennakadás és megrázkódítás nélkül elbirja.

Mi tőrés, tagadás? Előfordult már, hogy a 8 középiskolát végzett növendék sem bírta a tanítási nyelvet oly mértékben, miként azt tőle joggal elvárhatták volna.

Ritkán fordul elő, hogy az, akinek a tanító a 4. osztály végén azt mondja: „Ajánlom, hogy az 5.-be menj, hogy az 5. után a középiskolában biztosan megfelelj!” Attól hogy valaki a 4.-ből, vagy az 5.-ből megy-e a középiskolába, semmiképpen sem függ a továbbtanulás lehetősége, végeredményben sikere. A siker mint már említettem, az elemi iskolai bizonyítvány jóságától is teljesen független.

E ponton felvethető az a kérdés, hogy honnan van az, hogy több tanuló, bár az elemiből kitűnő, vagy jeles bizonyítvánnyal távozott, a középiskolában, csak éppen, hogy boldogul. Erre nem nehéz felelni. Én ennek főokát az elemi- és a középiskolai tanítási rendszer közti óriási különbségben látom, mely különbség a legtöbb gyermek psychéjének távoiról sem felel meg.

Az elemi iskolában való intenzív foglalkoztatás másnemű gyümölcsöt hoz létre, mint a középiskolai, mely egyrészt számfíáson, másrészt szerencsén és harmadízben a karriéren alapul.

A számfíáson alapuló rendszer szüleménye pl.: Biztosan sejtem, hogy holnap felelek... tehát ezáltal elkészülök. A

számítás sikerül, roppant imponáló s egy csapásra megnöveli a hívek táborát. Meg kell jegyeznem, hogy a számítás negatív volta nem szolgál elrettentő például.

A szerencsén alapuló rendszer eredménye pl.: Mára elkészültem, lefeleltem, tehát hál' Istennek nem tanultam hiába. Most már jó ideig sulba dobhatom a könyvet, mert csak jó későn kerülhet ismét reám a sor.

A karrieren alapuló rendszer a tanulót abszolút mértékben teszi elbizakodottá.

Ismertem több olyan tanulót, kik tanáraik kedvencei voltak, soha nem feleltek, mert ilyen csekélységekkel nem akarják őket molesztálni. Mikor azonban az érettségi előtt vissza akartak lépni, tudódott ki a tanárok legnagyobb megrökönyödésére a jelöltek nagy garral hirdetett tehetségének ellenkezője, melyről tanulótársaik szentül meg voltak győződve.

Hogy e rendszerek léteztek s léteznek azt letagadni nem lehet. A két első rendszer meghonosulásának azonban főleg a tanév beosztásának helytelensége az oka. Szerintem évenként különösen az alsó 2 osztályban elegendő volna két (félévi és évvégi) osztályozási konferencia. Így alapos alkalom nyílnék a tanulók feleltetésére és ebből kifolyólag a tanárok ítélkezése tárgyilagosságának megalapozására. Ennek következményeként a tanulók észbekapnak, rendszeresen belemélyednének tanulmányaikba, megszeretnék azokat, bibliophilokká válnának s nem jelennének meg készületlenül az előadásokon. Így ellúnnének a világból a lidércnyomás ilyfajta kifakadásai: „Jaj, csak ma ne hívna ki a tanár úr! Isten segíts, jaj csak már csengetnének, mert ha felelnem kell, végem van!” Evvel kapcsolatban természetesen eltűnnék a karrieren alapuló rendszer is.

Ki lépjen a középiskolába? Csak jó médium! Jó médiumnak tartom azt a tanulót, ki figyelmét az elemi népiskola 4. illetőleg 5. osztályán keresztül az előadások folyamán megszokítás nélkül egyforma intenzitással az előadottakra koncentrálni tudja, kinek figyelmét a haszontalanoknak az előadások alatt előforduló mellékzöngéi elterelni nem képesek, akinek lelkebe az elemiben beoltódott az a tudat, hogy a tanító fáradozása és igyekezete okvelelül megérdemli a figyelmet, akinek egyik vezérlő csillaga lett, hogy „Non scolae, sed vitae discimus.” Az ilyen médium tevékenykedése sohasem fog számításos, vagy szerencsén, vagy karrieren alapulni, de alapulni fog oly

fennkölt tulajdonságokon, melyek csodákat művelnek s melyek mindazokat feltétlenül kielégítik, kik az ilyen tanulóval akár közvetlenül, akár közvetve érintkeznek. Az a szülő, ki gyermekét az osztálytanító véleményének kikérése nélkül fratja a középiskolába, az helytelenül cselekszik. De elítélendő módon cselekszik az olyan szülő is, ki gyermekét a tanító negatív álláspontja dacára is a középiskolába adja. Ha a tanító, tanítványa megfelelése dacára, oly tulajdonságokat hangoztat, melyek miatt az a középiskolában nem boldogulhat, akkor legjobb más megoldást keresni, már csak azért is, mert az olyan tanítvány rossz médiummá válik. Az egyik fajta megoldásnak tekintém a 8 elemi megteremtését még olyan helyeken is, hol polgári iskola van.

Előfordult pl. hogy a szülők a tanító akarata ellenére cselekedtek, de fiukat a felvételi vizsgán elutasították. Megesett továbbá, hogy a tanuló a felvételi vizsgán átcúszott bár, de az év végén csúfosan elhasált. Megtörtént, hogy a rossz médium a 2. ban akadott meg, innen kilépett s a polgáriban próbálkozott, de ott is csak szánalomra méltó eredménnyel. Ha véletlenül előfordult, hogy egy rossz médium a 4. osztályba került, akkor innen menekülnie kellett, mert az 5-be való visszatérés útját elzárták előtte.

Számos ilyen esetre lehetne még rámutatni, de ezt fölöslegesnek tartom, mert lámam ezekkel nem lenném érthetőbbé.

Kijelentem azonban, hogy a felhozott példákai nem akarom s nem akarom a tanító csalhatatlanságának bizonyítékát nyújtani. Ugyanis nincsen szabály kivétel nélkül s így természetesen olyan, de ritkaságszámba menő esetre is rá kell mutatni, mely a tanuló előnyös megváltozását bizonyítja.

Mi tehát a tennivaló, hogy a kecske is jóllakjék s a káposzta is megmaradjon?

Minden iskola tartson az iskolai év májusának első felében szülői értekezletet, melynek egyetlen pontját a tanulók középiskolába való átlépése problémájának alapos megvitatása képezné. Ott kell eldönteni az érdekelt szülőkkel a legharmonikusabb egyetértésben, hogy igen-e, vagy nem! Ki kell jelenteni a szülők előtt minden kertelés nélkül, hogy helyrehozhatatlan hibát követnek el, ha gyermekeiket oly iskolába kényszerítik, melynek szellemével, anyagával és követelményeivel nem tud megbirkózni. Az ilyenek okvetlen vissza kell táncolnia,

mikor is megsebezve érzi lelkét és további munkája is magán fogja viselni az ide-odavergődés háládatlan voltának kellemetlen bélyegét. Félre tehát a hiúság szülte fennhéjázó felfogással. Ennél sokkal célravezetőbb a körültekintő óvatosság.

A feltétlen megelégedés és boldogulás magvát akkor hintjük gyermekeink lelkébe, ha a család és iskola, a szülők és tanítók között abszolút egyetértés fog honolni.

Igy elérhetjük a felvételi vizsgák kívánatos eltörlését.

Korális kurzus Seckauban.

Irtó: **Szendrei István** karnagy.

Nagyon téved, aki úgy gondolkodik, hogy vesz egy korális tankönyvet, azt áttanulmányozza és akkor már eleget tud, sőt tanítani is tudja. Aki évek hosszú során át foglalkozik korálissal — mint jó magam is — annak más a véleménye. A korálissal naponta kell foglalkozni, nemcsak elméletileg de gyakorlatilag is. A greg. korális nagy énektudást kíván. Nem elég csak a hangközöket eltalálni. Ez a legkevesebb, ez még nem énektudás. Megfelelő hang, gyakorlott üdő, helyes hangképzés, ezek mind fontosak az alapos elméleti tudás mellett. Ha ezekkel rendelkezünk, akkor menjünk el a beuroni kongregációhoz tartozó egyk. bencés kolostorba, mert a liturgiát és a korális éneket a maga ideális szépségében csak ezekben ismerhetjük meg igazán. U. i. a bencésrend két ujonnan fakadt hajtása, ú. m. a francia solesmesi és a német beuroni bencés-kongregáció tette hivatásává az egyházi liturgia és a korális ének minél méltóbb ápolását. A beuroni kongregáció kolostorai valóságos tűzhelyei a liturgikus életnek és a korális éneknek.

Ez a meggondolás vezette bátyámat, Szendrei Imre főszék. egyh. karnagy, tanítóképző intézeti tanárt (Kalocsa), mikor elhatározta, hogy egy hetes korális kurzust rendez a legközelebbi Seckauban. Miután szépszámban (húszan) jelentkeztek, felkért, hogy vállaljam a kurzuson az összhangzattan előadását, míg a korálist egy bencés, P. Gregor vállalta. Így kerültem én Seckauba ez év nyarán. Nemcsak tanulmányút volt ez számunkra, hanem élményekben gazdag körutazás. Júl. 16.-án érkeztem Wienbe, ahol a többiekkel találkoztam. Együtt autón megnézzük a császárvárost. Este Mödlingbe mentünk megtekinteni a nagy missziós kolostort, ahol igazi vendégszeretettel

fogadtak. (Itt meg is háltunk.) Mintegy 600 szerzetes él itt szorgos munka és tanulás közepette. Mindent ők állítanak elő, még a templom hatalmas orgonáját is ők készítették. Különös érdeklődéssel jártuk végig a modern gépekkel felszerelt nagy nyomdát, ahol folyóiratokat, könyveket készítenek több nyelven és így terjesztik a kultúrát. A kolostor minden évben küld hírhírdetőket a távoli világrészekbe, hogy a pogányoknak Krisztus evangéliumát hirdessék.

Másnap, júl. 17.-én a Semmeringen, az Alpok egyik legszebb vidékén keresztül érkezünk Knittelfeldbe. Innét autóbuszokon mentünk fel Seckauba. Az autótú közben már megszűről előtűnik az apátság ősi épülete. Gyönyörű látványt nyújtanak az úde zöld hegyoldal és a sötékek ég háttéréből markáns körvonalakkal kiemelkedő világos falak, meg az apátsági templom románstílű világosbarna tornyai. A porta elé érve P. Damján, az egyetlen magyar szerzetes fogadott bennünket mosolygó arccal, meleg szeretettel. Miután mindenki elfoglalta lakosztályát résztvettünk a 6 órai vesperáson, mely mintegy bevezető volt a következő napok liturgikus élményeihez. Másnap testületileg tiszteltük az apát úrnál, aki kedves közvetlenséggel válaszolt azokra a szavakra, melyekkel valamennyiünk nevében Dr. báró Kray balassagyarmati plébános üdvözölte őt és igazi bencés vendégszeretettel fogadott minket, a legnagyobb elismeréssel nyilatkozva vállalkozásunkról.

Ezen méltó bevezetés után megkezdődött a komoly munka: a korális elméleti, de főleg gyakorlati tanulmányozása. P. Gregor híres koralista — Mathias tanítványa — volt a tanítónk napi másfél órában, míg egy óra összhangzattani csekélységen adott elő. P. Gregor szakszerű útmutatást adott főleg a korális ritmusára és dinamikájára nézve. Különösen a more vocis, a quilisma és a pressus éneklésére hívta fel figyelmünket, mert ezek adnak életet az ősi dallamoknak. Minden egyes darabot először maga P. Gregor adott elő mintaszerűen. Hogy pedig a helyes előadás annál jobban kitűnjék, előbb bemutatta a helytelen előadást is. Az ő útmutatása mellett átvettünk 5—6 misét a Kyriáléból, az I. és III. Credo, a Requiemet valamint a Graduáléból a sequenciákat, a virágvasárnapi és nagyheti szertartást, néhány ünnepi Introitust, a négy Mária karverset. Abban a szerencsében is volt részünk utolsó két napon, hogy az apátság

három legjobb előénekesé bemutatta a Grad. Romanum legszebb részeit mintaszerű előadásban. Emellett állandó iskola volt számunkra a napi liturgiában való kötelező részvétel a gyönyörű ősi románstílusú apátsági templomban. A liturgikus funkciók nemcsak korális ismereteinket gyarapították, hanem lelkileg is gazdagítottak minket, megtanítva arra, hogyan kell a korálist imádkozva énekelni.

A liturgia egyébként a középpont a zárda életében. Ez szabályozza a szerzetesek napirendjét. Az Officium egyes imaórái ritmikusan fonják át a napi munkát felkeléstől (reggel 4 óra) lefekvésig (este 9 óra). A mi munkaprogramunk a következő volt: d. e. 8–9 összhangzaltan, 9–10 ünnepélyes konventmise a páterek énekével (kb. 28 páter), 10– $\frac{1}{2}$ 12 P. Gregor énekórája, 12-ig eszmecsere. Ezután volt rögtön az ebéd. Az ebéd is valóságos liturgikus akció a maga korális tónusú imádságaival és lelki olvasmányjaival. A beuroni sífben kifestett hatalmas ebédlő a kolostor szent helyeihez tartozik s mint a templomban, úgy itt is állandó silentium van. Ebéd után kisebb kirándulásokat rendeztünk, 6 órára azonban benn kellett lennünk, hogy résztvegyünk a vesperáson. Az ellenőrzés szigorú volt. A kurzusrendező utasításait be kellett tartani. Vacsora után $\frac{3}{4}$ 8-kor a Completórium, az Egyház esti imája zárja be a napi liturgiát, végén a Salve Regina egyszerű, de megkapóan áhítatos dallamával, amely ott csengett fülünkben még akkor is, amikor már az éjszaka csendje borult a kolostorra.

De nemcsak az imából, hanem a munkából is hathatósan kiveszik részüket a szerzetesek. Az apátság egy algmnáziумot tart fenn internátussal a szerzetesek kizárólagos vezetésével. Még a vakációban sem pihennek, hanem az ifjúság számára több napos lelkigyakorlatokat tartanak, akik ez idő alatt a kolostorban laknak. Így ott tartották nagygyűlésüket vezetőik élén a kath. főiskolások (kb. 200 an). Közben vasárnap gyermeknap is volt, amelyre seregestől jöttek a környékből tanfőik vezetésével az elemisták. Ez alkalomból hallottuk a „De Angelis” misét, melyet a páterekkel felváltva a seckaui gyerekek énekeltek. Valami elragadó szép volt az ő korális énekük. Másnap középiskolások jöttek Grácból lelkigyakorlatra, amelyet maga az apát vezetett.

Végül meg kell említenem közös szent áldozásunkat, amelyet egy „magyar mise” keretén belül a helybeliektől és

külföldiektől megtelt templomban végezhetünk. Ez volt vállalkozásunk legszebb és legméltóbb megpecsételése. Miben állott a „magyar mise?” Abban, hogy a szentmise imádságait mindannyian közösen *főnnhangon* imádkoztuk és közben a szentmise menetéhez illő népéneket énekeltünk férfikarra. A katolikus hitnek ez a demonstratív megvallása általános elismerést váltott ki a jelenlevők részéről. A szentmise végén énekeltük Pázmány-nak általam férfikarra írt gyönyörű himnuszát az „O gloriosa”-t magyar nyelven, ami P. Gregornak annyira megtetszett, hogy a partitúrát elkérte tőlünk.

De semmi sem tart örökké e földön és így a mi seckau gyönyörű napjainknak is vége szakadt. Nehezen bucsúztunk el a kedves páterektől és a kedves helytől, ahol annyi sok szépet láttunk és tapasztaltunk. A bucsúzásnál szívünk mélyén ott élt az elhatározás: Ide még eljövünk, az élet nehézségei között erőt, lelkesedést meríteni. Azért így bucsúztunk az apátság ősi falaitól: A viszonzlátásra!

EGYESÜLETI ÉLET.

Tankerületi értekezlet Galántán.

A Galánta-vágsellyei járási tanítói körzetet magába ölelő galántai tankerület magyar tanítóit szeptember 30-án értekezletre hívta össze *Budovič Román* kerületi tanfelügyelő. Az értekezlet a galántai Politzer-féle mozihelyiségben folyt le, melyet a csaknem 200 főnyi tanítóság zsúfolásig megtöltött.

Az értekezlet Budovič tanfelügyelő hatásos, mély értelmű pedagógiai és szociológiai gondolatokkal telt beszéde nyitotta meg, melyet az alábbiakban ismertetünk:

— A jelen-súlyos problémái válságossá tették a társadalmi élet minden megnyilatkozását. Kritikus időköt élünk. Új szociális, erkölcsi és gazdasági világnézet kezd kialakulni, s ez a vajúadási folyamat nem kiméli meg a népkolát sem. Az iskola és pedagógia is kénytelen beleilleszkedni az új idők keretébe. Mint a közélet főlényezője, nem vonhatja ki magát az események hatása alól. Az iskolának is van krízise. A válság szempontjait három probléma köré csoportosíthatjuk.

— *A gazdasági krízis* a legérzékenyebben érinti az iskola

anyagi ügyeit. A községek és felekezetek nem tudnak már eleget tenni azoknak a követelményeknek, melyek közláráságunk rohamos fejlődésnek indult iskolaiügye és a modern pedagógia tőlük megkíván. Az iskolafentartás évről-évre nagyobb terheket ró a községek és hifelekezetek vállára, melyek egyéb gazdasági nehézségekkel is küzdenek. Azért a tanítóságnak ezen a ponton csak egy közös célja lehet: követelni az *egységes állami iskolát*.

— *A szociális krízis* az iskolát a tanköteleseken át érinti. Az általános szegénység következtében a tanulók nélkülözik az eredményes haladás testi és szellemi föltételeit. A nagy munkanélküliség, nyomor miatt még a legszükségesebb taneszközök beszerzése is hihetetlen nehézségekkel jár, ami természetesen, a pedagógiai sikert nagyon is problematikussá teszi. Az őszi csekély munkaalkalom pedig a nyomorgó szülők gyermekeit is munkakeresetre és az iskolalátogatás elmulasztására csábítja.

— *De legnagyobb gondot az erkölcsi krízis okoz az iskolának és a tanfónak.* Az elkeseredett szülők gyermekében mindjobban elburjánzik a tisztelenség, engedelmesség, lelke a rossz családi nevelés hatására eldurvul, s a jó és nemes eszmék befogadására többé-kevésbé alkalmatlanná válik. Az elégedetlen szülő az iskolában a mai társadalmi rend egyik fentartóját látja, amely — szerinte — a válság és a nyomor okozója, s bizalmatlansága a tanfó iránt egyre nő. Orvoslást és javulást csak államfelforgató és erkölcsronboló eszmék uralomra jutásától vár, s ezzel — talán öntudatlanul — vesztébe rohan.

Beszéde végén felhívja a tanítóságot arra, hogy ezeknek a kérdéseknek a folyó tanévben fokozott figyelmet szenteljen. Hiszi, hogy e problémák fontosságának a tanítóság tudatában van és azon lesz, hogy a válságot, ha nem is megszüntetni, de legalább enyhíteni fogja. Részt vesz a téli folyamán meginduló segélyakciókban, sőt azokat vezetni és irányítani fogja, lakarékoszágra neveli a népet, türelemre és kitartásra buzdítja, s megóvja attól, hogy lelketlen népámítók agitációinak és lázító demagógiájának felülve, romlásba dőljön!

A mély megilletődéssel hallgatott és kellő megértéssel fogadott megnyitó-beszéd után a tanfelügyelő az iskolai adminisztrációra vonatkozó utasításait és újabb rendelkezéseit

tolmácsolta a tanítóknak. Majd *Fischer János*, szeredi ig.-tanító előadása következett a *népiskola énektanítási anyagáról* az új normáltanterv szerint, s az *énektanítás módszeréről*. A többórás és a késő délutáni órákba nyúló szakszerű, alapos tudásra és képzettségre való előadást a nagyszámú jelenlévők mindvégig a legnagyobb érdeklődéssel hallgatták, s fölkérték az előadót, hogy értékes, új szempontú és tanulságos dolgozatát bocsássa a Magyar Tanító úján az össztanítótság rendelkezésére.

Az előadást délben közebed szakította meg, mely a szokott meghitt és barátságos hangulaban ment végbe. Itt említjük meg, hogy az idősebb tanítógenerációnak nagyon rosszul esik a legfiatalabb tanító-kartársak húzódása és a közös ebéditől távolmaradása (tisztelet a nagyon kevés kivételnek!), amely alkalom legmegfelelőbb arra, hogy „öregék és fiatalok” közvellen, őszinte beszélgetésben összeemeledjenek. Ehelyett azonban a fiatalok különválnak és ugyanazon pénzért (esetleg drágábban) máshol ebédelnek. Azt hisszük, ez a jelenség másutt is mutatkozik, s azért tesszük szóvá magunk között, nehogy általánossá és rendes szokássá váljék a kartársi szolidaritás és testvéri szeretet rovására. (—)

Járási közgyűlések. A Galánta-Vágsellyei járási kör f. é. okt. 14.-én galántán, a Párkányi Járási egyesület pedig okt. 15.-én Párkányban tartotta rendes őszi közgyűlését. Mivel a gyűlések időpontja összeesik lapunk megjelenésének idejével, e gyűlésekről csak a jövő számunkban hozhatunk részletes beszámolót. Kérjük a két közgyűlés elnökségét, hogy a referádákat a gyűlés után azonnal készíttessék el s küldjék meg lapunk szerkesztőségének.

A főiskolát végzett polg. isk. tanárok, tanulmányi idejének beszámítása mindegyre késik. Mint a Magyar Tanügyi írja, a pénzügyminisztérium ellenzi az ügy elintézését; a parlamenthez kell fordulni.

Az önálló áll. magyar tanítóképző szept. 1.-vel Bratislavában megnyílt. A magyarság régi kívánalmát teljesítette ezzel dr. Dérer Iván isk. ügyi miniszter, aki ezzel is hebizonyította, hogy nem az ígéretek hanem a tettek embere. Igazgatójává az előtünk jól ismert tudós ungvári tanárt, Dr. Szerényi Ferdinándot nevezték ki, akinek kezében, hisszük, jó helyiült van a tanítóképzés. Dr. Szerényi Ferdinánd a Ruszinszkói Ált. Magyar Tanítóegyesület elnöke, több lapnak szerkesztője s a Masaryk és Komensky Breviáriumok szerzője.

Két új magyar polgári iskola nyílt meg szept. 1-én. Az egyik Bratislavában, mint a szlovák áll. polg. isk. párhuzamos magyar intézete, igazgatója Holly Antal, a másik Galántán, szintén mint az ottani szlovák áll. polg. isk. parallelje.

DALÁRDA.

Az Orsz. Magyar Tanító Dalárda hivatalos közleményei.

A Sz. Á. M. Tanítóegyesület Énekkarának őszi hangversenykörútja. Egyesületünk Énekkara folyó évi november hó 7—12.-e között tervezi keleti turnéját. Ez alkalommal Kassa, Eperjes, Ungvár, Munkács és Beregszász városok kerülnek sorra. Az Énekkar vezetősége most végzi az előkészítő munkálatokat, de már most megállapítható, hogy a kelet-szlovenszkói és ruszinszkói magyar tanítóság örömteljes várakozással tekint a turné elé. Remélhetőleg a levélbeli megállapodások rövidesen befejeződnek és akkor a *vezetőség körlevélben értesíteni fogja a dalosokat.* A körlevél feltétlenül bevárando. Mindenesetre tegyék meg az énekkari tagok a szükséges előkészületeket és szorgalmasan tanulják a nyári hangversenyeken műsoron volt darabokat. Elsősorban kérjen minden daltestvér kedvezményes vasuti igazolványokat és pedig a kiinduló állomástól Košicén át Prešovig és vissza, továbbá a kiindulási helytől Košicén át Užhorod Munkácsévon át Berehóv és vissza. Minden dalos tehát két igazolványt kér. Az Énekkar pénztára csak a kedvezményes vasuti jegy árát téríti meg. (Az igazolványok személy és gyors vonatokra kérendők!)

November hó 5.-én este mindenkinek Košicére kell érkeznie, ezért ki-ki úgy induljon hazulról, hogy az alatt megjelölt központi állomásokon a jelzett vonatokat elérjék.

Bratislava ind. gyors	9 ó 28 p-kor	(A csallóköziek és
Leopoldov érk.	„ 10 „ 57 „	mátyusföldiek
„ ind.	„ 10 „ 49 „	Leopoldovban csatlakoznak e vonathoz.
Žilina érk.	„ 13 „ 00 „	A nyugatiak mindnyájan Vrutkyban találkoznak.)
„ ind.	„ 13 „ 27 „	
Vrutky érk.	„ 13 „ 48 „	
Košice érk.	„ 18 „ 24 „	

Komárno	ind. szem.	6 ó 25 p-kor
N. Zámky	érk. "	7 " 08 "
"	ind. gyors	9 " 28 "
Galánta	érk. "	10 " 06 " (Átszállás)
"	ind. "	10 " 16 "
Leopoldov	érk. "	10 " 41 "
Levice	ind. szem.	7 ó 25 p-kor
Hr. Breznica	érk. "	9 " 51 "
"	ind. gyors	10 " 25 "
Vrutky	érk. "	12 " 25 "
Plešivec	ind. szem.	6 ó 08 p-kor
Filákovó	érk. "	8 " 10 "
"	ind. gyors	8 " 30 "
Vrutky	érk. "	12 " 25 "

(Amennyiben a gömörieknek kedvezőbb lenne az utazás Rozsnyó felé, úgy onnan autóbusszal utazhatnának Kassáig. Ez esetben olcsóbb az utazásuk).

Értesítés. A kottamelléklet szerkesztője, Gáspár János kártársunk közli, hogy a kottamelléklet azért késik, mert a kassai nyomda kottaszedője súlyosan megbetegedett s végleg el is távozott. Más nyomdával való megegyezés folyamában van.

K Ü L Ö N F É L É K .

Őszirózsák.

Udvaromon nyárvégi pompa :

Kacagva nyílnak az őszirózsák.

S mintha tudnák, hogy rövid az élet

Szép keblüket a napok tárják.

Szíveben is nyárvégi pompa :

Színes, eleven, lüktető élet.

Még kacagva nyit sok űszirózsa . . .

Do hiába . . . már a tél közelget.

Kossányi Alajosné.

Mi most az ember?

Állat az ember. Vagy : az ember állat.

Ezt a fogalmat

Szavakkal bármiképpen variáljad.

Figyeld csak ! Egymáét mindig veri, marja

Sokkalta inkább,

Mint űsrengetegek búsz fenevadja.

Hogy esze van? Tagadhatatlanul van.

Ezért az első

Földön a legázó hatalomban.

Tóthkárolyi Lajos.

Útban a leszerelés felé! . . .

Néhány hónap múlva belépünk a gonfi leszerelési konferencia esztendőjébe, de az újságolvasó ember fejszójával veszi tudomásul az egyes államok előkészületeit, melyek újabb és újabb militarista beruházások formájában jutnak kifejezésre. Eanél sokkal kirívóbb osotról olvashatunk a Dostojszickó Listy című katonai hetilapban, ahol J. R. csobországi kartársunk a következőket írja: „Néhány példában bemutatom, miként lehet a katonai előképzést keresztülvinni az olyan iskolákban, amelyek a katonai helyőrségekől távoli községekben vannak. A katonaságnál utász vagyok. Idevágó ismerotoimet és tapasztalataimat az iskolában is felhasználom. Leginkább a közimunka az a tantárgy, amelynél a tanulók megismerkednek az utászképzés részleteivel, melyek a kaszárnyán kívüli életben is alkalmazhatók. Ezekre az ismerotokra úgy a földmivos, iparos, vagy cserkész, mint a katona, kiváltkép az utász, nyugodtan támaszkodhatik. Így az utászok miatyánkja, a csomókötés. A földmivos részére onél semmi sem lehet fontosabb. Minden porcban kell valamit megkötaio: ostort, zsineget, fabáncsot, kötelet, szijat, különböző tárgyakat összekötözni stb. Az utászkötések minderre megfelelnek. Máskor, egyéb tantárgyakkal kapcsolatban hidakat állítunk, fedezékeket ásunk, kompot, csónakot készitünk, utakat, ropilöket, hordágyakat (betegék és sebesittek részére), sátrakat, latrinákat és drótakadályokat csinálunk. Hordóból kis viztisztítóállomás borendezés elkészítése kissé nehéz ugyan, de fölötto érdekes. Használóképpen hasznos ismerotokra tesznek szert a tanulók, ha megtanulják a függőön és a vízmérő használatát, valamint, ha kapával és kütéllal tudják a derékszűgöket kijelölni. Az idősobb tanulókat megtanitom karók beverésére és kihúzására. A többi tárgyaknál szintén támogattjuk a katonai előképzés gondolatát azzal, hogy megtanítjuk a gyermekeket tájékozódni a szabadban, a világtájakat meghatározni, megtanítjuk a térképolvasásra, térképjelekre, a Morse ábc ismerotóro, a zászlócskákkaival való szignalizálásra, távolságbecslésre, a tárgyak magasságának és szélességének az utalálására. Nem kevésbé érdeklí a tanulókat a nyomozás és útközben különböző jelökekkel való érintkezés. Hogy mily nagy segítségére van az iskolai testgyakorlás tanítása a sok testnevelő egyesülettel a katonai képzésnek, azt minden katonatiszt kollökeképen méltányolni tudja. Ezekre a dolgokra a tisztiskolákban nagyobb figyelmet kéne szentelni, hogy az iskolai előképzés is bő anyagot merithessen a katonai oktatók előadásáiból.“

— Valóban, mind szép és hasznos dolog ez. De miért kell mindent a háború rémének a falrafestésével tanítani az iskolában? Idestova odajutunk, hogy minden tantárgy a leendő katonasélet és háború előtanulmánya lesz . . . És mit szöli mindehhez Gent? . . .

Jöjjon el a Te országod. Lapunkban már jelentettük, hogy Soós Károly búcsi ref. lelkész, egyházmegyei főjegyző az egész évkört felölöl prédikációs könyvet ad ki, amely ref. tanító kartársainkat is közelről érinti. A könyv most jelent meg, a kiadó Gondos Vilmos könyvkiadóvállalata, Párkány, a napokban küldötte szöt azoknak, kik már elözetesen megrendelték.

Meglepett bennünket már a könyv külső kiállításá is. Teljes fekete vászonkötésben jelent meg, papirosa hófehér, vastag, betűi nagyok, modernek. Valóban tetszetős, szép kiadói munka, mely a párkányi Gondos nyomdának dicséretére válik. A nagyalakú, 338 oldalas mű 69 egyházi beszédet tartalmaz, minden vasárnapra és ünnepre. A beszédek elsörendű tartalmukkal, mély, de mégis könnyen érthető flozókus szépségeikkel igaz gyönyörűségére és okulá-

sára vannak mindenkinek, aki elolvassa őket. Református tanítóknak, különösen kántoroknak, akik a lelkészeket gyakran helyettesítik és lévita tanítóknak, akik önálló lelkészi szolgálatot végeznek a szószéken, házagpótló munka és nélkülözhetetlen. Ajánljuk megrendelését fentemlített kartársainknak. Ára aránylag olcsó 40 Ké. Megrendelhető a kiadónál.

Comenius fizetése Sárospatakon. Loránffy Zsuzsanna „uradalmi és udvartartási könyve” alapján Kouensky a következő fizetést élvezte Sárospatakon: késpénz 600 forint, buza 60 kassai köböl, ruhára 40 fr., 15 bordó bor, 6 sertés, 15 bárány, 15 itce méz, 15 itce vaj, 2 köböl borsó, 1 köböl loncs, 1 köböl hántott küles, 2 hordó káposzta, 25 szakér tűzifa. — Ez a javadalom Szilágyi Sándor számítása szerint 6000 forint 60 év előtti pénznök felel meg, tehát a mai valutarelációban kb 150.000 Ké-t tesz ki.

A mi otthonunk. Új beszéd- és értelemgyakorlati segédítő, v jelent meg mostanában Klein Géza könyvkereskedő kiadásában, Rimavská Sobota. Irta Rob Béla, magyarra fordította Hreblay János. A könyv felüli a II.—III. évf. beszéd- és értelemgyakorlati anyagát, 40 bétre felszítva. Kijelölti ügyesen a módszert, bőven ad a leckékhez verseket, meséket, rajzokat, képeket. Két főrésze oszlik: általános és gyakorlati részre. Az általános részben megjegyzéseket közöl az egyes tantárgyakhoz, melyek a beszéd- és értelemgyakorlattal szoros összefüggésben vannak, a gyakorlati rész egyrészt a tárgyi oktatást, másrészt a polgári neveléstant öleli fel alkalmas szemelvényekkel s mesékkel. A könyv igen jól használható, szem előtt tartja a munkaiskola elvét, azért ajánljuk kartársaink figyelmébe. Megrendelhető a kiadónál.

Az angol iskolaügy fejlődése. Az angol közoktatásügyi miniszter a költségvetési tárgyalás alkalmával nagy beszédet mondott az iskolaügy kérdéseiről. A miniszter kifejtette, hogy az egész brit lakosságnak mintegy tíz százaléka részestül már magasabb iskolai képzésben, ami ugyenvszer több a huszonöt év előtti állapothnál. Ennek egyik hatása az, hogy az alacsonyabb társadalmi rétegek áttörnek a közép, és felső osztályok monopóliumát, amelyek eddig nagyobb képzettségük alapján elfoglalták a főbb hivatalokat és magasabb adminisztratív tisztségeket. A miniszter az oktatás eredményeivel is foglalkozott és statisztikai adatok alapján mutatta ki, hogy a fiútanulók 52 százaléka, a leánytanulók 28 százaléka kitiintetéssel végezte tanulmányait. E szokatlan és kiváló eredményből az angol nép egyre jobban bontakozó képességeire és a jövő nemzedék nagy többségére következtet. Ezután ismertette a miniszter az angol iskolákban végzett munkát és kijelentette, hogy szilárd meggyőződése szerint az angol iskolák az elkövetkező 20 évben új és jelentős brit nemzeti típust fognak fölnevelni. Az egészséges, praktikus, önmagával megelégedő és felelős ember típusa nő fel az új angol iskolában, amely tökéletesen föl lesz szerelve azoknak a súlyos problémáknak a megoldására, amelyek a jövő generációra várakoznak. A miniszter beszámolt az angol gyermekertek általános tevékenységéről is, amelyek a szabad ég alatt működnek és igen jótékony befolyást gyakorolnak a legitjabb sarjadék egészségesének fejlődésére.

A gyermekek és a színjátszás. A magyarországi Magyar Gyermektanulmányi Társaság, a Szülők Szövetsége és az Országos Közéges-
ságügyi Tanács már esztendőik óta sürgeti, hogy rendelőtleg szüntessék meg a gyermekeknek bivatásszerű színpadi szereplését. Budapest főváros ezentül tau-

köteles gyermeknek csak abban az esetben engedi meg az iskolán kívüli szereplését, ha a gyermek az iskola igazgatójától erre engedélyt nyer. Az iskolák igazgatói pedig csakis jómagaviseletű és jól tanuló gyermekeknek adják meg az engedélyt. — Azt hisszük, hogy ez a beállítás téves, mert az iskolák igazgatóságai nem utasítanak el (sőt!) a gyengébb tanulók irányú kérelmét sem . . .

Mennyit költenek közoktatásra az egyes államok?

A nemzetközi közoktatásügyi hivatal, amely Genfben működik a népszövetség égisze alatt, statisztikát állított össze arról, hogy az egyes országok költségvetési összegének hány százalékát teszi ki a közoktatásügyi költségvetés: Svájc 19,8 százalék, Hollandia 19,2, Kuba 18,6, Argentína 16,9, Poroszország 16,9, Svédország 15,8, Norvégia 14,8, Chile 13,7, Magyarország 12,2 Bulgária 11,9, Nagybritánia 10,6, Csehszlovákia 9,3, Mexikó 9,2, Belgium 8,2, Olaszország 7,2, Franciaország 6,0, Spanyolország 5,3, Görögország 4,7, Venezuela 4,6, Ausztria 3,2, Portugália 1,5 százalék. — Érdekes volna ezzel szemben statisztikát közölni arról is, hogy az egyes államok büdzséjének hány percentjét teszi a hadügyi költségvetés . . .

Dve na tri. E címmel szlovák olvasókönyvtár 1. száma hagyta el a sajtót a múlt napokban, Komáromban. Egymással összefüggő elbeszélések sorozata ez a könyvecske, mely 192 oldalon, könnyű tiszta szlovák nyelven fáradhatatlanul ünti magából az egészséges, jóízű humort. Aki könnyen el élvézettől akar gyakorlatot szerezni a szlovák nyelvben, ne mulassa el e könyvecske megvételét Irtá: Dolly Bruck, szlovákra áttültette Kunst Theodor tanf. berend. áll. igazgató. Kiadta a Vírdatat könyvnyomda, Komárno. Ára 5 Ké, bérmentes szállítással 5,70 Ké. Különösen ajánljuk kartársaink figyelmébe, akik a szlovák nyelvet tanítják a e nyelvben könnyen megszerezhető gyakorlatra, szó és kifejezés bőségére van szükségük. Nyelvezete oly könnyű, hogy a szlovák nyelv alapelőismerelvel tisztában levő olvasó okvetlen megérti.

Anyák vakációja. A „Frauenhilfe“ németországi nőegyesület, melynek a német birodalom minden részében 6000 helyi szervezete van, propagandát indított olyan irányban, hogy minden anyának legyen évenként épen úgy vakációja, mint minden más munkásnak. A „Frauenhilfe“ e célból 30 üdülőotthont állított föl és még többet szándékozik létesíteni. Ezekben az otthonokban a kifaradt anyák, különösen pedig a beteg, szegény, vagy elaggott anyák, pihenést és üdülést találhatnak. A „Frauenhilfe“ nemcsak az anyák vakációjának a költségeit viseli, hanem gondoskodik az otthonmaradt gyermekekről is. Németországban az anyák napján ezekre az otthonokra gyűjtöttek.

A naptár reformja. A Nemzetközi Naptárreform Liga az egész világon propagandát fejt ki egy új naptár készítése érdekében. A Liga elve az, hogy az év 364 napból álljon, minden hónap 28 napos legyen. Ezért július és augusztus közé egy tizenharmadik hónapot kell beiktatni, amelynek a neve Sol (Nap) lesz. A 365. nap kívül esik a naptáron és nemzetközi békenap lesz. A hónap eleje mindig hétfővel kezdődnie és a nagyobb ünnepek mindig ugyanazon napra esnének. Az iskolai év mikénti beosztására nézve a Liga terve még nem ismeretes. Eddig 9 állam kivételével valamennyi beleegyezett a reformba, s ha ezek beleegyezését is sikerül megnyerni, úgy 1934-ben életbe szándékoznak léptetni az új naptárt.

Játék- és sportszabályok, tanítók, tornatanúrok, sporttal foglalkozók, sportegyesületi vezetők részére kiadott zsebkönyv. Összeállította Mándy Antal okl. tornatanár, kiadta Klein Géza könyvkiadóvállalata, Rimavská Sobota. Ára 16 Ké.

A 202 oldalas könyv tartalma igen értékes s megbecsülhetetlen szolgálatot tesz a testgyakorlással, sportolással, akár tanítási, akár aktív szempontból foglalkozóknak. Nem csak a ma divatos sportágak játékszabályait ismerteti, hanem tárgyalja a torna történetét s közli az elemi iskola tornaanyagát is. Mintegy 35 oldalon pedig sok változatos játékot ír le, melyek mind alkalmasak az elemi és polg. isk. tanulók számára is. Ajánljuk kortársaink figyelmébe, mint nélkülözhetetlen segédeszközt a torna tanításuál. Jó illusztrációkkal is bőven el van a könyv látva. A könyv beszerzése nemcsak saját használatra, hanem a tanítói, illetve tanári könyvtárak, sőt polgári és középiskoláknál az ifjúsági könyvtárak részére is nagyon ajánlatos.

Szlovenszkó egyetlen magyar gyermeklapja a Szivárvány újra bekopogtatott az iskolákba, hogy szép képeivel, ismeretterjesztő és szórakoztató cikkeivel segítségére legyen a magyar gyermekok nevelésében. Eddigi sikerét elsősorban annak köszönhetjük, hogy a magyar tanítóóság lelkesen pártolta a tanításnak ezt az elsőrangú segédeszközét. Rendelje meg minden magyar iskola legalább annyi példányban, ahány osztálya van, hogy a szegényebb tanulók számára is hozzáférhető legyen! Hívják fel a kollégák a szülők figyelmét a missiót teljesítő gyermeklapra. A jobb módú tanulóinknak is ajánljuk megrendelését. Az I. és II. évfolyam beküldött példányai az iskolai könyvtár számára megrendelhetők. Ennél szebb, megfelelőbb és olcsóbb könyvet nem lehet másutt szerezni. Egy beküldött évfolyam ára 9 Ké. Jutalomkönyvnek is kiválóan alkalmas! Egyes, vagy csoportos megrendelések az Állami Kiadóhivatal bratislavi fiókiához küldendők. A Szivárvány előfizetési díja egész évre 7 Ké.

A szlovák helyesírás szabályai helyesírási szótárral. (Pravidlá slovenského pravopisu s abecedným pravopisným slovníkom) A napokban jelent meg az Állami Kiadóhivatal (Státne Nakladateľstvo) kiadásában e szép kiállítású, kötött, 360 oldalas munka, melyet a szlovák nyelv űre a Slovenská Matica helyesírási bizottsága állított össze. Az isk. és nemzetműv. minisztérium jóváhagyta és segédkönyvvül engedélyozte az összea iskolák részére. Ez az egyetlen szlovák helyesírási segédkönyv, melyet a minisztérium jóváhagyott s így hivatalosnak tekinthető. A szlovák nyelvet tanítóknak vagy azt jól, iródmilag a helyesírási szempontból is tökéletesen megtanulni akaróknak a könyv nélkülözhetetlen. Ára mérsékelt, 20 Ké. Megrendelhető egyenest a Státne Nakladateľstvonál Praha, illetve a fiókjánál Bratislava, esetleg bármely könyvkereskedő útján is. Igen ajánlatos megrendelése a tanítói és tanári könyvtárak részére.

Hány újság jelenik meg Magyarországon? Statisztikai kimutatás szerint Magyarországon ebben az évben 1430 újság jelent meg, ebből Budapesten 809. Az újságok 20%-a politikai lap. A napilapok száma 77, a hetilapoké 329, a havonta megjelenőké 430, az évente megjelenőké 25, egyéb 4. Nyelvek szerint van 1200 magyar, 112 német, 46 francia, 84 angol, 14 olasz, 2 görög, 10 latin, 5 szlovák, 2 cseh, 2 román és 1-1 szerb, héber, eszperantó.

F. I. Wagner-Cocher: Psalm 116 für Doppelchor a capella. Nagy technikai tudást árul el ez a sok finomságot magában rejtő dallamos mű. Előadásához a vegyoskارت meg kell osztani és pedig úgy, hogy $\frac{1}{2}$ képezi az első kart, míg a megmaradt $\frac{2}{2}$ a második kart. A második karnak azért kell erősebbnek lenni, mert jobban van igénybe véve. A két kart azután egymás mellé állítjuk fel. A mű tematikus és jól betanulva nagyon hatásos. Ára 24 Ké.

Cl. Breitenbach, op "7. Confitebor". 51 új orgonadarab van itt egybegyűjtve, melyek azonban minden további nélkül harmóniuzos is játszhatók. 1-36 dúrban, 37-51 mollban vannak írva. A darabok rövidek, (kb. 26-30 üteműek) könnyűök és amellet igen tetszetősek. Különösen kezdőknek vagy gyöngö játékosoknak ajánlom. Ára 24 Ké.

V. Goller, op. 60. „Die Karwoche“. (A nagyhét) A szerző igaz-vé ig gyakorlati zónész, aki a karnagyok kívánalmait jól ismeri. Ebben a műben a nagyhét összes ceremóniája megvan. Kezdődik a barkaszenté'essel és befejeződik a feltámadással. A könyv 96 oldal. Nagyban emeli értékét azon körülmény, hogy minden meg van magyarázva, a latin szöveg fordításban is megvan. A vegyoskarok (kb. 28) mind egytől-egyig nagyszerűek és a szöveg értelmét hűen fedik. Kár, hogy még mindig a medici korális szerepel benne és nem a vatikáni. Mindazonáltal kisebb énekkarainknak hézagpótló és éppen ezért igen ajánlom. Ára 40 Ké

P. Griesbacher, op 139. „Missa pro Defundis“. Egyszólamu gyász-mise orgonakisérettel. Egyike a legjobb szerzeményeknek, melyeket a szerző valaha írt. Már az a körülmény, hogy a mű negyedik kiadásban jelent meg, arra enged ösvetkoztozni, hogy igen értékes és hézagpótló. S valóban! Dallama fűlséges és hatásos, különösen a kiasó modern orgonakiséret igen emeli értékét. Ennél szobb gyász-mise egyhangra nem igen létezik. Minden kartársamnak a legmelegebben ajánlhatom, mert nagy öröme lesz benne. Ára 14.40 Ké. Mind a' három mű megjelent A. Copenrathnál, Regensburghan. Nové Zamy, 1931. IX. hó. Szendrei István okl. szék. egyh. karnagy.

Ingyen gyümölcs az iskolásgyermekeknek. Kecske-méten a szűlőgazdák azt kérték az iskolaszéktől, hogy az iskolásgyermekek között ingyenyümölcsöt oszthassanak szét. Ennek a kezdeményezésnek igen nagy jelentőséget tulajdonítanak a gyümölcsstermelők a gyümölcs legjobb propagálása és a gyümölcs-kultúra szempontjából. — Mi hozzáteesszük: ennek a gondolatnak nagy szociális és pedagógiai jelentősége is van.

Kiadóhivatali üzenetek.

Sz. A. M, n/B., L. A. Nagykeszi, dr. Sz. F. Bratislava, K. Zs. Perbenik, G. J. Naprágy. Címüket kijavítottuk, a lapot a jelzett új címre küldjük. — P. P. Gömörhorka. Tagjaink sorába felvettük, zsebnaptárt küldtünk. — G. J. Cifáry. A régi címét átjavítva küldjük az új címre a lapot. Az elveszett októberi számot is megküldtük pótlólag. — A. S. Ptrukša. A kért számokat elküldtük. — Sz. K. Verbőc. A lapot megindítottuk, zsebnaptárt küldtünk. — S. L. Naszvad. F. A. Udvard, K. I. Kurlakeszi, F. J. nő Naszvad. A közruti pénztáros jelentése alapján tagjaink sorába vettük, zsebnaptárt küldtünk.

HIRDETÉSEK.

Pályázati hirdetés. A thüriszakállasi róm. kath. iskolaszék a kántortanítói állásra másodszor is pályázatot hirdet. Javadalma: az egyházközségtől természetbeli lakás, (2 szoba, konyha, melléképület); 2 kath. hold és 1006 négyzetöl szántóföld, 534 négyzetöl kert; minden pár után 12 kgr. buza meg 2 Kc; stóla 60 Kc; a többi államsegély. A tanítás nyelve magyar, de a kántoriakban a szlovák nyelv is szükséges. Pályázati határidő: 1931 október 25. A szbályszerüen felszerelt kérvények Ekec-re (okres Komárno) küldendők a róm. kath. plébánia címére.

Pályázati hirdetés. A thüriszakállasi r. kath. iskolaszék pályázatot hirdet a II-ik végleges tanítónői állásra. Helyi jövedelme: 1 szobás lakás; 100 Kc készpénz a hitközségtől, a többi államsegély. Tannyelv magyar. Szabályszerüen felszerelt kérvények a róm. kath. plébánia hivatalhoz küldendők, Ekec, (okres Komárno.)

Pályázat. Betöltendő a komárnói magyar tannyelvü községi polgári fiú iskolánál egy II. (második) szakos állás. Csakis polgári iskolák II. szakára képesített tanerök pályázhatnak. Akinek énektanításra is van képesítése, előnyben részesül. Javadalma: Komárno várostól 1600 Kc törzsfizetés, 800 Kc lakáspénz. A fizetés — a szolgálati időnek megfelelően — államsegéllyel egészítették ki. Kellően felszerelt kérvények (nosztrifikált oklevél, születési, állampolgársági, tiszti orvosi és működési bizonyítvány) 1931. október 25-ig a komárnói községi iskolaszék elnökéhez küldendők.

Pályázat. A szászi róm. kath. iskolaszék pályázatot hirdet a II. ideiglenes tanítói állásra. Pályázhatnak okleveles, vagy legalább érettségit tett férfiak és nők. Javadalom 1200 Kc, 240 Kc lakbér, 20 Kc kertilletmény, a többi államsegély. Pályázatok 1931. október 28-ig küldendők be a szászi kath. iskolaszék címére. Posta Velky Lég. Az állás f. év november 1-én elfoglalandó.

Pályázat. A füri róm. kath. iskolaszék az újonnan szervezett IV. ideiglenes tanítói állásra pályázatot hirdet. Javadalmazás: az iskola fenntartótól 1200 Kc fizetés, 336 Kc lakbér, 20 Kc kertilletmény és államsegély. Tannyelv magyar. Választás 1931. október 11-én. Pályázatok beküldendők róm. kath. plébánia hivatalnak, Fyr, pp. Kert. Róm. kath. iskolaszék.

Tanító fia 6 gimnáziummal kiegészítő tanítónak elmenne. Cím: Róm. kath. iskola Kolozs-Néma, okres: Komárno.

Ujdonság! Rég nélkülözött tankönyv, illetve segédkönyv. Ujdonság!

A **LIRA Hangjegyfűzet** a legújabb normál-tanterv utasításai szerint készült és felöleli úgy az elemi iskolák felső évfolyamainak, valami a polgári- és középiskolák ének- és zeneelméleti anyagát a megfelelő tagozatban.

Az elméleti rész magába foglalja mindazokat a zenei ismereteket, melyeknek tudását a mai fejlődő dal- és zenekultúra mindenkitől elvár. De a fűzet anyagelrendezése, szakszerű és könnyen érthető előadásmódja, úgyszintén zene-pedagógiai értékesége a növendékek, könnyű tanulásának s a továbbképzés lehetőségének biztosítékát képezi. A fűzetben hangjegyírásra való üres lapok is vannak.

Úgy véljük, hogy a szerző, **Heckmann István** országos hírneve elegendő garancia a **Lyra Hangjegyfűzet** pedagógiai sikerére és a tanulói fűség eredményes haladására vonatkozólag. A mélyen tisztelt Tanító és Tanár Urak pedig a Hangjegyfűzetben az ének- és zeneitanítás régóta nélkülözött segédeszközét fogják üdvözölni. Bevezetés céljából kérésükre mutatvány-példányt ingyen küldünk.

„**ACADEMIA**“ könyvkiadó. **Bratislava, Grössing-u. 34.**

Ha

játszva akarja az írást és olvasást tanítani,
vezesse be iskolájába a már mindenütt ismert

Telkes-féle színes Ábécét.

Részletes **vezérkönyv** az Ábécéhez **ingyen.**
Fali olvasóablák.

6% a Tanítók Háza alapja javára.

Róm. Kath. Egyházi Iskolatanács engedélyezési száma 1927.—III.—31.—23 927.

Kérjen mutatványpéldányt **Academia** könyvkiadó vállalatától:

Bratislava, Grössingová 34.

Az új iskolaév alkalmából bátrak vagyunk a m. t. tanító urak szíves figyelmét felhívni az általánosan ismert azon tankönyveinkre, melyeket

a főlisztelendő **Kath. Iskolatanács**

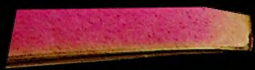
a róm. kath. iskolák részére engedélyezett.

Telkes. Ábécés könyv	eng. szám	28 27
Telkes: Módszeres számolókönyv II. - III.	..	25 27
4 5. és 6-8. évfolyamok engedélyezés alatt.		
Kosztolányi: Mórécstan	..	29 27
Osztényi: Magyar nyelvtan II. - VIII.	eng. szám.	51 27, 76 77 27
Dr. Pálesch-Banai: Hazánk olvasókönyv VI. - VIII. oszt.	eng. szám	51 27
Schneider-Trnavský: Énektan I. r. az alsóbb osztályok számára	..	33 27
II r. felsőbb osztályok számára	..	34 27

Bevezetés céljából szívesen küldünk ingyen mutatványpéldányt.

Vagyunk teljes listezéssel:

„**ACADEMIA**“ könyvkiadó. **Bratislava, Grössing-u. 34.**

XI. évfolyam. 1931. november 1. 21. szám.

Magyar Tanító

általános tanügyi közlöny,
a Szlovenszkói Ált. Magyar Tanítóegyesület hivatalos lapja.

Az egyesület évi tagsági díja 80 Ké, melyért a tagok a lapot is kapják.

Felelős szerkesztő: Nem tagoknak a lap előfiz. ára 1 évre 40 Ké.

Banaí Tóth Pál.

Társ szerkesztők: Hirdetések díjazásbás szerint

Boross Béla, Gáspár János, Uhereczky Géza.

TARTALOM:

	Oldal:
<i>H-ő:</i>	
A helyi jövedelmek	521
<i>Tanító Gyula:</i>	
A tanító iskolánktüüli kulturális és gazdasági hivatása, különös tekintettel a szövelkezeti életre	524
<i>Forgács Mihály:</i>	
Az önnevelés	528
<i>Egyesületi élet</i>	532
<i>A mi dalunk</i>	548
<i>Különfélék</i>	549
<i>Kiadóhivatall üzenetek</i>	555
<i>Hirdetések</i>	555

Szerkesztőség: Állami polgári leányiskola, Komárno. — **Kiadóhivatal:** Községi elemi iskola Komárno. — **Az egyesület elnöksége:** Kovács Alajos központi elnök, Negyed. — **Titkárság:** Vásárhelyi Károly főtitkár, Somogyi István titkár, Komárno. — **Tanácsadó:** Uhereczky Géza, Komárno.

A Hírújságyak használatára eng. a bratislavai posta- és táviráda igazg. 3008/III. 21. sz. rendelkezésével

A LEGTELJESERB SZLOVÁK NYELVTAN

DAMBORSKÝ JÁNOS

reálgimnáziumi tanár, ismert szlovák nyelvész
és tankönyvíró
szerkesztésében

MEGJELENT KÉT KÖTET - 576 OLDAL.

A Közlársaság fenállása óta ez az

első szlovák nyelvtan,

mely egész terjedelmében felöleli a
szlovák nyelv hang, szó és mondattanát és
részletesen mutatja be a szlovák nyelv
és fejlődésének történelét.

TARTALMAZZA

**A SZLOV. MATICA MEGÁLLAPÍTOTTA
új helyesírás szabályait.**

**A kiváló kézikönyvet nem nélkülözheti
egyetlen tanító sem. Tanítói könyvtárak
több példányban rendeljék meg!**

A teljes, két kötetes mű ára füzve Ké 53.—
Egy kötetben, erős vászonkötésben „ 60.—

KAPHATÓ

minden könyvkereskedésben és a kiadónál

Huszár István könyvkereskedésében, Nitrán.

XI. évfolyam. 1931. november 1. 21. szám.

Magyar Tanító

általános tanügyi közlöny,
a Szlovenszkói Ált. Magyar Tanítóegyesület hivatalos lapja.

Az egyesület évi tagsági díja 80 Ké, melyért a tagok a lapot is kapják.	Felelős szerkesztő: Banai Tóth Pál.	Nem tagoknak a lap előfiz. ára 1 évre 40 Ké. Hirdetések díjszabás szerint.
	Társszerkesztők: Boross Béla, Gáspár János, Uherczky Géza.	

A helyi jövedelmek.

A tanító, ha az úgynevezett pihenőjét tartja is, azért akkor sem pihenhet. Kell, hogy az elvégzett munkát lelkiismeretének mérlegére tegye és ítélkezzék önönmaga felett: jól vagy rosszul tettem! S ezekben a percekben (mert ha mindent úgy végez, mint az meghatározottat, jaj, akkor órái nem lehetnek) feltétlen eszébe jutnak az állásával járó dolgok is: fizetés, társadalmi helyzet, tanítói kötelességek.

E három körül forog egész élete minden vágya és gondolata... Istenem!, mennyit is küzdött a tanítóság, hogy elérkezett a mai állapotához! Mennyi keserű csalódás, hiábavaló kilincselés stb. volt osztály-részünk, míg a mai anyagi és társadalmi helyzetet kivívtuk magunknak! S mi is lett volna belőlünk, ha nem összetartva harcoltunk volna...? Mily óriási munkát végeztek itt a tanító egyesületek? Lehet-e ezt a munkát felbecsülni? Nem hiszem Testvérem, hogy ezt megértetted volna, mert ha megérténénk mindnyájan, ... akkor egytől-egyig ott állanánk a vártán és küzdenénk, mint egyszerű közkatonák, — mert táborkok nem lehet mindenki, — hiszen a te munkád Testvér, ha jól végezted, szintén olyan értékű, mint azé, ki az első sorban volt.

Ezen cikkemben az anyagiak egyik, ma nagyon fájós, égető sebérol akarok írni, az úgynevezett helyi

**Minden befizetésnél hivatkozzék
a címszalagon látható törzskönyvi számra!**

jövedelmekről.

A nemállami tanítóság ügynevezett helyi jövedelmei 1923-ban voltak értékelve legutoljára s ez némely kollégánál jól, némelyiknél rosszul sikerült. Én azok közé a szerencsétlenek közé tartozom, akik egyenesen ráfizetnek helyi jövedelmeikre. Általánosságban ezek az értékelések tanfelügyelői körzetek szerint „sikerültek.” Az én járásomban még nem találtam kollégát, aki ezért ne panaszkodott volna. Viszont más járás tanítósága nem kíván új értékelést. Vannak szűpiszok, melyekben egyenest lehetetlen értékelés van. Van kolléga, aki így panaszkodik: „Nekem 12 kat. hold föld jövedelmem van, elnézés folytán a szűpiszba 16 magyar hold került (értéke négyszögölekben ugyanaz) s így magyar holdja ugyanolyan értéket képvisel, mint a szomszéd katasztrális holdja.” Hát ez lehetetlenség! Van olyan, kinek valamely természetbeni járandósága megváltatott, mégis a szűpisz innatúra értékét veszik, persze itt a differencia a tanító rovására megy!

Legtöbb kolléga azonban azon sír, — mert hát ezen sírni is lehet — hogy kántori jövedelmei nagyrészt a tanítóiba vannak beszámítva! Ez igazságtalanság, melyet az Apponyi-féle törvénynek köszönhetünk. Miért van az, hogy csak nekünk tanítóknak számítanak be más munka utáni jövedelmet tanítói fizetésünkbe? Miért nem számítják be a jegyzők mellék munkáját, a vasutasok kilométerpénzét, a képviselők foglalkozási jövedelmeit és sok más foglalkozási ág jövedelmét? (Nem irigységből beszélek) S különben is, ha alapul veszik a már említett Apponyi-féle törvényt, miért nem hajtják végre szószerint? Ha a tanítóiba való beszámítás ezen törvény szerint volna keresztülvéetve, akkor érvényes az 1913 évi XVI. tc. 25. §-a, mely azt mondja, hogy a tanítói fizetésbe csak akkor számítódnak be a kántoriak, ha a tanítói jövedelmek az 1.000 K_c-t el nem érik! Alig hiszem, hogy volna olyan tanítói állás, melynek tanítói jövedelme az 1.000 K_c-t el nem éri.

Ugyanezen törvény 24. §-a azt mondja, hogy az

1907 évi XXVII. tc. alapján, ha az állás megüresedik, a helyi jövedelmeket újra kell értékelni. Még nem hallottam arról, hogy ezt valahol is végrehajtották volna.

Olvastam, hogy ezeket a sérelmeket mérlegelés tárgyává teszik. Uram! Jöjjön el a Te országod, de minél előbb! . . .

Azt hiszem, hogy radikális segítség volna, ha — és ez a „ha“ a bökkenő — elválasztanák a kántori jövedelmeket a tanítóiaktól! Ezt kellene kívánunk, ezért kellene harcolnunk minden erőnkől, persze célravezető fegyverekkel. Hallomásból tudom, hogy Dérer miniszter úr akar rajtunk segíteni. Nagyon sok tanító hálóját érdemelné ki az, aki ezt nekünk kiharcolná! Vegye kezébe az egyesület s biztosan remélem, ha velünk együtt az összes szlovenszkoói egyesületek síkra szállanak, akkor nyert ügyünk van. De nekünk magunknak is kell dolgoznunk egyenként is a cél elérésében!

Célravezetőnek tartanám, ha az egyesület körlevél formájában megkérdezné a tanítóságot, hogy milyen sérelmei vannak a szúpisz-szal kapcsolatban és azután memorandumban fordulna az illetékes tényezőkhöz, hogy láthassák fehéren feketén, mi a hiba, mit kellene orvosolni. Azt hiszem, ha új, de minden tekintetben igazságos, szúpiszt vezetnek keresztül, az államnak nem volna nagyobb terhe, mint idáig.

Nem kell ehhez semmi más, csak egy kevés jóakarát és ami a fő, összetartás a mi részünkről.

Ne hagyjuk e dolgokat a feledés homályába merülni, követeljünk gyógyító írt fájó sebeinkre s ha van jóakarát az intéző tényezőkben, az igazságnak győznie kell!

H—ő.

A Stampay-féle Énekek és Imák

3 ivnyi szöveggel bővítve, újolag rendezve
áremelés nélkül megjelent.

Az imák az összes legújabb ájtatosságokat kimerítően s a legmagasabb igényeket is szolgálják. A mise és a bűnbánati új imák valóságos misszió munkát fognak végezni. 320 ánnal minden alkalomra a legzsebb és legbővebb anyagot nyújt. . . A legregibb és újabb szorzon megjelölésével pedig a könyv történelemm vált. De egyéb kedve meg lehetéretket is tartalmaz. Finom fehér papíron, új betűkkel, félvázaronban most is 8 Kc, egész vázaronban 11 Kc 25% engedménnyel. Ez volt és ez marad a nép legolcsóbb, legbővebb és legpraktikusabb ének és imakönyve. Bérkötésben is lesz aranybetűszéssel. 56 ének kottája I. füz. 5. II. 6 Kc.

Köbélhűt, Stampay.

A tanító iskolánkívüli kulturális és gazdasági hivatása, különös tekintettel a szövetkezeti életre.

A Hanza pályázaton a II. díjat nyert pályamű. Irta: **Tanító Gyula**

Jelige: Egyesült erővel — előre!

Mikor a Magyar Tanítóban olvastam a Hanza lelkes vezetőségének fenti cím alatt közölt pályázati hirdetményét, eszembe jutottak az 1914—18-as évek véres eseményei, amikor legjobbaink hullottak el ádáz csaták nyomán.

Kiürült a falu. Maradt otthon „2-3 nyomorult”, meg az elárvult asszonyok, lányok öregek. Ezek kezébe került a gyepelő, kapa, kasza, ekeszarva. És megindult a küzdelem a kenyérért, hazáért, szabadságért. Folyt a sok verejték, vér, könnyözön.

Döbbenetesen komoly nagy idők voltak ezek. Ugyan mit fizettünk, mit adtunk értük és milyen ténykedéssel, cselekedettel tettük ez időket történelmileg nevezetessé? Úgy, hogy egymást öltük, pusztítottuk, egymásnak fájdalmat, bajt, bánatot okoztunk.

Sajnos, eddig csupán ágyúval és puskával tudtunk „nagy időköt” csinálni, vérrrel és könnyel történelmet írni. Ezután — hiszem — leszerelünk. Új köntöst, új lelket veszünk valamennyien és így harcolunk tovább, de nem ágyúval, puskával, hanem a szellem fegyverével az örömkért, a szépért, jóért, igazért, az emberi szolidaritásért. Harcolunk oly intézményekért, melyekből az egyén és köz jóléte, nyugalma, békéje, boldogsága fakad. Mennyivel szebb, boldogítóbb ily látószögből nézni az életet, mint ágyúcsövön keresztül. Ez a gyönyörű perspektíva mind több és több embert ejt hatalmába, ébreszt igazi rendeltetésének tudatára. Ezen nemes és szencielú munkába kapcsolódik bele a szövetkezeti eszme térhódításáért folyó munka is, mely viszont a tanító iskolánkívüli ténykedésével van szoros viszonylatban.

A gyermeket nem magáért az egyénért neveljük, hanem azért, hogy felnőtt korában a létező és jól szolgáló társadalmi szervezetekben el tudjon helyezkedni, azokért képes legyen dolgozni, nemes eszmék megvalósításáért embertársaival szövetkezni, hogy az egyesült erő segítségével emberi rendeltetésének minél jobban megfelelhessen.

Az ember földi hivatása: küzdeni a jóért, igazért. A jó és igaz lelkek egyetemes erejével harcolni folytatni a hamisság,

csalás, ámtítás, kapzsiság és mindenféle bűn, visszaélés ellen, melyek kárunkra vannak. Rontják az erkölcsöt, szíjják az ellentétet és magvai a békételenségnek, háborúságnak.

Ilyen mételyező visszaélésekkel — fájdalom — eleddig telítve volt légkörünk. Rikító példáját láttuk ennek a háború folyamán a kereskedelem terén is, amikor az üzérkedők, spekulálók, árdrágtók, gabonacsempészek, papírtalpú bakancskészítők, posztócsalók agyafúrt, kapzsi hada silány árúikkal és az árak mesterséges felhajításával drágtították megélhetésünket. Tőlük hozzánk nagy vol a távolság s ezt az utat az ő szolgálatukban álló közvetítő kereskedelem raja lepte el, kiknek kezén végig gurult a közönségnek szánt árú. Elgondolhatjuk, hogy mire hozzánk ért, az alapár többszörös felhajítása mellett juthattunk csak birtokába. Ezt a szívtelen manipulációt érző ember soha nem feledi. Mennyi elvetemültség kellett ahhoz, hogy egy küzdő, vérző nemzetet ily módon még jobban sanyarjanak, kínozzanak.

De talán így kellett ennek lenni, hogy rájőjjünk arra az igazságra, miszerint az ipar és kereskedelem életében is a nép vegye kezébe saját sorsának intézését, hogy keservesen szerzett pénzéért ócska és drága árú soha ne kapjon s lelketlen elemek kapzsiságának áldozatául többé ne essék.

A népuradalomnak a kereskedelmi életbe való bevitel csak szövetkezeti úton, szövetkezeti boltok létesítése által valószínűsíthető meg. A szövetkezeti bolt védi a tagot a fentebb vázolt bűnös kereskedelem kizsákmányolásától. Ez a védelem azonban csak akkor lesz teljesen körülfár, ha a szövetkezeti ezme diadalúján gyárakat, ipartepeket mondhat majd magáénak, amikor is a tagok által termelt javakból házilag fog készülni sok-sok iparcikk, melyekért ma még az árúközpontok idegen gyárakhoz kénytelenek folyamodni.

A szövetkezeti bolt ekkor nemcsak árúst, hanem átveszi, feldolgoztatja, vagy eladja a tagok által termelt javakat is. Így alakulnak idővel különféle gazdasági és ipari terményeket, állatot, tejet, tojást, gyümölcsöt értékesítő mezőgazdasági szövetkezetek, központok. Nyomban megszűnik ezzel a termelő és fogyasztó magárahagyatottsága, vételnél, eladásnál különféle mesterfogásokkal való bekerítése, megkárosítása. A tagok ellenőrzése mellett, az általuk választott vezetőség irányításával felelősségteljes munka indul így meg, mely kizár minden bűnös

manipulációt. Megbízható (kipróbált) emberek, jó árúk lesznek így az egész vonalon, mely a békés, konszolidált életnek legbiztosabb alapja.

Ez lesz az az igazi demokratikus ipari és kereskedelmi élet, melynek körforgásában egy mindnyájunkért s mindnyájan egyéért való munka által gazdagul az egyén és köz élete. Ez az az igazi nagy idő, melyért harcolni, oltenzívát indítani nemes emberi hivatás, szép és dicső dolog.

Ha még hozzávesszük, hogy a szövetkezetekből mennyi üdvös közintézmény létesíthető, melyek által a népkultúra, közegészség, szegényügy s.b. ápolható s az időnként felmerülő általános szükségletek kielégíthetők, akkor látjuk igazi valójában, hogy milyen drága és kiapadhatatlan forrást jelent nekünk a szövetkezet anyagi és erkölcsi tekintetben.

S ha most rá gondolok arra, hogy a mai szociális életfejlődés és a technika előretörése mind több és több lehetőséget nyújtanak a gyakorlatilag is kiképzett tanulóifjúság üzemi elhelyezkedésére, akkor kézenfekvő az a megállapítás is, hogy gyermekeinket és a ma emberét beleneveljük ezen irányzatba s nevelésünkkel karöltve igyekezzünk olyan intézményeket is létesíteni, melyek idővel existenciát, megélhetést is biztosítanak nekik. A szövetkezeti eszme térhódítása folytán erre egyre több alkalom nyílik. A szövetkezeti bolt kezelése, központok, raktárak, gyárak, irodák mennyi megfelelő képzettségű emberünknek adnának kenyeret. Óriási hordereje van e kérdésnek, ha tekintetbe vesszük a folyton szaporodó népességet, az iskolák felé való özönlést és munkanélküliséget.

Ez az a perspektíva, melynek szolgáltatába kell szegődni minden községben kötelezőleg létesített néptanfolyamok, közművelődési egyesületek, kultúrelőadások továbbá olvasóköri, társas összejövetelek működésének.

Ez az az aktuális és korszerű tanítói kultúrtevékenység, mely kell, hogy a fentli helyeken lefolytatott ténykedésünknek rugóját adja, előadásunk, felolvasásunk, beszélgetésünk tengelyét képezze.

Kollektív életre, összetartásra, egyetemességre kell nevelni a ma emberét. Altruizmust, egészséges közszellemet kell bele-sugallni a lelkebe s megértetni velük, hogy a rohamos fejlődést csak egyesült erővel tudjuk követni, megértetni s ha magunkon nem segítünk, a folytonosan nehezedő létharcban könnyörtelenül elpusztulunk.

Ez a nagy gazdasági válság is elsősorban a termelőt sújtja, kik kisebb-nagyobb falvakban tömegesen élnek ugyan, de mégis szétszórtan, mert közös céljaik elérésére szövetkezve nincsenek. Sokkal enyhébb lefolyású volna az uralkodó krízis, ha védelmi frontjaink, váraink (szövetkezeteink) az egész vonalon fel volnának építve, ha szövetkezeti gabonaraktárakkal s ezzel kapcsolatos hitellel rendelkeznének. Idézem itt Mágócsy-Dietz Sándor dr., okl. gazda gondolatait:

„A szövetkezetekig kiépített szervezkedéssel a termelők árszabályozó és az ipari szervezetekkel egyenértékű tényezőkké válnak. A mezőgazdasági termékek kartellizált értékesítése és a szükségletek kartellizált beszerzése, a szükségleti cikkek és a mezőgazdasági termékek árainak összhangba hozására volna alkalmas rendszer.

Amíg Amerika a nagy mennyiségű produktumait kizárólag *szervezetei* útján értékesíti, addig mi a kevés és egyenlőtlen termékeinkkel versenytárs még Idehaza sem lehelünk. Csak a minőségtermelés és a *szövetkezeti értékesítés* segíthet rajtunk“.

Ilyen és ehhez hasonló problémák fejtegetése, felszínen tartása által tudom csak az embereket magam köré vonni, szövetkezetbe tömöríteni s általuk az eszmét szolgálni.

Ime a szövetkezeti eszme diadalútja elgondolásban, kivétsve a jövő távlatába. Ragyog reánk, mint egy szép csillag és oly biztatón is hívogat. Eszmeköre tele van áldással, lelki-teszt gyarapodással, utódainkra is kiható gazdag jótéteményekkel. Érte dolgozni több a kötelességnél. Eszmeszeretet, idealizmus lelkesedés kell ide elsősorban. Ezek messzebb visznek, több sikerhez érnek. De ezek kellene a tanító munkájához is, tehát a szellemi munició birtokában van minden kartársam. Kezdjük meg azért a fentebb mondottak szerint való munkát, de ne csak 10-en, 100-an, kik eddig is levék, hanem valamennyien, mert csak így lesz egységes és zárt a front, biztos a siker.

Hol nincsen még szövetkezet, ott a tanító legyen annak magvetője, hol van, támogatója s az említett helyeken, működése iránti rokonszenv és cselekvőképesség megteremtője.

Lépten-nyomon hirdessük az egy cél felé való törekvés nagy horderejét, így miénk lesz nemcsak a föld, melyből és melyen élünk, hanem az ipar és kereskedelem is, melyből származó haszon az egyén és köz jólétét, nyugalmát és békéjét fogja megalapozni.

Az önnevelés.

Nem azon akarom kezdeni, hogy van-e közünk a neveléshez, hisz minden tantárgynak — Veszely Ödön: Tanítás és nevelés tanából tanultam — csak annyiban van létjogosultsága az elemi iskolában, amennyiben nevelő hatásu. Milyen szép ez! Már a tantárgyaknak telítve kell lenniök a neveléshez felhasználható tényekkel. — Annál azután mi sem evidensebb, hogy a tanító csak annyiban jogosult az iskolában működésre, amennyiben nevelni *akar*.

Dr. Franck Antal a „Lelki megújodás“ című művében így jelöli meg a célt: „nevelésünk *célja* a végső értékeknek (eszményeknek) tetteink által való határozott megközelítése“. — Ez igazi célkitűzés. Ő ezen eszmeinek megtestesítőjét Jézus Krisztusban jelöli meg, ki emberi életével pozitív, kézzelfogható bizonyosság arra, hogy lehet élni az eszmények szerint. Isteni volta azonban benne ezen emberileg értékelt eszményeket oly tökéletességben jeleníti meg, mely számunkra ennyit enged: megközelíthető. Ezzel a célkitűzés nem marad pusztán a kis elemista irányjelölője, de még mint felnőt embernek is napról-napra kijelölendő, közelebb fekvő célok kitűzését provokálja egész életén át.

Hát, kedves Kartársaim, ez magában véve igen lelkesítő számunkra: oly nevelést végezni abban a pár éves kis elemi iskolában, mely svungot ad az egész életre. — Igen, de mi már ismerjük e szép mondatokat régen, de hol az ember, aki azt a kolumbustojást talpra állítja. — Én nem!

Hanem mielőtt tovább mennénk, tegyük fel mi is a kérdést: lehet-e a neveléssel az egyén életében határozott, maradandó hatásokat elérni? Felhozok a közvetlen környezetemből egy példát: A nővérem mostoha fia V. elemista. — Egy időtől feltűnt a mostoha mamának, hogy a fiú a szolgálat-teljesítéseket egész más lelkülettel végzi, előkényebb, kitartóbb s főként nem zúgolódó. — Hm! Itt valami történt. — Tőlem kérde: szóltál valamit Ferkónak? Ez a fiú egész megváltozott. — Én nem tettem semmit, de a fiút egy kedvező nevelői hatás érte. — Megvallotta ő maga: Anyuci én cserkész vagyok. — És tudjátok ki volt az örsvezetője, aki e csodát megtette bizonynal a kisorsnének minden egyes lelkén? Egy 11-od éves tanítójelölt.

Szégelylők magunkat! Azaz várjunk csak. — Hát az a

fontos, hogy a gyerek szófogadó legyen. lelkiismeretes a kötelesség-végzésében, szolgálatkész a szivesség-tételben, egyes lelkű tetteiben és beszédében, tisztá tesiben és lélekben, hűséges önmagához és a társadalomhoz és jókedvű testvére minden embertársának? Az elemi iskola osztályaiban ez van kifüggesztve: Hittan, Nyelvtan, Számtan, Történelem, Földrajz, stb. Mi tehát igazán nem vagyunk vádolhatók, vajjon az az V. es fiú miért nem tudta mindazt az osztály tanfőjétől eltanulni, amit vele sokszor egy iparos cserkészfiú, mint őr-vezető, elér. — Dr. Franck Antal a fent idézett művében ezeket mondja: „A gyermektanulmány bizonyos ágaiban többet foglalkozunk az értelemmel, mint az érzelemmel és akarattal, amivel könnyen azt a látszatot kelthetjük, hogy az értelemnek tulajdonfünk a lelki életben elsőbbséget“.

Ez igaz. — Mi a tantárgyakat látjuk s nem a gyermekek lelkét. — A mi tanmeneteink előírnak ugyan ilyesfélét: Az igazmondó Jóska. — Elődeink tisztelete. — Amit nem kívánsz magadnak, ne tedd másnak. Türelem. Tegyük jót stb. Nehéz is ezen polgári neveléstan órákat kidolgozni. — Örülünk, ha akad hozzá saját életünk tapasztalataiból egy-egy példa, vagy valami elbeszélés, koholt történet.

Érdekeseen vonatkoztatható ide Eötvös József egy gondolata „Az ember való becse nem eszének, hanem akaratának erejétől függ. — Kiben az hiányzik, azt nagy elmebeli tehetségek csak gyengébbé teszik s nincs szerencsésebb, sőt néha alávalóbb teremés a világon, mint a nagy ész, melynek a jellem nem felel meg. Kétségtelen tény, hogy az intellektualizmus is termel bizonyos akaratérőt, csak hogy ez nem az eszmény irányában dolgozik, hanem egocentrikus világnézet formájában jut kifejezésre. — Hogy ez mennyire igaz, példa rá a mai világ gazdasági helyzetünk.

Nézzük tehát, mi a teendőnk. — A kolumbustojást feltalálta Kolumbus, a gyermek-nevelés problémáját megoldotta a gyermek. Az a kis őr-vezető, aki még maga is ki nem alakult jellem, odaáll a 3-4 évvel fiatalabb testvérkéi közé és ezt mondja nekik:

Fiuk fel a fejjel, a harsona zeng!

Álljunk csatasorba vidáman!

Ránk vár a világ, ez a harc a mienk,

Katonái vagyunk valahányan. —

Jó fegyverünk: izmos karunk,
Égő szemünk, vidám dalunk,
Amerre nézünk, megterem
A győzelem, a győzelem!

És ott minden egyes érzi, hogy ő saját maga felelős azért, vajjon megtette-e a napi cselekedetet, betartotta-e a fiz törvényt. A fiúk tekintete befelé, a maguk jócselekedetei felé lett irányítva: — Megkeresni a hibákat és kigyomláni azt; gyakorlással megszilárdítani magunkban az erényt. — Se én, se te k. Kartársam, egy gyermeket meg nem fogsz nevelni, mindenki csak a saját életén keresztül nevelődik. — *Adjuk át egész nyugodtan a nevelési problémáinkat a gyermeknek.*

Hogyan tesz a gyermek szert arra, hogy saját életén keresztül a nevelési problémákat átélje, hisz az ő élete oly rövid még, oly keveset élt át, gondoljuk mi. A gyermek magánélete mozgalmasabb, mint a miénk, lépten-nyomon történik vele olyan, amelyből számára *önnevelési* feladatokat meríthetünk. Gyönyörűen tölti ki ez a törekvésünk az iskolai óráinkat, pl. legyen szó az igazmondásról. Igazat mondani néha határozottan nehéz, mert a véletlen vagy tudva elkövetett rossztettünk a nádpálcával kerül szembe (nagyon helytelenül). Írásbeli beszámolóit kértem tőlük ilyen esetekről. A következő tipikus eseteket hozom fel: A. Így ír: (másodikosak) Én egyszer eltörtem egy bögrét és a testvéremre fogtam. B. Ezt írja: Én azt mondtam, hogy az én golyóm és nem volt az én golyóm. C. Én egyszer azt hazudtam, hogy a nagymamánál voltam és csavarogtam. Aláírást nem kértem tőlük, sőt azt mondtam, hogy írjanak magukról úgy, mint egy harmadik személyről. Azért többen így írtak: Egy kis fiú elrúgta a labdát és a másik kis fiúra fogta. Vagy: Egy fiút a mamája elküldött sóért és nem hozott annyiért, amennyiért kellett volna venni. Eldugott egy 20 fillérest és vett rajta cukrot. Itt vannak kéznél az igazmondás tárgyalásához az életből vett példák, melyet nem a tanító, sem egy ismeretlen személy, hanem maguk a gyermekek éltek át. Mennyivel meggyőzőbb ez, mint az igazmondó Jóska esete. Valóságos osztálymunka lesz belőle és az egyes vallomások írói pár kérdés után egész naivsággal fognak részletmagyarázatot is nyújtani az esetről.

Vagy nézzünk mást. — Vigyázzak a ruhámra. — Az írás-

beli beszámolóból a következőket ismertetem: A. ezt írja: amikor a Kereszthegyen voltunk, bementünk a téglagyárba és jálszoltunk bújócskát. Én bementem a téglák közé és a fehér ruhám zsebe csupa por lett. A mamám nem szólt semmit. P. ezt írja: Én tavaly az új ruhámban halásztam és akkor beestem a patakba és csupa víz voltam. Mikor haza mentem, nagyon kikaptam, én bizony megérdemeltem, mert direkt a szélbe álltam és megcsúsztam és beestem a patakba. Egy következőnél ezt olvassuk: Én és a testvérem a Sanyival kimentünk a Perec-partra és ottan becsúsztam a Perecbe. A testvérem azt mondta, hogy gyűjtek ki és feküdjek a napra. Mikor megszáradtam, bementem és jól megvertek. Nekem nem kellett volna kikapnom, mert a Sanyi belökölt. Vagy végül: Én egyszer, amint ugrottam az árkot, beestem az árokba és a cipőm tele volt vízzel. Megszárlítottam és otthon nem vették észre. Nekem ki kellett volna kapnom.

Ugyanígy dolgozható fel a polgári nev.-tannak sok része. Képzeljük el, hogy tárgyalkuk a szülői szeretetet. A gyermekeket a következő feladattal küldöm haza: Otthon figyelni fogom édesanyám, vagy édesapám minden tettét és gondolkozom azon, melyiket tette azért, mert engem szeret. És az édes anya keze, mely a tányért ma is úgy készíti elő az asztalra fia számára, mint máskor, ma egy bizonyágtétel lesz az ő szeretetéről és a gyermek számtalan helyen gyengéd érzelmekkel fog szülei kezére tekinteni, szavukat megilletődötten hallani, mert megkereste bennük a szülői szeretetet.

Természetesen vannak konok és nehezen alakítható gyermeklelkek, azért befejezésképpen Försternek egy gyönyörű gondolatát adom a fentiekhez útravalóul: *„Addig nem veszhetsz el egy ember, amíg igazán hisz benne valaki”.*

Forgács Mihály.

Egyesületünk tagjai elegánsan és jutányosan öltözködnek, ha **KOPRDÁNÁL**
LÉVÁN, Stefanik-u. 14. — csináltatják ruháikat.

Angol és belföldi szövet-különlegességekben nagy raktár.
 Jó anyagból kellemes a ruha és tartós. — Jó ruhát öröm viselni!

Hosszú és rövid városi bundák jutányos áron Pontos és figyelmes kiszolgálás

EGYESULETI ÉLET.

Meghívó.

A Szlovenszkói Általános Magyar Tanítóegyesület
1931. évi november hó 21-én d. e. 9 órakor
Košicén—Kassán, a Lőcsei-ház nagytermében

k ö z p o n t i g y ű l é s t

tart, melyre az alkotó tagokat tisztelettel meghívjuk.

T á r g y s o r o z a t:

1. Elnöki megnyitó.
2. Titkári jelentés.
3. Megemlékezés Kazinczy Ferencről. Elmondja Boross B.
4. Alapszabálymódosítás. Előadó a titkár.
5. Jelentés a Tanítók Házáról.
6. Jelentés a Magyar Tanítóegyesület Énekkaráról.
7. Szakosztályok jelentése.
8. Pénztári jelentés.
9. Jelentés a Vésztük magyar fordításáról.
10. Tisztújítás.
11. Indítványok tárgyalása.

Az indítványokat a gyűlés előtt 8 nappal a központi elnöknél írásban kell beadni.

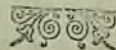
Előző nap, november 20-án, délután 5 órai kezdettel ugyanott központi választmányi gyűlést tartunk, melyre a közp. választmány tagjait meghívjuk.

Elszállásolásról Vincze Ferenc polg. isk. tan. kartársunk gondoskodik, aki arra igényt tart, azt nála egy levelező-lapon minél előbb jelentse. Az érdeklődő kartársakat szívesen látjuk.

Negyed, 1931. október 15.

Kovács Alajos
közp. elnök.

Vásárhelyi Károly
főtítkár.

Meghívó. A „Hernádmenti járáskör“ Košicén, 1951. november 21-én délután 3 órakor a Lőcsei-ház nagytermében tisztújító közgyűlést tart, melyre a m. t. tagok ezúton is meghívotnak.

Tekintettel arra, hogy aznap központi gyűlés és este hangverseny is lesz, kívánatos, hogy a tagok teljes számban megjelenjenek.

A gyűlésen személyesen megjelenő kartársak a košicei II. sz. áll. Tanfelügyelőség engedélye alapján XI. 21-ére szünetet adhatnak, azzal a feltétellel, hogy az így elmaradó tanórákat a következő héten pótolni fogják.

A tanítói hangverseny minden tőlünk telhető támogatását itt is hangsúlyozva, tegyük ünnepélyes magyar tanítói nappá Košicén a november 21-ét. Tehát a viszontlátásra!

Košice, 1951. okt. 22-én. Kiváló tisztelettel: Vincze Ferenc áll. tanító, egyesületi elnök.

A királyhalmeci járáskör közgyűlése.

Királyhalmeczen, 1951. június hó 18. án, tartotta az Áll. Magyar Tanító egyesület királyhalmeci járásköre évi rendes közgyűlését. Jelen voltak: a járás magyar tanítóságának legnagyobb része. Mint vendégek megjelentek: Kuchárik Mihály állami tanfelügyelő és Virág Béla királyhalmeci ref. lelkész.

1. a) Elnöki megnyitó. Négyessy János a járáskör elnöke d. e. fél 10 órakor a közgyűlést megnyitván, megállapítja, hogy a tagok kevés kivétellel a gyűlésen megjelentek s így a gyűlés határozatképes. Jelen gyűlés jegyzőkönyvének hitelesítésére felkéri Ruzsicka Sándor és Juhász György kollégáikat; majd a gyűlésen megjelent Kuchárik Mihály áll. tanf.-t és Virág Béla ref. lelkészt szeretettel köszönni. Ezekután elnök rátér megnyitó beszédjére. A korszellem hatása alatt vagyunk. A tanítónak nem szabad a korszellem rabszolgájává lenni, de felül kell emelkednie azon. Be kell hatolnia a korszellem titkaiba. Megállapítania belőle, mi a jó, — mi vezet népünk boldogulása felé. Meg kell ismernünk a korszellem káros kinövéseit s azoktól népünkkel távol kell tartanunk.

Az eszmék értelmi és szellemi tartalmát meg kell ismernie a tanítónak s ami a népre jó, — átvenni a népbe is.

Magas nívójú és érdekes megnyitóját az elnöknek a megjelentek nagy figyelemmel hallgatták végig.

2. Elnök évi jelentése. A tartalmas megnyitó beszéd után

elnök jelenti, hogy a járásköri ismét gyász érte. Lukács I. nyug. ig.-tan. az egyesület volt elnöke elhalt. Istenhez tért az öreg szolgál, hogy számot adjon sáfárkodásáról. Lelke már Istené, teste visszatért oda, honnan vétetett. Az Ég adjon neki örök nyugalmat. Jelen voltak megilletődve vették tudomásul szeretett kartársunk elhunytát.

b) Tanítók Háza. Elnök ezután jelenti, hogy a Tanítók Háza céljára a telekvásárlás már megtörtént. Az egyesület vezetősége szubvenciót kért. Kéri a megjelenteket, minél számosabban jegyezzenek részvényeket. Tudomásul.

c) Énekkar. Az énekkar működik. A tagok fáradságot és pénzt nem sajnálva szorgalmasan gyakorolnak. A Magy. közműv. Egyesület július 5.-i megnyitóján a nagy nyilvánosság előtt is bemutatkozunk. Elnök kéri a tanítótságot, minél számosabban jelenjenek meg az ünnepségen, hogy ezzel is lelkesedési, önbizalmat csepegtessenek az énekkar tagjaiba. Kéri a kollégákat, hogy járuljanak hozzá anyagilag is az énekkar támogatásához. Az elmúlt évi közgyűlésen a nem tagok részéről 50 Ké fejenkénti támogatás lett elfogadva, fizesse be tehát mindenki az 50 Ké-t, hogy az énekkar továbbra is eredményesen dolgozhasson. Tudomásul véve.

d) Énekszám. Elnök ezután felhívja az énekkart, hogy a megtanult darabokból adjon elő néhányat, hogy a közgyűlés lássa, vajjon érdemes munkát végeztek-e. Az énekkar előadta a következő énekszámokat: 1. Elmegyek én . . . 2. Nem tudja még a lány nem . . . 3. Peng a kasza . . . 4. Orala . . .

Közgyűlés az elénekelt számok után örömmel állapítja meg, hogy a kar tagjai becsületes munkát végeztek s Leskó József javaslatára jegyzőkönyvi dicséretet szavaznak meg a kar valamennyi tagjának.

e) Elnök ezután jelenti, hogy a kilüszött pályatételre pályázat nem érkezett be. Kéri a megjelenteket foglalkozzanak a kilüszött tétellel, egyben ajánlja, hogy a pályatétel díját 200 Ké-ről 250 Ké-ra emeljék fel. Elfogadva.

f) Olaj és vendéglő elszámolás. Multévi közgyűlésünk két igen helyes indítványt fogadott el. A padlóolaj vásárlásánál, valamint a tanítótságot összejövelekor az elfogyasztott ételek után a vendéglősök bizonyos %-ot az egyesület javára visszatérítenek. E két dolog ellenőrzésével meg lett bízva

Juhász György és Leskó József Kéri a nevezetteket, hogy az elszámolásokat az illetékesekkel ejtsék meg. Ajánlja ezen életrevaló eszme további érvényben maradását. Tudomásul véve.

g) Tanítói mulatság a „Hatfa“-fürdőben. Az elmúlt év nyarán a járásban levő „Hatfa“-fürdőben tanítói mulatságot tartottunk. Bár a múlt évi közgyűléskor a kartársak igen nagy számmal jelezték részvételüket, — mégis kevesen voltunk. Sajnálattal kell tapasztalnunk, hogy a kari összetartás laza. Pénztárnok jelentése szerint, bár a részvétel a mulatságon gyenge volt, bevétel: 2146.70 Kč, kiadás 1811 Kč. tehát a mulatságból a fennmaradó tiszta haszon 335.70 Kč. Tudomásul.

h) Választmányi gyűlések. Kétféle tartottunk választmányi gyűlést; első alkalommal január hóban, amikor az Okr. Osv. Sborral karöltve tartott mulatság volt a gyűlés tárgya. A mulatság február 14.-én meg is tartott, melyen az užhorodi Polgár-szintársulat is szerepelt. Az anyagi siker nem igen nagy volt, azért az Osv. Sbori elnök ajánlja megkérni, hogy a tiszta haszon reá eső részét engedje át az egyesületnek. Tudomásul.

A másik összejevetel június hó 4.-én volt, melynek tárgya jelen gyűlés előkészítése volt.

i) Tíz éves jubileum. Elnök évi jelentés során kedvesen emlékezik vissza egyesületünk megalakulására. 1921. április 22.-én a királyhalmeczi járás magyar tanítósága megalakította az egyesületet, — illetve bekapcsolódott a Szlov. Ált. Magyar Tanító Egyesületbe. Tíz év alatt egyesületünk igen szép munkát végzett, — s számban is igen szépen megszaporodtunk. Elnök felkérésére Keresztész Ferencz egy. jegyző felolvasta az alakulásról szóló jegyzőkönyvet. Ajánlja továbbá, hogy az első tisztikarnak jegyzőkönyvi kivonatban mondjon köszönetet a közgyűlés. Elfogadva. Kéri továbbá az elnök, hogy a könyvtárnok megbízássá az egyesület 10 éves krónikájának kidolgozásával. Elfogadva.

Ajánlja még az elnök, hogy a 10 év megörökítése alkalmából alapítvány létesíttessék, melybe minden tag 100 Kč-t tartozik fizetni, vagy egy összegben, vagy évi 10 Kč-ás részletekben. A következő 10 évben, — jubilálás alkalmával az alapítvány megszűnik és kapják 1. aki egyesületért leg többet, legodaadóbban, legönzelelenebbül munkálkodott. 2. aki legsikeresebb irodalmi munkásságot fejtett ki. 3. aki elismerésre érdemes

tudományos, vagy társadalmi tevékenységet fejtett ki. Az alapítványt 3 tagú bizottság kezelné, mely a közgyűlésen elszámolni tartozik. Elfogadva. Előadó elnök javaslatára az orsz. egyesület vezetőségének a közgyűlés távirat küldését mondja ki.

j) Dr. Dérer iskolaügyi miniszter úr június hó 14.-én járásunkban járt. A tanítóság mellőképen üdvözölte hivatalbeli legfőbb vezéréit. Ez alkalommal elnök memorandumban kérte bajaink orvoslását, úgymint: 1. A slovenská východa, 2. Igazgatói pótlék. 3. A kántor tanítói javadalmak szétválasztása. 4. Vasúti igazolvány a kedvezményes utazásra. 5. Az államsegélyek gyorsabb menetbeni kiutalása. 6. A helyi járandóságok újjáértékelése. 7. Az aktív katonai szolgálat beszámítása ügyekben. Tudomásul.

k) Klein József helybeli könyvkereskedő az irkák eladásánál biztosított 5%-ról elszámolt és a 82 Ké-t kitévő jutalékot az egyesület pénztárosának átadta. Tudomásul.

3. Énekkar. Az évi jelentés után ismét az énekkar szerepelt. Krčmery: Hojže, Bože c. gyönyörű melódiájú műdalával énekkar ismét csak elismerést aratott.

4. Aktuális ügyek. Keresztessy Ferenc „aktuális ügyek” c. alatt a tanítóság még meg nem oldott ügyeivel foglalkozott. A tanítóság, mely az államnak a konszolidációt, a megértést, az alapot rakó munkájában legtöbbet fáradozik — megkívánja, hogy nyugodt és megelégedett legyen, mert csak így végezhet igazi alapos munkát. Kéri a bajok mielőbbi gyökeres orvoslását.

Előadót közgyűlés, — értékes munkáiáért, jegyzőkönyvi dicséretben részesíti.

5. Pénztári jelentés: László I. pénztárnok jelenti, hogy a halfai nyári mulatságból a tisztahaszon 335 70 Ké. Sotlik Mihály, volt székely-keresztúri tan.-képző intézeli tanárnak két választmányi tag előterjesztésére 50 Ké utaltatott ki. Kéri a közgyűlés utólagos hozzájárulását. Elfogadva.

Az 1950. év II. felében történt tagdíjak után a járáskör nem kapta meg még a 10,1% os visszatérítést.

A volt zsupai egyesületek felszámolásával elhatározta, hogy a zsupai pénztárból járáskörünk 1/17-ed részben fog részesülni. A likvidált pénztár a pénzkészletet a központba küldte be a T. H. alapja javára, azzal, hogy az egyes járáskörök diszponálhatnak a reáljuk eső résszel. Járáskörünknek ezek szerint 1470 Ké-ja van a M. T. H. alapjánál. Pénztárnok

javasolja, hogy a választmány keresse fel írásban a központot az összeg kifizetése érdekében. Kéri továbbá, hogy a pénztár felülvizsgálására a közgyűlés küldjön ki 3 tagot. A pénztár felülvizsgálására Juhász György, Barkó Béla és Bajza Tivadar küldettek ki, akik a pénztárt 3850 02 Ké val rendben találták.

Közgyűlés pénztárnok jelentését tudomásul vette, javaslatát elfogadja s a küldött tagok jelentése alapján a pénztárnoknak a felmentvényt megadja.

6. Könyvtárnoki jelentés: Juhász György egy. könyvtárnok jelenti, hogy a könyvtárunk helyzete az 1931. jun. 18. állapot szerint a következő:

Kötetek száma: 40, Szerzők és művek sz. 55. Könyvtárunk értéke 1602 60 Ké Kikölcsönzők száma 19. Kikölcsönzött művek száma 69. Kintlevő könyvek száma 20 Könyvtárunk 1926. júl. 1-től egyáltalán nem szaporodott. Tudomásul véve.

7. Tanterv vita. Négyesy János a múlt évben kiadott tantervről tartott ezek után érdekes előadást. A nevelés és iskola elmaradt az ifjúságtól. Sokat fáradunk, dolgozunk és az eredmény mégis kevés. A légkör, a megrázkódtatások utáni idők eredményezték az „ifjúság válságát”. — Utól kell érniünk, be kell érniünk a rohanó időt, világot; vezetőkké kell lenniünk. Ezt célozza az új tanterv is, mely a cinná iskola, a cselekvő iskola alapelveit tartja szem előtt. Cél: A gyermek saját munkájával, mint aktív személy jusson a tudás birtokába.

Négyesy János előadásához hozzászólt: Tóth Endre, aki a tananyag beosztásban felvett anyagot még mindig túl soknak tartja s némelykor a tárgy a gyermek gondolatkörén túl terjed. Érdekes előadónak közgyűlés köszönetet mond.

8. Választmányi tagok megújítása: Elnök előadja, hogy a vál.-tagok közül Leskó Józsefnek, Kun Bélának, Oroszy Tivadarnak és Branna Józsefnek a mandátuma lejárt. Új tagok választására kéri a közgyűlést s ajánlja új tagokul a következőket: Madarász Lajos, Túri Mária, Lukács Ernő és Ruzsicka Sándor tagokat.

Közgyűlés titkos szavazat útján tagokul megválasztja: Madarász Lajost 36 szavazattal, Branna Józsefet 27, Leskó Józsefet 50, Lukács Ernőt 18 szavazattal.

9. Indítványok. a) Kuchárik Mihály jelenlevő tanf. kéri, hogy a tananyag beosztás minél alaposabb kidolgozásához

szükséges helyi vonatkozású elbeszéléseket, mondákat a tanfőtség gyűjtse össze, mert ezek szükségesek a honism. tanfőtséghez. Elfogadva azzal, hogy „honism. közlemények“ címen ezt a választmány dolgozza ki.

b) A központi titkárság a kiadandó tan.-naplár összeállításához információt kér. Tudomásul véve.

c) Elnök indítványozza, hogy a jövőben a tan. gyűléseken 1 pedagógiai, 1 mintatanítás és 1 fizetésügyi előadás tartassék olyképpen, hogy az előre kijelölt kollégák dolgozzák fel. Így gyűléseink nívósakká, és változatosabbakká válnának. Elfogadva s a pedagógiai előadás kidolgozásával megbízva lett Varga János, a mintatanítás elkészítésével Ádám L. és a fiz. ügyekre vonatkozó előadás készítésével Tóth Endre.

10. Végezetül az énekkar „Töltsd meg a poharat“ c. borozódalt adta elő most már harmadízben oly precíz, alapos betanulásban, hogy a fáradságos és a d. u.-i órákba belenyúló gyűlés után a jelenlevőkre valósággal felfrissítőleg hatott.

Ezekután elnök a gyűlést bezárta. Kmí.

Keresztessy Ferenc

egy. jegyző.

Négyesy János

egyesületi elnök.

Galánta-vágsellyei járási körzetünk őszü közgyűlése.

Október 14.-én tartotta rendes őszü közgyűlést egyesületünk Galánta-vágsellyei körzete, a megszokott emelkedett nívó és siker jegyében. A galántai gyűlések látogatottságára jellemző, hogy nincs Galántán olyan méreli nagyterem, mely a nagyszámban összegyülekező magyar tanfőtséget kényelmesen befogadná. Aminek nem a teremhiány, de az öntudatos galántavidéki tanfők példás egyesületi szelleme az örvendefes oka.

Ez alkalommal a járási hivatal tanácssterme felt meg zsűfolásig. A közgyűlést *Osvald Lajos*, vecsei tanfő, a körzet újonnan választott elnöke nyitotta meg tartalmas és mélyen szántó megnyitó beszéddel. Ez a következő:

Kari életünknek egy fontos kötelességét teljesítettük, midőn ma itt összejöttünk gyűlésünk megtartására.

A tanfőtség összejön minden esztendőben 1—2-szer azon célból, hogy megállapítsa a szellemi fronton való harcckészségét,

megvizsgálja szellemi, anyagi, társadalmi és szociális helyzetét, beható vizsgálat alá vegye hivatásának megfelelő felkészültségét, teherbíró képességét, megbeszélje mindazokat a feltételeket, melyek sikeres működését előmozdítják és javaslatot tegyen olyan intézkedések foganatosítására, melyek alkalmasak a gálló körülmények elhárítására.

A tanítóságot a feniljelzett feladatok végrehajtásánál és megvalósításánál soha önző szempontok nem vezették, hanem úgy iskolai, mint pedagógiai és kati érdekeinek fejlesztésénél, kívánságainál és ténykedéseinél mindenkor ideális célok irányították, mindenkor a társadalom jobb jövőjének kiépítése, a kultúra fejlesztése és a gondjaira bízott ifjúság érdekei voltak az irányadók.

Ezt meg kell állapítanunk s erre a társadalom figyelmét is fel kell hívunk. Mert tanítói pályánkon sok előítéllettel, gánccsal, félreismeréssel, a múltból visszajáró lekicsinyléssel és munka lebecsüléssel kellett és kell megküzdenünk; néha még egoisztikus törekvésekkel is megvádolnak, pedig a társadalomban nincs több oly foglalkozási ág, ahol a munkás vagy tisztviselő az idealisztikus és altruisztikus gondolkodásnak és ténykedésnek annyira a rabja volna, mint a kultúra munkása, a tanító.

Éppen ez az anyagi, egyéni és osztályérdekeken felüli emelkedése predesztinálja a tanítóságot arra, hogy a kulturális haladást és fejlődést biztosító intézmények mikénti berendezésénél, a tanítók és tanulók összes körülményeit felölelő viszonylatokban az intézkedések mérvének és fokának megállapításánál hivatott tanácsot adjon.

A tanító életkörülményeit befolyásoló rendelkezések bevezetésénél, munkakörének megállapításánál, munkájának értékelésénél pedig joggal elvárja, hogy ne nélküle intézkedjenek, hanem minden őt személyileg érintő, avagy az iskolát, a nevelést, tanítást érintő dolgokban mindenkor a tanítóság hivatott szerveinek meghallgatásával.

A tanítóság összes érdekeinek és kívánságainak megnyilatkozási fóruma az egyesület. Az óhajtott jogok valóraváltását, a kiűzött célok megvalósítását pedig nemcsak a jogosság, az igazság és a méltányosság befolyásolja, hanem a tanítóság egyetakarása, összetartása, számszerű többségének a súlya, szolidaritása is.

Ezért a siker érdekében ne forgácsolja szét erejét, ne bomoljon szét érdekcsoportok, különböző árnyalatok és frakciók szerint, hanem tömörüljön *egy* egyesületbe, amely az általános tanítóérdekeket képviselve, azokért a harcot eredménnyel folytathatja. Ily egyesület már van s ez a Szlovenszkói Általános Magyar Tanítóegyesület, ahol az összes tanítóság, jellegre való tekintet nélkül, összes érdekeinek hathatós érvényesülését megtalálhatja s ezért új egyesületek alapítása nemcsak fölösleges, de káros, mert az egységet bontja meg.

Itt fel kell hívnom a kartársak figyelmét arra a körülményre, miszerint vannak közöttünk többen, akik a Szlov. Ált. Magyar Tanítóegyesületnek még nem tagjai. Ezek önbetett kezekkel nézik az egyesületnek a tanítók jogaiért és az iskolák javáért vívott fáradságos küzdelmét, anélkül, hogy szellemi, vagy anyagi javaik csak egy csekély részével is hozzájárulnának az eredmények kivívásához.

Többen vannak, akik tagsági kötelezettségüknek nem tesznek eleget. A tagságidő hátralékuk évről-évre növekszik s ezáltal gúzsba kölik az egyesület tevékenységét.

Azért nyomatékosan hívom fel a figyelmét minden kartársnak, hogy ezen kötelezettségének mindenkor tegyen eleget. De ne csak anyagi és erkölcsi, hanem szellemi tőkájával is siessen az egyesület segítségére. Itt, az egyesületi élet küzdőterén, a járási gyűléseken adjon hangot kívánságainak, panaszainak, vagy terveinek. Meg vagyok győződve, hogy az egyesület nagyon sok tagjában kiváló egyéni érték rejlik. A közérdekű szellemi, gyakorlati pedagógiai, vagy művészeti képességét és képzettségét az egyesület keretében hozza felszínre.

Ezt kívánja magyar kulturánk fejlesztése és népünk jövő boldogulásának megalapozása is. Ezt elérendő, ambíciónk, tehetségünk és munkabírástunk teljesítőkétségének 100%-át kell kihasználnunk. Ennek előfeltétele pedig az, hogy a magyar tanító kiváló közismereti, pedagógiai, gazdasági és szociológiai képzettséggel rendelkezzen. Mivel a község életében kulturális helyzeténél fogva vezető szerepre van hivatva, azért ehhez a vezetési kvalitásokat is meg kell szereznie.

Ezt a gondolatmenetet követve, egy nagyon fontos és égetően sürgős követelésünkhöz jutunk el, ez a tanítói képzés mérvének és minőségének a kor követelményeinek színvonalára emelése. Főiskolai képesítést kívánunk a tanítóság részére;

egyrészt, hogy hivatalát minél tökéletesebben töltsé be, másrészt, hogy a társadalomban munkaértékéhez méltó fokot s ennek megfelelő munkaértékelést biztosítsa a maga számára.

Itt rá kell mutatnom kulturális életünk színvonalát veszélyeztető okra, a tanítóihiányra. A képesített tanítók hiánya helyrehozhatatlan károkat okozott jelenleg az életbe kikerülő gyermekek egy részének erkölcsi és szellemi életében. A szükség kényszerparancsa folytán alkalmazott képesítetlen tanítók működése által lerontott színvonalat a képesített tanítóság összesített ereje és felfokozott tevékenysége sem tudja többé helyrehozni.

A megfelelő létszámú magyar tanítóság képzése érdekében megfelelő mennyiségű tanítóképző intézet létesítését kívánjuk, hogy az iskolák fejlődésével előálló új állások betöltése, valamint a nyugdíjba menő kartársak pótlása fennakadást ne szenvedjen.

Felhívom a kartársak figyelmét a tanítóságot különlegesen érintő kérdések napirenden tartására. Ilyenek a legfontosabbakat említve: *a)* a felekezeti és községi tanítók fizetésének törvényes alapokra helyezése; *b)* a hadifogságot szenvedett tanítók elmaradt illetményeinek kiutalása; *c)* a nem állami iskoláknál az igazgatói díjak kifizetése; *d)* az osztatlan iskolák tanítóinak külön pótléka; *e)* a szlovák nyelv tanítási óráinak megoldása a tan nyelv óraszámainak csonkítatlansága szempontjából; stb.

A bajok orvoslása, a jogok kiharcolása érdekében az iniciativa kell, hogy a járási egyesületekből induljon ki; az előkészítő és alapozó munkát itt kell elvégezni, hogy az Általános Egyesület, látva a közóhaj erőteljes megnyilatkozását, ezek megvalósítása, vagy megszüntetése érdekében megfelelő súllyal tudjon fellépni az illetékes fórumokon.

Kérem a kartársakat, az összetartozandóság, a tanítói közszellem és a kari szolidaritás ápolására s meg vagyok győződve, hogy egyesített erővel, tehetségünk és ambícióink teljes kihasználásával elérjük kitűzött célunkat: magyar iskoláink és magyar kulturánk felvirágoztatását és a kielégítő tanító-sorsot.

A nagy tetszéssel fogadott beszéd után elnök a következő előterjesztéseket tette:

Üdvözli a jelenlévő *Kovács Alajos* központi elnököt, akinek személye iránt kifejezésre juttatja a járáskör tanítóságának osztatlan szeretetét és ragaszkodását, s kéri, tolmácsolja az egyesület központi tisztikarának a körzet bizalmát. *Kovács*

meghatva köszöni a spontán megnyilatkozott üdvözlést, s a központ elismerését tolmácsolja a körzetnek, mely büszke lehet új elnökére is! Egyben köszönettel adózik *Berényi Gyula* lelépő elnöknek, az egyesületi ügy lelkes és önzellen munkálásáért.

Az elnöki jelentés során *Osvald Lajos* örömmel veszi tudomásul az országos énekkar nyári diadalútját, s *Heckmann István* karnagynak, valamint a dalárda minden egyes tagjának a kör nevében nagyrabecsülését és hálóját fejezi ki.

Megemlékezik *Bocz Imre* kismácsédi kartársunk nyugalmabavonulásáról, akinek hosszú és eredményes működése után megérdemelt, nyugodt pihenést kíván.

Közgyűlés felállással áldoz ez évben elhunyt kartársaink: *Prónay Béla* és *Vörös Ferenc* emlékének.

Elnök szeretetteljes szavakkal üdvözli a kerület új tanítóit és egyesületünk új tagjait, akik a közgyűlésnek személyesen bemutatkoznak. Kéri őket, hogy ápolják a kari szolidaritást, legyenek bizalmas, megértő kartársak, s az egyesületi munkában is vegyenek részt.

Jelenti, hogy a választmány megbízásából üdvözölte *Kozma János* diószegi kartársat 25 éves működési jubileuma alkalmából, akinek köszönő levelét felolvassa a közgyűlés előtt.

Örömmel adja a közgyűlés tudomására, hogy a kerület könyvtára már rendben van és az, 274 kölettel, a tagok rendelkezésére áll. A könyvtár pedagógiai, történeti, irodalmi és gazdasági csoportokra oszlik. Közgyűlés könyvtári napnak minden hó első csütörtökét határozza meg.

Boross Béla emlékbeszéde következett ezután a magyar irodalom 100 évvel ezelőtti elhunyt nagy alakjáról, *Kazinczy Ferencről*. Közgyűlés nagy figyelemmel hallgatta és zajos tetszéssel honorálta az előadást.

Janics Alajos nagyon aktuális és érdekes tárgyról olvasott föl: „Mennyiben oka a nyomor a bűnnek, s mit tehet a tanító ennek elhárítására?” Az értékes dolgozatot lapunkban közölni fogjuk. Janics kartárs előadásához szót kér *Osztényi József* kollégánk, aki hangsúlyozza, hogy a tanítónak nem szabad elcsüggednie a legnagyobb nyomorúságban sem, sőt éppen akkor kell nemes pedagógiai hivatást kifejtenie, amikor a szenvedő tömegek már minden reményt föladtak. Hiszi, hogy a mentés terén öregek és fiatalok találkozni fognak!

Szünet után megjelent a közgyűlési teremben *Budovics Román*, a kerület népszerű tanfelügyelője, akit Oswald elnök, mint a tanítóság barátját, jóakarátú és objektív ítéletű főnökét, melegen üdvözölt.

Az időközben kiküldött pénztárvizsgáló bizottság részéről *Polák Kálmán* referál a kör pénztárának állapotáról és jelenti, hogy a pénztári maradvány a közgyűlés napján 1649 Kc-t tesz ki. A pénztárt a legnagyobb rendben találta és javaslatára közgyűlés *Bartha Kálmán* pénztárosnak a szokásos fölmentvényt megadja. Jelenti végül, hogy a járáskörnek 9675 Kc-t kitevő alapítványa van a Tanítók Háza javára.

Elnök fölkerésére Boross Béla, az orsz. énekkar titkára ismerteti a dalárda legutóbbi körúját és beszámol arról a szíves fogadtatásról, melyben a dalostanítókat mindenütt részécsítették. De a dalárda nagy erkölcsi sikerei fölitélezik, hogy szilárd anyagi bázisa legyen. Azért a dalárda lapunk úján megkereste a járási egyesületeket, hogy pénzállományuk fölőlegéből időnként juttassanak valamit az anyagi bázis megszilárdítására és növelésére. Mert, amit az egyesület szervei ilyen címen megszavaznak, az nem lesz kútba dobott pénz, hanem bőségesen fog kamatozni kultúránk és tekintélyünk emelése javára. Indítványára közgyűlés a dalárda céljaira 500 Kc-t szavaz meg.

Elnök felolvassa azon iskolák nevét, melyek a Vásárhelyi-Uhereczky: Törvények és rendeletek gyűjteménye című munkát megvették, s kéri a mű árával hátralékban lévő iskolák igazgatóságát az összeg mielőbbi kiegyenlítésére.

Majd *Csaplár István* ifjú kartársunk olvasta fel korszerű dolgozatát. „A tanítói gyűlések és a tanítói közszellem ápolása” címmel. Mindenekelőtt szükségesnek tartja, hogy a tanítói gyűlések nívósak legyenek, azok méltóságos lefolyása és programja méltó legyen a tanító megkívánható tekintélyéhez. Kifogásolja, hogy az „öreg” kartársak részéről a fiatalkartársak nem tapasztalják azt a bizalmat és őszinteséget, melyet ők joggal elvárnak. Kéri az idősebbeket, hogy ne idegenítsék el maguktól az ifjú kollégákat, hanem együttes erővel, közös akaráttal dolgozzanak velük a jobb tanítói jövődóért.

A felolvasáshoz elsőnek Boross Béla szólal föl. Korrigálni kívánja az előadó ama megjegyzését, hogy gyűléseink *nívósak* „legyenek”. Mint általános követelményt fölitélenül felszűnen

kell tartani, de annak *hangsúlyozása* éppen a galántai kerület közgyűlésén igazságtalan dolog. Mert a galánta-vágsellyei járási egyesület gyűlése mindig eseményszámba mennek, nemcsak az egyesületi, de az általános kultúrélet szempontjából, s nővé tekintetében az impozáns tanítói összejöveteleknek példaképpül szolgálhatnak. Ami a fiatal és idősebb kartársak viszonyát illeti, éppen a kezdő kollégák részéről tapasztalható az „elidegenedés” és csakis az ő rovásukra írható az, ha velük szemben az annyira kívánatos baráti szeretet és bizalom nem tud kialakulni. Ne húzódozzanak és ne bizalmatlankodjanak: itt a kérdés nyitja.

Kovács Alajos lélekbe markoló beszédben ecseteli azt a küzdelmet, melyet az idősebb tanítógeneráció vívott a múltban a mai tanító ürhető sorsáért. Nem lebecsülendő ez a küzdelem ma, amikor már nincs szükség arra, hogy a tanító a *szolgasorsból* szabadulni igyekezzék. Hogy máma tisztességes falat kenyere van a tanítóságnak, ebben minden mai „örög” tanítónak érdeme van! S a kezdőkartársak büszkeséggel tekintsenek ezekre a vén harcosokra, mert amivel győztek, az a tanítói öntudat, a bátor és őszinte szó és igazságukba vetett rendíthetetlen hit volt! S további harcainkban szemünk előtt lebegjen közfelfogásunk első emberének élete-példája, aki a mi sorainkból emelkedett milliók tisztellete tárgyául a közmegebecsülés magaslatára! Nincs különbség fiatal és öreg tanító közt: az öregek fáradt karja testvéri ölelésre várja a fiatalokat, hogy a tanítói keblekben összedobbanjon a közös boldogságért hevülő tanítói szív!!

Kovács lendületes, forró érzésekkel telt beszédét közgyűlés templomi csendben, könnyes szemekkel hallgatta, s az őszhajú, de lelkében örökké ifjú, lángszavú központi elnököi zúgó éljenzéssel, frenetikus tapsal ünnepelte.

Az „öregek és fiatalok” kérdéséhez Budovič tanfelügyelő is hozzászól, s kijelenti, hogy szebb hitvallása nem lehet a tanítóság testvéri együttérzésének, mint amely Kovács kp. elnök meghatározó szavaiban megnyilvánult. Ami tankerületében az aktív egyesületi és pedagógiai munkát illeti, bátran kimondhatja, hogy abból a javarészt az ügynevezett idősebb kartársak vették ki részüket. Nem becsüli le a kezdő tanítóság ambícióját, de hangsúlyozza, hogy nem szabad *beképzeltnek* lenni! Nem szabad azt várni, hogy az öregek hajlongjanak, megalázkodjanak a

fiatalok előtt!

Varga István kartárs talpraesett megjegyzése és *Csaplár* kolléga zárószavai után az elnök lezárja a vitát s megköszöni az előadónak, hogy jóakarólag fogta föl a problémát, s hogy lehetővé tette ennek az ügynek több oldalról való megvilágítását és tisztázását. Kívánja, hogy a tanítói közszellem e tekintetben se hagyjon kívánni valót.

A tárgysorozat műsoron kívüli pontja *Bellus Sándor* felsőszeli kartárs előadása volt az egyhúzámban való tanításról. A mindjobban előtérbe jutó pedagógiai problémát a különböző szempontok szerinti előnyök megvilágításában tárgyalja s indítványt terjeszt elő, hogy a közgyűlés keresse meg a központot az egyhúzámban való tanítás próbaidőre való bevezetésének az iskolai hálóságokhoz benyújtandó konkrét javaslatával.

Mikuss Elek tallósi kartárs hozzászólásában előadja, hogy e tárgyról tapasztalatok hiányában eddig nem lehetett végleges véleménye, de a jelen tanévben kísérletképpen bevezetett egyhúzámos tanítás tapasztalatai alapján máris konstatálja, hogy legelsősorban a *beiskolázás* ügye, mely ilyenkor, a koraőszi hónapokban azelőtt a felső osztályokban sohasem volt kielégítő, most százszázalékosan megoldást nyert a legteljesebb megelégedésre. Ez az egy eredmény is igazolja az egyhúzámban való tanítás előnyét, de a higiénia és ami legfőbb: a pedagógiai eredményesség szempontja szintén mellette dönt. A szociális szempont előnyeit — éppen nem helyeselhetően — nem veszi tekintetbe, mert az iskolai életet csakis a pedagógia alárendeltjének tartja, függetlenül minden más tényezőtől. Szükségesnek tartja, hogy az iskola *mindegyik* osztályában egyszerre vezessék be az egyhúzámos tanítást, mert csak így érhető el zavartalanul a pedagógiai cél. Előadó indítványát elfogadja.

E tárgyhoz hozzászóltak még: *Sipos Péter* és *Szalay Pál* kartársak.

Közgyűlés határozattal emeli *Bellus* kartárs indítványát.

Oszlányi József a tankerület iskoláiba egységes vonalozású füzetek bevezetését indítványozza és javaslatára közgyűlés az egységes fogalmazási és rajzfüzetek összeállítása céljából bizottságot nevez ki, melynek tagjai: Ivány Ferenc, Kocsis Árpád, Kovács Alajos és *Oszlányi József*.

Szkladányi Károly azt az indítványt terjeszt elő, hogy az egyesület gondoskodjék a gyakorlati vizsgára készülő kar-

társak számára ezen vizsga részletes és pontos anyagának ismertetéséről, mert a jelöltek ezirányban a legnagyobb tájékozatlanságnak vannak kitéve. Több hozzászólás után közgyűlés megbízta Szalay Pál kartársat azzal, hogy a Vestnik magyar fordítása számára fordítsa le O. Šimák: „Sprievodca k učiteľským zkúškam spšobilosti“ című kézikönyve fontosabb tudnivalóit s ezen a révén a várományos tanítók megszerezhetik a szükséges tájékozódást.

Végül Varga Iván nyug. gimn. tanár fia érdekében kéri a tanifőnököket, hogy rádióapparátusoknak és alkatrészeknek az iskola, vagy házi használat részére történeti beszerzésénél támogassa fia pozsonyi rádióüzletét.

Ezzel a tartalmas és mindvégig impozáns lefolyású közgyűlés Osvald Lajos elnök berekesztő szavai után véget ért. Délután a katolikus iskolában a járási férfi- és vegyeskar tartott összejövetelt.

Délben közös ebéd volt, mely hagyományos baráti hangulatban az egymást testvéreknek érző tanítókat a késő éjjeli órákig együtt tartotta. (bb.)

Követendő példa. Lapunk más helyén olvasható, hogy a Galánta-vágsellyei járáskör legutóbbi közgyűlésén országos énekkarunk számára saját pénztárából 500 Kc-t szavazott meg. Ezt a nemes gesztust a többi járáskörök szíves figyelmébe ajánljuk. A galántai és vágsellyei járás tanifőnököinek szép példája serkenste egyesületünk mindegyik járási szervét az újból nagy kiadások előtt álló dalárda pénzügyi támogatására. Amit adunk, önmagunknak adjuk!

Katona-tanítók! Tisztelettel felkérjük a Č. S. R. összes érdekelt katona-tanítóit, politikai és valláskülönbség nélkül, tekintet nélkül az iskola jellegére, amelyen működnek, azokat is, akik éppen most teljesítenek tényleges katonai szolgálatot, tehát mindazokat, akiknek eddig bármely oknál fogva nem volt beszámítva a tényleges, illetve háborús katonai szolgálati idejük az előléptetésbe és a nyugdíjba, hogy levélben, vagy levelezőlapon azonnal jelentsék pontos címüket a Szlovenszkói és Podkarp.-Rusi Katona-tanítók Szövetségének elnökségének, Trnava. Ne legyen egyetlen katona-tanító sem, aki ezt meg nem teszi! A katonai szolgálat által megrövidített összes tanítók közös érdekéről van szó! — A SLV. (Sdruženie učiteľov-vojakov) elnöksége kéri a Č. S. R. összes szakfőnököit, hogy ezen felhívást átvegyék és szósz szerint leközzöljék.

A SLV. nevében: Mich. Horvatič, s. k. elnök. Otom. Kubala, s. k. titkár.

Felhívás. Hivatkozással a szeptember elsejei számban közzétett felhívásra, figyelmeztetjük Orsz. Egyesületünk tagjait arra, hogy az iskolaiügyi referátus f. év szeptember 25.-án kelt 41493 I. sz. rendeletével az Industria taneszközüvállalat (Bratislava, Grössling 93) által kiadott szemléltető közlekedési képeket besorozta a *kötelező* taneszközök sorába. Minthogy tehát e rendelet folytán e képeket *minden iskolának be kell szereznie*, erre egyesületünk tagjait ezúttal ismételtlen nyomatékosan felhívjuk. A kötelező beszerzés elől egy iskolának sem szabad elzárkóznia, annál kevésbbé, mert hiszen az egész képsorozat (6 szinpompás kép) magyarázó szöveggel együtt csupán 120 Kc-ba kerül s azért felkérjük kartársainkat, hogy ezen fontos képeket iskoláik részére saját érdekükben mielőbb az Industriától megrendeljék. Ismételjük, hogy nevezett vállalat a képek eladási árából a Tanítók Háza alapja javára 15% részesedést juttat.

Az elnökség.

Felhívás!

Miután egy újabb póstai rendelkezés szerint az üres póstai befizető-lapokra általunk semmi nem írható, tisztelettel felkérjük egyesületünk tagjait és lapunk előfizetőit, hogy minden egyes befizetésüknél írják fel törzskönyvi számukat és nevük kezdőbetűit a befizetőlap középső szelvényének felső szélére, ahol ez eddig is látható volt. Ezen felhívásban foglaltaknak saját érdekükben sziveskedjenek eleget tenni, miután a pontos könyvelés csak így lehetséges.

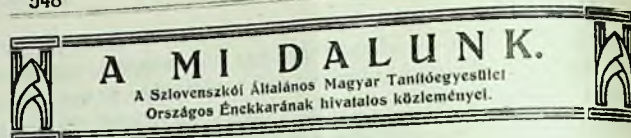
Központi pénztár.

Galánta-Vágselyei Körzetünk közgyűlésének határozata: Támogassuk kartársunk fiát közvetlenül és közvetve ()!

Vargha Miklós (ezelőtt
Radio Adler)
Bratislava, Mihály-utca 19.

Ajánlja korszerűen berendezett rádióüzletét és műhelyét:
díjtalanul ad szakszerű **felvilágosítást.**

Jelszava: elsőrendű árú, **jutányos árak**, megbízhatóság és előzetekenyiség.

Felhívás keletszlovenszkói kartársainkhoz.

Egyesületünk Énekkarának fáradhatatlan tagjai magukévá tették kívánságtokat és november hó 21—24-e között ellátogatnak hozzátok, hogy a dal nemes varázsával örömnapot szerezzenek számotokra. Amikor dalosaink nemcsak a magyar dalkultúra érdekében, de a tanítói név becsületéért is sikra szállnak, Egyesületünk bizton számít arra, hogy a dalosok áldozatos munkáját a hangversenyeken való megjelenésekkel kivétel nélkül értékelni fogjátok. Kérünk mindenkit, hogy a rendezés és előkészítés munkájában minél hathatósabban tevékenykedjék.

A Sz. Á. M. T. Orsz. Énekkarának őszi hangversenykörűje. Megelőző számunkban közöltük már az őszi hangversenykörű tervét, melynek időpontja megváltozik, amennyiben nov. 21—25-e között rendezzük meg turnénkat. A dalosoknak úgy kell útnak indulniok, hogy nov. 19.-én 18 óra 24 perckor Košicére érkezzenek. 20.-án gyakorlás, 21—24.-éig hangversenyek, 25.-én hazautazás. Aki eddig még nem tette volna, azonnal kérjen illetékes vasúti igazgatóságától kedvezményes vasúti jegy váltására jogosító igazolványt és pedig kiinduló vasúti állomásától Berehováig és vissza, továbbá Košicétől Užhorodon át Berehováig és vissza személy és gyorsvonatokra. Gyakoroljon minden dalos naponként és lelkiismeretesen!

A vonatok indulását és érkezését a mult számunkban részletesen közöltük. A továbbiakról minden dalos körlevélben kap értesítést az Énekkar vezetőségétől.

Hösi halált halt tanító özvegye elvállalná magános úr gondozását, háztartás, gazdaság vezetését; esetleg délután irodai munkát is. Megkereséseket a Magyar Tanító kiadóhivatala továbbít.

KÜLÖNFÉLÉK.

Éjféli mese pásztortűznél.

Régobban ez így volt: mezők csak daloltak;
Szarkalábot, búzát, szőlőt, gyümölcsfákat.
Nóták égtek raituk millió virágban,
Hószín orgonákban, tűzes szirmú ágban.

Régobban ez így volt; legalább így mondják:
Ólos óriások szántották, vetettek.
Akós nagy hordókból hürpintettek ó bort,
Ültek hőtigtartó vigasságos jó tort.

Régobban ez így volt: öregek mesélik;
Istout látták sokszor, avas ó vágásban,
A szép szűz Máriát barlangbéli kútnál,
Krisztus-Jézust gyakran éji keresztútnál.

Régobban ez így volt: felénk nem is titok;
Szót György éjszakáján lidéreláng ha lobban
Lápi furcsa fájon, nem messé, nom álom,
Hogy ki ottan leás, kincset ne találjon.

Régobban ez így volt; tudja élő és holt.
Hó, de az emberek csak megveszekedtek!
Egymás szívét tépték, vétét kiuntítotték,
A jó öreg földet romlásba döntötték.

Sírnak most a mezők, népek így beszélék,
Éjszakákon által jajognak a földek,
Sáskák járnak szerte, ismeretlen tetvek,
Emberek fiaí jaji hiába vetnek.

Isten elbujdosott sohasem látott tájra,
Hordók tetejéről Antikrisztus ágál;
Gennyes, döglött szívbé viharmagot vét el
Lelkek fölött hideg halálfantom lépdel.

Nagy fekete rémek ülnek a mezőkön,
Nagy fekete rémek ülnek a sziveken,
Kőbor lompos ebek gyermekhúst zabálnak.
Jaji! most minden rémek itt helyet találnak.

Kutak kiapadnak, vulkánok riadnak,
Százados templomok rendre elsüllyednek,
Kergült embercsordák rémületet bögnek,
Indulása vagyunk megromlott erőnknek.

Vigyázzunk fiam! — Öregpásztor tudja —
Világsekerének eltörtött a rúdja!

25 éves tanítói jubileum.

Gyönyörű ünnepségeken volt része okt. 11-én Nagydíszeg községnek, ahol Kozma János igazgató-tanító 25 éves tanítói jubileumát ünnepelték.

Különösen megkapó volt ez az ünnepély a mai világban, amikor a tekintélytisztolat és a háláérzet mindinkább felodásba merülő orényok. Annál nagyobb örömmel láttuk tehát, hogy Díszeg népe ma is tudja becsülni annak az embernek a munkáját, aki neki tanítója, atyja, hisz 25 év alatt az ő kezei alól került ki körülbelül a falu népének ötven százaléka. Az ünnepély d. e. 10 órakor ünnepélyes szentmisével kezdődött, melynek fényét nagyban emelte a diákok kétszázalamos énekkara, valamint Oroszné, P. Mária és Pethő Ilona tanítónők szólóéneke.

Az ünnepély d. n. 1/4 órakor a Fogyasztási Szövetkezet nagytornében folytatódott, melynek műsorából különösen a következő számokat kell kiemelni: Kbin István tanító megnyitó beszédét, Rehanok Ferenc esp. pléb. üdvözlőjét az iskolaszék nevében, a legöregebb tanítvány Varjú Ferenc és a legfiatalabb tanítvány, a kis Krommer Árpád köszöntőjét, Kozma Editke IV. o. t. gyönyörű táncszólóját, valamint a tantestület által botanított s a diákok által előadott 3 kis szindarabot, melynek keretén belül a diákok átnyújtották szeretett igazgatójuknak ajándékukat: az óriási mézoskalácsszívet, mely a sok öreg és fiatal tanítványnak igazgatójukét dobogó szívét szimbollizálta. Kozma János igazgató-tanító megható, molog szavakkal köszöntö meg az egész falunak ezt az igazán kedves ünnepeltetését. Beszéde közben nem egyszer csillogott könny a közönség szemében. A közönség a jubiléust körülvevő távozott a szófolásig megtelt teremből, gazdagodva egy nagyon-nagyon szép nap soha el nem felejtető omlékaival.

Este 70 teritékes társasvacsora volt a Szövetkezet dísztermében, melynek izéases rendezése Kbin Istvánné úrnő buzgóágát dicséri. Az első beszédet Orosz Zoltán tanító mondotta a tantestület nevében, melynek végeztével átnyújtotta a tantestület ajándékát: egy tűmör ezüst cigarettatárcát.

Kellemes meglepetés volt a Tűzoltó testület diazfelvonulása Szabó Károly főparancsnok vezetése alatt, kinek gyönyörű köszöntője után Szabó Lenko polg. isk. tan. adta át a Tűzoltó testület gyönyörű csokrát.

Beszélték még Rehanok Ferenc iskolaszéki elnök és Smuró Ede az iskolaszék, Cseri István s. lelkész, Oroszné P. Mária tanítónő, aki egyesületünk üdvözlését olvasta fel, Katona Kálmán pedig a volt tanítványok nevében köszöntötte Kozma Jánost.

Az ünnepély reggelig tartó táncgal ért véget, melyen mindenki a lehető legjobban érezte magát.

K. T.

Megalakult Léván a Kersék siremlék bizottság.
Tudvalevő, hogy Léván már régebben megindult a mozgalom annak érdekében, hogy az „öreg hegedős”-nek, Kersék Jánosnak, aki lelke tűzével melegítte az alélt magyar sziveket, méltó siremlék jelezze örök nyugvóhelyét a lévai ref. temetőben. Ennek a nemes gondolatnak előre lendítése érdekében „Kersék siremlék bizottság” alakult s elnökévé Klain Ödönt, jegyzővé Koperniczky Kornélt, pénztárossá Horataik Pált, ellenőrökké pedig Dódek Jánost és Eder Kálmánt választotta meg. A bizottság megállapította, hogy az eddig befolyt önkéntes

adományok összege a Kersék síremlék javára mintegy 14 ezer koronára rúg. Elhatározta, hogy a Kersék síremlék tervének elkészítésére országos pályázatot fog hirdetni a SUM (Szlovenszkói Uttörő művészek) részére s egyben három díjat állapított meg: 500, 300, és 200 koronásat, a pályaművet tervező művészek jutalmazására. A pályázat kiírásával Klein Ödönt, a síremlék bizottság elnökét, Csorba Jóné mérnököt és Schubert Tódort, a Szlovenszkói Magyar Kultur Egyesület országos alnökét bízta meg. A bizottság megállapította, hogy az addig befolyt önkéntes adományok összege nem elegendő a bizottság által elképzelt s a költőhöz méltó emlék elkészítéséhez, azért a bizottság elhatározta, hogy kórelemmel fordul a helybeli egyesületekhez és pénzintézetekhez, továbbá a szlovenszkói országos kulturegyesületekhez, annak érdekében, hogy a Kersék síremlékre adományokat juttatni szivesek legyenek. Elhatározta továbbá a bizottság, hogy felhívja az összes társadalmi egyesületek figyelmét arra, hogy mivel Kersék János előadott szindarabjai után soha sem szedett szerzői díj-illótoket, a jövőben előadott darabjai után önkéntes elhatározásból bizonyos összeget szivesek legyenek felajánlani a síremlékre s azt a bizottság pénztárához, Horatsik Pálhoz (Léva) küldeni sziveskedjenek. A bizottság elhatározta, hogy Kersék János posthumus írásaitól előadhatja kiváló lévai műkedvelőkkel „Az udvarmester” című szindarabot, melynek fizta jövedelmét a felállítandó síremlék javára fordítja. Végül elhatározta a bizottság, hogy felhívást intéz a lévai összes egyesületekhez, hogy a most megalakult Kersék síremlék bizottságba egy-egy tagot delegáljanak. A bizottság abban a reményben fejezte be tanácskozását, hogy a síremlék ügyét bizonyára rövid időn belül a megvalósulás állapotába fogja tudni juttatni s ebben a munkálkodásában mind a helybeli, mind a szlovenszkói magyar társadalom meleg támogatásban és áldozatkészségben fogja részesíteni. Bizunk benne, hogy a jövő évi halottak napjára az emléket már fel lehet állítani.

Magyar Iskola, (IV. évf. 1—2. szám.) A Podkarpatszkaruzsi Ált. Magyar Tanítóegyesület hivatalos lapja vezetőségben Kormos Gerő egyesületi főtitkár évi jelentését közli, mely beszámol az egyesület működésének eredményeiről, de szemrehányást tesz a podkarp.-ruszi magyar tanítószágnak azért, hogy nem viseltetik kellő megértéssel az egyesületi munka iránt. Dr. Szerényi Ferdinánd ismerteti azokat a főbb pontokat, melyek a FUNS. karácsonyi kongresszusának tárgyát fogják képezni. A nemzetiségi iskolaautonómiára vonatkozólag ezeket írja: „... A németek és lengyelek a legteljesebb autonómia mellett vannak és azt hiszem, hogy mi is emellett fogunk minden erőnkkel meggyőző érvünkkel sikra szállni... Demokratikus követelményként jelentkezik, hogy az iskolaigazgatás független legyen a politikai hivataloktól... A tanító semmiesetre se legyen állambivatalnok, mert akkor túrhetetlen függő helyzetbe kerülhet... A tanítói kamarák létesítésében az iskolai és kari érdekeknek idegen befolyás alól való mentesítését reméli. További problémák: iskolaügyünk egységes szervezése, amelynek révén különösen Podkarp.-Rus iskolaügye érne el jelentős eredményeket, a tanítószág főiskolai képzése, végül az iskola-reform, melynek ideálja az intellektuális irányzat helyett a munkaiskola legyen. A lap Czabán Samu terjedelmes cikkét közli a buktatásokról, Kormos Gerő cikkét az új osztályok szervezésének szükségességéről, végül Szabó Antal ír „A gyermek képzetköréről” és különféle módszereket ajánl a gyermekek szín-, tér-, szám- és időképzésének megállapításához. Az egyesületi élet lanyhaságára jellemző cikk a hírek rovatában a „Küzgyűlési mozaik” című glossza-

sorozat, mely éles hangon ostromozza a kartársak közönyét. Mutatóul két személyt: „83 magyar iskolánál működő tanítónt számoltunk össze és ezek közül csak 34-en léptek be egyesületünkbe . . . Mire is volna a kollektivitás tudata, az összetartás ma, amikor van „s ex appo! is? . . . — . . . Akad magyar tanító, aki a magyar tanítóegyesületről csak kapualjba buzódva mer beszélni. Szegény, nem mer belógni. Fél. Kitől? . . .”

Magyar Tanügy, (VII. évfolyam 9. szám) „A nemzetiségi iskola-autonómia” c. cikk a FUNS kongresszusának tárgyalási programját ismerteti, egy másik cikk a tanügyközigazgatás javítását sürgeti, uvozetesen: 1. a tanítói fizetések gyors kiutalását és 2. az új állások szervezésének, illetve jóváhagyásának eljárásában való gyorsabb tempót. Czabán Samu hosszabb cikket ír a lapban „A szocializtikus nevelésről”, majd dr. Dérer miniszter interjúja következik, melyet A Reggel száma adott. A lap tartalmát a hírek és kulturmozaik rovata ögészíti ki.

Slovenský Učitel, (XIII. évfolyam 1. szám.) Két cikk foglalkozik a tanévkezdés problémáival, majd Praho Svoboda „Új feladat” című cikkében a tanítóságnak a gazdasági nyomorra való tekintettel azociális téren új munkakört jelöl ki. „Elgondolkozom — írja — a szülők egyesületén és az a gondolatom támad, hogy ez az intézmény melyet ugyan jól kigondoltak, a praktikus életben azonban nem nagy közkedveltségnek örvond, tünjék el és pótolassék „a szegény gyermekek barátai” egyesületével . . . „A szülők egyesületének” eszméje irodai fejből pattant ki, fölülről jött . . . pedig az életet nem lehet fölülről dirigálni: minden intézményünknek lelki vagy praktikus szükségéből kell kifejlődnie, nem pedig töves tanok és olvek alapján. És azt hiszem, hogy ez éppen ugy elalszik, mint sok más dolog, melyet leu mi, de maga az élet tometett el, mert fölöselegesek voltak.” Cikkirő ezután a szegény gyermekek barátainak egyesületét ajánlja megszervezni és rávilágít azokra az eszközükre, melyekkel a szegény iskolágyermekeken segíteni lehet és kell. Érdekes cikk szól a fiatal szlovák tanítóság válságáról és a népiskolák reformjáról, mely főként az első iskolai évfolyamot megelőző ölkészitő osztályt sürgeti. Az egyesületi élet rovatában részletes beszámoló foglalkozik a ZUS. legutóbbi, Árvaváralján megtartott központi gyűlésével. Ebből kiemeljük Mojtó Ferenc tanító-képviselő válaszát, melyet Petrivalsky kartárs kérdéseire adott: . . . „Az államilag fizetett felokezeti tanító a mi ideálunk, öllouben a tanítói fizetések teljes államosítására vonatkozó indítványunk az állam jelenlegi szociális helyzetében nem volna sommi praktikus értéke, A nemállami iskolafentartók örülnék, hogy tanítói fizetéséhez az állam nagy részben hozzájárul, az állam pedig örüli, hogy nem az ő vállára nehezodik a tanítók járandóságainak öszes terhe. Más megoldás ma nincsen. Englis miniszter elérte logalább azt, hogy a tanítói fizetésekre szolgáló 800 millió az állami költségvetésben fedezetet talált már második esztendeje, eddig ez nem volt így, hanem a tanítók fizetése valóságos levégőben lógott. A tanítói törvény éppen úgy gondoskodik a felokezeti, mint az állami tanítóságról és csak az adminisztráció kérdése, hogy a törvényt rendszeren végrehajtsák.

Nehezen kerültünk be a törvénybe, de arra nem is gondolunk, hogy egy-könnyen kijussunk belőle. A tanítói államsegélyek kifizetésének gyakorlata meggyökereedett és a praxis megszüntetése lehetetlen helyzetet teremtene és a köz-élelmény fölbáborodását okozná. Mi ört állunk a parlamentben és meg nem

engedőnk, de ilyesmire senki nem is gondol. . . Egyébként a felekezeti tanítótság anyagi ellátásának helyzete most sokkal kielégítőbb, mint volt a 380/1922. sz. kormányrendelet szerint. Kisebb egyenlenségek miatt nem szabad elégedetlenkedni. Nevezetesen nem lehet generálisan orvosolni azt az igazságtalanságot, mely az u. n. slovenská v ýhoda következtében állt elő. Ezt csak az állami tanítók egy része kapta meg, azok se egyformán: 8—12 évi különbségek vannak. Ezeket a különbségeket ki kellene egyenlíteni és hi kéne terjeszteni a slovenská v ýhodát az egész szlovenszkói tanítótságra. Ez azt jelentené, hogy a szlovenszkói tanítótság másképpen lépne elő, mint a történelmi országok tanítótsága, ami megint ennek a tanítótságnak újabb követelését idézné elő, a fizetési törvény novellizálását okozná, további következményeiben pedig a többi állami tisztviselők fizetési törvényének a módosítását is kiprovokálná. Az állam mai pénzügyi szituációjában erre gondolni sem lehet. Inkább valami ellenkezőre kell elkészülő lennünk. . . Ebből csak az látható, hogy a v ýhodák szisztémája ad abazurdum vezet, az alkalmazottak közti irigységet és elégedetlenséget idézi elő, őket teljesíthetetlen követelésekre ingerli és kihívja a gazdasági krízissel nohezon összoogyoztethető túlköltekezés ódlumát. A kríz's követeléseinkben is mérséklotre int.“

A referáda közli a ZUS. határozatait, melyek nagyjában megegyeznek a magyar tanítótság követeléseivel

Náša Škola, (VI. évfolyam 7. szám.) „Idegen nyelvek a nemzeti iskolákban“ cím alatt foglalkozik az idegen nyelvtanulás jelentőségével, s a célt kultúr-szociális és praktikus-gazdasági szempontból fogalmazza meg. E két nézőpontból fojtogati a nyelvek tanulásának szükségét, s a tanulás módszereire nözve ad bő utasítást. Egy másik cikk a szép- és a folyóírásról elmélkedik a modern élet kívánalmai szerint. Adolf Schuster a társadalmi nevelés problémájáról ír, kiindulva abból az elvből, hogy „a népben nagyon kis mértékben van kifejlűdve az igazság-, hűtelesség- és felelősségérzet.“ Az iskolai önkormányzat megszervezésére ad instrukciókat és ebből tapasztalatait sorolja fel.

Vojtech Mládek a kassai rádiójournál működését ismerteti az iskolai élet szolgálatában. Táblázatos kimutatást közöl azokról az iskolákról, melyek a rádió útján való tanításba bekapcsolódtak.

Školská Správa, (XII. évfolyam 8. szám.) Zetű helyen közli Dr. Jaroslav Houdrych, a bratislavai isk. referátus volt főnökének beszédét, melyet a prágai orsz. iskolatanács elnöki hivatalát elfoglalta. Többek közt ezt mondja: „. . . Az iskolai igazgatás felelős az életre alkalmas generáció neveléséért. Allamunk alappondolata a demokrácia. A gyermek született demokrata. Ezt a demokratizmust az iskolának értenie és ápolnia kell. Az iskolában el kell tennie a gyermekek között minden szociális és osztálykülönbségnek. Az lesz az ideális eredmény, ha a gyermeki lélekben fölkel az egyenlőség és összhang érzése, ha az iskola megőrzi benne a hitet, hogy nem halt meg az emboriség, ellenkezőleg megújodik a tiszta gyermeki szivekben. . .“ Példákkal illusztrált cikk foglalkozik azokkal a visszasságokkal, melyek a tanfelügyelők és a mellőlük beosztott tanítók rendezetlen jogviszonyaiból származnak. Folytatólagos cikk ismerteti azokat az indokokat, melyek a kerületi polgáriskolák tervét felszínre vetették.

(St.)

Református Világszemle címmel új egyházi folyóirat indult

f. é. nov. 1 évöl. Szerkeszti és kiadja Csekes Béla ref. lelkész, Szap,

pp. Baloň, okres Dun. Streda, ahoľa mindennemű megkeresés, megrendelés küldendő. A lap negyedévenként jelenik meg, előfizetési ára egész évre 22 Kc. A most megjelent első szám szép kiállítású, 48 oldalas, néhány szép kép is díszíti. Belső tartalma nívós s a címet tüköletesen fedi. A lap a világ összes reformátusairól, de elsősorban a magyar reformátusokról akar összefüggő rendszeres és tiszta képet nyújtani. Ajánljuk ref. kartársaink figyelmébe. A folyóiratot a komáromi Jókai-nyomda állítja ki igen izléselesen.

J. Erei: Orgelbegleitung zu der röm. Sonntagskomplet. (A kath. egyház hivatalos vasár- és ünnepnap esti imájáuk orgonakisérete.) A régi szesztesek napnyugtával befejezték munkáikat, amire lefekvés előtt jött még a „Komplet“, vagyis a záróimádság. Ezt a befejező imát valamikor még a közös hálóban közvetlen a lefekvés előtt mondták el. Az egyház nyugodalmas, békés éjjelért imádkozik. Mert bár a test pihen, a léleknek azonban résen kell lenni a sötétség fejedelmének, a sátánnak incselkedései ellen. Hogy a napot jól befejezzük, az elkövetett hibáktól koll magunkat megtisztítani, szánva-bánva bűneinket és hállát adva Istennek végtelen irgalmáért. Ez az esti imádság kb. 20 percet vesz igénybe és ennek az orgonakisérete a jelen mű. A szóltárok nagyon ügyesen vannak kidolgozva, az orgonakiséret tiszta és könnyű. Az egész nem nehéz és csekély fáradsággal még falva is könnyen bevezethető. Ára 38.40 Kc. Mindkét mű megjelent Friedrich Pustet kiadásában, Regensburgban.

I. Mitterer „Praktische Leitfaden für den Unterricht im römischen Choralgesange.“ Akinck hivatásánál fogva greg. korállist ismeri és énekelni kell, annak feltétlen szüksége van szakkönyvekre. Ilyen a szerzőnek fenn nevezett műve is, amelyben minden megtalálható, amire szükségünk van. Mitterer neve az egyházi zeneirodalomban különféle szerzeményei révén előnyösen ismeretes. Jelen művében pedig, mint elsőrangú énekpodagógus és mint a korális alapos ismerője áll előttünk. Könyvének értékét, melyet nemcsak szemináriumok számára, hanem magántanulásra is írt, nagyban emeli a gyakorlatból vett sok énekpélda. Határozottan ajánlhatom! Terjedelme 168 oldal. Ára igen olcsó: 11.20 Kc.

L. Bottazzo, op. 101 és op. 104. Első műve 25 orgonatrio (2 manuálra), melyeket főleg templomi célra írt és amelyeket a velencei St. Márk bazilika főorgonistájának Ravanelloinak ajánl. A darabok egytől-egyig tematikusak és igen hangulatosak. Érdemes velük foglalkozni, mert bennük olasz zenét ismerünk meg. B. gyermekkorában megvakult s mint ilyen került 11 éves korban a vakok intézetébe, ahol a zenében kiképezve zenetanárnak alkalmazták. Sok jó muzsikája van. Utóbbi műve, op. 104, 20 könnyű orgonadarab. Két vonalrendszere vannak írva és harmóniumon is játszhatók. Stílusa érdekes (l. a 6. darabot). A darabok könnyen játszhatók és igen dallamosak. Kartársainknak csak ajánlhatom a fenti műveket. Az első ára 30.40: Kc, az utóbbi: 20 Kc. Mindhárom mű kiadója: A. Coppenrath, Regensburg.

G. Merkel: Album, 30 Vor- und Nachspiele für Orgel. A szerző tanító családból származik, maga is néhány évig tanítószkodott, de mert a zene iránt nagyobb hivatást érzett, hamarosan felcserélte állását orgonistai állással. Később drezdai konzervatóriumi tanár és udvari orgonista. Elsőrangú játékos s mint zeneszerző az orgonairodalmat sok értékes gyűgygyel gazdagította. Nevezett mű 30 elő- és utójátékot tartalmaz, melyek formailag korekedek és művésziessok, de amellett egyáltalán nem mondhatók nebezeknek. Ez a sajátosság azonnal szembeütlik, ha a művet kinyitjuk. De van még valami,

ami azt az érzést kelti bennünk: végre megtaláltam, amit keresek! és ez a dallamosság. A regisztrálás pontos és nem szerény Terjedelme 80 old., ára 16 Ké.

G. Merkel: Orgelschule, op. 177. Miután a helyes manuálijáték elsajátítására néhány szükséges tanácsot ad, rátér annak gyakorlására. A 19. oldalon azonban már megkezdli az egyszerű pedálijátékot és a 38. oldalon meg már a művészi pedálijáték elsajátítására való gyakorlatokat küzli. Az 55. oldaltól preludiumok, kisebb és nagyobb korál előjátékok következnek, míg a tulajdonképpeni nagyobb és szabadabb orgonadarabok a negyedik részben vannak. A mű 108 oldalas és ára 20 Ké.

G. Merkel, op. 182. Pedal-Etüden für Orgel. A műnek, mely az orgonaiskolának mintegy folytatása, az a célja, hogy az orgonajátékos az ünlő és tiszta pedálijátékban nagy készségre tegyen szert. 30 gyakorlat van benne és általában nehezeknek mondhatók; csak jó játékos nyúljon hozzá. Ára: 9 60 Ké.

G. Merkel, op. 42. Jelen g-moll orgonaszonáta három főrészből áll: I. Macioso, II. Adagio, III. Introductio, mely több altételre oszlik. Kedves rész a második, hatásos az első és harmadik, mely utóbbiban különösen a „Fugo” tűnik ki két markáns témájával. Igazán élvezet nemcsak játszani, hanem a mintaszerű szólamozotést tanulmányozni is. Az utolsó 29 ütem már „G“-durban mozog mindinkább lassúbbodó fortissimóban. Előadásához két manuális orgonára van szükség. Elég nehéz, de a betanulással járó fáradság meghozza gyümölcsöt. Vallásos estéken v. templomi koncerteken nagy hatással adható elő. Ára: 12 Ké — Az itt felsorolt Merkel művek mind Leipzigban, Ed. Peters kiadásában jelent meg, melynek papírja elsőrangú, nyomása tiszta, kiállítása izlées, az árakat pedig össze sem lehet hasonlítani más kiadó árival; igen ajánlom. Nové-Zámby, 1931. okt. 7.-én. Szendrői István okl. szék. egyh. karnagy.

Kiadóhivatali üzenetek.

M. L. Perln, B. I. Érsekújvár. Cs. M. Tallós, Cs. M. Horná Králova. M. J. Pastovce A címváltozást keresztül vezetjük, lapot az új címre küldjük. — R. B. Baracska Címét a megadott módon javítottuk, tagsági száma a régi marad, 480. — T. Gy. Salovce, K. Á. Csiliznyárad, S. I. és M. L. Nádszeg. Tagjaink sorába felvettük, lapukat megindítottuk, zsebnaptárt küldtünk. — D. G. Érsekújvár. Értesítés ment. — K. L. Nagysalló. Az elveszett számot újból megküldtük — K. I. Taksony. Levél ment.

H I R D E T É S E K.

Pályázat. A tallósi községi iskola iskolaszékének elnöksége Tallóson, galántai járás, az újonnan szervezett hatodik fokozatos tanítói állásra pályázatot hirdet. Ezen első éven ideiglenes viszonyú állás javadalmazása: Havi 100 Ké fizetés, 240 Ké lakhér évente, 20 Ké kerpóllék a községtől és államségély. Tanítási nyelv magyar. Szabályszerűen felszerelt kérvények 1931. november 30-ig nyújtandók be. Pályázhatnak kvalifikált férfiak, esetleg női tanerők, római katolikusok. Az állás azonnal elfoglalandó.

Mády Antal a rimaszombati főgymnázium tornatanára — ki a tornatanítás terén sok szép eredményt ért el — szerkesztésében kiadtam a

JÁTÉK ÉS SPORTSZABÁLYOK

cimű segédkönyvet.

A szerző, ki ezen művével pótolni akarta azon hézagot, mely eddig a tornatanítás terén előállott, főleg az *elemi iskolákban való tornatanítást ismerteti* és a tanító urak előtt eddig számtalan ismeretlen játékhöz a szabályokat is felüintetni.

A könyv megrendelhető minden könyvkereskedésben, ára sok rajzzal, valamint klisével ellátott 200 oldalas terjedelmében csak Kč 16.—

Klein Géza
könyvkiadóvállalat
Rimaszombat.

Igazgató és Tanító urak szíves figyelmébe!

Ježo—Banai—Mitterholzer—Telkes:
„Részletes tanmenetek
óratervek és utasítások“

korlátolt példányszámban még kapható.

Kč 70.— *ellenében utánvéttel, bérmentve* szállítja a főbizományos:
Virradat könyvnyomda és könyvkereskedés,
Komárno.

A Magyar Tanító előfizetési ára

egész évre 40 Kč, félévre

20 Kč, negyedévre 10 Kč.

Számonként 2 čkorona.

Szerkesztőség: Állami polgári leányiskola Komárno

Kiadóhivatal: Községi elemi iskola Komárno.

Csallóközi Könyvesbolt
Dunaszerdahely, Fő-utca

Kaphatók tankönyvek, ifjúsági és tanítói könyvtári könyvek. Papírárak, írószerek, rajzeszközök stb. Irodai és iskolai felszerelések. Töltőtollak. Írógépek. Kották, zeneművek stb. Szindarabok és kabarétréfák kölcsönzése. Elvállalunk könyvek köttelését. Bélyegzők készítését stb.

A Magyar Tanítók Háza javára százalékot adunk.

Előírás szerinti

**iskolai bútorokat
és taneszközöket**

szállít a

**Tanítói Kiadóvállalat,
Trávníček O. Žilina.**

Legkedveltebb ima- és énekeskönyv az

ÉGI HÁRFA

a legújabb ájtatosságok imáival, három miseimával, nagy kilenced, keresztúti, napi áldozási stb. imákkal. 300-nál több énekkel (Jézus sz. Szive, Jézus Királysága, Szivgárdista, Kongregációs, Szt. Teréz, Szent József és más kiváló alkalmi énekekkel.) Egész vászonkötésben ára 10 Ké. Több példány rendelésénél kedvezmény. Szállítja a szerző:

Heckmann István, Levice-Léva.

XI. évfolyam. 1931. december 10. 25—24. szám.

Magyar Tanító

általános tanügyi közlöny,
a Szlovenszkói Ált. Magyar Tanítóegyesület hivatalos lapja.

Az egyesület évi tagsági díja 80 Ké, melyért a tagok a lapot is kapják. *Felelős szerkesztő:* **Banai Tóth Pál.** Nem tagoknak a lap előfiz. ára 1 évre 40 Ké. *Társzerkesztők:* hirdetések díjazása szerint

Boross Béla, Gáspár János, Uherczky Géza.

TARTALOM:

	Díjazt.
Központi gyűlés Kassán	585
Titkári jelentés	598
Pénzüri jelentés	602
Kassától — Beregszászig	606
<i>Tóth Endre:</i> Hozzászólás a helyi jövedelmekhez	617
<i>Lakatos Károly:</i> Az emlékezés szárnyain (folyt.)	619
<i>Tóth Imre:</i> Családi állapota?	622
<i>Boross Kálmán:</i> A helyi jövedelmek	624
<i>Schlosz Lajos:</i> Az ifjúság előtérben	625
<i>Antal Benke:</i> Könyörgöm, emberek vagyunk	627
<i>A mi dalunk</i>	630
<i>Egyesületi élet</i>	631
<i>Különfélék</i>	644
<i>Kiadóhivatali üzenetek</i>	647
<i>Hirdetések</i>	647

Szerkesztőség: Állami polgári leányiskola, Komárno. — Kiadóhivatal: Községi elemi iskola Komárno. — Az egyesület elnöksége: Kovács Alajos központi elnök, Negyed. — Titkárság: Vásárhelyi Károly főtitkár. Somogyi István titkár, Komárno. — Tanácsadó: Uherczky Géza, Komárno.

A hírlapjegyek használatára eng. a bratislavai posta- és távírda igazs. 3006/1111. 21. sz. rendeletével

A LEGTELJESÉBB SZLOVÁK NYELVTAN

DAMBORSKÝ JÁNOS

reálgimnáziumi tanár, ismert szlovák nyelvész
és tankönyvíró
szerkesztésében

**MEGJELENT
KÉT KÖTET - 576 OLDAL.**

A Köztársaság fenállása óta ez az

első szlovák nyelvtan,

mely egész terjedelmében felöleli a
szlovák nyelv hang, szó és mondattanát és
részletesen mutatja be a szlovák nyelv
és fejlődésének történetét.

TARTALMAZZA

**A SZLOV. MATICA MEGÁLLAPÍTOTTA
új helyesírás szabályait.**

**A kiváló kézikönyvet nem nélkülözheti
egyetlen tanító sem. Tanítói könyvtárak
több példányban rendeljék meg!**

**A teljes, két kötetes mű ára, fűzve Kč 53.-
Egy kötetben, erős vászonkötésben „ 60.-**

KAPHATÓ

minden könyvkereskedésben és a kiadónál
Huszár István könyvkereskedésében, Nitrán.

XI. évfolyam. 1931. december 10. 23—24. szám.

Magyar Tanító

általános tanügyi közlöny,
a Szlovenszkói Ált. Magyar Tanítóegyesület hivatalos lapja.

Az egyesület évi tagsági díja 80 Ké, melyért a tagok a lapot is kapják.	<i>Felelős szerkesztő:</i> Banai Tóth Pál.	Nem tagoknak a lap előfiz. ára 1 évre 40 Ké.
	<i>Társszerkesztők:</i>	Hirdetések díjszabás szerint.

Boross Béla, Gáspár János, Uhereczky Géza.

Központi gyűlés Kassán.

1931. november 21.

Egyesületünk ezévi központi gyűlését Kassán tartotta meg. A központi gyűlés napja valóságos tanítói ünneppé lett, mert ugyanezen a napon rendezte meg országos énekkarunk Kassán tizenkettedik hangversenyét, ugyanezen a napon dalolta bele a mikrofonba első ízben, hogy a magyar dal Szlovenszkon sem hal meg. . . S hogy a tanító-ünnep teljes legyen, ugyancsak a november 21-i nap délutánján gyűlésezett egyesületünk Hernádmenti járásköre.

A központi gyűlés alkotó tagjai részint az énekkarral egyidejűleg már nov. 19-én este, részint 20-án érkeztek meg Kassára. Az állomáson Vincze Ferenc körzeti elnök vezetésével a kassai kartársak fogadták őket szívélyes szeretettel, akik nagy fáradtsággal és lelkes ügybuzgalommal intézték az elszállásolás dolgait. Az ő érdemük, hogy a fokozott szellemi munkabírást és frisséget igénylő gyűlésekhez a nélkülözhetetlen testi energiát és ruganyosságot mindenre kiterjedő gondoskodásukkal biztosították.

Előértekezlet.

A közgyűlést megelőző előértekezletre 20-án este gyűltek össze a központi kiküldöttek a régi vármegyeház kistermében. Megjelentek: Kovács Alajos kp. elnök, Dinnyés Károly alelnök, Vásárhelyi Károly főtitkár, Bányai Ferenc jegyző, Árendás József kp. pénztáros, Telkes Mihály kp. ellenőr, Boross Béla társszerkesztő, Heckmann István karnagy, továbbá Vincze Ferenc a kassai, Négyessy János a helmeci, Ocsovay Imre a

**Minden befizetésnél hivatkozzék
a címszalagon látható főrzskönyvi számra!**

losonci, Nemcsik Béla az ógyallai, Osvald Lajos és Berényi Gyula a galánta-vágselyei egyesületi szervek képviselőjében. Jelen volt azonkívül számos érdeklődő kartárs.

Az értekezletet Kovács elnök este 6 órakor nyitotta meg. Feladatává teszi az értekezletnek a közgyűlés előkészítését, a tárgysorozat előzetes megbeszélését. Ezért sorra veszi a tárgysorozat egyes pontjait, melyeknek tárgyalásánál, tekintetbe véve az alkotó tagok hozzászólásait, kialakul az értekezlet egységes álláspontja. Hosszú és szenvedélyes vita fejlődött ki a titkári jelentésnek a nagymegyék liquidálására vonatkozó beszámolója nyomán, s az ezzel kapcsolatos alapszabálmódosító javaslat előterjesztésénél. Egyes nagymegyék ugyanis már keresztülvitték a központi gyűlés galántai határozatát, s a megyei pénztárak vagyonát a megyét alkotó kisebb egyesületi szervek közt fölosztották. Miután ezen határozat jogerőre emelkedett, a központi elnökség azt az álláspontot képviseli, hogy az összes megyék eszerint járjanak el, s az alapszabályokban ily értelmű módosítások eszközöltessenek.

Dinnyés Károly és Nemcsik Béla, mint a nyitramegyei egyesület kiküldöttei, a régi nagymegyék fennmaradását szükségesnek tartják, mert — szerintük — a kisebb járási és körzeti szervezetek életképtelenek, s a kisebb egyesületi egységeknek kicsiny a szavuk és súlyuk.

Ezzel szemben a többi jelenlévő alkotó tagok egyöntetű véleménye az, hogy éppen a nagymegyék életképtelensége indította a vezetőséget a nagymegyék megszüntetésének tervére, mert a nagyobb földrajzi területeken működő tanítószervezetek nem talált közös alapot, amely a megyei szervek meghagyását szükségessé tette volna. A nagymegyék nem működtek, gyűléseket nem tartottak, ellenben az ezek keretében élő járási egységek, körzetek, vagy kerületek évek óta egyre fejlődő tendenciájú egyesületi tevékenységet produkáltak, s a közös érdek, valamint az egységes geográfiai és gazdasági szempontok szerint — tekintet nélkül a megszünt nagymegyei határokra — tömörültek.

Három óráig tartó vita után végre sikerült az értekezletnek megállapodnia a határozati javaslat szövegében, melyet a főtáitkár megfogalmazott, s a közgyűlés elé terjesztett.

A közgyűlés.

A központi közgyűlés másnap, november 21-én délelőtt 17.10 órai kezdettel folyt le a Lócsey-ház nagytermében: Az

alkotó tagokon kívül jelen volt a kassa-vidéki tanítószegely tekintélyes számban, továbbá az országos énekkar sok tagja. Mint vendég, megjelent Orišek Márton, a Košice II. sz. tankerület tanfelügyelője.

Megnyitás és elnöki előterjesztések.

Kovács Alajos a töle megszokott szónoki erővel és meleg testvéri szeretettel áthatott lendülettel mondja el tartalmas elnöki megnyitóját. Beszámolunk — úgymond — egyesületünk legutóbbi esztendejéről, az egyesületi élet történetéről, hogy ebből biztatást merítsünk a jövőre. Kiemeli a nap jelentőségét, melyen nemcsak a központ, de a helybeli tanító-testület: a Hernádmenti járáskör is számot ad működéséről, s a nap koronája az országos énekkar esti szereplése lesz, amely alkalommal egyesületünk szemefénye, a rövid idő alatt országos hírnévre emelkedett tanítói dalárda fog Kassa város nemes közönségének bemutatkozni.

A tanítószegelyt érdeklő aktuális korproblémák közül megemlíti azt a mozgalmat, mely egyes fiatal tanítók körében időnként jelentkezik s az új generációhoz nem méltó eszközökkel igyekszik kisebbiteni azt a munkát, melyet a mai „öreg” tanítószegely nemzedék a multban végzett s a jelenben is teljesít. Kijelenti, hogy ez az ügynevezett „öreg” tanítószegely 30 évvel ezelőtt törhetetlen akaraterővel és bizalommal harcolt a tanítói név becsületéért, a szebb tanítói jövőért, az izesebb tanítói kenyérért s büszkén vallja, hogy ez a harc nem volt eredménytelen! S ez a harc nehéz volt, mert akkor még a harangkötéltől és a papöltöztetéstől is szabadulni kellett! . . S mi most sem a megcsontosodott mult emlékei vagyunk, hanem továbbra is kitartó harcosok: a jövő harcosai. Majd ha mai fiatalok is akkora lépést tesznek a tanítószegely kiverekedésében, mint a mai „öregesek,” akkor fogják csak kellőképen méltányolni a harcot, melyet apáik vívtak értük is! Ne legyen közöttünk különbség a munkában és az egyakarásban: legyünk egyek és fiatalok a küzdelemben és a hitben!

A közgyűlés nagy ovációval fogadta a tüzes megnyitói beszédet és Kovács Alajost hosszan megéljenezte.

Elnök bejelenti, hogy a meghívás az alapszabály rendelkezéseinek megfelelően történt s megállapítja a gyűlés határozatképességét. A jegyzőkönyv vezetésére Bányay Ferenc kp. jegyzőt kéri föl, hitelesítésére pedig Oswald Lajos és Négyessy János alkotói tagokat.

Ezután kegyelettel emlékezik meg egyesületünk halottairól, akik az elmúlt esztendőben letették vállukról a tanítói sors igáját. Közgyűlés felállással áldozott emléküknök. Elhaláloztak az alábbi kartársaink: Balázi Ferenc Rozsnyó, Lukács István Királyhelme, Zsemlye Péter Búcs, Nagy Anna losonci ovónő, Becske Bálint János, Varga Béla Ipolypásztó, Sólyom József Losonc, Thaisz Lajos Losonc, Tomory Lajos Rimasimonyi, Koós István Rimaszombat, Pásztor Mihály Balogfalva, Kiss Béla Lenke, Rónai Béla Deáki, Vörös Ferenc Kajal, Polónyi Imre Ladamóc, Sziklay Vilmos Nagyölvéd, Soós Géza Barsbaracska.

A kartársi szeretet melegével eltelt szívvel emlékezett meg azokról is, akik verejtékes küzdelemmel hosszú évtizedeken át osztályosaink voltak s most a megérdemelt nyugalomban töltik életük hátralévő napjait. Nyugalomba vonultak: Bukovszkyné Nemesszeghy Gizella Ebed, Galló Gyula Várgede, Kompan Károly Losonc, Székely Gábor Fülekkovácsi, Kons József Losonc, Bocz Imre Kismácséd, Vizváry Dezső Nagymegyér, Sárközi Mór Keszi, Lemény János Érsekujvár, Bellus István Nagykér, Antal Lajos Bese, Mészáros Dénes Nemesócsa, Kurucz István Kamocsa, Horváth Alajos Pered.

Elnök indítványára táviratilag üdvözölte a közgyűlés Dr. Masaryk G. Tamás köztársasági elnököt, Dr. Dérer Iván iskolaügyi, Dr. Slávik György belügyminisztert, Dr. Dvorák Antal min. tanácsost (Bratislava) és Dr. Országh József országos elnököt.

Szeretettel üdvözli a gyűlésen megjelent *Orisek Márton* kassai tanfelügyelőt s kéri, hogy támogassa a magyar tanítóságot minden nemes szándékában s a köztársaságunk magyar iskolaügyét előmozdítani akaró törekvésében.

Orisek tanfelügyelő válaszában tolmácsolta az iskolaügyi referátus üdvözlését, majd megemlékezett a sárospataki református főiskola 400 éves jubileumáról, melyet a cseh nép nagy fia: Komenský alapított, aki először hirdette és követelte az anyanyelvi oktatást az iskolákban. Ennek a vezéreszmének örökösét látja a köztársaság bölcs elnökében, mint az állameszme megtestesítőjében s kívánja, hogy ez a dicsőséges pedagógiai eszme hassa át az egyesület munkásságát s jelen közgyűlését. Végül örömeinek ad kifejezést afölött, hogy mindezt magyarul, a gyűlésező tanítók anyanyelvén mondhatta el.

Hatalmas tapsvihár fogadta a tanfelügyelő beszédét, mely államunk megértő kultúrpolitikájának értékes dokumentuma és

záloga volt.

Elnök jelenti, hogy elmaradásukat Gáspár János, Oswald Emil, Dóka Sándor, Banai Tóth Pál, Somogyi István és Bauer Ferenc kp. alkotó tagok igazolták.

Titkári jelentés.

Kovács elnök felkérésére *Vásárhelyi Károly*, egyesületünk agilis főtítkára felolvasta titkári jelentését, mely hű tükre az egyesület egyéves életének. A minden egyesületi élet-mozzanatra kiterjedő, bámulatatos pontossággal, gonddal, az egyesület bűjtábját ismerő polyhistori képességgel megírt titkári jelentést a jelenlévők feszült figyelemmel hallgatták és zajos tetszésnyilvánítással tudomásul vették. A valóságos irodalmi élvezetet jelentő titkári jelentés lapunk más helyén teljes egészében olvasható.

Kazinczy emlékezete.

Boross Béla, lapunk társszerkesztője „*Kazinczy Ferenc, a pedagógus*” címen tartott szabadelőadást. Előadásában Kazinczy kevésbé ismeretes működési körét: a Kassán töltött négy és félesztendő tanfelügyelői hivatását, pedagógiai munkásságát ismertette s egyéb irodalmi ténykedését is pedagógiai nézőpontból vázolta. Az előadónak Kovács elnök mondott köszönetet s felkérte előadásának a Magyar Tanítóban való közlésére.

Alapszabálymódosítás.

Az előértekezlet, minden oldalról megvitatván a nagymegyék liquidálásának ügyét, a következő határozati javaslatot terjeszti a központi gyűlés elé:

„Miután az eddigi tanítóegyesületi megyebeosztás a politikai megyék szerint igazodott, s ez a politikai beosztás már megszűnt, s fennállása idején egyesületi szempontból a legtöbb helyen nem tudott abban a mértékben megfelelni hivatásának, amint azt az alapszabály célkitűzései megkívánták volna és pedig főként azért, mert földrajzilag egymással nehezen érintkezhető járások kerültek a politikai megyékbe, mint pl. Bars—Hont—Gömör—Nógrád a zvolenibe, vagy a Galánta-felsőcsallóközi vidék a bratislavaiba, a nagykaposi, királyhelmecei, hernádvölgyi a kassaiba: — a legutóbbi galántai központi gyűlés az egyesületi működés intenzív voltát tartva szem előtt, a legelőnyösebbnek azt vélte, s ez alapon azt határozta, hogy a politikai megyékhez igazodó tanítóegyesületi megyék liquidáltassanak, s az alapszabályunk 7. §-ának 7. bekezdése értelmében a földrajzi fekvés szerint összetartozó kerületek, illetve járások alkossák a megyei

egyesületeket.

Miután alapszabályaink értelmében az egyesületi szervek fölépítése hármas tagozatú, s ezt megváltoztatni az egyesületi jogrend szempontjából sem kívánatos, s nem is lehetséges, jelen központi gyűlés módot kíván nyújtani a járásoknak és körzeteknek arra, hogy saját elhatározásaik és érdekeik alapján *tanító-egyesületi megyékbe* tömörüljenek. Ezen határozatok meghozatalára, s ezzel ezen tanítóegyesületi egységek (megyék) megalakulására egyévi időt javasolunk, mely idő alatt az egyes járások, illetve körzetek kötelesek érvényes közgyűlési határozataikkal eldönteni azt, hogy mely járásokkal kooperálva, s mily elnevezés alatt óhajtják az immár *nem politikai*, hanem *tisztán tanító-egyesületi megyék* szerinti beosztásukat megszervezni. Utasítja a központ az összes járásokat, illetve körzeteket, hogy ezirányú határozataikat a központtal legkésőbb 1932 június hó végéig közöljék, hogy a határozatok tekintetbevételével a legközelebbi központi gyűlés kimondhassa végérvényesen az alapszabályok fentemlített intézkedésének megfelelő módon megszervezett tanító-egyesületi megyék megalakulását."

E javaslatot a központi gyűlés hozzászólás nélkül, egyhangúlag határozattá emelte, s ezzel az alapszabálymódosítás terve lekerült a napirendről.

Tanítók Háza.

Ezután jelentést tett elnök a *Tanítók Háza* ügyének állásáról. Beszámolt azokról a lépésekről, melyeket segélyek elnyerése érdekében tett és reflektálva egyes egyesületi szervek indítványára, kijelenti, hogy a *Tanítók Háza* céljaira befizetett pénz másra (üdülőtelep stb.) nem használható föl! A *Tanítók Háza* vagyoni helyzetéről az alábbi kimutatást terjeszti elő:

Tátra Banknál van folyószámlán	10.431 Ké
Tátra Banknál takarékbetét	20.368 "
Légio Banknál takarékbetét	395 "
Földmives Kölcsönös Pénztárnál	20.000 "
Telek árában kifizetve	75.000 "
Tanítók Háza-alap a központi pénztárnál	74.000 "
Özvegy- és árva-alap	75.978 "
Részjegytartozás	22.200 "
	Összesen 248.372 Ké
Adományok:	
Léva város	500 Ké

Salai járás	200 „
Dunaszerdahelyi könyvesbolt	400 „
Okresný Úrad Nové Zámky	200 „

Közügyülés a jelentést tudomásul veszi, az adományozó testületeknek pedig hálás köszönetét nyilvánítja. Ügyszintén köszönettel adózik Nagyfalusy Antal ny. érsekújvári kartársunknak, aki verseskönyvéből 25 példányt adományozott a Tanítók Háza javára.

Kovács Alajos fölhatalmazást kér arra, hogy a Tanítók Háza tervezetét elkészíttesse, s az érte járó 8.000 Kc összeget, valamint a fölmerült csekély ügyvédi költséget kifizethesse. Közügyülés a fölhatalmazást megadja, s a Tanítók Háza ügyében hozott mult évi határozatát megújítja. Elnök tudomására adja a közgyülésnek, hogy a Tanítók Háza számadásainak felülvizsgálásáról szóló jelentést a Vestnik fordításáról előadandó jelentéssel kapcsolatosan terjeszti elő.

Országos énekkar.

Egyesületünk országos énekkaráról *Heckmann István* kar-nagy tette meg jelentését az alábbiakban.

Jelentés

a Szlovenszkói Általános Magyar Tanítóegyesület Énekkaráról.

Tisztelt Központi Gyülés!

Egyesületünk virágzó, fiatal hajtása ismét egy eseményekben gazdag esztendőre tekinthet vissza, amely értékes zálogot alkot a jövőre. 38 lelkes tanítószív testvéri ölelkezése a dal-kultúra mezején már eddig is oly maradandót alkotott, amelyre Egyesületünk és így a szlovenszkói magyar tanítószög méltán büszke lehet. Énekkarunk minden egyes tagja áldozatot és fáradságot nem kimélve, a magyar dal szent lángjától hevítve munkálkodik a szépért, nemesért és mint vándordalnokok városról-városra járva törhetetlen szívvvel hirdetik a lélek virága, a dal örök dicsőségét!

Énekkarunk kiváló sikerrel fejezte be az 1931. év januárjában tett hangversenykörútját, mely után hosszabb szünet, pihenés következett. A folyó év augusztusában Losoncon gyűltünk egybe újabb tanulásra és gyakorlásra. Augusztus hó 3-tól 12-ig tartott a lelkiismeretes tanulás. Dalosaink mindegyike sokat szenvedett a szokatlan hőségétől. Elképzelhető, mily kitartás, mily ügyszeretet és lelkesedés kellett ahhoz, hogy reggel 8—12 óráig,

majd 3—6 óráig rekkenő melegben, kórusban felállítva gyakoroljanak azok a tanítók, akiknek a szünidei pihenés nagyon szükséges lett volna. A családi kényelmet, a megszokott, egészséges otthoni étkezést nélkülözve, többen még betegen is ott voltak, hogy semmit ne mulasszanak, hogy önként vállalt kötelezettségeiknek eleget tehessenek. A dalosok ily önfeláldozó magatartása tette lehetővé, hogy az Énekkar rövid idő alatt 20 magyar karművet tanult be, amelyek során 3 versenykar, 9 műdal, és 8 több részből álló népdalegyveleg szerepel. A tanulási idő alatt több szakértő és kartárs tisztelt meg bennünket látogatásával és a hallottak felett őszinte elismerésüknek adtak kifejezést.

Augusztus hó 13-án rendeztük Losoncon VIII., 15-én Rimaszombatban IX., 16-án Tornalján X. és 17-én Rozsnyón XI. hangversenyünket. Dalosainkat nem törte meg a hosszú és fáradtságos utazás, a nehéz táskákkal való cipekedés, a naponként alig néhány órai alvás, mert a közönség hallatlan mértékben felfokozott várakozása, a jelige után felharsanó tapsorkán, elismerés és túlaradó szeretet még a legfáradtabbakat is acélossá tette és dalolt mindenik a legjobb tudással, melynek nyomán a dal harmóniai egybeforrasztották a szíveket és a lelkeket egy közös eszmei szép magaslatára emelték.

Amidőn e jelentésemet szerencsém lehet felolvasni, Énekkarunk egy újabb hangversenykörút előtt áll, melynek első állomása Kassa, majd tovább Beregszász, Ungvár és Királyhelméc következnek.

Szlovenszkó egyik legkiválóbb zenei szaktekintélye e turnéval kapcsolatban a következőket írja. „*A Magyar Tanítók Énekkara — dacára rövid fennállásának — komáromi érsekújvári, lévai, losonci, rimaszombati, rozsnyói, tornaljai stb. hangversenyén már őrítési sikereket ért el . . . Ha elképzeljük, hogy az Énekkar 40 tagja mind más-más városból, faluból jött össze, hogy bizonysgót tegyen a magyar dalkultusz iránti szeretetéről, lehet csak némi fogalmuk arról az egyéni áldozatkészségről, szorgalomról, lelkesedésről, amit a Magyar Tanítók Énekkarának minden egyes tagja, a magyar dalkultúra érdekében kifejt. Ezért a hihetetlen munkáért elismerésül mást nem adhatunk, minthogy elsőrangú elvezetet nyújtó hangversenyükön mindnyájan megjelennünk, hogy dokumentáljuk őszinte csodálatunkat és szeretetünket gyermekeink aranyiszü nevelőivel szemben.*” Amidőn a bizalom-

nyilvánításnak ily jelét látjuk, akkor a lelkesedés még inkább fokozódik bennünk és teljes igyekezettel azon leszünk, hogy a várakozásnak megfelelően sikerrel szerepelhessünk.

E hangversenykörút befejezése után a következő év nyaráig szünet következik, hogy azután újból folytathassuk a magyar dalkultúráért és a magyar tanítói név megbecsüléseért vállalt fáradságos, de lélekemelő munkánkat.

Košice, 1931. november 21.

Heckmann István
karnagy.

A közgyűlés által nagy lelkesedéssel fogadott karnagyi jelentéshez Kovács elnök hozzáfűzi, hogy a dalosok, amikor egy-egy hangversenykörútra elindulnak, nemcsak fáradságot és pénzt áldoznak, hanem egészségüket, sőt életüket is kockára teszik! Részvétel gondol *Dóka Sándor* dalos-kartársunkra, aki a nyári körút alkalmával szerzett betegségéből kifolyólag jelenleg a budapesti Rókus-kórházban fekszik élet és halál között s akinek közgyűlés táviratilag kívánt gyógyulást, erőt és egészséget.

Bjelenti, hogy a kassai Rádiójournal igazgatósága felkérésére énekkarunk délután 4 órakor a helybeli stúdióban félórás hangversenyt ad.

Vince Ferenc, a hernádmenti tanítóegyesület elnöke szives szeretettel üdvözlí a dalárdát s lelkes karnagyt s kívánja, hogy kassai szereplésük az eddigi diadalokhoz méltó sikerrel végződjen. Közgyűlés a jókívánatokat nagy éljenzés közepette magáévá teszi s az országos énekkar részére a központi pénztárból 5000 Ké. segílyt szavaz meg.

Elnök tudomásul adja, hogy a szakosztályoktól jelentés nem érkezett.

Pénztári jelentés.

Arendás József központi pénztáros olvasta fel ezután a pénztárról szóló jelentését, melyet ugyancsak részletesen közlünk lapunkban. Jelentése során beszámol arról, hogy 230 egyesületi tagot, akik a tagsági díjjal hátralékban vannak, peresítés végett ügyvédnek adott át. Jelenti, hogy 40 esetben bírósági tárgyalást folytatott le, s 80 hátralékos tagot végrehajtatott, akiknek tagdíjhátralékát az iskolaügyi referátus vonja le a fizetéséből. Azon hátralékosoknál, akik nyomorúságos anyagi helyzetben vannak s más indokolt esetben a pénztár türelmet, elnézést tanusít, sőt a hátralékot törlésbe is hozza, de fájdalommal jelenti, hogy ismét van 250 hátralékos tag, akikkel szemben kénytelen ügy-

védi eljárást foganatosítani.

Egyben jelenti, hogy mindazon kiadókat és cégeket, amelyek kiadványaik jövedelméből százalékos részesedést ígértek a Tanítók Háza javára, ezt állandóan hirdetik, de a percenteket be nem fizetik, szintén átadja az ügyvédnek végrehajtás céljából. Egyesületünknek adóssága nincs.

Jelenti továbbá, hogy egyesületünknek a Magyar Tanító nyomdájával kötött szerződése lejár s azért a központtól további intézkedésre megbízást kér.

Telkes Mihály a pénztári jelentés kapcsán indítványozza a Magyar Tanító hirdetési díjszabásainak 10—15%-al való leszállítását s indítványát közgyűlés elfogadja. Ugyancsak hozzájárulását adja ahhoz, hogy Wánkay László kartárs egyesületi ügyben tett útjának napidiját a központi pénztár kifizethesse.

Árendás József pénztári jelentését közgyűlés tudomásul veszi, a jövő évre előirányzott költségvetést elfogadja s a központi pénztárosnak — köszönetét tolmácsolva — a fölmentvényt megadja. A tagdíjhátralékosokkal szemben továbbra is erélyes intézkedéseket tart szükségesnek. A lap nyomdájával kötött szerződés f. évi dec. 15-ig felmondandó s új szerződés létesítése bizottság feladata lesz.

A Vestník fordítása.

Kovács Alajos jelentést tesz a közgyűlésnek a Vestník című hivatalos lap magyar fordításáról és felolvassa az egyesület ezen kiadványa számadásainak felülvizsgálására kiküldött bizottság jegyzőkönyvét, mely egyúttal a Tanítók Háza számadásairól szóló jelentést is tartalmazza. (E jegyzőkönyv megjelent a Magyar Tanító XI. évfolyamának 300 lapján.)

A Vestník-fordítás előfizetőinek száma 512.

Mult évi pénztári maradvány 8048 Kc. 95 f.

Bevétel 1931. nov. 15-ig 15049 " 25 "

Összesen: 23098 Kc. 20 f.

Kiadás: 14231 " 05 "

Pénztárkészlet 8867 Kc. 15 f.,

mely összeg a postatakarékpénztár 123.502 számú csekkjén van elhelyezve.

Az előfizetési hátralék 10.840 Kc-t tesz ki.

Közgyűlés a jelentést tudomásul veszi, Bányai Ferenc azon megjegyzésével, hogy az erre vonatkozó elszámolás minden év június végén legyen megejtve és elfogadva. Központi gyűlés úgy

a Tanítók Háza-alap, mint a Vestnik-kiadvány számadásainak felülvizsgálásával, mint állandó bizottságot, továbbra is a Galánta-vágsellyei kerület választmányát bizza meg s hatáskörébe utalja a Vestnik szerkesztői, illetve fordítói, valamint a kiadás díjának a megállapítását e kiadvány terhére.

Tisztújítás.

Kovács elnök bejelenti, hogy az egyesület jelenlegi központi tisztikarának mandátuma a folyó év végével lejár s azért felkéri a központi gyűlést a választást megelőző jelölés megajjtására. Indítványára központi gyűlés jelölőbizottságot küld ki, melynek tagjai Dinnyés Károly és Berényi Gyula közös elnöklete alatt az egyes járáskörök jelenlévő elnökei: Négyessy János, Vincze Ferenc, Ocsovay Imre, Oswald Lajos. A jelölés tartamára elnök a gyűlést felfüggeszti.

Szünet után Dinnyés Károly fölolvassa a bizottság által összeállított alábbi jelöltilistát, melyet a központi gyűlés egyhangú határozattal elfogadott:

Elnök: Kovács Alajos Negyed.

Középiszkolai alelnök: dr. Noszkay Ödön Érsekújvár.

Polg. isk. alelnök: Somogyi István Komárom, Khin Antal Somorja.

I. Elemi isk. alelnök: Dinnyés Károly Udvard, Vincze Ferenc Kassa.

II. Elemi isk. alelnök: Oswald Emil Losonc, Négyessy János Örös.

Főtítkár: Vásárhelyi Károly Komárom, Beluch Imre Barsendred.

Títkár: Nemcsik Béla Hetény, Tóth Imre Komárom.

Jegyzők: 1. Bányai Ferenc Léva, Forgács Mihály Léva. 2. Ocsovay Imre Losonc, Csongrády Árpád Csúz. 3. Keresztessy Ferenc Battyán, Bauer Ferenc Magyarbél.

Pénztáros: Árendás József Komárom, Plichta János Érsekújvár.

Ellenőr: Telkes Mihály Komárom, Tatárik Emil Érsekújvár.

Könyvtáros: Vranesits György Negyed, Vánkay László Komárom.

Főszerkesztő: Boross Béla Alsószeli, Bíró Béla Szögyén.

Társszerkesztők: 1. Villand János Érsekújvár, Mikuss Elek Tallóss. 2. Gáspár János Rimaszécs, Pataky Ferenc Érsekújvár. 3. Uhreczky Géza Komárom.

Központi gyűlés kimondja, hogy a szavazatok az alap-

szabályoknak megfelelően, kettős borítékban küldessenek „Berényi Gyula Galánta” címre, jelen lapszámtól számított két hónapon belül, tehát legkésőbb 1932. február 10-ig. A szavazólapokat lapunk kiadóhivatala küldi a tagok címére. A szavazatok összeállításával a T. H. és a Vestník fordítása számadásainak felülvizsgáló bizottságát bizza meg, amely bizottság ezt a munkát a szavazatok beküldésétől számított 8 napon belül végzi el a kp. pénztár kiküldöttje jelenlétében.

Hangsúlyozza a kp. gyűlés, hogy **a tagok a jelölésre való tekintet nélkül, bárkire is szavazhatnak**, a közölt lista senkit se kíván akadályozni szabad választási jogának gyakorlásában.

Indítványok.

1. Központi gyűlés magáévá teszi *Khin Antal* okl. tanító-képző-intézeti tanár-kartársunk személyes sérelmét, aki dacára megfelelő képezésének, a bratislavai tanítóképző tanári állásainak betöltésekor indokolatlanul mellőztetett, s mint polg. iskolai szaktanító kénytelen működni tanári éveinek beszámítása nélkül. Úgyében az egyesület elnöksége illetékes helyen eljár.

2. A *Galánta-vágsellyei* járási magyar tanítóegyesület az alábbi indítványt terjeszti elő:

A Szlov. Ált. Magyar Tanítóegyesület vezetősége keresse meg az illetékes tényezőket, elsősorban a magyar tannyelvű elemi iskolai tanító vizsgáló bizottságot, hogy a képesítő vizsga részletes anyagát bocsássa az egyesület rendelkezésére a tanügyi lapunkban való közlés céljából. Az indítvány indokolásában kiemeli, hogy a képesítő vizsgára készülő tanítóság a legnagyobb tájékozatlanságban van a képesítő vizsga anyagának a vizsgáló bizottság által megkövetelt terjedelme és részletessége felől, s ennek következtében a vizsgára menő tanítók egyéni elgondolásuk és felfogásuk szerint készülnek a vizsgára. Ennek eredménye gyakran az, hogy szorgalmuk ellenére a vizsgát mégsem sikerül letenniük.

Közgyűlés az indítványt elfogadja azzal, hogy e célból a tanítóképző intézetek tantervét lapunkban ismertetni fogja.

3. Úgyancsak a *Galánta-vágsellyei* kerület terjeszti elő Bellus Sándor indítványára hozott határozatát: Eszközölje ki a Sz. Á. M. T. E. vezetősége az elemi népiskoláknál is a középiskolák mintájára az *egyhuzamban való tanítás* bevezetését. A délutáni órák délelőttre legyenek beosztva. Csütörtök is tanítási nap legyen.

Elfogadva.

4. Az *Indusztria* pozsonyi vállalat átirattal fordult a kp. elnökséghez és sajnálattal közli, hogy a Tanítók Háza javára százalékos járulékot biztosító szemléltető faliképeket a magyar iskolák legminimálisabb számban sem rendelték meg. Kéri az elnökséget, hasson oda, hogy ezeket a — Referátus által is kötelezővé tett — taneszközöket az iskolák igazgatóságai minde-
nütt bevezessék.

Tudomásul.

5. *Ozv. Németh Istvánné* községi óvónő kéri az elnökséget, hogy szorgalmazza az óvónők nyugdíjának mielőbbi rendezését.

Tudomásul szolgál.

6. *Takács Gyula* varsányi tanító azon kéréssel fordult az egyesülethez, hogy lánya betegségéből kifolyólag 2000 Ké kölcsönt bocsásson a kp. pénztárból rendelkezésére.

Közgyűlés a kölcsönt kötelező ellenében megszavazza.

7. *Simon Lajos* alsópokorágyi tanító indítványozza, hogy „a Sz. Á. M. T. E. küldjön föl egy bizottságot a minisztériumba az igazgatói pótlékok rendezése tárgyában.”

Tudomásul.

8. *Árendás József* tolmácsolja Ježo Márton tanfelügyelő, a *Szivárvány* c. gyermeklap felelős szerkesztője kérelmét, hogy a tanítóság fokozottabb mértékben propagálja ezen, a maga nemében Szlovenszón egyetlen ifjúsági lapot a tanulók körében. A nívós és ügyesen szerkesztett gyermeklap nélkülözhetetlen úgy az iskola pedagógiája, mint a gyermekismeret körének bővülése s az ifjúsági irodalmi termékek megszerettetése szempontjából s azért a tanítóság fontos kötelességet teljesít s önmaga munkáját is megkönnyíti, ha a *Szivárvány* előfizetésére buzdítja az iskolák növendékeit.

Közgyűlés a *Szivárvány* ügyét felkarolja s annak terjesztését a szlovenszói magyar tanítóságnak a legmelegebben ajánlja.

9. Központi elnökség felhívja az egyesület tagjait, különösen pedig a járási elnökségeket, támogassák a *Domov* biztosítási társaságot biztosítások kötésénél, mert e társaságnál kötött biztosítások révén egyesületünk segélyalapja percentuális gyarapodást nyer.

10. *Dinnyés Károly* indítványa: A központi vezetőség keresse meg a tanügyi kormányt és kérelmezze a tanítók továbbképzése érdekében egy *magyar nyári szabadegyetem* megnyitását.

Elfogadva.

11. *Uhereczky Géza* indítványára felterjesztést tesz az egyesület az iskolaügyi hatósághoz az irányban, hogy az ipariskolai óradíjak ne a 286/1924. sz. törvény 17. §. 2. pontja, hanem a 18. §. alapján számíttassanak be és legyenek levonhatók, amint azt a cseh ipariskolákban az 1925. évi 109.534. sz. rendelet előírja.

12. *Dinnyés Károly* javaslatot tesz arra vonatkozólag, hogy az egyesület vezetősége illetékes helyen eszközölje ki, hogy az összes tanfelügyelőségek a magyar iskolák igazgatóságainak magyar nyelven is küldjék meg rendeleteiket.

Elfogadtatott.

12. Közgyűlés Nagy Lászlóné és Boross József tanár segély iránti kérelmét teljesítette és részükre 300—300 Kc. segély kiutalását határozta el.

Ezzel a tárgysorozat kimerült és Kovács Alajos elnök a mindvégig impozáns lefolyású központi gyűlést délután 1 órakor berekesztette.

(bb.)

Titkári jelentés.

A Szlovenszkói Általános Magyar Tanítóegyesület a letűnt évvel betöltötte fennállásának tizedik évét s midőn ma, mint a számonkérés napján ezen tizedik évi egyesületi működésünkről jelentésemet megteszem, az öröm érzésétől áthatottan teszek eleget titkári kötelességemnek, mert egy hivalkodás és külső fény nélküli, de intenzív egyesületi munkában eltelt és sok segítségben részesülő kartársunk, vagy hátramaradottja áldó elismeréséről kísért esztendő változatos eseményeiről számolhatok be. Ezen eseményeknek a krónikás hűségével való regisztrálása felemelően tanúsítja azt, hogy a kartársi szolidaritás ápolásának szolgálatában működő egyesületünk hivatásának magaslatán állott a letűnt esztendő folyamán is.

Utolsó központi gyűlésünket ez év január 10-én tartottuk Galántán.

Örömmel kell leszögeznünk, hogy ez idő óta a tanítószág anyagi vagy erkölcsi érdekeit komolyabban veszélyeztető események nem történtek s így ez utolsó központi gyűlésünk óta egyesületünk életében békésebb és nyugodtabb korszakot könyvelhetünk el.

Ki kell azonban mégis emelnünk néhány jelentősebb akciót, melyet részint egyesületünk iniciatívájából, részint pedig más társegyesületekkel egyetértve indítottunk.

Szinte a véletlen találkozása volt, amikor a Magyar Tanító hasábjain S. tollából vezércikk jelent meg a „Slovenská vȳhoda„ kiutalása tárgyában s ugyanakkor kaptuk meg a Z. U. S. vezetőségétől is a felszólítást, hogy március 8-án Nové Mesto nad Váhom-ban tartandó maniféstációs gyűlésen vegyünk részt, melyen a szlovenszkói tanítóság képviselői követelják a slov. vȳhoda kiutalását mindazon tanítók részére, akik a köztársaság tanügyének konszolidásában résztvettek. Ezen maniféstációs gyűlésnek másik igen fontos tárgya, a tanítók katonai szolgálatának beszámítása a tanítói szolgálatba.

Mi készséggel csatlakoztunk a felhíváshoz s Vásárhelyi Károly főtitkár, Uhreczky Géza tanügyi tanácsadóval a gyűlésen megjelentek s egyesületünknek a mozgalomhoz való csatlakozását bejelentették azoknak a speciális sérelmeknek felsorolásával, melyek a fenti kérdésekkel kapcsolatban egyesületünk tagjait külön is érintették.

A gyűlés, melyen a Z. U. S.-on kívül a Deutscher Lehrerverband és az Evang. Tanítók orsz. egyesülete is képviseltette magát, a Sváz pedig írásban bejelentette, hogy ugyanezen tárgyban a minisztériumhoz írásos felterjesztéssel fordult, — elhatározta, hogy e fontos tárgyban küldöttségileg keresi fel az isk.-ügyi miniszter urat, s hogy a kérdés egész terjedelmét felölelő memorandumot nyújt át. A memorandumot Opluštil Ernő kartárs szerkesztette, egyesületünk is aláírta. A memorandum a szlov. vȳhodán, a katonatanítók szolgálati idejének beszámításán kívül felölelte a tanítóság nagy részének egy régi fájó sebet is, a hadifogságot szenvedett nem állami tanítók drágasági segélyének ügyét, úgyszintén a Paed.-ot végzett polg. isk. tanárok sérelmét is.

A miniszter úr válaszát annak idején lapunkban részletesen leközöltük (12—13. számban). Mivel ezen kérdésekben a miniszter úr válasza nem volt mereven elutasító, úgy azokra ezúttal vissza kell térnem egyrészt azért, hogy a nagyfontosságú kérdések továbbra is felszinen maradjanak, másrészt pedig, mert a határozott jóakarattal megígért kérésünk teljesítése még mostanáig sem történt meg.

Igy a slov. vȳhoda tárgyalásánál csak a mai kritikus gazdasági helyzet volt ellenérvül felhozható. Azonban a megkülönböz-

tetéssel járó egyenlőtlen bánásmód szembetűnő volta miatt a kérdésnek egy, a jövőben bekövetkezhető időpontban való felvetése talán e tekintetben is hozhat némi sikert.

A katonai szolgálat beszámítását illetőleg a miniszter úr határozott ígéretet tett, annál is inkább, mivel az ügy már a nemzetvédelmi minisztériumnál is tárgyalás alatt volt, sajnos azonban, hogy mindeztől döntés e tárgyban nem történt. A katonai szolgálat beszámításának szorgalmazása tehát továbbra sem kerülhet le egyesületi működésünk napirendjéről.

Ügyszintén további figyelmünket és talán a jövőben sokkal intenzívebb munkánkat igényeli a hadifogságot szenvedett nem állami tanítók fizetésügye, valamint a főiskolát végzett polg. isk. tanárok ügye is.

A nem állami óvónök ügye, melyet évről-évre szorgalmazunk s ugyanezt teszik a többi társegyséletek is, még a mai napig sincs rendezve. Ez a néhány több, mint egy évtizedes sérelem, állandóan foglalkoztatja egyesületünk funkcionáriusait s kötelességünk ezen kérdések felszinen tartása és minden eszközzel való kisürgetése.

Egyesületünk vezetősége élénk figyelemmel kísérte a magyar tanítóképzés ügyét is. E tárgyban külön, személyes előterjesztést tettünk a miniszter úrnak, aki megígérte, hogy a bratislavai tanítóképzőt különálló magyar tanítóképzővé fejleszti ki.

A M. T. Házát illetőleg építkezési segílyt kértünk a miniszter úrtól, aki tárcájának ez évi megtakarításából nagyobb segílyt helyezett kilátásba.

A mostani kp. gyűlés egyik feladata lesz, e tárgyban határozatot hozni, hogy a miniszter úrnak e nagyfontosságú ígéretére hivatkozva, kérésünket megújíthassuk.

A T. Háza ügyében az Orsz. Hivatalhoz is segílyt iránt benyújtottuk kérvényünket, s ez elintézés alatt áll.

Mult kp. gyűlésünk egyik nagyfontosságú, egyesületünk belső életére kiható határozatát, mely szerint a nagymegyék megszüntetessenek és vagyonukat az eddigi járási szervezetek között osszák fel, a legtöbb helyen végrehajtották. Csupán szörványosan fordul elő egy-két eset, ahol a nagymegye felosztását, mely alapszabályunk keretében alkotmányosan végrehajtható, késleltetik. Mai kp. gyűlésünk feladata lesz e tárgyban az esetleges félreértések eloszlatása után a kérdést az előző kp. gyűlésünk határozata alapján az egyedül helyes, egyesületi

szabályaink utvonalaiba terelni, mely szerint ugyanis semmi akadálya nincs annak, hogy az erők tömörítése céljából az egyes járások körzeti egyesületeket is alakítsanak.

Külön gyűlést érdemelne annak a nagyszerű, önfeláldozó kulturmunkának méltatása, melyet az elmúlt egy év alatt egyesületünk dédelgetett dalosai, a mi szívünkhöz nőtt tanító dalárdánk végez akkor, amikor magyar szívvel keblében, magyar dallal az ajkakon, fáradságot nem kímélve utazik nyugatról keletre, hogy vigye a dalt, a magyar dalt a magyar szivekhez.

Köszönetünket kell a titkári jelentésben is tolmácsolnom a dalárda melegszívű, lelkes vezetőinek és a dalárda minden egyes tagjának. Lelkesedésükért, fáradságukért találjanak bő kárpótlást és jutalmat a magyar társadalom részéről megnyilvánuló elismerésben.

A Vestnik magyar fordítását az előfizetők pontosan megkapják. A Vestnik fordítása és kiadása egyesületünknek tekintélyes jövedelmet biztosít, melyről az elnök úr fog beszámolni.

Az egyes járások évi rendes közgyűléseiket megtartották s magas színvonalú gyűlései azt mutatják, hogy az egyesületi szellem a magyar tanítószágban régi nagy multjához méltó magas fokon áll. Nem kívánom a M. T. kp. gyűlés szives figyelmét az egyes gyűlések ismertetésével igénybe venni, hiszen azokat lapunkból elolvashatták. Köszönet illeti mindazokat a lelkes járási elnököket, akik agilitásukkal járásukban a magyar tanítószág együvértartozandóságának érzését ily elismerést érdemlő magas fokra emelték.

Itt köszönetet kell mondani Vizváry Vilmos, Berényi Gyula, Körös Imre, önként lelépő elnök uraknak, kiknek érdemeit egyesületünk annaleseibe a legnagyobb elismeréssel írtuk be. Utódaiknak Halász Ödön, Osvald Lajos és Virsik János uraknak pedig, akik eddigi érdemeik után elődeik méltó utódaivá lettek, kívánjuk, hogy energiájuk legjavával odahssanak, hogy egyesületünk az előrehaladás útján soha meg ne álljon.

Meg kell még emlékeznünk a mult kp. gyűlés utáni nevezetes dátumról. 1921. máj. 12-éről. Ez a dátum egyesületünk életének aranybetűs születésnapja.

Aki ott volt ezen a napon Ős-Komárom falai között és látta a magyar tanítószág mintegy 600 főből álló impozáns tömegét felvonulni a nagy magyar mesemondóról, Jókairól elnevezett kultúregyesület hatalmas termébe, és látta a 600 magyar tanító

arcán a bizonytalannak látszó jövő miatt a kétkedés barázdáit, mely mögött mégis ott volt a lélek titkos tűzének parázsló reménysege, az e napról a történelmi napok mindegyikét megillető komolysággal tud csak emlékezni. Zászlót bontani akkor, amikor minden elveszni látszott, célokat kitűzni akkor, amikor üres volt körülöttünk minden és magunkhoz ölelni a pályatársak százait akkor, amikor a mi karjaink is gyengék és bénultak voltak, az ősi magyar lélek teljesítőképeségének olyan teljesítménye volt, amelyre visszaemlékezni ma is csak önérzetes büszkeséggel lehet. S ha egyesületünk lelkében ma is él és továbbra is élni fog az 1921. máj. 12-i lélek tüze, akkor az elmúlt 10 esztendő után, ma nem egy lezárt korszak lelakatolt rozsdás vaskapujának küszöbén állunk, hanem egy olyan jövő bejáratánál, ahonnan a jól megharcolt 10 esztendő gazdag eredményei sugároznak reánk, s biztató reménységgel töltenek el az elkövetkezendő évek hosszú sorára is.

Adja a Mindenható, hogy így legyen.

Pénztári jelentés és költségvetés.

A f. évi november 21-i kassai központi gyűlésen Árendás József központi pénztáros és Telkes Mihály központi ellenőr a következő pénztári jelentést és költségvetést terjesztették a központi gyűlés elé, melyet a központi gyűlés el is fogadott:

Jegyzőkönyv.

Felvétellett Komáromban 1931. évi november hó 14-én, a Szlovenszkói Általános Magyar Tanítóegyesület központi pénztárában tartott vizsgálat alkalmával.

Jelen voltak és a vizsgálatot eszközölték alulírottak.

A vizsgálat tárgyát képezte az 1930. évi július 1-től 1931. évi június hó 30-ig terjedő időközben teljesített pénz- és vagyonkezelés.

Központi pénztáros a vizsgálóbizottság rendelkezésére bocsátotta az általa vezetett pénztári fő- és segédkönyveket, valamint az egyes tételek igazolására szolgáló okmányokat. Egyidejűleg ismertette a könyvelésnél használt módszert.

Pénztárvizsgáló bizottság tételenként átvizsgálta a pénztári főkönyvet. Egyes tételeit egyeztette a segédkönyvekkel és okmányokkal.

Vizsgálat során megállapított, hogy az évet 3.657'92 Ké főpénztári és 2.337'70 „ csekkpénztári egyenleggel kezdte meg a pénztáros.

Év folyamán a központi pénztár 207.360'32 Ké-t vételezett be 10-féle címen. Ezzel szemben 201.639'10 Ké kiadás és 5.721'22 Ké egyenleg mutatkozik. Az átfutó tételek leszámításával

a tényleges bevétel — — —	142.283'32 Ké
és a tényleges kiadás — — —	<u>137'562'10 „</u>

Pénztári egyenleg 5.721'22 Ké

Ezen összegből a jelzett időpontban a házi pénztárban volt 1.796'07 Ké, csekkhivatalnál pedig 3.925'15 Ké.

A központi segélyalapban — —	25.978'80 Ké
------------------------------	--------------

T. H. alap (központi kezelésben)	74.000'20 „
----------------------------------	-------------

okmányérték egyenleget mutat. Ezen két utóbbi tétel kamata félévenként tőkésítve volt.

A költségvetés kereteit nem lépte át a központi pénztár. Zárszámadás a pénztári naplóval teljesen egyez. A könyvelés pontos, a vagyonkezeléshez szó nem fér.

Pénztárvizsgáló bizottság a zárszámadást elfogadásra ajánlja.

Több tárgy nem lévén, a vizsgálat befejeztetett.

K. m. f.

Vizváry Vilmos s. k.

Nemcsik Béla s. k.

Hrotkó Sándor s. k.

Mészáros Dénes s. k.

Főkönyvi kivonat 1930. VII. 1-től — 1931. VII. 1-ig.

Bevétel:

1. Pénztári egyenleg (alapok nélkül) 1930. VII. 1.	5.995'62 Ké
2. Tagdíj — — — — —	78.507'75 „
3. Előfizetési díj — — — — —	9.215'— „
4. Hirdetésből — — — — —	6.319'30 „
5. Tanácsadóból — — — — —	1.198'— „
6. Naptárból — — — — —	12.642'— „
7. Napt. hirdetésből — — — — —	3.796'— „
8. Egyéb címen — — — — —	9.109'65 „
9. Csekk számlától — — — — —	16.500'— „
Összesen	<u>143.283'32 Ké</u>

Kiadás:	
1. Magy. Tanító	27.356'60 Kc
2. % visszatérítés	19.124'65 "
3. Tiszteletdíj (3/4 évi)	41.950— "
4. Napidij-utiszámla	10.452'70 "
5. Pósta	3.312'20 "
6. Kezelési költség	708'45 "
7. Naptár	8.988'35 "
8. Írói tiszteletdíj	2.992— "
9. Nyomtatvány	2.146— "
10. Szolga	800— "
11. Segély (segélyalapból külön 57'50 Kc)	1.730— "
12. Kottamelléklet	3.020— "
13. Dalárda	7.135— "
14. Beszerzett leltári tárgyak	79— "
15. Egyéb címen	7.767'15 "
16. Pénzt. egyenlegek 1931. VII. 1. (alapok nélk.)	5.721'22 "
Összesen	143.283'32 Kc

Komárno, 1931. július 1-én.

Telkes Mihály s. k.
kp. ellenőr.

Arendás József s. k.
kp. pénzt.

(P. H.)

Jelen főkönyv a mai napon megtartott pénztárvizsgálat alkalmával pontról-pontra átvizsgáltván, helybenhagyva aláíratott.

Komárno, 1931. XI. 14-én.

Mészáros Dénes s. k. *Nemcsik Béla* s. k. *Hrotkó Sándor* s. k.
Vizváry Vilmos s. k.

Jelentés a Tanítók Háza és segélyalapjáról:

1. A „T. H.” könyvet 1930. VII. 1-én 65.445'45 Kc pénztári maradvánnyal nyitottuk meg.

Befolyt adományok:

1. Szlov. Könyv- és Papirk. Egyesülete 6 tételben	5.831— Kc
2. Gúta-pacsérdi tantest.	20— "
3. Naszvadi tantest.	59'70 "
4. Telkes „ABC” %-a Academiától	500— "
Ávitel	6410'70 Kc

	Áthozat	6410·70 Ké
5. Matus Lajos Vásárút — — — —	100·—	"
6. Rk. fiúisk. Nové Zámky — — — —	100·—	"
7. Tay Mihály festőművész — — — —	18·—	"
8. Spitzer-cég irodalmi füzet — — — —	240·—	"
Zárlat kamatokkal együtt — — — —	74000·20	Ké

2. Özvegyek-Árvák segélyalap:

Az „Ö-Á” segélyalap-könyvet 1930. VII. 1-én 30.469·80 Ké pénztári maradvánnyal nyitottuk meg:

Befolyt adományok:

1. Hüttner József Pered — — — —	30·—	Ké
2. Haas Elza Komárno — — — —	20·—	"
3. Állami iskola V.-Selmenc — — — —	120·—	"
4. Rk. isk. Pat-Pusztá — — — —	15·—	"
5. Košicei tanítók:		
Bitvay Tódor — — — —	50·—	"
Özv. Ravasz Istvánné — — — —	50·—	"
Szolcanik Adél — — — —	50·—	"
Török József — — — —	10·—	"
Németh János — — — —	50·—	"
Kamatokkal az alap — — — —	32.266·80	Ké

ezzel szemben az alapból segélyezésekre (többek között a komárnoi diákmenzának 600 Ké) 5.750 Ké.

Zárlat a segélyezések leszámításával — — 25.978·80 Ké

Komárno, 1931. XI. 18.

Telkes Mihály s. k.
kp. ellenőr.

Arendás József s. k.
kp. pénztáros.

Költségelőirányzat 1931. VII. 1-től 1932. VII. 1-ig.

Fedezet:

	Közp. javaslat	Közgy. határozat
1. Tagdíjból 1250×80—20 ⁰ / ₀ —	80.000·— Ké	80.000·— Ké
2. Előfiz. díjból 200×40—10 ⁰ / ₀	7.200·— "	7.200·— "
3. Hirdetési díjakból — —	7.000·— "	7.000·— "
4. Tanácsadó alapra — —	1.200·— "	1.200·— "
5. Zsebnaptárból — —	12.000·— "	12.000·— "
6. Napt. hirdetésből — —	3.000·— "	3.000·— "
7. Hátralékos tagdíjakból — —	15.000·— "	15.000·— "
8. Egyéb címen — —	1.900·— "	1.900·— "
Összesen —	127.300·— Ké	127.300·— Ké

Szükséglet:		Közp. javaslat	Közgy. határozat
1. Magyar Tanító előállítása	—	35'000'— Ké	35'000'— Ké
2. % visszatérítés	—	20'500'— „	20.500'— „
3. Tisztviselői tiszt.-díjak:			
a) Elnök	—	2.400'— Ké	
b) Főtitkár	—	4.500'— „	
c) Titkár	—	2.000'— „	
d) Tanácsadó	—	6.000'— „	
e) Főszerkesztő	—	4.500'— „	
f) Társzerkesztők	—	3.200'— „	
g) Pénztáros	—	4.000'— „	
h) Ellenőr	—	4.000'— „	
i) Segéd munkás	—	2.400'— „	
j) Jegyzői t.-díj	—	200'— „	
		33.200'— Ké	33.200'— Ké
4. Karnagy	—	3.000'— „	3.000'— „
5. Napidíj-utiszámla	—	10.000'— „	10.000'— „
6. Posta	—	2.500'— „	2.500'— „
7. Naptárelőállítás	—	7.500'— „	7.500'— „
8. Nyomtatványok — írószerek	—	2.000'— „	2.000'— „
9. Szolgának	—	600'— „	600'— „
10. Írói tiszt.-díj	—	4.000'— „	4.000'— „
11. Segélyre	—	5.000'— „	5.000'— „
12. Kottamelléklet	—	2.000'— „	2.000'— „
13. Beszerzendő lelt. tárgyak	—	500'— „	500'— „
14. Egyéb címen	—	1.500'— „	1.500'— „
		Összesen 127.300'— Ké	127.300'— Ké

Komárno, 1931. XI. 18.

Telkes Mihály s. k.
kp. ellenőr.

Árendás József s. k.
közp. pénzt.

Kassától—Beregszászig.

Napló Országos Énekarunk novemberi körútjáról.

Csütörtök, november 19.

A nyirkos novemberi napok után derült, tiszta őszi reggel köszöntött ránk, mintha a természet ezzel is dokumentálni akarta volna a szlovenszkói végekről útnak induló tanító-dalosok előtt, hogy szent az a misszió, melynek egy év óta apostolaivá szegődtek s amelynek szolgálatában im, most is fölkerekedtek, hogy a

magyar tanító dalát a keleti országrészek magyarságához is elvignyék. A csipős reggeli szellő piros rózsákat fest az arcukra, de lelkükben a büszkén őrzött dalvirágok hamvas szirmai feslenek, hogy a fehérlő hegyek alján illatos bokrétát kössenek belőlük a győzni akaró emberi lélektavas szimbólumául. . .

A gyorsvonat, mely Szlovenszkó testét átszeli, mint valami varázsfolyó egymásután veszi föl az innen-onnan érkező dalosokat s amint közeledik Kassa felé, egyre több tanító-szív dobban össze a zakatoló kerekek ritmusán. A magyar tanítói dal ezüst lantján megcsillan a Fátrai havasok visszfénye s a kebel, mely a szív-zene jelvényét hordozza, eltelik a gyönyörű szlovenszkói tájak álom-muzsikájával. . . Dalolni megy a szlovenszkói magyar tanító! Kidalolni a lelkét!

Alig hiányzik egy-két dalos. Még aki pár nap előtt azt írta, hogy „nem mehetek, beteg vagyok“, az is közöttünk van. Meggyógyította a dal és a tanító-testvéri vágy édes fluiduma. S mi, a dal és a testvéri szeretet fanatikusai rendíthetetlenül hisszük, hogy Dóka Sándorunkat is ez a közöttünk élő láthatatlan erő mentette meg az általunk megalapozott daltestvéri jövődönek. Mert erős a bizodalunk, hogy — bár jelenleg a kórházi ágy hideg bilincsei kötözték meg szép lelke dalszárnyait — az eskü, melyet a dal zászlajára tett, győzelemre viszi akarátát a test rontásai fölött! Nem, a magyar dálnak nem vértanukra, hanem dicsőséges hősökre van szüksége! Dóka Testvér! Éretted mindig dalostestvéred imádkozik. Imában és dalban. . .

S amint elnézzük egymást, amint elmondjuk egymásnak kicsiny és nagy bajainkat, amint jóízűen kacagunk a régi és új adomákon: töprengve kérdezzük önmagunktól: vajjon most, ki lesz soron? . . . Kire várakozik otthon a betegágy . . .? S te ágói Testvér, merted-e hinni, hogy te leszel az, aki lázas homlokkal nem várhatod be a helmeci aratást? . . .

Vonatunk nehezen dőcög a lipói havas fenyők közt s önkénytelenül eszünkbe jut a letargia vastag hóleplevel borított szlovenszkói közelet, melybe egy kis meleget szeretnénk belőpni a nóta fényes sugarával. Aztán föltűnik a leégett Vázsec, melynek újraépült piros cserepes házai között már vígan sűrögnek a reményüket föltalált munkás emberek. Lám, nincs ok a kétségbeesésre: az elhamvadt reménységet újraélesztheti egy, égi szikra. Oh, édes magyar dal, tudsz-e a mi ajkunkon hitébresztő, reménygújtó zsarátnok lenni! . . .

A Tatra bérceit sűrű ködfelhő takarja s csak Széplak felől tűnik elő néhány futó pillanatra a tarajos hegygerinc panorámája s mi gyönyörűséggel nézzük a földi szürkeségben suhanó vonatból a csillogó, sziklákat, amint nyugodtan és fönségesen ragyognak a napfényben a felhők fölött . . . Igen: fölemelkedni a Szépség üde szférájába és fölemelni magunkkal a földi bajokat, gyászos nyomorúságot siró embereket! . . . A vonat száguld és száguld a lelkünk is a vágy kozmikus hajtóerejével.

Megérkezés. Kassa. Az állomáson ölelő karok tárulnak felénk: Vincze, Bitvay, Pacsay, Gerő kartársaink fogadnak a testvéri érzés melegével s a Kassai Zenekedvelők Koszorús Dalegylete kiküldöttei is üdvözlő jobbot nyujtanak nekünk. A rendezőség tervbe vette az esti egyházi hangverseny meghallgatását a Szt. Erzsébet-jubileum fényében úszó domban, de a zsúfolt templomból csak a kihalló zenefoszlányokat élvezhettük. A dalosok menete végigvonult a városban a Hunyady-utcai elemi iskola felé, ahol a rendezőség kényelmes szállást — tervezett . . . De a nedves szalma, amit az „előzékeny” katonai hatóság derékaljnak fölajánlott (800 Ké-ért — nyugta ellenében!), egyáltalában nem bizonyult vendégmarasztaló nyoszolyának s a fáradt daloscsapat karmesteri komandó nélkül is hátra arcot csinált az az Imperiál és a Schalkház irányításával. Lefekvés előtt azonban alkalmunk adódott megdicsérni a Lőcsei-ház szakácsának tudományát, sőt többen, az izletes vacsora hangulatában betértek a városi borpincébe, ahol szintén akadt dicsérni való . . .

Péntek, november 20.

Az őszi nap megint fölsütött s nyolc óra felé már ballagnak a dalosok a Kath. Olvasókör felé. Ki jobbról, ki balról érkezik, sőt olyanok is vannak, akik kipróbálták, hogy esik a fekvés a katonák által elkészített szalmazsákokon. S minden zokszó nélkül kijelentik, hogy a háborúban rosszabb fekvőhelyük is volt! (De azért a következő éjjelt már ők is a szállodai ágyban töltötték, — kivéve azt, aki ezzel szemben is a nem-alvást találta kényelmesebbnek. . .)

A próba megkezdődött. És csodálatos: mintha tegnap a losonci képző zenetermében gyakoroltunk volna! Ugyanaz a kedélyes munkaláz, ugyanaz a lelkesedés, mint néhány hónappal ezelőtt Losoncon! S mikor a jelige fölcseng a teremben, akkor már végérvényesen, maradéktalanul dalossá változik mindenki, az is, akit az otthonhagyott család gondja még most is lefoglal.

Aztán sorba jönnek az összes dalok. Ahol megcsorbult a dal fényes pengéje, egy-két simítással kicsiszolódik s újfent a nyári szépségében csillog.

A dalárda értekezletén szóba kerül a jelen turné programja, amely véglegesnek az utolsó napokig sem volt mondható, mert Eperjes helyett Királyhelmece lesz a 24.-i hangversenyünk színhelye. Helmece és vidéke agilis tanítósága egy hét alatt is elő tudja készíteni a magyar tanítói énekkar sikerét! . . . (S ezt be is bizonyította!)

Előkerülnek a levelek, amelyek beszámolnak Willand János és Szobya Endre daltestvéreink kilépéséről. Az egyik levél pedig könnyes írással igazolja, hogy némaságra ítélt szólistánk még a nehéz betegség közepette is velünk van lélekben . . . S ha sóhajukat megérezte, ő is megbizonyosodott, hogy mi is vele voltunk!

Az Ivány-készítette gyönyörű szimbolikus kép a magyar tanítói dal missziójáról, már kézről-kézre jár s azon folyik a vita, ráragasztandó-e levelezőlapra, hogy a posta útján is küldözhető legyen . . . De hiszen van-e gyorsabb posta, mint magának a dalnak sebesröptű galambja?! . . . Így aztán a kép is megmaradt annak, aminek a dalos és a művész festette.

De Horváth testvérünknek is megszorítjuk a kezét, amiért nyári emlékeinket fényképező-lemezre szedte és egy-egy albumba gyűjtve, mindannyiunkat meglepett a kedves és értékes *kollekcióval.

A próba délután is folytatódott, ekkor már a Csehszlovákiai Magyar Dalosszövetség országos karnagya, egyben a KZD karnagya; Simkó Gusztáv előtt. Arca nem árult el semmit, de amit bevallott: az csodálat, hogy ebben a dalárdában mindenki két dalos helyett énekel és lelkesedik . . . Tagadhatatlan, jól esett ez a szakértői elismerés.

Este 6 órakor a központi gyűlés előértekezett, ahol a dalosok egy része (hivatalosan és hallgatólagosan) is megjelent és türelmesen bevárta a több órás vita végét. Bizony, a Lócsei-ház kitűnő kosztja egyszer sem esett oly jól, mint ez a kibőjtölt pénteki vacsora! (A város hegyaljai szüretének dicsőítéséről nem is beszélek! . . .)

Szombat, november 21.

Szombaton reggel a Schalkház körül elterjedt és mindjobban megerősödött a hír, hogy dalárdánk délután a kassai rádióleadóban is szerepelni fog. Általában, a szállodai szobákból

lefelé szállingózó dalos-individuumok különböző jóhíreket újságotoltak. S hogy ennek a jóhír-hullámnak komoly alapja lehetett, kézzelfogható módon következtetni engedte az a körülmény, hogy a reggel nyolc órára, esti hangverseny színhelyére kitűzött próbát a dalosok késlekedése miatt még fél tízkor sem lehetett megtartani. (T. i. máskor szigorú karnagy is elnézőbb volt az egymást követő meglepetések nyomán.)

„Vitéznél már majdnem minden jegy elkelt!” — Ez volt számunkra a legörvendetesebb . . . Végre mégis sikerült nyelbentni egy hevenyészett próbát a nagyterem előcsarnokában. De már a központ alkotói sietnek a Lócsei felé, ahol Kovács azóta rázza a csengőt. Kezdődik a tanító-ünnep . . . A központi gyűlés.

Délben határozott formát ölt a reggeli kósza-hír: délután négy óraker félórás hangverseny a stúdióban. A Rádiójournál igazgatója telefonice kötötte le az énekkart. Háromnegyed négykor sorakozó a leadóban!

Igen ám, de három óraker a Hernádmenti járáskör gyűlésezik s Vajda alelnök szeretné, ha a dalosok itt is megjelenének. Némelyiknek még funkciót is adott!

Azért a kitűzött időben mindenki ott van az új pósta-épületben elhelyezett modern leadóban. A mikrofont (illetve a dalárdát) beállítják s egy gombnyomásra kigyúl a piros fény. A stúdió igazgatója magyar nyelven köszönti az énekkart, amire Kovács elnök válaszol. Aztán Heckmann fölemeli a karmesteri pálcát s már hallja is a világ a magyar dalt: az is, aki boldog és az is, akinek a szive vérzik . . . Úgy érezzük, hogy mind *boldog*, aki hallja . . . Es egymásután szállnak az éterbe a szép magyar dalok: műsorunk legszebb darabjai. Ez volt a tizenkettedik hangversenyünk. Tartamban legrövidebb, de hatásköre a végtelenségig terjedt . . .

A mikrofon elől, a jövő technikájának lehetőségeibe vezető kapuból a kegyeletes múlt emlékének színterére, Rákóczi kriptájába vonultunk, hogy szívünk néma dalával fohászt küldjünk a Nagy Fejedelem dicső szelleméhez. S amint a kicsiny kriptában áhitattal állt a magyar tanítók dalos csoportja, régi tárogatóhangok bánata ömlött el a lelkén s az imádságra az új magyar dal új fogadalma mondott biztató áment.

Este 8 óraker a Schalkház hangversenyterme ünnepi fényben ragyog és a nagyszámú előkelő közönség örömmel és bizalommal várja a dalt. A dalosok pedig oldalt sorakoznak. Várady

József és Antóni István kartársaink a szlovák tanítók dalárdája képviselőjében üdvözlük énekkarunkat, s teljes sikert kívánnak.

A prolog és elnökünk üdvözlő beszéde után felvillanyozódik a közönség várakozása s ebben, a határtalanul lelkes tetszésnyilvánításából ítélve, nem is csalódott. A jobban szívéhez férközött műsorszámokat a szívesen daloló tanítókkal meg is ismételtette.

Szünet közben megjelentek a dalosok közt a kassai társadalmi élet egyúttal a szlovenszkói közélet reprezentánsai s elhalmozták a karnagyot és az énekkart gratulációikkal. Szünet után fokozódott a siker, fokozódott a taps, az utolsó dal után pedig a közönség állva tapsolt, éljenzett és követelte a ráadást.

Igy végződött a tizenharmadik szerencsés hangverseny. De a vidám poharazás és tánc csak akkor kezdődött. A közönség körülvette a dalosok asztalát és bámulattal adózott nekik, mert nemcsak a dobogón, hanem a parketten is jól megállták a helyüket.

Itt jegyezzük meg, hogy a vidéki tanító-családok dicséretreméltóan fölvonultak, amely körülményt a Kassán megjelenő Slovenský Východ a hangversenyéről szóló referációjában példaképpen állította a szlovák kartársak elé.

Vasárnap, november 22.

Lelkünkben egy forró sikerekkel telt nap emlékével, de lábunkban az áttáncolt éjszaka fáradalmaival siettünk vasárnap reggel a 8'25-ös vonathoz, melyre Beregszászig váltottunk jegyet. A Hernád és Tarca völgyén átrobogva, prüszkölve vontatja terhét a gőzmozdony a Nagy Milic oldalán s van idő végigtekinteni a regényes Ósva-völgyet, melynek északi elágazásában ellátni a ránkfüredi sziklafalakig. Aztán föltűnik a szalánci kúphegyen az ősi vártorony s eszünkbe jut az a régi diákvilág, melynek birtokában — nem is oly régen — boldogan könyveltük el a nagyszalánci várhoz tett első kirándulásunk napjának eseményeit...

De visz a vonat s távolibb idők emlékeibe ringat el. Túl a Ronyva patakon megpillantjuk Alsóregmec apró házeit, melyeknek egyikében a gyermek Kazinczy játszadozott s álmódzott nagy irodalmi csatákról... Délebbre Bányácska lapul meg a Sátorhegy lankáin s a sötétlő fenyők karja üdvözlést integet a „Szent öreg” mauzoleumának irányából... Aztán elkanyarodunk Ujhely mellett s jó szemmel észrevesszük a sárospataki tornyokat és a Rákóczi-vár kimagasló oromzatát. Majd elhaladunk Borsi mellett, ahol a Nagyságos Fejedelem szülőháza hiába várja a

„hálás” utódok áldozatos kegyeletét . . .

A megáradt Bodrog hidján nagy dübörgéssel megyünk át Bodrogközbe, de lelkünk továbbra is a múltban kalandoz. A szomatori dombon hajdani portyázó magyarok szelleme leng s a vonatablakokba sutgó leveletlen faágak zizegésében a veszített csatán megült „szomorú tor” siralmait véljük hallani . . . A holt-Bodrog partján pedig még most is büszkén és hatalmasan áll a legendás hírű „Mátyás király nyárfája” . . . Túlhan a kövesdi várrom látszik s ezzel búcsút is vehetünk a bodrogközi hegyektől.

Csap után már Podkarpatská Rus területén járunk s nem is jut eszünkbe arra gondolni, hogy velünk együtt a magyar dal is átlépte a tartományi határt. S vajjon állíthat-e emberi kéz olyan sorompót, mely bárhol is útját állhatná a magyar dal szárnyalásának . . . ?

Az állomásokon cirillbetűs fölíratok. Egyelőre csak ez árulja el, hogy hol vagyunk. No meg néhány fölszálló utas, akiről nyilvánvaló, hogy a régi Galiciából ideszármazott atyámfia.

Tizenkét óra harminc perc: Beregszász. A kis állomás tele van feketébe öltözött ünneplő közönséggel. Elénkjönnek, utunkat állják. Aztán leveszik a kalapot. Papi-ember lép elő. Beszél. Magyarosan, szeretettel. A város nevében. Ő a városbíró: Orthutay Jenő, görögkatolikus esperes. Utána más szónok következik: Dévay József, aki a beregszászi tanítószág nevében mond Isten hozottat. Galántha Gyula a kath. énekkar, Kovács Endre a ref. énekkar részéről üdvözlí az érkezőket s a kath. énekkar üdvözlő dalt énekel. A szívélyes üdvözlésekre Kovács Alajos válaszol s Heckmann intésére fölharsan a jelíge Podkarp. Rus derült ege alatt.

Az ünnepélyes fogadási aktus befejeztével minden daloshoz hozzásegődíek egy vendégszerető házigazda, beregszászi tanító s barátságosan invitálja egy „szerény” ebédre, amelynek szerény-sége abban nyilvánult, hogy még este 6 órakor sem volt vége. Ehhez hozzá kell gondolni a beregi szőlők zamatos levét, aztán nyomban az ebéd folytatásaképen fölszolgált „szerény” vacsorát s könnyen megjósolható egy beregszászi hangverseny fényes sikere.

De volt is siker. Az utcákon cseh-ruszin-magyar-nyelvű falragaszok hirdették a magyar dal esti ünnepét s az az este valóban ünnep volt. A „Masaryk-Ház” hatalmas terme zsúfolásíg megtelt érdeklődő közönséggel. A hallgatóság körében sűrűn van

képviseleve a katonatiszti kar s a közönség nyelvi tagozódásának tényéhez stílusosan alkalmazkodik a széksorokban föltűnő egyenruha . . .

Fél kilenckor elhangzik a prólóg, majd a jelige. Aztán a dalosok elé lép Orthutay Jenő városbíró és az igricek és vándorszínészek dalos utódaihoz gyönyörűen fölépített beszédet intéz. Nem szólunk egymáshoz, de bizonyára közös gondolatunk volt a nagyszerű szónoki remekmű tartama alatt: — ime, Beregszászba kellett eljönnünk, hogy papi ember szájából ilyen megérett, testvéri szeretetben fürdő szavakat halljunk! És hallotta a nagy közönség is! Hallotta Hryc Iván tanfelügyelő orosz és magyar nyelvű beszédét is, mely a tanítói élet és tanítói hivatás nemzetiségi válaszfalakat nem ismerő közös emberi kultúrműködésének szép bizonyágtevése volt. És mélyen szívünkbe íródott Mónus Gyula, benei kartársunk minden egyes szava, aki a podk.-rusi magyar tanítóság érzelmeit tolmácsolta s a köszönetet azért, hogy testvéri szívünket és testvéri dalunkat elvittük öhozzájuk is szeretetre és gyönyörűségre.

Fölolvasták még a Podkarp. Rusi Közművelődési Szövetség üdvözlő levelét s azután előállt Kovács Alajos, hogy megköszönje az elhangzott szebbnél-szebb üdvözléseket. S mindnyájunk nevében beszélt, amikor kijelentette, hogy a cseh, ruszin és magyar tanítónak egy Istene van, akinek áldásosztó karja minden népnek, mely őt féli, egyformán adja az élet és boldogulás kegyelmét!

Ezen méltó bevezetés után tiszta zengzetességében szállt a dal, s röpiülését csak a hallgatók tapsorkánja szakította meg. Dal és taps: ez volt Beregszászban két és fél órán át.

Hangverseny után a Bercsényi-étteremben bankettet adott a beregszászi tanítóság és a város a dalosok tiszteletére, ahol — a már említettek toasztjain kívül — különösen Füsti Molnár László kartársunk felköszöntője ért el nagy hatást.

A jazz átalakult cigányzenekarrá, s valahonnan még egy tárogató is előkerült, hogy méla hangjával elkísérje a testvéri szeretetben ölelkező embereket az álom országába . . .

Hétfő, november 23.

Reggel ugyancsak meggyült velünk a baja a vasuti pénztárosnak! Harmincegy kombinált jegyet kellett volna kiállitania Szlovenszko különböző részébe, ha az indulás előtti egy óra elegendő lett volna erre, nem is szólva a többi utasok jegyéről. De 9.57-kor már indult a vonat, s beérte ki-ki azzal a jeggyel,

amilyet kapott. Búcsút intettünk a fáradhatatlan beregszászi kollégáknak s vonatunk vitt Ungvár felé. Ide délben érkezünk meg. Ugyanaz a szíves fogadtatás, mint Beregszászban. A város nevében Gaar Iván polgármester, a podkarp. rusi. tanügyi referátus és a ruszin tanítószótag nevében Fedor Pál tanfelügyelő, a közművelődési szövetség nevében Vellmann Mihály, s a Podkarp. Rusi Ált. Magyar Tanítóegyesület nevében Kormos Gerő tanító, az egyesület főtitkára mondott üdvözlő beszédet. Elnökünk válasza után autóbuszon mentünk a szállodába, melynek éttermében jóízűen megebédeltünk.

A délutánt pihenésre fordítottuk. Közben Kormos Gerő informált minket a rendezés dolgairól, aki úgyszólván egyedül vállalta a nagy körütekintéssel és fáradsággal járó előkészítő munkát, mint utóbb kitudódott, szép eredménnyel.

Az ungvári hangverseny — amely a XV. volt — az „ukrán nemzeti ház” dísztermében ment végbe, előkelő és lelkes közönség jelenlétében. A hangversenyen résztvett a nagykaposi járás magyar tanítószótagja is. Tapsban, ovációban itt sem volt hiány. Podkarpatská Rus fővárosa megmutatta, hogy tudja értékelni a szlovenszkói magyar tanítószótag áldozatokkal járó kulturális tevékenységét és tudja értékelni és élvezni a magyar dalt. S a hangversenyt követő kedélyes összejövetelen tanujelét adta barátságának és őszinte, igaz érzelmeinek. Különösen Horni Oszkár és Kormos Gerő felköszöntőiben nyilatkozott meg bensőségesen a podkarp. rusi magyarság lelke, s poharaink mellett sziveinket is összekoccintottuk.

Sajnos, a további kötelesség szava csakhamar végét szakította a kellemes együttlétnek.

Kedd, november 24.

Másnap délelőtt jutott némi idő arra is, hogy a rohamosan fejlődő fővárost megtekintsük. Déli 12 órakor pedig már indult velünk a vonat körútunk utolsó állomása, Királyhelmece felé.

Perbenyiken, élén Négyessy János elnökkel, a helmecei járás tanítószótagjának képviselői fogadtak, s az autóbusz már készen állt, hogy a kb. 3 km.-nyire lévő járási székhelyt mielőbb elérhessük.

Helmeceen, a Rigóban kitünő ebéd várt, s néhány szállodai szoba, ahol este átöltözhattunk. Az ebédnél Négyessy János üdvözölt bennünket és örömet fejezte ki afölött, hogy az ének-kar nem hagyta ki ezt bodrogközi központot.

Itt kijelentjük, hogy ez nem csak az ő és az ottani kartársai öröme, hanem a mi örömünk is, mert helmec-i tapasztalataink és emlékeink a legszebbek közé tartoznak, melyeket országjáró útunkon gyűjtöttünk. Helmecen olyan virágzó tanító-egyesületi életet, oly szép kartársi szolidaritást ismertünk meg, amely az ottani tanítói körzetnek becsületére és dicsőségére válik, s más egyesületi szervezeteknek is példaképpül szolgálhat. De köszönettel tartozunk Helmecnek, hogy otthonában megismerhettük a magyar líra legnagyobb élő reprezentánsát: Mécs Lászlót, igénybe vehettük szívélyes vendégszeretetét, s a neki legmeghittebb környezetben hallhattuk kivételes előadó-művészetét. A királyhelmecei hangversenynap, a nevezetes november 24-ike mindig kedves, emlékezetes élményünk marad.

A hangverseny a városka mozhelyiségében, este fél kilenckor kezdődött. A nézők soraiban ott láttuk Helmec és vidéke lelkes tanítóságát, a környék intelligenciáját, minden számottevő tényezőjét és az első sorban ott láttuk Királyhelmecei mindenki által szeretett, nagyrabecsült plébánosát, az országos híru és népszerűségének tetőpontján álló költőt: Mécs Lászlót.

A hangverseny elkezdődött. Forró dalok, forró tapsok váltogatták egymást. Mindenki lelkesedett és tapsolt, de legjobban az az előltünk ülő fehérreverendás költő, aki megérezte, hogy rokonmissziót teljesítünk vele, amikor a magyar verset a dal szárnyaira tesszük, hogy fölszállva a gyötrődő magyar tájak fölé, meglássák, meggyönyörködjenek és megszeressék az elalélt magyar szívek. Ő a napokban tért vissza missziós utjáról, a nyugati végekről: mi meg itt keleten teljesítjük a hivatást, melyet önelkünk és a magyar kultúra iratlan törvénye reánk ró. Mécs László, a pap, tapsolt a tanítónak. A költő a dalosnak. Mi pedig énekeltünk. Ha lehetett volna szebben, mint másutt, hát szebben énekeltünk volna. De így is szép lehetett, mert a közönség nem tudott betelni vele.

Az utolsó, ropogós betyárnóták előtt Kucharik József, a helmecei kerület tanfelügyelője üdvözölte az énekkart szlovák és magyar nyelven, testvéri: szlovák testvéri és tanító-testvéri érzéssel. S a magyar szeretettől duzzadó kebel méltó válaszáat elnökünk adta meg rá.

Hangverseny után a Rigóban gyülekeztünk össze, ahol a járáskör tanítósága megvendégelte a dalosokat, akik XVI. kon-

certjüket is befejezték. S ennek a befejezésnek ékes koronája volt ez a meleg, közvetlenségében is ünnepélyes és felejthetetlen helmeci est. Kovács Alajos szólásra emelkedik a fehér asztal mellett és elmondja, hogy harmincegy dalos magyar tanító meggyújtotta szívében a magyar kultúra oltári lángját, ezt a lángot éleszti, s körútján eljött ide is, hogy a Mécs fényességéből is elvigyen egy sugárt az örök lüz ébrentartására . . .

Mécs László nagyhatású, mély és nemes gondolatokban, költői lelke szuggesztív érzéseiben gazdag beszéddel köszöntötte az énekkart. Kartársainak, édes testvéreinek nevezi őket. Testvéreknek a vérség és a hivatás szent kötelekei révén. A keserű tanító-kenyeret apja házában tanulta enni, s családjában most is 15 tanító van. Valóságos hitvallást tesz a tanítói hivatás mellett, s prófétai erővel ható beszédét ezzel fejezi be: Testvérek az Isten áldjon meg benneteket!

Nem tudtam, kire figyeljek: Mécs Lászlóra, a papra, a költőre, a prófétára, aki most mind a három volt egyszemélyben, vagy a szavát leső tanítóságra, mely körülvette fehér alakját, mint a tanítványok és a nép sokasága Krisztust, mikor a hegyi beszédet mondotta . . . Szerettem volna Mécs László minden szavát a szívem lemezén megörökíteni, hogy lejátszhassam a lemezt, ha a tanító-élet forgatagában éppen a Mécs gondolataival ellenkező vádakot szórják reánk. Szerettem volna megfogni a kezét és vezetni, elvezetni oda, ahol a tanítói név megbecsülésére illetékes faktorok nem a tanító szeretésének véleményén vannak . . . Milyen jól esik tudni azt, hogy azok között, akiknek szava messzire elhallik, van valaki, aki mást is mond a tanítónak, nemcsak ezt: „tanító úr, önre szép hivatás vár!” . . . De például ezt: Testvérem, áldjon meg az Isten! . . .

Aztán Mécs László vérsben folytatta azt, amit prózában elkezdett: kiállt a terem közepére és elszavalta Hordár című, a tanító-sorsot előtte szavakkal hívebben senki által meg nem festett költeményét, s ráadásul a Szegény emberek című eruptív erejű alkotását. Mécs László két verset szavalt el. És mi ott ültünk az asztalok körül, kopott vándor-dalosos és úgy éreztük, hogy amit mi tízenhat hangversennyel végeztünk, az talán föl sem ér azzal a ránk gyakorolt hatással, melyet Mécs László két versével elért. De megerősödtünk a hitben, hogy nem lehet értéktelen és meddő az a hivatás, mely e hivatás gyermekét, ezt a fehér ruhájú és fehér lelkű költőt a Hordár című remek-

művének megírására inspirálta . . .

Mécs László, áldjon meg téged is az Isten!

Szerda, november 25.

Nem lehetett megállapítani, melyik táncnál lépett át az óramutató az éjféli határon, mert a cigány nem csinált nagy pauzákat. De hajnalodott már, amikor a dalosok első csoportja útrakészen állt az első vonathoz és a teremben felhangzott az ismerős régi basszus: „ . . . Éz út hazámba visszavisz . . . ” Testvéri csókok, ölelés. Éreztük, hogy a mulató közönség lélekben velünk ölelkezik. És ez is a körút eredménye: lássátok meg emberek, hogyan válnak el egymástól azok, akik tanítanak és dalolnak! Csináljátok utánunk! Mert az emberek nagyon elszoktak a testvéri öleléstől . . .

A második vonattal mindenki utazik. Isten veled Helmec, Isten veletek testvérek! Isten veled, te keleti vidék! A magyar tanító-dalos visszatér otthonába s a magyar dal nevében ezt üzeni: „Veni, vidi, vici!”

(bb.)

Hozzászólás a „Helyi jövedelmek-”hez.

Irta: Tóth Endre ig. tan.

A M. Tanító 1931 évi nov. 1. számában „H—ő” jegyzéssel cikk jelent meg a „Helyi jövedelmek” címen. Napjainkban már nagyon ritkán jelenek meg, látnak napvilágot a helyi jövedelmek újraértékelésére vonatkozó cikkek úgy, hogy az illetékes tényezők szinte meg is feledkeznek arról, hogy ma már 1931. évet írunk s még sem illik utóvégre azt képzelni, miszerint a „Súpis” divatba-jöttkor megállapított árakban, a javadalmak értékelésében semmi nemű differencia nincs.

Magam ugyan érdektelen vagyok, vagy kevésbé érdekelt ez ügyben, hanem mint volt kántortanító nagyon szomorú tapasztalatokkal dicsekedhetem e téren. Hozzászólásommal tehát csupán azt a célt szeretném szolgálni, hogy a kérdés felszinen tartásával a figyelmet ennek megoldására terelhetnők. A tanítói korporációk nem tudnak semmit tenni ebben a kérdésben. A panaszok, memorandumok sorsa már ismeretes. Dérer miniszter úr látogatása alkalmával itt a Bodroghközön néhányan összeültünk s papírra vetettük a tanítóság legaktuálisabb és legégetőbb sérelmeit, amelyek között ott szerepelt a helyi javadalmak újraértékelésének kérdése is. E memorandumra válasz még nem érkezett

ugyan, de előre tudhatjuk, hogy a mai gazdasági válság idején csupán ígéreteket remélhetünk és kaphatunk, ebben pedig sajnos már milliomosok vagyunk.

Visszatérve a „Súpis“-ra meg kell jegyezmem, hogy sok esetben a referátus hivatalnokai — pápábbak akarván lenni a pápánál — nagyon önkényesen járnak el a javadalmak értékelésénél. Birtokomban van egy ily „Súpis“ megboldogult kántortanítói koromból, amelyen a szivárvány összes színei képviselve vannak a szerint, hogy az illető hivatalnok minő hangulatban „javítgatta“ „értékelgette“ újra az egyes javadalmakat. Valóságos számhalmaz ez, amelyből aztán a mennyiségteni matadór megállapította, hogy pld. Szegény Imrének a helyi javadalma pontosan 5682 Ké. és 12 fillér. Vannak azután magasabb helyi javadalommal bíró állások is. Környékünkön e tekintetben a rekordot egy cca. 8000 Ké.-ás javadalom tartja. Ezek után csupán arra vagyok kíváncsi, mire volt jó a tanfelügyelőség jóváhagyása a Súpison, ha az általa jóváhagyott értékelés nem lehet mérvadó.

Ezen állapot természetesen tarthatatlan. Cikkíró úr e bajok egyedüli okozójául az Apponyi-féle törvényt jelöli meg. Sajnos e tekintetben nem vagyok a cikkíró urral egy véleményen, mert szerintem nem az a baj, hogy az Apponyi-féle törvény rossz, hanem a hiba inkább abban rejlik, hogy ezt a törvényt, amely a hatvanas évek feudális pszichózisában született s a „nemzet nap-számosai“-ra lett alkalmazva, ma is érvényben tartják s nem tudták odaformálni a mai modern idők és a demokratikus kor szelleméhez. Nem tették ezt pedig azért, mert — mondjuk ki őszintén — e törvény alkalmazása jövedelmező az állampénztár javára.

Tudomásom szerint a lelkészi javadalmak minden 4. esztendőben lesznek újraértékelve. A hivatalok e kérdés megoldásánál már sokkal konciliánsabbak. A lelkészek a járási hivattalal egyetértve egyöntetűen állapítják meg a természetbeni deputátumok ellenértékét, ami kb. fedi is a helyi viszonyokat s a tényleges állapotot. Ezen összeírás helyességét a járási hivatal erősíti meg s ezen kívül nincs feljogosítva senki arra, hogy a már jóváhagyott súpison változásokat eszközöljön. Ennek az analógiájára nem lehetne a kántori javadalmakat is összeírni? Ha már a kántori és tanítói állás szétválasztásáról egyelőre szó sem lehet, legyen megbízva a tanfelügyelőség azzal, hogy a járásbeli tanítószág természetbeni javadalmait, mondjuk 3 vagy 4 esztendőnként a tanfőszág meghallgatásával és a tanfőszággal egyetértve állapítsa

még végérvényesen úgy, hogy azon a tanfelügyelőség jóváhagyása után semminemű változtatás eszközölhető ne legyen!

Ezen intézkedés természetesen ideiglenes és átmeneti jellegű lenne. Gyökeresebb orvoslásra van szükség! Mit ér, ha az orvos a betegség jeleit tünteti el csupán, de a szervezetben megmarad a kórt okozó baj. Elő az operáló kést és kivágni azt a daganatot! Fájni fog talán, de a gyógyulás így biztosabb! Ez az operáció pedig a kántori és tanítói állás szétválasztása vagy a még gyökeresebb orvoslás: az iskolák államosítása.

Sajnos azonban eddig még nem akadt egy erős és biztoskezü operatőr s miután ez nincsen, a kántor énekeljen tovább s fizesse az állampénztárba ezért a salláriumot, Bratislavában „értékelgessék” tetszés szerint a javadalmakat s hogy mégse legyünk teljesen remény nélkül, bizakodjunk abban, hogy: „Az igazság győz!”

Az emlékezés szárnyain.

(Folytatás)

II.

Zsinka János.

Keresem továbbá azt a halványarcú, nyúlánk, vékonydongájú és vékonypéznű fiút, évfolyamunk legfiatalabbját, aki alig 14 éves korában sorainkba kerülve, fiatalsága dacára mindnyájunk megbecsülését, bizalmát és szeretetét kiérdemelte s komoly előrelörésével, szorgalmával az elsők, sőt az életben a legelsők közé küzdötte fel magát. *Zsinka János* az, akiről most emlékezem. Szilasbalháson 1864 ben született s a gimnázium III. osztályának, majd a tanítóképző évfolyamaioak nyilvános elvégzése után 1879. július havában tartott első tankepesztőn már oklevélhez jutva, elindult sikerekben gazdag pályájára.

Vas szorgalommal, kitartó önképzéssel pótolta és megszerezte mindazokat az ismereteket, melyek előképzéséből hiányoztak s mint a somogy megyei *magyarúifalusi* egyház tanítója, tanítóiársai átlagsorából alapos képzettsége, tanítói rátermettsége révén magasan kiemelkedve, a somogyi tanító-ságnak egyik legkiválóbbja lett. Neki is az volt az első gondolja, hogy orgonát szerezzen be gyülekezete részére s iskoláját mintaszerű felszereléssel lássa el. Több nagy szünidejében útra kelt

Szalóky Dániel bátyánkkal, a somogyi tanítószeg vezérével és nesztorával s gyalogszerrel bejárta a nagy magyar Alföldet, Felsőmagyarországot, majd Erdélyt, tanulmányozva ezen országrészek gazdasági, néprajzi és kulturális viszonyait. Ez útból kiszélesedett látókörén kívül, gazdag közéletgyűjteménnyel tért haza. Alkalmam volt őt otthonában felkeresni s benső örömmel, igaz gyönyörűséggel, mondhatnám bizonyos büszkeséggel láttam azt a megbecsülést, tiszteletet, mellyel hívei, munkatársai és a társadalom minden rétege körülvette a külsejében is tiszteletet gerjesztő, úri modorú tanítót. Lelkészével a legmelegebb egyetértésben, barátságban élt. Minden a nép javának s egyházuk érdekeinek előmozdítását célzó törekvésüket a kölcsönös bizalom, együttérzés hatotta át, ami meglátszott az egyházi épületek külsején is. Szép templom, iskolaépület, lelkészi és tanítói lakás mind elárulta, hogy itt a nép és belső emberek harmónikus megértésben építik és ápolják az Isten országát. Mindenütt meglátszott, hogy a pap és tanító kicsinyes, emberi gyarlóságon felülemelkedni tudó intellektuettek, hivatal-társak, akik nem keresik, hogy mikor és hol és ki az alá, vagy mellérendelt, hanem egymásban csak a közös ügyért lelkesedő munkatársat látták. Látogatásom idején már jórészt volt tanítványai ültek a presbiteri és községi előljárói tisztségekben, akik mindig kikérték és örömmel fogadták a világot járt, sokat látott és olvasott, nagytapasztalatú tanító tanácsát.

Egytanítós iskolájának intenzív s testet-lelket igénybevevő eredményes munkája, teendők ellátása, sokoldalú közéleti tevékenysége azonban idő előtt megtörte munkabírást, az erős szervezet összeroppant. 1915 ben kénytelen volt nyugalomba menni. Ekkor elvonult Balatonmenti *aligai* 4 holdas tanyájára, hol már korábban szép szőlőt, gyümölcsösöt létszítelt s villát építtetett. A kies hely, pihenés és nyugalom látszólag visszaadta egészségét, élet- és munkakedvét. Élt megértő és hűséges hívésének, virágzó családjának. Jó megjelenése, szellemes társalgási modora s kifogyhatatlan humora révén, csakhamar a nyári fürdőévadban eleven, pezsgő *aligai* társasélet központja, majd a nyaralótelep igazgatója lett. S ha tudjuk hogy a vonzó *Aliga*, egyetemi tanárok, írók, művészek, tudósok, képviselők s általában a honoratiorok inim, előkelő nyári gyűlőhelye, Tusculuma, méltán adózhatunk tisztelettel az egykori falusi tanító, a pápai tanítóképző volt növendéke, néhai való

kedves iskolatársunk és barátunk emlékének, aki nemcsak bele tudott illeszkedni a szellemi kiválóságok légkörébe, miliőjébe, hanem azoknak szinte központja lett s akik közül számosan, köziük *Szász Károly* fró és politikus, a képviselő-ház volt elnöke is meleg barátságára méltatta. Mikor *aligai* kedves otthonában 1920 ban felkerestem, egy boldog, életvidám, családjaéért élő, anyagilag is jól szituált embert találtam benne. Akkor azon bizakodással távoztam kedves baráti köréből, hogy vele még sokszor találkozhatom s gyönyörködhetem szép családi életében s élvezhetem otthonának meleg derűjét. Minden arra látszott mutatni, hogy a Mindenható hosszú élettel fogja megáldani s beteljesedik rajta a Zsoltárfő ígéréte:

„Házadban feleséged, mint a szőlővessző
Gyümölcsöt hoz tenéked, ha eljő az idő.
Meglátod gyermekidet te asztalod körül,
Renddel, mint olajvesszőt, kikben szived örül“.

CXXVIII. Zs.

Ez a szép ígélet azonban csak részben valósulhatott meg. *Bős* Erzsébettel kötött házasságából a *Zsinka* név szép virágzásnak indult ugyan, de már azt az örömet nem érte meg, hogy gyermekeit fel is nevelhesse. A Teremtő kifürkészhetetlen bölcsessége úgy rendelte, hogy az oszlop, a jó édesapa idő előtt kidőljön. A daliás férfit a lappangó kór váratlanul úlból letörte és 1921. január 8 án meghalt a fehérvári közpórházban, ahová aggódva féltő családja, mert *Aligán* télen orvos nincs, a hatékonyabb orvosi kezelés végett beszállította.

A leghűbb feleség, akivel 17 évig élt ideális házasesetlet és 6 zsenge korú gyermek — 2 fiú, 4 leány — állta körül a sírt, hogy a legjobb férj és édesapa porlandó testét átadja az anyaföldnek.

Gondolatban áldozunk mi is egy könnyel s tegyük el egy szál virágot s egy maroknyi rögöt egyik legkiválóbb kartársunk sírhalmára. (Folytatom.) *Lakatos Károly.*

Csallóközi könyvesbolt

Dunaszérdahely, Fő-utca.

Kaphatók tankönyvek, ifjúsági és tanítói könyvtári könyvek. Papíráruk, írások, rajzeszközök stb. Irodai és iskolai felszerelések. Töltőtollak, írógépek, kották, zeneművek stb.

Szindarabok és kabarettréfák kölcsönzése.

Elvállalunk könyvek köttetését. Bélyegzők készítését stb.

A Magyar Tanítók Háza javára százálehot adunk.

Családi állapota?

Irta: **Tóth Imre.**

Mióta a hivatali — nem éppen kellemes — bürokratizmusnak meg kellett volna szünnie, igen gyakran kapunk statisztikai, adóügyi és egyéb íveket vallomástételre. Ezen ívek mindegyikén ott díszleleg egy rovat, amely a családi állapotunk iránt érdeklődik. Ez még nem volna olyan nagy baj. A nős (jaj, de csunya szó) emberek kissé szomorkodva írják be ebbeli állapotukat, a szabadok pedig kárörvendeznek a mások családi állapotján. Most az egyszerű az utóbbiak azonban nagyon megjárták. Így aztán az előbbiekből bújta változott örömré. Jómagam pedig nem szeretem, ha valaki is búsul, azért aztán nem tartom helyesnek, hogy csak nős avagy nőtlen szót lehet beírni az illetékes rovatba. Hogy senkise búsuljon, hadd írjuk be abba a rovatba ezt a harmadik igazságot is: nőtlen családos. Ez pedig annyit jelent, hogy vannak nőtlen emberek, akik talán családosabbak, mint más nős emberek. Nagy igazságtalanság tehát, hogy az ilyenfajta embereket kihagyják a 13. havi fizetésből. Itt valójában beválik, hogy a 13-as szám szerencsétlen.

A nőtlen családos emberek, sőt a nőtlenek is teljes joggal számottarthatnak mindazon jövedelmekre és ajándékokra mint a nők. Egyenlő munka végzéséért egyenlő díjazás jár, így mondják a mai igazságos világban, amikor minden a jog és az igazság jegyében születik meg. Hol van itt a jog és az igazság?! Hogy valóban jog és igazság legyen, a nőtlenek is követeljék az ajándékot, még akkor is, ha nem kapják meg! Követeljék, hogy felhívják az illetékes hatóságok figyelmét az igazság megbecsülésére és, hogy ezután se cselekedjenek az igazság szentsége ellen.

De vajjon nincsenek-e a nőtlenek saját hibájukon kívül eléggé büntetve egyéb dolgokban is?

Jövedelmi adót többet fizetnek, mint a nős emberek. Nálunk már az agglégényadót akarják behozni. (Csak aztán ki ne vessem az adókövető bizottságot). Ha pedig mindezekhez hozzászámítjuk, hogy az ilyen magamfajta emberek a családi összes boldogságtól meg vannak fosztva, igazán nem szabadna velük olyan gorombán bánni.

Úgy mondják, hogy az ilyen dolgot a magas kormány nemzetgazdasági szempontból teszi. Minden állam arra törekszik, hogy mennél népesebb legyen, ezért így akarja buzdítani polgárait a

tűzhely köré való csoportosulásra. Én nem akadályozhatom meg az államot ebbeli törekvésében, sőt nem is akarom, annyit azonban megmondhatok, hogy már elég sok nyomorult ember van a világon, miért törekszik arra, hogy még több legyen.

Amikor még a gyilkoló szerszámok nem voltak olyan gyilkolók, mint most, amikor még az emberek két kezükkel keresték a mindennapi kenyerüket s nem a gépek ették meg a keresetüket, akkor igenis törekedni kellett a szaporodásra, mert a háborút a tömeg döntötte el s kenyeret mindenki evett. De kinek van most kedve háborúskodni? Hiszen már olyan gyilkoló szereket találtak fel, hogy a békés embert is meggyilkolják vele az örökkébe szentséges tiszteletéért.

Meg aztán hol a kenyér? Ha többen leszünk, még kevesebb lesz. Nem kell tehát csábítgatni mindenkit a házas életre. Egészséges, becsületes és értelmes polgárokra van szüksége minden államnak, nem pedig hitvány, degenerált és éhező nagy tömegre.

Nem kapnak a nőtlen emberek 13. havi fizetést! Amikor a bölcsek tanácsa ezt elhatározta, ismét csak azt bizonyította be, hogy nem sok ésszel kormányozzák a világot. Egy kezdő tanító 700—800 Ké fizetést kap. Hát megnősülhet erre a fizetésre? Vagy az kell, hogy két nyomorultból még több legyen?

Ezt már jólélekkel nem merem ajánlani.

De lássuk meg az öregebb, nagyobb fizetést élvező nőtlen tanítókat, vagy tisztviselőket!

Tanítónak legtöbbször szegény ember fia ment. Ott ingyen kitanult s lett belőle tanító. Egy szivarskatulyába becsomagolta a fehérműjét és egy gyújtókatulyába az ékszereit, lévén az egy két ingomb, s elindult világmegváltó útjára. Sikerült is magát megfeszíttetni, de még a világ nincs egészen megváltva. Tanulási ideje alatt szegénysorsban élő szülei vagy hozzátartozói segítették. Nem egyszer, de sokszor saját szájuktól vonták meg az enivalót, hogy a gondozottjukból ember legyen.

Micsoda hálátlanság lenne az ilyen fiútól, ha a szüleitől, vagy hozzátartozóitól megfélelkezne. Nem is feledkezik meg a jólékű fiú jölteveiről. Szép dolog tehát az, hogy az ilyen jóra való embert megbüntetik? Ma már annyi sok hálátlanság, rosszlelkűség van a világon, hogy a jókat nem hogy csak megbüntetni nem szabadna, hanem inkább meg kellene jutalmazni.

Törekedjünk tehát arra, hogy az igazság ne megcsúfolt és bitorolt szó legyen, hanem megtestesült valóság!

A helyi jövedelmek.

Irta: **Boross Kálmán** ref. lelkész, iskolaszéki elnök

Érdeklél olvastam a *Magyar Tanító* november 1-iki, 21-ik számában a fenti című vezércikket. Igaz, hogy a cikkíró a tanítóságot szólította fel hozzászólásra, de mivel az ügy a felekezeti iskolák fenntartóit is illeti, legyen szabad közvetlen tapasztalatom alapján hozzászólanom.

Több tanítói, népes gyülekezetekben az egyházakat is sérelmesen érintette a törvénynek azon intézkedése, hogy a *tanítói magasabb nyugdíj érdekében* a kántori javadalmak majdnem mindenütt pusztán tanítói fizetésnek lettek bejelentve 1894 évben az állami javadalmi jegyzőkönyvek megszerkesztése alkalmával. Némi kárpótlást találtak régebbi kántortanítóink abban, hogy a földek vagy kat. tiszta jövedelem vagy alacsony bérértékben lettek felvéve. Közel 40 év óta a tanítói fizetések óriási változáson mentek keresztül. Most akárhány helyen a több szolgálati évvel rendelkező osztálytanítónak sokkal magasabb fizetése van, mint az év minden hónapján, sőt minden napján szolgálati helyéhez kötiit organista kántortanítónak. Ezért van, hogy a sokkal terhes. bb kántortanítóságra alig akad megfelelő pályázó.

Több tanítós iskolánkban július elsejével megüresedett az organista kántortanítói állás. Időszentűnek találtam, hogy úgy az egyház, mint a leendő kántortanító érdekében a sérelmes régi javadalmi jegyzőkönyvet megváltoztassuk.

Uj díjlevelet fogadtattam el az egyházi előjárósággal, melyben külön volt felüntetve a 7 kat. hold szántóföld és 800 Ké pénz, mint több száz éves kántori javadalom. Külön az 1926 évi állami törv. szerinti 1200 Ké igazgatói fizetés és külön 1000 Ké pénz, természetben lakás és 400 négyzetöl kert, mint pusztán tanítói javadalom. Ezen uj díjlevelet az egyházhatóság jóváhagyó záradékkal látta el. Személyesen voltam az állami tanfelügyelő urnál, aki mivel látta, hogy sokkal előnyösebb, mint a régi a kántortanítóra nézve, megígérte, hogy az iskolai minisztériumban támogatni fogja kérésünket.

Mivel már körmünkre égett a pályázat meghirdetése, küldöttségileg mentünk Pozsonyba az iskolai minisztériumhoz uj díjlevelünk elintézése érdekében. Ott hiába való volt minden érvelésünk, kereken kijelentették, hogy a régi javadalmi jegyző-

könyvön változtatni nem lehet, erre kell meghirdetnünk a kántortanítói pályázatot 2757 Kc összegértékből, mert különben az állampénztár károsodnék. Így is történt. Kántortanítói állásunk törvényes belötlése után, augusztus 16 án kaptuk meg az állami tanfelügyelőség 2308/1931. sz. átiratát melynek idézem ezen záradékát: „Az isk. és népműv. minisztérium referátusa a tanítói jövedelmet az 1924 március 31. 13287/1924. számú határozatával 2757 Kc-ban állapította meg. Felsoroltakból látható, hogy a díjlevél kérvényezett formában az állami pénztár rovására történe s azért az 1894 évi díjlevél megváltoztatásához s ezzel kapcsolatosan új javadalmazási jegyzőkönyv kiállításához a beleegyezést nem adhatja meg”. Kamocsa, 1931 XI. 4.

Az ifjúság előttérben.

Lánglelkű köztársasági elnökünk: Masaryk G. Tamás nagyarányú munificenciája által életrehívott „Csehszlovákiai magyar tudományos, irodalmi és művészeti társaság” alakuló és diszközgyűlése adja kezembe a tollat, mert úgy hiszem, hogy a társaság elnöke: Orbán Gábor tanár, székfoglaló beszédének az a része, melyben az ifjúság problémáját oly meggyőzően fejtegette, minden nevelő és oktató szíve mélyéig hatolt és elmélyülésre készítette. Egyben hiszem és remélem, hogy az ifjúság is ép oly jó szívvel fogadta a hozzáintézett üdvös oktatást és intelmet, mint amilyen meleg érzéssel és szeretettel a nemes tanár azokat mondotta. Hiszen az élet mindnyájunkat megtanított arra, hogy könnyű ideálokat alkotni, de vajmi nehéz az ideálokat megvalósítani!

A kiváló tanárelnök nagyarányú képzettsége, energiája valamint finom tapintatossága fölséges perspektívát tárnak elénk az alapvető nép-, a közép- és felsőiskolák s a magyar irodalom és művészet magasraívelése szempontjából.

Sohasem merült fel kétely aziránt, hogy a nemzetnek legnagyobb kincse erőteljes, egészséges, józan és munkabíró ifjúsága. Aranyos, szép ifjúkor! Ki nem gondolna még akkor is igaz boldogsággal élte e rózsás napjaira, amidőn már közelg sirja felé.

Homeros az Ilias VI. énekében állapítja meg a gyermeknevelés alfáját és omegáját. Nevezetesen: amidőn Hektor búcsúzik a feleségétől, fiuk, Astyanax megfjed az atyja sisaktarajától

s erre Hektor a karjai közé veszi kislát, megcsókolja, meghimbálja s az istenektől azt kéri, hogy gyermeke derekabb legyen nálánál. Az egész gyermekügy dióhéjban itt van már: a gyengédség és a pedagógiai nagy cél.

Tényleg úgy van: gyermekeink, az ifjúság a mi jövőnk, reménységünk. Tőlük várjuk, hogy törekvéseinket megvalósítsák, életpályánkat folytassák és tökéletesítsék. Azonban az ifjúság rendszerint heves, meggondolatlan s azért könnyen tévútra tér, azért a komoly, higgadt szót nem nélkülözheti.

Mint pedagógiai lap, szenteljünk mi is néhány szót a legutóbbi diáköngyilkosságnak, mely annyira felzaklatta a kedélyeket. Vajon ki nem rendül még egész bensejében csak hallatára is annak, hogy egy ifjú reményteljes élet elemésztette magát. Képzhető-e ennél borzasztóbb valami?

Kik behatóbban foglalkoznak e probléma megoldásával, azt állítják, hogy a fiatal élet önmagával való meghasonlásának korunk pedagógiai paradoxonja az oka.

Ki nem venné észre, hogy mily mély szakadék vonul végig társadalmi életünkben. Testi fájdalmak mellett lelki kínok gyöttrik az emberiséget. Vidámság, jókedv és boldogság tünedezőben vannak a helyükbe elégedetlenség, irigység és ellenségeskedés lép. A szívjóság, igazság és igazságérzet pedig már szinte kivételek. Kérdem, helyes-e, hogy azokat a társadalmi nagy igazságtalanságokat és viszályokat, miket az élet magával hoz, az ifjúsággal meg nem ismertetjük s neki folyton ábrándszerű illúziókról és eszményi erkölcsökről beszélünk.

Észszerű-e az ifjúságot ideális járszalagon vezetni és benne a legkárhozatosabb ellenségünket: az érzékenységet és ábrándozást nagyra növeszteni? Leányokat és fiúkat szigorú, szűk, házi gyámságra fogni, hogy aztán készületlenül, minden átmenet nélkül lépjenek ki az életbe s ha azt követeljük tőlük, hogy a nagy tülekedés közepette, mint ifjú asszonyok vagy mint élettapasztalt, harcedzett férfiak sikeresen sáfárkodjanak?

Ahelyett, hogy a nevelés minden fokozatában csak a valóságot szerepeltetnők nevelő gyanánt s az életben felmerülő dualizmus előtt sem hunynánk szemet, a legfogékonyabb korban csak az erényt tüntetjük fel, ami rendszerint káros hatású s csak parányi mértékben fejleszt etikai tehetségeket.

Valóban sokkal jobb és humánusabb, ha már az iskola

izlelteti meg az elkerülhetetlen keserű pillákat a jövő reménységével, minthogy a könyörtelen élet felnőtt korában suhintson rajta végig. Mert jaj annak, ki álmódott ideálokkal lép az élet zsvájába. Keserű csalódás lesz osztályrésze, ha mindent csak szívével néz s emiatt a föld rögét észre nem veszi.

Elmélkedve a diáköngyilkosságok, sajnos, gyakori esete fölött, fel kell említenem Szép Ernő legismertebb és legszebb költeményét, melyben elmondja, hogy amikor kislú volt, nem voltak játéka. Nem volt ponyylova, építészekrénye, lepkefogója, képeskönyve, — nem volt, csak iskoláskönyve.

Ha majd egyszer az Úr színe elé kerül a mennyek országába, elmondja panaszát: „Kérem, én még nem játszottam! . . nem játszottam . . . nem játszottam, játszani szeretnék mostan . . .”

E sorokhoz, úgy hiszem, nem kell kommentár.

Schlosz Lajos.

Könyörgöm! — Emberek vagyunk!

Irtó: Antal Benke.

Hús a húsunk, csont a csontunk, sőt a mi ereinkben is vér folyik s azt hiszem lelkünk is van. Szóval olyan emberek vagyunk, mint a sok millió mellettünk. Kötelességeinket végezzük, mit hivatalunk elír s azonkívül, mikel önszorgalomból végzünk a köz javára, ehhez jönnek ráadásul a családunkkal szembeni gondoskodások. Talán nem lútzok s leírhatom nyugodtan, hogy megfáradunk s jól esik este, vagy sokszor éjfé felé már lefeküdni, hogy megpihenjen az agyunk, a lelkünk s az idegeink, hogy másnap újult, friss erővel hozzáfogjunk munkánkhoz. A végletekig mi sem bírjuk, épúgy szükségünk van a munka utáni pihenésre, mint a nem tanítókknak. Amint már fent írtam, lelkünk szintén van. Ezt onnan gondoljuk, hogy ha még úgy el is vagyunk törődve, — már az álom ott vár ránk a kíváncsunkon, — valami nem hagy elszenderedni, össze kell tenni a kezünket s megköszönni az aznapot annak, akinél jobb nincs e világon. Mikor ezt megtettük, a bensőnkben az a valami megnyugszik s félreáll álmotunkból. Van úgyis, amikor sír, fál a bensőnkben valami, — különösen akkor, ha megbántanak bennünket; pl. bizalmatlanok velünk szemben, dacára annak, hogy hűséggel forgolódunk tisztünkben, — ép azok, akik szemtől-szembe lálják sáfárkodásunkat. Vagy egyik-másik megbottá-

sáért mindnyájunkat büntetik. Megezik az is, hogy félrevezetésképp a velünk szemben alkalmazott intézkedést mással okolják meg, — az indító ok nagyon kirívó lenne. Mindezeket mi fel sem vesszük, de az a valami mintha egy nagy ütést kapna, s bennünk a fájó érzést váltja ki. Mi azt hisszük, ez a lelkünk Igen! — nekünk is van lelki és testi világunk. Mi sem vagyunk gépek, ahogyan a körülöttünk élők nem azok. De meg a gépnek is meg kell adni a hajtó erőt, hogy menjen. S ha fokozni akarjuk munkateljesítményét, úgy a fogyasztást sem kimélhetjük. Vagy nálunk tanítónknál ez fordítva kell, hogy legyen? Mennél több megterhelés, annál kevesebb fogyasztás? Ilyen fizikai törvényt nem ismerek. A háborúban kísérleteztek a hadvezérek ilyesfélet, de csődöt mondott; mert üres hassal az amugyls agyonkoplalt embert előre hajtani lehetett, de mikor kenyérintésre került a sor, nagyon is hiányzott a testi erő. — És ha a gépnek egy-két alkatrésze rossz, nevétséges a rosszakkal együtt a jót is kalapálni, javítás alá venni.

Amit nemhogy emberekkel, hanem még gépekkel, tehát a holt anyaggal sem lehet megcsinálni, — velünk fel kezei ref. tanítókkal megkísérlik. A komáromi ref. egyházmegyei lelkészértekezlet indítványai a közgyűlésen el lettek fogadva, csak egy lelkész szólalt fel az elfogadás ellen, — de azt jóformán meg sem hallgatták. Nem tudom, más tárgy hiányában, vagy a lelkészeknek elfoglaltságukra való tekintettel, — elég az hozzá, hogy a konfirmációt oktatást meg a vasárnap-i iskolát átutalták a mi munkakörünkbe, csak a felügyeleti jogot, azt megtartották maguknak. „Qui tacet, consentire videtur“ — mondta VIII. Bonifácus. Aki hallgat, beleegyezni látszik. Ezért nem hallgattam el, hogy ne látszódjék úgy, mint aki beleegyezik. Hogy mi ölbetelt kezekkel nézzük a napot, azt még a halálos ellenünk sem mondhatja el rólunk. Hogy máma kell az alkalmakat mintegy keresni, hol a lelkiek terén gyomláljunk, nyesegessünk, — s a hitnek palántáit ültetgessük; — az vitán felül áll. De miért pont csak a tanítónak kell az egyház veteményes kertjében gyomlálgatni, ültetgetni s miért nem szabad oda a lelkésznek is belépni? Én Bibliát is olvasok s Lukács 18. r. 16. v.-ból kiűnök, hogy Krisztus Urunk egyenesen kérte a kisdedeknek Óhozza való engedését. — Hát a városi lelkészek kívül tanítóják a konfirmációt, meg a vasárnapi iskolát? — Hát legyen szabad kérdeznem — a felekezeti tanító munka-

köre meddig tart? Egy egyházmegyei közgyűlés elég arra, hogy új meg újabb munkakörrel terheljék a tanítóságot?

Hangoztattam mindig, hogy a vallásoktalási is már évekkal ezelőtt át kellett volna venni a lelkészi karnak, hogy már kicsiny-ségüktől fogva megismerje a lelkész egyháza minden tagjának lelkét. Meg mi tagadás benne, én nem végeztem theológiát, ennél fogva a hittudományban nincs az az ismeretem, a Bibliában az a jártasságom, mint egy lelkésznek. Mit fog ez kiváltani a tanító lelkekben, ha azt látjuk, hogy a munkaköröket egyszerűen csak áttolják, de a felügyeleti jogot megtartva. A mi világunknak nem felügyelőkre van szüksége, közelebből az egyháznak, hanem a Krisztus igájának a hordozóira, mert az ő igája gyönyörűséges. Máté 11 r. 30 v. Ebből az igahordozásból részünket ki akarjuk venni, de amit más is elbir, ne könnyítsen magán a másikat megterhelve, mert emberek vagyunk. Minden iskolai megrendelésnek a lelkész által való láttamozása nem indokolt azzal, hogy voltak s vannak tanítók, akik visszaéltek eddigi önrendelési jogokkal. Aki bűnös, tessék megbüntetni, de ne az egész kart. Hol van itten a becsületes munkának a rekompenzációja? Krisztus Urunk a haszontalan szolgát megbüntette, de a jót nem!

Ha már a világiban nem, de az egyházi életünkben, amennyire tudunk következetesek legyünk, szem előtt tartva Krisztust! A bizonyítványoknak a lelkész által való aláírása nem domborítja ki még jobban a felekezeti jelleget, — ott van a pecsét; ha az nem elég, akár az egész presbiterium aláírhatja, — akkor sem fog jobban a felekezeti jelleg kifünni. Mási szolgál az, — de hagyjuk! Nagyon természetes, hogy miután lelkünk is van, ezeket a határozatokat nem fogadjuk tomboló örömmel s nem hatnak ránk lelkesítőleg. Hogy nem a békességet fogják szolgálni ezek az intézkedések, talán mondanom sem kell. De ha így látták jobbnak, velünk így csinálni, — „szolga tartozik engedelmesskedni urának” — mondta ezt is Mesterünk. De azt is tudom, hogy ha azt a lelkész értekezletet a Szabó Bélák, Meskó Dezsők, Varga Imrék sib. lelke irányította volna, úgy mási határozatok volna, — jobbat, üdvösebbet az anyaszentegyházra nézve. Mi a parancsot kálvinista léitinkre szolgálai alázattal teljesítjük, de kérem, ne feledjék el azért, — könyörgöm! — emberek vagyunk!

A M I D A L U N K.

A Szlovenszkói Általános Magyar Tanítói Egyesület
Országos Énekkarának hivatalos közleményei.

Levél a dalosokhoz.

Az énekkar elnökéhez, Kovács Alajoshoz érkezett az alábbi levél, mely szép bizonysga távoli kartársaink testvéri szeretétének:

„Kedves Lajos Bátyám!”

Az utolsó összeölelkezés, a még egyszer adott testvéri csók után, amikor az a kegyetlen vasszörnyeteg dübörögni kezdett s a kocsi ablakán kinyújtott kezeitek mind messzebbre és messzebbre intettek felénk, hogy egyszer csak minden eltűnjön: ránk — ittmaradottakra — leszállt a nagy szomorúság. Szótlatlan fordultunk meg és mentünk... mentünk, mint az alvajárók, kiknek lelke még mindig a színes, hímes álom szárnyain ringatózva arra szálldos, ahol Veletek kanyarog, fut a vonat. Hangtalanul mozgó ajkainkra nevek kerülnek: Kovács Alajos... Heckmann István... Osztyényi... Boross... Ocsovay és emlékezetünk előtt újra meg újra elvonul mindnyájatoknak kedves alakja. Megyünk... megyünk, jószérrel azt sem tudjuk, hogy merre? hová? Holdkórosak vagyunk-e? Nem! csak valami nagy üresség tátong bennünk és érezzük, hogy valami nincs a helyén. Kedves Lajos Bátyám, elvittétek magatokkal sziveinket, lelkeinket!

Aztán megindul a csendes beszélgetés, megint csak Rólatok, százszor... ezerszer... mindig csak Rólatok. A tétova léptek frissen dobbannak, a karok új erőtel duzzadva gesztikulálnak, a szemekben új hit tüze csillog. Nincs baj... nincs, mert boldog örömmel érezzük, hogy elvitt szívünk, lelkünk helyett itt hagyottatok a magatokét. Az elcsüggedt helyett az erőset, a hitevesztett helyett a bizakodót, a tétlenségbe trespedt helyett a munkakész.

Drága, aranyos Lajos bátyám, köszönjük ezt elsősorban is Neked, aki a fontoskodó lélek helyett mindig az érző sziveddel szóltál hozzánk, Heckmannak, ennek a csodás muzsikásnak, kinek minden mozdulatából, legparányibb porcikájából dal és zene árad és Valamennyiteknek, kik ebbe a nehéz, sűrű, hétélnapi világba elhoztátok az ünnep új erőt adó áhitatát. Ezer-

szer köszönjük, hogy immár nekünk is volt egy ünnepnapunk.

A jó Isten áldjon meg ezért mindnyájatokat és fogadjátok érte most már csak így küldhető testvéri ölelésünket. Bene, 1931. XI. 24. Igaz tisztelőd és hived

Mónus Gyula.

Nyilvános nyugtázás. Bertók Béla munkácsi ref. püspök úr énekkarunk javára 50 koronát küldött a pénztárhoz, melyért ez uton mondunk őszinte köszönetet.

EGYESÜLETI ÉLET.

Azokhoz, akik híveim voltak!

Kedves Tanítótestvéreim! A kassai központi gyűlés jelölő bizottsága azon szándékának adott a jelölés végrehajtásánál kifejezést, hogy kiüsse kezemből a szerkesztői tollat, sőt ennél is jóval tovább ment, még a központi vezetésben hangoztatható szótól is igyekszik megfosztani. A kassai központi gyűlés 14 jelenlevő alkotótágya minden megjegyzés nélkül elfogadta a jelölést, csak azt fűzte hozzá, hogy a jelölés nem kötelező jellegű s bárkire lehet az egyes tisztségeknél szavazni.

A nem jelölés nem esik rosszul, mert hiszen legutóbb az egy évvel ezelőtt lefolyt galántai központi gyűlésen is kijelenttem illetékesek előtt, hogy nem óhajtom tovább viselni a szerkesztői tisztelet. Elég volt már belőle, különösen azért, mert bizonyos egyének részéről állandó aknamunkának vagyok évek óta kitéve — bár azt is érzem, hogy a tanítóság nagyobb része mögöttem áll. Központi elnökünk szavaival élve: ha megtiszteltetés e tisztség, érjen más is; ha pedig teher és munka, viselje más is. Legyen nekem is, 11 évi munka után, végre karácsonyi, husvétii és nyári szünidőm.

De mindenesetre rosszul esik, tizenegy évi egyesületi munka után, az a mód és forma, amelyek között a közp. gyűlés részéről ez a dolog megtörtént.

Azért, hogy minél előbb teljesedjék ama néhányak óhaja s minél kevesebb ideig álljak még, egyesületünk szempontjából aligha tiszteletreméltó egyéni érdekeik útjában, bejelentem Nektek, kedves kartársaim, akik 11 éves szerkesztői munkámban támo-

gattatok s ehhez bizalmatokat adtátok, hogy e lap felelős szerkesztői tisztéről lemondok. Ezt a közp. elnökséggel is tudattam. Jelen szám az, amelyet még én szerkesztettem, a továbbiakat vegye kezébe más, remélem és elvárom, alkalmasabb kartárs. Isten áldását kérem minden szerető kartársamra s óhajtom, hogy az egyesület s e lap új vezetése vigye az egyesületet nagyobb sikerekre, mint amilyeneket eddig elértünk.

Komárom, 1931. dec. 8.

Szives kartársi üdvözléssel:

Banai Tóth Pál.

Kedves Kartársak! Tíz évvel ezelőtt a szükség állított az egyesületi élet középpontjába. Erőim teljes birtokában, kartársi szeretettől hajtva és a tanítóság szebb jövőjében bizva, örömmel vállalkoztam annak idején az „*egyesületi tanácsadó*” részére kijelölt szép munkakör ellátására. Arra törekedtem, hogy csendes munkával, legjobb tudásommal, becsülettel szolgáljam úgy az egyes kartársak reám bízott ügyes-bajos dolgait, mint az ossztanítóság érdekeit. Ma fáradtan, erősen megrongált idegekkel erre a munkára vállalkozni nem tudok. Ezt a körülményt közöltem a kassai központi gyűlés alkalmával a kiküldött jelölő bizottsággal is kérve, hogy az általam betöltött tisztségre más, alkalmas egyént jelöljön. Ez nem így történt. Ezért most hozzátok fordulok kedves kartársak, hogy jelölésemtől tekintsetek el, mert betegségem miatt feltétlenül vissza kell vonulnom az egyesületi élettől.

Kartársi szeretettel

Uherezky Géza.

Jegyzőkönyv.

Felvéve Léván, 1931. évi június hó 17-én a Szlovenszkói Ált. Magyar Tanítóegyesület „Bars-honti Kerületének” évi rendes közgyűléséről.

Jelen volt Szarka Zsigmond elnöklete alatt 60 egyesületi tag, mint vendégek jelen voltak Kovács Alajos közp. elnök és Kriek Jenő nyug. tanítóképezdei igazgató.

Elnök üdvözli a megjelent tagokat és vendégeket, a jegyzőkönyv vezetésére Kiss Pál kerületi jegyzőt és a jegyzőkönyv hitelesítésére Beluch Imre és Dóka Sándor egyesületi tagokat kéri fel, amely után a gyűlést megnyitja.

1. Elnök jelentésében röviden összefoglalja a „Bars-honti Kerület” vezetőségének az elmúlt évi tevékenységét. Elnök felterjesztette a múlt évi közgyűlésnek a) a gyógyalap, b) a tanítók háza, c) az alapszabálmódosítás, d) a magyar tanítói állások nyilvántartása, e) a Zprávy, f) a tanítói helyi javadalmak újraértékelése tárgyában hozott határozatait a központi elnökséghez. Ezeknek a központi gyűlésen történt elintézésére nézve utal a galántai központi gyűlésről a Magyar Tanítóban közölt tudósításra. Különösen kiemeli, hogy a központi gyűlésen Akucs István, Novák Mihály kartársakkal együtt a közgyűlési határozatok elfogadlatása érdekében felszóltak. Legfontosabb volt ránk nézve a központi gyűlésnek a „Bars-honti Kerület” szétválasztása tárgyában hozott határozata, mely szerint jóváhagyja az 1930. évi júniusi közgyűlésünk ama határozatát, amellyel kimondtuk a Léva—zselizi Járasköri egyesület megalakításának szükséges voltát. Megemlíti még elnök, hogy a központi elnökség felhívása folytán megjelent a járásköri elnököknek 1930. okt. 16-án Bratislavában tartott értekezletén, amely értekezlet egyhangúlag felhatalmazást adott a központi elnökségnek arra, hogy a „Tanítók Háza” számára Bratislavában a „Westend” nevű városrészben kedvezményes áron telket vásároljon.

Az elnöki jelentéshez felszólt Kovács Alajos kp. elnök, akinek a „Tanítók Házáról” tett közlései után a közgyűlés az elnöki jelentést köszönettel tudomásul vette.

2. Elnök felkéri Farkas Károly vámosladányi kartársat, hogy a tanítói helyi javadalmak újraértékeléséről szóló előadását szíveskedjék megtartani.

Farkas Károly a legnyomatékosabban megismétli a múlt évi közgyűlésen már hangoztatott okokat, amelyek a lehető leggyorsabb intézkedést kívánják a tanítói helyi javadalmak újraértékelésére. Előadásának folyamánaként betervezi erre vonatkozó határozati javaslatát.

A javaslat szükséges voltát hangoztatták Kovács Alajos, Takács Gyula, Beluch Imre, Sós Géza: inkább más irányban, de nem a javaslat ellen szóltak Akucs István, Kara Ferenc és Szabó Ede.

A közgyűlés egyhangúlag kimondja a következő határozatot:

Az egyre súlyosbodó gazdasági válság anyagilag tetemes veszteségeket okoz a tanítószágon azon részének, kiknek természetbeni járandóságai vannak s ezen járandóságok a 380,922.

számú kormányrendelet értelmében magasán lettek értékelve. Kívánja a közgyűlés, hogy a központi vezetőség illetékes helyeken eljárva kérje a természetbeni járandóságoknak oly módon való újraértékelését, hogy ezen értékelés elfogadható árakkal — szem előtt tartva az egyre rosszabbodó gabonaárakat, — a tanítóóság teljes meglegedésére vezettessék keresztül addig, amíg a tanítóóság ezen részét katasztrófális veszteségek nem érik. A természetbeni járandóságok értékelése a fentiek figyelembe vételével ötévenként pontosan hajtassék végre.

3. Dóka Sándor lévai kartárs a lévai Tanítók Háza ügyének jelenlegi állásáról tesz jelentést, melyből kitűnik, hogy ez a házból és telekből álló vagyon a volt Barsmegyei Alt. Magy. Tanítóegyesület alapszabályai értelmében Léva város kezelésében van s a haszonbérékből létesített alap nagysága egyre nő.

A jelentés kapcsán felszólaltak Bányai Ferenc és Akúcs Béla kartársak, amelyre Elnök kijelenti, hogy egyesületünk kiküldött bizottságának érdeklődése csak informatív jellegű lehetett.

A közgyűlés a jelentést köszönettel vette tudomásul és a bizottságot felkéri, hogy a lévai Tanítók Háza ügyét továbbra is kísérelje figyelemmel.

4. A közgyűlés vezetését Beluch Imre legidősebb válaszmányi tag veszi át.

A tanítói helyi járandóságok biztosítása a gyakorlatban című előadásában Szarka Zsigmond felhívja a tanítóóság figyelmét arra, hogy díjlevélben, javadalmi jegyzőkönyvben és egyéb a tanítói helyi javadalmakat biztosító okmányokban lefektetett illetményeihez a tanító sokszor csak hosszas huza-vona, pereskedés s a tanítót megszégyenítő, fáradságos munkájának eredményeit veszélyeztető eljárással tud csak hozzájutni. Sőt megtörténhetik, mint ahogyan meg is történt, hogy amikor a tanító a végső, kényszerítő helyzetben a bírósághoz fordult jogorvoslatért s ezt ott teljes mértékben meg is kapta, ügyét még akkor sem tudta dülőre vinni, mivel az iskolafenntartó, mint erkölcsi testület a végrehajtás fogyanatosítását folytonos felebvezésekkel igyekszik megakadályozni, miáltal a tanító kénytelen a nagyon is megérdemelt mindennapi kenyérré valóját — három év után — még a mai napig is nélkülözni. Azért még egyszer figyelmeztetni óhajtja tanító-testvéreit, hogy mielőtt bárki is közöljük a kényszerítő körülmények hatása alatt hasonló lépésre szánná el

magát, jól gondolja meg, vajjon nem jobban tenné-e azt, hogy vándorbotot véve kezébe hátatfordítson az olyan elhelyezkedésnek, ahol családja betevő falatját a már vázolt módon sincsen módjában biztosítani. Egyben kéri a közgyűlést, hogy saját kebeléből küldjön ki egy bizottságot, amely bizottság vizsgálja felül azon okmányokat és bírósági végzéseket, amelyekkel állításának a valódiságát bizonyítani óhajtja.

A közgyűlés akkor, amidőn köszönetet mond előadónak, hogy felnyitotta a tanítóság szemét ilyen lehetőség meglátására, egyhangú megdöbbenéssel veszi tudomásul a szomorú tényeket, szolidáris kötelességének tartja, hogy külön-külön és mint egyesület felemelje tiltakozó szavát.

Kimondja egy négytagú bizottság kiküldését Dóka Sándor, Beluch Imre, Akúcs István és Rácz Lajos személyében. Megbizzá a bizottságot, hogy az előadó által az ügyre vonatkozó okmányok alapján dolgozzon ki egy jelentést, amelyet az ügy sürgösségére való tekintettel folyó év július hó 1-ig juttasson el a központi elnökség kezeihez.

Mérlegelve azt is, hogy református felekezeti tanító ügyéről van szó, felkéri a barsi ref. egyházmegye tانتestületi értekezletét, mint a legilletékesebb tényezőt, hogy tegye magáévá az ügyet és minden rendelkezésére álló eszköz felhasználásával hasson oda, hogy mindazoknak a felelőssége állapíttassék meg, akiknek mulasztásából ezen sajnálatos ügy keletkezett és fennáll.

5. A közgyűlés vezetését ismét Szarka Zsigmond veszi át.

Beluch Imre előterjeszti a Domov-Szlovákia Ált. bizt. rt. és a SzÁMTE között megkötni szándékozott megállapodás-tervezetet.

A közgyűlés a megállapodást az egyesületre nézve előnyösnek látja s a kartársakat a megállapodás keresztülvitelénél való közreműködésre felkéri.

6. Rácz Lajos ellenőr előterjeszti a Barshonti Kerület 1930/31. évi számadását. A számadás szerint az elmúlt évben az összbevétel 6905·85 Kc, összkiadás 2224·70 Kc, pénztári maradvány 4681·15 Kc volt.

Ebből takarékokban van 4396·70 Kc, házi kezelésben 284·45 Kc.

Előterjeszti ellenőr megvitatás céljából azon elvet is, amelynek alkalmazásával a Bars-honti Kerület jelenlegi vagyona, a pénztári maradvány felosztatnék a Kerület területén alakítandó

járáskörök között.

A közgyűlés az előterjesztett számadást elfogadja, a pénztárnoknak a felmentést megadja, pontos és lelkiismeretes pénzkezeléséért köszönetet szavaz.

Vagyonfelosztási elvként megállapítja azt, hogy a leghelyesebb, ha a pénztári tiszta maradvány a Barshonti kerület megalapításától az 1930/31. számadási év végéig befizetett tagdíjak koronaszámaival elosztatik. Az így kapott arányszám a megalakítandó Léva-zselizi Járáskör területén működött tagok által befizetett koronák számával szorozva adja annak az összegnek a mértékszámát, amely ezen új járáskört a pénztári maradványból megilleti; úgyszintén a más járáskört alakító tagok befizetett tagdíjkoronáinak a számával szorzott arányszám mutatja a pénztári maradványból nekik járó összegnek a mértékszámát.

7. A közgyűlés egyhangú lelkesedéssel teszi magáévá a kerület választmányának jegyzőkönyvi indítványát, hogy a Tanítói Dalárdát 500 (ötszáz) koronával segítse egyesünelünk. Utasítja a közgyűlés elnököt, hogy ezen összeget a kerület pénztárából még a kerület feloslzása előtt utalványozza ki.

Akúcs István, Heckmann István és Dedinszky Tivadar kartársak indítványára kimondja a közgyűlés, hogy jelen jegyzőkönyvi pontnak a SzÁMTE többi járásköri egyesületével való közlése kapcsán őket a Magyar Tanítók Dalárdájának hasonló módon leendő támogatására felkéri.

8. A közgyűlés Dely Istvánné zselizi és Korláth Ilona lévai ovónök indítványát elfogadva kimondja, hogy felkéri a SzÁMTE központi vezetőségét, miszerint sziveskedjék sürgős lépéseket tenni, hogy a nem állami ovónökre is terjesztessék ki az 1926. évi 104-es törvény úgy, amint az a törvény életbelépte után volt érvényben 1929. nov. 1-ig.

9. Dóka Sándor lévai kartárs felkérésére az elnök felkéri az énekkart vezető kartársakat, hogy Ocsovay Imre kartársunkat a dalárda-statisztika elkészítésében a saját énekkarukra vonatkozó adatoknak hozzá való elküldésével támogassák.

10. Szabó Ede nagypeszeki kartárs indítványának tárgyalása eredményeképen felkéri a közgyűlés a központi vezetőséget hogy a minisztériumban sziveskedjék szorgalmazni olyan intézkedést, amellyel a felekezeti kántortanítói helyi javadalmak külön kántori és külön tanítói részre választassanak és külön okmá-

nyon vétessenek fel.

11. Akúcs Béla nyug. tanító-kartárs indítványának elfogadása folytán felkéri a közgyűlés a központi vezetőséget, annak szorgalmazására, hogy a nyugdíjas tanítók is ugyanolyan mértékben kaphassák meg a kedvezményes vasuti jegyet és a karácsonyi pótlékot, mint a működő tanítók.

12. Szarka Zsigmond elnök előterjeszti, hogy mivel a központi gyűlés indokainál fogva helybenhagyta a Bars-honti Kerület szétesztésének szándékát, jelen közgyűlés a Bars-honti Kerület tanítóságának utolsó közgyűlése. Hálásan köszöni a tisztikarnak és a választmánynak odaadó támogatását. Felkéri a közgyűlést, hogy a szélválasztásba beleegyező központi határozathoz képest mondja ki a Bars-honti Kerületnek 1931. június 30-ával történő feloszlását.

A közgyűlés Varsányi István palásti kartárs felszólalása után az elnöki előterjesztés értelmében határoz, a Bars-honti Ált. Magy. Tanítóegyesület 1931. VI. 30-ával feloszlottnak jelenti ki, a vagyon (pénztári maradvány) kezelését az átadásig Pálinkás Ferencre bizza, a felosztási elvnek alkalmazásával s a vagyon felosztásával, átadásával Szarka Zsigmond és Pálinkás Ferenc kartársakat bizza meg.

A tárgyak kimerültével elnök a gyűlést berekeszti.

Kiss József
jegyző.

Bányai Ferenc,
Beluch Imre
hitelesítők.

Szarka Zsigmond
elnök.

Jegyzőkönyv.

Felvételelt Léván 1931. június hó 17.-én a Léva—zselizi Járásköri Általános Magyar Tanítóegyesület alakuló gyűlésén.

Jelen vannak: Bányai Ferenc, Beluch Imre, Szarka Zsigmond, Heckmann István, Rácz Lajos, Farkas Károly, Kiss Pál, Dely István, Szobi János, Szobi Endre, Székely Béla, Takács Gyula, Kömley László, Dóka Sándor, Pálinkás Ferenc, Pekarik Vilmos, Forgács Mihály, Tulassay Sándor, Csorba Győző, Schmögner Zoltán, Kara Ferenc, Katz László, Czimer László, Teleki Miklós, Kovács Alajos központi elnök kartársak.

1. Bányai Ferenc korelnök elfoglalván az elnöki széket, a jegyzőkönyv vezetésére felkéri Schmögner Zoltán kartársat, a

jegyzőkönyv hitelesítésére pedig Dely István és Kiss Pál kartársakat. Tudomásul szolgál.

2. Korelnök röviden indokolja az alakulás szükségességét s felhívja az alakuló gyűlést, hogy a tisztikar megválaszlása céljából jelölő és szavazatszedő bizottságot küldjön ki.

Az alakuló gyűlés a jelölő és szavazatszedő bizottságot Dóka Sándor elnöklete alatt Heckmann István, Beluch Imre, Pekarik Vilmos, Csorba Győző kartársak személyében küldi ki.

3. A bizottság működése idejére korelnök az ülést felfüggeszti, majd a jelölés megejtésével ismét megnyitja, amikor is Dóka Sándor, a jelölőbizottság elnöke előterjeszti, hogy az elnöki tisztségre: Szarka Zsigmond és Beluch Imre, 2. alelnöknek: Kara Ferenc és Akúcs István, 3. jegyzőnek: Forgács Mihály és Dedinszky Tivadar, 4. pénztárosnak: Pálincás Ferenc és Vida János, 5. könyvtárosnak: Vida Róza és Randik Aranka, 6. ellenőrnek: Rácz János és Farkas Károly, 7. központi kiküldött: Dóka Sándor, 8. választmányi tagoknak: Pekarik Vilmos, Beluch Imre, Székely Béla, Csorba Győző, Dudich László, Szarka Zsigmond, Kara Ferenc, Kelecsényi János és Dóka Sándor jelöltettek.

Tudomásul vétetvén, a gyűlés a titkos szavazást elrendeli és felkéri a bizottságot a szavazatok összegyűjtésére és az eredmény kihirdetésére.

4. A leadott szavazatok összeszámlálásával a jelölőbizottság elnöke bejelenti, hogy a leadott 24 szavazat a következőképen oszlott meg:

Elnöknek: Szarka Zsigmond 13 szavazat, Beluch Imre 11 szavazatával szemben. Alelnök: Akúcs István 14 szav. Kara Ferenc 8 szavazatával szemben. Jegyző: Dedinszky Tivadar 16 szav. Forgács Mihály 8 szavazatával szemben. Pénztáros: Pálincás Ferenc 13 szav. Vida János 11 szavazatával szemben. Könyvtáros: Vida Róza 17 szav. Randik Aranka 7 szavazatával szemben. Ellenőr: Rácz Lajos 13 szav. Farkas Károly 11 szavazatával szemben. Központi képviselőnek: Dóka Sándor 20 szavazattal.

Választmányi tagok: Pekarik Vilmos 21, Beluch Imre 16, Székely Béla 22, Csorba Győző 11, Kara Ferenc 10, Dudich László 7, Kelecsényi János és Szarka Zsigmond 5—5 szavazattal.

Tudomásul vétetvén, korelnök a több szavazatot nyert kartársakat a testület megválasztott tisztviselőinek kijelenti.

Választmányi tagok a tisztviselei karon kívül Pekarik Vilmos, Beluch Imre, Székely Béla és Csorba Győző.

5. Korelnök üdvözölve a megválasztott tisztikart és választmányt, ténykedésükre Isten áldását kérve az alakuló gyűlést berekeszti.

Kmf.

Bányai Ferenc s. k. korelnök. Jegyzette: *Schmögner Zoltán* s. k.

Hitelesítik: Kiss Pál s. k., Dely István s. k.

A nyitramegyei ált. magyar tanító egyesület tagjainak szíves figyelmébe! A nyitramegyei általános magyar tanító egyesület 1931. nov. 19-én Nové Zámkyban—Érsekújvárott tartott közgyűlése tárgysorozata 6. pontjának megfelelően és az alapszabályok 11. §-ának figyelembevételével elrendelte a megyei tisztikar megválasztását. A jelölő és szavazatszedő bizottság tagjaiul megválasztotta: Virsik János, Túry Sándor, Garamvölgyi Vince, Brányik Géza, és Tóth Gábor egyesületi tagokat. A bizottság a közgyűlés után megtartotta ülését, melyről az alábbi jegyzőkönyv lett felvéve:

Jegyzőkönyv.

Felvétetett a nyitramegyei ált. magy. tanítóegyesület 1931. nov. 19-én tartott közgyűlése napján a jelölő bizottság üléséről.

A fenti jelölő bizottság egyhangúlag Virsik Jánost elnöknek, Tóth Gábort jegyzőnek megválasztja.

Az ülésen a következő sorrendben ejti meg a jelölést: Elnöknek: Dinnyes Károly, Willand János. I. Alelnöknek: Kropacsek Imre, Gajdár István. II. Alelnöknek: Kemény Rezső, Kőrös Imre. Titkár Némcsik Béla. Jegyzőknek: Óberth Kálmán, Tóth István, Tóth Gábor. Pénztárosnak: Plichta János. Ellenőrnek: Massányi Kornél, Tatárik Emil. Könyvtárosnak: Horváth István Pataky Ferenc.

Választmányi tagoknak: Virsik János, Fekete Rezső, Brányik Géza, Garamvölgyi Vince, Túry Sándor, Bukovszky Gyula, Lemény János, Paxi Pál, Szabó Emil, Kőrös Imre, Gajdár István, Nagy István, Váczy József, Szokol Lajos.

Központi kiküldötteknek: Willand János, Virsik János, Plichta János, Túry Sándor, Timár Gyula.

Választandó 1 elnök, 2 alelnök, 1 titkár, 2 jegyző, 1 pénztáros, 1 ellenőr, 1 könyvtáros, 8 választmányi tag és 4 központi kiküldött. Az alapszabályok értelmében a szavazatok a jelölő bizottság jegyzőkönyvének a Magyar Tanítóban való megjelenése napjától számított 2 hónap leletével fognak összeolvasztatni és az eredmény ugyancsak a Magyar Tanítóban közhírré tételni. Minden Kolléga postával kapni fog egy szavazólapot, egy szavazati borítékot, amelyet leragasztva beletesz egy másik — az egyesület elnökének címével ellátott — borítékba. Erre a borítékra ráírja nevét, címét, hogy a szavazatok ellenőrizhetők legyenek. Felkérjük a nyitramegyei ált. magy. tanító egyesület minden tagját, hogy szavazati jogával éljen és azt a külső borítékon címzett egyesületi elnöknek minél előbb elküldje.

Kmf.

Virsik János

a jelölő bizottság elnöke.

Tóth Gábor

a jelölő bizottság jegyzője.

Felelősségi minta.*Tekintetes Adóhivatalnak**Párkány.*

Alulirt kántortanítóra sz. a. rendelettel évi községi pótdadó címén kor. vettettet ki. E sérelmes és jogtalan kivetés ellen van szerencsém felelősségemet tisztelettel beterveztetni.

Az 1886. XXII. tcikk 138. §-ának intézkedése szerint „hasznlóan nem fizetnek községi pótdadót a tanítók sem azon javadalmaiktól, melyeket kizárólag az illető egyházközségben viselt tanítói hivataluk után élveznek.” E pótdadómentességet a 329/921. sz. törvény meg nem szüntette. A 30. §. ugyanis azt mondja: „Az egyenes adók pótlékai szabály szerint a községben előirt összes ilyenmü adókra, amennyiben a törvény szerint ezek pótlékokkal való megterhelése meg van engedve, az egész községi területre egyenlően vetendők ki.” Minthogy azonban az 1886. XXII. tc. 138. §-a az állami, közigazg. tisztviselőket, a tanítókat és lelkészeket stb. e megterhelés alól kifejezetten kivonja, világos, hogy a 329/921. sz. törvény 30. §-ának rendelkezése csak eme megszorítással, azaz a pótdadómentesek kivételével értendő.

Igaz, hogy a 329/921. sz. törvény 57. §-a kijelenti: „A törvények és rendeletek, továbbá a városi és törvényhatósági szabályrendeletek összes határozmányai, melyek a községek és törvényhatósági jogú városok pénzügyi gazdálkodásának a jelen törvény által szabályozott viszonyait illetik, hatályon kívül helyeztetnek,” de e hatályon kívüli helyezés bizonyos korlátokon belül mozog.

Nevezetesen csupán azokat a törvényeket és szabályrendeleteket helyezi hatályon kívül, amelyeket a jelen törvény szabályozott vagyis megváltoztatott. Minthogy pedig jelen törvény a pótdómentességgel egyáltalán nem foglalkozik és azt kifejezetten meg nem szünteti, következésképen azt nem is szabályozta, azaz rajta nem változtatott. Vagyis az 1886. XXII. tc. 138. §-ában megállapított pótdómentesség ma is érvényben van.

Ezen mitsem változtat a 148/922 sz. a. kiadott és a 329/921 sz. törvény végrehajtásáról szóló rendelet, mely éppen az idézett 57. §-ra való hivatkozással az 1886. XXII. tc. 138. §-át is hatályon kívül helyezte. A törvény hatályát ugyanis csak újabb törvény szüntetheti meg.

Ugyanez áll a vezérpénzügyigazgatóságnek 5500/929 sz. rendeletére is, mely a 143/922. sz. kormányrendeletre hivatkozik. Miután — mint fentebb kimutattam — a 329/921. sz. törvény a pótdómentességet kifejezetten meg nem szüntette, ezt utólag sem kormányrendelettel, sem vezérpénzügyigazgatósági rendelettel belemagyarázni nem lehet.

A felhozott indokoknál fogva kérem a reám törvényellenesen kivetett Ké pótdó törlését.

A párkányjárasi Á. M. T. Egyesületnek f. é. okt. 15-iki közgyűlésen hozott határozata értelmében közzéteszem a „Magyar Tanítóban” oly célból, hogy kartársaim e felelőbeszési minta felhasználásával országosan csatlakozzanak e mozgalmunkhoz, mellyel a községi közteherviselés terén eddig szerzett jogainkat továbbra is megvédeni akarjuk.

Kartársi üdvözlettel:

Szógyén, 1931. nov. 25.

Biró Béla
egyesületi elnök.

Gyász. *Doleg Ferenc* volt kiskéri k.-tanító 31 éves korában okt. hó 26-án meghalt tüdőbajban, mely betegség miatt már 2 éve előzetes nyugdíjban volt. Csak 8 évig működött, egy fiú árvája maradt. 2 év óta Léván lakott és ott is temették el.

Évek óta betegeskedett és nagyon fájt neki, hogy ily fiatalon kell meghalnia és családját, szüleit, akiket szintén ő segélyezett itt kell hagynia. Október 28-án temették el csendesen, mivel az igen rossz idő és a késői értesítés miatt csak kevesen jelenhettek meg temetésén. Legyen p henése csendes, emléke áldott.

Adomány a Tanítók Háza javára. A kassai hangverseny alkalmából Vitéz Sándor könyvkereskedő úr 229 Ké-t adományozott a Tanítók Háza javára. A jegyek elárusítását díjtalanul végezte. Nemeslelkű adományaért ez úton is hálás köszönetet mond a rendezőség. Ezt az összeget, továbbá a közönység adományait a košice-moldavai tanítói járaskör 2500 Ké-ra kiegészítette. Így kellene lelkesedni mindenütt!

Állampolgárság adományozása. Az egyesek által megunt és szélnek ereszteni kívánt régi központi tisztikar hosszú éveken át emberfeletti erővel küzdött a magyar tanítóság sok nagy bajának jórafordításán. Ilyen volt a sok között az állampolgárság is. Ma már alig fordul elő egy-egy elkésett fecske. Amint értesültünk, Székesváry Erzsébet tanítónő kartársunk mostanában szintén megkapta a csehszlovák állampolgárságot.

Felhívás.

Felkérjük a járási, körzeti és szakosztályi pénztárosainkat, hogy az 1931. év második felében befizetett tagdíjak után járó % elszámolásához szükséges kimutatást két példányban, i. hó 25-éig központi pénztárunkhoz beküldeni szíveskedjenek.

Központi pénztár.

„Tanítók Háza“ alapra befolyt adományok 1931.
I. 1-től — 1931. IX. 1-ig: Szlov. Könyv- és Papirkeresek. Egyesülete 5.831 Ké, Gúta-pacsérok tantestület 20 Ké, Fonay, Budinsky, Dudich, Kanocsay Naszvad 59.70 Ké, Telkes-féle „ABC“ után Akademiától 500 Ké, Matus Lajos Vásárút 100 Ké, Rk. fiúiskola Nové Zámky 100 Ké, Tay Mihálytól 18 Ké, Spitzer-cégtől — Komárno — füzetek utáni % részesedés 240 Ké.

Özvegy-Árva segélyalapra befolyt 1931. I. 1-től — 1931. IX. 1-ig: Hüttner József Pered 30 Ké, Haas Elza Komárno

20 Kč, Állami iskola V.-Selmenc 120 Kč, Rk. iskola Pat-pusztá 15 Kč, Bitvay Tódor 50 Kč, Özv. Ravasz Istvánné 50 Kč, Szolczanik Adél 50 Kč, Németh János 50 Kč és Török József Košice 10 Kč.

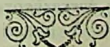
Tanácsadó-alapra befolyt 1931. I. 1-től — 1931. IX.

1-ig: Balácsi Gizella V.-Ida 30 Kč, Pethes Ilona Apácaszakállas 30 Kč, Onódy Géza Palád 10 Kč, Bartha Kálmán Farkasd 10 Kč, Radó Pál Králov-Brod 20 Kč, Bockó Kálmán Filakovo 50 Kč, Ritter Antal Senec 10 Kč, Tóth Miklós Šalamon 50 Kč, Lakos Margit Imely 120 Kč, Kánya József Ďarmaty 10 Kč, Huszár Károly Kissáró 49-50 Kč, Hurka László V.-Gireš 50 Kč, Dr. Vargóczy János Košice 20 Kč, Bellus István V.-Kýr 10 Kč, Ádámi Rezső Tardoskedd 20 Kč, Rákay Józsefné Borzava 100 Kč, Bátky István Želiezovce 30 Kč, Ref. népiskola M.-Gireš 30 Kč.

Felhívás. Hivatkozással a szeptember elsejei számban közzétett felhívásra, figyelmeztetjük Orsz. Egyesületünk tagjait arra, hogy az iskolaügyi referátus f. év szeptember 23.-án kelt 41493/I. sz. rendeletével az **Industria taneszközüvállalat (Bratislava, Grössling 93)** által kiadott szemléltető közlekedési képeket besorozta a kötelező taneszközök sorába. Minthogy tehát e rendelet folytán e képeket minden iskolának be kell szereznie, erre egyesületünk tagjait ezúttal ismételten nyomatékosan felvívjuk. A kötelező beszerzés elől egy iskolának sem szabad elzárkózni, annál kevésbbé, mert hiszen az egész képsorozat (6 színompás kép) magyarázó szöveggel együtt csupán 120 Kč-ba kerül s azért felkérjük kartársainkat, hogy ezen fontos képeket iskoláik részére saját érdekükben mielőbb az **Industriától** megrendeljék. Ismételjük, hogy nevezett vállalat a képek eladási árából a **Tanítók Háza** alapja javára 15% részesedést juttat.

Az elnökség.

KÜLÖNFÉLÉK.

Emberviperák.

Mikor sunyin lelkembe martak,
A hit vigasztalt
S táplált, miként mezőt a harmat.

Nem, nem rokona zúgó szólnak
Megjelenésük!
Előre nem követelöznek.

Milyen mások, ha révbe értek!
Vad asziszegéssel
Harapdálnak, eresztve mérget.

Mikor kegyetlenül megmarnak,
A hit megnyugtát
S éltet, miként mezőt a harmat.

Tóthkárolyi Lajos.

25 éves jubileum. Folyó évi november hó 1-én volt 25 éve, hogy Erdélyi Antal kántortanító Baka községben tanítói állását elfoglalta. Ugyanakkor átvette a hitel- és fogyasztási szövetkezet könyvelői tisztét is. Ezen nevezetes nap reggelén Schill József bakai plébános a jubiléum lakásán meleg szavakkal üdvözölte és később a szószékéről híveknek is igen megható szavakkal esztelte a jubiléum érdemeit a vallási, tanítási és közéleti működés terén. A nov. 4-én megtartott képviselőtestületi közgyűlésen pedig Simon József községi előjáró mondott megható szavakkal a jubiléumnak köszönetet a község nevében, méltatván érdemeit, becsületet, bűséges munkálkodását és azon óhaját fejezte ki, hogy továbbra is még számos éven át lehessenek együtt békében és szeretetben. A közgyűlés a jubiléum érdemeit jegyzéknyilván is megörökítette.

Mindnyájunkat érhet baleset. Engem legalább is ért s azért mások okulására megírom az esetet. A vonaton nekiszaladtam egy ellenőrnek, s az elkonfiskálta az arcképes igazolványomat azon a címen, hogy az érvénytelen, mert nincs az arcképen szárazbélyegző. Bárhogy is kerestük, hát nincs, olyan az a mell alatti rész, olyan lapos, amilyenre negyven évi tanítóskodás mellett felbízalódbatott. Kérdeztem, miért érvénytelen, ha az arckép bizonyítja a személyazonosságot? Nekem ehhez jogom van, tebát nem csaitam. Végre is ellátott jótanácsal s így kerültem hosszú odaszéada után a Gen. fin. riad. hoz. Mutatom azt, ami nincs, de a bélyegzőmasina kezelője váltig erősíti, hogy van — az ellenőr árgus szeme se látta! — ha azonban elmosódott volna, hát majd megújítja s meg is tette. Elolvasni azért most sem lehet, mert a celluloid-lapra van nyomva, pedig a helyes szórend az volna szárazbélyegző az arcképre s aztán a börtönökbe tenni, a celluloid csak védi az alatta lévő domború betűket. K. kollégák, nézzék meg a szárazbélyegzőt.

Pósfal János.

Dr. H. Riemann: Kompendium der Notenschriftkunde. Ebben a műben megismerjük a kottairás keletkezését. Az ógörög kottairás (Kr. e. 5. sz.) — amint a műben olvassuk — az énekhangokat az „abc” betűvel jelölte. A hangszerzene más jeleket használt. A bizanci kottairásról olvassuk, hogy a középkor legrégebb írásmódja, mely a görögökével nagyon rokon. A 3. fejezet-

ben a neumairát ismerjük meg. Ez az írásmód a megtévesztésig hasonlít a mai gyorsírásához. Vonalrendszere nem volt még s így olvasása sok nehézségbe ütközött, míg végre arezzoai Guido (1026 körül) e nehézségeket vonalrendszer alkalmazásával megszüntette. Igen érdekes és tanulságos mű ez, éppen ezért minden zenebarátnak ajánlom. Ára kötve: 20 Kc

K. Walter: Kleine Glockenkunde (Kis harangisme.) Sok helyen szándékoznak a még hiányzó harangokat pótolni. Ezt a könyvet tehát elsősorban odaajánlom, mert sok fontos tudnivaló van benne tömören leírva. Rövid érdekes történeti áttekintés után útmutatást nyújt a harangok anyagára, hangjára, méretére és súlykülömbőségére vonatkozólag, továbbá a kivitelre, felíratra és a harangjátékot illetőleg a hangmegválasztásra. A harangok kezelését is megismerjük és a végén egy igen praktikus szerződés minta van, melyből meglátjuk, hogy harangrendelésnél mire kell tekintettel lennünk. Egyházi előjárók vegyék meg föltétlen. Terjedelme 200 old. Ára kötve csak 12 Kc.

I. Kehrér: Die Kunst des Präludierens. (A preludiumozás művészete). Rendszeres útmutatás a szabad orgonajáték elsajátítására. Az orgonista gyakran kerül abba a helyzetbe, hogy szabadon játsszon. De kinok adatott meg az, hogy hiba nélkül, a zene (Üszbangzattan, formatan stb.) szabályai szerint rügtünözzen? Nagyon kevésnek! Mindazonáltal elfogadható szabad orgonálást elsajátíthatunk, ha kissé megerőltetjük magunkat és alaposan áttanulmányozunk ilyen könyvet, mint a jelen mű is. Megismerjük a záratszerű, a 8, a 16 ütemű előjátékot, továbbá a preludium különböző formáit. Művéhez egy példafüzetet is mellékel a szerző, melyből láthatjuk hogyan; mennyi változatban kezelhető még a leg-egyszerűbbnek látszó motívum is. Ezt a művet is igen ajánlom. Ára kötve 12 Kc. A három utóbbi mű megjelent Pustetnél, Regensburgban.

Otto Jochum, op. 29. Messe zur Christnacht. (Karácsonyi mise, vegyeskarra, zenekar és org. kísérettel). Régi karácsonyi népénekek ügyes felhasználásával egy újabb nagyon sikerült művel lepte meg a miseirodalmat a már széles rétegekben elnyúnyösen ismert fiatal szerző, akinek ezen műve talán a legdallamosabb. Jochum érti a módját, hogyan egyesíthető abszolút népies igazi komoly művészettel a legezerencesebben. Szent karácsonyi öröm árad szét a műből, amely nagy feladatok elé nem állítja az énekkart. Négyféle előadás lehetséges. Mindenesetre az orgonista ügyes legyen. Ára: 72 Kc

G. Rüdinger, op. 68. Orgonaszonáta. A szerző ezen művében ismét mint a formának embere és mint elsőrangú kontrapunktista áll előttnk. Különösen a kettőséféga érdemel nagy figyelmet, amelyben már nem elégszik meg a két manuállal, hanem a 3. man. hangszíneit is igénybe veszi. Szorgalmasan gyakorlandó, ha azt akarjuk, hogy simán lepergessen. Ára: 28 Kc. Mind az öt utóbbi mű megjelent Regensburgban Pustetnél.

F. Höfer, op. 44. Négy könnyű rügtünzés orgonára. A darabok két oldalnyi terjedelműek és igen dallamosak. Nem mozognak kimondott hang-üemben, jóllehet a befejező és a kezdő hangnem egy és ugyanaz, de a darab folyamán folytonosan modulál a szerző, aki nagy rátermettségről tesz tanúságot. Modern zene és szép zene, mely néha Wagneri színezetű. Ára 14.00 Kc

— — op. 47. Öt rügtünzés orgonára. Ugyanaz a zsáner, mint a fenti mű. A darabok közben látható szakadozott kettős záróvonalak célja felhívást adnak a játékos, hogy azon a helyen befejezhető. Természetesen ez a befejezés csak

szükség esetén történjen és mindig megfelelő ritenutóval készíttessék elő.
Ára 24 Ké.

— — op. 69. Négy könnyű darab harmóniumra v. orgonára. Míg az előbbieken a regisztrálás és a lábhasználat pontosan be volt írva, sőt egyik-másik kényesebb helyen az újrakás is fel volt tüntetve, addig e műben csak az utóbbi található. Ami a dallamoságot illeti, (hiszen ezt keressük legtöbben) felülmúlja az előbbieket. Gyönyörűek. Ára 19 20 Ké

— — op. 72. Két könnyű előadási darab harmonium (v. org.) és magáhozhegedű számára. Nagyon jó szolgálatot fog tenni e két mű pld. vallásos estéken. Ugy a hegedű, mint a harmonium egy kis gyakorlattal precizen összejátszható. Igen dallamosak és hatásosak. Ajánlom. Ára 19.20 Ké

Michael Dachs, op. 13. Ötven rövid és könnyű org. illetve harmoniumdarab van e műben a használatosabb dūr- és mollhangnomban. Hogy mennyire értékesek ezek a kicsi dolgok, bizonyítja az a körülmény, hogy már az ötödik kiadás forog közkezen. Regisztrálás adva van, a pedál is be van jelölve, de előadhatók harmoniumon is. Ára 21.60 Ké Még értékesebb és éppen ezért még inkább ajánlom a szerzőnek más harminc orgonadarabját, mely az op. 42 számot viseli, mert ez utóbbi nemcsak egyházi használatra, hanem tanulmány céljából is iratott. Láthatjuk, hogy egy felvett téma hogyan dolgozandó ki, milyen átalakításon mehet keresztül. Igazán tanulságos és érdekes mű. Ára 32 Ké

Paul Krause, op. 15. Rőgtűnések orgonára. Exotikus zene. Igazi élvezet kiválasztoltaknak. Éppen ezért jó orgonistáknak, kiknek 3 manuális modern orgonájuk van, melegen ajánlom. A műben hat előadási darab van együtt: 1. Prológ, 2. Consolation, 3. Intermezzo, 4. Sequenz, 5. Fragment, 6. Aphorismus. Ára 19.20 Ké

F. Nowowiejski: „Karácsony a krakói ősrégi Mária templomban”, kiadja Ottó Gauss. Koncertező orgonistáinknak ajánlom elsősorban e művet. Nekik semmit sem lesz nehéz és egy kedves darabbal bővül repertoárjuk. A nagytehetségű szerző 1877-ben keletporosországból született és még ma is él. Sok díjat nyert. Sok kiváló és hatalmas műve van, melyek közül csak a „Quo vadis” óratóriumot említem, melyet sok helyen adtak már elő fényes sikerrel. A pasztorál részben szerepel egy 8' Fújarka (lengyel pasztorálsíp), amely végtelen bájít kölcsönöz a darabnak. Ára 16 Ké. Mind a nyolc mű megjelent A. Coppenrath-nál Regensburgban. — Egyben kérem k. kartársaimat, amennyiben segítségükre lehetek, forduljanak bizalommal hozzám.

H. W. Nicholl, op. 43. Melodische Stücke für Harmonium. Hat különféle zsánerű, hosszabb lélekzetű és — amint a címe is mondja — dallamos előadási darab. 1. A templomban, 2. Belső imádság, 3. A lélek háborgása, 4. Panaszdal, 5. Belső öröm, 6. Alla Marcia. Tekintettel arra, hogy a darabok a címben megjelölt érzelmeket híven visszatükrözik, továbbá, mert nem nehezek és harmoniumon is játszhatók, kartársaimnak ajánlom. Ára 2 Rm.

Max Reger, op. 135 a) Choralvorspiele. E füzet harminc protestáns korálhoz írt előjátékot tartalmaz egy arra hivatott szerző tollából. R, aki Bachot, a protestáns egyház legnagyobb zeneszerzőjét legjobban ismerte, szerzeményeiben a legjobban megközelítette. Kár, hogy oly korán halt meg,

(1916-ban 43 éves korában) de így is rengeteggel gazdagította a protestáns egyházi zeneirodalmat. Harmóniumon könnyen játszhatók és igen-igen tanulságosak. Ezeket is nagyon ajánlom Ára 4 Rm.

I. G. Herzog, op. 30. Präludienbuch. A gyűjteményben 115 darab a modern (dúr és mol) és 37 az egyházihangnemeken van írva és pedig különféle szerzőktől. Egyik másik helyen pontos pedálapplikatúrával látjuk a darabokat ellátva. Részben harmóniumon is játszhatók. Két vonalrendszerre vannak írva. Általában könnyűnek mondhatók. Ára 2.50 Rm.

Azon kartaársaimnak, kik zongora tanulással v. tanítással is foglalkoznak, igen ajánlom még az itt megbeszélte művek kiadójának E. P. 4100 alatt megjelent füzetecskéjét. Ebben az Ed. Peteranél megjelent összes zongoraművek hosszú évek tapasztalatai alapján tervszerűen vannak összeállítva és felsorolva azzal a céllal, hogy úgy a tanuló, mint a tanító segítségére legyen megfelelő művek kiválasztásában. Ára 0.20 Rm. Nové Zámky. 1931. nov. 30 án.

Szendrei István karnagy.

Kiadóhivatali üzenetek.

L. I. Brzotín, T. P. Gest, S. L. Runya, B. A. Luženec, M. D. Komárno, B. I. Sudov, Gy. Sz. Csetnek, Zs. J. Hodejovo, R. A. Levice. Címüket a kívánt módon kijavítottuk, lapunkat az új címre küldjük. — G. A. Gáloč. Hátralékát a kívánt időpontig kimutattuk. — Cz. I. Almád. Lapunkat az új címére küldjük. F. év végén mutatkozó hátralékról értesítést január első napjaiban, a zárlat után küldünk. — Sz. I. Nové Zámky. Előfizetők sorába felvettük, lapunk számait 1931 január 1-ig visszamenőleg megküldtük — T. K. és T. K.-né Gúta. Az elveszett lappéldányt újból megküldtük. — W. M. Švedlár. Tanítói zsebnaptárt küldtünk. — E. T. és E. T.-né Nagymegyér. A hátralékról január 1-én küldünk kimutatást. Címüket kijavítottuk. — H. I. Chanova. Címét a kívánt módon javítottuk, az elveszett számot újból megküldtük. — A. S. Ptukša. Intézkedtünk a nyomdában a címszalag kicserélése miatt. — B. L. Beša, B. L. Asztély. Tagjaink sorába felvettük, lapunkat magindítottuk.

H I R D E T É S E K.

Pályázati hirdetés. A Velky-Gyresi községi elemi iskola iskolaszéke pályázatot hirdet a lemondás folytán megüresedett tanítói állásra. Pályázati határidő 1931 december 27. Javadalom a községtől évi 1200 Kc, 336 Kc lakbér, 750 Kc igazgatói pótlék s törvényes államsegély. Pályázhatnak tanítói oklevéllel és cs. állampolgársággal bíró férfi és női tanerők. Az állás azonnal elfoglalandó. A pályázati kérvények felszerelve az iskolaszéki elnökség címére küldendők; Velky-Gyres okr. Král-Chlumec 1931. dec. 27-ig bezárólag. Előírt képesítésű tanítók hiányában nem képesített egyének kérvényei is figyelembe vétetnek.

Pályázat. Lemondás folytán a komárnói magyar tannyelvű községi népiskolánál végleges betöltésre kerül a VII. sorszámú férfitanítói állás. Javadalom a várostól 2220 Kc, a többi államszegély. Kellően felszerelt és felbélyegzett kérvények, (oklevél, állampolgársági, működési bizonyítvány, törzslap stb.) Dr. Szijj Ferenc iskolaszéki elnök (Deák-u.) címére küldendők december 31-ig. Községi iskolaszék Komárno.

Pályázat. A bösi (Beš, okr. Dun.-Streda) r. k. iskolaszék pályázatot hirdet, az 1931—32. tanévre engedélyezett VII. és VIII. ideiglenes tanítói (tanítónői) állásra. Javadalmazás: évi 1200 Kc alapfizetés, 240 Kc lakbér, 20 Kc kertilletmény és törvényes államszegély. Pályázati határidő december 29. Az állás 1932. január 1.-én elfoglalandó. Ha a megválasztott nem foglalná el az állást, tartozik a választási költségeket megtéríteni. Szabályszerűen felszerelt kérvények a r. k. iskolaszék címére küldendők.

Pályázat. „A lekenyei ág. h. ev. népiskola iskolaszéke által a november havában közzétett pályázat kántortanítói állásra 1931. december 20.-ig meghosszabbíttatik. Ág. h. ev. lelkészi Hivatal, Gemerpanita.”

A Stampay-féle Énekek és Imák

3 ivnyi szöveggel bővítte, újlag rendezve
áremelés nélkül megjelent.

Az imák az összes legújabb ajtatoságokat kimerítően s a legmagasabb igényeket is szolgálják. A mise és a bűnbánati új imák valóságos missziói munkát foglalkoztatnak. 320 énekkel minden alkalomra a legszebb és legbővebb anyagot nyújt. . . A **legrégibb és újabb szerzők megjelölésével pedig a könyv történelemmé vált.** De egyéb kedves megjelöléseket is tartalmaz. Finom fehér papíron, új betűkkel, felvászonban most is 8 Kc, egész vászonban 11 Kc 25% engedménnyel. **Ez volt és ez marad a nép legolcsóbb, legbővebb és legpraktikusabb ének és imakönyve.** Bőrkötésben is lesz aranybetűszéssel. 56 ének kottája 1. füz. 5. II. 6 Kc.
Köbalkút, **Stampay.**

Galánta-Vágselyei Körzetünk közgyűlésének határozata:
Támogassuk kartársunk flát közvetlenül és közvetve (%)!

Vargha Miklós (ezeiőtt **Radio Adler**)
Bratislava, Mihály-utca 19.

Ajánlja korszerűen berendezett rádióüzletét és műhelyét:
díjtalanul ad szakyszerű felvilágosítást.

Jelzava: elsőrendű áru, **jutányos árak, megbízhatóság** és előzékenység.

Legkedveltebb ima- és énekeskönyv az

ÉGI HÁRFA

a legújabb ájtatosságok imáival, három miseimával, nagy kilenced, keresztfői, napi áldozási stb. imákkal. 500-nál több énekkel (Jézus sz. Szíve, Jézus Királysága, Szivgárdista, Kongregációs, Szt. Teréz, Szent József és más kiváló alkalmi énekekkel.) Egész vászonkötésben ára 10 Kc. Több példány rendelésénél kedvezmény. Szállítja a szerző:

Heckmann István, Levice-Léva.

Előírás szerinti

iskolai bútorokat és taneszközöket

szállít a

**Tanítói Kiadóvállalat,
Trávnicek O. Žilina.**

MEGJELENT!

Soós Károly:

„Jöjjön el a Te országod“

című *egyházi beszéd*kötete. E mű Soós Károly legnagyobb munkája, mely egy egész esztendőre szóló *vasárnapi, ünnepi és alkalmi beszédeket* tartalmaz, a mai idők számára készült, lelkeseknek és *preoráns tanítóknak nagy segítségül szolgál.*
59 beszéd 340 oldalon. Tartós, diszes vászonkötés.

A megrendelők 40 Kc kedvezményes áron kapják.

Költséget és fáradságot nem sajnálva törekedtem arra, hogy e nagy munka kiállítása a Szlovenszkói Magyar Református Egyháznak kedves meglepetésül szolgáljon. Megrendelhető:

GONDOS VILMOS könyvnyomda és könyvkiadó-
vállalatnál Párkány.